

Jan Nilsson, Claes-Göran Mellberg och Ewa Svensson får sällskap under lunchrasten vid Myckeläng, Tynderö socken, Medelpad. Foto: Kill Persson.

Mykologiveckan i Timrå 2014

Rapport

SVERIGES MYKOLOGISKA FÖRENING

Sundsvalls Mykologiska Sällskap | Svampfärgarsällskapet | Timrå Naturskyddsförening

Mykologiveckan i Timrå 2014

Vid citat och hänvisning anges som källa:
"Rapport – Mykologiveckan i Timrå 2014"

Text (om ej annat anges): Jan-Olof Tedebrand (JOT)

Granskning vetenskapliga namn mm: Thomas Læssøe

Faktagranskning, tabeller, utbredningskartor mm: Michael Krikorev

Utgivare: Sundsvalls Mykologiska Sällskap

Grafisk form: Torkel Edenborg

Korrektur: Michael Krikorev, Hjördis Lundmark, Katarina Lundmark,
Elisabeth Nilsson samt Jan-Olof Tedebrand

Rapporten + en total artlista finns digitalt som pdf-filer på hemsidan
www.myko.se

Tryck: Kaltes Grafiska AB

Ett särskilt tack till våra bidragsgivare:

Callans Trä AB

Kapten Carl Stenholms Donationsfond

Länsstyrelsen i Västernorrland

Naturskyddsföreningens länsförbund i Västernorrland

SCA

Sundsvalls kommun

Timrå kommun

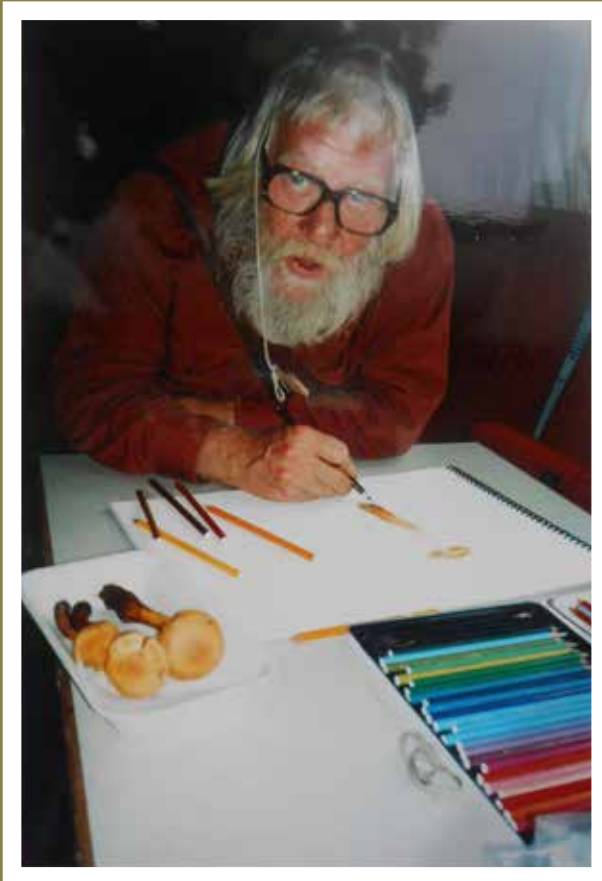
Världsnaturfonden

© Sundsvalls Mykologiska Sällskap 2015

*Denna rapport tillägnas Rolf Lidberg
som inspirerat många till att studera
naturens underbara mångfald.*

Rolf Lidberg målade och tecknade gärna svampar dels i sina anteckningsböcker dels i större format. Foto: Hjördis Lundmark.

Rolf Lidberg var för många en stor läromästare och inspiratör. Naturen var en stor del av hans liv. Genom sina teckningar och dagböcker dokumenterade han systematiskt utflykterna i naturen. Rolf ivrade för att dela med sig av sina kunkaper och bland mycket annat tog han fram föjande pedagogiska material vid svampturer under 1970-talet. Fotograferat av Hjördis Lundmark.

VAD ÄR SVAMP?

TRÄDETS
FRUKT-
KROPP

SVAMPENS
FRUKT-
KROPP

DEN
EGENTLIGA
SVAMPEN
(MYCEL)

MAN KAN LIKNA DEN UNDERJORDISKA
SVAMPEN (= MYCELET) MED ETT
ÄPPELTRÄD DET VI PLOCKAR
ÄR ENDAST FRUKTKROPPARNA
(ÄPPLEN och "SVAMPAR")

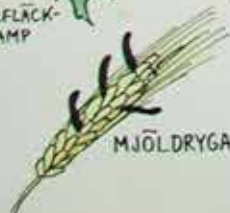
SVAMP KAN SE UT SÅ HÄR

...MEN ÄVEN SÅ HÄR

TJÄRFLÄCK-
SVAMP

MJÖLDRYGA

PENSELMÖGEL

GRÖNMÖGEL

JÄST

PENICILIN

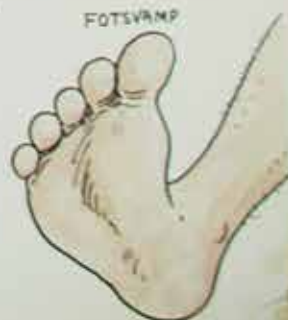
HÄKKSVAMP

LINGONVÄXT

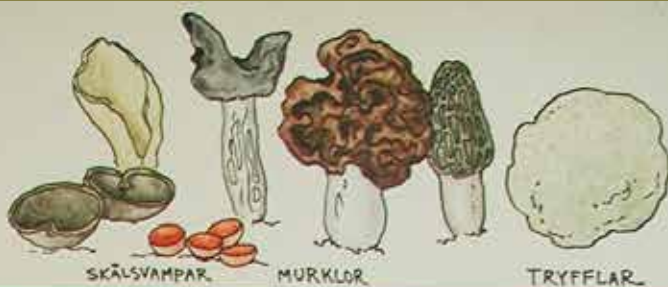
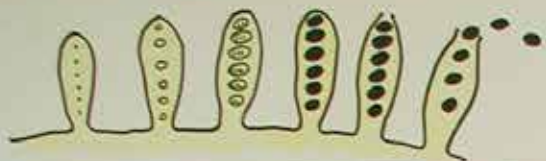
MJÖLDAGG

FOTSVAMP

SPORSÄCKSVAMPAR

SPORERNA UTVECKLAS INUTI SMÅ SÄCKAR, SOM VID SPORNOGNADEN ÖPPNAR SIG I MYNNINGEN

SKÅLSVAMPAR

MURKLOR

TRYFFLAR

BASIDIESVAMPAR

SPORERNA UTVECKLAS ÖPPET, I SPETSEN AV KLUBBLIKA BILDNINGAR – BASIDIER

SPORERNA UTVECKLAS INUTI FRUKTKROPPEN

BUKSVAMPAR

FRUKTKROPPEN ÄR GELEÄRTAD

GELESVAMPAR

PORLAGER PÅ UNDERSIDAN

LÄTT ATT LOSSA FRÅN HATTKÖTTET

SAMMANVÄXT MED HATTKÖTTET

TAGGAR

PÅ UNDERSIDAN

FRUKTKROPPEN GRENIG, BUSK- ELLER KLUBBLIK

KLUBB- OCH FINGERSVAMPAR

SOPPAR TICKOR TAGGSVAMPAR

HATTENS UNDERSIDA SLÄT, RYNKIG, ÅDRIG ELLER MED GRENIGA ÅSAR

KANTARELLER OCH TRUMPETSVAMPAR

MED SKIVOR PÅ UNDERSIDAN

FOTEN GÅR LÄTT ATT SMULA SÖNDER

MED MJÖLKSAFT RISKOR

UTAN MJÖLKSAFT KREMLOR

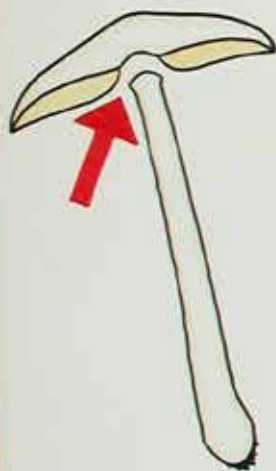
FOTEN TRÄDIG

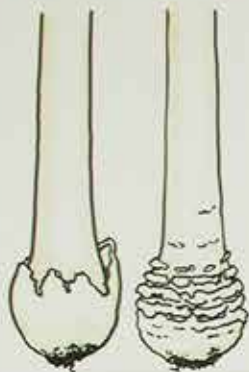
SKIVLINGAR

SKIVLINGAR 1

**FOTEN
LÄTT
ATT
LOSSA
FRÅN
HATTEN**

**FOTEN HAR
NERTILL
STRUMPA
ELLER
FJÄLLIKA
KRANSAR**

**VITT
SPORPULVER**

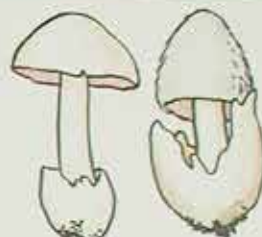
**FOTEN
MED ELLER
UTAN RING**

FLUGSVAMPAR

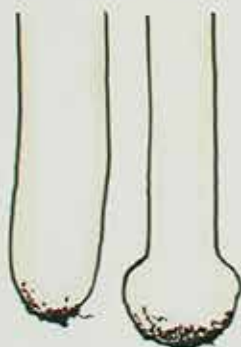
**RÖTT
SPORPULVER**

**FOTEN
UTAN RING**

SLIDSKIVLINGAR

**FOTEN
SAKNAR
STRUMPA**

**VITT
SPORPULVER**

**FOTEN
MED RING**

**GRYN- OCH
FJÄLLSKIVLINGAR**

**RÖTT
SPORPULVER**

**FOTEN
UTAN RING**

SKÖLDSKIVLINGAR

**SVART
SPORPULVER**

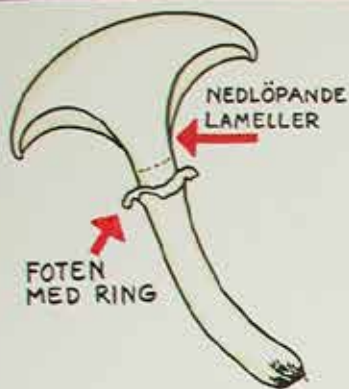
**FOTEN
MED RING**

CHAMPINJONER

SKIVLINGAR 2

HATT OCH FOT FAST FÖRENADE
VITT SPORPULVER

HONUNGSSKIVLING

LAMELLER VAXARTADE
OFTA GLESA OCH TJOCKA
VAXSKIVLINGAR

MUSSERONER

TRATTSKIVLINGAR

NAGELSKIVLINGAR

HELA
FRUKTKROPPEN
BROSKARTAD

BROSKSKIVLINGAR

FOTEN SIDOSTÄLLD
ELLER SAKNAS

MUSSLINGAR

SMÅ, TRATTFORMIGA
SVAMPAR MED
NEDLÖPANDE LAMELLER

NAVLINGAR

SMÅ SVAMPAR
MED KLOCKLIK
HATT OCH SPRÖD FOT

HÄTTOR

SKIVLINGAR 3

HATT OCH FOT FAST FÖRENADE
BRUNT SPORPULVER

FOTEN MED RING
TOFSSKIVLINGAR

FOTEN UTAN RING
LUKT OFTA FRÅN
FRÄNSKIVLINGAR

UNGA EXEMPLAR HAR EN
SPINDELVÄVSLIKNANDE SLÖJA
MELLAN HATTKANTEN OCH FOTEN
SPINDELSKIVLINGAR

HATTEN OFTAST
TRÅDIG - SPRICKIG

TRÅDSKIVLINGAR

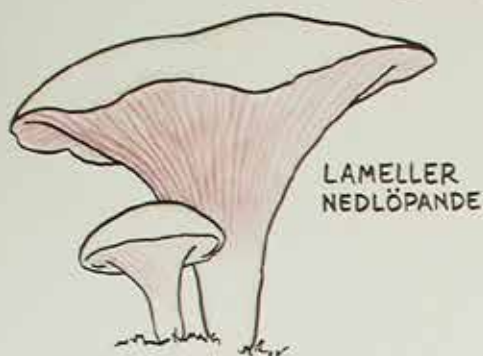
SMÅ BRUNGULA SVAMPAR
VANLIGEN PÅ VED
FLAMSKIVLINGAR

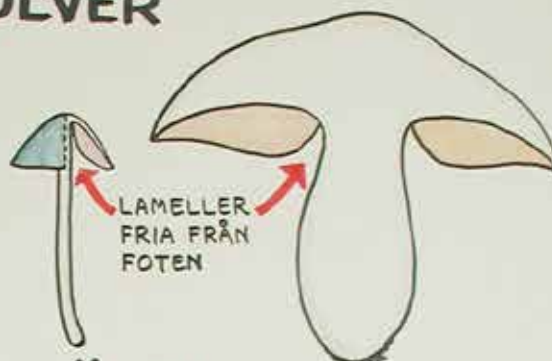
SMÅ BRUNA SVAMPAR
OFTA UNDER AL
SKRÄLINGAR

SKIVLINGAR 4

HATT OCH FOT FAST FÖRENADE
RÖTT SPORPULVER

MJÖLSKIVLINGAR

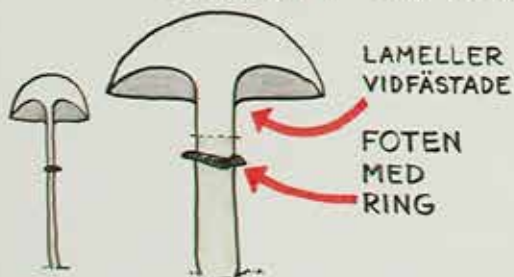

ÖVRIGA
RÖDSKIVLINGAR

HATT OCH FOT FAST FÖRENADE

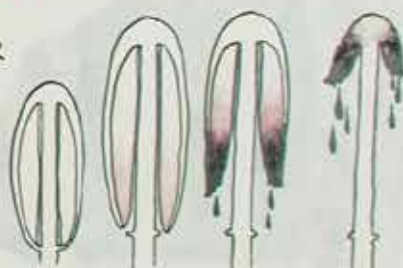
(PÅ BLÄCKSVAMPAR KAN DOCK FOTEN LOSSNA FÖR ATT DEN ÄR
BRÄCKLIG OCH DESSUTOM AVSMALNAR MOT HATTEN !)

SVART SPORPULVER

KRAGSKIVLINGAR

LAMELLER
SÖNDER-
FLYTANDE

BLÄCKSVAMPAR

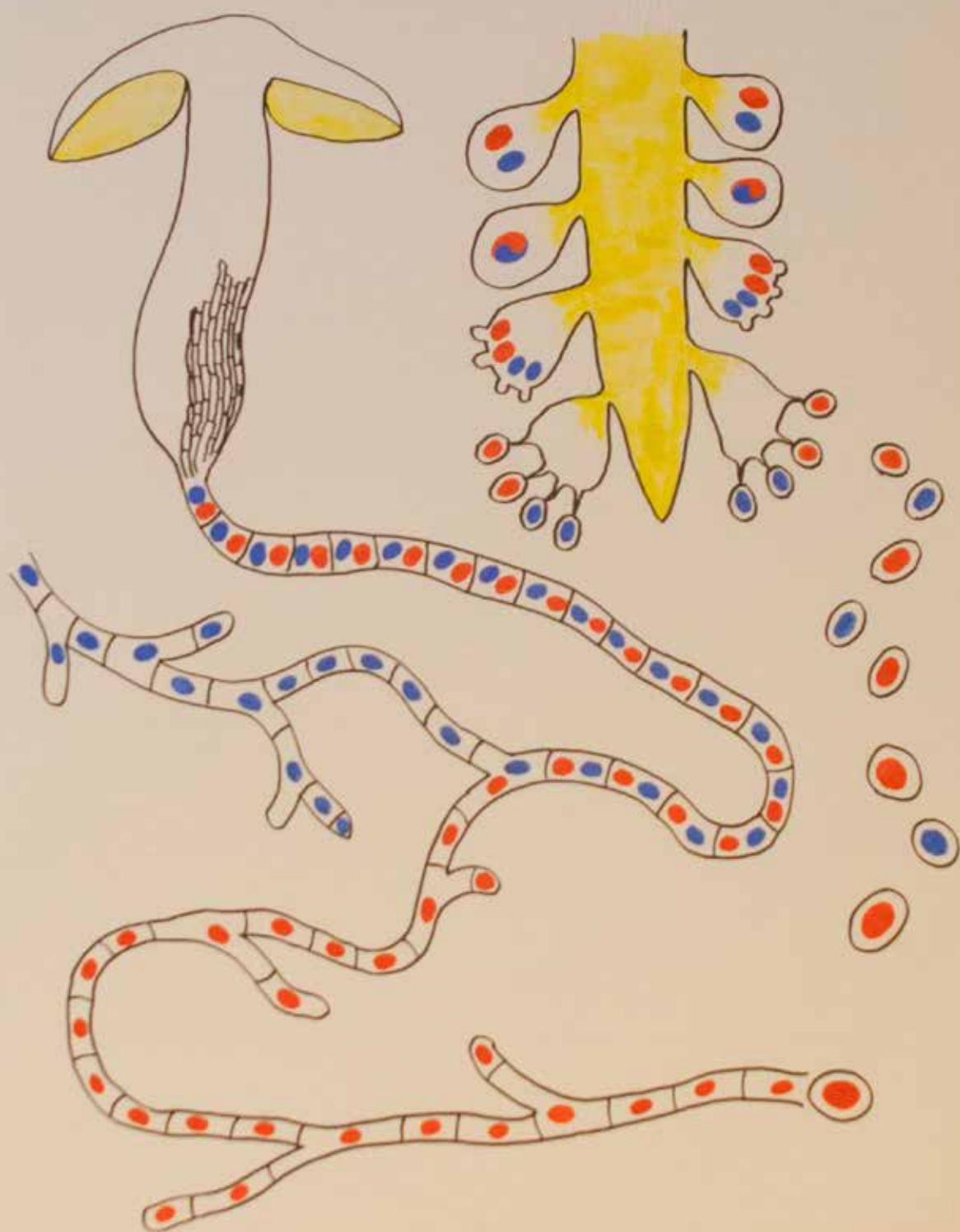

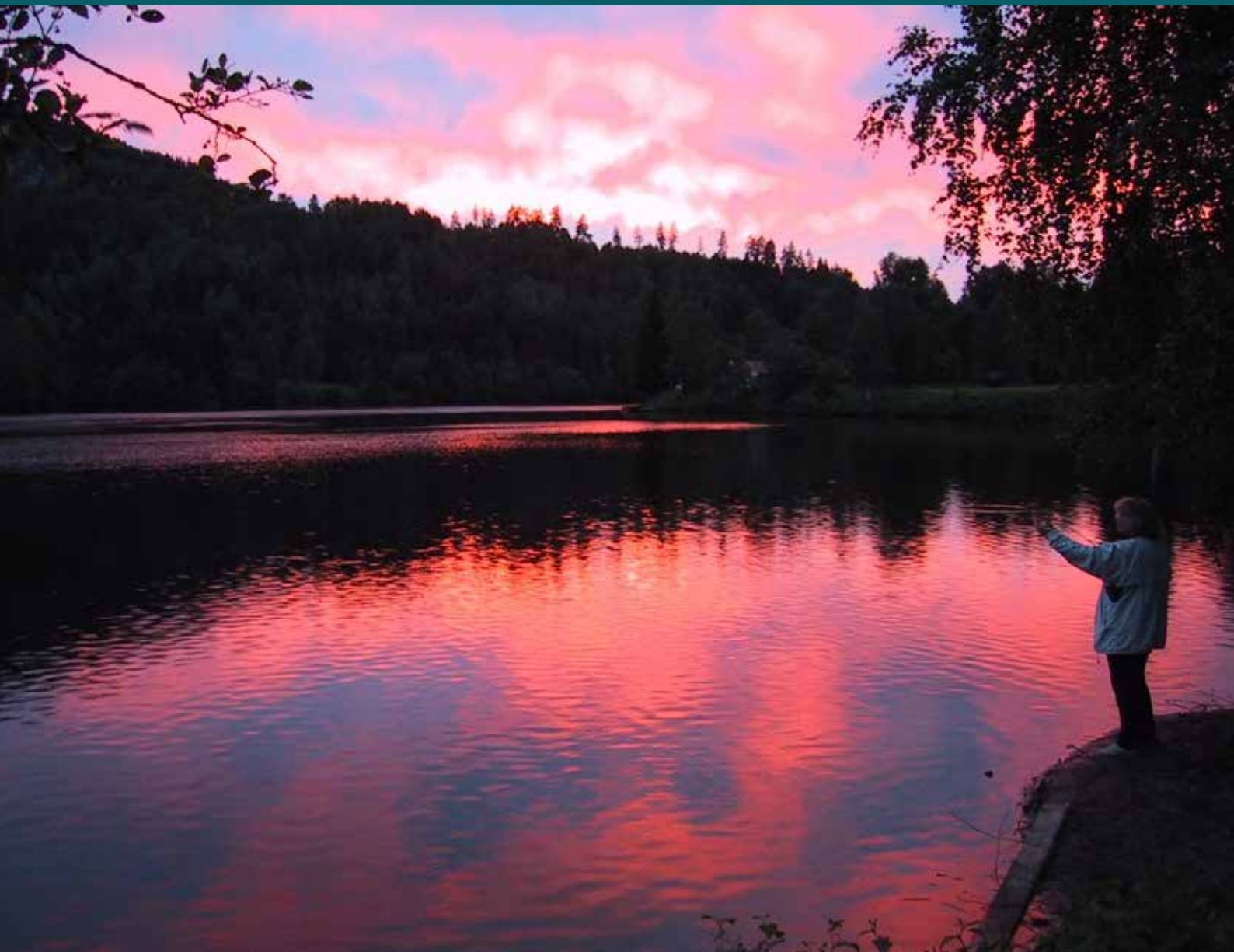
SLÖJSKIVLINGAR

UTAN
SLÖJA

MÖRKSIVLINGAR

Solnedgång över Indalsälven. Foto: Katarina Lundmark.

Innehåll

Mykologiveckan i Timrå 2014	2	Sammanfattning av Mykologiveckan i Timrå 2014	28
Rolf Lidberg	1	Miljömålen och läget för svamptoxonomerna i landet	34
Rapport och minneskavalkad	12	12 Alnö kyrkogård	36
Förkortningar	16	Alnöbron – sluttning med asp och björk	36
Koordinater, landskap, socken	16	Alderviken, södra Härnön	37
Ny upplaga av Funga Nordica	17	59 Barsviken, fiskeläge	38
Utbredningskartor	18	Sarcodon – intressant taggsvampssläkte	41
Tidigare svampveckor i midsvenska området	20	60 Barsviksberget	42
Citerad litteratur, hemsidor	22	Bergeforsens Folkets Park	44
Rödlistan – viktig för naturvården	23	Natur och svamp är vinnare i statsbudgeten för 2016 –	45
Sienet ja metsien luontoarvot	24	ändå klaras inte miljömålen för naturen	46
Nordisk Mykologisk Kongress i Estland 2015	25	Klimatforskaren Lennart Vessberg	47
Nya svamparter för Sverige	26	Bergeforsens idrottsplats (skidstadion)	49
Nya svamparter för Norrland	26	Berglunda skogskyrkogård	52
Landskapsfloror – bra information inför mykologiveckor	27	Burberget	53
		Clavaria pytteliten?	56
		6 Flottarstigen söderut i Mjällådalen från Petter	
		Norbergsbron	

Medelpad, Ljustorp socken, barrskogar, ravinskogar, asp och gråal, kalkkälla	56	Sydväxtbergen är lövbrännebiotoper	159
46 Fågelsången, kommunalt naturreservat	62	32 Skönviksberget, Timrå friluftscener	160
Gammelbodarna, Naturreservat	65	17 Smedsgården, naturreservat, Natura 2000	162
Granbodsåsen, Naturreservat	68	Botanisterna i Medelpad har samarbete med Östen Gardfjell i Sveriges Entomologiska Förening.	162
Fortsatt hävd av ängar och hagmarker – viktigt för ängssvamparna!	72	Om ängar och ängsvård vid Smedsgårdens ängsreservat	164
24 Gudmundstjärn, naturreservat	73	Liten diskroksvamp (<i>Disciseda candida</i>)	166
Hans Andersson, ordförande i Svampfärgarsällskapet	76	Smedsgården, gråalskogen i gamla kalkbrottet	167
Gådeåbergsbrännan, kommunalt naturreservat	76	67 Smitingen A	168
72 Hornsjömon	78	68 Smitingen B, naturreservat, Natura 2000	170
Skogsbranden har format de nordliga skogarna	82	75 Spångsjöberget, Vällingsjö urskogs naturreservat	172
61 Häggberget, naturreservat	83	42 Stavreviken	176
Spännande korallfingersvampar – <i>Ramaria</i>	88	Stordalen	177
2 Högländsbodarna	93	Stornäset, naturreservat, Natura 2000	178
Medelpad, Ljustorp socken, barrskog med grov asp, raviner, gamla åfåror	93	21 Stornäsets Brygga	183
Tuula försökte lära oss några <i>Cortinarius</i> arter	95	28 Sundsjöåsen, Naturreservat, Natura 2000	184
22 Hörningsholm	97	Bengt Johanssons skogshistoriska bok om Kramforsskogarna	186
Mjällådalens fäbod och torp	97	Funna svamparter i gammelskogen vid Sundsjöåsen	188
Mångfaldsparken	100	Birgit och Hjärdis guidade till Sundsjöåsen	189
76 Höån	102	55 Tolvösand-Myckeläng, Natura 2000	191
Nytt praktverk om europeiska tickor	103	Strandsnärlja (<i>Cuscuta europaea</i> subsp. <i>halophyta</i>)	196
37 Indalsälvens delta	104	Maireina n.sp.?	197
Kammartjärn	108	Svampfärgsutställning på Galleri Skatan	198
Klampenborg, Naturreservat	109	Svampar i artportalen	199
71 Kroktjärn	110	4 Tuna Fäbodstig mitt	200
Svampkontakter med länsstyrelsen	110	Medelpad, Ljustorp socken	200
Lill berättade om korktaggsvampar	114	The Mycofloristical Exploration Of Scandinavia	205
77 Kvarnberget norr	116	5 Tuna Fäbodstig Norr	206
Magnus Andersson	118	3 Tuna fäbodstig syd	211
74 Långsjöån Norr i Sörgränge Mångfaldspark	119	Medelpad, Ljustorp socken	211
Gunilla och Karl-Henrik samlade fascinerande skinnsvampar	122	Pasture with some deciduous trees	213
23 Långharsholmen, Naturreservat, Natura 2000	124	31 Vattjomåsen	214
Sommarutflykt med botanister till Långharsholmen	125	36 Väststaden	217
Ängarnas Entolomor – mycket intressanta ur naturvårdssynpunkt!	128	Skogsstyrelsen bjöd in till skogsdag på Väststaden om sandtallskogen	219
39 Lögdö bruk,	132	Goliattmusseron – dyrbar läckerhet!	224
40 Masugnsgundet	132	13 Vransta	227
Alnökalen	133	66 Vägsjöknösen, naturreservat, natura 2000	229
33 Merlo slott	138	11 Västanaåfallet, naturreservat	232
65 Muggård	139	19 Åssjöskogen, delvis biotopskydd	234
Miljömålet "ett rikt odlingslandskap"	139	Skogsstyrelsen – viktig aktör för skydd av "hot spots" med svampar	235
25 Myckelsjö Hackslått, Natura 2000	140	57 Åstön, Sörsidan, biotopskydd, naturvårdsavtal	236
Nordansjö	141	Vänligt brev från tryffleexpert	236
Norra stadsberget	142	58 Åstön, Naturreservat	237
Svamp och kommunal naturvård	143	49 Åvike Bruk	238
15 Pottäng	144	Europeiskt <i>Cortinarius</i> möte i Borgsjö	242
Runsvik	146	28/8 – 3/9 2016	242
41 Sandarne	149	Medelpads socknar	246
30 Siljeberget	151		

Hjördis Lundmark och Jan-Olof Tedebrand lär ut matsvamp vid senhöstutflykt till Åstön.

Rapport och minneskavalkad

Vår kompis Monica Svensson i Bollnäs föreslog häromåret att Sveriges Mykologiska Förening, SMF, skulle förlägga sin årliga mykologivecka till Timrå kommun i landskapet Medelpad med utflykter bland annat till Mjällådalens. Mykologiveckor är alltid ett teamwork. Därför en stor applåd för våra kursledare Mikael Jeppson och Michael Krikorev, de kallades bara M1 och M2, liksom för alla funktionärer och utflyktsledare.

Här kommer rapport och minneskavalkad från mykologiveckan 2014 med utflykter till våra mykologiskt mest intressanta naturtyper:

- Alnöskalkens spännande gråalskogar där vi fann nya arter för landet och Norrland bland annat små fjällskivlingar som är vanligare i sydliga trakter.
- Mjällådalens dramatiskt djupa dalgång med naturskogar och raviner och med Karens spännande fynd av okänd mörkt violett skålsvamp på murken alved ute på en sandrevel.
- Sörgraninge Mångfaldsparks vildmarker med sandiga tallhedar och naturskogar där Monica gjorde kanonfynd av sällsynt liten svamp.

- Häggdångers gamla tidigare betade kalkbarrskogar där Ilkka och Tuula samlade och på utställningen lade upp nyligen beskrivna och lite kända Cortinariuserter och dit Per Sander och Stig Norell var utflyktsguider.
- Sydvästbergens hassellundar där Anne och Lello Hund grävde fram sydliga tryfflar.
- Kustnära gamla hållmarkstallskogar där Marianne samlade goliatmusseron och lade på utställningen. Goliatmusseron var en av många fina matsvampar som togs om hand under mykologiveckan. Många passade även på att fylla på sitt förråd av färgsvampar till exempel blodspindling som vi fann i örtrika granskogar.

Fungi suecici

 Vetenskapligt namn: Tricholoma matsutake

 Svenskt namn: Goliatmusseron

 Landskap: Ängersl Församling/Kommun: Häggedinge

 Lokal: Barsviksberget
☐ sparas till.....

Koordinater:

☐ scannad av.....

 Datum: 2014-09-12
☐ fotograferad av.....

Biotop/substrat:

☐ mikroskoperad av.....

 Leg: Marianna
Leckström

Det.:

Conf.:

☒ vänd!

Fältblankett (Mariannes insamling goliat).

Vi har i rapporten även lagt in lite lokal svamphistorik om svampföreningarna i Härnösand, Sundsvall och Östersund och om svamparnas viktiga roll i naturen. Vi citerar även forskare som hävdar att svamparnas nätverk i marken och samspel med högre växter är viktigare nätverk än internet och att svamparna är de stora hjältarna i historien om planeten jorden!

Svamp och naturvård är ett viktigt och intressant ämne som berörs i rapporten. Varje decenium har sin särskilda naturvårdsdebatt. Nu 2015 handlar diskussionen mycket om hyggesfritt skogsbruk, skogsbrandens betydelse, naturvårdshänsyn vid avverknings, om uppfyllandet av internationella och svenska mål för bevarandet av biologisk mångfald.

Vi svampvänner bör vara med i diskussionen och påverka makthavare lokalt, regionalt och på riksplenet i en riktning som gynnar natur, svamp, hållbar utveckling!

Ett hjärtligt tack till alla deltagare för samvaron under utflykterna och för trivsamt svampmingel i arbetslokalen. Slutligen vill vi rikta ett hjärtligt tack till alla generösa och gästfria Timråbor i kommunhus, herrgårdar, folkpark och stugor som vi under årslånga förberedelser lärt känna och som under mykologiveckan hjälpt oss med alla praktiska

bestyr. Mykologiveckor är även en trevlig form av ekoturism som ger lokal sysselsättning och intäkter. Vi instämmer delvis i Ernst Moritz Arndts ord om Timråborna och om Timrånaturen i hans "Resa genom Sverige" år 1804. Efter att ha färdats genom slättlandet i Gästrikland och Hälsingland möter Ernst Moritz i Medelpad höga berg som når ända ut till kusten. Han noterade vid ankomsten till Fjäl's gästgivargård i Timrå som låg på Indalsälvens norra strand: "Jag anlände till Fjäl kl 9. Detta ställe ligger romantiskt högt över strömmen. Idag har både land och människa förändrat utseendet. Naturen har blivit mera vild, men också större. Man ser ej mera så många hus byggda med Hälsinglands yppighet. Man ser på människorna att de här bor mera bland bergen. De är mer muntra och fria, mer vackra och intressanta. Istället för Hälsingens och Gästrikarens allvarsamhet och köld finner man nu mer livliga fysionomier och häftigare känslor."

Trevlig svampläsning

Hjordis Lundmark

Jan-Olof Tedebrand

Foto: Hans Andersson.

Kursledare

Mikael Jeppson, Trollhättan
Michael Krikorev, Årsta

Funktionärer, utflyktsledare

Göran Karlsson, Robertsfors
Hans Andersson, Sundsvall
Magnus Andersson, Hudiksvall
Lill Eilertsen, Skellefteå
Rakel Englund, Sundsvall
Stefan Grundström, Härnösand
Inga-Lill Häggberg, Bergforsen
Carina Jutbo, Sundsvall
Bengt Larsson, Ljungaverk
Håkan Lindström, Kälarne
Hjördis Lundmark, Kyrkdal
Elisabeth Nilsson, Ljustorp
Siv Norberg, Sundsvall
Stig Norell, Härnösand
Per Sander, Härnösand
Karl Soop, Sollerön
Håkan Sundin, Söråker
Jeanette Södermark, Timrå
Jan-Olof Tedebrand, Sundsvall
Lennart Vessberg, Härnösand

Deltagare

Crister Albinsson, Molkom
Mattias Andersson, Uppsala
Michael Andersson, Garphyttan
Gunnel Avehag, Gustavsberg
Dan Broström, Mora
Elisabeth Bååth, Umeå
Hjalmar Croneborg, Ljugarn
Anders Dahlberg, Uppsala

Birgitta Damne, Tranås
Sven Damne, Tranås
Rut Folke, Skärholmen
Inga-Lill Franzén, Stockholm
Karin Grape, Huddinge
Eva Grönlund, Järfälla
Helena Gustafsson, Norsjö
Karen Hansen, Stockholm
Gunilla Hederås, Helsingborg
Jan-Erik Hederås, Helsingborg
Lars-Inge Hedlund, Ämtervik
Lars-Göran Hellsten, Jönköping
Ingemar Herber, Huddinge
Elna Hultvist, Borgholm
Lena Högberg, Skogsstyrelsen Y
Stig Jacobsson, Västra Frölunda
Wenche Eli Johansen, Danmark
Veronica Jägbrant, Skogsstyrelsen Y
Mats Karlsson, Vankiva
Herbert Kaufmann, Örebro
Vaclav Kautman, Slovakien
Ivona Kautman, Slovakien
Karin Kellström, Krokom
Henning Knudsen, Danmark
Tommy Knutsson, Mörbylånga
Joachim Krumlinde, Södra Sandby
Viktor Kucera, Slovakien
Staffan Kyrk, Bagarmossen
Ilkka Kytövuori, Finland
Pirjo Kytövuori, Finland
Gunilla Kärrfelt, Stockholm
Thomas Læssøe, Danmark
Ellen Larsson, Alingsås
Karl-Henrik Larsson, Alingsås
Marianne Leckström, Stockholm
Evy Lindblom, Mora

Anna-Lena Lindqvist, Skellefteå
Kare Liimatainen, Finland
Bernt Linton, Västerhaninge
Lars Ljungberg, Västerås
Sofia Lund, Varberg
Per Löfgren, Umeå
Claes-Göran Mellberg, Kinna
Jean-Marc Moingeon, Frankrike
Sylvane Moingeon, Frankrike
Per-Erik Mukka, Kiruna
Jan Nilsson, Bullaren
Nils Otto Nilsson, Vittsjö
Peter Nilsson, Sundbyberg
Tuula Niskanen, Finland
Anne Molia, Norge
Annes tryffelhund Lello
Annika Norin, Tullinge
Ibai Olariaga Iburgan, Stockholm
Bengt Persson, Mörarp
Britt Persson, Mörarp
Kill Persson, Gullbrandstorp
Silvia Pioloi, Italien
Ildiko Rimóczi, Ungern
Imre Rimóczi, Ungern
Berit Rodling Martinsson, Västerås
Gerda Stenström, Kalmar
Ewa Svensson, Borås
Monica Svensson, Bollnäs
Maj-Britt Sâthe, Viksjö
Lennart Söderberg, Ödåkra
Ivar Sörensen, Norge
Maj Thulin, Ljungsbro
Nils Ove Unander, Norsborg
Bibbi Wallqvist, Bromma
Lena Wallqvist, Sollentuna

Fältblanketter från mykologiveckan i Timrå 2014

 Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: Sarcodon lundellii

Svenskt namn: Koppartaggsvamp

Landskap: Hp Församling/Kommun: Häggdånger

Lokal: Vägsjöknösen ☐ sparas till ☐ scannad av ☐ fotograferad av ☐ mikroskopierad av

Koordinater: _____

Datum: 12/9 2014

Biotop/substrat: rik granskog

Leg: Dan Bröström Det: _____

Conf: _____ ☐ Vänd!

 Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: Ramaria schieldii

Svenskt namn: Citrön finger-svamp

Landskap: A-land Församling/Kommun: _____

Lokal: Kroktjärn (71) ☐ sparas till ☐ scannad av ☐ fotograferad av ☒ mikroskopierad av JK/JS

Koordinater: _____

Datum: 140710

Biotop/substrat: _____

Leg: Ewa S Det: JK

Conf: _____ ☐ Vänd!

 Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: Sarcodon marthae flavus

Svenskt namn: _____

Landskap: Medelpad Församling/Kommun: _____

Lokal: Hvike bruk ☐ sparas till ☐ scannad av ☐ fotograferad av ☐ mikroskopierad av

Koordinater: _____

Datum: 11/9-14

Biotop/substrat: Granskog + tall

Leg: Lennart S Det: Lennart S.

Conf: _____ ☐ Vänd!

 Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: Sarcodon versipellis

Svenskt namn: _____

Landskap: Äng. Församling/Kommun: Häggdånger

Lokal: Häggberget ☐ sparas till ☐ scannad av ☐ fotograferad av ☐ mikroskopierad av

Koordinater: _____

Datum: 11.9.14

Biotop/substrat: _____

Leg: L. Kytö. Det: L. Kytö.

Conf: _____ ☐ Vänd!

 Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: Ramaria fenicia

Svenskt namn: _____

Landskap: Äng. Församling/Kommun: Häggdånger

Lokal: Häggberget ☐ sparas till ☐ scannad av ☐ fotograferad av ☐ mikroskopierad av

Koordinater: _____

Datum: 11.9.14

Biotop/substrat: _____

Leg: L. Kytö. Det: L. Kytö.

Conf: _____ ☐ Vänd!

 Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: Ramaria fenicia

Svenskt namn: vitaktig lilafotad finger-svamp

Landskap: Äng. Församling/Kommun: Häggdånger

Lokal: Borsåsberget (V. om) ☐ sparas till ☐ scannad av ☐ fotograferad av ☐ mikroskopierad av

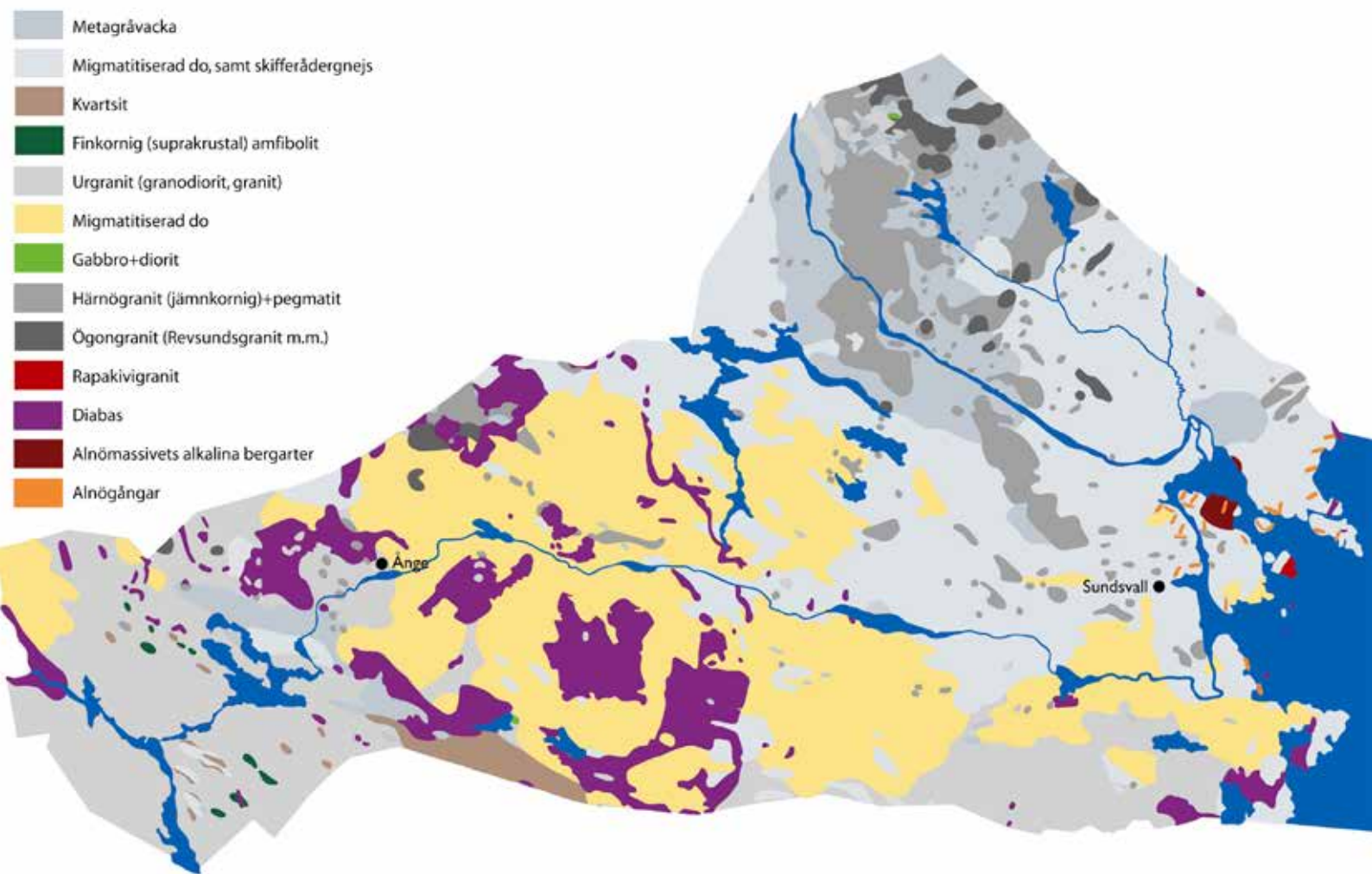
Koordinater: 645280 x 6932800

Datum: 12/9-14

Biotop/substrat: Kalkgranskog i V-skottning

Leg: Majken A Det: Majken A

Conf: _____ ☐ Vänd!

Förkortningar

Conf = bekräftad av

Det = bestämd av

GB = kollekt i herbariet i Göteborg

HK = kollekt i Herbert Kaufmanns privata herbarium

IK = kollekt i Ilkka Kytövuoris privata herbarium

KHL = kollekt av skinnsvamp insamlad av Karl-Henrik Larsson

U = svampkollekt utlagd på utställningen med ifylld fältblankett

UPS = kollekt i herbariet i Uppsala

S = kollekt i herbariet i Stockholm

Beteckningen "Mittsverige" avser landskapen Härjedalen, Jämtland, Medelpad, Ångermanland. Sveriges geografiska mittpunkt finns vid Flataklacken i Ånge kommun, ungefär 7 mil väster om Sundsvall. Mittuniversitet (Mid Sweden University) håller till i Sundsvall och Östersund.

Koordinater, landskap, socken

Koordinater anges enligt SWEREF99. Lokaler beskrivs med landskap, socken, lokal. Socken är bättre att använda i botaniska sammanhang än församling eftersom sockengränserna varit ungefär likartade i århundraden medan församlingar ändrat gränser och slagits samman.

Kartor för besökta lokaler finns i exkursionsguiden inför mykologiveckan i Timrå, guiden finns även digitalt på hemsidan www.myko.se under länken "publikationer"

Jan-Olof Tedebrand visar upp utflyktsguiden som alla deltagare fick vid ankomsten till mykologiveckan i Timrå. Foto: Hjärdís Lundmark.

Arbetslokalen vid nordiska mötet i Kääriku, Estland 2015. Foto: Hjärdís Lundmark.

Ny upplaga av Funga Nordica

Vartannat år ordnas nordiska möten i något av de nordiska länderna. Det 22:a nordiska mötet i september 2015 ägde rum bland storkar, skrikörnar och fina naturområden kring Kääriku utanför gamla universitetsstaden Tartu i södra Estland.

Universitetet i Tartu grundades på 1600-talet av svenske kungen Gustav Adolf och här finns en lång mykologisk tradition. En förgrundsgestalt var tidigare Erast Parmasto. Nu stod Urmas Köljalg och Irja Saar för inbjudan men hade hjälp av många kamrater i estländska svampgänget. Gruppfotot togs av Vello Liiv som är kännare av rödskivlingar (*Entoloma*) och som målat vackra akvareller av färggranna entolomor i holländaren Noordeloos monografi över europeiska arter inom *Entoloma*.

Estland, Lettland och Litauen nu med i nordiska svampfamiljen!

Vid nordiska svampmötet i Estland 2015 diskuterades även utgivningen av bokverket Funga Nordica som senast utkom år 2012 och omfattade skivlingar, soppar, vissa fingersvampar, cyphelloida svampar och röksvampar. Karl Henrik Larsson ledde sammanträdet som beslöt utge ny upplaga av Funga Nordica där de nordiska länderna kompletteras med Estland, Lettland och Litauen. Ellen Larsson, ordförande i Sveriges

Henning Knudsen, huvudredaktör för Funga Nordica 2012. Foto: Hjärdís Lundmark.

Mykologiska Förening, blir koordinator för svenska uppgifter i nya Funga Nordica som nu alltså även ska innefatta svampuppgifter från Estland, Lettland och Litauen. Nästa upplaga av Funga Nordica bör i rimlig omfattning beakta nya rön om arter och släkten utifrån modern fylogenetisk forskning. Lökspindlingen (*Cortinarius multiformis*) har nu blivit tio olika arter i norra Europa! Kremlorna lär även föröka sig enormt när man börjar pillra i deras DNA!

Utbredningskartor

Climacocystis borealis, trådticka.

Gyrodon lividus, alsopp.

Lepiota felina, svartfjällig fjällskivling.

Inonotus radiatus, alticka.

Mycena acicula, orangehätta.

Foto: Michael Krikorev.

Stig Norell, ordförande i Härnösands Svampklubb informerar och bakom honom syns Hans Marklund, legendarisk svampfotograf och svampboks författare. Foto: Hjärdís Lundmark.

Tidigare svampveckor i mittsvenska området

Sveriges Mykologiska Förenings mykologiveckor är utmärkt tillfälle att träffas, ha trevligt tillsammans med gamla och nya svampvänner, lära sig mer om svamp, uppleva naturtyperna i olika landskap och även fundera kring naturvård och hur vårt svenska landskap förändras.

Vid mykologiveckan 2004 hos Annsofi Karlsson och Jan Nilsson i Grebbestad, Bohuslän fick vi veta att hela Bohuslän var skogslöst fram till början av 1900-talet. Men nu hade skogen återvänt! Vid mykologiveckor hos Kerstin Bergelin och Sigge Svensson i Skåne har vi fått höra om problemen med granplanteringar i områden som förut haft ädellövskog. Men även fått höra av godsherren Carl Piper och hans ekolog hur skånska gods nu börjar satsa igen på blandskogar och ädellövskogar. Skåne har även fått en fin nationalpark vid Söderåsen med ädellövskogar. Vid mykologiveckan 2011 hos Sonja Kuoljok och Mats Karström i Jokkmokk kunde vi studera fungan i fjällurskogar och på sandiga, renbetade tallhedar samt avnjuta delikat soppa på goliatmusseron!

Här i mittsvenska området, landskapen Härjedalen, Jämtland, Medelpad, Ångermanland, har svampveckor ordnats sedan 1982 från de solbelysta kustskogarna och öarna vid Bottenhavet till de vindpinade fjällsippshedarna mot norska gränsen. Denna fantastiska naturgradient från kust till högfjäll innehåller många spännande svampmiljöer! På ett par timmar kan vi med bil röra sig från havskusten till alpina naturmiljöer.

Mykologiveckan i Timrå 2014 blev fjärde mykologiveckan i mittsvenska området. År 1982 ordnades mykologiveckan

Karin Kellström, mångårig ordförande i Östersunds Mykologiska Förening (ÖMF) ses här i bakgrunden i grön klädsel vid utflykt till Rutfjället under mykologiveckan i Härjedalens fjällvärld 2006.

i Sundsvall och Borgsjö som även blev starten för en serie av femton Borgsjöveckor 1982-2010 då djupdykning skett i olika svampgrupper. Östersunds Mykologiska Förening (ÖMF) arrangerade 1982 Nordisk Mykologisk Kongress på Birka folkhögskola med 90 deltagare från Norden och Europa och med intressanta utflykter i jämtländska orkidémarker som även hyser spännande svampar. Lars Lundberg var drivande kraft och även ordförande i ÖMF under

Svampgång på Hamrafjällets fjällsippshedar vid mykologiveckan 2006. Från vänster: Hjalmar Croneborg, Stig Jacobson, Ellen Larsson, Håkan Lindström, Anita Stridvall, Pierre-Arthur Moreau, Leif Stridvall. Foto: Jan Vesterholt.

tiden 1977–1996. Under flera decennier hade ÖMF även besök varje år av Stig Jacobsson som var med och inventerade Jämtlands funga. Lars efterträddes som ordförande år 1997 av Maj-Britt Sæthe som numera flyttat till Viksjö utanför Härnösand där hon tagit över lantställe efter sin mor. Karin Kellström blev ÖMF-ordförande 2009, se hemsidan www.omf.se Maj-Britt och Karin var med oss under mykologiveckan i Timrå medan Lars som fyllt 93 år höll sig hemma i Östersund.

År 1984 var det dags för ÖMF och Lars Lundberg att bjuda in till mykologivecka i Edsåsdalens fjällnatur i Jämtland. År 1995 ordnade Hjordis Lundmark och Härnösands Svampklubb Internationellt Svampfärgarsymposium på Länsmuseum i Härnösand med 150 deltagare. Två år senare, 1997, var Härnösands Svampklubb arrangör av den 15:e Europeiska Cortinariuskongressen (JEC) med cirka 200 deltagare.

År 2002 ägde svenska mykologiveckan rum i Ramseles gammelskogar och guckuskomarker i västra Ångermanland med Lennart Vessberg och Elisabeth Engerdal som huvudansvariga.

Elisabeth Wedin skrev en fin rapport. Under mykologiveckan 2006 hade vi förflyttat oss upp till midsvenska områdets fjällområden i västra Härjedalen med mykologiskt spännande fjällsippshedar, kalkrika fjällbjörkskogar och gamla ängar vid fjällfabodar. ÖMF och Sundsvalls Myko hjälptes åt med arrangemangen. Rapport om mykologiveckan 2006 i Härjedalsfjällen finns på hemsidan www.myko.se

Artnamn

Vetenskapliga namn följer i huvudsak:

- Dyntaxa vid Svenska Artdatabanken.
- Funga Nordica, red. Henning Knudsen (2012).
- Poroid Fungi of Europe, Melo-Ryvarden (2014).
- Corticiaceae, Bernicchia-Gorjon (2010).
- Checklist of the non-lichenized ascomycetes of Sweden, Ove Eriksson (2014).
- Svenska namn följer i huvudsak Ekologisk Katalog och Dyntaxa.

Jeanette Södermark, ordförande i Sundsvalls Mykologiska Sällskap. Foto: Hans Andersson.

Anita Stridvall och SMF:s ordförande Ellen Larsson studerar lokala ostsorter under Borgsjöveckan 2010 tillsammans med holländskt mykologpar.
Foto: Hjärdís Lundmark.

Citerad litteratur, hemsidor

Förkortad hänvisning sker till bland annat följande hemsidor och litteratur:

Artdatabanken, Sverige, www.artdatabanken.se

Artsdatabanken, Norge, www.artsdatabanken.no

Artportalen, www.artportalen.se

British Ascomycetes, Dennis 1978

Checklist of the non-lichenized ascomycetes of Sweden, Eriksson 2014

Corticiaceae s.l., Bernicchia-Gorjon 2010

Cortinarius Flora Photographica (CFP), Brandrud-Lindström-Marklund-Melot-Muskos 1989-2013

Cortinarius in Sweden, fjortonde upplagan, Karl Soop, januari 2014

Ekologisk Katalog över Storsvampar och Myxomyceter, 1998

Funga Nordica 2012

Färgsvampar och svampfärgning, Lundmark-Marklund 2009

Jordstjärnor, Jeppson och SMF 2013

Medelpads Flora, Lidberg och Lindström 2010

Mycokey, Læssøe & Petersen, www.mycokey.com

Nya Svampboken, Holmberg-Marklund 2011

Poroid Fungi of Europe, Melo-Ryvarden 2014

Ridderhatte, Christensen. Heilmann-Clausen 2013

Sienet ja metsien luontoarvot, Tea von Bonsdorff, Kytövuori, Vauras m fl 2014

Signalarter, indikationer på skyddsvärd skog, Johan Nitare och Skogsstyrelsen, 2000

SMT=Svensk Mykologisk Tidskrift

Svampar, en fälthandbok, Ryman-Holmåsén 2006

Svampar i Sverige, Mossberg-Karström-Nilson-Persson 2013

The genus Hygrocybe, Boertmann 2010

www.jec-Cortinarius.org/

www.stridvall.se/fungi/gallery

38 naturreservat och en nationalpark i Västernorrlands län, Länsstyrelsen 2011

Landskapsbild i Medelpad som visar Borgsjöporten, till vänster diabasstupen vid klassiska sydväxtberget Rankleven. Foto: Sven Halling.

Rödlistan – viktig för naturvården

Rödlistans arter anges enligt svenska rödlistan 2015.

CR = critically endangered-akut hotad

EN = endangered – starkt hotad

VU = vulnerable – sårbar

NT = near threatened – nära hotad

DD = kunskapsbrist

En första förteckning över 48 hotade svampar i skogsbruket presenterades år 1981 av Thorleif Ingelög i boken "Floravård i skogsbruket". Floravårdskommittén för svampar bildades 1984 och bestod av Åke Strid, ordförande, Tomas Hallingbäck, sekreterare, Stig Jacobsson, Karl-Henrik Larsson, Johan Nitare, Svengunnar Ryman, Stellan Sunhede. Rödlistorna har betytt mycket för svensk naturvård under senaste decennierna. Ansamlingar av rödlistade arter tyder ofta på höga naturvärden.

Svenska rödlistor tas numera fram vart femte år. Rödlistan är en barometer som visar tillståndet för arterna i landet och är ett hjälpmedel för planering av naturvårdsinsatser. De rödlistade arterna inom kategorierna CR, EN och VU benämns hotade. Arter som tidigare varit rödlistade men nu är borttagna från rödlistan benämns livskraftiga, LC. Flera orsaker bidrar till att svampar blir

rödlistade såsom igenväxning av jordbrukslandskapet och minskning av arealer med magra, kvävefattiga gräsmarker, övergång från glesa artrika naturskogar till mer artfattiga, täta planterade skogar, tjockare förnaskikt och ökat kväveinnehåll i skog och mark, avsaknad av brand och annan störning i skogen, brist på grov död ved. De satsningar på naturvård i form av reservat, nationalparker, biotopskydd, naturvårdsavtal, åtgärdsprogram för hotade arter, bete av magra gräsmarker, ökad naturhänsyn bland annat längs skogens vattendrag är oerhört viktiga åtgärder för att bevara en rik biologisk mångfald av svampar.

Skogsstyrelsens och Johan Nitares praktverk om "Signalarter i Skogen" innehåller avsnitt med text och bilder om svampar som indikerar biologiskt värdefull natur. Förutom rödlistade arter och signalarter så finns ett antal andra begrepp i omlopp som handlar om för naturvården intressanta arter. Tomas Hallingbäck vid Artdatabanken redde häromåret ut begreppen och lanserade ordet "naturvårdsarter" som ett mer överordnat, samlande begrepp: www.arterdatabanken.se/media/2024/naturvaardsarter-foer-web.pdf

Sienet ja metsien luontoarvot

Ungefär samtidigt med mykologiveckan i Timrå utkom 2014 en intressant finsk bok om "Indikatorsvampar" som påminner om Skogsstyrelsens svenska Signalartsbok. Boken är skriven på finska men med engelska sammandrag. Författare är Tea von Bonsdorff, Ilkka Kytövuori, Jukka Vauras, Seppo Huhtinen, Panu Halme, Teppo Rämä, Lasse Kosonen Stefan Jakobsson.

Boken inleds med kort sammanfattning även på svenska där man bland annat kan läsa: "Många svampar är utmärkta indikatorer på skogens tillstånd. Indikatorsvamparna är inte alltid hotade eller sällsynta, men de kräver av sina växtplatser vissa drag, som visar att dessa är i behov av skydd. I denna bok riktar vi uppmärksamheten främst på storsvamparna, skivlingar, soppar, fingersvampar och taggsvampar. Vi inför indikatorsvampar som ett nytt instrument för bedömning av värdefulla naturområden. Vi lanserar en metod för poängsättning av 545 svamparter, eller grupper, för påvisande av värdefulla skogsmiljöer i Finland. Beskrivningar med fotografier, mikroskopbilder och utbredningskartor ges för 147 av arterna. Därtill inför vi bruket av svampar som indikatorarter för 14 värdefulla skogsmiljöer. Boken ger även instruktioner till dem som begär svampkarteringar samt till själva karterarna".

De svampar som tas upp i boken ges indikatorvärden från 1 – 5. Värdet 5 ges bara till nationellt sällsynta arter i för naturvården speciellt fina naturmiljöer. De 14 utvalda värdefulla naturmiljöerna presenteras med engelsk kommentar, fina bilder, långa artlistor där varje art får sin indikatorpoäng och även rödlisteklass.

Det märks i listorna vilken stor sakkunskap som finns i vårt östra grannland om släkten såsom spindelskivlingar (*Cortinarius*), kremolor (*Russula*), hättor (*Mycena*), skogsvaxskivlingar (*Hygrophorus*) och andra släkten. *Gymnopilus bellulus* som Ilkka samlade i älvskogen vid reservatet Sundsjösåsen under mykologiveckan finns i artlistan för "unmanaged spruce-dominated" forests och får indikatorvärdet 4. Kremolan *Russula cremeoavellanea* som Hjördis Lundmark, Lennart Söderberg och Jan-Olof Tedebrand fann i björkparken intill Berglunda kyrkogård under mykologiveckan hamnar i naturmiljön "Parklike habitats" där den får siffran 2.

Det är en njutning för ögat att bara bläddra igenom boken och se bilderna av svampar och finsk natur. För den som är intresserad av naturvård så är boken inspirerande även om siffrorna för satta indikatorvärden för vissa arter tål att diskuteras. Boken kan beställas av Tea von Bonsdorff på Botaniska Museet vid Helsingfors universitet: tbonsdor@mappi.helsinki.fi

Arbetslokalen vid nordiska mötet i Estland 2015. Foto: Hjärdís Lundmark.

Nordisk Mykologisk Kongress i Estland 2015

Thomas Læssøe och Jens H. Petersen vid nordiska svampmötet i Kääriku, Estland 2015. Jens har en speciell fotoutrustning och tar tydliga och vackra närbilder av små och stora svampar”
Foto: Hjärdís Lundmark.

Jan-Olof Tedebrand och Håkan Lindström i fin lövskog med hassel vid Kääriku, Estland under nordiska mötet 2015. Kääriku ligger på ungefär samma breddgrad som Östergötland i Sverige och inslaget av ek och hassel var markant liksom av bökande vildsvin.
Foto: Hjärdís Lundmark.

Nya svamparter för Sverige

Följande svamparter som anträffades under Timråveckan är troligen nya arter för Sverige.

Bactridium flavum, Tolvösand Myckeläng
Cortinarius caesiolamellatus, Häggberget
Cortinarius caesiophylloides, Häggberget
Cortinarius impennoides, Kroktjärn
Cortinarius murinascens, Sundsjöåsen
Cortinarius pallidirimosus, Kroktjärn
Cortinarius violaceonitens, Tuna Fäbodstig Norr
Discinella boudieri, Stornäset

Entoloma tjallingiorum var. *alnetorum*, Långharsholmen
Entoloma callichroum, Masugnsgrundet
Hemimycena nitriolens, Sundsjöåsen
Hymenogaster lycoperdineus, Hörningsholm
Hypocrea protopulvinata, Tuna Fäbodstig Mitt
Peziza sp., Högländsbodarna
Pseudobaeospora paulochroma, Långharsholmen

Nya svamparter för Norrland

Sverige delas ofta, bland annat i väderrapporter, i Götaland, Svealand och Norrland. Landskapen Gästrikland, Hälsingland, Härjedalen, Jämtland, Ångermanland, Västerbotten och Norrbotten räknas till Norrland. Dessa landskap omfattar ytmässigt 52 procent av svenska landytan men här bor bara 1,2 miljoner invånare.

Under århundraden har den biologiska mångfalden mest kartlagts söder om Norrland och runt gamla universitetsstäder som Lund och Uppsala. En vanlig uppgift i svampböcker är att arter finns norrut till Uppland. En annan vanlig uppgift i främst äldre svampböcker har varit ”växer i blandskog”. Idag har vi Artportalens fantastiska datamängd som bör kunna utnyttjas av svampboksförfattare och andra för mer rättvisande och exakta uppgifter inte bara om svamparnas utbredning utan även om deras ekologi (växtsätt).

Följande cirka 40 svamparter som anträffades under Timråveckan är troligen inte förut noterade norr om landskapet Uppland i Sverige.

Amicodisca virella, Flottarstigen
Amicodisca svrcekii, Kvarnberget
Cistella geelmuydenii, Tuna Fäbodskog Mitt
Clavaria tenuipes, Långharsholmen
Clavulina incarnata, Siljeberget
Clavulinopsis microspora, Långharsholmen
Crepidotus cesatii var. *cesatii*, Vägsjöknösen
Cystolepiota moelleri, Smedsgården
Daedaleopsis confragosa, Stornäset, Tolvösand-Myckeläng
Echinoderma jacobii, Långharsholmen, Smedsgården
Entoloma tjallingiorum var. *alnetorum*, Långharsholmen
Flagelloscypha mairei, Masugnsgrundet

Flammulina elastica, Indalsälvens delta
Gibellula pulchra, Vattjomåsen
Hydropus scabripes, Fågelsången
Hygrocybe subpapillata, Gudmundstjärn
Hygrophoropsis rufa, Fågelsången, Pottäng
Hypocrea spinulosa, Tolvösand-Myckeläng
Lepiota pseudolilacea, Långharsholmen, Masugnsgrundet
Limacella vinosorubescens, Bergforsens idrottsplats
Lopadostroma pouzarii, Tuna Fäbodstig Mitt
Marasmius limosus, Tolvösand-Myckeläng
Marasmius setosus, Indalsälvens delta, Tuna Fäbodstig Mitt
Merulicium fusisporum, Runsvik
Mycocalia sphagneti, Spångsjöberget
Nemania aenea, Tolvösand-Myckeläng
Pluteus hispidulus, Hörningsholm
Ramaria afflavoides, Häggberget
Ramaria lutea, Häggberget
Ramariopsis luteoochracea, Långharsholmen
Rhodocybe parilis, Indalsälvens delta
Russula odorata, Åvike Bruk
Russula risigallina var. *risigallina*, Runsvik
Russula violeipes, Stornäset
Typhula gyrans, Indalsälvens delta
Typhula lutescens, Tuna Fäbodstig Mitt
Typhula ochraceosclerotina, Tuna Fäbodstig Mitt

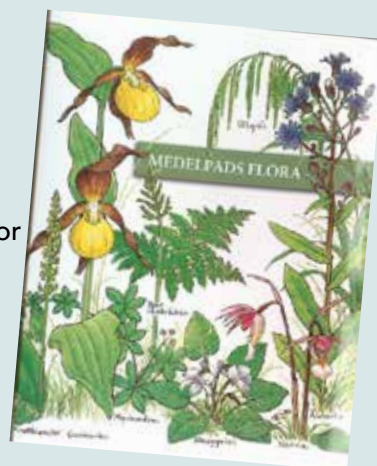

En ung Håkan Lindström visar stolt upp "konstnärlig ängshässa" år 1976 vid Rigåsens ängar i Liden socken.
Foto: Lennart Vessberg.

Landskapsfloror – bra information inför mykologiveckor

Nästan alla svenska landskap har senaste decennierna fått fina landskapsfloror över kärlväxter. Varje bok har en eller flera huvudförfattare men är i själva verket ett stort teamwork där många naturvänner hjälpts åt under flera decennier. Närmaste året utkommer Gästriklands Flora med Peter Ståhl som huvudförfattare och om några år kommer Anders Delins Hälsingeflora. Dessa landskapsfloror innehåller även avsnitt om olika naturtyper, geologi, naturvård, utflyktsmål och andra fakta om landskapets naturförhållanden.

Det är ett livsverk att ta fram en landskapsflora. År 1990 utkom överläkaren Jan W Maschers florabok om kärlväxterna i Ångermanland. Läroverksadjunkten Erik Collinder utkom år 1909 med en utmärkt landskapsflora för Medelpad. Konstnären Rolf Lidberg inledde arbetet med Medelpads Flora på 1950-talet och fick hjälp av läkaren Håkan Lindström från 1970-talet. Tack vare en idog arbetsgrupp och en vänlig men bestämd "slavdrivare" vid namn Olof Svensson så kunde praktverket Medelpads Flora presenteras vid en stor "släppshow" på Norra Berget i Sundsvall år 2010. Boken innehåller Rolf Lidbergs vackra akvareller och Håkan Lindströms detaljerade beskrivning av ekologin för varje kärlväxt i just Medelpad. Håkans utförliga beskrivningar av enskilda arters växtmiljö i just Medelpad i slutet av 1900-talet fyller ibland hela sidor och är kanske mest värdefulla avsnitten inför framtida förändringar till följd av varmare klimat, annan markanvändning mm. Stora

förändringar har skett sedan Collinders flora år 1909 främst i odlingslandskapet där ängarna försvunnit men även i skogen där skogsbetet upphört, gläntorna försvunnit och tätare produktionsskogar tagit över. De flesta människorna har under samma tid slutat jobba med jord och skog, lämnat skogsbyarna och flyttat in till städerna. Hur landskapet, floran och fungan ser ut i svenska landskapen om hundra år kan ingen förutsäga.

Under mykologiveckan i Timrå delade vi ut Medelpads Flora som present till kursledare och andra. Ett tips är att handla in och bläddra igenom landskapsfloror för just de landskap som ordnar kommande mykologiveckor. Då är man lite förberedd och har dessutom lärt sig lite fakta om Sveriges geografi och natur. Landskapsfloror handlar man av Svenska Botaniska Föreningen, <http://svenskbotanik.se/>. Du kan handla Medelpads Flora av Hjördis eller Jan-Olof för 100 kr + frakt (boken väger 2.5 kg).

Michael Krikorev noterar alla spännande svampfynd. Foto: Hjärdís Lundmark.

Sammanfattning av Mykologiveckan i Timrå 2014

Exkursionsguiden

En snygg, informativ exkursionsguide togs fram. Vi tackar för alla positiva reaktioner på guiden. Många uppskattade även utflykterna i storslagen och artrik natur. Henning Knudsen skriver till exempel i mail 2/1 2015: "Det er altid en fornøjelse at komme til en så urørt natur, vi har ikke noget der ligner her, selv om politikerne synes alt er i orden."

Vädret

Det var varmt och torrt i exkursionsområdet i juli och fram till ungefär 10 augusti. Sedan började en period med ostadigare väder och regn. Men regnskurarna föll lokalt och vissa utflyktslokaler till exempel Smedsgårdens ängar på Alnön var svamptomma samtidigt som närliggande lokaler såsom Hörningsholm, Långharsholmen, Stornäset på Alnön och Tolvösand-Myckeläng på Tynderölandet fått regnskurar vilket börjat aktivera fungan. Nätterna var milda och dagarna varma veckorna före mötet så luftfuktigheten var hög. Bäst var svamptillgången i Häggdångers diabasskogar såsom Häggberget och Kroktjärn. En lista över de 1142 svamparter som vi fann och uppgifter om fyndlokaler finns på hemsidan www.myko.se, länken "publikationer" och "Mykologiveckan 2014".

Mikael Jeppson, kursledare och glädjespridare. Foto: Hjärdís Lundmark.

Russula medullata. Foto: Hjärdís Lundmark.

Timrå Naturskyddsförening har sedan bildandet i slutet av 1980-talet gjort stora insatser för att lyfta fram och värna kommunens speciella natur. Elisabeth Nilsson är en verklig eldsjäl i Timrå Naturskyddsförening. Hon har letat upp och med hjälp av Skogsstyrelsen röjt upp ett femtiotal gamla stigar och vandringsleder i Ljustorp och Mjällådalens samt lett natur- och kulturvandringar varje vecka i området under många somrar. Elisabeth har även tillsammans med sina kompisar Sofia Lundell och Hans Sundström under många år inventerat Mjällådalens biologiska mångfald och rapporterat in tusentals uppgifter om främst vedlevande och naturvårdsintressanta lavar, mossor och svampar till Artportalen.

Mjällådalens mykologiska värden är i stor utsträckning kopplad till gamla levande aspar, björkar, sälgar men även till grova lövträd i olika stadier av nedbrytning. Här finns även den äldre granskogens vedsvampar i djupa raviner och fuktiga örtmiljöer. Vi hade förmånen ha med oss Karl Henrik Larsson, Europas främste kännare av skinnsvampar, som satte namn på de fascinerande men i våra trakter lite utforskade svampskinnen. De mossiga och fuktiga gamla granskogarna längs Mjällån med inslag av asp, björk, sälg och tall är även ett eldorado för marklevande mykorrhizasvampar bland annat spindelskivlingar.

Mjällådalens djupt nedskurna dalgång bildades efter istiden då Faxälven hade sin fåra här och lämnade kvar enorma

mängder grus och sand som än grävt sig ner igenom under årtusenden. Timrås kommunekolog Stefan Grundström har bjudit in den legendariske entomologen Bengt Ehnström för inventeringar längs stränder och eroderande slänter vid den fritt flödande djupt nedskurna Mjällån som hyser speciella insekter och skalbaggar. Mjällådalens rymmer även de största nordiska förekomsterna av sötgräs (*Cinna latifolia*) med hundratusentals plantor av detta östliga "ryssgräs". Världsnaturfonden utnämnde häromåret, efter omröstning bland allmänheten, Mjällådalens till "Naturens pärla" och finaste, oskyddade naturområdet i länet Väster-norrland. Våra svampfynd under mykologiveckan bekräftar Mjällådalens höga naturvärden och motiverar bildandet av nationalpark av hela dalgången från Sanna i Ljustorp socken upp till Västanå bruk i Viksjö socken.

Svampfärgning – färgsprakande upplevelser!

Svampfärgarsällskapet berättade under mykologiveckan om tekniken vid svampfärgning och visade även vackra tröjor och andra alster av svampfärgat ullgarn. Hans Andersson är Svampfärgarsällskapetets ordförande och Siv Norberg är kontaktperson i föreningen. Hjärdís Lundmark är veteranen som under otaliga kurser inspirerat många svampvänner att börja färga med svamp. Hans, Siv och Hjärdís hade även med sig kamrater som berättade om svampfärgningens alla konster.

Norra Alnön-lite grand av Öland!

Alla har hört talas om Öland och dess unika natur på kalkvaret som blivit Unescos världsarv. Men få har hört talas om naturen på alnökalkstenen som även är speciell och lite grand påminner om Ölands natur. Milt havsklimat, kalksten lockar fram sydliga, sällsynta svamparter bland annat många arter av små fjällskivlingar som har sina största förekomster i södra Skandinavien och neråt Medelhavet. Trots en rekordvarm sommar blev det intressanta fynd vid alnökalkens torrängar, gråalskogor, havssträndängar, kalkgranskogor. Den nordliga gråalskogen på alnökalken beskrivs av Stefan Grundström och Jan-Olof Tedebrand i artikel i Svensk Botanisk Tidskrift 2010/5.

Fynden kompletterar och stärker bilden av norra Alnön och Tynderölandet som område av stort intresse för framtida naturvårdande satsningar. Länsstyrelsen och Sundsvalls kommuns miljökontor har planer att i bred samverkan med markägare och ideella föreningar börja arbeta fram en helhetsplan för att stärka naturvärdena vid norra Alnös kalkpåverkade naturtyper såsom äldre barrskogor, gråalskogor, torrängar, havssträndängar med rikt fågelliv, grunda havsbottnar.

Gamla tidigare betade bondskogor på diabasingen i Häggdånger, Stigsjö och Viksjö socknar, Kalkbarrskogens marksvampar i svenska kalkområden såsom Gotland, Norduppland, Jämtland har uppmärksammas senaste decennierna.

Vi kunde under mykologiveckans utflykter till diabasområdet i Häggdånger socken konstatera att även diabasområden hyser många av kalkbarrskogens marksvampar. Siw Muskos har till exempel under decennier samlat sällsynta marksvampar i ett diabasområde i Attmar socken, Medelpad bland annat korgar med guldkremla (*Russula aurata*). Våra diabasområden och deras funga borde inventeras mer och även uppmärksammas inom naturvården.

Härnösands svampklubb med Hans Marklund och Stig Norell i spetsen har under senaste decennierna lyft fram marksvamparna i gamla barrskogor på diabasingen i Häggdånger, Stigsjö och Viksjö socknar. Dessa kalkbarrskogor har lång skoglig kontinuitet och en markstruktur med mulljordar som formats under århundraden av skogsbyte. Ett stort tack till länsstyrelsens naturvårdare och särskilt till Per Sander som var med oss under mykologiveckan och som även tillsammans med sina kamrater på länsstyrelsen bildat reservat av flera fina kalkbarrskogor. Önskvärt vore en inventering av de få återstående områdena med gammal barrskog på diabasingen i södra Ångermanland.

Anne Molia och Lello Hund fann tryfflar i hassellundar

Ädelövskogen i södra Sverige har fått en egen lag. Men de unika nordligaste europeiska utposterna för ädelövskogen med dess följarter av bland annat tryfflar har länge varit

bortglömda. Vi inventerade under mykologiveckan lundsvampar bland annat tryfflar i spännande hasselområden vid Siljeberget i Selånger socken, Vattjomåsen i Tuna socken och i Vränsta by, Alnö socken med hjälp av Anne Molia och tryffelhunden Lello. Trots sommartorkan lyckades Anne och Lello finna underjordiska tryfflar som lever i samliv med hassel.

Magnus guidade i Sörgraninge Mångfaldspark.

Utflykterna med Magnus Andersson till Graninge socken och till SCA:s nybildade Sörgraninge Mångfaldspark blev mycket givande. Intressanta skinnsvampar och tickor noterades i de gamla naturskogarna och i ravinlandskapen liksom på de sandiga, kvävefattiga tallhedarna.

Cortinarius Flora Photographicagänget som tagit fram fotoflora över europeiska spindlingar. Från vänster: Hans Marklund, Jaques Melot, Tor Erik Brandrud, Siw Muskos, Håkan Lindström. Foto: Leif Stridvall.

Djupdykning i Cortinarius – vårt artrikaste mykorrhizabildande svampsläkte

Släktet *Cortinarius* (spindelskivlingar) har sedan 1982 varit föremål för specialstudium i länet Västernorrland inom projektet *Cortinarius Flora Photographica* (CFP). Under mykologiveckan i Timrå samlades många mindre kända spindelskivlingar som beskrivits under senaste decenniet av nordiska *Cortinari*sforskare eller som just nu är på väg att beskrivas.

Ilkka – skicklig fältmykolog och storsamlare

Ilkka Kytövuori är skicklig fältmykolog med skarp blick ute i skogen för intressanta svamparter och med en otrolig samlarkapacitet. Han har även god kondition vid 74 års ålder och vandrade över stora skogsområden under mykologiveckan. Ilkka fyllde den ena torkollan efter den andra med svampkollektioner och sände nyligen en imponerande lista med belägg som han samlat (IK). Tillsammans med sina finska kamrater Kare Liimatainen och Tuula Niskanen lade Ilkka även upp den ena mindre kända *Cortinari*usarten efter den andra till allas vår beskådan på utställningsborden. En pedagogisk satsning för att öka kunskapen om vårt största mykorrhizabildande svampsläkte!

Elisabeth Nilsson vid klotsporiga murklor på grov asplåga i Mjällådalén. Foto: Stig Carlsson.

Ilkka Kytövuori visar stolt upp jättemusseron (*Tricholoma colossus*) vid gamla tallar på Värjsjöåsen i Jämtgaveln 1997, hittills enda kända fyndet i Medelpad av denna praktfulla svamp. Foto: Hans Andersson.

Cortinariusdrottningen försökte lära oss fem spindelskivlingar

Tuula Niskanen höll även föredrag en kväll och försökte lugnt och med stor pedagogisk nit lära oss fem vanliga Cortinariuser. Presentation av Tuulas hittillsvarande forskargrupp vid Helsingfors universitet finns på hemsidan www.helsinki.fi/biosciences/plantbiology/niskanen.htm

Hösten 2015 tillträdde Cortinariusdrottningen Tuula en tjänst som svampforskare vid världsberömda Kew Royal Botanic Gardens i London.

Thomas Læssøe –marknära mykolog

Thomas Læssøe har annan och mer jordnära insamlings-teknik än Ilkka. Thomas går ner på knä och med en liten trädgårdskratta kryper och krattar han sig fram genom gräs, örter, kvistar och annan förna. Där nere i den marknära djungeln finner Thomas mängder av skivlingar, ascomyceter och andra småsvampar som den upprättgående mykologen totalt missar. Håkan Sundin som ledde utflykterna till Indalsälvens delta och till Tolvösand blev djupt fascinerad av Thomas insamlingsteknik och stora mykologiska kunskande av inte bara småsvampar utan även av storsvampar. Artlistan från lokalen Tolvösand-Myckeläng är imponerande. Även ute på den mykologiska pärlan i havet, Långharsholmen kröp Thomas fram och fann intressanta svampar.

Thomas Læssøe har besökt mittsvenska området vid flera Borgsjöveckor bland annat vid den minnesvärda *Mycena*-veckan 1991 som leddes av holländaren Rudolf Maas Geesteranus. Thomas skriver just nu på en bok om nordeuropeiska hättor (*Mycena*) tillsammans med norrmannen Arne Aronsen som utkommer år 2016, boken ingår i en dansk serie om olika svampgrupper. De flesta *Mycenabilderna* är tagna av danske mästefotografen Jens Petersen. Det finns ett stort och växande intresse för de små och ofta vackra Mycenorna. Stig Norell höll föredrag och visade bilder av vackra hättor vid Härnösands svampklubbs årsmöte 2014.

Tack

Thomas Læssøe har kompletterat artlistorna, rättat svampnamn och kommenterat en del fynd. Thomas kommentarer är oftast översatta till svenska. Ibai Olariaga har sänt uppgifter om fynd av *Typhula*-arter. Karen Hansen har bidragit med uppgifter om fynd av skålsvampar. Gunilla Hederås och Karl-Henrik Larsson har bidragit med listor över funna skinnsvampar. Mikael Jeppson har sänt lista över kollektorer som han ämnar deponera i GB. Ilkka har sänt lista över hundratals insamlade svampkollektorer (IK). Till alla andra som bidragit med uppgifter till denna rapport riktar vi ett varmt tack. En grupp bestående av Torkel Edenborg, Michael Krikorev, Hjärdís Lundmark, Jan-Olof Tedebrand har slutligt utformat denna rapport.

Svampherbarierna digitaliseras

Vi torkade en del intressanta svampkollektorer vid mykologiveckan i Timrå som nu lagts in i Göteborgsherbariet (GB). Svampsamlingarna börjar nu digitaliseras, delvis tack vare Artdatabankens särskilda museisatsning. Här om året mailade Mats Hjertén vid UPS över lista belägg av lavar (lav är svamp) och svampar från Medelpad (1500), Ångermanland (800), Härjedalen (1500) och Jämtland (2700). Många svampkunniga personer som idag är totalt bortglömda har lagt in svampar i UPS bland annat Waldemar Granlund (1890-1957) i Sollefteå. Granlund hade en omfattande korrespondens med Seth Lundell i Uppsala, sände många kollektorer från Sollefteåstrakten till UPS. Han var, enligt Lennart Vessberg, stadsarkitekt i Sollefteå och intresserad av blommor, fiskar och svampar. Waldemar Granlund har efterlämnat många akvareller av svampar och även av fiskar, han var ivrig sportfiskare. John Axel Nannfeldt nämner Granlunds svampbidrag till UPS i sin artikel i *Friesia* 1959 om "The Mycofloristical exploration of Scandinavia". Ungefär 50 procent av lav- och svampsamlingarna vid Naturhistoriska riksmuseet (S) är digitaliserade. Sundsvallsbon Efraim Eriksson var mest lavintresserad men deponerade för cirka hundra år sedan även många svam-

Akvarell av Siw Muskos.

Svamputställning i Bergforsen. Foto: Hjärdís Lundmark.

par i riksmuseet till exempel citronskål (*Bisporella citrina*) från Ljustorp socken och sälglätt (*Cythidia salicina*) från Selånger socken. Den flitigaste insamlaren av svampbelägg i Medelpad har varit Siw Muskos som sedan 1970-talet torkat och sänt stora mängder kollektorer till UPS och S. Även herbarier runtom i Europa har insamlingar från Sverige och börjar även digitalisera sina samlingar. Här om året sände Thomas Læssøe över lista med nära 300 kollektorer från Medelpad i Köpenhamns universitets herbarium (C). Även herbariet i Leiden, Holland, har många svenska kollektorer liksom herbariet vid Helsingfors universitet (H). Den pågående digitaliseringen av herbariesamlingar är värdefull för att i framtiden bedöma statusen för många svamparter inför karteringar och rödlistebedomningar. Önskvärt vore att svenska staten höjde upp museistödet i anslaget till Artdatabanken så att våra världsunika biologiska samlingar ges god vård och kan digitaliseras inom rimlig tid. Torleif Ingelög har skrivit en vacker och faktarik bok om svenska biologiska samlingar som utkom 2013: "Skatter i vått och torrt".

Rättelser och kompletteringar

Det blir givetvis felaktigheter i en sådan här rapport om fynd av vanliga och ovanliga svampar. Sänd gärna rättelser av direkta fel till jan-olof.tedebrand@telia.com

Kartor i utflyktsguiden

De besökta lokalerna beskrivs med text och kartor i utflyktsguiden som alla deltagare fick vid ankomsten. Utflyktsguiden finns digitalt på hemsidan www.myko.se under "publikationer" och "Mykologivecka 2014".

Bilder från Öppet husutställningen.
Färgade alster från Siv Norberg
och Anita Sjöberg. Foto: Hjärdís
Lundmark.

Invigning av Sörgräninge Mångfaldspark, Ångermanland. Foto: Hjärdís Lundmark.

Miljömålen och läget för svamptoxonomerna i landet

Miljöminister Anna Lindh lade 1998 fram sin stora proposition om "Svenska Miljömål" som sedan preciserades nationellt och ute i varje län. Målen var allmänt formulerade såsom "ren luft" och "levande skogar". En viss konkretisering har skett av de allmänna målen sedan 1998.

Bara 2 av de 16 miljömålen klaras till 2020 enligt fördjupad utvärdering av miljömålen år 2012. Vad som nu krävs är att bryta ner målen till konkreta, fullt finansierade insatser så att något händer ute i verkligheten. Ett sådant konkret mål skulle kunna vara att forskningen om naturens arter (*taxonomin*) stärktes genom att museistödet hos Artdatabanken räknades upp. Då skulle våra unika samlingar vid universitet och museer kunna skötas bättre av taxonomer som även skulle kunna ägna tid åt utforskning av mindre kända artgrupper i naturen. Det handlar om peanuts i statsbudgeten men skulle innebära oerhört mycket för vår kännedom om naturens alla arter.

Många föreningar och organisationer bedriver aktiv lobbyverksamhet. Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och Naturskyddsföreningen är framgångsrika i sitt lobbyarbete. Vid millennieskiftet gjorde svampvänner en lobbyinsats för naturen och svamparna. Hösten 2000 samlades nämligen SMF-styrelsen och Svampkonsulenternas styrelse hos Arne Ryberg i Ynde, Blekinge och sände gemensam skrivelse till dåvarande miljöministern Kjell Larsson och Naturvårdsverkets

chef Lars-Erik Liljelund och krävde att vetenskapen mykologi återupprättas vid universiteten och riks-museet. Skrivelsen var undertecknad av Mats Elfström, ordförande SMF, och Marie Jadner, ordförande Svampkonsulenterna + deras telefon och mail.

En presskonferens ordnades med rubriken "Sverige förvaltar inte arvet från Linné och Fries" vilken resulterade i lokala artiklar, artikel i Svenska Dagbladet, TT-artikel som publicerades runtom i landet. Mats Elfström uttalade sig i TT-artikeln som publicerades runtom i landet och sade bland annat: "Senaste åren har duktiga svampforskare gått i pension och inte ersatts med mykologer. Om vi ska ta biologisk mångfald på allvar så måste vi ha forskare som kan identifiera arterna i naturen". Michael Krikorev gjorde även uttalanden. Det blev även inslag i radioprogrammet Naturmorgon. Utspelet i Ynde i augusti 2000 bidrog i viss mån till att dåvarande regering storsatsade på biologisk mångfald i vårbudgeten 2001 som bland innebar uppstart av Artdatabanken och Svenska Artprojektet. Även idag år 2015 är läget illa vad gäller forskande mykologer vid svenska universitet.

Ove Eriksson i Umeå är professor emeritus och kännare av ascomyceter. Ove gjorde i mail 2/8 2015 en snabb och preliminär lista på mykologer som har fasta tjänster vid svenska universitet idag:

Umeå: ingen anställd.

Uppsala: Åsa Kreus (*koprofila* svampar, spec. *Preussia*, inkl. *Sporormiella*), Henrik Sundberg (*Laboulbeniales*, spec. molekylära data). Martin Ryberg (*Basidiomycetes*, molekul. studier).

Stockholm: Karen Hansen (*Pezizales*), Mats Wedin (lavar, men även lichenicola arter).

Göteborg: Ellen Larsson; i övrigt vet jag inte vilka som har anställning där.

Lund: ?

Så det är illa ställt. Det finns många duktiga "amatörer". Vi skulle behöva mykologer som arbetar med morfologiska problem, men som kan utnyttja molekylära metoder för att stötta morfologisk forskning. Rent molekylära projekt bör inte ha företräde i nuläget. Jag tror att man måste försöka få några studenter vid biologiundervisningen intresserade. Ordna fältkurser, kanske med ekonomiskt stöd från ArtDatabanken. Engagera några duktiga lärare, inte bara mykologer från Sverige utan även forskare från andra länder. Utlys tjänster som deltagarna har chansen att söka.

Jag tror alltså på projekt som kan stärka inte bara svensk taxonomi, utan nordisk. Vi är så få mykologer i Sverige att vi måste ha ett samarbete med mykologer från andra länder. Vi måste få ännu mer omfattande nordiskt samarbete och bör kontakta nordiska mykologer och diskutera formerna för ett sådant samarbete." Ibai Olariaga finns även vid riksmuseet och forskar med stöd från ArtDatabanken om bland annat släktet *Typhula*, trädklubbor. Men onekligen kloka ord av vår vän Ove i Umeå!

Den nya svenska regeringen efter valet 2014 har beslutat aktivera miljömålsarbetet under mandatperioden 2015-2018. Maria Wetterstrand har utsetts till ordförande i miljömålsrådet där alla chefer för statliga myndigheter ingår. Myndigheterna ska nu lägga fram planer med konkreta åtgärder för hur målen ska kunna uppnås fram till 2020. Anders Wijkman blir ny ordförande för den parlamentariska miljömålsberedningen där alla partier ingår. Regeringen har även utsett Annika Helmer Lundström till extern miljömålssamordnare som kommer att involvera näringslivet. En ny utvärdering av arbetet med miljömålen överlämnades 22 oktober 2015 av naturvårdsverkets generaldirektör till miljöministern. Utvärderingen kan läsas på www.miljomal.se Ett seminarium om miljömålsarbetet ordnades även: www.regeringen.se/

artiklar/2015/10/seminarium-vad-maste-vi-gora-for-att-na-miljomalen/

Miljömålet "Ett rikt odlingslandskap" förutsätter satsningar för att värna ängs- och hagmarker såsom högre miljöersättningar i landsbygdsstöden, ursprungsmärkning av svenska mejeriprodukter, sammanvävning av miljö- och landsbygdspolitiken. Miljömålet "Levande Skogar" innehåller förslag att skydda och sköta artrik skogsnatur som ger oss naturupplevelser, ren luft, rent vatten, jobb, träprodukter, biodrivmedel. Det sextonde miljömålet om "Ett rikt växt- och djurliv" berör även fungan Samtidigt finns internationellt avtal från Nagoyamötet om att varje land bör spara sjutton procent av sina olika naturtyper. FN har även nyligen antagit globala mål för en mer hållbar utveckling.

Detaljer om miljömålsarbetet och om de enskilda miljömålen finns på hemsidan www.miljomal.se

Regeringen har även i bred dialog och i flera arbetsgrupper inlett ett spännande arbete med att ta fram ett nationellt skogsprogram som handlar om hur skogen och skogsråvaran ska användas i framtiden: www.regeringen.se/skogsprogrammet

Arbetsgrupperna har redan kört igång och alla verkar överens om att skogen är betydelsefull i många olika avseenden för svenska landsbygden i framtiden.

Länsstyrelsen i Västernorrland antog år 2005 på initiativ av landshövding Gerhard Larsson en framtidsvision om att "placera länet Västernorrland i den europeiska frontlinjen för en ekologiskt hållbar utveckling, mätt efter de nationella miljökvalitetsmålen". Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen beslöt 2005 att särskilt satsa på fem skogsmiljöer som är utmärkande för länet och där vi har ett stort ansvar: kustnära skogar i Höga Kusten, sydväxtbergen, älvnära nip- och ravinmiljöer, gråallundar på norra Alnön och Tynderölandet, långsskäggsskogar.

Nu inför 2016 konstaterar Länsstyrelsen Västernorrland att länet riskerar missa samtliga 12 prioriterade regionala miljömål till år 2020. Vackra ord löser således inte miljöproblemen. Det behövs konkreta satsningar i statens, regioners och kommuners budgetar. Länsstyrelsen har nu utsett Rebecka Bjurhall till samordnare och spindel för ett miljömålssekretariat. Hon ska vara länken gentemot åtta miljömålsledare internt på länsstyrelsen och ut mot kommuner, landsting, näringsliv och allmänhet. För att klara miljömålen till år 2020 så behöver nog riksdag och regering samordna alla politikerområden med miljömålen och få till stånd en helhetssyn som leder till mer hållbar utveckling. Till gagn även för svamparna på ängen och i skogen.

6926873 623811

12 Alnö kyrkogård

Medelpad, Alnö socken, park med gamla torrbackar på kalksten

Datum: 10 september 2014

Bovista aestivalis, **mångformig äggsvamp**, dry sandy slope, Ivona K, det Mikael J, GB
Inocybe lanatodisca, u, Ivona K, det Ellen L

Kommentar

Här i den mykologiskt intressanta björk-, lind- och tallparken vid Alnö kyrka som delvis vilar på kalksten har många intressanta svampfynd noterats. Hjördis Lundmark firade sin 50-årsdag här 26 juli 1990 tillsammans med bland andra svampboksförfattaren Olle Persson som förvånades över massförekomsten av grynskvivling (*Suillus granulatus*) under de gamla tallarna. Olle trodde inte grynskvivling fanns så här långt norrut. Senare fann Hjördis även stolt fjällskivling (*Macrolepiota procera*) i kyrkparken, en sydlig art som bara har ett tiotal kustnära fynd på alnökalken på Alnön, Granön och Tynderölandet.

Siw Muskos har plockat flera svårbestämda kremlor under gamla lindar i kyrkparken som finske kännaren Juhani Ruosalainen preliminärt benämnt *Russula anthracina* var *carneifolia* och *R. subterfucata*. En grupp danskar och holländaren Noordeloos åkte runt i Medelpad i slutet av augusti 1986 då svamptillgången nådde en tioårstopp. Delar av södra Medelpad fick 356 mm regn under augusti vilket var högsta noterade värdet någonsin i Sverige för augusti månad. Henning Knudsen och Thomas Læssøe samlade här på kyrkogården skålsvampen *Peziza praetervisa* och även sotfingersvamp (*Clavaria asperulospora*), belägg i Köpenhamn (C). Sotfingersvamp ska kanske heta *C. atrofusca* men tillhör svårt artkomplex som bland annat våra slovakiska vänner tittar på just nu. Johan Nitare skriver om sotfingersvamp i Jordstjärnan 1998/2 med foto och redovisar tre då kända svenska lokaler i Mälardalen av denna sällsynta fingersvamp. Dansken Erik Rald samlade och fotograferade vid samma besök 1986 på Alnö kyrkogård rutkremla (*Russula virescens*) som enligt litteraturen inte ska finnas norr om Dalälven.

Henning samlade även hättan *Mycena pseudopicta* som växte i grupper söder om kyrkan. Denna mörka hätta är rödlistad i Danmark men är inte rödlistebedomd i Sverige (NE). *Mycena pseudopicta* är funnen på sandstäpp i Skåne och på Öländska alvaret. Thomas Læssøe skriver i mail 3/7 2015: "Arne Aronsen skriver på sin Mycena page att *Mycena pseudopicta* troligen inte är påvisad i Norge. Jag och Anne Molia har möjligen gjort ett fynd i Telemark". Bild av *Mycena pseudopicta* finns på Arne Aronsens hemsida om hättor: <http://mycena.no/pseudopicta.htm>

Våra svenska kyrkogårdar är oaser med en rik biologisk mångfald kopplad till gamla stenmurar, gamla grova träd, magra ängsartade gräsmattor och minneslundar som inte kvävegödslas och som präglas av lång markkontinuitet. Vi som kartlägger svamparna på gamla kyrkogårdar kanske borde informera de lokala församlingarna och stiftskansliet om våra svampfynd, avråda från kvävegödsling av gräsytor och betona värdet av gamla träd. Men det finns tusentals parkliknande kyrkogårdar runtom i landet. Allra bäst vore kanske om SMF och Svenska Botaniska Föreningen (SBF) tillsammans med Svenska Kyrkan utarbetade en central policy med några konkreta råd för skötseln av kyrkogårdarna.

Inocybe lanatodisca är närstående *I. maculata* men finns inte i Dyntaxa och inte heller i Ekologisk Katalog. Arten är beskriven av Kaufmann 1918.

Alnöbron – slutning med asp och björk

12 september 2014. Anne Molia berättade på fredag kväll att hon och Lello Hund på egen hand besökt en slutning med lövskog i närheten av Alnöbron med "god jord för tryfflar". De fann rariteten luden tryffel, *Tuber puberulum* och fyra arter inom släktet *Hymenogaster*. Anne sade att "Lello jobbat bra idag".

Alnöbron. Foto: Hans Lindqvist.

Färgat av Hans Andersson. Foto: Hans Andersson.

651854 6940086

Alderviken, södra Härnön

Ångermanland, Härnösand

Ledare: Lennart Vessberg
Skrivare: Annika Norin
Datum: 11 september 2014

Amanita muscaria, **röd flugsvamp**, U, Lars-Göran H
Geoglossum arenarium, **sandjordtung**a, U,
 sandy beach with Empetrum, Lennart V

Kommentar

***Geoglossum arenarium*.** Johan Nitare reste på 1970-talet längs kusten, stannade och gick ner till havet vid skyltar "badplats" och noterade många lokaler för arten. Thomas Læssøe säger att arten nyligen är överförd till släktet *Sabuloglossum*.

Rut Folke undersöker jättetrattsivlingarna vid Barsvikens kapell. Foto: Lennart Vessberg.

644862 6932528

59 Barsviken, fiskeläge

Ångermanland, Häggdånger socken,
äldre barrskog vid havet, troligen
påverkad av diabas, alnögångar
med kalksten och skalgrus

Ledare: Lennart Vessberg

Skrivare: Sofia Lund

Datum: 12 september 2014

Deltagare: Magnus Andersson, Ivona Kautman,
Vaclav Kautman, Viktor Kucera, Rut
Folke Marianne Leckström, Sofia Lund,
Per Löfgren, Claes-Göran Mellberg,
Jean-Marc Moingeon, Sylvane
Moingeon, Berit Rodling Martinsson,
Ewa Svensson, Lennart Vessberg,
Lennart Söderberg

Artlista

Albatrellus confluens, **brödticka**
Albatrellus ovinus, **färticka**, U, Lennart V
Amanita muscaria, **röd flugsvamp**
Amanita porphyria, **mörkringad flugsvamp**, u, granskog, Lennart V
Amanita regalis, **brun flugsvamp**
Armillaria lutea, **klubbhonungsskivling**, U, Sofia L
Bankera fuligineoalba, **talltaggsvamp**, U, mager tallskog på klappersten, Magnus A
Boletus edulis, **karljohan**, U, Lennart V
Chroogomphus rutilus, **rabarbersvamp**, U, Magnus A
Clavulina rugosa, **rynkgig fingersvamp**, u, Magnus A, conf Sofia L
Gymnopus acervatus, **tuvnagelskivling**
Conocybe lactea, **klockhätting**, U, Marianne L
Cortinarius caperatus, **rimskivling**, U, Lennart V
Cortinarius infractus s.l., **bitterspindling**, U, Magnus A
Cortinarius laniger, **ullspindling**, U, granskog, Magnus A
Cortinarius malachius, **malvaspindling**, Magnus A
Cortinarius multiformis, **lökspindling**, U, Lennart S
Cortinarius quarciticus, **kvartsspindling**, U, tallskog, Magnus A
Cortinarius stillatitius, **honungsspindling**, U, Lennart V
Cortinarius traganus f. ochraceus, **bockspindling**, U, Lennart S, Det Tuula N, Ilkka K
Entoloma serrulatum, **naggnopping**, U, ängsmark, Lennart V
Flammula alnicola (=Pholiota alnicola), **gul flamskivling**, u, Rut F, conf Michael K
Fomitopsis pinicola, **klibbticka**
Gomphidius glutinosus, **citronslemskivling**
Hydnellum aurantiacum, **orange taggsvamp**
Hydnellum caeruleum, **blå taggsvamp**, u, Rut F
Hydnellum geogenium, **gul taggsvamp**
Hydnellum ferrugineum, **dropptaggsvamp**
Hydnellum mirabile, **raggtaggsvamp**
Hydnellum peckii, **skarp dropptaggsvamp**, u, Rut F
Hydnellum suaveolens, **dofttaggsvamp**
Hygrocybe conica, **toppvaxskivling**, U, Marianne L
Hygrophorus karstenii, **äggvaxskivling**, U, Rut F
Hygrophorus korhonenii, **vitgrå vaxskivling**
Hygrophorus piceae, **granvaxskivling**, U, Rut F
Lactarius auricola, **sumpriska**, U, Jean-Marc M, Det Ilkka K
Lactarius deliciosus, **läcker riska**
Lactarius deterrimus, **blodrisk**
Lactarius fennoscandicus, U, Sofia L, conf Michael K
Lactarius necator, **svartriska**, U, Magnus A
Lactarius zonarioides, **granrisk**
Leucopaxillus giganteus, **jättetrattskivling**, U, Lennart V, gräsmatta, 6933026 x 1603467
Phellodon melaleucus, **svartvit taggsvamp**, u, risfattig granskog, Magnus A

Phellodon tomentosus, **tratttaggsvamp**
Ramaria eosanguinea, **jodfingersvamp**, äldre barrskog vid havet påverkad av skalgrus och diabas, 644862/6932528, Per L, Det Ilkka K och Lennart S, (GB)
Ramaria karstenii, **taggfingersvamp**, U, Det Lennart Sö, Ilkka K
Russula favrei, **gransillkremla**, U, Lennart V
Russula rhodopoda, **lackkremla**
Russula turci, **jodoformkremla**, U, Lennart S
Sarcodon imbricatus, **fjällig taggsvamp**
Sarcodon lundellii, **koppartaggsvamp**, U, Magnus A, 644862 x 6932528, MAN conf Michael K
Sarcodon scabrosus, **skrovlig taggsvamp**, u, Rut F, conf Michael K
Suillus bovinus, **örsopp**
Suillus luteus, **smörsopp**
Tapinella atrotomentosa, **sammetsfotad pluggskivling**, u, Rut F
Trichaptum abietinum, **violticka**
Tricholoma apium, **lakritsmusseron**, U, Claes-Göran M, conf Michael K
Tricholoma arvernense, **kantmusseron**, U, granskog, Magnus A, Det Lennart S
Tricholoma focale, **kråmusseron**, U, Marianne L, conf Michael K
Tricholoma matsutake, **goliatmusseron**, U, sandig tallskog nära havet, Per L
Tricholoma virgatum, **gallmusseron**, U, frodig granskog, Per L
Tylopilus felleus, **gallsopp**

Rödlistade arter

Bankera fuligineoalba, **talltaggsvamp**, NT
Hydnellum aurantiacum, **orange taggsvamp**, NT
Hydnellum caeruleum, **blå taggsvamp**, NT
Hydnellum geogenium, **gul taggsvamp**, NT
Hydnellum suaveolens, **dofttaggsvamp**, NT
Hydnellum mirabile, **raggtaggsvamp**, EN
Hygrophorus karstenii, **äggvaxskivling**, NT
Ramaria karstenii, **taggfingersvamp**, VU
Sarcodon lundellii, **koppartaggsvamp**, VU
Sarcodon scabrosus, **skrovlig taggsvamp**, NT
Tricholoma apium, **lakritsmusseron**, VU
Tricholoma matsutake, **goliatmusseron**, VU

Kommentar

Lactarius deliciosus och andra svampfynd indikerar diabas eller skalgrus i marken. Enligt geologen Peter Krestens karta 1985 över kalkstensgångar från alnövulkanen så passerar alnögångar även här vid Barsviken. Alnögångarna sträcker sig solfjäderformat ungefär 3 mil ut från vulkanens centrum vid norra Alnön.

Sarcodon squamosus, motaggsvamp, växer på tallhedar. Foto: Hjärdís Lundmark.

Lactarius aurio är en sällsynt riska som indikerar kalk i marken.

Leucopaxillus giganteus är en pampig, sällsynt art. Utbredningskartan hos Ryman-Holmåsén s. 310 visar svensk nordgräns i Medelpad och Ångermanland. I Finland och Norge antyder kartan att nordgränsen ligger vid ungefär samma breddgrad. Första fyndet i Medelpad gjordes av Siw Muskos i Rännö by, Tuna socken år 1975 (UPS) och Siw målade även en akvarell av fyndet. Till dags dato finns 11 fynd i Medelpad från kusten till jämtlandsgränsen både på sur och kalkrik mark. De flesta fynden är från gräsmarker. Men Rolf Lidberg fann arten 1976 även i kalkpåverkad lövskog i den fina Nilsbölervägen längs Indalsälven i Liden. Jättetrattskeivling finns även i en del av våra varma sydväxtberg till exempel Siljeberget i Selångers socken (UPS). Under femton Borgsjöveckor 1982–2010 gjordes bara ett fynd av *L. gigantea*, nämligen i fuktig guckuskomark vid Skarpbäcken i Granboda by år 1982 av Stig Jacobsson.

Sarcodon lundellii har rödbrun hatt, blågrön fotbas, mjölkaktig doft, äldre exemplar har bitter smak. Koppartaggsvamp växer med gran i äldre kalkbarrskog. Under nordiska svampmötet i Steinkjer vid Trondheimsfjorden år 2009 såg vi koppartaggsvamp rikligt i gammal barrskog på kalksten, kalkstenen hade stora djupa hål och en ny naturtyp infördes på sko: ”kalkbarrskog med hål”! Här i midsvenska området är *s. lundellii* vanligast i äldre barrskog på den stora kalkplattan (utan hål) i Jämtland till exempel på Andersön. Här vid Barsviken vid stranden av Bottenhavet noterades koppartaggsvamp när gruppen passerat fiskeläget och kapellet och svängt höger på vägen ner mot stranden. Här

De blågröna härvorna har färger från *Sarcodon squamosus* motaggsvamp färgat på ullgarn. Foto: Hjärdís Lundmark.

finns mossig, gammal barrskog med intressanta taggsvampar bland annat brandtaggsvamp (*Hydnellum auratile*). Här finns även typlokalen för den högt rödlistade spindlingen *Cortinarius norrlandicus*, norrlandsspindling, (VU) som Hans Marklund fann och som norske mykologen Tor Erik Brandrud beskrev som ny art. Norrlandsspindling har idag färre än tio kända lokaler i Sverige och ännu färre kända lokaler i Norge där den heter trollslörsopp.

Sarcodon – intressant taggsvampssläkte

Släktet *Sarcodon* har länge fascinerat svampvänner här i midsvenska området. Släktets arter är ofta fina indikatorer på skyddsvärda, gamla barrskogar med skoglig kontinuitet på mager, kvävefattiga marker. Många av arterna gynnas av kalkhaltig skogsmark.

Professor John Axel Nannfeldt i Uppsala skrev 1969 artikel tillsammans med holländaren Rudolf Maas Geesteranus: "The genus *Sarcodon* in Sweden in the light of recent investigations", *Svensk Bot. Tidskr.* 63:401-440. Geesteranus skrev även bok 1975 om "Die terrestrischen Stachelpilze Europas" som Håkan Lindström köpte in och även lånade ut inom mykologien i Medelpad. Åke Strid skrev artikelserie på 1980-talet i *Jordstjärnan* om "Svenska taggsvampar" och behandlade släktet *Sarcodon* i *Jordstjärnan* 6: 5-10. Under senaste tio åren har många artiklar funnits i mykologiska tidskrifter om tallhedarnas svampflora. Johan Nitare och Nils Högberg presenterar aktuell översikt om "Svenska arter av fjälltaggsvampar (*Sarcodon*) – en preliminär rapport" i SMT 2012/3.

Naturvårdsverket tog år 2006 fram åtgärdsprogram (ÅGP) för fjälltaggsvampar som Johan Nitare skrev ihop. Kunskapen om arterna inom släktet *Sarcodon* ökade explosionsartat genom ÅGP-programmet och genom de inventeringar av tallhedar och kalkbarrskogar som finansierades av programmet. Åtgärdsprogrammen för hotade arter har betytt mycket för ökad kunskap om svensk natur och dess arter. Den nya regeringen satsar under mandatperioden 2015-2018 återigen på ÅGP-programmen efter omotiverad, märklig neddragning häromåret.

Hjördis Lundmark och Hans Marklund berättar i boken "Färgsvampar och Svampfärgning" (2009), om färgning av ullgarn med fjälltaggsvamp (*Sarcodon imbricatus*) och motaggsvamp (*S. squamosus*). Hjördis upptäckte att motaggsvampen under tall på våra tallmoar gav blå färg på ullgarnet vilket ledde till att Hjördis och några andra mykologer skrev artikel där de delade upp fjälltaggsvampen i två arter: *S. imbricatus* och *S. squamosus*.

Här i länet Västernorrland har Lennart Vessberg varit ute om höstarna på tallmoarna och inventerat fjälltaggsvampar och funderat kring arterna inom *Sarcodon*. Bengt Pettersson i Jämtland har inventerat och vridit och vänt på många fruktkroppar av fjälltaggsvampar senaste tio åren. Bengt har bland annat vandrat omkring på Härjedalens sandiga tallhedar. Han har kommunicerat med Johan Nitare om *Sarcodon*arternas karaktärer och mångformighet. *Sarcodon pseudoglaucomus*, rutttaggsvamp är en

sällsynt, nybeskriven art i kalktallskog med ett tjugotal svenska fynd bland annat Andersön i Jämtland, Billudden i Uppland, Lombäcksheden i Medelpad och några fynd på Gotland.

Den mest sällsynta *Sarcodon*arten i midsvenska området är slät taggsvamp, *Sarcodon leucopus*, en "gotlandsart", som samlats i en bäckdal med gammal barrskog vid reservatet Sönnasjöberget i Stöde socken, Medelpad.

Motaggsvamp (*Sarcodon squamosus*).
Foto: Hjördis Lundmark.

Anita och Leif Stridvall har ibland före Borgsjöveckor besökt Härjedalens sandhed, tagit och publicerat fina bilder på sin hemsida av spindlingar, taggsvampar, musseroner på tallhedarna samt även skrivit artikel om marksvampar på nordliga sandiga tallhedar.

Koppartaggsvamp är rödlistad (VU) och signalart för värdefull natur. En av de första "hot spots" med svampar i Medelpad som biotopskyddades av Åsa Michold vid Skogsstyrelsen var en 7 hektar stor gammal barrskog på en grusig, rikare, tidigare betad tallmo i byn Lövsätt i Sättna socken där Annchristin Suneson funnit en ansamling av 16 olika arter av taggsvampar. Hon fascinerades av den märkliga ansamlingen intill gamla prästgården i Sättna där den senare världskände fysikern Anders Jonas Ångström växte upp, fadern var komminister i Sättna församling. Prästens kor och hästar betade igenom skogarna på tallmon intill prästgården. Kring byarna i Sättna socken så brände man fram till 1800-talet även skogsområden närmast byarna för att få bättre betesmarker. Sådana här taggsvampskogar är nästan alltid belägna runt bondbyar som haft skogsbete fram till mitten av 1900-talet. Kreaturens bete och tramp skapade markerosion och blottor som gynnat etableringen av taggsvampar. Troligt är att skogen där Anki nu har 16 olika taggsvampar varit helt öppen, betad hagmark långt fram på 1800-talet med bara en tunn gräsväxt ovanpå grusiga tallmon. En lämplig sporbädd fanns för bland annat taggsvampar att etablera sig när skogen började vandra in i hagmarken för hundra år sedan.

6452283 6933032

60 Barsviksberget

Ångermanland, Häggdånger socken,
äldre barrskog

Ledare: Lennart Vessberg
Skrivare: Sofia Lund
Datum: 12 september 2014
Deltagare: Magnus Andersson, Ivona Kautman,
 Vaclav Kautman, Viktor Kucera, Rut
 Folke Marianne Leckström, Sofia Lund,
 Per Löfgren, Claes-Göran Mellberg,
 Jean-Marc Moingeon, Sylvane
 Moingeon, Berit Rodling Martinsson,
 Ewa Svensson, Lennart Vessberg,
 Lennart Söderberg

Lennart Vessberg uppger att biotopskydd är bildat vid Barsviksberget som dock inte omfattar finaste områdena i västsluttningen ner mot vägen där *Botetopsis leucomelaena* och *Ramaria fennica* samlades. Nedre delen av berget består av diabas och kanske finns här även skalgrus. *Hydrellum geogenium* är funnen på flera ställen i området. Här hittades även *Sarcodon scabrosellus* som beskrivs i SMT 33. Magnus Andersson fann grangrätickor som sedan lades på utställningen i Bergeforsparken.

Artlista

Albatrellus confluens, brödticka
Albatrellus ovinus, färticka
Amanita muscaria, röd flugsvamp
Amanita rubescens, rodmande flugsvamp
Bankera violascens, grantaggsvamp, U, Berit RM
Boletopsis leucomelaena, grangräticka, U,
 Magnus A, kalkgranskog, conf Michael K
Boletus edulis, karljohan
Cantharellus cibarius, kantarell
Cortinarius armeniacus, aprikosspindling,
 U, Claes-Göran M
Cortinarius aureofulvus, gyllenspindling, U,
 gran-kalk, Lennart S, Det Ilkka K, (GB)
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius croceus, gulskivig kanelspindling
Cortinarius infractus s.l., bitter lökspindling,
 u, Sofia Lund, Det Tuula N
Cortinarius mucosus, hedspindling
Cortinarius riederi (= *fulvo-ochrascens*),
 U, Magnus A, Det Tuula N
Cortinarius sanguineus, blodspindling

Cortinarius semisanguineus, rödskivig kanelspindling
Cortinarius sulfurinus, persiljespindling,
 U, kalkgranskog, Magnus A
Cortinarius trivialis, trappspindling
Cortinarius varius, klubbspindling,
 U, kalkgranskog, Magnus A
Gastrum quadridum, fyrflikig jordstjärna
Gomphidius glutinosus, citronlemskivling
Gomphidius roseus, rosenlemskivling
Gymnopilus picreus, mörkfotad bitterskivling
Hydrellum aurantiacum, orange taggsvamp
Hydrellum caeruleum, blå taggsvamp, u, Claes-Göran M
Hydrellum peckii, skarp dropptaggsvamp
Hydrellum geogenium, gul taggsvamp, u, Magnus A
Hydrellum suaveolens, dofttaggsvamp, U, Rut F
Hydnum rufescens s.l., rödgul taggsvamp
Hygrophoropsis aurantiaca, narrkantarell
Hygrophorus persicolor, rosa vaxskivling
Laccaria laccata, laxskivling
Lactarius tuomikoskii, U, Berit RM, Det Ilkka K
Leccinum scabrum, björksopp
Leccinum vulpinum, tallsopp
Mycena rosea, rosa rättikhätta
Phellodon niger, svart taggsvamp
Phellodon tomentosus, trattaggsvamp
Ramaria fennica, lilafotad fingersvamp, u,
 kalkgranskog, Magnus A, 645280 x6932800
Ramaria suecica, U, Viktor K, Det Ilkka K
Russula adusta, svedkremla
Russula decolorans, tegelkremla
Russula paludosa, storkremla
Russula vesca, kantkremla
Sarcodon fennicus, bitter taggsvamp
Sarcodon imbricatus, fjällig taggsvamp
Sarcodon lundellii, koppartaggsvamp,
Sarcodon scabrosellus, dvärgtaggsvamp
Sarcodon scabrosus, skrovlig taggsvamp
Sarcodon squamosus, motaggsvamp,
 U, Lennart V, conf Michael K
Suillus bovinus, örsopp
Suillus luteus, smörsopp
Suillus variegatus, sandsopp
Tapinella atrotomentosa, sammetsfotad pluggskivling
Trametes hirsuta, borstticka
Trichaptum abietinum, violticka
Tricholoma arvernense, kantmusseron
Tricholoma inamoenum, luktmusseron
Tricholoma matsutake, goliatmusseron, U, Marianne L
Tricholoma virgatum, gallmusseron
Tricholoma viridilutescens, gulgrön
 kantmusseron, u, Sofia L

Gul taggsvamp, *Hydnellum geogenium*. Foto: Hjärdís Lumdmark.

Rödlistade arter

Bankera violascens, grantaggsvamp, NT
Boletopsis leucomelaena, grangräticka, VU
Cortinarius aureofulvus, gyllenspindling, VU
Cortinarius sulfurinus, persiljespindling, NT
Geastrum quadrifidum, fyrflikig jordstjärna, NT
Hydnellum aurantiacu, orange taggsvamp, NT
Hydnellum caeruleum, blå taggsvamp, NT
Hydnellum geogenium, gul taggsvamp, NT
Hydnellum suaveolens, dofttaggsvamp, NT
Phellodon niger, svart taggsvamp, NT
Ramaria fennica, lilafotad fingersvamp, EN
Sarcodon fennicus, bitter taggsvamp, VU
Sarcodon lundellii, koppartaggsvamp, VU
Sarcodon squamosus, motaggsvamp, NT
Tricholoma matsutake, goliatmusseon, VU

Kommentar

Boletopsis leucomelaena och *Ramaria fennica* växte enligt Lennart Vessberg i samma område i bergets västsluttning ner mot vägen och ungefär 100 meter utanför biotopskyd-

det. Lennart tog koordinater enligt SWEREF 99 för två fynd av grangräticka: 645334 / 6933117 och 645280 / 6932800.

Hydnellum geogenium noterades på flera ställen vid berget.

Ramaria fennica var tidigare även funnen av Siw Muskos i gammal granskog på Vattjomåsen i Tuna socken. Lennart tog nu koordinat enligt SWEREF 99: 645280 / 6932800

Sarcocon scabrosellus är ny granart på kalkmark närliggande den vanliga tallarten *s. scabrosus*. Arten beskrivs provisoriskt av Nils Högberg och Johan Nitare i Sveriges Mykologiska Tidskrift 2012/3 s. 38-39.

Sarcodon scabrosus är vanlig i både yngre och äldre norrländska tallskogar.

Tricholoma matsutake. Lennart Vessberg uppger att goliatmusseron noterades på flera ställen i bergig terräng vid Barsviksberget. Han tog koordinater för två av fynden på berget enligt SWEREF 99: 645143 / 6933176 och 645334 / 6933117. Marianne Leckström samlade fina exemplar av goliatmusseron bland annat i knoppstadiet som hon placerade ut på utställningen, se bild av Mariannes fältblankett.

Bergeforsparken. Foto: Hans Andersson.

622739 6934071

Bergeforsens Folkets Park

Medelpad, Timrå socken, parken runt arbetslokalen

Datum: 8 – 12 september 2014

Artlista

Armillaria borealis, vanlig honungsskivling, u, gräsmatta, björk, mikroskoperad, signatur otydbar
Cortinarius niveotraganus, U, björk, Lennart V, det Ilkka K, Karl S
Cortinarius pinophilus, U, Pinus, sandig, Sylvane M, det Karl S
Inocybe grammata, U, gräsmatta. Carina J, det Stig J
Lepiota felina, svartfjällig fjällskivling, u, barrmatta i granskog, Mikael J, MJ 10144, GB, foto MJ
Lycoperdon utriforme, skålröksvamp, U, gräsmatta, Bernt L, det Mikael J
Russula maculata, fläckkremla, U, under björk, Lennart S, conf Herbert K
Russula intermedia, praktkremla, under gamla björkar i park, Håkan L, conf Herbert K, (HK 14300)

Rödlistade arter

Cortinarius pinophilus, NT

Kommentar

Cortinarius niveotraganus är nybeskriven av Ilkka Kytövuori, Tuula Niskanen och Kare Liimatainen, se s. 858 i Funga Nordica. Den anges växa på lite rikare mark, under björk och är hittills bara funnen i Finland och Sverige. Doften är fruktartad ungefär som doften hos *C. traganus*. Arten kan visa sig tidigt och redan i juni. Den närstående *C. niveoglobosus* har mindre sporer och inte hygroman hatt medan *C. alboviolaceus* saknar doft och har en silkesartad skinande hatt + kortare och bredare sporer.

Russula maculata, fläckkremla står nära *Russula globispora*, klotsporig fläckkremla. Den senare är betydligt vanligare och har noterats runt om i Mittsverige. Lennart Söderbergs fynd av fläckkremla är det första säkra fyndet från Mittsverige. Fläckkremla har som regel en rödare hattfärg än klotsporig fläckkremla där hattfärgen mer går mot blekgult. Säkra skiljer man på arterna genom att titta på sporer. Sporererna hos fläckkremla har åsar mellan taggarna, något som helt saknas hos klotsporig fläckkremla. Håkan L

Grålskog i Medelpad. Foto: Håkan Sundin.

Natur och svamp är vinnare i statsbudgeten för 2016 – ändå klaras inte miljömålen för naturen

Hans Karlsson var länge rikskändis som LO-sekreterare. Han har sedan varit ordförande i Sveriges Entomologiska Förening och skriver i föreningens tidskrift Yrfän 2015/1: "USA:s president säger det. Sveriges statsminister säger det. Alla säger att vi ska värna om den biologiska mångfalden. Hur det går med den saken kan verkligen diskuteras. Men den allra bästa förutsättningen för att mångfalden ska kunna bestå är att vi har kunskap om vilka arter den utgörs av och vilka krav de enskilda arterna har för att kunna finnas kvar och fortplanta sig."

Regeringens förslag till budgetproposition för 2016 innebär ökade möjligheter att skydda och sköta värdefull natur i Sverige genom följande satsningar:

Anslaget "skydd av värdefull natur" som används till markköp, intrångsersättningar och andra kostnader som direkt hänger ihop med skyddandet av naturområden i form av naturreservat mm, ökas till 1344 Mkr (utfallet var 2014: 811 Mkr, budget 2015: 960 Mkr). Fler gammelskogar med bland annat sällsynta och rödlistade tickor och skinnsvampar kan räddas kvar åt framtiden.

Anslaget "åtgärder för värdefull natur" som bland annat används till skötsel och gränsmarkering av skyddade naturområden och till åtgärdsprogram för hotade arter, ökas till 1003 Mkr (utfall 2014: 639 Mkr, budget 2015: 760 Mkr). Åtgärdsprogrammen för hotade arter har bland inneburit starkt ökad kunskap om många svamparter och svampgrupper i vårt land liksom fokus på skötselinsatser för att värna om våra mest hotade arter. Häromåret skedde en neddragning av pengar till ÅGP men nu sker alltså en förstärkning av

denna viktiga post i statsbudgeten. Satsningen inom denna budgetpost innebär även möjlighet sköta fler ängsområden och naturvårdsbränna fler tallhedar.

Anslaget "insatser för skogsbruket" ökas till 328 Mkr (utfall 2014: 278 Mkr, budget 2015: 268 Mkr). Här ingår de pengar som Skogsstyrelsen använder till biotopskydd och naturvårdsavtal, som är mycket viktiga komplement till naturreservaten, och även bidrag till natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket (NOKÅS) och bidrag för att anlägga och vårda ädellövskog. Just biotopskydd och naturvårdsavtal lämpar sig utmärkt för att skydda "hot spots" med sällsynta svampar.

En viss uppräknings sker även av anslaget till Artdatabanken för att möjliggöra fortsatt utgivning av "Nationalnyckeln över Sveriges arter". För att klara de svenska miljömålen om "levande skogar", "rikt odlingslandskap" och "ett rikt växt och djurliv" behövs liknande satsningar i många statsbudgetar framöver liksom insatser på andra områden av riksdag, länsstyrelser, kommuner och enskilda personer.

Klimatforskaren Lennart Vessberg

Klimatkonferensen i Paris i december 2015 samlar världens länder där målsättningen är att enas om åtgärder så att uppvärmningen inte blir mer än två grader på jorden. Mats Elfström som var ordförande i SMF under många år intresserade sig för naturvetenskap och forskning. Han skrev artikel om "Växthuseffekten" i Jordstjärnan 1988/3 där han tog upp ökningen av koldioxidhalten i atmosfären. Mats uppmanade svampvänner att kartlägga fungan i olika delar av landet i långa tidsperioder och studera eventuella förändringar i svamparnas utbredningsmönster.

Vi noterade under mykologiveckan i Timrå 2014 många svamparter som förut bara var kända från Skåne eller från områden söder om Dalälven. Men det är svårt att bevisa att dessa nordliga fynd beror på varmare klimat. Vi saknar gamla detaljerade uppgifter om svampars utbredning. Växters, djurs och svampars förflyttning norrut i ett varmare klimat sker över långa tidsperioder.

Klimatologen Sverker Hellström vid SMHI säger i TT-artikel 24/12 2014 att medeltemperaturen i Sverige ökat med cirka 2 grader sedan 1860 medan den bara ökat med 0.7 eller 0.8 grader globalt. På 1980-talet inleddes en ökning av takten i uppvärmningen enligt Hellström. Den temperaturhöjning vi haft i Sverige beror mest på mildare vintrar.

Det finns även forskare som hävdar att trädgränsen flyttar sig uppåt i fjällen och att de öppna fjällhedarna på sikt hotas. Gamla bilder från 1800-talet av Hamrafjället i Härjedalen visar en lägre trädgräns än bilder från idag. Samtidigt hade man fäboddar och betesdjur på 1800-talet uppe på Hamrafjället som kanske höll tillbaka fjällbjörk och viden?

Vår utflyktsguide under mykologiveckan, Lennart Vessberg, har intresserat sig för ämnet fenologi som handlar om periodiska företeelser hos växter, djur och svampar. Lennart har skrivit en bok om "Följ naturen året om". Fenologins fader, Hampus Wilhelm Arnell föddes 1848 i Härnösand där även Lennart har sina bopålar. Från 1950 har det enligt Lennarts uppgifter blivit 13 dagar längre sommar i Stockholmstrakten och i Västernorrland cirka 11 dagar.

Genom fenologiska studier har man visat att växtzonerna sakta flyttar sig norrut. Man noterar när blåsippor börjar blomma och när sädesärla och andra flyttfåglar anländer. Vi kan alla göra en insats för klimatforskningen genom att skaffa Lennarts bok och börja notera när tussilagon blommar i vägdiket, första kantarellerna dyker upp, pudrad trattsivling visar sig på senhösten. Fasta provytor som kollas ex vart femte år kanske vore ett sätt långsiktigt notera förändringar i fungan?

På hemsidan www.blommar.nu finns Naturens Kalender där man kan rapportera och studera fenologirapporter.

Limacella vinosorubescens, inget svensk namn. Foto: Mikael Jeppson.

622510 6935725

Bergeforsens idrottsplats (skidstadion)

Medelpad, Timrå Socken, gräsmattor, elljusspår,
blandskog

Ledare: Jeanette Södermark

Datum: 11 september 2014

Artlista

Cantharellula umbonata, **fläckkantarell**,

U, mossig mager barrskog, Jeanette S

Clitocybe catinus, **blek sommartrattskeivling**,

U, elljusspår, Jeanette S

Cortinarius caperatus, **rimskieivling**, U, Jeanette S

Cortinarius cinnamomeus, **kanelspindling**, U, Jeanette S

Cortinarius sanguineus, **blodspindling**, U, Jeanette S

Cortinarius semisanguineus, **rödskeivling**

kanelspindling, U, Jeanette S

Crucibulum laeve, **brödkorgssvamp**,

U, på gammal ved, Jeanette S

Entoloma rhodopolium, **tvålrödskeivling**,

U, fuktig lövskog, Jeanette S

Flammulaster limulatus, **vårtskräling**, U, på

flis i elljusspår, Jeanette, Det Thomas L

Gymnopus confluens, **brosknagelskeivling**, U, Jeanette S

Hydnellum ferrugineum, **dropptaggsvamp**, U, Jeanette S

Hygrocybe conica, **toppvaxskeivling**, U, gräsmatta, Jeanette S

Lacrymaria lacrymabunda, **tårspredskeivling**,

U, gräsmatta, Jeanette S, Det Thomas L

Limacella vinosorubescens, U, gran + asp, Jeanette

S, Det Henning K, conf Mikael J, GB, MJ 10144

Mycena stipitata, **luthätta**, U, elljusspår

med flis intill barrskog, Jeanette S

Pholiota spumosa, **klibbflamskeivling**,

U, på flis i elljusspår, Jeanette S

Pluteus leoninus, **gulfotad sköldskeivling**, U,

gräsmark med träflis, Jeanette S

Russula laccata, **nordkremla**, Betula, Salix,

Michael K, mikrosk. Herbert K, (HK 14300a)

Stropharia alcis, U, älgspillning, Jeanette S

Tricholoma frondosae, **riddarmusseron**,

U, blandskog med asp, Jeanette S

Tubaria confragosa, **ringskräling**, U, Jeanette S

Ordförande Jeanette är i rensningstagen och får sällskap av Pirjo Kytövuori. Foto: Hjärdís Lundmark.

Kommentar

***Limacella vinosorubescens*.** Jeanettes spännande fynd av L.v. vid Bergforsens Idrottsplats (Skidstadion) väckte stor uppmärksamhet och blev givetvis ”dagens fynd”. Arten är uppförd som EN (starkt hotad) i danska rödlistan, har en känd lokal i Norge (Porsgrunn) och tidigare bara en känd lokal i Sverige nämligen i lövlund på Öländska kalkplattan där den hittades för ungefär tjugo år sedan av Tommy Knutsson och dansken Christian Lange. Artikel om Ölandsfyndet finns i Sveriges Mykologiska Förenings tidskrift Jordstjärnan 16 (3). Erhard Ludwig skriver om L.v. i Pilzkompendium, del 1 (2001): ”Löv- och blandskog, på bättre mark, mycket sällsynt, bara funnen på några ställen i södra Tyskland”. Den tyske mykologen Andreas Gminder har skrivit 1994 om *L. vinosorubescens* i Zeitschrift für Mykologie 60(2). Bilder av raringen finns även på danska mycokey: www.mycokey.com

Det är känt att kalkstensgångar från Alnövolkanen passerar in här vid Bergforsen. Vid bygget av kraftverksdammen i Bergforsen blottades de vulkaniska alnögångarna. Bland andra fynd av sällsynta svampar i anslutning till alnögångar i skog vid Bergforsen kan nämnas hyacintvaxskivling, *Hygrophorus hyacinthinus*, som danske mykologen Jacob Heilmann Clausen samlade 16/9 1995 (C). Nu skuttar alltså *L. vinosorubescens* 90 mil norrut från öländska alvaret till en planterad granskog med inslag av asp och sälg på alnökalsten vid Bergforsen i Timrå! Jeanettes fynd av den vackert rödbruna rariteten med slemmig hatt och fot verifierades

av Tommy, Henning Knudsen och Mikael Jeppson. *Limacella vinosorubescens* bör kanske platsa på svenska rödlistan 2020!

Tricholoma frondosae är den riddarmusseron som växer under asp. Den riddarmusseron som växer på tallhedar ska heta *T. auratum*, stor riddarmusseron. *T. frondosae* heter på danska asperidderhatt och beskrivs utförligt på s. 104-105 i nya danska boken om ”ridderhatte” (musseroner). Den anges växa under asp på näringsrika mulljordar, gärna på kalkmark. Utbredningskartan i danska boken antyder att arten är sydlig. Kartan visar fynd i Norge kring Oslofjorden, i Sverige upp till södra Västerbotten och upp till samma breddgrad i Finland. Här i Medelpad är riddarmusseron typisk i asplundar i varma, kustnära sydvästberg och även i asplundar på alnökalsten. Både riddarmusseron under asp och stor riddarmusseron under tall är goda matsvampar. Pelle Holmberg och Hans Marklund varnar dock i ”Nya Svampboken” för att äta stora portioner och för att äta arten flera dagar i streck. Det finns nämligen en del uppgifter om att folk blivit dåliga vid förtäring av riddarmusseroner.

Faktiskt finns en rad publicerade dödsfall och arten (arterna) är bannlyst på många ställen.

Jacob Heilmann-Clausen (pers.medd.) har nu resultat som visar att det finns flera arter inom *T. frondosae* så sista ordet är inte sagt om arterna i detta vanskliga komplex, Thomas L

UR WIKIPEDIA:

Alnöit, säregen porfyrisk, vulkanisk bergart som bildats i sprickor runt ett upptill igentäppt vulkanrör, där en explosion ägt rum på grund av starkt stegrat gastryck. Alnöiten har en tät grönaktig eller svart grundmassa, i vilken det ligger utspritt upp till ett par centimeter stora strökorn bestående av glänsande flak av svart glimmer (*biotit*). Dessutom finns det ofta en del bitar av äldre bergarter med, vilka slitits loss vid vulkanexplosionen. Alnöiten är kalkrik och vittrar därför lätt. I IUGS-klassifikationen räknas alnöit som en Melilit-bergart. Alnöitens släkting Beforsiten innehåller ännu mer kalk och faller sönder till lera under inverkan av luft och vatten. Bergarten har fått sitt namn från Alnön i Sundsvall och dess släkting har fått namnet från Bergforsen i Timrå. Alnöit är Medelpads landskapssten.

Referenser: www.sgu.se/sgu/sv/geologi/landskapsstenar.html/ SGU: Alnöit”

Gul mandelkremla (*Russula cremeoavellanea*). Foto: Hjördis Lundmark.

622121 6933744

Berglunda skogskyrkogård

Medelpad, Timrå socken, Sörberge

Ledare: Jan-Olof Tedebrand
Skrivare: Hans Andersson
Datum: 11 september 2014
Deltagare: Hans Andersson, Inga-Lill Franzén,
 Ingemar Herber, Stig Jacobsson,
 Gunilla Kärrfeldt, Jan Olsson, Jan-Olof
 Tedebrand

Naturtyp

Tallpark med magra, mossiga gräsmattor på sandfält vid Indalsälven.
 Björkpark på sandfält.

Artlista

Amanita fulva, brun kamskivling
Amantita muscaria, röd flugsvamp
Armillaria mellea coll, honungsskivling
Auriscalpium vulgare, örtaggsvamp
Baeospora myosura, kottetätsskivling

Boletus edulis, karl Johan
Lycoperdon excipuliforme (= *Calvatia excipuliformis*), långfotad röksvamp
Cantharellus cibarius, kantarell
Chroogomphus rutilus, rabarbersvamp
Clitocybe fragrans, dofttrattskeivling
Clitopilus prunulus, mjölskeivling
Cortinarius glaucopus, strimspindling, mikrosk. Jan O
Cortinarius hinnuleus, glesskeivig spindling
Cyathus striatus, strimmig brödkorgssvamp,
 u, i blottad jord, Jan O, conf Michael K
Cystoderma granulosa, rostbrun grynskivling
Entoloma conferendum, stjärnrödhätting
Fomitopsis pinicola, klibbticka
Hebeloma mesophaeum, diskfränskivling
Hygrocybe ceracea, spröd vaxskivling, mikrosk. Jan O
Hygrocybe miniata, mönjevaxskivling, mikrosk. Jan O
Hygrophoropsis aurantiaca, narrkantarell
Inocybe cincinnata, violtråding
Inocybe fuscidula, strecktråding
Inocybe geophylla, sidentråding
Inocybe grammata, U, gräsmatta Pinus, Stig J
Inocybe lacera, mörktråding, mikrosk. Jan O
Inocybe lilacina, lila sidentråding
Inocybe mixtilis, löktråding
Inocybe nitidiuscula, mosstråding, U, Stig J
Inocybe rimosa, topptråding

Lyophyllum decastes (= *L. shimeji*), talltuvskivling-japansk läckerhet på norrländsk tallhed! De pekande mykologerna från vänster: Jan Olsson, Ingemar Herber, Gunilla Kärrfelt, Stig Jacobsson, Jan-Olof Tedebrand. Foto: Hans Andersson.

Laccaria laccata, laxskivling
Laccaria proxima, tvåfärgad laxskivling
Lactarius deterrimus, blodriskä
Lactarius pubescens, blek skäggriska
Lactarius necator, svartriska
Lactarius torminosus, skäggriska
Leccinum versipelle, tegelsopp
Lepiota cristata, syrlig fjällskivling, u, Hans A
Lycoperdon perlatum, vårtig röksvamp
Lycoperdon pyriforme, gyttrad röksvamp
Lyophyllum decastes (= *shimeji*), mörk
 tuvskivling, stor ring, se bild, (GB)
Macrocyttidia cucumis, transkräling
Marasmius rotula, hjulbrosking
Marasmius wettsteinii
Mycena leptcephala, klorhätta
Omphalina cf. hepatica, U, mikrosk. Jan O
Phaeolus schweinitzii, grovticka, U, på
 gammal tall, Inga-Lill F, conf Michael K
Pholiota lubrica, rödbrun slemflamskivling
Pholiota spumosa, klibbflamskivling,
 U, gräsmatta, Jan O, Det Stig J
Rhodocollybia butyracea f. butyracea, mörk nagelskivling
Rickenella swartzii, blåfotsnavling
Russula adusta, svedkremla
Russula aeruginea, grönkremla
Russula cessans, tallkremla

Russula delica, trattkremla
Russula olivascens, U, gräsmatta under
 tall, JOL, Det Herbert K
Russula queletii, krusbärskremla
Russula roseipes, rosenfotskremla, stor grupp, U, Inga-Lill F
Suillus luteus, smörsopp
Thelephora palmata, busksvamp
Tricholoma terreum, jordmusseron, stor grupp, U, Jan O
Tubaria furfuracea, toffelskräling, mikrosk. Jan O

Björkparken vid gamla prästgården intill skogskyrkogården

Amanita flavescens, blekgul kamskivling
Amanita vaginata, grå kamskivling
Boletus edulis, karljohan
Clavaria fragilis (= *vermicularis*), maskfingersvamp,
 U, gräsmatta vid björk och lind, Gunilla K
Clitopilus prunulus, mjölskivling
Cortinarius anomalus coll., björkspindling
Cortinarius croceus subsp. croceus, gulskivig kanelspindling
Cortinarius porphyropus, anilinspindling, mikrosk. Jan O
Cortinarius vernus, sommarspindling, U, Jan O, Det Ilkka K
Fomes fomentarius, fnöskticka
Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskivling
Lactarius flexuosus, buktriska
Lactarius glyciosmus, kokosriskä

Svamputställning vid Vivstavarvstjärn i Timrå. Foto: Hjärdís Lundmark.

Lactarius necator, **svartriska**
Leccinum versipelle, **tegelsopp**
Paxillus involutus, **pluggskivling**
Russula claroflava, **gulkremla**
Russula cremeoavellanea, **gul mandelkremla**, park med lind och björk på sandig, kalkpåverkad grusås vid Indalsälven, Hjärdís L och Jan-Olof T, Det Lennart Söderberg
Russula depallens, **bleknande björkkremla**
Russula foetens, **stinkkremla**
Russula heterophylla, **gaffelkremla**, U, Lennart S, conf Herbert K
Russula vesca, **kantkremla**
Russula versicolor, **skarp siennakremla**
Russula vitellina, **gul äggkremla**
Russula xerampelina coll., **sillkremla**
Simocybe centunculus var. *centunculus*, **olivskräling**, lövved, mikrosk. Jan O
Tricholoma fulvum, **fläckmusseron**

Regnskurar hade fallit senaste veckorna över den efter sommarhettan uppvärmda marken på den vackra skogskyrkogården som anlades 1928 och som är skyddad enligt Kulturminneslagen. Vi fann intressanta svampar i de magra, sandiga gräsmattorna under de högvuxna furorna. Kalkpartiklar finns inlagrade i åsgruset, hitförda av inlandsisen. Den färgstarka kalkgynnade rosenfotskremlan sågs lite varstans.

Timrå församling har tyvärr beslutat hugga ner många av tallarna vilket är djupt tragiskt och indikerar bristande intresse och kunskap om skogskyrkogårdens natur- och kulturvärden. Deltagarna fascinerades av den vackra tallparken med den mäktiga Indalsälven utanför och jämförde med Skogskyrkogården i Stockholm som blivit Unescos världsarv. Här lokalt har vi skrivit insändare i lokaltidningen och även brev till Timrå församling och till biskopen om att inte hugga bort tallar på skogskyrkogården. Ännu i oktober 2015 har ingen avverkning skett i den vackra tallparken.

Russula cremeoavellanea beskrivs utförligt av professor John Axel Nannfeldt i Svensk Botanisk Tidskrift 1985/5. Arten beskrevs ursprungligen av Singer. Nannfeldt hade iakttagit arten under många år under björkar i sin gräsmatta på sommarstället vid Tolvfors bruk utanför Gävle. Då fanns inga kända, nordligare fynd. Idag vet vi att gul mandelkremla är rätt vanlig under björk även i mittsvenska området, från kust till fjäll. Vi ser den i björkparker, främst på gårdstun, kyrkogårdar och annan kulturnära mark. Men arten är även funnen av Lars Lundberg och Stig Jacobson i fjällbjörkskog vid Kall i västra Jämtland. Gul mandelkremla är mild i smaken och känns igen på ockragul hatt som ofta har ett svagt rött inslag. Hjärdís Lundmark, Lennart Söderberg och undertecknad återvände till björkparken med lind intill kyrkogården Berglunda, studerade de vackra kremlorna och växtmiljön samt samlade en fin kollekt.

Lackticka vid Burberget med sporklädd ovasida. Foto: Elisabeth Nilsson.

618975 6944842

Burberget

Medelpad, Ljustorp socken

Ledare: Inga-Lill Häggberg
Skrivare: Rut Folke
Datum: 11 september 2014
Deltagare: Lill Eilertsen, Inga-Lill Häggberg, Peter Nilsson, Monica Svensson m fl

Burberget i Ljustorp socken domineras av skogar på tämligen sur berggrund, området har under 1900-talet mottagit surt svavelnedfall från skogsindustrierna i Sundsvall-Timrå. Inga-Lill som själv gillar att plocka matsvamp vid Burberget rapporterade efter utflykten om god tillgång på fräscha och fina svampar vid Burberget och framförallt i skogarna vid Burtjärn.

Elisabeth Nilsson bor i närheten av Burberget och berättar följande:

”Det hästskoformade berget som omger Burtjärnen heter så klart Burberget. Bur betyder bäver, men numera finns inte bäver här. En stig går upp till toppen och där finns öppen raststuga med kamin och två sängar. Vid stigens början finns ett vattenfyllt gruvhål som minner om en märklig guldrush på 1930-talet. En man lurade bönderna i Ljustorp att han kunde hitta guld med hjälp av slagruta. Ett bolag bildades

och första försöket gjordes i Sanna vid Mjällån vid utloppet av en bäck som nu heter Guldnäsbäcken. Senare sprängdes schaktet på Burberget. Något guld hittades aldrig och slagrutemannen drevs iväg. Han fortsatte sin verksamhet på andra platser. Tjärnen har inget inflöde utan får vatten från kallkällor och var tidigare byns vattentäkt. Numera är tjärnen en populär plats med fiske av insatt regnbåge och en liten badstrand och en stig runt tjärnen. I sydsluttningen på norra delen av tjärnen finns grunder från ett torp. Den senaste mannen som bodde där handlade med färskinn vilket nog gett namnet till bäcken som rinner från tjärnen: Skinnfällbäcken. Han emigrerade i början av 1900-talet till Amerika. Runt torpet har hittats bland annat svartblå rödling (*Entoloma nitidum*) och lackticka (*Ganoderma lucidum*)”.

Artlista

Albatrellus ovinus, färticka
Amanita fulva, brun kamskivling
Amanita muscaria, röd flugsvamp
Amanita porphyria, mörkringad flugsvamp
Amanita regalis, brun flugsvamp
Amanita rubescens, rodnande flugsvamp
Ampulloclitocybe clavipes, klumpfotad trattskevling
Annulohypoxylon multifforme, björkdyna
Antrodia serialis, knölticka

Fungi suecici
Lenzonia sp.

Vetenskapsliga namn: _____
 Svenskt namn: _____
 Landslags: Medelpad, församling: Kramfors, Tjorne
 Lokal: Burtjärn, V. Burtjärn
 Koordinater: N62° 36' 24.6" E17° 18' 30.1"
 Datum: 2014-09-11
 Benämning: Picea, Betula
 Leg: M. Krikorev, Det: _____
 Cont: _____

Leg: Per-Erik Mukka, Peter Nilsson
 & Michael Krikorev.

Ilkka Kytö har hittat på den,
 tror den är ny för vetenskapen.

Clavaria pytteliten?

Michael Krikorev, Per-Erik Mukka och Peter Nilsson fann denna lilla fingersvamp i skogen vid Burtjärn. Det kan möjligen handla om ny art för vetenskapen. Micke skriver i mail 9/7 2015: "Den mystiska fingersvampen" har inte fått något namn. Ilkka tog största delen av kollekten med sig. "Det var den spädaste fingersvamp jag någonsin sett och med de tunnaste grenar man kan tänka sig. Kolla granbarren för jämförelse av storleken!"

Ilkka Kytövuori skriver i mail 30/7 2015:

Dear Jan-Olof

I think, we have few collections of the species from Finland, but unfortunately I have no name to it.

Best wishes to you all.

Ilkka

Rosa vaxskivling (*Hygrophorus persicolor*) är en mildt smakande och ej gulnande dubbelgångare till besk vaxskivling (*H. erubescens*). Rosa vaxskivling är kalkgynnad och vanligare än besk vaxskivling i de kalkpåverkade delarna av midsvenska området.
Foto: Hjärdís Lundmark

Antrodia sinuosa, **timmerticka**

Antrodia xantha, **citronticka**, U, tallåga, Monica S

Antrodiella semisupina, **glasticka**

Armillaria mellea coll., **honungsskivling**

Boletus edulis, **karljohan**

Boletus pinophilus, **rödbrun stensopp**

Calocera viscosa, **gullhorn**

Cantharellus cibarius, **kantarell**

Chalciporus piperatus, **pepparsopp**

Cantharellus tubaeformis, **trattkantarell**

Chondrostereum purpureum, **purpurskinn**

Chroogomphus rutilus, **rabarbersvamp**

Chrysomphalina chrysophylla, **gullnavling**

Clavulina coralloides s.l. (= *C. cristata*), **kamfinger-svamp**, U, fuktig granskog vid bäck, Monica S

Climacocystis borealis, **trådticka**

Clitocybula platyphylla, **strecknagelskivling**

Clitopilus prunulus, **mjölskivling**

Collybia cookei, **gulknölig nagelskivling**

Coltricia perennis, **skinticka**

Cortinarius armillatus, **rödbandad spindling**

Cortinarius caperatus, **rimskivling**

Cortinarius collinitus, **violettfotad slemspindling**

Cortinarius croceus, **gulskivig spindling**

Cortinarius delibutus, **gulspindling**, U, Lill E

Cortinarius dilutus, **blekfotad spindling**

Cortinarius illuminus, **blekfotad spindling**,

u, mossig granskog vid tjärn, Monica S

Cortinarius malicorius, **grönköttig spindling**

Cortinarius mucosus, **hedspindling**

Cortinarius ochrophyllus, **ockraspindling**, U, Lill E

Cortinarius pholideus, **tofsspindling**

Cortinarius sanguineus, **blodspindling**

Cortinarius scaurus, **myrspindling**, U, Lill E

Cortinarius semisanguineus, **rödskevig kanelspindling**

Cortinarius traganus, **bockspindling**

Cudonia circinans, **mössmurkling**

Cylindrobasidium laeve, **mjukskinn**

Cystoderma jasonis var. *jasonis*, **gulköttig grynskivling**

Cystostereum murrari, **doftskinn**, U, Per-Erik M

Datronia mollis, **hjortticka**

Elaphocordyceps ophioglossoides på *Elaphomyces*

muricatus, smal svampklubba, U, Peter N, Det Viktor K

Elaphomyces muricatus, **marmorerad hjorttryffel**

Flammula alnicola (= *Pholiota alnicola*), **gul flamskivling**

Fomes fomentarius, **fnöskticka**

Fomitopsis pinicola, **klibbticka**

Galerina marginata, **gifthätting**, U, Lill E

Ganoderma lucidum, **lackticka**

Gomphidius glutinosus, **citronslemskivling**

Gymnopilus penetrans, **fläckbitterskivling**

Gymnopilus picreus, **mörkfotad bitterskivling**

Gymnopus androsaceus, **tagelbrosking**

Gymnopus acervatus, **tuvnagelskivling**

Hydneum aurantiacum, **orange taggsvamp**

Hygrophoropsis aurantiaca, **narrkantarell**

Hygrophorus agathosmus, **doftvaxskivling**

Hygrophorus erubescens, **besk vaxskivling**

Hyphodontia abieticola, U, på rönn, Monica
 S, Det Gunilla H, conf Karl-Henrik L
Hypholoma fasciculare var. *fasciculare*,
svavelgul slöjskivling
Hypomyces chrysospermus s.l., **gul svampsnylting**
Inocybe geophylla, **sidenträdning**
Inocybe subcarpta (= *boltonii*), U, vid stig i
 granskog nära Burtjärn, Monica S
Junghuhnia luteoalba, **gulptoring**
Kuehneromyces mutabilis, **föränderlig tofsskivling**
Laccaria laccata, **laxskivling**
Lactarius deterrimus, **blodrisk**
Lactarius fennoscandicus
Lactarius fuliginosus, **rökriska**
Lactarius glycosmus, **kokosrisk**
Lactarius helvus, **lakritrisk**
Lactarius mammosus (= *L. fuscus*), **mörk kokosrisk**
Lactarius rufus, **pepparriska**
Lactarius tabidus, **smårisk**
Lactarius trivialis, **skogsriska**
Lactarius vietus, **grårisk**
Leccinum aurantiacum, **aspsopp**
Leccinum niveum (= *holopus*), **kärrsopp**
Leccinum variicolor, **fläcksopp**
Leccinum versipelle, **tegelsopp**
Lentinellus flabelliformis (= *micheneri*,
omphalodes), **navelmussling**
Lenzites betulina, **björkmussling**
Leotia lubrica, **slemmurkling**
Lepiota cristata, **syrlik fjällskivling**
Leptoporus mollis, **kötticka**, U, Per-Erik M, conf Michael K
Marasmiellus perforans, **barrbrosking**
Merulius tremellosus, **dallergröppa**
Mycena epipterygia, **flåhätta**
Mycena galopus, **mjölkhätta**
Mycena pura, **rättikhätta**
Mycena sanguinolenta, **mörkeggad blodhätta**
Oligoporus caesius, **blåticka**
Panus conchatus, **broskmussling**
Paxillus involutus, **pluggskivling**
Phanerochaete sanguinea, **rödvedsskinn**
Phellinus ferrugineofuscus, **ullticka**, U, gammal
 granlaga, Monica S, conf Michael K
Phellinus viticola, **vedticka**
Phellodon niger, **svart taggsvamp**
Piptoporus betulinus, **björkticka**
Pholiota lenta, **slemflamskivling**
Pholiota spumosa, **klibbflamskivling**
Pleurotus pulmonarius, **blek ostronmussling**
Pluteus atromarginatus, **mörkeggad sköldskivling**
Polyporus brumalis, **vinterticka**
Polyporus varius (*P. leptcephalus*), **strumpticka**

Pseudochaete tabacina (= *Hymenochaete tabacina*), **kantöra**
Pseudohydnum gelatinosum, **geletagging**, U,
 på stubbe, Monica S, conf Michael K
Pycnoporus cinnabarinus, **cinnoberticka**
Russula aeruginea, **grönkremla**
Russula claroflava, **gulkremla**
Russula consobrina, **nässelkremla**
Russula decolorans, **tegelkremla**
Russula emetica, **giftkremla**
Russula favrei, **gransillkremla**
Russula paludosa, **storkremla**
Russula rhodopoda, **lackkremla**
Russula vinosa, **vinkremla**
Schizopora paradoxa, **klyvporing**
Stereum rugosum, **styvskinn**, U, på rönn, Monica S
Stropharia hornemannii, **stor kragsskivling**
Stropharia semiglobata, **gul kragsskivling**
Suillus bovinus, **örsopp**
Suillus luteus, **smörsopp**
Suillus variegatus, **sandsopp**
Trametes ochracea, **zonticka**
Trichaptum abietinum, **violticka**
Tricholoma fulvum, **fläckmusseron**
Tricholoma inamoenum, **luktmusseron**
Tricholoma virgatum, **gallmusseron**
Tricholomopsis rutilans, **prickmusseron**
Xerocomus badius (= *Imleria badia*), **brunsopp**
Xerocomus ferrugineus, **sammetsopp**

Rödlistade arter

Hydnellum aurantiacum, **orange taggsvamp**, NT
Leptoporus mollis, **kötticka**, NT
Phellinus ferrugineofuscus, **ullticka**
Phellodon niger, **svart taggsvamp**, NT

Kommentar

Ganoderma lucidum är sydlig och har cirka tio kända
 lokaler i Medelpad och Ångermanland på björk, ek, gråal,
 gran.

Lactarius camphoratus är sydlig art i granskog nära kus-
 ten, utbredningskarta finns i Ryman-Holmåsens svampbok
 s. 576. Rolf Lidberg samlade kamferriska 1974 vid Kubi-
 kenborg (UPS) och Östermalm i Sundsvall (UPS) och på
 Björkö i Njurunda 1977 (UPS). Arten anträffas ibland i
 granskog vid matsvampsutflykter kring Sundsvalls centrala
 bostadsområden och även i Timrå till exempel vid Skönviks-
 berget. Fyndet vid Burberget i Ljustorp socken synes nära
 artens västgräns. Kamferriska har aldrig noterats i västra
 Medelpad.

6952498 629394

6 Flottarstigen söderut i Mjällådalen från Petter Norbergsbron

Medelpad, Ljustorp socken, barrskogar, ravinskogar, asp och gråal, kalkkälla

Ledare: Elisabeth Nilsson
Skrivare: Peter Nilsson
Datum: 12 september 2014
Deltagare: Karen Hansen, Inga-Lill Häggberg, Herbert Kaufmann, Henning Knudsen, Staffan Kyrk, Per-Erik Mukka, Bengt Larsson, Karl-Henrik Larsson, Lars Ljungberg, Peter Nilsson.

Naturtyp

Gruppen vandrade söderut nära ån från Petter Norbergsbron fram till den kraftiga åkroken och vandrade sedan tillbaka i barrskogen längre upp i nipan. Här finns fina svampmarker: gamla, mossiga naturligt vuxna granskogar med harsyremattor men även inslag av stor asp och björk liksom högrörter såsom nordisk stormhatt och torta närmast ån. Rikligt med död, grov ved av asp, björk, gran och sälg skapar en rik funga av vedsvampar. Gruppen fikade på sandstranden vid Mjällån.

Artlista

Albatrellus ovinus, **fårticka**
Aleuria aurantia, **mönjeskål**, U, på sand. Staffan K
Amanita regalis, **brun flugsvamp**
Amanita rubescens, **rodnande flugsvamp**
Amicodisca virella, **Karen H**, Staffan K, Det Karen H
Ampulloclitocybe clavipes, **klumpfotad trattskeivling**
Anomoporia kamtschatica, **vaddporing**, Karl-Henrik L (KHL)
Antrodia albida, **ormticka**, U, björklåga, Lars L
Antrodia albida, **ormticka**, U, asplåga, Per-Erik M
Antrodia heteromorpha, **tickmussling**
Antrodia semisupina, **glasticka**
Antrodia serialis, **knölticka**
Aphanobasidium pseudotsugae (= *Phlebiella pseudotsugae*), Karl-Henrik L (KHL)
Artomyces pyxidatus, **kandelabersvamp**
Basidioidendron caesiocinereum, Karl-Henrik L (KHL)
Bisporella citrina, **citronskål**, U, Inga-Lill H
Bjerkandera adusta, **svedticka**
Blasiphalia pseudogrisella, **levermossnavling**, Det Herbert K
Botryobasidium isabellinum (= *Botryohypochnus isabellinus*), Karl-Henrik L (KHL)

Honungsskeivling, *Armillaria* sp., vid Viksjö kyrka.
 Foto: Monica Svensson.

Boletus edulis, **karljohan**
Calocera cornea, **gullpigg**, U, i närheten av Petter Norbergsbron
Ceriporia excelsa, **rosenporing**, Karl-Henrik L (KHL)
Ceriporia reticulata, **nätticka**, Karl-Henrik L (KHL)
Cerrrena unicolor, **slingerticka**
Cheimonophyllum candidissimum, **kritmussling**
Chlorencoelia versiformis, **olivskål**
Chlorociboria aeruginascens, **grönskål**
Chondrostereum purpureum, **purpurskinn**, Karl-Henrik L
Chrysomphalina chrysophylla, **gullnavling**
Climacocystis borealis, **trådticka**
Clitopilus hobsonii, **vedmjölmussling**, U, Lars L
Coltricia perennis, **skinnticka**
Coprinopsis nivea (= *Coprinus niveus*), **snövit bläcksvamp**, hästdynga, Det Herbert K
Cortinarius albobviolaceus, **blekviolett spindling**, U, Inga-Lill H, Det Tuula N
Cortinarius armillatus, **rödbandad spindling**
Cortinarius brunneus, **umbrasvindling**
Cortinarius caperatus, **rimskeivling**
Cortinarius collinitus, **violettfotad slemspindling**
Cortinarius decipiens, **mörkpucklig spindling**
Cortinarius gentilis, **gulbandad spindling**, U, Inga-Lill H, Det Tuula N
Cortinarius limonius, **eldspindling**
Cortinarius mattiae, U, Bengt L, Det Håkan L, (HL)
Cortinarius multiformis, **lökspindling**

- Cortinarius pholideus*, tofsspindling
Cortinarius raphanoides, rättikspindling
Cortinarius rubellus, toppig giftspindling
Cortinarius sommerfeltii, mörk kanelspindling
Cortinarius traganus, bockspindling
Cortinarius uliginosus f. *uliginosus*, sumpspindling
Cudonia circinans, mössmurkling
Cudonia confusa, blek mössmurkling
Cylindrobasidium evolvens, mjukskinn, Karl-Henrik L
Cystoderma carcharias, rödgrå grynskevling
Datronia mollis, hjorticka, U, Per-Erik M
Entoloma pseudocoelestinum, U, Peter N, Det Kill P, (GB)
Flammula alnicola (= *Pholiota alnicola*), altofsskevling
Fomes fomentarius, fnösktcka
Fomitopsis pinicola, klibbtcka
Fomitopsis rosea, rosentcka
Galerina marginata, gifthättning
Ganoderma applanatum, plattcka, asplåga
Gloeophyllum sepiarium, vedmussling
Gomphidius glutinosus, citronslenskkevling
Gymnopilus penetrans, fläckig bitterskevling
Gymnopilus picreus, mörkfotad bitterskevling
Gymnopus androsaceus, tagelbrosking
Gymnopus acervatus, tuvnagelskevling
Gymnopus perforans (= *Micromphale perforans*), barrbrosking
Hastodontia hastata, slätt knotterskinn,
Karl-Henrik L (KHL)
Humaria hemisphaerica, luddskål, Henning K, Karen H,
Hydnum repandum, blek taggsvamp
Hygrophoropsis aurantiaca, narrkantarell
Hygrophorus erubescens, besk vaxskkevling,
U, granskog, Peter N
Hygrophorus hedrychii, björkvaxskkevling,
U, Herbert K, conf Ellen L
Hygrophorus olivaceoalbus, olivvaxskkevling,
U, granskog, Herbert K, conf Ellen L
Hygrophorus piceae, granvaxskkevling, U,
granskog, Herbert K, conf Ellen L
Hypochniciellum molle, timmerskinn, på
uthus i skogen, Karl-Henrik L, (KHL)
Hyphoderma argillaceum, hårskinn, Karl-Henrik L (KHL)
Hyphoderma cremeoalbum, gräddskinn,
Karl-Henrik L (KHL)
Hyphoderma definitum, granskinn, Karl-Henrik L (KHL)
Hyphodontia pallidula, glitterskinn, Karl-Henrik L (KHL)
Inocybe geophylla, sidentråding
Inonotus rheades, rävtcka
Ischnoderma benzoinum, sottcka
Kneiffiella subalutacea, tofsknotterskinn,
Karl-Henrik L (KHL)
Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskevling
Laccaria laccata, laxskkevling
Lactarius deterrimus, blodrisk
Lactarius glyciosmus, kokosrisk
Lactarius helvus, lakritrisk
Lactarius necator, svartrisk
Lactarius rufus, pepparrisk
Lactarius scrobiculatus, svavelrisk
Lactarius tabidus, smårisk
Lactarius torminosus, skäggrisk
Lactarius trivialis, skogrisk
Lactarius vietus, grårisk
Leccinum versipelle, tegelsopp
Lentinellus auricula, vit sågmussling, Det Henning K
Lentinellus castoreus, bävermussling
Leotia lubrica, slemmurkling
Lepista nuda, blåmusseron
Leptosporomyces septentrionalis,
taigaslåtskinn, Karl Henrik L (KHL)
Leucogyrophana mollusca, stor
spindelgröppa, Karl-Henrik L (KHL)
Leucogyrophana romellii, spindelgröppa,
Kar-Henrik L, (KHL)
Lycogala epidendrum, vargmjolk
Lycoperdon perlatum, vårtig röksvamp
Lycoperdon pyriforme, gytttrad röksvamp
Marasmius wettsteinii, liten hjulbrosking
Microglossum viride, grön jordtunga, Karen H
Mycena epipterygia, flåhätta
Mycena galericulata, rynkhätta, U, Inga-Lill H, Det Michael K
Mycena galopus, mjölkhätta
Mycena pura, rättikhätta
Mycena renati, gulfotshätta, U, alved, Bengt L, conf Michael K
Mycena sanguinolenta, mörkeggad blodhätta
Nectria cinnabarina, cinnobergömming
Neolecta vitellina, gullmurkling
Neobulgaria pura, blek geléskål
Oligoporus caesius, blåtcka
Oligoporus subcaesius, blek blåtcka
Paxillus involutus, pluggrisk
Peniophorella pallida (syn. *Hyphoderma pallidum*), farinskinn, Karl-Henrik L, (KHL)
Peziza varia, stubbskål, Karen H
Phaeocollybia lugubris, stor rotskråling, U,
granskog, Bengt L, Det Thomas L, (GB)
Phaeolepiota aurea, guldskevling
Phanerochaete laevis, slätt strålskinn,
Det Karl-Henrik L, (KHL)
Phanerochaete sordida, gräddstrålskinn,
Karl-Henrik L, (KHL)
Phellinus conchatus, sälgtcka
Phellinus chrysoloma, grantcka
Phellinus ferrugineofuscus, ulltcka, U, Herbert K
Phellinus lundellii, björkeldtcka
Phellinus nigricans, svart eldtcka

Stående död tall med mäktigt brandljud efter bränder under århundraden i Sörgraninge Mångfalspark. Foto: Hjärdís Lundmark.

Phellinus nigrolimitatus, **gränsticka**

Phellinus tremulae, **aspticka**

Phellodon melaleucus, **svartvit taggsvamp**,

Karl-Henrik L, (KHL)

Phellodon tomentosus, **tratttaggsvamp**, U, Herbert K

Phlebia centrifuga, **rynkskinn**, U, gran, Per-Erik M

Phlebia radiata, **ribbgrynna**, U, Peter N, Det Henning K

Phlebiella christiansenii, **blekt trådsinn**,

Karl-Henrik L, (KHL)

Pholiota flammans, **svaveltofsskivling**

Pholiota spumosa, **klibbflamskivling**

Pholiota tuberculosa, **finflockig tofsskivling**, U, Monica S

Phyllotopsis nidulans, **stinkmussling**

Pleurotus pulmonarius, **blek ostronmussling**

Piloderma byssinum, **ullskinn**, Karl-Henrik L, (KHL)

Piptoporus betulinus, **björkticka**

Plicatura nivea, **algröppa**

Pluteus cervinus (=atricapillus), **hjortskölding**

Pseudohydnum gelatinosum, **geletagging**

Pseudotomentella flavovirens, Karl-Henrik L, (KHL)

Pseudotomentella mucidula, Karl-Henrik L, (KHL)

Pterula multifida, **barmmattsvamp**, U, granris, Herbert K

Resinicium bicolor, **tätgrynna**, Karl-Henrik L, (KHL)

Rhodocollybia butyracea f. *butyracea*, **mörk nagelskivling**

Russula adusta, **svedkremla**

Russula aeruginea, **grönkremla**

Russula aquosa, **sumpkremla**, Det Herbert K

Russula atroglaucata, Herbert K

Russula atrorubens, **svarttröd kremla**, Det Herbert K

Russula betularum, **blek giftkremla**, Det Herbert K

Russula claroflava, **gulkremla**

Russula consobrina, **nässelkremla**

Russula decolorans, **tegelkremla**

Russula favrei, **gransillkremla**

Russula firmula, **glanskremla**

Russula gracillima, **spädkremla**

Russula intermedia, **praktkremla**, Herbert K, (HK 14305c)

Russula lutea, **äggkremla**

Russula puellaris, **siennakremla**, Herbert K

Russula rhodopoda, **lackkremla**

Russula velenovskyi, **gultröd kremla**, U, Herbert K

Sarcomyxa serotina, **grönmussling**

Mjällådalens djupt nedskurna dalgång. Foto: Thomas Læssøe.

Sistotrema alboluteum, **oljeskinn**, Karl-Henrik L, (KHL)
Skeletocutis odora, **ostticka**, U, asplåga, Per-Erik M
Stereum hirsutum, **raggskinn**
Stereum subtomentosum, **sammetsskinn**
Stropharia aeruginosa, **ärggrön kragskivling**
Stropharia hornemannii, U, **stor kragskivling**, Bibbi W
Stropharia pseudocyanea, **pepparkragskivling**,
 U, Monica S, Det Mikael J
Stropharia semiglobata, **stor kragskivling**
Suillus variegatus, **sandsopp**
Tomentella crinalis, **filttagging**, Karl Henrik L, (KHL)
Trametes hirsuta, **borstticka**
Trametes zontatella, **zonticka**
Trechispora candidissima, **nordlig
 mjölporing**, Karl-Henrik L, (KHL)
Trechispora stellulata, **stjärnmjölkskinn**,
 Karl-Henrik L, (KHL)
Trichaptum abietinum, **violticka**
Trichia decipiens, **gul ullklubba**
Tricholoma stiparophyllum, **rättikmusseron**
Tricholoma inamoenum, **luktmusseron**
Tricholoma virgatum, **gallmusseron**
Tricholoma viridilutescens, **gulgrön kantmusseron**,
 intill myrstack på stranden, Herbert K

Tricholomopsis rutilans, **prickmusseron**
Trichophaea hybrida, Staffan K, Det Karen H
Vesiculomyces citrinus, **gulskinn**
Xenasmattella vaga (= *Phlebiella vaga*), Karl-Henrik L, (KHL)
Xerocomus ferrugineus, **sammetssopp**
Xylodon asperus, **strävt knotterskinn**,
 Karl-Henrik L, (KHL)
Xylodon rimosissimus (= *Hyphodontia rimosissima*),
vaxknotterskinn, Karl-Henrik L, (KHL)

Rödlistade arter

Anomoporia kamtschatica, **vaddporing**, NT
Artomyces pyxidatus, **kandelabersvamp**, NT
Fomitopsis rosea, **rosenticka**, NT
Neolecta vitellina, **gullmurkling**, NT
Phellinus chrysoloma, **granticka**, NT
Phellinus ferrugineofuscus, **ullticka**, NT
Phellinus nigrolimitatus, **gränsticka**, NT
Phellodon melaleucus, **svartvit taggsvamp**, NT
Phlebia centrifuga, **rynkskinn**, VU
Skeletocutis odora, **ostticka**, VU
Trechispora candidissima, **nordlig mjölporing**, NT

Amicodisca svrcekii. Foto Jens H. Petersen, www.mycology.com.

Kommentar

Amicodisco virella var skojigt fynd. Arten beskrevs 1871 av finske mykologen Adolf Petter Karsten, ”Finlands Elias Fries”, och är nybeskriven av den nutida finske mykologen Seppo Huhtinen. Ove Eriksson uppger i sin checklist en tidigare känd svensk lokal i Röstånga socken, Skåne där Sven-Åke Hansson samlade arten i al-sälgskog. Seppo och Thomas Læssøe har skrivit om släktet *Amicodisca* 2001: ”*Amicodisca* en skivesvampsläkte med to smukke, men næstan ens arter”. Svampe 43: 43-47. Se även kommentar till Magnus sensationella fynd av *Amicodisca svrcekii* i en skogslok vid Kvarnberget i Sörgräninge Mångfaldspark. Två arter inom släktet *Amicodisca* noterades således under mykologiveckan.

Antrodia albida är sydlig, sällsynt i Medelpad. Vi ser ormticka mest i frodiga kustnära lövskogar och gärna på björk.

Ann Christin Suneson fann ormticka 1992 intill Sättnaåns korvsjöar vid Kovland i Sättna socken.

Artomyces pyxidatus är vanlig i Mjällådalen på gamla asplågor, ibland även på björk. Den är signalart för fina lövskogsmiljöer.

Basidiodendron caesiocinereum är en resupinat gelésvamp.

Blasiphalia pseudogrisella växer tillsammans med levermossan *Blasia pusilla* på sandiga stränder.

Cortinarius mattiae är beskriven av Karl Soop och anges i Funga Nordica som rätt vanlig art i boreal zon i Finland och Sverige. Bild finns i CFP D30 under det felaktiga namnet *C. imbutus*. *C. imbutus* har en tydlig lukt av jordkällare (som hos svedkremla, *Russula adusta*).

Cortinarius mattiae tycks liksom *C. imbutus* uppträda på liknande lokaler i fuktig granskog men den har en mer allmänt unken doft och annorlunda sporer. Håkan L

Entoloma pseudocoelestinum är uppförd som VU (sårbar) i norska rödlistan. Hatten har en brun och violett ton, skivorna är först vita och blir sedan mer rosa. Ekologisk Katalog (1998) har bara uppgift om fynd i västkustområdet i Sverige. Men arten noterades under Entolomaveckan i Borgsjö 1985 på flera ängar (Granboda, Granbodåsen) av kännaren Machiel Noordeloos, se artikel av Lindström-Nitare-Tedebrand: "Ängens Svampar- en sammanfattning av 1980-talets inventeringar i Medelpad" i tidskriften Jordstjärnan 1992/2 s.24.

Hypochniciellum molle. Karl-Henrik berättade på fredag kväll att han på ruttnande uthus långt ute i skogen i Mjällådalen funnit denna skinnsvamp som är släkt med hussvampen (*Serpula lacrymans*) och även med arter inom släktet Coniophora. Arten är tydligen med om att slutligen bryta ned de sista resterna av skogstornas hus som övergavs för ungefär hundra år sedan. Den finns med i italienska boken om skinnsvampar, "Corticiaceae" (2010) under namnet Amylocorticium molle. Färgbilden visar en ockragul-vitaktig lite knottrig skinnsvamp. Den är funnen i de flesta länder i Europa på barrved och även på ek.

***Lentinellus auricula* (=pilatii)** är ny art för Mittsverige. Släktet sågmusslingar har tandad skivegg, därav namnet. Vit sågmussling är liten och hattarna är ofta mindre än 5 cm breda. De är först vita och blir sedan gulbruna. Skivorna är vitaktiga och blir rödbruna när man tummar på dem. Som torr avger svampen en syrlig doft av snus eller torkade äpplen. Vi har flera andra arter sågmusslingar i Mittsverige bland annat bävermussling (*L. castoreus*) som ibland växer i långa rader på murkna granlågor i gammelskogar. Bävermussling noterades längs Flottarstigen. *Lentinellus vulpinus* (rävmussling) är vanligast på gamla, murkna björkar. Siw Muskos har fotograferat rävmussling på stor alm vid Säbrå kyrkogård utanför Härnösand.

Åke Strid skrev om vit sågmussling i tidskriften Jordstjärnan 1992/3 s. 19–26. En bild finns även från en lokal i Årsunda socken i Gästrikland. Åke skriver att första fyndet av vit sågmussling i Sverige gjordes av svampfadern Elias Fries son Elias Petrus som samlade den i närheten av Uppsala år 1856. Det materialet låg till grund för Elias Fries beskrivning 1862 av "*Lentinus auricula*". Fries skriver att arten är öronlik med inrullad kant (*auriformis*), därav det latinska artepitetet. Sonen Elias Petrus står även med som konstnär tillsammans med P. Åkerlund vid avbildningen av arten i bildverket "*Icones selectae Hymenomycetum nondum delineatorum*" som utkom 1882. Åke Strid nämner i artikeln

12 svenska fynd med Årsunda i Gästrikland som nordligast kända lokal. De flesta fynden är på murken björk men något fynd är på gråal.

Leptosporomyces septentrionalis, taigaslåtskinn samlades av Åke Strid söder om Sågmyran i Sollefteå i samband med mykologiveckan i Ramsele 2002. Den är även samlad i Hallsviksravinen.

Mycena renati finns beskriven med bild och text i Johan Nitaes och Skogsstyrelsens Signalartsflora. Där står att "gulftotshätta signalerar skyddsvärda lövskogar med höga naturvärden" och att arten "finns norrut till Medelpad och Jämtland". Klungor med den vackra gulftotshättan dekorerar murken hasselved i sydväxtberg och sydlundar i Medelpad och Ångermanland. Den är även typisk för murken ved av gråal i sydberg, raviner och högortsgranskogar vid älvar, åar och bäckar. Gulftotshätta är en vedsvamp men på något sätt kalkgynnad och vanligare på alnökalken och i kalkområdet mot Jämtgränsen än i övriga Medelpad. Bild av gulftotshätta från Bräcke socken finns i Ryman's svampbok s. 356. Bland herbariekollektioner:

Mpd, Liden, Kvarnån, fuktig högortsgranskog, 3/9 1991, Thomas Læssøe (K)

Mpd, Njurunda, ravin vid Storsvedjan, gråal, 25/8 1981, Svengunnar Ryman (UPS)

Neobulgaria pura är vanlig på bok söderut. Utbredningskartan hos Ryman-Holmåsén S 643 visar förekomster i Danmark, sydligaste Norge och Sverige. Men vi ser blek geleskål på björk och gråal i örtrika skogar i Medelpad från kust till inland. Nils Lundqvist har samlat flera kollektioner av blek geleskål i Medelpad och funderat om dessa nordliga fynd kan vara annan art än fynden i sydliga bokskogar. Bland beläggen: Mpd, Tynderö sn, Öde, på björk, 1988, Siw Muskos (S).

Phaeocollybia lugubris växer i sur skogsmark, är sydlig, har troligen sin nordgräns i Ångermanland. Arter inom släktet rotskrälingar har en märklig tendens att ibland växa tillsammans i samma skogsområde. Siw Muskos skrev artikel om fynd av fyra olika rotskrälingar i Jordstjärnan 1984/3 s 42-43.

Trechispora candidissima, nordlig mjölporing. Det handlar om 3:e svenska fyndet enligt Karl-Henrik av denna sällsynta skinnsvamp. Andra fyndet gjordes under mykologiveckan i Jokkmokk år 2011. Den är även funnen i trakten av Vilhelmina. Fyndet vid Flottarstigen i Mjällådalen är hittills sydligaste fyndet av nordlig mjölporing.

630230 6930719

46 Fågelsången, kommunalt naturreservat

Medelpad, Hässjö socken,
kalkpåverkad gråalskog

Ledare: Håkan Sundin
Skrivare: Mattias Andersson
Datum: 11 september 2014
Deltagare: Mattias Andersson, Magnus Andersson, Dan Broström, Eva Grönlund, Karen Hansen, Henning Knudsen, Evy Lindblom, Jan Nilsson, Kill Persson, Håkan Sundin, Bibbi Wallqvist, Lena Wallqvist m fl

Artlista

Agrocybe erebia, **mörk åkerskivling**, U, Dan B, Det Magnus A
Amanita flavescens, under björk i betesmark, U, Dan B
Amanita muscaria, **röd flugsvamp**
Amanita vaginata, **grå kamskivling**
Armillaria borealis, **vanlig honungsskivling**
Artomyces pyxidatus, **kandelabersvamp**, U, asplåga, Bibbi W
Bisporella citrina, **citronskål**
Bjerkandera adusta, **svedkremla**, Det Henning K
Byssomerulius corium, **pappersgröppa**, U, gråal, Lena W, Det Henning K
Calocera cornea, **gullpig**
Calyptella capula, **nässelkuping**, U, alskog, på nässlor och älgört, Eva G, Det Henning K
Cerrena unicolor, **slingerticka**
Cheilymenia granulata, **orange dyngskål**, cow dung, Det Karen H
Chlorociboria aeruginascens, **grönskål**, U, lövpinne i alskog, Dan B, Det Karen H
Cistella acuum, **barrhårskål**, Karen H
Clavulina cristata, **kamfingersvamp**
Clitopilus scyphoides, **dvärgmjölskivling**, U, i gras på överdrev, Henning K
Conocybe apala, U, betesmark, U, Dan B, conf Evy L
Cortinarius lucorum, **aspspindling**, U, Dan B, Det Tuula N
Coprinopsis atramentaria, **grå bläcksvamp**
Cortinarius lucorum, **aspspindling**
Datronia mollis, **hjordticka**, Det Henning K
Entoloma lividocyanulum, **ögonnopping**, U, betesmark, Kill P
Entoloma scabropellis, **blek stornopping**, U, betad gräsmark, Kill P
Entoloma sericellum, **bleknopping**, Det Kill P
Entoloma serrulatum, **naggnopping**, Det Kill P

Flammula alnicola = *Pholiota alnicola*,
altofsskivling, U, alved, Magnus A
Flammulina velutipes, **vinterskivling**
Fomes fomentarius, **fnöskticka**
Galerina marginata, **gifthätting**
Ganoderma lipsiense (= *G. applanatum*), **platticka**, U, Evy L
Gyrodon lividus, **alsopp**, U, Henning K
Hemipholiota heteroclita, **lukttofsskivling**, U, gråal, Magnus A
Humaria hemisphaerica, **luddskål**, Det Karen H
Hydropus scabripes, U, *Alnus* forest, Henning K, conf. Thomas L
Hygrocybe acutoconica, **spetsvaxskivling**, U, betesmark, Eva Grönlund
Hygrocybe conica, **toppvaxskivling**
Hygrocybe psittacina, **papegojvaxskivling**, U, beteshagar, Bibbi W
Hygrophorus korhonenii, **vitgrå vaxskivling**, U, mossor under gran, Dan B, Det Ellen L
Hygrophoropsis aurantiaca, **narrkantarell**
Hygrophoropsis rufa, **brun narrkantarell**, U, gränstubb, Evy L, Det Tuula N
Hypoxylon fuscoide, **aldyna**
Inocybe geophylla, **sidentråding**
Kuehneromyces mutabilis, **föränderlig tofsskivling**
Lycoperdon pyriforme, **gyttrad röksvamp**
Laccaria tortilis, **dvärglaxskivling**, Det Henning K
Lactarius deterrimus, **blodriskal**
Lactarius lilacinus, **stor alriskal**
Lactarius obscuratus, **alriskal**
Laxitextum bicolor, **tvåfärgsskinn**, Det Henning K
Lepiota cristata, **syrlig fjällskivling**
Lycoperdon pratense (= *Vascellum pratense*), **ängsröksvamp**
Marasmius oreades, **nejlikbrokskivling**
Mycena galericulata, **rynkhatta**, U, Bibbi W
Mycena pura, **rättikhätta**
Mycena sanguinolenta, **mörkeggad blodhatta**
Oligoporus subcaesius, **blek blåtticka**, U, på gråal eller säl, Dan B
Oligoporus tephroleucus, **mjölktticka**
Oxyporus populinus, **lönnticka**, U, Håkan S
Pachyella babingtonii, **näckskål**, Hening K, Karen H
Paxillus filamentosus, **alpluggskivling**
Peziza varia, **stubbekål**, Det Karen H
Phellinus conchatus, **sälgtticka**
Phellinus populicola, **stor aspticka**
Phellinus punctatus, **kuddtticka**, U, gråal, Jan N
Pholiota squarrosa, **fjällig tofsskivling**, U, Jan N, conf Michael K
Pholiota tuberculosa, **finflockig tofsskivling**
Pleurotus pulmonarius, **blek ostronmussling**
Pluteus cervinus, **hjortskölding**, Det Henning K
Pluteus leoninus, **gulskölding**, U, lövved, Dan B

Grönskål, *Chlorociboria aeruginascens*. Foto: Monica Svensson.

Pluteus nanus, **småskölding**, U, DBRO, Det Henning K
Pluteus romellii, **gulfotsskölding**, Det Henning K
Polyporus badius, **stor tratticka**
Psathyrella spadicea, **tuvspröding**, U,
 lönn, Magnus A, Det Ilkka K
Ramaria eumorpha s. lat., **granfingersvamp**
Russula nauseosa, **strimkremla**, U, Magnus A
Russula puellaris, **siennakremla**, U,
 betesmark med björk och gran, Evy L
Russula queletii, **krusbärskremla**, U, mossor
 under gran, Dan B, conf Herbert K
Scytinostroma portentosum, **naftalinskinn**, Det Henning K
Sphaerobolus stellatus, **slungboll**
Stereum subtomentosum, **sammetsskinn**, U, gråal, Bibbi W
Stropharia albonitens, **vit kragsskivling**, U, betesmark, Dan B
Stropharia cyanea, **blågrön kragsskivling**,
 betesmark, Dan B, Det Henning K
Tarzetta sp. (to be identified), Karen H
Tricholoma fulvum, **fläckmusseron**
Tricholoma stiparophyllum, **rättikmusseron**

Rödlistade arter

Artomyces pyxidatus, **kandelabersvamp**, NT

Kommentar

Armillaria borealis är vanligaste arten av honungsskivling i nordliga skogar.

Entoloma scabropellis anges i Funga Nordica (2012) växa i ogödslade gräsmarker och vara mycket sällsynt från sydliga nejder till alpina områden. Blek stornopping är EN (starkt hotad) på danska rödlistan och VU (sårbar) på norska rödlistan. Arten samlades 1985 av kännaren Noordeloos på ången Granbodåsen i Borgsjö socken, Medelpad som då var första kända lokalen i Sverige, belägget finns i herbariet i Leiden, Holland (L). Det handlar om en rätt stor art i undergruppen Leptonia. Hatten är ljus med mörka, uppåttstående fjäll. Foten är vitaktig och strierad. Den står nära *E. griseocyaneum* (stornopping) och skiljer sig främst genom avsaknad av blå färg. Artens taxonomiska värde har ifrågasatts vilket är förklaringen till att den inte ännu förts upp som rödlistad art i Sverige. Liksom många andra dåligt kända *Entoloma* arter så kan den även vara förbisedd. Lokalen vid Fågelsången utgörs av kobetade magra torrbackar och betesmarker, delvis påverkade av kalkförande alnögångar. På torrbackarna finns en fin vårflora med bland blommorna grusviva (*Androsace septentrionalis*), vårveronika (*Veronica verna*) och sanddraba (*Draba nermorosa*).

Monica Svensson tar en paus. Foto: Hjördis Lundmark.

Hydropus scabripes är inte förut noterad i Mittsverige. Henning Knudsen kände igen arten från Danmark. Denna gråbruna skivling anges i Funga Nordica växa på eller vid murken ved i rik lövskog, vara sällsynt eller förbisedd samt känd från tempererad till sydligt boreal zon. Fyndet i Fågel-sångens lundar är nordligast kända lokal för arten. På väg upp till Medelpad så fann Thomas Læssøe *H. scabripes* vid flygplatsen Arlanda och tog även foto där. Anita och Leif Stridvall fann *Hydropus scabripes* 5/9 2006 i kalkrik barrskog vid Medelplana på berget Kinnekulle i Västergötland, deras bild kan avnjutas på hemsidan: http://www.stridvall.se/fungi/gallery/view_album.php?set_albumName=Hydropus

Hygrophoropsis rufa har få fynd i Sverige! Ett stort grattis till Evy som gjorde fyndet och till Tuula som bestämde arten! Den är närstående vanlig narrkantarell. Hatten är mörkt brun till orangebrun, har nedsänkt mitt hos äldre exemplar, hattkanten är inrullad. Skivorna är orange med laxröd ton och nedlöpande. Foten har samma färg som hatten. Funga Nordica har ingen uppgift om svenska fynd men fynd finns i Artportalen. Arten verkar mer känd i Finland där fynd finns i sydligt boreal region. I danska rödlistan står arten som DD vilket innebär kunskapsbrist. Ursprungligen beskrevs arten av mykologen Reid och Henning Knudsen har nybeskrivit den. Under mykologiveckan anträffades *Hygrophoropsis rufa* även vid familjen Lundströms betade hagmark vid byn Pottäng på Alnön.

Hygrophoropsis rufa är känd från fler än 25 fynd i Danmark med flest fynd nära Helsingör. Thomas L. Två fynd från 2013 anges från Skåne i Artportalen: <http://www.artportalen.se/search/sightings/taxon/249369>

Det finns också en bild i Jordstjärnan nr. 1, 2000 på baksidan, då jag för 15 år sedan hittade den bruna narrkantarellen utan att veta vad den heter, vilket resulterade i min första trevande artikel i Jordstjärnan. I artikeln skrev jag namnet *Hygrophoropsis aurantiaca*, men Jan Vesterholt kunde senare hjälpa mig att få den bestämd till *H. rufa*. Michael K

Hyxylon fuscoides. Om den inte mikroskoperades så kan det vara *H. fuscoides* som främst växer på al medan *H. fuscum* är mest vanlig på hassel. Thomas L

Phellinus punctatus har svagt sydlig utbredning, ses i Medelpad på hassel i sydberg, är även typisk på hägg, gråal och sälj i gråalskogarna på alnökalken. Vi ser den även i varma kustnära lundmiljöer vid älvar och åar. Vid Selångeråns deltaland i Selånger socken pryder kuddticken trädlika mandelpilar (*Salix triandra*).

Polyporus badius var intressant fynd. Denna ticka är sydlig i sin utbredning och växer på lövved bland annat al och björk. Ryman-Holmåsén s. 202 anger bara svenska fynd från Skåne. I södra Sverige och i Danmark växer den mest på bok. Thomas L

Vackert stilleben av ängssvampar från Myckeläng upplagda på köksbordet hos Eva och Håkan Sundin. Håkan tog bilden snabbt och på fri hand. Till vänster syns musseronen *Melanoleuca subalpina*, en av många fjällsvampar som går ner på kustens kortsnaggade ängar. Foto: Håkan Sundin.

542922 6938040

Gammelbodarna, Naturreservat

Medelpad, Borgsjö socken, skog, äng

Ledare: Bengt Larsson
Skrivare: Stig Jacobsson
Datum: 10 september 2014
Deltagare: Elisabeth Bååth, Eva Grönlund, Stig Jacobsson, Göran Karlsson, Herbert Kaufmann, Ellen Larsson, Anna-Lena Lindqvist, Lars Ljungberg, Per Löfgren, Jan Olsson, Berit Rodling-Martinsson, Gerda Stenström, Ove Unander, Bibbi Wallqvist, Lena Wallqvist

En hackslättbondes liv

De mykologiskt spännande ängarna vid Gammelbodarna är vår medialt mest uppmärksammade hackslåtmark. Tidningar, radio och TV har i många reportage skildrat när Rune Backman på gammeldags vis lieslåttrade sina steniga ängar medan hustrun Vega räfsade ihop höet i sätar. Helene Öhrling vid länsstyrelsen och JOT har bandintervjuat Rune Backman och Granbodabonden Anders Westling vid köksbordet i Gammelbodarna om markanvändning och leverne i trakten. De berättade om tiden runt förra sekelskiftet då många hade det svårt, halvsvält och tvingades emigrera till Amerika. Fler än 1.2 miljoner svenskar emigrerade till Amerika under tiden 1870-1910 mest på grund av svårt liv i hemlandet. Här i Borgsjö och andra trakter grävde man rentav diken och anlade åkrar på bottenlösa myrar bland annat på Husmyran, idag en av de finaste rikmyrarna i Borgsjö.

Trävarubolagen köpte upp många skogshemman i västra Medelpad, liksom i övriga inlandet i Norrland, andelen självägande bönder minskade vilket bidragit till avfolkningen i norrländska inlandet. Emigrationen från Borgsjö och andra socknar i Västernorrland beskrivs utförligt i Lars-Göran Tedebrands avhandling 1972: "Västernorrland och Nordamerika 1875-1913".

Ljusa minnen

Men Anders och Rune berättade även om ljusglimtar och fina stunder under slitet i bolagsskogen på vintrarna, under vårnas flottningsarbete och under pysslet hemma på åkrarna och ängarna sommartid. Runes härligaste minnen var när han lieslog hackslätten, Vega räfsade ihop höet i sätar, doften av ängshö spreds, barnen lekte omkring dem och ladusvalorna flög in och ur stall och ladugård.

Färgklickar på hackslätten

Numera är Gammelbodarna naturreservat. Vi har besökt de steniga hackslåtmarkerna under många Borgsjöveckor. En grupp "ängsmykologer" åkte och hälsade på Rune och Vega under Borgsjöveckan 1987 om vaxskivlingar: Eef Arnolds, Barbara Diessen, John Bjarne Jordahl, Sonja Kuoljok, Erik Malm, Jan-Olof Tedebrand. Ängsmarkerna var en färgkaskad i gul, rött, blått, grönt och brunt. Det var som om konstnärer gått fram över ängen och kastat ut färgklickar här och där. Visst är ängens blommor vackra, men ängssvamparna, "höstens blommor", är ännu grannare! Svamptillgången var lika god som den minnesvärda hösten 1985 då vi tillsammans med holländaren Machiel Noordeloos studerade rödskevlingar på ängarna. Runes och Vegas äng var även i perfekt skick, kortsnaggad av julislätter,

En lackticka får make up inför fotografering. Foto: Monica Svensson.

noggrant räfsad och efterbetad. Även vägdikena var kortsnaggade, mossiga och fyllda av ängssvampar. Vi vandrade sakta och diskuterade sakkunnigt varje fynd. Ibland blev det holländska (JBJ är gift med en holländska och talar språket flytande). Vädret var idealiskt, varmt och fuktigt. När vi satte oss ner bland de stora stenblocken på hackslått för att inta lunchen sprack molnen upp och solen värmde oss. Sonja berättade för Barbara och Eef om Lappland, om höga fjäll och om samernas liv. Vi fann tio stora mycel med fagervaxing (*Hygrocybe aurantiosplendens*), tämligen jämnt spridda över inägomarken. Varje mycel hade 15-30 fräscha, rödgula fruktkroppar. Således flera hundra fruktkroppar av enbart fagervaxing. Tre av grupperna stod inte på hackslått utan på mager gammelvall som enligt Rune Backman inte varit plöjd och gödslad på 30 år. Erik Malm låg nästan en timme

och tog fina bilder av den fagra vaxskivlingen. Resultatet kan studeras på baksidan av tidskriften Jordstjärnan 1988/3. I samma nummer av Jordstjärnan skrev Erik även artikel och jämförde fager vaxskivling och praktvaxskivling (*Hygrocybe splendidissima*).

Magra lägdor (hövallar)

John Bjarne hade även erfarenheter från Norge av hövallar som varit oplöjda och ogödslade i 30 år och där ängens kärlväxter och svampar vandrat in! Eef berättade exempel från Holland där 15 år var tillräckligt för etablering av ängssvampar på förut plöjd gräsmark! Vi var överens om att gamla magra fodervallar borde uppmärksammas mer inom naturvården som potentiella ängsmarker, särskilt hövallar som ligger i anslutning till ängsmarker. Sonja fann en grupp

med grållila kragsskivling (*Stropharia inuncta*) som vi inte ser så ofta på ängsmark. Den vita formen av flåhätta (*Mycena epipterygia*) var vanlig och enligt Eef typisk för kalkäng. Vi fann även en grupp musseroner i torr hedartad del av ängen som Gro Gulden framåt kvällen identifierade som *Melanoleuca subbrevipes*. Eef och John Bjarne fann även *Fayodia leucophylla*, *Lepista luscina* (ängsmusseron) och *Mycena floridula*. Familjen Backman, Rune, Vega, dotter och barnbarn var med oss under rundvandringen och blev även förtjusta över höstens färglickar på hackslätten. Vid kvällens genomgång på utställningslokalen utnämnde Eef fagervaxing till "Queen of meadows"!

Svårt bevara ängens kvalitet

Rune Backsman lieslog ängen i slutet av juli och efterbetade i september enligt gammal hävd i trakten. Nu under reserivatstiden har entreprenörer slått rat med röklinga och av rädsla för stenar lämnat decimeterhög stubb. Räfsningen har inte heller varit så bra. Långgräs har bland annat kvävt fältgentianorna vid uppfarten till gården vilket bekymrade Rune. Bästa sättet att hävda det steniga ängsreservatet är kanske slåtter med röjsnöre, noggrann räfsning och efterbete? Enligt forskarrapport som refereras i Svensk Botanisk Tidskrift 2015/5 är slåtter med röjsnöre lika bra för ängens mångfald som slåtter med skärande redskap. De släta slåtterängarna utan så mycket stenar bör kunna hävdas med minitraktorer som har moderna slåtterknivar framtill och gräsuppsamlare baktill. Vissa ängar kan nog skötas med sent betespåsläpp under eftersommar och höst. Givetvis bör hembygdsföreningar och Naturskyddsföreningar enbart berömmas för de små arealer som ännu hävdas på gammalt vis med fagning under våren och lieslåtter sommartid. Men här får man inte glömma bort efterbetet under hösten. Man brukar inte finna några ängsvampar i september-oktober på ängar där decimeterlång återväxt kväver marken.

Lista över funna ängssvampar vid Gammelbodarna fram till 1992 finns i artikeln "Ängens svampar" av Lindström-Nitare-Tedebrand i Jordstjärnan 1992/2. Även senare har skojiga fynd gjorts bland annat sammetsmusseronerna *Dermoloma josserandii* var. *josserandii* och var. *phaeopodium*.

Artlista

Antrodia heteromorpha, tickmussling,

U, Bibbi W, Det Karl-Henrik L

Boletus edulis, karljohan

Chalciporus piperatus, pepparsopp

Calocera cornea, gullhorn

Chroogomphus rutilus, rabarbersvamp

Clitocybe connata, vit tuvsskivling, U,

längs med skogsväg, Lena W

Cortinarius brunneus, umbraspsindling

Cortinarius himmuleus, glesskivig spindling, Det Håkan L

Cortinarius lucorum, aspspsindling, U, äng nära asp, Jan O

Cortinarius malachius, malvaspsindling

Entoloma mougeotii, gråblå nopping, U, betad äng, Ove U

Entoloma papillatum, knopprödhättning

Entoloma sericeum, silkesrödhättning

Galerina vittiformis, dagghättning

Gomphidius glutinosus, citronslenskivling

Gymnopus confluens, brosknagelskivling, U,

längs skogsväg vid löv/barrträd, Bibbi W

Hebeloma crustuliniforme, tårfränskivling

Hebeloma mesophaeum, diskfränskivling

Hygrocybe cantharellus, kantarellvaxskivling,

U, betad äng, Ove U, conf Michael K

Hygrocybe conica, toppvaxskivling, U, betad äng, Ove U

Hygrocybe psittacina, papegojvaxskivling,

U, betad äng, Ove U

Hygrocybe reidii, honungsvaxskivling, U, Ove U

Hygrophorus agathosmus, dofttratts-kivling

Infundibulicybe costata, Det Jan O

Infundibulicybe gibba, sommartratts-kivling

Inocybe geophylla, sidentråding

Laccaria laccata, laxskivling

Lacrymaria lacrymabunda, tårspödskivling

Lactarius deliciosus, läcker riska

Lactarius deterrimus, blodriska

Lactarius lilacinus, stor alrisk, U, äng med gråal, Ove U

Lactarius pubescens, blek skäggriska

Lactarius rufus, pepparriska

Lactarius torminosus, skäggriska

Lactarius trivialis, skogsriska

Lactarius vietus, grårisk

Leccinum scabrum, björksopp

Lenzites betulina, björkmussling

Leucocortinarius bulbiger, bleksporig

spindling, mikrosk. Stig J

Lycoperdon perlatum, vårtig röksvamp

Mycena rosella, rosenhätta

Naucoria escharioides, blek alskräling

Panaeolus acuminatus, högbroking

Paxillus involutus, pluggskivling

Pholiota spumosa, klibbflamskivling, U, Jan O, Det Stig J

Rickenella fibula, vaxnavling

Russula favrei, gransillkremla, U, betad granskog, Ove U

Russula firmula, glanskremla, U, betad granskog, Ove U

Russula queletii, krusbärskremla

Suillus luteus, smörsopp

Tricholoma fulvum, fläckmusseron

Tricholoma inamoenum, luktmusseron

Tricholoma saponaceum, såpmusseron,

U, betad barrskog, Ove U

Tricholoma stiparophyllum, rättikmusseron

Tricholoma vaccinum, skäggmusseron

531433 6942472

Granbodsåsen, Naturreservat

Medelpad, Borgsjö socken, skog, äng

Ledare: Bengt Larsson
Skrivare: Jan Olsson
Datum: 10 september 2014
Deltagare: Elisabeth Bååth, Eva Grönlund, Stig Jacobsson, Göran Karlsson, Herbert Kaufmann, Ellen Larsson, Anna-Lena Lindqvist, Lars Ljungberg, Per Löfgren, Jan Olsson, Berit Rodling-Martinsson, Gerda Stenström, Ove Unander, Bibbi Wallqvist, Lena Wallqvist.

Granbodsåsen är klassisk svamplokal med många fina minnesbilder från fåbodängen och Fåbodskogen. Svampgänget i Medelpad satt vid fåbodstugan på 1980-talet tillsammans med Axel och Judith Jonsson som ägde fåboden, pratade om gamla tider kände och njöt doften av evig sommar och nyslaget ängshö. Vid Entolomaveckan i Borgsjö 1985 samlade Machiel Noordeloos nya rödskivlingar för landet bland staggtuvorna. Johan Nitare och andra låg i timmar och fotograferade blåkröddling (*Entoloma bloxamii*). Efter nordiska mötet i Finland 1986 följde sju danska mykologer och Machiel Noordeloos med färjan till Medelpad där svamp-tillgången var på topp. Tvådagarssturen avslutades stämningfullt längst upp på fåbodvallen här vid Granbodsåsen med vidunderlig utsikt över skogslandet. När solen försvann och sommarnattens älvor drog in över vallen satt Håkan Lindström, Rolf Lidberg, Siw Muskos, Hjördis Lundmark, Jan-Olof Tedebrand och våra gäster helt tysta en lång stund och bara njöt. Vår kremlevän Herbert Kaufmann återvänder ofta och gärna till Granbodsåsens gamla fåbodskog för att samla intressanta kremlor.

Det sensationella fyndet av *Pseudotracholoma metapodium* nu 2014 innebär att denna vackra fåbodäng nu stärker sin ställning som i särklass mest artrika ängen i länet Västernorrland vad gäller antalet funna ängssvampar. Då aktuell artlista från Granbodsåsen finns i artikeln "Ängens Svampar" av Lindström-Nitare-Tedebrand i tidskriften Jordstjärnan 1992/2.

Artlista

Agaricus essettei, lökfotad snöbollschampinjon, Stig J
Amanita muscaria, röd flugsvamp, Jan O
Baeospora myosura, kottetätskivling
Bovista nigrescens, svartnande äggsvamp, u, Per L
Calocera cornea, gullhorn
Chalciporus piperatus, pepparsopp, Jan O
Chroogomphus rutilus, rabarbersvamp

Clavulinopsis luteoalba, aprikosfingersvamp, U, äng, Stig J
Climacocystis borealis, trådticka
Clitocybe diatreta, blekröd trattskevling
Clitocybe odora, grön trattskevling, Jan O
Clitocybe phyllophila, lövtrattskevling
Clitocybula platyphylla, strecknagelskevling
Clitopilus prunulus, mjölskevling
Collybia cirrata, liten nagelskevling
Cortinarius albocyanus, U, mikrosk. Stig J
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling, Jan O
Cortinarius collinitus, violett fotad
slemspindling, u, Berit RM
Cortinarius duracinus, broskspindling, Jan O
Cortinarius lepidopus, Stig J
Cortinarius lucorum, aspsspindling
Cortinarius paleaceus, pelargonspindling, Stig J
Cortinarius paragaudis, tegelbandsspindling, Stig J
Cortinarius pinigaudis, U, Stig J
Cortinarius raphanoides, rättikspindling, Stig J
Cortinarius triumphans, mångkransad spindelskevling
Cortinarius turmalis, tuvspindling
Cortinarius trivialis, trappspindelskevling
Cystoderma amianthinum, ockragul grynskevling
Cystodermella granulosa var. *granulosa*,
rostbrun grynskevling
Entoloma conferendum, stjärnrödhätting
Entoloma nidorosum (= *E. rhodopolium* f. *nidorosum*), stinkkröddling
Flammula alnicola, gul flamskevling
Fomitopsis pinicola, klibbticka
Ganoderma lipsiense (= *G. applanatum*), platticka
Gomphidius glutinosus, citronslamskevling
Gymnopilus penetrans, fläckig bitterskevling
Gymnopilus picreus, mörkfotad bitterskevling
Gymnopilus perforans, barrbroskkevling
Hebeloma fragilipes, mikrosk. Jan O
Hebeloma mesophaeum, diskfränskevling, Stig J
Humaria hemisphaerica, ögonskål
Hydnum rufescens coll., rödgul taggsvamp
Hygrocybe cantharellus, kantarellvaxkevling
Hygrocybe coccinea, blodvaxkevling, U, Eva G
Hygrocybe conica, toppvaxkevling
Hygrocybe miniata, mönjevaxkevling, U, Eva F
Hygrocybe pratensis, ängsvaxkevling
Hygrocybe psittacina, papegojvaxkevling
Hygrocybe turunda, mörkfjällig vaxkevling, u, Bibbi W
Hygrophoropsis aurantiaca, narrkantarell
Hygrophorus korhonenii, vitgrå vaxkevling, u, Ellen L, (GB)
Hypholoma capnoides, rökslöjskevling
Infundibulicybe gibba, sommartrattskevling
Inocybe cincinnata var. *cincinnata*, violtråding, U, Stig J
Inocybe flocculosa, luddtråding
Inocybe geophylla, sidentråding, Jan O

Bengt Larsson (med kamera) guidar till ängsreservatet Gammelbodarna under Borsjöveckan 2010. Bengt är främste kännaren av naturen i västra Medelpad. Han guidade under mykologiveckan till två av de klassiska ängslokalerna i Borsjö socken: Gammelbodarna och Granbodåsen.

Inocybe maculata, fläcktråding, Stig J
Inocybe mixtilis, löktråding
Inocybe proximella, Stig J
Inocybe sindonia, blektråding, U, efter
 grusväg i blandskog, mikrosk. Ellen L
Laccaria bicolor, tvåfärgad laxskivling
Laccaria laccata, laxskivling
Laccaria proxima, stor laxskivling
Lactarius aurantiacus, brandriska, Berit RM
Lactarius badiosanguineus, glansriska, U, Berit RM
Lactarius deterrimus, blodriska
Lactarius glyciosmus, kokosriska
Lactarius lilacinus, stor alriska, u, alkärr, Jan O
Lactarius mammosus, mörk kokosriska
Lactarius necator, svartriska
Lactarius omphaliformis, skålriska, mikrosk. Jan O
Lactarius pubescens, blek skäggriska
Lactarius tabidus, småriska, U, Berit RM
Lactarius torminosus, Jan O
Lactarius trivialis, skogsriska
Lactarius vietus, gråriska, U, Bibbi W
Lactarius zonarioides, granriska, U
Leccinum scabrum, björksopp
Leccinum versipelle, tegelsopp
Lycoperdon perlatum, vårtig röksvamp

Lycoperdon umbrinum, umbrabrun röksvamp, Jan O
Lyophyllum tylicolor, parasitgråskivling,
 mikrosk., taggiga sporer, Jan O
Metatrichia vesparium, buketttullklubba
Mycena flavoalba, gulvit hätta, Ellen L
Mycena galericulata, rynkhätta
Mycena pura, rättikhätta, Ellen L
Mycena sanguinolenta, mörkeggad blodhätta
Nectria cinnabarina, cinnobergömming
Oligoporus caesius, blåticka
Paxillus filamentosus, alpluggskivling
Paxillus involutus, pluggskivling
Phellinus tremulae, aspticka
Pholiota mixta, blek klubbflamskivling
Pholiota tuberculosa, finflockig toffskivling
Pluteus cervinus (= *P. atricapillus*), hjortskölding
Pseudotricholoma metapodium (= *Porpoloma metapodium*), Svartnande narmusseron
Pseudoclitocybe cyathiformis, trattnavling
Rhodocollybia maculata, fläcknagelskivling
Rugosomyces carneus, rosenmusseron
Russula adulterina, mikrosk. Herbert K, (HK 14300d)
Russula adusta, svedkremla
Russula atroglaucula, mikrosk. Herbert K, (HK 14269)
Russula atrorubens, svartröd kremla,

mikrosk. Herbert K, (HK 14270)
Russula chloroides, **trattkremla**
Russula claroflava, **gulkremla**
Russula favrei, **gransillkremla**
Russula gracillima, **spädkremla**, Stig j
Russula griseascens, **grånande giftkremla**
Russula heterophylla, **gaffelkremla**, U, Lena S, Det Herbert K
Russula intermedia, **praktkremla**, Herbert K, (HK 14272)
Russula nitida, **åderkremla**
Russula olivascens, **grön äggkremla**, Herbert K, (HK 14273)
Russula puellaris, **siennakremla**
Russula queletii, **krusbärskremla**, Jan O
Russula vinosa, **vinkremla**
Russula vitellina, **äggkremla**
Spinellus fusiger, **hättmögel**
Stropharia aeruginosa, **ärggrön kragskivling**
Stropharia hornemannii, **stor kragskivling**
Stropharia pseudocyanea, **pepparkragskivling**,
 U, äng, Jan O, Det Michael K
Suillus luteus, **smörsopp**
Tricholoma fulvum, **fläckmusseron**
Tricholoma saponaceum, **såpmusseron**
Tricholoma stiparophyllum, **rättikmusseron**, U, Berit RM
Tricholomopsis decora, **stubbmusseron**
Xerocomus ferrugineus, **sammetsopp**

Rödlistade arter

Pseudotracholoma metapodium (= *Porpoloma metapodium*), svartnande narmusseron, EN

Kommentar

Agaricus essettei är närstående skogschampinjon (*A. sylvicola*) och Funga Nordica anger ”possibly only a largesporred variant of *A. sylvicola*”.

Inocybe proximella finns inte med i Dyntaxa.

Lyophyllum tylicolor anges i Ekologisk Katalog (1998) växa på förna såsom multnande svampar. Men även på slaktplatser med älghår! Enligt Funga Nordica (2012) är arten vanligare söderut och sällsynt i borel-alpin zon.

I Danmark förekommer *L. tylicolor* ofta på urinfläckar från kor och hjortar. Arten är nyligen överförd till släktet *Sagarinella*. Thomas L

Pseudotracholoma metapodium är en av de mest sällsynta, skyddsvärda ängssvamparna i mittsvenska området. Den är förut bara insamlad och dokumenterad på en lokal i länet Västernorrland: naturreservatet Högänge i Vigge by, Stöde socken. Den sågs även på odlingen Rigåsen i Liden socken

Svartnande narmusseron (*Porpoloma metapodium*) är en av våra mest sällsynta ängssvampar med två kända lokal i Västernorrlands län och en känd lokal i Jämtlands län. Bilden är tagen vid lokalen i Medelpad: Högänge naturreservat i Stöde socken. Foto: Lennart Vessberg.

av JOT på 1980-talet. Dessutom finns ett fynd på gammal ängsmark i Jämtland. Lokaler för *Pseudotracholoma metapodium* har ofta långvarig hävd och en stor rikedom av andra sällsynta ängssvampar. Ängen i Vigge by hyser till exempel även dadelvaxskivling (*Hygrocybe spadicea*) som växer i samma markområde som narmusseronen och där finns även den sällsynta blomman finnögontrost (*Euphrasia officinalis* subsp. *officinalis*). Således tre kanonarter inom samma ytterst skyddsvärda ängsfläck! Här är viktigt att området kortsnaggas med slåtter och bete, räfsas noggrant så att den magra marktypen som skapats under århundraden bibehålls.

Russula olivascens finns beskriven och avbildad i Ryman-Holmåsens bok under namnet *R. postiana*. Det handlar om en mild kremla som är typisk för äldre, rikare granskogar.

Många belägg av grön äggkremla har under årens lopp samlats från Fillstabäckens kalktuffskog i Jämtland till Barsvikens kalkgranskog vid havet i Häggdånger. Särskilt verkar arten trivas i örtika sluttningar med äldre granskog på kalkmark som här vid Granbodåsens fåbodskog. Grön äggkremla är även typisk för sluttningar i sydvästbergen till exempel nedanför Ranklevens mäktiga diabasbranter i Borgsjö socken.

Fältblanketter från mykologiveckan i Timrå 2014

 Fungi suecici *Myt.S?*
 Vetenskapligt namn: Hypocrea protopalvinata
 Svenskt namn: _____
 Landskap: _____ Församling/Kommun: _____
 Lokal: H. Tuna Fäbodstug. Ritt ☐ sparas till ☐ skannad av ☐ fotograferad av ☒ mikroskopierad av
 Koordinater: _____
 Datum: 11. IX 2014
 Biotop/substrat: Fornstoppis
 Leg: T. Læssøe Det: IL *heterodiscus*
 Conf: _____ ☐ Vänd!

 Fungi suecici www.svampar.se
 Vetenskapligt namn: Gibellula pulchra
 Svenskt namn: _____
 Landskap: PIEDAL PÅ Församling/Kommun: _____
 Lokal: Vallplanen ☐ sparas till S? ☐ skannad av ☐ fotograferad av ☐ mikroskopierad av
 Koordinater: _____
 Datum: 9. IX 2014
 Biotop/substrat: på en spider
 Leg: T. Læssøe Det: IL
 Conf: _____ ☐ Vänd!

 Fungi suecici
 Vetenskapligt namn: Ombrophila pilata
 Svenskt namn: _____
 Landskap: _____ Församling/Kommun: _____
 Lokal: 55. Tolvåsand - Myckeläng ☐ sparas till ☐ skannad av ☒ fotograferad av ☒ mikroskopierad av IL
 Koordinater: _____
 Datum: 13 IX 2014
 Biotop/substrat: Carex
 Leg: T. Læssøe Det: IL
 Conf: _____ ☐ Vänd!

 Fungi suecici
 Vetenskapligt namn: Uromyces versatilis
 Svenskt namn: _____
 Landskap: Myd Församling/Kommun: Timrå
 Lokal: Idrottsparken Bege- ☐ sparas till ☐ skannad av ☐ fotograferad av ☐ mikroskopierad av
 Koordinater: forsen
 Datum: 2014-09-11
 Biotop/substrat: Caulerpes fenset (Cec)
 Leg: jeanelle Jørgensen
 Conf: Henning Knudsen & Jørgensen ☐ Vänd!

 Fungi suecici
 Vetenskapligt namn: Cistella gelomydeni
 Svenskt namn: _____
 Landskap: _____ Församling/Kommun: _____
 Lokal: H. Tuna Fäbodstug. Ritt ☐ sparas till ☐ skannad av ☐ fotograferad av ☒ mikroskopierad av
 Koordinater: _____
 Datum: 11. IX 2014
 Biotop/substrat: Pop femels, decorticate
 Leg: T. Læssøe Det: IL
 Conf: _____ ☐ Vänd!

 Fungi suecici
 Vetenskapligt namn: Bactridium flavum
 Svenskt namn: _____
 Landskap: _____ Församling/Kommun: _____
 Lokal: 55. Tolvåsand - Myckeläng ☐ sparas till ☐ skannad av ☐ fotograferad av ☐ mikroskopierad av
 Koordinater: _____
 Datum: 13. IX 2014
 Biotop/substrat: hard wood in alder carr
 Leg: T. Læssøe Det: IL
 Conf: _____ ☐ Vänd!

Fortsatt hävd av ängar och hagmarker – viktigt för ängssvamparna!

Diskussionen om nuläget och framtiden för mjölkbönder och svenskt jordbruk har varit intensiv senaste året. Janken Myrdal är vår främste agrarhistoriker som skrivit om svenska jordbrukets historia i en serie av tjocka böcker. Nu har Janken och Mats Morell sammanfattat svenska agrarhistorien från stenålder till nutid i enkelt skriven och mycket läsvärd bok: "The Agrarian History of Sweden, From 4000 bc to ad 2000" (2011). De berättar om åkerns och slätterängens uppkomst, om revolutionerande uppfinningar såsom järnplogen, skäran och lien. Boken avslutas med beskrivning av 1930-talets jordbrukstopp fram till dagens välståndssamhälle, alltmer storskalig jordbruksdrift på en global jordbruksmarknad och inflyttningen till större städer.

Jordbruksverket har en statistikdatabas bland annat "Historisk statistik, Jordbruket i siffror 1866-2007". Där framgår att länet Västernorrland år 1944 hade 102 508 hektar åkermark och 22 649 hektar slätteräng. Idag år 2015 är åkerarealen halverad till cirka 50 000 hektar och minskar för varje decennium. Skogen tar tillbaka arealerna, särskilt i inlandets skogssocknar. Slätteräng slutade man ange i statistiken vid mitten av 1900-talet. År 1944 fanns i länet 77 104 kossor och 111 991 nötkreatur (kor, kvigor, kalvar, tjurar). Antalet kor är idag under 10 000 i länet och minskar för varje decennium. Antalet mjölkgårdar i länet var 2000 år 1990 (mest små gårdar) och idag återstår cirka 100 relativt stora mjölkgårdar. Antalet mjölkgårdar halveras för varje decennium så om några decennier finns bara kvar några tiotal stora mjölkgårdar på de bästa jordarna. Men den invägda mjölmängden har inte minskat så mycket eftersom mjölmängden per ko ökat från cirka 5000 kilo år 1980 till cirka 9000 kilo idag. Antalet hästar ökar i länet, särskilt i tätortsnära områden. Antalet får var 33 129 år 1944 och var nere i 8 292 år 2007. Men sedan sekelskiftet har antalet får i landet ökat med 30 procent och troligen även här i länet.

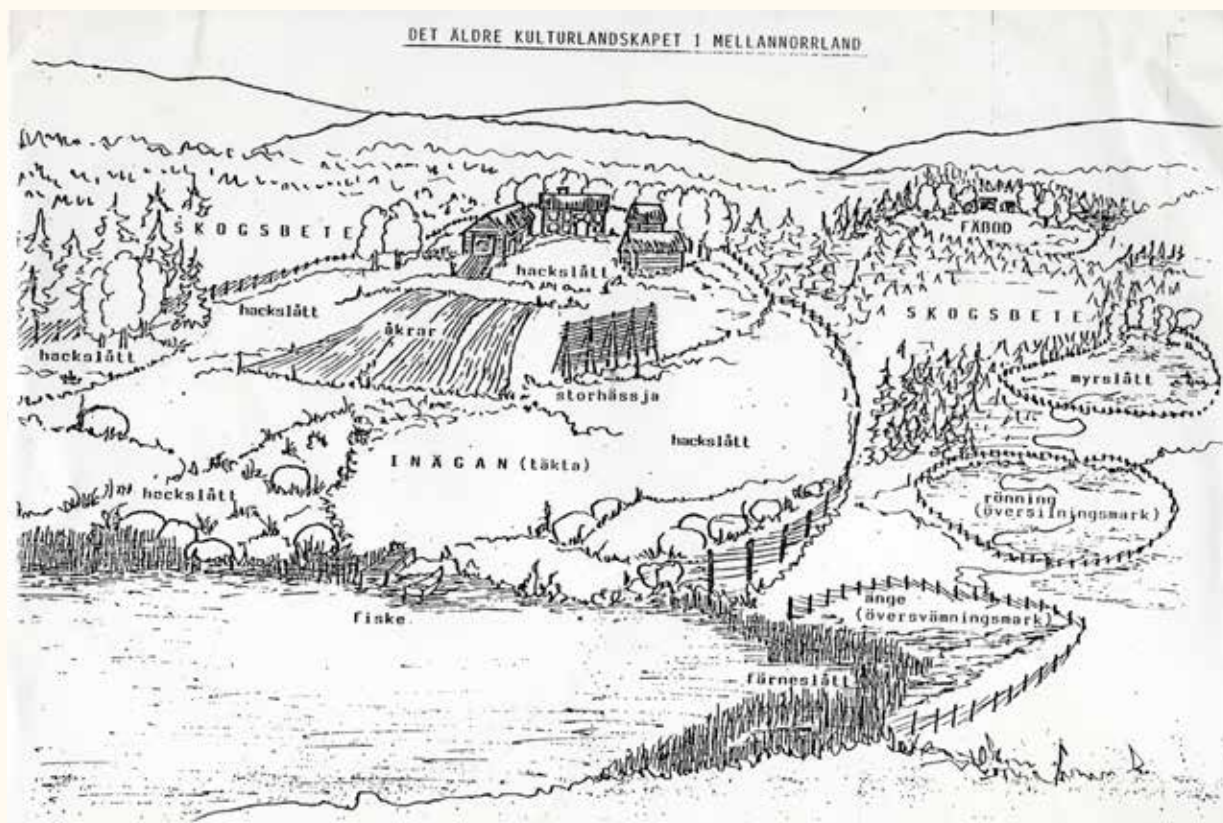
Häromåret lämnade Sverige till EU rapport om tillståndet för olika svenska naturtyper. Sämsta statusen hade gräsmarkerna: allt mindre arealer återstår, kvaliteten försämras med resultat att många hävdgynnade arter minskar. EU:s jordbrukspolitik påverkar tillståndet för ängar och hagmarker, men mycket kan även göras nationellt. Även skötseln av vägkanter, kraftledningsgator och områden med vindkraftsparker bör med rätt åtgärder kunna gynna ängsflora och ängsfauna. Fler ängsreservat med skötselplaner behövs för toppobjekten i landskapet. Länsstyrelsen i Dalarna gav 2012 ut praktverket

"Ängssvampar i Dalarna" där Anders Janols sammanfattar sina fältinventeringar 2007-2010. Där finns många praktiska förslag till hur betes- och slätterängar ska klaras i framtiden.

Den globala konkurrensen blir allt tuffare för varje decennium. Lantbrukare borde självklart med höjda miljöstöd ersättas för den nytta som betet innebär för naturvård och landskapsbild och turism. Ursprungsmärkning av alla mejeriprodukter borde införas. Mer av ekologisk odling och mer lokal förädling ex gårdsbutiker är andra viktiga pusselbitar för att vi ska ha kvar ett svenskt och norrländskt jordbruk även i framtiden där artrika ängs- och hagmarker får finnas kvar. Under våren 2016 kommer regeringen med en nationell livsmedelsstrategi. Även ute i länen pågår arbeten med länsvisa livsmedelsstrategier. Svensk jordbruks- och landsbygdspolitik borde snarast vävas ihop med miljöpolitiken och med svenska miljömålen om svenskt jordbruk, ängar och hagmarker ska klaras i framtiden!

Nu den 9-10 april 2016 ordnar Maria Danvind och Naturskyddsföreningens länsförbund i Jämtlands och Västernorrlands län spännande helgseminarium om just ängarna och hagmarkernas framtid. Agronom Johanna Sandahl, ordförande i Naturskyddsföreningen, medverkar liksom Stefan Grundström, ordförande i Svensk Botanisk Förening. Dessutom medverkar Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) i de båda länen, länsstyrelser, kännare av brunkulla och fältgentiana mm. Håkan Lindström, Hjördis Lundmark och Jan-Olof Tedebrand deltar och för ängssvamparnas talan. En rapport kommer att tas fram och delges makthavare på olika nivåer. Intrasserade som vill delta i seminariet kontaktar Maria Danvind, verksamhetsutvecklare hos Naturskyddsföreningen Region Mitt: mitt@naturskyddsforeningen.se eller telefon 073-2751736.

Teckning av Siw Muskos.

603387 6949244

24 Gudmundstjärn, naturreservat

Medelpad, Indal socken, äng, betad hagmark, mager och sur barrskog

Ledare: Hans Andersson
Skrivare: Hans Andersson
Skrivare listan gammelskog: Annika Norin
Datum: 12 september 2014
Deltagare: Hans Andersson, Annika Norin, Kill Persson, Ove Unander m fl

Håkan Lindström och JOT guidade runt här vid Gudmundstjärn 2012 och 2013 tillsammans med kulturvetarna Tina Johansson och Ulrika Stenbäck Lönnquist från Sundsvalls Museum. Vid utflykten 2012 hade vi 45 intresserade som deltog i rundvandringen och fick information av museipedagogerna om självhushållet fordom och om hemmanets historia från när Gudmund drunknade i tjärnen 1694 och till 1940-talet då hemmanet övergavs. Vi berättade om det äldre odlingslandskapet i Medelpad med hackslättmarker, myrslätter, slätter av färne (sjöfräken), skogsbete, svedjebruk. Kunskap om hur landskapet i Norrland såg ut fram till början av 1900-talet är viktig för att kunna förstå dagens landskap! Vi tog även upp växternas folkliga namn här i Indal socken. Tina och Ulrika från museet hade fascinerande

uppgifter om "vittra" och annat oknytt kring stugorna här vid Gudmundstjärn.

Johanna Ulfsdotter från Sundsvalls Museum tog nu emot mykologerna och berättade engagerat om självhushållet på Gudmundstjärn, om uppodlingen på 1700-talet, om när odlingen övergavs på 1940-talet och om dagens natur- och kulturresevat dit skolklasser kommer under sommarhalvåret och får veta hur folk levde förr under ofta svåra förhållanden långt borta på skogen.

Äng, betesmarker med björkar (barrskog mot skogen) på sur mark.

Artlista

Amanita fulva, brun kamskivling
Amanita muscaria, röd flugsvamp, U, betesmark, Hans A
Amanita rubescens, rodnande flugsvamp, U, betesmark, Hans A
Armillaria mellea coll., honungsskivling
Boletus edulis, karljohan
Clitopilus prunulus, mjölskivling
Cortinarius anomalus, björkspindling
Entoloma sericellum, bleknopping, U, gräsmark, Ove U, conf Stig J
Gomphidius glutinosus, citronslenskivling
Hygrocybe cantharellus, kantarellvaxskivling
Hygrocybe ceracea, spröd vaxskivling, U, betad hagmark, Ove U

Kulturpedagogen Johanna Ulfsson berättar ofta för skolklasser och allmänhet om självhushållet i gamla tider här vid Gudmundstjärn.
Foto: Hans Andersson.

Hygrocybe chlorophana, **gul vaxskivling**,

U, betad hagmark Ove U

Hygrocybe conica, **toppvaxskivling**, U, betad hagmark, Ove U

Hygrocybe pratensis (= *Cupophyllus pratensis*),

ängsvaxskivling, U, betad äng, Ove U

Hygrocybe subpapillata, U, betad äng, Ove U, conf Kill P

Laccaria laccata, **laxskivling**

Laccaria proxima, **stor laxskivling**

Lactarius torminosus, **skäggriska**

Leccinum scabrum, **björksopp**

Leccinum variicolor, **fläcksopp**

Lycoperdon excipuliforme (= *Calvatia excipuliformis*),

långfotad röksvamp, U, betesmark, Hans A

Paxillus involutus, **pluggskivling**

Russula paludosa, **storkremla**

Suillus luteus, **smörsopp**

Tricholoma fulvum, **fläckmusseron**, Betad,

gammal, sur blåbärsgårdskog

Albatrellus confluens, **brödticka**

Albatrellus ovinus, **färticka**

Amanita muscaria, **röd flugsvamp**

Amanita porphyria, **mörkringad flugsvamp**

Ampulloclitocybe clavipes, **klubbtrattskeivling**

Clitopilus prunulus, **mjölskeivling**

Cortinarius brunneus, **umbraskeivling**

Cortinarius caperatus, **rimskivling**

Cortinarius collinitus, **violettfotad slemsskeivling**

Cortinarius croceus, **gulskivig kanelsskeivling**

Cortinarius gentilis, **gulbandad skeivling**

Cortinarius laniger, **ullsskeivling**

Cortinarius sanguineus, **blodsskeivling**

Cortinarius scaurus, **myrsskeivling**

Cortinarius semisanguineus, **rödskivig kanelsskeivling**

Cortinarius traganus, **bocksskeivling**

Cystoderma jasonis var. *jasonis*, **gulköttig grynskeivling**

Fomitopsis pinicola, **klibbticka**

Fomitopsis rosea, **rosenticka**, granlåga

Gloeophyllum sepiarium, **vedmussling**

Gomphidius glutinosus, **citronslemsskeivling**

Hygrophoropsis aurantiaca, **narrkantarell**

Hygrophorus piceae, **granvaxskivling**

Inocybe geophylla, **sidentråding**

Laccaria laccata, **laxskivling**

Lactarius deterrimus, **blodriska**

Lactarius rufus, **pepparriska**

Lactarius torminosus, **skäggriska**

Lactarius trivialis, **skogsriska**

Lactarius vietus, **gråriska**

Leccinum scabrum, **björksopp**

Leccinum versipelle, **tegelsopp**

Lycoperdon perlatum, **vårtig röksvamp**

Mycena epipterygia, **flåhätta**

Paxillus involutus, **pluggskivling**

Phellinus conchatus, **sålgicka**

Hässjevirke på gammelvall. Foto: Håkan Sundin.

Rhodocollybia proluxa var. *proluxa*, sågnagelskivling
Russula decolorans, tegelkremla
Suillus luteus, smörsopp, U, Hans A
Suillus variegatus, sandsopp
Trichaptum abietinum, violticka
Tricholoma inamoenum, luktmusseron

Rödlistade arter

Hygrocybe subpapillata, knoppvaxing, NT

Kommentar

Hygrocybe pratensis är enda ängsvaxskivlingen som vi brukar samla som matsvamp. Senaste upplagan av "Svampar i Sverige" (2013) anger ängsvaxskivling som "utmärkt matsvamp". Bo Mossbergs akvarell av ängsvaxskivling är en visuell njutning. Däremot är uppgiften om arten som "tämigen allmän" numera föråldrad. I takt med ängarnas och naturbetesmarkernas försvinnande har även ängsvaxskivling blivit sällsynt.

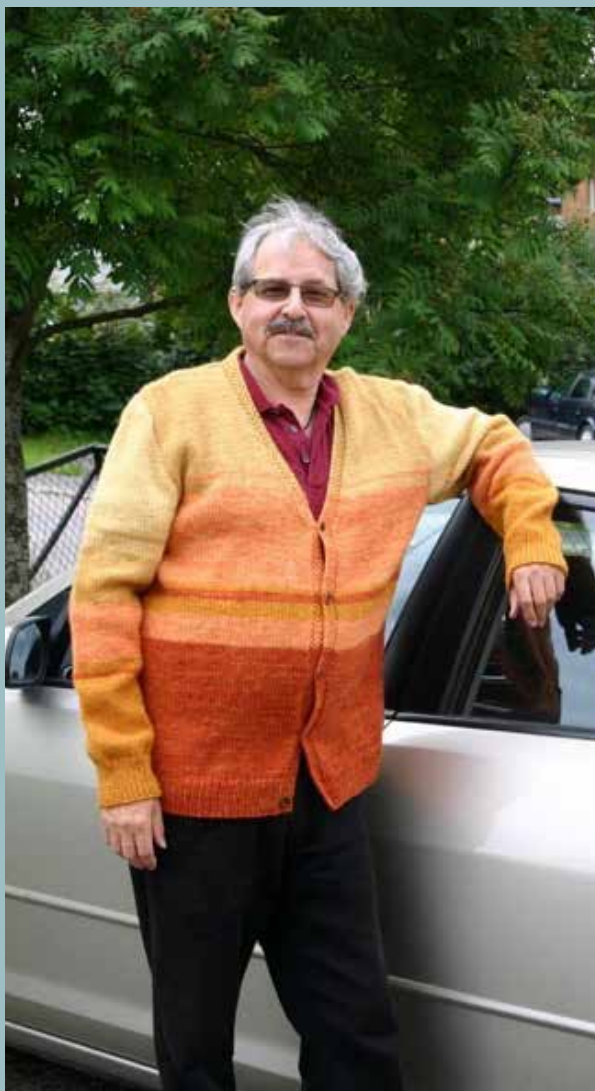
I våra fjällområden gör betande renar en stor naturvårdsinsats, utan renbetet skulle fjällhedarna buska

igen med dvärgbjörk och viden. Under mykologiveckan 2006 i västra Härjedalen såg vi ängsvaxskivling och andra ängssvampar på många renbetade fjällfäbodar och andra av fjällens gräsmarker. Pierre Arthur Moreau fann vaxskivlingen *Hygrocybe xanthochroa* (= *Chromosera xanthochroa*) på kalkrika fjällsippshedar. Nere i skogslandet ser vi under goda svampår en del av fjällens vaxskivlingar även i rikare kärr till exempel *Hygrocybe cinerella* (= *Cuphophyllus cinerellus*), lappvaxskivling, som Thomas Læssøe samlat vid Glimyran i Torp socken, Medelpad.

Hygrocybe subpapillata var skojigt fynd av Ove Unander som Kill Persson bestämde.

Arten är en av de mindre kända ängsvaxskivlingarna. Den är uppförd som Nära hotad (NT) på svenska rödlistan och anges inte från norrländska län. I finska rödlistan är arten klassad i VU (sårbar). *H. subpapillata* är känd från ett 10-tal lokaler i Sverige men är troligen förbisedd. Fin beskrivning och bild finns i David Boertmanns utmärkta och aktuella bok om ängarnas vaxskivlingar: "The genus *Hygrocybe*" (2010). Boken kan beställas från www.svampe.dk, sök där på "Svampetryk".

Hans Andersson Foto: Hjördis Lundmark.

Hans Andersson, ordförande i Svampfärgarsällskapet

Hans Andersson som guidade till ängarna vid Gudmundstjärn och Myckelsjö är ordförande i Svampfärgarsällskapet som har cirka 50 medlemmar över hela landet med en koncentration till Medelpad och Ångermanland. Hans är särskilt intresserad av färgsvamparnas kemiska egenskaper. Han är även tekniskt kunnig och ansvarar för elliedningar, belysning och mikrofoner vid svampveckor i midsvenska området. Hans var tidigare ordförande i Sundsvalls Naturskyddsförening under mer än ett decennium och sitter numera i styrelsen för Naturskyddsföreningens länsförbund i Västernorrland.

648606 6947567

Gådeåbergsbrännan, kommunalt naturreservat

Ångermanland, Härnösand, brandfält, bergig barrskog

Ledare: Lennart Vessberg
Skrivare: Annika Norin
Datum: 11 september 2014
Deltagare: Lars-Göran H, Lars-Inge H, Ivona Kautman, Viktor Kautman, Karin Kellström, Viktor Kucera, Marianne Leckström, Annika Norin, Maj-Britt Såthe, Lennart Vessberg m fl

Artlista

Amanita muscaria, röd flugsvamp
Ampulloclitocybe clavipes, klubbtrattskeivling
Armillaria mellea coll., honungsskeivling
Arrhenia epichysium, grånavling, U, på ved, Lars-Göran H
Boletus edulis, karljohan
Cantharellula umbonata, fläckkantarell,
 U, brandplats, Maj-Britt S
Cortinarius croceus, gulskeivig spindling
Cortinarius hemitrichus, fjunspindling,
 U, brunnen barrskog, Lennart V
Cortinarius neofurvolaeus, U, bland mossor, Lars-Inge H
Cortinarius privignatus, U, brunnen skogsmark, Lennart V
Cortinarius semisanguineus, rödskeivig kanelspindling
Cystoderma amianthinum, ockragul grynskeivling
Cystoderma adnatifolia, U, spruce forest
 under *Salix*, Viktor K, Det Mikael J
Cystoderma carcharias, rödgrå grynskeivling, U,
 brunnen skogsmark, Lennart V, Det Mikael J
Cystoderma jasonis var. *jasonis*, gulköttig grynskeivling
Daldinia loculata, brandskiktdyna, U, bränd
 björk, Marianne L och Lennart V
Flammulaster limulatus var. *limulatus*,
vårtskräling, U, lövved, Lennart V, Det Stig J
Fomes fomentarius, fnöskticka
Fomitopsis pinicola, klubbicka
Gloeophyllum sepiarium, vedmussling, U, på
 död bränd gran, Karin K, Det Mikael K
Gymnopilus penetrans, fläckig bitterskeivling,
 U, brunnen skogsmark, Lennart V
Gymnopus androsaceus, tagelbrokskeivling,
 U, granbarr, Lars-Göran H
Hebeloma mesophaeum, diskfränskeivling
Inocybe geophylla, sidentråding, U, på marken, Lars-Göran H
Inocybe lacera, mörkråding

Musslingen *Tectella patellaris* har ansetts vara en stor raritet. Den samlades för tjugo år sedan av Härnösandsmykologen Elisabeth Wedin i Indalsälvens delta. Nu fann vi den i många alskogar. Foto: Thomas Læssøe.

Laccaria laccata, **laxskivling**
Lactarius glyciosmus, **kokosriska**
Lactarius helvus, **lakritsriska**, U, brunnen barrskog, Lennart V, Det Stig J
Lactarius pubescens, **blek skäggriska**, U, blandskog, Lars-Göran H
Lactarius scoticus, **kärrskäggriska**, U, Lennart V, Det Ilkka K
Lactarius torminosus, **skäggriska**
Leccinum scabrum, **björksopp**
Leccinum variicolor, **fläcksopp**
Leccinum versipelle, **tegelsopp**
Lycoperdon perlatum, **vårtig röksvamp**
Oligoporus stipticus, **bitterticka**, U, barrved, Lennart V, Det Mikael J
Pholiota spumosa, **klibbflamskivling**, U, brunnen skogsmark, Lennart V, Det Stig J
Piptoporus betulinus, **björkticka**
Pluteus cervinus (= *P. atricapillus*), **hjortskölding**, U, brunnen barrskog, Lennart V
Pluteus tricuspidatus (= *atromarginatus*), **svarteggad sköldskivling**, U, Marianne L
Pycnoporus cinnabarinus, **cinnoberticka**
Rickenella fibula, **vaxnavling**, U, brunnen barrskog, Lennart V
Russula aeruginea, **grönkremla**
Russula atrorubens, **svarttröd kremla**, U, Lars-Göran H
Stereum hirsutum, **borstskinn**, U, bränd björk, Marianne L

Suillus bovinus, **örsopp**
Suillus luteus, **smörsopp**
Suillus variegatus, **sandsopp**
Trametes hirsuta, **borstticka**, U, på brand björklåga, Annika N
Trichaptum abietinum, **violticka**
Trichaptum fuscoviolaceum, **violtagging**
Tricholomopsis decora, **stubbmusseron**
Tyromyces chioneus, **snövit ticka**, U, lövved, Lennart V, Det Thomas L
Xerocomus ferrugineus, **sammetsopp**, U, brunnen skogsmark, Lennart V

Kommentar

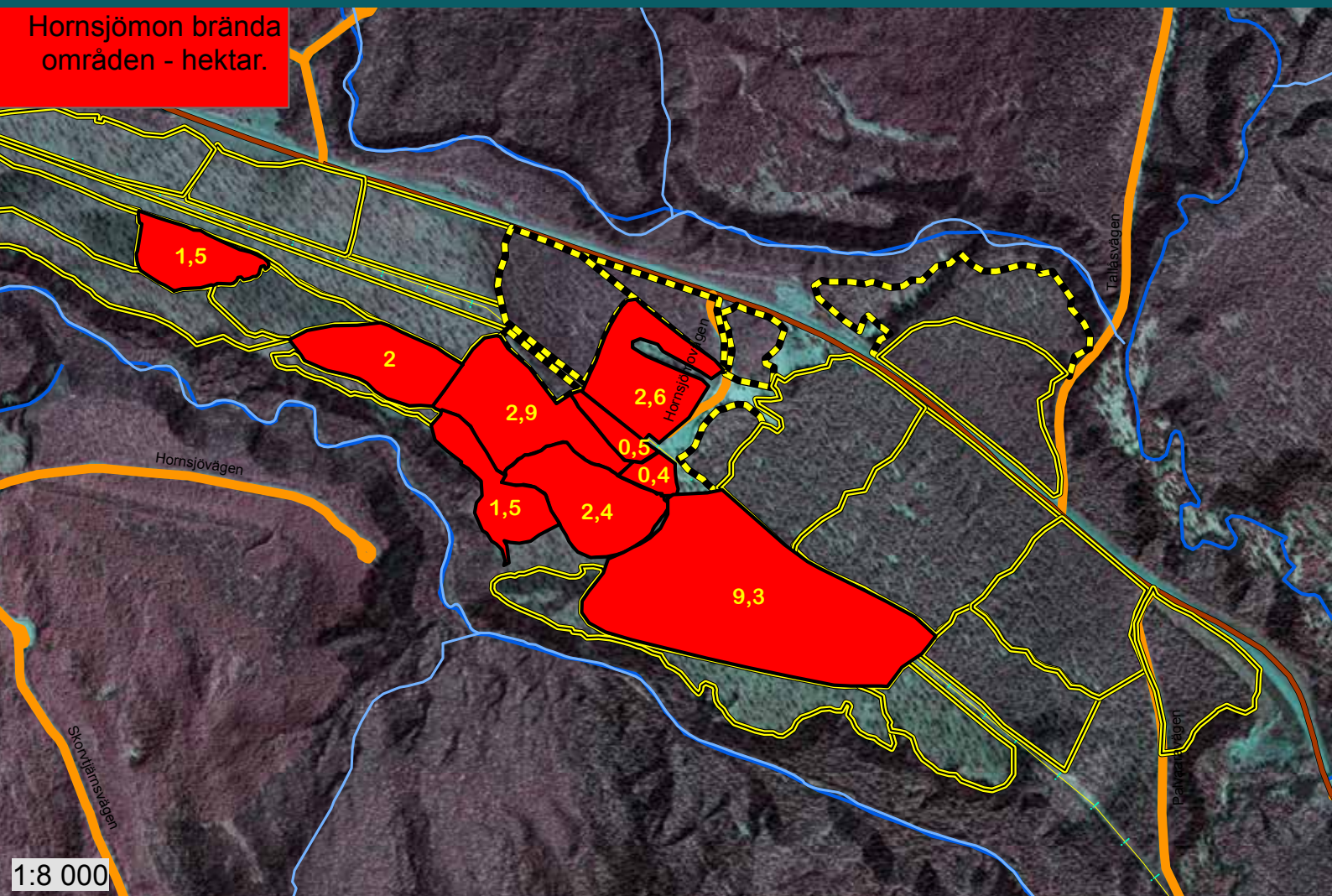
Cortinarius neofurvolaeus är beskriven av Ilkka Kytövuori m fl. Den liknar *C. clarobrunneus* men är kraftigare och mer rödbrun. Hatten är slät, nästan skinande.

Cortinarius privignatus har som upphovsman Karl Soop, känns igen på dystert grå färg, rödaktiga skivor och sfäriska sporer. Arten är inte vanlig och verkar kräva rikare granskog.

Cystoderma jasonis. Irja Saar är känd mykolog i Estland. Hon har i Funga Nordica delat *C. jasonis* i två varianter: *jasonis* och *lilacipes*, den senare ska bland annat ha violett ton på hatten.

Hornsjömon brända
områden - hektar.

6971455 619731

72 Hornsjömon

Ångermanland, Viksjö socken,
naturvårdsbränd, sandig tallhed

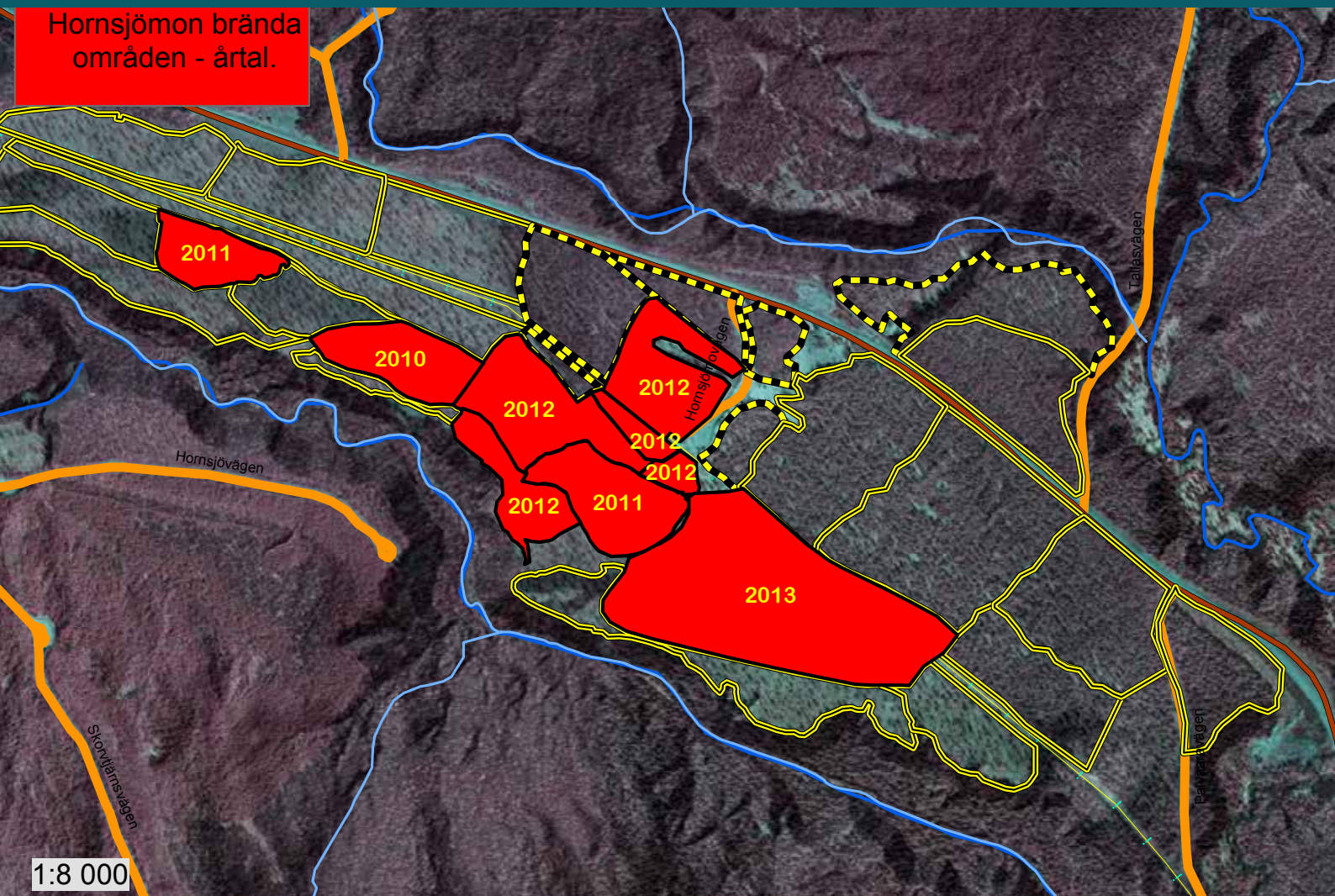
Ledare: Hans Andersson och Tomas Rydkvist
Skrivare: Hans Andersson
Datum: 9 september, 2014
Deltagare: Hans Andersson, Gunnel Avehag,
Birgitta Damne, Sven Damne, Tomas
Rydkvist, Maj-Britt Såthe m fl

Artlista

Amanita muscaria, röd flugsvamp
Armillaria mellea coll., honungsskivling
Boletus pinophilus, rödbrun stensopp
Coltricia perennis, skinnticka, u, Gunnel A
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius clarcolor, vitkransad spindling,
U, Maj-Britt S, conf Michael K

Cortinarius mucosus, hedspindling
Fomitopsis pinicola, klubbicka
Gomphidius roseus, rosenslemskivling, U, Hans S
Gymnopilus penetrans, fläckig bitterskivling, U, Gunnel A
Hydnellum caeruleum, blå taggsvamp, U, Gunnel A
Hygrophoropsis aurantiaca, narrkantarell
Hypholoma fasciculare, svavelgul slöjskivling
Inocybe lacera, mörktråding, Sven D
Laccaria bicolor, tvåfärgad laxskivling, U, Hans A, Gunnel A
Laccaria purpureobadia, U, Det Mikael
Joch Michael K, MJ 10135, GB
Lactarius mammosus, mörk kokosriska, U, Hans A
Lactarius musteus, tallriska, U, brandfält
på sandig tallmark, Birgitta D, (GB)
Lactarius rufus, pepparriska
Leccinum scabrum, björksopp
Leccinum versipelle, tegelsopp
Leccinum vulpinum, rävsopp
Lycogala epidendrum, vargmjolk
Phellodon tomentosus, trattaggsvamp,
U, Maj-Britt S, conf Michael K
Piptoporus betulinus, björkticka
Rhizina undulata, rotmurkla, U, Hans A, Tomas Rydkvist

Hornsjömon brända områden - årtal.

Russula adusta, svedkremla
Russula aeruginea, grönkremla
Russula paludosa, storkremla
Suillus bovinus, örsopp
Suillus variegatus, sandsopp
Tricholoma aestuans, bitter riddarmusseron, U, Gunnel A
Xerocomus ferrugineus, sammetssopp

Rödlistade arter

Hydnellum caeruleum, blå taggsvamp, NT

Kommentar

Längs väg 331 mellan Viksjö och Granninge finns stora tallmoar på flygsandsfält. Sedan 2010 har Tomas Rydkvist, naturvårdsspecialist vid SCA Medelpads skogsförvaltning, tagit ner stamantalet här vid Hornsjömon genom borttagning av gran och utglesning av tall till ett tillstånd som var vanligt efter stora bränder under tidigare århundraden. De äldsta och största tallarna finns kvar. Tomas har även bränt delar av de kulliga, sandiga tallhedarna, se kartor med uppgift om arealer och bränningsår. Genom att borra i gamla tallar

har man även kartlagt årtal för bränder på Hornsjömon: 1530, 1629, 1661, 1694, 1750 och 1880. En utmärkt artikel om brandsvampar av Gro Gulden finns i den norska tidskriften *Agarica*, volym 33. Sundsvalls Myko och Timrå Naturskyddsföreningen följer utvecklingen av fungan på de brända fälten genom årliga utflykter. Vid svamputflykt 9/6 2015 till Hornsjömon noterades till exempel stora mängder stenmurkla (*Gyromitra esculenta*) i området som brändes år 2013. Stenmurklan finns numera inte med i moderna matsvampböcker eftersom dess gifter inte ens försvinner vid avkokning.

Boletus pinophilus växte enligt Hans Andersson rikligt i den sandiga, nästan parkartade sandtallskogen närmast parkeringen som brändes 2012. Hela detta delområde ser märkligt ut, plant som ett golv på sanden och förnaskiktet är bortbränt. De stora fina exemplaren av rödbrunstensopp väckte förtjusning. Det handlar alltså om "karljohan under tall" som svampplockare ibland benämner "tallkalle". Dess mycel torde på något sätt ha aktiverats av branden för två år sedan som förorsakat årets massförekomst. Rödbrunstensopp är en av karaktärsarterna för sandiga, magra, norrländska tallhedar så mycelen finns naturligt där nere i

Fikapaus vid brasan på Hornsjömons brända tallmoar. Hundratals tallar har barkats nertill genom så kallad katning för att efterlikna brandljud (se tallarna i bakgrunden). Foto: Hans Andersson.

Hans Anderssons grupp hade just parkerat vid infarten till Hornsjömon när de upptäckte stora mängder av rödbrun stensopp, "tallkalle" i den plana, sandiga tallheden som brändes år 2012. Branden har aktiverat tallkalles mycelnät nere i marken och lett till massförekomst av fruktkroppar två år efter bränningen! Tallkalle är bara en av tusentals arter av marksvampar, insekter och andra artgrupper som under årmiljoner gynnas av att branden svedjar bort förna, mossa och lav på normalt magra skogsmarker. Utan störning av t ex brand eller renbete sker en motsatt utveckling där tall, tallkalle och många andra arter succesivt minskar och försvinner. Foto: Hjärdis Lundmark.

sanden. Men onekligen intressant att "tallkalles" mycel aktiverats av skogsbranden som brände bort förna och bara lämnade kvar en nästan helt plan sandyta!

Laccaria purpureobadia anges i Funga Nordica (2012) som sällsynt från tempererad till alpin zon. Från Sverige anges bara fynd i Skåne? Ekologisk Katalog anger fynd i Skåne + fynd i norrländsk skog med contortatall (*Pinus contorta*)! Nu samlades den på alved vid brandfältet på Hornsjömon, lades upp på fat vid svamptutställningen och determinerades av Mikael Jeppson och Michael Krikorev.

Tricholoma aestuans beskrivs utförligt i text och bild i nya danske boken om musseroner:

"Ridderhatte" av Morten Christensen och Jacob Heilmann-Clausen. Där anges att arten håller till under tall och gran på kvävefattiga marker, är särskilt vanlig på sandig tallhed, känns igen på den koniska, gulbruna hatten och skarpa smaken. Riddarmusseroner har mild smak. Den utmärkta danske boken om musseroner kan beställas från www.svampe.dk, sök sedan under "Svampetryk". Stig Jacobsson recenserar Jacobs och Mortens musseronbok i SMT 2013/3.

Skogsbranden har format de nordliga skogarna

Mykologiveckan i Timrå ägde rum bara några månader efter jättebranden i Västmanland under sommaren 2014 då 16 000 hektar skog brann ner.

Tomas Rydkvist höll föredrag på engelska under en kvällarna om brandens betydelse för skogens biologiska mångfald. Han var kritisk till att reservaten hittills lämnats till fri utveckling och citerade president Obamas ord om "Change". Han ville se ett ändrat tänkesätt där man även i reservaten mer efterliknar de forna bränderna i skogen där torra tallområden kunde brinna flera gånger per århundrade.

Bege Jonsson forskar om skogsbrand

Bengt Gunnar Jonsson är professor i naturvård vid Mittuniversitetet och leder olika forskningsprojekt bland annat projekt som syftar till att sammanställa vetenskapliga artiklar om hur skötsel av reservat sker i olika länder. Man forskar även om brandhistorik och bränd ved i reservatet Jämtgaveln i Borgsjö, Ånge kommun. Fram till slutet av 1800-talet brann ungefär 1 procent av svenska skogen varje år vilket innebär 250 000 hektar per år! Under tiden 2000-2012 brann 15 000 hektar och 2014 alltså 16 000 hektar i Salabranden. Vilket är pyttearealer mot de årliga brandarealerna tidigare. Vid bränderna brinner mesta granen bort medan tallen med sin tjocka bark oftast överlever.

Stark naturupplevelse att vandra i lövbrännor

När branden försvunnit ur våra skogar har förnaskikten blivit tjockare och granen tagit över i svenska skogar. Vi har idag onormalt mycket gran i Sverige. Vilket inte heller är bra för virkestillväxten eftersom tallen växer mycket bättre än granen på de flesta typer av skogsmark. Nya lövbrännor och mer av blandskogar skulle gynna den biologiska mångfalden. Att vandra en sommark dag i till exempel lövbrännan vid Gåsberget i Dalarna eller vid

Viggesjön i Medelpad och känna doften i den ljumma sommarvinden från dofttunga och nattviol är en stark naturupplevelse! Håkan Lindström och JOT inventerade fungan i Viggebrännan och skrev 1990 artikel i tidskriften Natur i Norr om de spännande fynden.

Rolf Lidberg berättade att han fyllt flera konsumkassar med kantareller vid sommarvandring i Viggebrännan! En prioriterad uppgift framöver borde vara att bränna av lämpliga områden, hägna in områdena och låta nya lövbrännor bildas under kommande århundraden. Kanske Niclas Bergius och andra på nordliga länsstyrelser kunde göra sådan satsning på stängsling i det stora LIFE-projekt om bränning som de kör igång!

Branden har format de nordliga skogarna

Bege Jonsson och hans forskargrupp har i talltrissor från Jämtgavelns naturreservat funnit bevis för bränder från 1311 till 1960. Små bränder härjade vart åttonde år i Jämtgaveln, större bränder vart 30:e år. Åren 1521 och 1677 brann hela området på 3000 hektar.

Samtidigt funderar forskarna vad som egentligen varit naturliga bränder till följd av blixtnedslag och vad som varit bränder som människan initierat. Helt klart är gamla mossiga granskogar har sina speciella unika naturvärden med intressanta vedsvampar och marksvampar. Men samtidigt missgynnas mängder av svampar när nordliga tallhedar sakta övergår till granskogar. De statliga anslagen för skötsel av reservat borde i ökad utsträckning användas för bränning i lämpliga reservat. Kanske även stimulera bränning som föryngringsmetod på hyggen?

644740 6935488

61 Häggberget, naturreservat

Ångermanland, Häggdånger socken, kalkgranskog

Ledare: Per Sander
Skrivare: Anders Dahlberg, Mats Karlsson och Nils-Otto Nilsson, Per Sander
Datum: 11 september 2014
Deltagare: Elisabeth Bååth, Anders Dahlberg, Håkan Lindström, Mats Karlsson, Ilkka Kytövuori, Pirjo Kytövuori, Kare Liimatainen, Anna-Lena Lindqvist, Per Löfgren, Tuula Niskanen + dottern Aava, Nils Otto Nilsson, Jean-Marc Moingeon, Sylvane Moingeon, Karl Soop, Ivar Sörensen.

Häggbergets naturreservat ligger i Häggdånger, nära vägen som går söderut mot Barsviken. Reservatet består av område med granskog i en svag sydostsluttning. Den diabasrika berggrunden medför att växter som blåsippa trivs i området. Granskogen i sydsluttningen öster om Häggberget uppmärksammades under 1990-talet av Härnösands svampklubb för dess artrika och speciella svampflora. Hans Marklund och Stig Norell hade bland annat funnit *Boletus leucomelaena* (grangräticka), *Cortinarius aurantio-marginatus*, (mandarinspindling), *C. cumatilis* (porslinsblå spindling), *C. meinhardii* (äggspindling), *C. serarius* (blå-brun spindling), *Hydrellium mirabile* (raggtaggsvamp), *Hygrophorus hyacinthinus* (hyacintvaxskivling). Hans skrev även text till skylten vid ingången till reservatet.

Nu kompletterades Hans och Stigs listor med mängder av sällsynta svamparter bland annat 65 *Cortinarius*arter (!), insamlade och bestämda av våra finska vänner Ilkka, Kaare och Tuula men även av Håkan och Karl! Många av spindelskivlingarna är sällsynta arter i äldre kalkbarrskog till exempel *C. caesiolamellatus*, *C. caesiophylloides*, *C. caesiostamineus* (blekspindling), *C. emunctus* (stålblå spindling) och *C. percomis* (kryddspindling). Andra spindelskivlingar i listan är nyligen beskrivna, därför lite kända och lades nu ut till beskådan på utställningsborden. Listan uppvisar även många andra sällsynta arter till exempel *Catathelasma imperiale* (kejsarskivling), *Ramaria fennica* (lilafotad fingersvamp), *Ramaria lutea* (såpfingersvamp), *Russula azurea* (azurkremla) och *Sarcodon versipellis* (brödtaggsvamp).

Det är väl bara att gratulera Härnösands Svampklubb för upptäckten av denna kalasfina kalkbarrskog! Ett stort tack även till naturgänget på länsstyrelsen i Härnösand som bildat reservat av naturen vid Häggberget!

Artlista

Amanita battarrae, zonkamskivling
Albatrellus confluens, brödticka
Amanita flavescens, orange kamskivling
Albatrellus ovinus, färticka
Amanita porphyria, mörkringad flugsvamp
Amanita regalis, brun flugsvamp, U, kalkbarrskog, Nils-Otto N, conf Michael K
Amanita rubescens, rodnande flugsvamp
Ampulloclitocybe clavipes, klubbtrattskeivling
Armillaria mellea coll., honungsspindling
Boletus edulis, karljohan
Cantharellus cibarius, kantarell
Cantharellus tubaeformis, trattkantarell
Catathelasma imperiale, kejsarskivling, 6935860/1603131
Cheimonophyllum candidissimum, kritsmussling, U, på lövved i ängsgranskog, Christer A
Clavariadelphus pistillaris, stor klubbsvamp, U, Per Löfgren
Clavariadelphus truncatus, flattoppad klubbsvamp, U, kalkgranskog, Mats K, (IK)
Cortinarius agathosmus, vitterspindling, U, Picea, Tuula N
Cortinarius armeniacus, aprikosspindling, U, Håkan L, (IK)
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling
Cortinarius aureofulvus, gyllenspindling, (IK)
Cortinarius aureopulverulentus, puderspindling, (IK)
Cortinarius badiovinaceus, (IK)
Cortinarius balteatus, bårdspindling, (IK)
Cortinarius bivelus, hålspsindling, (IK)
Cortinarius borgsjoeensis, blåbandad spindling
Cortinarius brunneus, umbraspsindling, (IK)
Cortinarius brunneifolius, U, Picea-dolomite, Tuula N, conf Ilkka K, (GB)
Cortinarius brunneus, umbraspsindling
Cortinarius caesiobrunneus, (IK)
Cortinarius caesiolamellatus, U, Jan O, Det Ilkka K, (IK)
Cortinarius caesiophylloides, (IK)
Cortinarius caesiostamineus, blekspindling, U, rik granskog, Jan O, Det Stig J, conf Ilkka K och Tuula N
Cortinarius callisteus, lokspindling
Cortinarius caninus, granspsindling
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius cf causticus, pepparspsindling, (IK)
Cortinarius cinnamomeus, kanelspsindling, U, mixed Picea-Pinus, TNIS
Cortinarius citrinofulvescens, kalkgranskog, Nils-Otto N, Det Tuula N
Cortinarius claricolor, vitkransad spindling, U, barrskog, Ivar S, (IK)
Cortinarius clarobrunneus, U, Pinus, Tuula N
Cortinarius collinitus, violettfootad slemspindling, Nils Otto N

Cortinarius crassus, **brödspindling**, Picea dominated, Tuula N
Cortinarius depressus, **kontrastspindling**, (IK)
Cortinarius disjungendus
Cortinarius emunctus, **stålblå spindling**, (IK)
Cortinarius erubescens, U, CALB, Det Karl S
Cortinarius flabellus, U, Picea, Tuula N
Cortinarius fulvoochrascens, U, Picea, dolomite, Tuula N
Cortinarius fulvoochrascens, U, ISÖR, Det Håkan L
Cortinarius gentianeus, (caesiostamineus p.p.), Jan O, Det Ilkka K, (IK)
Cortinarius gentilis, **gulbandad spindling**
Cortinarius illuminus, U, Picea, dolomite, Tuula N, (IK)
Cortinarius laniger, **ullspindling**, U, Picea dominated, leg Tuula N, (IK)
Cortinarius limonius, **eldspindling**
Cortinarius malachius, **malvaspindling**, U, Picea dominated, Tuula N
Cortinarius malicorius, **grönköttig spindling**
Cortinarius microspermus, (IK)
Cortinarius multiformis, **lökspindling**, (IK)
Cortinarius ochrophyllus, **ockraspindling**, U, Picea dominated, TNIS, (IK)
Cortinarius paleaceus, **pelargonspindling**
Cortinarius percomis, **kryddspindling**, U, barrskog, Lars-Inge H
Cortinarius pluvius, **liten gallspindling**, U, Håkan L
Cortinarius privignatus, U, Picea, Tuula N, (IK)
Cortinarius privignipallens, (IK)
Cortinarius quarciticus, **kvartsspindling**
Cortinarius renidens, **glansspindling**, (IK)
Cortinarius riederi, (IK)
Cortinarius rusticus, **vargspindling**, (IK)
Cortinarius salor, **blå slemspindling**
Cortinarius spilomeus, **rödflockig spindling**, U, rik granskog, Jan O, Det Stig J
Cortinarius stillatitius, **honungsspindling**, NONI
Cortinarius suberi, (IK)
Cortinarius testaceofolius, **tegelskivig spindling**, U, Picea, Tuula N, (IK)
Cortinarius traganus, **bockspindling**
Cortinarius transiens, U, kalkgranskog, Nils-Otto N, Det Håkan L
Cortinarius turmalis, **tuvspindling**, U, (IK)
Cortinarius varius, **klubbspindling**, U, Ivar S, (IK)
Cortinarius venetus, **olivspindling**
Cortinarius venustus, **skönfotad spindling**, U, Picea, Karl S
Cortinarius vibratilis, **gallspindling**
Chroogomphus rutilus, **rabarbersvamp**
Cudonia confusa, **blek mössmurkling**, U, Nils Otto N
Cystodermella adnatifolia, **stor grynskivling**, U, Stig J
Entoloma nidorosum, **stinkrödling**
Fomitopsis pinicola, **klibbticka**
Geastrum pectinatum, **kamjordstjärna**

Galerina paludosa, **trädkärrhätting**, (IK)
Galerina tibiicystis, **kärrhätting**, (IK)
Gomphidius glutinosus, **citronslemskivling**
Gymnopus acervatus, **tuvnagelskivling**
Hebeloma cf circinans, **liten kakaofränskivling**, (IK)
Hebeloma incarnatum, **mossfränskivling**
Hebeloma mesophaeum, **diskfränskivling**
Hebeloma theobrominum, (IK)
Hydnellum aurantiacum, **orange taggsvamp**, U, barrskog, Evy Lindblom, conf Michael K, (IK)
Hydnellum ferrugineum, **dropptaggsvamp**, (IK)
Hydnellum peckii, **skarp dropptaggsvamp**, (IK)
Hydnellum geogenium, **gul taggsvamp**, (IK)
Hydnellum mirabile, **raggtaggsvamp**
Hydnellum peckii, **skarp dropptaggsvamp** (IK)
Hydnum rufescens s.lat., **rödgul taggsvamp**
Hygrophoropsis aurantiaca, **narrkantarell**, U, Per L
Hygrophorus agathosmus, **doftvaxskivling**
Hygrophorus camarophyllus, **sotvaxskivling**
Hygrophorus erubescens, **besk vaxskivling**
Hygrophorus karstenii, **äggvaxskivling**, (IK)
Hygrophorus persicolor, **rosa vaxskivling**
Hygrophorus piceae coll., **granvaxskivling**
Hypholoma elongatum, **långfotad slöjskivling**, (IK)
Hypomyces luteovirens, (=Peckiiella luteovirens), **grönsnyltig**, U, ruttande kremla, Mats K
Inocybe mixtilis, **lökspindling**
Inocybe rimosa, **topptråding**
Ischnoderma benzoinum, **sotticka**, U, granlaga, Per L
Kuehneromyces mutabilis, **föränderlig tofsskivling**
Laccaria laccata, **laxskivling**
Lactarius auriolla, **sumpriska**, U, mossa och förna under gran, Dan B, Det Ilkka K
Lactarius badiosanguineus, **glansriska**, U, kalkgranskog, Nils Otto N
Lactarius deterrimus, **blodrisk**, U, kalkgranskog, Nils Otto N
Lactarius fennoscandicus, U, granskog, Lars-Inge H
Lactarius hyssiginus, **gulskivig risk**, U, kalkgranskog, Nils Otto N
Lactarius lacunarum, **dyrisk**, (IK)
Lactarius lignyotus, **sotrisk**, U, ängsgranskog, Christer A, conf Michael K
Lactarius olivinus, **olivinrisk**, U, kalkgranskog, Nils Otto N
Lactarius pubescens, **blek skäggriska**
Lactarius quieticolor, **blåmjölkig risk**, U, skogsväg i granskog, Dan B, Det Stig J
Lactarius repraesentaneus, **gulrisk**
Lactarius scrobiculatus, **svavelrisk**, granskog, Dan B
Lactarius torminosus, **skäggriska**
Lactarius trivialis, **skogsriska**
Lactarius tuomikoskii
Lactarius zonarioides, **granrisk**
Lactarius vietus, **gråriska**

Lentinellus castoreus, bävermussling, U,
 Elisabeth B, Det Magnus A, conf Michael K
Lepiota clypeolaria, spenslig fjällskivling
Lepiota magnispora, gulflockig fjällskivling, U,
 kalkgranskog, Nils Otto N, conf Michael K
Leptoporus mollis, kötticka, U, Christer
 A, conf Michael K, Lennart V
Lyophyllum decastes, mörk tuvskivling, U, rik barrskog, Jan O
Neolecta vitellina, gullmurkling
Paxillus filamentosus, alpluggskivling
Phaeogalera stagnina, sumphätting, (IK)
Phellinus viticola, vedticka, U, Christer A, conf M1
Phellodon niger, svart taggsvamp, U,
 kalkgranskog, Per L, conf Michael K, (IK)
Phellodon tomentosus, trattaggsvamp, U, Mats K
Pluteus triscuspidatus (= *P. atomarginatus*),
 svarteggad skölding, U, begravd ved, Dan B
Pluteus plautus, rynkskölding, U, Stig J
Ramaria aff flavoides, (IK)
Ramaria fennica, lilafotad fingersvamp,
 U, Per S, (GB), Ilkka K, (IK)
Ramaria lutea, såpfingersvamp, (IK)
Ramaria testaceoflava, gultoppig fingersvamp, (IK)
Rhodocollybia butyracea f. *butyracea*, mörk
 nagelskivling, U, kalkgranskog, Nils Otto N
Rhodocollybia fodiens, besk sågnagelskivling,
 U, granskog, Dan B
Rhodocollybia maculata var. *maculata*, fläcknagelskivling
Rickenella fibula, vaxnavling, (IK)
Rugosomyces chrysenteron, gullmusseron,
 U, örtrik granskog, Stig J
Russula acrifolia, skarp svedkremla, U,
 mossig granskog, Evely L
Russula adusta, svedkremla
Russula aquosa, sumpkremla
Russula azurea, azurkremla, U, MKAR, Det Nils Otto N
Russula crassipes, Jan O, Det Herbert K, (HK 14305)
Russula decolorans, tegelkremla
Russula delica, trattkremla, U, gammal granskog, EBÅÅ
Russula chloroides, U, barrskog, Lars-Inge H
Russula clavipes (*elaeodes*), olivsillkremla
Russula consobrina, nässelkremla
Russula emetica, giftkremla, (IK)
Russula favrei, gransillkremla
Russula firmula, glanskremla, U, kalkgranskog, Nils Otto N
Russula gracillima, spädkremla
Russula graminea
Russula integriformis, U, granskog, DBRO, Lennart S
Russula nauseosa, strimkremla
Russula olivascens, grön äggkremla, U,
 granskog, Dan B, Det Lennart S
Russula queletii, krusbärskremla
Russula sanguinea, blodkremla

Russula vinosa, vinkremla
Russula xerampelina, sillkremla
Sarcodon imbricatus, fjällig taggsvamp, U, Per L
Sarcodon versipellis, brödticka, (IK)
Trichaptum abietinum, violticka
Tricholoma aestuans, bitter riddarmusseron
Tricholoma inamoenum, luktmusseron
Tricholoma saponaceum, såpmusseron
Tricholoma viridilutescens, gulgrön
 kantmusseron, Det Stig J
Xerocomus badius, brunsopp

Rödlistade arter

Catathelasma imperiale, kejsarskivling, VU
Clavariadelphus truncatus, flattoppad klubbsvamp, NT
Cortinarius aureofulvus, gyllenspindling, VU
Cortinarius aureopulverulentus, puderspindling, NT
Cortinarius borgsjöensis, blåbandad spindling, VU
Cortinarius caesiostramineus, blekspindling, NT
Hydnellum aurantiacum, orange spindling, NT
Hydnellum geogenium, gul taggsvamp, NT
Hydnellum mirabile, raggtaggsvamp, EN
Hygrophorus karstenii, äggvaxskivling, NT
Lactarius olivinus, olivinrisk, NT
Leptoporus mollis, kötticka, NT
Neolecta vitellina, gullmurkling, NT
Phellodon niger, svart taggsvamp, NT
Ramaria fennica, lilafotad taggvamp, EN
Ramaria lutea, guldfingersvamp, VU
Sarcodon versipellis, brödtaggsvamp, VU

Kommentar

Catathelasma imperiale har ett tjugotal kända lokaler i mittsvenska området (landskapen Medelpad, Ångermanland, Härjedalen, Jämtland) och alltid i äldre barrskogar på rik mark. Bland lokalerna kan nämnas:

Borgsjö socken, Julåsen 1997, Leif Andersson (UPS)
Torp socken, Munkbysjön, 1991, Bengt Larsson (S)
Tuna socken, Ängomsåsen 1988, Siw Muskos (UME)
Tynderö socken, Bäräng, 1975, Bo Söderström
Tynderö socken, Holmö, 1974, Rolf Lidberg

”Kejsaren” har sin enskilt största förekomst i Djupdalsravinen i Hällesjö socken i östra Jämtland där år 1997 fler än 50 stora fruktkroppar noterades tillsammans med den sällsynta ormbunken ryssbråken (*Diplazium sibiricum*) i kanten av en bäck. Vi funderade på om kejsaren inlett ett förhållande med den lilla sällsynta ormbunken. En helt fascinerande syn!

Cortinarius borgsjoeensis är beskriven av Tor Erik Brandrud, växer sällsynt i äldre granskog av blåbärs- och örttyp, är uppkallad efter fynd i Borgsjö socken 1992, har flesta fynden hittills i bergskullområdet från Dalarna till Ångermanland, är uppförd som VU (sårbar) i norska och svenska rödlistan, är släkt med arter inom *Balteatus*-gruppen. Bild och beskrivning finns i *Cortinarius Flora Photographica* B26. Håkan Lindström har skrivit så kallat ”artfaktablad” om blåbandad spindling som finns att läsa på www.artdatabanken.se.

Cortinarius caesiostramineus. Jan Olssons fynd av blekspindling vid Häggberget lyftes fram vid kvällens genomgång. Det handlar om en rätt liten, vit-ockragul art inom undersläktet *Phlegmacium* med kantad bulb (knöl) vid fotbasen, hatthuden har bitter smak (beskrevs av Meinhard Moser som *C. amarescens* som syftar på bitterheten). Den växer norrut med gran och tall på kalkmark och söderut med ek och bok. Stig Jacobsson hade bara sett arten några få gånger bland annat i skånsk bokskog. Michael Krikorev hade aldrig sett den förut. Magnus Andersson hade funnit blekspindling år 2013 vid Bergbodarna i Jämtland vilket är nordligast kända lokal för arten i Sverige. Den vackra kollekten hamnade givetvis på utställningsbordet. Arten är rödlistad i Danmark (EN) och i Sverige (NT), bild finns i CFP A28. Anita och Leif Stridvall har flera bilder på sin hemsida av arten från västra Sverige.

Cortinarius caesiolamellatus och *C. caesiophylloides* som Ilkka samlade i Häggbergets kalkbarrskog ingår i undersläktet *Phlegmacium* och i sektionen *Multiformes*. Cortinariussvänner i Europa har en illuster förening: ”Journées européennes du Cortinaire” (JEC) som betyder ”Europeiska Cortinariudagarna”. Föreningen ordnar varje år möten i fina naturområden i något av Europas länder. År 1997 ordnade Härnösands svampklubb JEC-möte i södra Ångermanland med Hans Marklund, Stig Norell och Hjärdís Lundmark som drivande krafter. År 2007 tog Karl Soop emot fler än hundra svampvänner från hela Europa vid JEC-dagarna i Mora med utflykter i Dalarnas natur. ”Europeiska Cortinariudagarna” 2016 äger rum söndag 29/3 – lördag 3/9 i Borgsjö i västra Medelpad dit alla som är intresserade kan anmäla sig framåt vårkanten, Hjärdís Lundmark har mer info.

JEC ger ut en årsskrift där man berättar om sina möten och även om nyheter inom släktet *Cortinarius*. JEC-boken 2014 innehåller artikel om ”*Cortinarius* subgenus *Phlegmacium* section *Multiformes* in Europe”. Artikeln har skrivits av bland andra norrmannen Tor Erik Brandrud, ungraren Balent Dima och Karl Soop. Efter att ha studerat kollekt av lökspindling (*C. multiformis*) både vad gäller utseende, mikroskopiska karaktärer och DNA (fylogenetiska karaktärer) från olika delar av Europa så menar man sig nu

kunna identifiera tio arter inom *Multiformes*-gruppen: *C. multiformis*, *C. talimultiformis*, *C. frondosomultiformis*, *C. rufoallutus*, *C. talus*, *C. melleicarneus*, *C. caesiolamellatus*, *C. caesiophylloides*, *C. pallidirimosus* och *C. armenicorius*.

Man skriver i artikeln att *C. caesiophylloides* verkar ha en tydlig, nordlig utbredning i Europa medan den närstående *C. caesiolamellatus* har sin utbredning i södra Skandinavien och Centraleuropa. Men här i Häggbergets gamla Piceaskogar på diabas utanför Härnösand träffades släktingarna! Jan Olsson fick ta emot pris för dagens fynd av *C. caesiolamellatus* och Michael Krikorev visade fin bild av rariteten. Noterbart är att *C. caesiolamellatus* samlades även nästa dag (lördag) av Lennart Söderberg i klimatiskt gynnad kalkbarrskog på grusiga sediment intill de höga stupen vid Siljebergets varma hassellundar och Ilkka bestämde den kollekten.

Man skriver även i artikeln att många av de nybeskrivna arterna inom *Multiformes* är lite kända, nybeskrivna och kan vara lite svåra att skilja åt. Ilkka noterade ytterligare en art inom *Multiformes*-gruppen vid lokalen Krokstjärn i Häggdånger socken nämligen *C. talimultiformis* medan Karl fann *C. pallidirimosus* på samma lokal. Så totalt noterades fyra av de tio nya arterna i *Multiformes*-gruppen under mykologiveckan.

Cortinarius flexipes var. *flabellus* är beskriven av Håkan Lindström och Jacques Melot och anges i *Funga Nordica* vara ”very common in temp-bore zone”. Den finns avbildad och beskriven i *Cortinarius Flora Photographica* D35.

Cortinarius privignatus är beskriven av Karl Soop, och vanlig i nordliga granskogar.

Cortinarius privignipallens är beskriven av Ilkka, Tuula och Kare, finns inte med i *Dyntaxa* men samlades av Mika Toivonen och Ilkka Kytövuori vid europeiska Cortinariudagarna i Dalarna år 2007. Ilkka, Tuula och Kare samlade den även under Borgsjöveckan 2003 då de besökte Fällstabacken i Frösö socken, Jämtland. De anger att arten mest växer i ”mesic spruce forest”. ”Mesic” betyder att marken är mittemellan våt och torr. Vetenskapliga namnet syftar på bleka färger och taxonomisk närhet till *C. privignatus*.

Hydnum rufescens s.lat. Rödgel taggsvamp som man nästan alltid finner under matsvamputflykter har visat vara flera arter. Mikael Jepsen har skrivit om *Hydnum umbilicatum* i SMT 31(2) och Erik Sundström skriver i SMT 28(2) om ”Rödgel taggsvamp en eller tre arter”? Nils Otto Nilsson och Ibai Olariaga försöker reda ut begreppen i skånska Puggehatten 27(2-3) och presenterar nyckel till våra rödgula taggar. De skriver bland annat: ”Sedan Huhtinen och Ruotsalainen flaggade 2006 för tre nordiska rödgula

arter har ytterligare tre nya arter beskrivits inom *Hydnum rufescens*-komplexet:

H. ovoideisporum, *H. vesterholtii* (beskriven av Olariaga från Iberiska halvön) och *H. magnorufescens*. Åtminstone *H. magnorufescens* är säkert belagd från Nord-Trøndelag i Norge (med kontrollerad sekvens). Det finns dessuom några insamlingar från Sverige som lutar åt arterna *H. ovoideisporum* (Timrå) och *vesterholtii* (Uppsala), fast de ännu inte är sekvenserade. Nils Otto och Ibai nämner även att fler arter kan finnas av blek taggsvamp (*Hydnum repandum*). De avslutar artikeln med orden: ”Det är tur, trots allt, att smaken inte sitter i sporformen”!

Hygrophorus camarophyllus. Hans Marklund och Pelle Holmberg skriver i ”Nya Svampboken” att sotvaxskivling är bästa matsvampen bland vaxskivlingarna. Här i mitt-

svenska området har denna läckra och dekorativa svamp sin topp i senare delen av september och kan då växa i stora grupper i bergig barrskog bland lav och ljung. Den angrips sällan av insekter utan är oftast fin i konsistensen. Den brunaktiga sotvaxskivlingen liknar *Hygrophorus atramentosus*, streckvaxskivling som dock är mer grå både på hatt och fot, se Siw Muskos fina teckning av streckvaxskivling på sidan 54 i exkursionsguiden.

Michael Krikorev har sänt kollekt av *L. quieticolor* till Lactariusforskaren Annemieke Verbeken i Belgien. Mieke svarar att ”mikroskopisk och fylogenetisk analys leder mot *Lactarius fennoscandicus* som tydligen kan ha starkt blå färger.” Men sista ordet är nog inte sagt om denna riska. De tre mittsvensk fynden i Häggdånger respektive Revsund socknen av de blåfärgade riskorna är alla från fin kalkbarrskog.

Spännande korallfingersvampar – Ramaria

Stora, gula fingersvampar kallades förr *Clavaria flava*, gul fingersvamp till exempel i Einar Ingelströms "Svampflora" från 1940 och Nils Subers bok "I Svampskogen" från 1975. "Gula fingersvampar" var populära matsvampar ända fram till 1970-talet bland annat här kring Sundsvall. I moderna svampböcker till exempel "Nya Svampboken" av Hans Marklund och Pelle Holmberg från 2011 har man bara med druvfingersvamp, *Ramaria botrytis* coll., som matsvamp.

Under Borgsjöveckan 1984 hade vi besök av danskarna Henning Knudsen och Jens H. Petersen. Jens var redan då intresserad av de stora fingersvamparna inom släktet *Ramaria*. Han blev förtjust i de gamla, mossiga finnskogarna uppe vid byn Julåsen på höjderna söder om Borgsjödalen. Här samlade Jens flera olika arter inom släktet *Ramaria* bland annat druvfingersvamp som då hade namnet *Ramaria botrytis*.

Borgsjöveckan 1999 hade som tema dels fingersvampar med dansken Jens H. Petersen som ledare dels tofsskivlingar med Stig Jacobsson som ledare. Jens presenterade nycklar, beskrivningar och färgbilder av cirka 40 beskrivna Ramarior: "Key to the species of *Ramaria*, known from Fennoscandia", Universitetet i Aarhus, www.mycoskey.com. Blåst och torka innebar att svamptillgången var under normal i Borgsjöområdet. Vi avstod därför att åka till de fina kalkgranskogarna på finnbyn Julåsen där Jens tidigare samlat många intressanta Ramariaarter. Istället styrde vi kosan mot de fina guckuskomarkerna i Jämtland bland annat Tysjöarna och ner mot kusten där svamptillgången var bättre. Hjördis Lundmark och Jens fann rariteten *Ramaria schildii* vid Indals hembygdsgård.

Många av Ramariaarterna är utmärkta indikatorer på skyddsvärda ädellövskogar och kalkbarrskogar. Johan Nitaes och Skogsstyrelsens praktverk om "Signalarter i skogen" har uppslag på sidorna 356-357 med text och bild om några korallfingersvampar. År 2008 utkom en tysk bok av Josef Christian med färgbilder och nycklar till "Die Gattung *Ramaria* in Deutschland" som ökade kunskapen och intresset för de spännande Ramariorna. Under de allra senaste åren har finska och norska mykologer med bland annat DNA-metoder specialstuderat Ramariaarter och kommit fram till en mer modern namnsättning och delvis nya namn på arterna som nu även börjar föras in på nationella rödlistor.

Nya spännande Ramariaarter påträffas nästan varje år främst i våra kalkområden. Under nordiska

2011 fann Hjördis Lundmark en Ramariaklump i gammal hållmarkstallskog på kalksten nära havet i Brucebo naturreservat ungefär två mil norr om Visby. Hjördis överlämnade kollekten till Katriina och Egil Bendiksen som ingående studerat Ramarior. Foto: Hjördis Lundmark.

svampkongressen på Gotland i slutet av september 2011 fann Hjördis Lundmark en Ramariaklump i gammal hållmarkstallskog på kalksten nära havet i Brucebo naturreservat ungefär två mil norr om Visby. Hon överlämnade kollekten till Katriina och Egil Bendiksen som ingående studerat Ramarior. Katriina skriver i mail till Hjördis 10 mars 2015:

"Det stemmer at den arten du fant – *Ramaria* aff. kriegsteineri (kalte vi den den gangen) – er identisk med *Ramaria longispora sensu Christan* – som ikke er den samme arten som nordamerikanske *R. longispora* Marr & D.E. Stuntz (DNA undersøkt). [Funndata: 29.09.2011, leg. Lundmark, Hjördis; Bendiksen, Katriina; Bendiksen, Egil (KB&EB514/11), O-F 294420, SE, Gtl, Gotland, Brucebo]. Vi får se om vi klarer å finne et navn til den eller om den må nybeskrives. Vi har nå fått DNA-resultater av de fleste europeiske typene funnet nord for Alpene og alpeområdet og ikke fått noe treff med soppen din."

Vi fann under mykologiveckan i Timrå 2014 flera intressanta Ramariaarter dels i de gamla, fina diabas-skogarna söder om Härnösand men även i älvskogs-reservatet Sundsjöåsen vid Indalsälven. Tack vare Ramariakännarna Ilkka Kytövuori och Lennart Söderberg så fick vi även rätt namn på de stora, gula, spännande klumparna.

Sälgplätt (*Cythidia salicina*). Foto: Thomas Læssøe.

Ramaria fennica är sällsynt, står som EN (starkt hotad) på svenska rödlistan, växer sällsynt i gammal kalkrik granskog. Det finns bara ett känt fynd i Medelpad nämligen i numera biotopskyddad skog vid Vattjomåsen i Tuna socken där Siw Muskos fann stor ring med lilafotad fingersvamp i samma område som hon har *Gomphus clavatus*, violgubbe. Märkligt är att lilafotad fingersvamp och violgubbe växer i samma område, de är genetiskt och evolutionärt närstående arter. *Ramaria fennica* är även funnen i gammal granskog på jämtska kalkplattan.

Ramaria aff flavoides beskrivs av Ilkka + norska och finska mykologer i norska tidskriften *Agarica* volym 33, 2013, sidorna 13-14. Den ska likna *R. lutea* och ha varmt gula färger, bred utbredning i Norge ända upp till Nordland, växa i lågörtsgrenskog, dyka upp redan i slutet av juli. De anger även att "spridda fynd finns från södra delarna av Sverige och Finland". Nu vet vi att arten troligen även finns i gammal diabasgranskog i Häggdånger socken i landskapet Ångermanland, Sverige.

Ramaria lutea. I norska tidskriften *Agarica*, volym 32 2012, skriver Tor Erik Brandrud, Egil Bendiktsen, Katriina Bendiktsen, Ilkka Kytövuori, Mika Toivonen om "Ektomykorrhizadannende korallsopper (*Ramaria p.p.*) i eikeskog och annen edellauvskog i Norge".

Där beskriver de *Ramaria lutea* och anger bland annat (fri översättning): "*R. lutea* har rent gula färger på grenarna kontrasterar mot vita köttet, den gula färgen bleknar bort, lukt majsartad men ofta starkt rättikartad på överdelen, växer i huvudsak i kalkskog med ek och lind, även i blandskog med ek och bok, även i tallskog, känd från ren barrskog i Finland, arten är genetiskt och morfologiskt närstående granskogsarten *R. aff flavoides*". De skriver även att *R. lutea* är rätt vanlig i Arendal-Grimstad (Aust-Agder) i lågörtsekskog, lågörtslindskog, kalklindskog. Kattis Bendiktsen har även fin bild av *R. lutea* i artikeln.

Johan Nitare har fördjupat sig i släktet *Ramaria* och har uppslag i Skogsstyrelsens bok om "Signalarter i skogen" om just *Ramaria*. Johan skriver i ett mail 8/6 2015 om *Ramaria lutea*:

Ramaria lutea har jag kallat "såpfingersvamp", men tyvärr råkade det bli fel svenskt namn (guldfingersvamp) i nya rödlistan 2015. Arten har inget med "guldfingersvamp" (*R. aurea*) att göra. *R. aurea* saknas i Norden (inga säkra fynd) men finns i Centraleuropas bokskogar. *Ramaria lutea* är noterad i bokskog i Skåne, kalkgranskog i Västra Götaland (Västergötland), södra Värmland, Östergötland och under ek i Stockholm.

Vår *Ramaria lutea* har felaktigt kallats för *Ramaria pallido-saponaria* (som är en Nordamerikansk art) och även *R. flavigelinosa* har använts felaktigt som namn av vissa under en tid. Namnet ”*pallidosaponaria*” har bl.a. använts i Svensk Mykologisk Tidskrift och av mykologer i Sydeuropa. Typiskt för *R. lutea* är den ljus blekgula färgen och att foten blir gelatinös och såphal – därav det svenska namnförslaget. Arten saknar också söljor på hyferna. Nu finns tyvärr en makroskopisk ”dubbelgångare” som också får såphal fot, är lite mer mättat gul men som har söljor på hyferna. Norrmännen kallar denna senare för ”*Ramaria flavoides coll.*” Det finns några olika genotyper har det visat sig av denna, därav *coll.* Den arten är nästan omöjlig att skilja från *lutea* i fält och kräver mikroskopisk undersökning av att det finns söljor på hyferna. Har själv sett denna typ i örtrik kalkgranskog i Blekinge.

Ramaria lutea är en typisk rikmarksart och finns på kalkmarker i både ädellövskog och i granlundar. Har själv sett den på ett par ställen i Västergötland/Värmland och i skånska bokskogar. Det är vad jag vet idag om *Ramaria lutea*.”

Johan Nitare har även skrivit följande artfaktablad om *Ramaria lutea* som placerats i kategorin sårbar (VU) i svenska rödlistan 2015:

”En stor eller medelstor, enhetligt blekt citrongul-ljusgul korallfingersvamp som blir ca 15 cm hög och lika bred, ofta bredare än hög. Den är rikt förgrenad redan från basen med spretande grenar och vid basen finns ofta små embryon av utvecklade citrongula grenar (helt utan orange-gula toner). Foten är kort, vitaktig, glatt och karaktäristiskt såplikt hal. Köttet i foten är i tvärsnitt vitt, blankt och som äldre tydligt gelatinöst. Hyferna saknar söljor och sporer är vårtiga, cylindriska, ca 7-12 µm långa (i lövskog upp till 9 µm). Enligt nya undersökningar skiljer sig svampar som påträffas i granskog på att ha något större och bredare sporer och har därför givits ett eget provisoriskt namn ”*Ramaria aff. flavoides*” (se Brandrud m.fl. 2012). Tills vidare forskning klaggjort frågan inkluderas på detta faktablad även granskogsformen i en bredare tolkning av *R. lutea*.”

Svensk förekomst bofast och reproducerande

Svampen är sällsynt eller mycket sällsynt i Sverige. Den är också noterad från Norge, Finland, Tyskland och Italien. Utbredningen emellertid dåligt känd på grund av sammanblandning med andra ljus gula fingersvampar. I Sverige finns enstaka fynd i bokskog från Skåne och från kalkgranskog i södra Värmland samt västra Götaland. Arten är av allt att döma starkt hotad.”

Fastställandet av rätt namn på Ramarior verkar för en glad amatör vara nästan samma detektivarbete som att sätta rätt namn på knepiga Cortinariarter! Vi ser fram mot flera artiklar av våra nordiska Ramariakännare så vi om några år har fått mer rättvisande namn på våra Ramarior. Men faktum kvarstår: *Ramaria lutea* är en fin art ur naturvårdssynpunkt som nu även är funnen vid Häggbergets naturreservat i södra Ångermanland!

Russula azurea är en sydlig kremla som i Medelpad och Ångermanland mest anträffas i äldre kalkgranskog. Den är även typisk i en del av våra varma sydväxtberg till exempel Bergåsen och Rankleven i Borgsjö socken och Siljeberget i Selånger socken. Rolf Lidberg målade en akvarell av azurkremla från just Bergåsen.

Russula chloroides/delica har länge varit omdiskuterade. Funga Nordica skriver om *R. chloroides*: ”svår att bedöma eftersom gränser mot *R. delica* är dåligt definierade” *Russula crassipes* samlades av Jan Olsson och bekräftades av flera närvarande mykologer. Det handlar om en kremla som Juhani Ruosalainen och Jukka Vauras uppmärksammat. Jukka skriver i mail 30/3 2015: Vi har inte ännu beskrivit *Russula crassipes* (och inte heller *R. fennoscandica*).

Russula crassipes växer med gran, ofta vid vägkanter och stigar. Den är inte en raritet, men inte heller vanlig.” Anita och Leif Stridvall har bild av ”*Russula crassipes*” på sin hemsida: www.stridvall.se/fungi/gallery/Russula?page=4. Den norska artdatabanken, www.artsdatabanken.no har utbredningskarta som visar att *R. crassipes* är rätt vanlig i hela Norge. Den finns dock inte i Ekologisk Katalog och inte heller i Funga Nordica.

Russula graminea är en stor grön kremla som vi började finna runt Sundsvall under matsvampsutflykter på 1970- och 1980-talet. I tidskriften Jordstjärnan 2002/2 skrev kvartetten Håkan Lindström, Hjärdís Lundmark, Jan-Olof Tedebbrand, Birgitta Wasstorp om ”Släktet *Russula* (kremlor) i mittsvenska området” och sammanfattade vår dåvarande kunskap om kremlorna i området. Där skrev vi om *Russula graminea*: ”En stor lysande gräsgrön, mild till aningen skarp kremla med ljus gula skivor som med tiden får bruna fläckar. Växer näringsfattigt djupt nedsjunken i vitmossa i myrkanter, hällkar etc. Troligen bunden till nordliga barrskogar. Arten har varit känd av oss sedan ett tjugotal år men är ännu inte vetenskapligt beskriven. Ett par kollektorer av denna kremla insamlades till exempel år 1983 och bestämdes av Henri Romagnesi till ”*R. integra* var. *oreades forma flavella*”! Den nu bortgångne mykologer Hans Gunnar Unger kände väl till denna kremla från sina svampskogar på Hemsön i Ångermanland. Juhani Ruosalainen och Jukka Vauras har sett den på några lokaler i norra Finland. Den är även funnen

Rolf Lidberg målade denna akvarell till Hjördis Lundmark inför det Internationella Svampfärgnings symposiet i Härnösand 1995.

i Borgsjötrakten 1997 av Erhard Ludwig som tog belägg och även målade en vacker akvarell av denna intressanta kremla. Vi tror arten är sällsynt och att den växer med tall”.

Vår kursledare Michael Krikorev har en hemsida, www.svampguiden.com och där diskuterades fynd av *R. graminea* 27–28/8 2012 av bland annat Irene Andersson i Hörnefors och Lill Eilertsson i Skellefteå som samlat och torkat en kollekt. Fynd i Lövånger, Västerbotten och i Trehörningsjö, Ångermanland omnämndes och bild av den intensivt gröna kremlan lades ut till allmänt beskådande vilket föranledde glada svampprop om ”Wow! Vilken intensivt grön färg på kremlan”. Fyndet i Trehörningsjö kommenterades i Svampkonsulenternas tidskrift Sporaden.

Tre finska mykologer, Jukka Vauras, Juhani Ruotsalainen och Kare Liimataine kom äntligen med en beskrivning av vår stora gröna kremla i tidskriften *Karstenia* 2012, 52: 51–57: ”*Russula graminea*, a new green species from Fennoscandia”.

Juhani och Jukka hade börjat skriva på artikeln för länge sedan tillsammans med Hans Gunnar Unger som dock nu lämnat jordelivet. Men de anger artnamnet ”*Russula graminea* Ruots., H. Unger & Vauras, sp. Nova”. En kartbild i artikeln visar att flesta fynden är från norra Sverige och norra Finland.

Avsnittet om kremlor i *Funga Nordica* (2012) är skrivet av Henning Knudsen, Jukka Vauras och Juhani Ruotsalainen. De skriver att *R. graminea* växer i fuktig granskog, ofta i Sphagnum, är sällsynt i hemiboreal till boreal zon samt att den är rödlistad som NT (hänsynskrävande) i Finland.

Russula integriformis är vanlig i norra Skandinavien, står nära *R. integra* (mandelkremla), växer gärna i fuktig rikare skog, har mild smak, är belagd från kust till fjällskog i mittsvenska området. Utförlig beskrivning och bild finns i artikeln om ”Kremlor i mittsvenska området”, *Jordstjärnan* 2002/3.

Peziza sp. Tjugig mörkviolett skålsvamp och troligen ny art för vetenskapen som Karen Hansen samlade på murken lövved ute på en sandrevl i Mjällån. Karen har funnit över 100 nya skålsvampar för landet i sitt projekt om "Svenska skålsvampar" som uppmärksammats både i radio och TV, se Artdatabankens hemsida: www.artdatabanken.se. Cirka 20 skålsvampar är helt nya för vetenskapen. Foto: Thomas Læssøe.

Sarcodon versipellis ingår i Åtgärdsprogram för fjälltaggsvampar som sedan 2006 gett oss starkt ökad kännedom om arternas förekomst och växtmiljöer. Brödtaggsvampen är rödlistad i kategorin EN (starkt hotad) och känd norrut till Jämtland och Ångermanland. Johan Nitare och Nils Högberg sammanfattade kunskapen om svenska fjälltaggsvampar i SMT 2012/3. Där finns även fina bilder av brödtaggsvampen som på hattens ovansida påminner om *Albatrellus*

confluens, brödticka. Växtmiljön utgörs av äldre barrskogar på rikmark. Brödtaggsvampen är sällsynt med en handfull kända lokaler i Medelpad, några få lokaler i Ångermanland medan de flesta lokalerna i mittsvenska området finns i fina kalkbarrskogar på jämtländska kalkplattan. Lokalerna hyser även ett koppel av andra rödlistade och sällsynta svamparter. Därför känns det angeläget och helt rätt att vissa av de finaste lokalerna omförs till naturreservat som här vid Häggberget.

Karen Hansen vid Mjällåns strand. Foto: Herbert Kaufmann.

6947772 623260

2 Högländsbodarna

Medelpad, Ljustorp socken, barrskog
med grov asp, raviner, gamla åfåror

Ledare: Elisabeth Nilsson
Skrivare: Eva Grönlund, Herbert Kaufmann
Datum: 13 september 2014
Deltagare: Eva Grönlund, Karen Hansen, Herbert Kaufmann, Staffan Kyrk, Bernt Linton, Lars Ljungberg, Elisabeth Nilsson, Peter Nilsson, Bibbi Wallqvist, Lena Wallqvist

Artlista

Albatrellus ovinus, färticka
Armillaria mellea coll., honungsskivling
Amanita fulva, brun kamskivling
Amanita porphyria, mörkringad flugsvamp
Amanita regalis, brun flugsvamp
Amanita rubescens, rodmande flugsvamp, u, Lena W
Ampulloclitocybe clavipes, klumpfotad trattskevling

Auriscalpium vulgare, örtaggsvamp
Bjerkandera adusta, svedticka
Boletus edulis, karljohan
Byssomerulius corium, pappersgröppa
Calocera viscosa, gullhorn
Chalciporus piperatus, pepparsopp
Chroogomphus rutilus, rabarbersvamp
Clitocybe odora var. *odora*, grön trattskevling
Clitocybula platyphylla, strecknagelskevling
Collybia cookei, gulknölig nagelskevling
Cortinarius albobolaceus, blekviolett spindling
Cortinarius anomalus, björkspindling
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling
Cortinarius brunneus, umbraskevling
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius collinitus, violettefotad slemspindling
Cortinarius croceus, gulskivig kanelskevling
Cortinarius gentilis, gulbandad spindling
Cortinarius malicorius, grönköttig spindling
Cortinarius multififormis, lökspindling
Cortinarius paleaceus, pelargonspindling, U, Lena W
Cortinarius pholideus, tofsspindling
Cortinarius sanguineus, blodspindling
Cortinarius semisanguineus, rödskivig kanelskevling

Skålsvamparnas glada utforskare Karen Hansen i arbetslokalen vid Bergeforsparken. I bakgrunden Jeanette Södermark och Dan Broström. Foto: Hjärdís Lundmark.

Cortinarius stillatitius, **honungsspindling**
Cortinarius traganus, **bockspindling**
Cortinarius triumphans, **mångkransad spindling**
Cortinarius trivialis, **trappspindling**
Cotylidia undulata, **trumpetskinn, u**, sandstrand vid Mjällån, Peter N, Det Gunilla H
Cystoderma amianthinum, **ockragul grynskevling**
Entoloma byssisedum, **musselrödning**, U, murken lövved, Eva G
Entoloma cetratum, **skogsrödhätting**
Entoloma rhodopolium, **tvålrödning**
Exidia glandulosa, **vårtrörs**, U, sälaved, Bibbi W
Flammula alnicola, **altofsskevling**, U, Bibbi W
Fomes fomentarius, **fnöskticka**
Fomitopsis pinicola, **klibbticka**
Fomitopsis rosea, **rosenticka**
Galerina marginata, **gifthätting**
Ganoderma applanatum, **platticka**
Gomphidius glutinosus, **citronslemskievling**
Gymnopilus penetrans, **fläckig bitterskevling**
Gymnopilus picreus, **mörk bitterskevling**
Gymnopus acervatus, **tuvnagelskevling**
Gymnopus androsaceus, **tagelbrosking**
Gymnopus perforans, **barrbroskievling**
Haploporus odoratus, **dofticka**
Hebeloma mesophaeum, **diskfränskievling**
Hebeloma pusillum, **vidfränskievling**
Hydnellum ferrugineum, **dropptaggsvamp**
Hygrophoropsis aurantiaca, **narrkantarell**
Hygrophorus hedrychii, **björkvaxskievling**
Hygrophorus olivaceoalbus, **olivvaxskievling**
Hygrophorus piceae, **granvaxskievling**
Inocybe geophylla, **sidentråding**
Inocybe lacera, **mörktråding**, U, Herbert K, Det Stig J
Inocybe mixtilis, **löktråding**

Kuehneromyces mutabilis, **föränderlig tofsskevling**
Laccaria bicolor, **tvåfärgad laxskievling**
Laccaria laccata, **laxskievling**
Laccaria tortilis, **dvärglaxskievling**
Lactarius badiusanguineus, **glansrisk**
Lactarius deterrimus, **blodrisk**
Lactarius glycosmus, **kokosrisk**
Lactarius necator, **svartrisk**
Lactarius rufus, **pepparrisk**
Lactarius tabidus, **smårisk**
Lactarius trivialis, **skogsrisk**
Lactarius vietus, **grårisk**
Lamprospora cf rugensis (flera kollektorer av denna art), Staffan Kyrk, Karen Hansen
Leccinum aurantiacum, **aspsopp**
Leccinum versipelle, **tegelsopp**
Lepiota magnispora, **gullockig fjällskievling**
Leocarpus fragilis, **glansgryn**
Lichenomphalia umbellifera, **vecknavling**
Lycogala epidendrum, **vargmjölk**
Lycoperdon pyriforme, **gyttrad röksvamp**
Lyophyllum rancidum (= *Tephroclybe rancida*), **mjölgråskievling**
Metatrichia vesparium, **bukettullklubba**
Mycena epipterygia, **flåhätta**
Mycena flavoalba, **gulvit hätta**
Mycena galericulata, **rynkhätta**
Mycena rosella, **rosenhätta**
Mycena sanguinolenta, **mörkeggad blodhätta**
Oligoporus caesius, **blåticka**
Oligoporus stipticus, **bitterticka**
Paxillus involutus, **pluggskievling**
Peziza cf alaskana group, Karen H, Staffan K, Det Karen H
Peziza sp., "dark purple", leg Staffan K och Karen H, foto Karen H, Thomas L
Phellinus conchatus, **sålticka**
Phellinus ferrugineofuscus, **ullticka**
Phellinus lundellii, **björkeldtcka**
Phellinus punctatus, **kuddtcka**
Phlebia centrifuga, **rynkskinn**, U, undersidan granlåga, HKAU
Pholiota flammans, **svavelgul tofsskevling**
Pholiota lenta, **slemflamskevling**
Piptoporus betulinus, **björktcka**
Pluteus cervinus (= *P. atricapillus*), **hjortskölding**
Pseudohydnum gelatinosum, **geletaggsvamp**
Ramaria eosanguinea, U, PNIL, Det Lennart S
Rhodocollybia butyracea f. asema, **horngrå nagelskevling**
Rhodocollybia butyracea f. butyracea, **mörk nagelskevling**
Rhodocollybia maculata var. maculata, **fläcknagelskevling**
Rickenella fibula, **vaxnavling**
Rickenella swartzii, **blåfotsnavling**, U, i moss, sandstrand vid ån, Eva G, Det Ellen L

Russula aeruginea, grönkremla
Russula albonigra, gråsvart kremla
Russula claroflava, gulkremla
Russula clavipes, olivsillkremla
Russula consobrina, nässelkremla
Russula decolorans, tegelkremla
Russula emetica, giftkremla
Russula fragilis, skörkremla, Herbert K, (HK 14301)
Russula fragilis var. knauthii, luktade kokos, Herbert K, (HK 14305)
Russula gracillima, spädkremla
Russula integra, mandelkremla
Russula integriformis
Russula nitida, åderkremla
Russula olivascens, grön äggkremla
Russula paludosa, storkremla
Russula puellaris, siennakremla
Russula queletii, krusbärskremla
Russula rhodopoda, lackkremla
Russula velenovskyi, gulröd kremla
Russula vinosa, vinkremla, Herbert K, (HK 14302)
Stereum subtomentosum, sammetsskinn
Strobilurus esculentus, grankotteskivling
Stropharia aeruginosa, ärggrön kragkivling
Stropharia hornemannii, stor kragkivling
Stropharia semiglobata, gul kragkivling
Suillus variegatus, sandsopp
Suillus luteus, smörsopp
Thelephora terrestris, vårtöra
Trichaptum abietinum, violticka
Tricholoma saponaceum, såpmusseron
Tricholoma stiparophyllum, rättikmusseron

Tricholomopsis decora, stubbmusseron
Tricholomopsis rutilans, prickmusseron
Trichophaea hybrida, Karen H, Staffan K, Det Karen H
Xeromphalina campanella, rostnavling

Rödlistade arter

Fomitopsis rosea, rosenticka, NT
Haploporus odoratus, dofticka, VU
Phellinus ferrugineofuscus, ullticka, NT
Phlebia centrifuga, rynkskinn, VU

Kommentar

***Amanita rubescens*.** Idag äter vi inga flugsvampar. Men i Doktor M.A. Lindblads svampbok från 1901 anges att rodnande flugsvamp är "ätlig, åtmonstone efter förvällning". Den glada bageriägarinnan Anna Lundström var aktiv i Sundsvalls Mykologiska Sällskap under första halvan av 1970-talet. Hon berättade att rodnande flugsvamp var populäraste matsvampen i Sundsvall under 1930-talet. Einar Ingelström som besökte Sundsvall vid flera tillfällen skriver på s. 195 i sin "Svampbok" från 1940 om flugsvampar: "Här inrymmas några av våra allra giftigaste svampar, särskilt *A. phalloides*, under det att andra arter äro eftersökta läckerheter, såsom *A. vaginata* och *rubescens*".

***Lamprospora cfrugensis*.** Ove Eriksson anger i sin checklista att arten växer vid eller nära Bryummossa och uppger bara en svensk lokal: Jämtland, Frostviken socken, Bjurälven NR, grottområdet, 27/7 2010, leg och det T. Læssøe och Jens Petersen.

Tuula försökte lära oss några Cortinariuser

Tuula Niskanen är svampforskare vid Helsingfors universitet tillsammans med maken Kare Liimatainen som är specialist på DNA-analyser av svampar. Paret hade även med sig lilla dottern Aava. Tuula har nu fått en fin tjänst som mykolog vid kända universitet Kew utanför London. Hon höll intressant föredrag för oss en kväll under mykologiveckan om släktet *Cortinarius*. Tuula påpekade att spindlingar är släktet med flest arter inom ordningen Agaricales (skivlingar och soppar) samt att spindlingar har stor ekologisk betydelse för träden i våra nordliga skogar.

Därefter berättade hon att det finns fyra undersläkten (subgenus) av spindlingar: *Cortinarius*, *Myxadium*, *Phlegmadium*, *Telamonium*. Hon gick sedan igenom

karaktärerna för arter inom dessa undersläkten. Arterna inom undersläktet *Myxadium* har till exempel slemmig hatt och fot. Därefter berättade Tuula om undersläktet *Telamonium* som hon särskilt studerar.

Det är viktigt att notera storlek, form, lukt, färgen på velum och fruktkött samt även doft och färg på torkade exemplar. Tuula visade bilder av *Cortinarius ochrophyllus* med gula velumband som är vanlig i blåbärsgranskog, vår vanligaste svenska naturtyp. Hon visade även bilder av *C. testaceofolius* som Håkan Lindström och Karl Soop beskrivit samt av *C. privignatus*, en art som Karl beskrivit, den var enligt Tuula vanlig vid dagens utflykt till Häggberget.

Landskapsbild från Västerknulen över Skälsjön i Liden socken. Foto: Håkan Sundin.

Peziza cf alaskana group. De enda uppgifterna om *Peziza alaskana* i Ove Erikssons checklista avser två fynd under mykologiveckan i augusti 2006 i Härjedalsfjällen. Jan-Åke Lönnqvist samlade en kollekt i Tännås socken, Klinken på jord vid en fjällback (UPS). Det andra fyndet gjordes av Bernt Hägg längs en stig vid fåboden Djupdalsvallen nedanför Mittåklappen (UPS).

Båda fynden bestämdes av Thomas Læssøe. Karen, Thomas och D.H. Pfister diskuterar arten i artikel 2001 om: ”*Phylogenetics of the Pezizaceae, with an emphasis on Peziza*”. *Mycologia* 93: 958-990. Nu har man tydligen funnit att *Peziza alaskana* är ett komplex av flera arter. Karens fynd vid Mjällån blir därför en viktig pusselbit vid fortsatta studier av *Peziza alaskana* group och närstående arter inom släktet storskålar (*Peziza*).

Peziza sp. Karen fann en mörkt violett art inom släktet storskålar (*Peziza*) på lövved ute på en sandrevel i Mjällån. Hon tror det rör sig om en ny art för vetenskapen. Kanske vi får besked om några år i någon artikel. Karen Hansen och Thomas Læssøe tog fin bild av namnlösa svampen, se ovan.

Russula albonigra är sällsynt i midsvenska området. Det handlar om en svartaktig kremla som direkt grånar utan nästan inte alls rodna. Vi ser den i skog på kustens alnökalk och ibland i västra kalkområdet i Borgsjö och Liden socknar. Den är även under flera år noterad i fjällnära granskog vid Kolåsen i västra Jämtland. Siw Muskos har funnit gråsvart kremla i rikare granskog i sin hembygd i Tuna socken dels vid Torkarlsberget dels vid Uvberget, den senare kollekten bestämd av Johani Ruotsalainen.

Russula clavipes (= *R. elaeodes*) är en stor olivgrön sillkremla som under regniga, goda svampår kan växa i stora mängder i talldominerade skogar. Siw Muskos har plockat flera korgar med denna fina matsvamp i rikare tallskog på Ljunganåsen vid Södra Sillre i Borgsjö socken. Under mykos matsvampsutflykter till Kovlandsmon i Sättna socken så är olivsillkremlan en av de matsvampar som fyller korgarna. Vi ser även olivsillkremlan under tallar i rikare bergssluttningar till exempel vid Siljeberget i Selånger socken och Remsleberget i Sollefteå. Den är även vanlig under flerhundraåriga tallar på diabasmark i lövbrännereservatet på Sönnasjöbergen i Stöde socken, Medelpad.

6266630 6928857

22 Hörningsholm

Medelpad, Alnö socken, hästbetade strandängar, björkhagar, gråalskog, delvis på kalksten

Ledare: John Granbo
Skrivare: Mats Karlsson och Nils-Otto Nilsson, Jan-Olof Tedebrand
Datum: 10 september 2014
Deltagare: Ingemar Herber, Margareta Herber, Lello Hund, Ivona Kautman, Vaclav Kautman, Viktor Kucera, Mikael Jeppson, Mats Karlsson, Staffan Kyrk, Thomas Læssøe, Anne Molia, Jan Nilsson, Nils-Otto Nilsson, Kill Persson

Artlista

Arrhenia epichysium, grånavling, Thomas L, GB, foto Tommy K
Bisporella citrina, citrinskål, Thomas L
Bjerkandera adusta, svedkremla
Bovista aestivalis, mångformig äggsvamp, rich soil under *Alnus*, Thomas L, Det Mikael J, MJ 10136, GB
Cerrena unicolor, slingerticka
Chondrostereum purpureum, purpurskinn
Coprinopsis atramentaria, grå bläcksvamp
Cystoderma amianthinum, ockragul grynskevling
Entoloma mougeotii var. *mougeotii*, gråblå nopping, u, gräsmark, Kill P
Entoloma sericellum, bleknopping
Flammula alnicola (= *Pholiota alnicola*), altofsskevling
Fomitopsis pinicola, klibbticka
Geoglossum fallax, fjällig jordtunga, Ivona K, Viktor K
Gloeophyllum sepiarium, vedmussling

Anne Molia och Lello Hund. Foto: Thomas Læssøe.

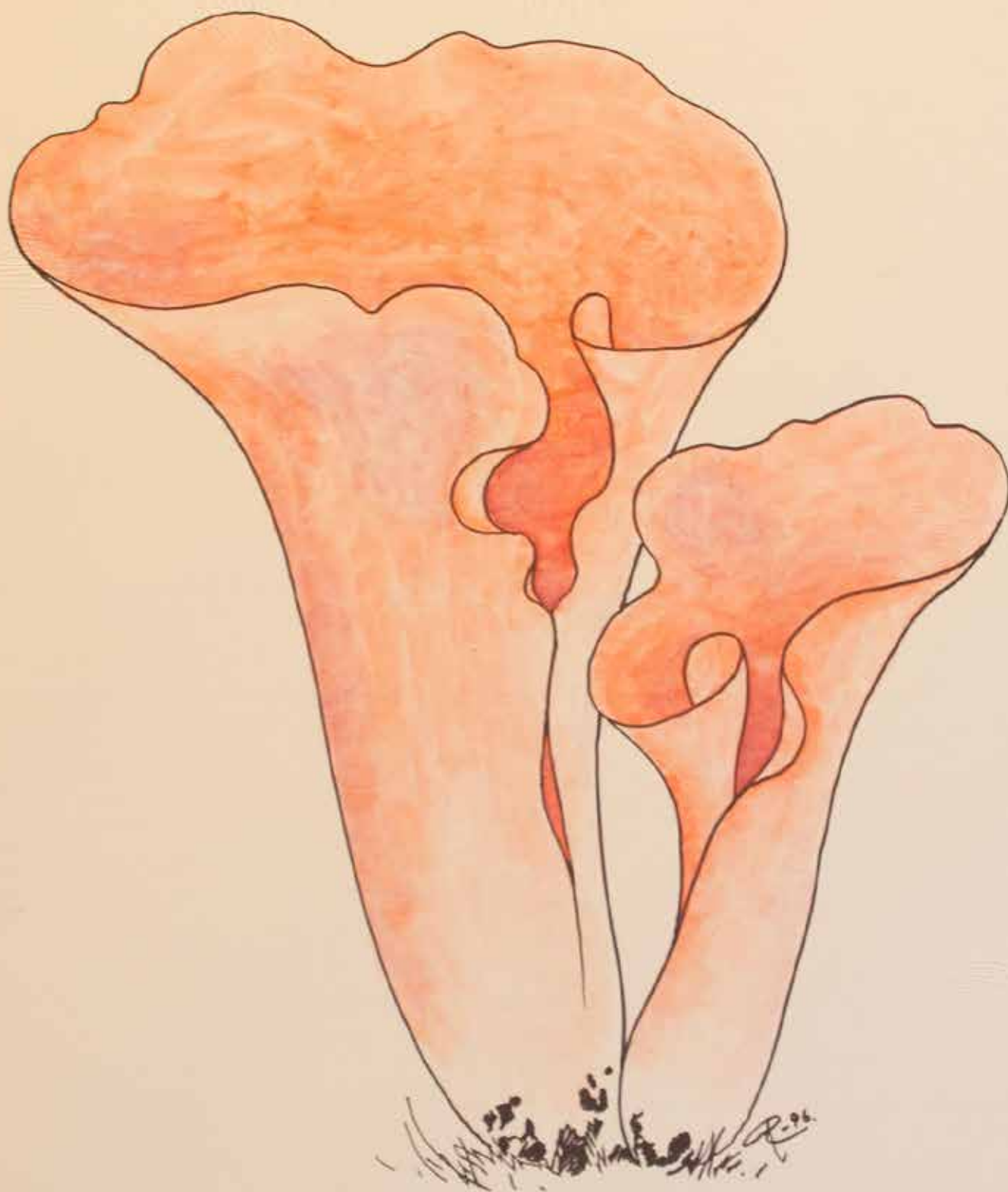
Gyrodon lividus, alsopp
Hygrocybe conica, toppvaxskivling
Hygrocybe insipida, småvaxskivling
Hygrocybe persistens, spetsvaxskivling
Hygrocybe virginea (= *Cuphophyllus virgineus*), vit vaxskivling
Hygrophorus hedrychii, björkvaxskivling
Hymenogaster griseus, Lello Hund + Anne M
Hymenogaster lycoperdineus, Lello Hund + Anne M
Lactarius pubescens, blek skäggriska
Lepista irina, irismusseron
Mycena galericulata, rynkhätta
Naucoria scolecina, mörk alskråling
Paxillus involutus, pluggskivling
Peziza varia, stubbskål, Thomas L, Det Karen H
Pholiotina arrhenii, ringhätting, U,
Urtica, black soil, Thomas L
Pholiota highlandensis, brandtofsskevling
Pluteus cervinus, hjortskölding
Pluteus hispidulus, Thomas L, GB
Ramariopsis umbrinella, Ivona K, Vaclav L, Viktor K
Russula aeruginea, grönkremla
Russula fragilis, skörkremla

Mjällådalens fäbodar och torp

Högländsbodarna anlades som fäbod till byn Högländ i centrala Ljustorpsbygden. Bönderna i Ljustorps byar hade sina fäbodar här längs Mjällån och de skogsområden som besöktes under mykologiveckan är gamla förut skogsbetade fäbodskogar. Här på utmarkerna vid Mjällån anlades även torp (små jordbruk) där bönderna i Ljustorp eller bruket i Västanå var ägare till marken. Torparna betalade "hyra" för torpet i form av dagsverken åt hemmansägarna eller åt järnbruket i Västanå samt

även i form av leveranser av träkol åt bruket. Mot slutet av 1800-talet ersattes dagsverken med arrendesummor och många torp friköptes. Torpen i Mjällådalens övergavs redan kring förra sekelskiftet då torparna fick jobb och ett bättre liv ute vid kustens expansiva sågverk, industrier och framväxande välfärdssamhälle. Under mer än hundra år har skog och mark i Mjällådalens mer och mer återgått till naturskogar. De kvarvarande, välhållna torpen är idag populära som sommarstugor.

Tremiscus helvelloides
Geléträtting

Kommentar

Här vid Hörningsholm fanns ett av de många sågverk som kantade stränderna på Alnön i senare delen av 1800-talet. Författaren Elias Sehlstedt blickade 1872 från Sundsvall ut mot Alnön och skrev: "Och hela hamnen som en spegel låg, och såg jag såg varthelst jag såg".

Selma Lagerlöf skriver om Alnö och sågverken i "Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige" (1907) som var en läsebok för folkskolan. Hon skildrade Sverige och svensk natur med en positiv vinkel i boken: naturen var givmild, sågverksarbetarna skapade välstånd åt Sundsvall och fosterlandet. Om Alnön skriver Selma: "Örnen rörde vingarna och for över till Alnön som låg mittemot Sundsvall. Här blev pojken förvånad över alla de sågverk som kläddestränderna, verk vid verk, brädgård vid brädgård. Han räknade till 40 sågverk... det är ändå underbart att det kan se ut så häruppsade han. Ett sådant liv och en sådan rörelse har jag inte sett på annat ställe under hela resan. Det är ett märkvärdigt land vi har, vart jag kommer, alltid finns det något för människor att leva av".

Idag år 2015 består skogsindustrin i Sundsvall-Timrå av stora enheter. Ett enda stort sågverk i Tunadal har ersatt alla de andra sågverken. Massafabriken Östrand fick en stark miljöprofil under tidigare miljöchefen Roine Morins tid. Idag är fabriken nettolieferantör av biobaserad el och spillvärmer centrala Timrå och delar av Sundsvall. SCA satsar 8 miljarder kr närmaste tre åren på fördubbling av kapaciteten vilket gör Östrand till landets största massabruk. Ortvikens pappersbruk har problem eftersom efterfrågan på tidningspapper minskar för varje år. Mittuniversitetet forskar intensivt om nya produkter inför framtiden från skogen.

Allt som idag tillverkas ur fossil olja kan i framtiden göras av skog. Nanocellulosa av träråvara kan användas till mat, kosmetika och även elektronik ex transistorer. Sedan 1920 har virkesförrådet i svenska skogar fördubblats och kurvan för virkesförrådet pekar uppåt även i framtiden. Utrymme finns både för framtidens miljövänliga biobaserade produkter ur skogen och för en rejäl satsning på "multiple use" enligt amerikansk modell, alltså mer mångsidig användning av skogen för rekreation, ekoturism, bevarandet av biologisk mångfald.

John Granbo är naturvårdare vid länsstyrelsen i Väster-norrland. Han bor med fru och två barn i en upprustad arbetarbostad här vid Hörningsholm. John har gjort en fin naturvårdsinsats med att öppna upp en del av lövskogen

mot havet till hästbetad strandäng. Utsikten mot havet och mot Hörningsholmen är som en vacker tavla! Här finns nu öppna, betade kalkberg och mossiga fina ängsmarker. Liksom i andra, havsnära ängsbackar på norra Alnön så är bästa tiden att leta svamp i senare halvan av september och första halvan av oktober, lite beroende på väder och vind. Under regniga höstar då lågtrycken från Atlanten kommer drivande under flera veckor och nätterna är någorlunda milda så brukar svamptoppen infinna sig under första halvan av oktober.

Ett stilla, varmt duggregn föll när vi togs emot av John. Deltagarna tog sig in i hästhagarna och började krypa omkring i de spännande kalkbackarna. Efter sommarens extrema värme och torka hade några regniskurar äntligen fällt sina livgivande droppar över ängsmarken, strandängen och lövskogen intill. Olika små svårbestämda rödskivlingar började visa sig på de mossiga kalkklipporna. Ivona, Kill, Viktor pillrade upp en del av de små fruktkropparna. Det finns säkerligen många fler spännande svamparter att upptäcka under senhösten här på Johns hästbetade mossiga ängar på kalkberget!

Hymenogaster lycoperdineus är ny för Sverige! Grattis Anne och Lello! Tryffeln grävdes fram av Lello och Anne i mossig, fuktig hästbetad lövskog med gran, asp och björk på kalksten. Den är vit och blir kanelgul.

Pluteus hispidulus var skojigt fynd i den hästbetade gråallunden med svart mulljord och murken alved. Ekologisk Katalog anger bara fynd på murken bokved i södra Sverige. Funga Nordica skriver "rare in temp. - hemib". Johan Nitare har fin bild av denna sällsynta skölding på sidan 351 i Skogsstyrelsens bok om "Signalarter". *Pluteus hispidulus* tillhör det koppel av sydliga bokskogsarter som skuttar iväg upp till kustnära gråalskog på alnökalksten i Medelpad.

Akvarell av Rolf Lidberg.

Tomas Rydkvist och hans medarbetare visar bränning i kustskogen inom Njurunda Mångfaldspark. Foto: Hjördis Lundmark.

Mångfaldsparker

Under mykologiveckan hade vi den kunnige skogsbiologen Magnus Andersson som guide till utflyktslokalen Höån och till andra gammelskogar inom Sörgraninge Mångfaldspark i Sollefteå kommun, Ångermanland. Det blev en hel del intressanta fynd av marksvampar på sandiga tallmoar och av vedsvampar i gamla naturskogar och ravinområden.

Högre naturvårdsambitioner

Statliga Sveaskog och skogsbolagen är certifierade enligt FSC och avsätter frivilligt fem procent av sin skog för naturvård. De har även bildat ekoparker (mångfaldsparker) där man har högre naturvårdsambitioner än på övrig skogsmark. Ekoparkerna får kanske ses som kompensation för intensivt skogsbruk på vissa marker med täta plantager, contortatall och kvävegödsel.

Bestånd med contortatall är kvistiga, täta med nästan ingen markvegetation, blåser ofta omkull, avverkas vid cirka 60 års ålder. Dessutom är contortan invasiv art som kan sprida sig till övriga marker. Men den växer bättre och ger högre volymtillväxt än vanlig tall. Kvävegödsling av skogsmark missgynnar många mykorrhizasvampar och även markens mossor och lavar som själva kan vara kvävefixerare. Ett fåtal marksvampar gynnas, enligt studier, av kvävegödsling främst triviala arter såsom pepparriska (*Lactarius rufus*) och pluggskivling (*Paxillus involuts*). Ökning av skogsmarkens kvävehalt har samma negativa effekt på sällsynta svamparter som kvävegödsling av gamla ängar.

SCA har hittills bildat fem mångfaldsparker i sina fem skogsförvaltningar i Norrland. Varje mångfaldspark omfattar några tusen hektar skog och placeras gärna intill existerande naturreservat så att naturvärdena höjs. Inom parkerna stärker man även natur- och kulturvärdena genom bränning, gynnar lövskog till exempel stängsel mot älgbete av asp- och sälg, åtgärder för att bevara kulturminnen i skogen mm. Dessutom satsar man i parkerna på stigsystem, informativa skyltar och guidningar som bidrar positivt till den växande natur- och kulturturismen.

Hjördis Lundmark liksom undertecknad var med på invigningen av Sörgraninge Mångfaldspark i augusti 2014. Programmet var intresseväckande med information om parkens natur- och kulturvärden. Generaldirektören för Skogsstyrelsen, Monica Stridsman, var med liksom länets landshövding, Bo Källstrand. Under ett intressant pass berättade Bo Lundin från Naturvårdsverket och Lars Rubensson, lantmätare hos SCA, om markbyten inom ramen för det så kallade Sveaskogspaketet. SCA har avstått atrika gammelskogar som nu blivit reservat mot att man istället

fått ersättningsmark på gammal statlig mark. På bara tre år har länsstyrelsen i Västernorrland nu kunnat bilda lika många nya reservat som man sammanlagt bildat under senaste tjugo åren! I hela landet har 450 naturreservat på totalt 60 000 hektar kunnat bildas 2013-2015 tack vare systemet med ersättningsmark. Det vore onekligen smart och bra för naturvärden om vår nya regering under mandatperioden 2015-2018 kunde ordna till liknande Sveaskogspaket så att fler av våra sista gamla naturskogar snabbare fick lagligt och långsiktigt skydd.

Njurundakustens mångfaldspark

En fin sommardag i juni 2015 invigdes Njurundakustens mångfaldspark som SCA bildat söder om Sundsvall runt gamla järnbruket Galtström. Sundsvalls Myko har varit representerad i arbetsgruppen som förberett invigningen. Berte och Hjördis Lundmark liksom Jan-Olof Tedebrand var med på rundturen i området per buss och vid båtturen längs kustavsnittet under den soliga invigningsdagen. Mångfaldsparken ansluter till de nybildade marina reservaten Salen och Långören med bland annat grunda laguner som länsstyrelsens marinbiolog Lotta Nygård initierat berättade om från båtdeckat vid invigningens båtfärd. Havsörnar seglade över kusttallskogarna under Lottas engagerade föredrag om blåmusselbankar och tångbälten i havet.

Svampar i kustnära natur

Även Njurundakustens mångfaldspark hyser intressanta svampbiotoper som gynnas av satsningen bland annat gammal vresig kusttallskog på mjölonpnydda sanddynsfält som vilar på skalgrusbänkar. Utglesning av tallskogen och viss bränning planeras för att bland annat gynna fågeln nattsjärna som här finns på sin nordligaste utpost i landet. Här har norska mykologen Gro Gulden och andra även samlat frygisk spindling (*Cortinarius phrygianus*) och en i övrigt intressant funga av bland annat sällsynta musseroner. Finaste sanddynsområdet på skalgrus vid Björkvik med en spännande funga avsattes som biotopskydd för femton år sedan efter förslag från mykologen Siw Muskos som ofta exkurerat där. Här finns även långgrunda orkidérika stränder på skalgrus liksom rikkärr och även klibbalkärr som är intressanta ur svampsynpunkt. Höga bestånd av havtorn finns i den inre strandzonen och här kan man se havtornstickor (*Phellinus hippophaecola*). I början av oktober när frosten förstört matsvampen inåt landet brukar sundsvallsmykologerna ha matsvampsutflykter till de havsnära sandfälten och magra hållmarkerna här vid Njurundakusten.

De magra kusttallskogarna med ibland flera hundra år gamla tallar är hemvist för talltickor (*Phellinus pinii*). Med hjälp av forskare vid Mittuniversitetet kommer man att

Njurunda Mångfaldspark invigdes även med båttur i soligt sommarväder längs kusten där marinbiologen Lotta Nygård berättade om havskustens biologiska mångfald. Foto: Hjördis Lundmark.

placera in tallved infekterat med mycel av tallticka på gamla levande tallar för att på lång sikt få till rötade, ihåliga tallar som gynnar skalbaggar och på sikt ger bohål åt slaguggla och andra fåglar. Den magra kusttallskogen är ett eldorado för färgsvampar bland annat olika korktaggsvampar. Sundsvalls Myko och Svampfärgarna fick igenom ändring i bestämmelserna för de nya marina reservaten. Förutom tillstånd att plocka "marklevande matsvampar" så står nu att även "marklevande färgsvampar" får plockas i reservaten!

Naturvårdsbränningar planeras i en del av de magra kusttallskogarna som ytterligare skulle stärka de mykologiska värdena och förhindra övergång till granskogar. Men mest värdefullt inför framtiden är kanske att flera mil av den i övrigt hårt exploaterade havskusten vid Sundsvall skyddas från exploatering. Ett stort intresse hos boende i område tillgodoses att utveckla natur- och kulturturismen. Under hösten 2015 invigdes även Märtingsbergets mångfaldspark på SCA-mark i Bräcke kommun, Jämtland bestående av 2000 hektar mest talldominerade områden men även med gamla lövbrännor. Naturskyddsföreningens ordförande Johanna Sandahl klippte bandet. I Norrbotten har SCA invigt en mångfaldspark vid Jokkmokk där flera av de fina gammelskogar som Mats Karström funnit ingår bland annat en sandtallhed på 20 hektar.

Eko- och mångfaldsparkerna är värdefulla satsningar för biologisk mångfald och ekoturism. De blir en viss kompensation för den stora omföringen av gamla artrika naturskogar till mer kortlivade, ensartade produktionsskogar, för kvävegödsling, contortaplantager och andra åtgärder som har negativ effekt på skogens natur- och kulturvärden. Men ekoparkerna måste även kompletteras med högre naturvårdsambition i övriga skogsbruket och med fler skyddade områden för att internationella mål om biologisk mångfald och svenska miljömål ska kunna uppfyllas.

6983466 610686

76 Höån

Ångermanland, Graninge socken,
Sörgräninge Mångfaldspark,
naturskogar i sluttningar och djupa
raviner

Ledare: Magnus Andersson
Skrivare: Annika Norin
Datum: 10 september 2014
Deltagare: Magnus Andersson, Dan Broström,
Rut Folke, Lars-Inge Hedlund,
Marianne Leckström, Eva Lindblom,
Per-Erik Mukka, Peter Nilsson,
Annika Norin, Ildico Rimoczi,
Imre Rimoczi m fl

Det blev en ganska äventyrlig vandring i sluttningarna och längs botten av Höåns mäktigt djupa dalgång. Gam-
mal naturskog mötte oss på flera platser med spännande
ingredienser som jätteasp, gott om granlågor med tickor,
knotiga gamla tallar. Paret Imre och Ildico Rimoczi från
Ungern utropade vid flera tillfällen: "fantastisch, fantas-
tisch"! Intressant var att de plockade med sig olika vitmos-
sor, något som tydligen inte är så vanligt i Ungern. Efter att
vi passerat Höån på den nysnickrade lilla bron fick flera
deltagare känna på jordgetingars hettande stick efter vår
påhälsning i deras bohåla. Stämningen var god, trots en lite
längre vandring i stiglös terräng. Svamplistan blev rätt lång.
Lappticka och andra kräsna vedsvampar uppmärksam-
mades speciellt. Vargspindling, ögonskål och narrporing
var några av de skojiga fynden. Annika noterade suveränt
våra glada tillrop om svampfynd. Lunchen intogs söder om
Småmyrorna där SCA gjort en naturvårdsbränning i äldre
tallskog. Vi såg bara någon enstaka svamp där eftersom det
var så kort tid efter branden. Magnus A

Artlista

Albatrellus ovinus, färticka
Amanita fulva, brun kamskivling
Amanita muscaria, röd flugsvamp
Amanita regalis, brun flugsvamp
Amanita submembranacea, gråstrumpig
kamskivling, U, fuktig, mossig granskog, Dan B
Ampulloclitocybe clavipes, klumpfotad trattskevling
Amylocystis lapponica, lappticka
Antrodia serialis, knölticka
Antrodia xantha, citronticka, U, Marianne L, conf Mikael J
Armillaria mellea coll., honungsskevling
Calocera viscosa, gullhorn

Climacocystis borealis, trådticka, gran, U, Marianne L
Coltricia perennis, skinticka
Cortinarius anomalus, björkspindling
Cortinarius canabarpa, vargspindling, U, mossig,
fuktig, äldre granskog, U, Dan B, Det Karl S
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius gentilis, gulbandad spindling
Cortinarius limonium, eldspindling
Cortinarius paleaceus, pelargonspindling
Cortinarius paragaudis, tegelbandad
spindling, U, Marianne L
Cortinarius pholideus, tofsspindling
Cortinarius rubellus, toppig giftspindling
Cortinarius sanguineus, blodspindling
Cortinarius semisanguineus, rödskivig kanelspindling
Entoloma cetratum, skogsrödhätting
Fomes fomentarius, fnöskticka
Fomitopsis pinicola, klibbticka
Fomitopsis rosea, rosenticka, gran
Galerina marginata, gifthätting
Gomphidius glutinosus, citronslenskivling
Gymnopilus penetrans, fläckig bitterskevling
Gymnopilus picreus, mörkfotad bitterskevling
Gymnopus acervatus, tuvnagelskevling
Gymnopus confluens, brosknagelskevling
Heterobasidion annosum, rotticka
Humaria hemisphaerica, ögonskål
Hygrocybe conica, toppvaxskivling
Hygrophorus camarophyllus, sotvaxskivling
Hygrophorus erubescens, besk vaxskivling
Hygrophorus karstenii, äggvaxskivling
Hygrophorus olivaceoalbus, olivvaxskivling
Hygrophorus piceae, granvaxskivling
Junghuhnia collabens, blackticka
Laccaria laccata, laxriskä
Laccaria tortilis, dvärglaxskivling, Lill
Eilertsen, Det Mikael J, GB
Lactarius aurantiacus, brandriskä
Lactarius badiosanguineus, glansriskä
Lactarius deterrimus, blodriskä
Lactarius fuliginosus, rökriskä
Lactarius glycosmus, kokosriskä
Lactarius helvus, lakritsriskä
Lactarius necator, svartriskä
Lactarius repraesentaneus, gulriskä
Lactarius rufus, pepparriskä
Lactarius torminosus, skäggriskä
Lactarius trivialis, skogsriskä
Lactarius vietus, gråriskä
Lactarius zonarioides, granriskä
Leccinum versipelle, tegelsopp
Leptoporus mollis, kötticka, gran

Marasmiellus perforans, barrbrosking
Mycena laevigata, halhätta
Mycena pura, rättikhätta
Oxyporus corticola, barkticka, asp
Paxillus involutus, pluggskivling
Phellinus chrysoloma, granticka, granlåga, U, DBRO
Phellinus ferrugineofuscus, ullticka
Phellinus nigrolimitatus, gränsticka
Phellinus tremulae, aspticka
Phellinus viticola, vedticka
Phlebia centrifuga, rynkskinn, gran
Pholiota scamba, liten flamskivling,
 U, grankvist, Dan B, Det Stig J
Protomerulius caryae, narrporing, U, björk
 som rötats av sprängticka, U, Per-Erik M
Pseudographis pinicola, gammelgransskål, gran
Russula aeruginea, grönkremla
Russula claroflava, gulkremla
Russula decolorans, tegelkremla
Russula elaeodes, olivsillkremla
Russula favrei, gransillkremla
Russula vinosa, vinkremla
Sarcomyxa serotina, grönmusling
Stereum sanguinolentum, blödsinn
Stropharia semiglobata, stor kragkivling
Suillus variegatus, sandsopp
Trichaptum abietinum, violticka
Trichia decipiens, gul ullklubba

Tricholoma inamoenum, luktmusseron
Tricholomopsis decora, stubbmusseron
Tubaria confragosa, ringskråling, U, Marianne L

Rödlistade arter

Fomitopsis rosea, rosenticka, NT
Hygrophorus karstenii, äggvaxskivling, NT
Junghuhnia collabens, blackticka, VU
Leptoporus mollis, kötticka, NT
Phellinus ferrugineofuscus, ullticka
Phlebia centrifuga, rynkskinn, VU
Protomerulius caryae, narrporing, VU
Pseudographis pinicola, gammelgransskål, NT

Kommentar

Junghuhnia collabens med sina orange-chokladfärgade fruktkroppar (bild i Rymans svampbok) är sällsynt, ses mest på undersidan av grova granlågor i gammal naturskog men även i örtrika älvsogar i mittersvenska området. Blacktickan ses aldrig i moderna, planterade granskogar.

Protomerulius caryae, narrporing är sällsynt och verkar vara ny art för länet Västernorrland att döma av utbredningsuppgifterna i rödlistan 2010 och av Artportalens data. Magnus A

Nytt praktverk om europeiska tickor

Här i mittersvenska området har intresset varit rätt stort för tickor under senaste femtio åren.

Massor av vanliga tickor, mest zontickor och borsttickor, sändes på 1970-talet till docent Åke Strid vid Naturhistoriska Riksmuseet som med en ängels tålmod bestämde våra tickfynd och sände vänliga brevsvär. Rolf Lidberg hade på 1970-talet i sitt gamla stora trähus på Grundläggaregatan i Sundsvall ett helt rum fyllt med ibland dåligt torkade svampkollektorer i stora kartonger. De flesta kollektorna torkade Rolf på elementen i huset. Vid en svampträff började rummet plötsligt fyllas av små malar som troligen kläckts ur någon dåligt torkad fjällticka (*Popyporus squamosus*). Borgsjöveckan 1986 med norske tickspecialisten Leif Ryvarden som ledare blev en höjdarupplevelse för tickännarna och vi lärde oss

många av gammelskogens tickor i fina skyddsvärda natursogar som på så vis blev uppmärksammade och en del områden skyddades.

Tickorna är inte fler än att man, med viss övning, kan lära sig känna igen de flesta arterna. De har även olika växtkrav. Det nuvarande standardverket om Europas tickor är skriven av Leif Ryvarden vid Oslo universitet och Ireneia Melo vid universitetet i Lissabon. Praktverket utkom 2014, heter "Poroid Fungi of Europe", recenserades av Karl-Henrik Larsson i SMT 2014/2, innehåller fina färgbilder och beskrivningar av alla våra tickor. Boken kostar 700 nkr och kan beställas från Leif Ryvarden: leif.ryvarden@ibv.uio.no

1626441 6933143

37 Indalsälvens delta

**Sveriges största kustdelta med
grålskogar, barrskog, videbälten,
sandfält**

Ledare: Håkan Sundin
Skrivare: Thomas Læssøe
Datum: 12 september 2014

Artlista

Amanita muscaria, röd flugsvamp
Amanita rubescens, rodmande flugsvamp
Ampulloclitocybe clavipes, klumpfotad trattskeivling
Annulohypoxylon multiforme, björkdyna
Antrodiella niemelae, kantörsporing, på
Hymenochaete tabacina, U, Håkan S, Det Thomas L
Antrodiella semisupina s.l., glasticka, på Fomes fomentarius
Antrodia serialis, knölticka
Amphinema byssoides, kraterskinn
Armillaria lutea, Betula, Thomas L
Baeospora myosura, kottetätskeivling
Bisporella citrina, citronskål
Bjerkandera fumosa, rötticka
Boletus edulis, karljohan, U, Ingemar H
Ceraceomyces serpens, vindelgröppa
Cerrena unicolor, slingerticka
Chlorociboria aeruginascens, grönved
Chondrostereum purpureum, purpurskinn, Betula, Thomas L
Clitocybe candida
Clitocybe fragrans, dofttrattskeivling
Clitocybe nebularis, pudrad trattskeivling
Clitocybula platyphylla, strecknagelskeivling
Clitopilus hobsonii, vedmjölmussling
Collybia cirrata, liten nagelskeivling
Collybia tuberosa, spetsknölig nagelskeivling
Coniophora puteana, källarsvamp
Cortinarius albocyanus, blekviolett
spindling, U, Håkan S, Det Håkan L
Cortinarius albobolaceus, blekviolett
spindling, U, Håkan S, Det Håkan L
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling
Cortinarius cremeolaniger (= pearsonii), Betula
+ Salix, Thomas L + foto, Det Tuula N, (GB)
Cortinarius delibutus, gulspindling, U, Håkan S
Cortinarius porphyropus, anilinspindling,
U, Thomas L, Det Stig J
Cortinarius septentrionalis, auroraspindling,
U, Håkan S, Det Håkan L
Cortinarius trivialis, trappspindling,
U, Håkan S, Det Håkan L

Crepidotus lundellii
Crucibulum cruciculiforme (=Crucibulum
laeve), gul brödkorgssvamp
Cystodermella granulosa, rostbrun grynskeivling
Cystolepiota seminuda, blek puderskeivling
Cytidia salicina, sälplätt, U, Håkan
S, Det Thomas L, foto TL
Daldinia petriniae, U, Betula, Thomas L, foto TL
Datronia mollis, hjortticka
Deconica crobula, U, Thomas L, (GB)
Diatrype bullata, sälgnästing, Salix
Diatrype stigma, slätgnästing, Betula, Thomas L
Entoleuca mammata, aspdyna
Entoloma rhodocalix, vecknavelrödning
Entoloma sericeum, silkesrödhättning
Leptosporomyces septentrionalis, (=Fibulomyces
s.), taigaslättskinn, U, Betula, Thomas
L + foto TL, Det Karl-Henrik L
Flammula alnicola, altofsskeivling
Flammulina elastica, on Salix, Thomas L, GB
Fomes fomentarius, fnösktcka
Fomitopsis pinicola, klibbticka
Galerina marginata, gifthättning
Galerina triscopa, spetsättning, U, Thomas L, foto TL
Ganoderma applanatum, platticka
Gloeophyllum sepiarium, vedmussling, Picea, Thomas L
Graddonia coracina, U, Betula, Thomas L
Gymnopilus picreus, mörkfotad bitterskeivling
Gymnopus androsaceus, tagelbrosking
Gymnopus confluens, brosknagelskeivling
Gymnopus impudicus, tallnagelskeivling, U, Thomas L
Gyromitra infula s.l., på stammar av gråal, Thomas L, foto TL
Hygrocybe conica, toppvaxskeivling
Hypholoma capnoides, rökslöjskeivling
Hypocrea protopulvinata, tickdyna, på Fomitopsis pinicola
Inocybe geophylla, sidentråding
Junghuhnia nitida, ockraporing
Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskeivling
Laccaria laccata, laxskeivling
Lactarius deterrimus, blodrisk
Lactarius glyciosmus, kokosrisk
Lactarius necator, svartrisk
Lactarius pubescens, blek skäggrisk
Lactarius tabidus, smårisk
Lactarius trivialis, skogsrisk
Leccinum scabrum s.lat., björksopp
Lactarius torminosus, skäggrisk
Lactarius vietus, grårisk
Laxitextum bicolor, tvåfärgad laxskeivling
Leccinum variicolor, fläcksopp
Leccinum versipelle, tegelsopp
Lepiota castanea, kastanjefällskeivling, U, Thomas L
Lepiota cristata, syrlig fjällskeivling, Thomas L

Hättmögel (*Spinellus fusiger*). Foto: Thomas Læssøe.

Lepiota magnispora, **gulflockig fjällskivling**

Lepiota clypeolaria, **syrlig fjällskivling**

Leucocortinarium bulbiger, **bleksporig**

spindling, Thomas L, foto TL

Leucogyrophana sororia, U, Thomas L, conf Karl-Henrik L

Lycoperdon perlatum, **vårtig röksvamp**, Thomas L, foto TL

Lycoperdon pyriforme, **gyttråd röksvamp**

Lycoperdon utriformis (= *Calvatia utriformis*),

skålröksvamp, Thomas L

Marasmiellus perforans, **barrbrosking**

Marasmius epiphyllus, **dvärgbrosking**

Marasmius limosus, **vassbrosking**

Marasmius setosus, **boklövbrosking**

Marasmius siccus, **veckbrosking**, Thomas L + foto, (GB)

Marasmius wynneae, **föränderlig brosking**

Mycena aetites, **gräshätta**

Mycena galericulata, **rynhätta**, Betula

Mycena haematopus, **blodhätta**

Mycena filipes, **jodhätta**

Mycena flavescens

Mycena leptcephala, **klorhätta**

Mycena olivaceomarginata, **bruneggad hätta**

Mycena pura, **rättikhätta**

Mycena speirea, **kvisthätta**, Betula

Mycena pterigena, **bråkenhätta**

Mycena vulgaris, **klibbhätta**

Mycetinis scorodonius, **lökbrosskivling**

Naucoria escharioides, **blek alskräling**

Orbilia delicatula

Oxyporus populinus, **lönnticka**

Parasola misera, **på älgspillning**

Paxillus involutus, **pluggskivling**

Peziza varia, **stubbskål**

Phellinus igniarius, **eldticka**

Phellinus nigricans, **svart eldticka**

Pholiota spumosa, **klibbflamskivling**

Pholiota tuberculosa, **finflockig tofsskivling**,

U, Thomas L, conf Stig J

Physisporinus sanguinolentus

Piptoporus betulinus, **björkticka**

Pleurotus ostreatus, **ostronmussling**

Pleurotus pulmonarius, **blek ostronmussling**

Plicatura nivea, **algröppa**, foto Thomas L

Pluteus cervinus, **hjortskölding**

Polyporus ciliatus, **sommarticka**, Betula, Thomas L

Polyporus squamosus, **fjällticka**

Pseudochaete tabacina (= *Hymenochaete tabacina*), **kantöra**

Pycnoporus cinnabarinus, **cinnoberticka**

Ramaria invalii (= *abietina*), **granfingersvamp**

Resupinatus applicatus, **strimmussling**

Ramaria eumorpha, U, Thomas L, Det Ilkka K

Rhodocollybia butyracea f. *asema*, **horngrå nagelskivling**

Rhodocybe parilis, **trattrussling**, U, sandbank

vid älven, Jan-Erik H, Det Thomas L

Sommaräng. Foto: Hjärdís Lundmark.

Ripartites tricholoma, franssskivling
Russula aeruginea, grönkremla
Russula claroflava, gulkremla
Russula depallens, bleknande björkkremla
Russula queletii, krusbärskremla
Sphaerobolus stellatus, slungboll, Poaceae, Thomas L
Spinellus fusiger, hättmögel, på *Mycena haematopus*, Thomas L, foto TL
Steccherinum fimbriatum, franstagging
Stereum rugosum, rynkskinn
Stereum subtomentosum, sammetsskinn
Stropharia semiglobata, gul kragsskivling
Tectella patellaris, U, *Alnus incana*, Thomas L, foto TL, (GB)
Trametes hirsuta, borstticka, TKAEm Betula
Trametes versicolor, sidenticka, Betula, Thomas L
Tricholoma fulvum, fläckmusseron
Tricholoma stiparophyllum, rättikmusseron
Tricholoma virgatum, gallmusseron
Tubifera ferruginosa, bikaksvamp
Typhula erythropus, rödfotad trådklubba
Typhula gyrans (= *T. setipes*), liten trådklubba, Betula
Xerocomus ferrugineus, sammetssopp

Kommentar

Cortinarius septentrionalis är stor och färggrann, vanlig i mittersvenska fjällen under björk och dvärgbjörk men finns även under björk i skogslandet och som här på sandjordar vid havet. Många fjällarter finns ner till Bottenhavet i Medel-

pad och Ångermanland där höga berg når ända ut till havet. Just bergen nära havet i Ångermanland brukar även kallas "Höga Kusten" och har blivit Unescos världsarv på grund av den höga landhöjningen. En del fjällväxter till exempel nordisk stormhatt (*Aconitum septentrionale*) och torta (*Lactuca alpina*) följer även med bergen ut till Bottenhavet.

Daldinia petriniae. Tidigare talade man bara om "skiktdyna, *Daldinia concentrica*". Men i Ove Erikssons svenska checklista finns idag 6 arter inom släktet *Daldinia*. Mest omtalad är *Daldinia loculata* som växer på brända björkar och i sin tur attraherar sällsynta brandinsekter.

Fibulomyces septentrionalis är en skinnsvamp som enligt "The Corticiaceae of North Europe" (1975) är rätt vanlig på murken barrved och ibland även på lövved i norra Sverige. Taigaslättskinn är först beskriven av svampforskaren John Eriksson i Göteborg som var världsledande kännare av just skinnsvampar.

Flammulina elastica. Funga Nordica anger "On wood of *Salix* and *Populus tremula*, winter, distribution poorly known due to confusion with *F. velutipes*. Known from temp. zone, the locality in Finland unknown, DK, Fi, No (Oppl: Lunner)".

Graddonina coracina var skojigt fynd. Den växer enligt Ove Erikssons checklist över svenska ascomyceter på grenar i fuktig mark. Ove ange att arten är rätt vanlig i Skåne men i

övriga landet nämns bara ett fynd nämligen på gren under vattnet i Lokån i Ytterlännäs socken, Ångermanland. Det var Nils Lundqvist och Roland Moberg som skrev om fyndet vid Lokån i Svensk Botanisk Tidskrifts temanummer 1977/4 om Ångermanland i artikeln: "Discomyceter från Ångermanland". Då var *Graddonia coracina* ny art för Sverige och blev utdelad i Lundell & Nannfeldts Fungi exsiccati suecici.

Lepiota castanea är, liksom många andra små fjällskivlingar, giftig och innehåller Amatoxin, alltså samma gift som finns i en del flugsvampar till exempel i lömska flugsvamp (*Amanita phalloides*).

Marasmius wynneae anges i Ryman-Holmåsens s. 332 i text och karta finnas från Skåne-Uppland i löv- och barrskog på kalkgrund. Här finns även en bra bild av denna sydliga rikmarksart som har sin kända nordgräns i Medelpads kustband. Den är även samlad på andra kustnära lokaler till exempel av Machiel Noordeloos år 1986 i Siljebergets hassellundar i Selånger socken.

Marasmius limosus är en pytteliten skivling som växer på vissna strån av gräs och vass, gärna i strandområden. Ekologisk Katalog anger utbredning i södra Sverige.

Maramius setosus, boklövsvamp var intressant fynd av Thomas Læssøe. Ekologisk Katalog anger bara fynd på boklöv i de forna danska landskapen i södra Götaland! Funga Nordica anger "rare in Hemiboreal-southern boreal". I Norge återges bara två kända fynd i Vestfold och Östfold alltså längst i söder.

Mycena flavescent var skojigt fynd. Ekologisk Katalog anger att arten växer i bokskog, sällan annan lövskog och barrskog, har utbredning söder om Dalälven och att hättan ofta växer på sandig mark bland multnande löv, barr och gräs. Funga Nordica anger att *Mycena flavescent* växer på skogsförna, ofta på multnande boklöv eller gräsmark, mycket vanlig i tempererad zon, här och var i hemiboreal zon. Man anger en enda fyndplats i Finland. Sammanfattningsvis handlar det om en hätta som hittills är känd mest från rikare bokskogar och hassellundar söder om boreala zonen. Norsk SoppDatabas har dock ett fynd från Nordland fylke som ligger på samma breddgrad som Västerbotten. Fin bild och beskrivning av *Mycena flavescent* finns på norrmannen Arne Aronsens hemsida om norska *Mycenafynd*: home.online.no/~araronsen/Mycenapage/Mycenapage.html

Orbilina delicatula är en ascomycet som växer på murken ved. Enligt Ove Erikssons checklista över svenska icke licheniserade ascomyceter (2014) så är den inte funnen tidigare i Medelpad.

Physisporinus sanguinolentus är en ettårig ticka som inte är vanlig i mittsvenska området. Sårtickan känns lätt igen på att den vita fruktkroppen blir roströd när man tar på den.

Rhodocybe parilis samlades av Jan-Erik Hederås på en sandbank i deltat. Jan-Erik skrev först *Rhodybe caelata* på fältblanketten. Thomas Læssøe mikroskopade fyndet och ändrade till *Rhodocybe parilis* och angav även "mild tasting". Funga Nordica (2012) anger att trattrussling växer på sandmark och är mycket sällsynt i tempererad zon med svenskt fynd bara i Skåne!

Tectella patellaris är en mussling som anträffades för tjugoo år sedan av Härnösandsmykologen Elisabeth Wedin på alved i Indalsälvens delta. Fyndet väckte uppmärksamhet och Siw Muskos tog fin bild som finns på s. 100 i exkursionsguiden. Funga Nordica anger att arten växer på grenar av al och hassel, är sällsynt i boreal-subalpin zon. En känd lokal i Norge och en känd lokal i Finland nämns. Nu under mykologiveckan fann vi *Tectella patellaris* i många gråalskogar vilket tyder på att arten varit förbisedd. Den anträffades även vid mykologiveckan 2002 i Ramseletrakten, västra Ångermanland

***Typhula gyrans* (=setipes)** anges i Ekologisk Katalog bara funnen söder om Dalälven. Liten trädklubba är en av tjugotal arter inom det fascinerande släktet *Typhula* som utför en viktig arbetsuppgift i naturen. De är nämligen nedbrytare och växer gärna på stjälgar av gräs och örter. En del av arterna är skadesvampar på kulturväxter till exempel *T. betae* och *T. trifolii*. Ibai Olariaga var med oss under mykologiveckan och han specialstuderar just nu trädklubbornas liv och leverne i vår natur.

På s. 117 i Ryman-Holmåsens svampbok finns bild och beskrivning av *Typhula uncialis*, stjälgträdklubba som är vanlig i mittsvenska området på stjälgar av bland annat rallarros och nordisk stormhatt.

Russula claroflava är en utmärkt matsvamp enligt boken "Svampar i Sverige" (2013). Bo Mossberg har även målat fin akvarell i boken av gulkremlan.

Trametes versicolor. Sidentickan är sydlig, kartan hos Ryman-Holmåsens visar utbredning norrut till Dalälven. Thomas Læssøes fynd var därför intressant. Men vi har funnit sidentickan på flera kustlokaler och även i västra Medelpad. Söker man i Naturhistoriska Riksmuseets digitala sökregrister så finner till exempel man ett fyndbelägg av sidenticka, insamlat av Siw Muskos från Borgsjö socken, Lillberg år 1984. Fyndet sändes till Åke Strid som lade in kollekten i riksmuseets herbarium. Sidentickan skiljs från närstående tickor bland annat på svart skikt i fruktkroppen.

642447 6940930

Kammartjärn

Ångermanland, Häggdånger socken, äng

Ledare: Lennart Vessberg
Skrivare: Annika Norin
Datum: 11 september 2014
Deltagare: Gunnel Avehag, Birgitta Damne, Sven Damne, Lars-Göran Hellsten, Karin Kellström, Annika Norin, Maj-Britt Såthe, Ove Undander, Lennart Vessberg

Här vid odlingen Kammartjärn finns ängsmark med en av länets största förekomster av fältgentiana (*Gentianella campestris*).

Artlista

Amanita regalis, brun flugsvamp
Arrhenia acerosa, musselkantarell, U, äng med jordblottor, Lennart V
Boletus edulis, Karljohan
Chalciporus piperatus, pepparsopp
Clavaria cf falcata, opalfingersvamp, U, Maj-Britt S
Climacocystis borealis, trådticka, U, Lars-Göran H
Clitocybe fragrans, dofttrattskeivling, U, Ove U
Clitocybe odora, grön trattskeivling, U, Lars-Göran H

Clitopilus prunulus, mjölskeivling
Coprinellus micaceus, glitterbläcksvamp
Cortinarius bififormis, gycklarspindling, U, blandskog, Lars-Göran H
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius croceus, gulskivig spindelskeivling
Cortinarius lucorum, aspspindling, U, ängsmark under asp, Birgitta D, Lars-Göran H
Cortinarius porphyropus, anilinspindling, U, Birgitta D
Cortinarius spilomeus, rödflockig spindelskeivling, U, Lars-Göran H
Cortinarius triumphans, mångkransad spindelskeivling
Crepidotus calolepis (= *Crepidotus mollis* var. *calolepis*), fjällmussling, U, lövpinne, Sven D
Cystoderrella granulosa, rostbrun grynskeivling, U, Ove U
Flammulina velutipes var. *velutipes*, vinterskeivling
Fomitopsis pinicola, klibbticka
Gloeophyllum sepiarium, vedmussling, U, Marianne L
Hebeloma mesophaeum, diskfränskeivling, U, Ove U, conf Stig J
Hygrocybe acutoconica var. *acutoconica*, spetsvaxskeivling, gårdstun, U, Lars-Göran H, Det Mikael J, conf Kill P
Hygrocybe ceracea, spröd vaxskeivling
Hygrocybe chlorophana, gul vaxskeivling, U, Lennart V
Hygrocybe conica var. *conica*, toppvaxskeivling, U, gårdstun, Birgitta D, Ove U
Hygrocybe pratensis, ängsvaxskeivling
Hygrophoropsis aurantiaca, narrkantarell
Infundibulicybe squamulosa (= *Clitocybe squamulosa*),

Ull färgat med lysticka. Foto: Hjärdís Lundmark.

småfjällig trattskeivling, U, Lars-Göran H
Inocybe rimosa, topptradskeivling, U,
 betad äng, Karin K, conf. Ellen L
Kuehneromyces mutabilis, förändring tofsskeivling
Laccaria laccata, laxskeivling
Lactarius deterrimus, granblodriska
Lactarius flexuosus, buktriska, U, gräs längs
 gångstig, Ove U, conf. Michael K
Lactarius necator, svartriska
Lactarius rufus, pepparriska
Leccinum aurantiacum, aspsopp, U, under
 asp på ängen, Ove U, conf. Michael K
Leccinum scabrum, björksopp
Leccinum variicolor, fläcksopp
Lycoperdon perlatum, vårtig röksvamp
Microglossum viride, grön jordtunga, U, kommentar
Paxillus involutus, pluggskeivling
Polyporus varius (= *P. leptcephalus*), strumpticka
Rugosomyces carneus, rosenmusseron, U, Lars-Göran H
Russula aeruginea, grönkremla, U,
 hagmark med björk, Karin K
Russula depallens, bleknande björkkremla
Russula favrei, gransillkremla
Russula fragilis, skörkremla, U, Lars-Göran H
Russula gracillima, spädkremla, U, på äng, Gunnel A
Russula vesca, kantkremla

Klampenborg, Naturreservat

Medelpad, Njurunda socken, förvildad park

Datum: 8 september 2014

Artlista

Bovista aestivalis, mångformig röksvamp,
 Ivona K, Det Mikael J, MJ 10145, GB
Hygrocybe cantharellus, kantarellvaxskeivling, U, Ivona K
Hygrocybe virginea, vit vaxskeivling, U, Ivona K
Lactarius glycosmus, kokosriska, U, Ivona K

Kommentar

Klampenborg var första kommunala naturreservat som Sundsvalls kommun bildade. Det handlar om en förvildad herrgårdspark vid övergivet sågverkssamhälle. Ivona och Vaclav Kautman och Viktor Kucera åkte på egen hand till Klampenborg före mykologiveckan men där var torrt och dåligt med svamp.

Stropharia semiglobata, gul kragsskeivling, U, Karin K
Trametes hirsuta, borstticka
Xerocomus ferrugineus, sammetssopp, U, äng vid skogskant

Kommentar

Clavaria falcata, på utlagda fältblanketten står *C. vermicularis* men någon har strukit över *vermicularis* och istället skrivit *C. falcata*.

Hygrocybe acutoconica var. *acutoconica*, fanns på utställningen med tre snygga insamlingar av Lars-Göran H, Lenart V och Ove U från "äng och gårdstun".

Microglossum viride, insamlad av Vaclav Kautman och determinerad av Viktor Kucera. På fältblanketten anges eko-
 login: "On banks of a small creek". Miljön är typisk för arten.

Ej uppgiven från landskapet Ångermanland i Ove Erikssons ascomycetlista 2014.

Xerocomus ferrugineus, på fältblanketten står "*X. subtommentosus*, sammetssopp" men den vanligaste sammetssoppen i området ska enligt Funga Nordica heta *X. ferrugineus*.

Siv Norberg vid sålgstam med ett tjugotal lystickor. Siv är kontaktperson för Svampfärgarsällskapet och lär ut svampfärgning till allmänheten vid utflykter i Sundsvallsområdet. Foto: Jan-Olof Tedebrand.

627866 6953073

71 Kroktjärn

Ångermanland, Stigsjö socken,
grandominerad blandskog på diabas
(dolomite)

Ledare: Stig Norell, Lennart Vessberg
Skrivare: Hjalmar Croneborg
Datum: 10 september 2014
Deltagare: Gunnel Avehag, Hjalmar Croneborg,
Anders Dahlberg, Inga-Lill Franzén,
Håkan Lindström, Karin Kellström,
Tommy Knutsson, Ilkka Kytövuori,
Bernt Linton, Sofia Lund, Claes-Göran
Mellberg, Jean-Marc Moingeon,
Sylvane Moingeon, Tuula Niskanen,
Karl Soop, Ewa Svensson, Maj-Britt
Såthe, Lennart Söderberg, Lennart
Vessberg

Kroktjärn är klassisk utflyktslokal för Härnösands svampklubb med ett stort utbud av intressanta och sällsynta arter. Vid utflykt hösten 2013 noterade Stig Norell och andra bl a *Catathelasma imperiale* (kejsarskivling), *Sarcodon versipellis* (bröddtaggsvamp) och en mer än 100 meter lång och meterbred halvcirkel med *Hydnellum geogenium* (gul taggsvamp). Ett flertal skogsbäckar förhöjer områdets naturvärden. Hjalmar Croneborg, Tommy Knutsson m fl uttryckte vid hemkomsten förtjusning över "ädelgranskogen" vid Kroktjärn!

Kartläggning av fungan i ett område brukar kräva livslånga inventeringar. Men bara under denna enda inventering gjordes fynd av cirka 20 rödlistade svamparter + signalarter som motiverar skyddsinsatser av skogen vid Kroktjärn. Följande

arter indikerar särskilt höga naturvärden och fin kalkbarrskog av reservatsklass vid Kroktjärn: *Alloclavaria purpurea*, *Boletopsis leucomelaena*, *Catathelasma imperiale*, *Cortinarius barbarorum*, *C. blattoi*, *C. fuscobovinus*, *C. metarius*, *C. piceae*, *C. pini*, *C. pseudoglaucopus*, *C. talimultiformis*, *Hebeloma syrjense*, *Hydnellum geogenium*, *Hygrophorus subviscifer*, *Lactarius olivinus*, *Lactarius zonarioides*, *Ramaria schildii*, *Rugosomyces onychinus*, *Russula densifolia*, *Tricholoma olivaceotinctum*.

Artlista

Alloclavaria purpurea, luddfingersvamp
Amanita muscaria, röd flugsvamp
Amanita regalis, brun flugsvamp
Amanita virosa, vit flugsvamp, u, gammal
granskog, Lennart V, conf Michael K
Ampulloclitocybe clavipes, klumpfotad
trattskivling, u, Karin K
Asterophora lycoperdoides, stoftkremling,
på multnande kremlor
Bankera violascens, grantaggsvamp, U, fuktig
granskog, Maj-Britt S, conf Michael K
Boletopsis leucomelaena, grangråticka, (IK)
Cantharellus cibarius, kantarell
Catathelasma imperiale, kejsarskivling,
6953884 / 1586392, Ewa S, Det Lennart V
Chroogomphus rutilus, rabarbersvamp
Clavulina rugosa, U, Gunnel A
Clavariadelphus ligula, barrklubbsvamp, U, Ewa S
Clitocybe odora, grön trattskivling
Clitopilus prunulus, mjölskivling, U, Ewa S
Cortinarius aureofulvus, gyllenspindling, gran-
kalk, Lennart S, conf Ilkka K, (GB), (IK)
Cortinarius balteatus, bårdspindling, (IK)

Svampkontakter med länsstyrelsen

Landets länsstyrelser är lokala kunskapscentra om biologisk mångfald. Per Sander som var med oss under mykologiveckan som utflyktsledare är svampintresserad naturvårdshandläggare på länsstyrelsen i Västernorrland.

Per uppger att skogarna vid Kroktjärn ägs av skogsbolaget SCA och att länsstyrelsen vid sin årliga planeringsträff med SCA nyligen kommit överens om att området inte ska avverkas. Vid mykologiveckan ledde Per utflykter till olika naturreservat. Vi hade även med oss John Granbo som utflyktsledare. John är skötselansvarig för naturreservaten i länet och jobbar bland annat med naturvårdsbränning. Länsstyrelsen hjälper även till med att ta fram kartor vid svampveckor och bidrar med

pengar för tryckning av rapporter. Sundsvalls Myko får även alla förslag på nya reservat på remiss och vi yttrar oss ibland och kommer med förslag och synpunkter. Eftersom länsstyrelsen har personella och andra resurser så känns det viktigt att planera svampveckor i nära samverkan med våra vänner inom naturgänget på länsstyrelsen. De är även måna om att få in uppgifter om artfynd i reservat och andra naturområden samt att uppgifterna hamnar i Artportalen.

- Cortinarius blattoi*, U, Picea-diabase, Ilkka K, (GB), IK
Cortinarius callisteus, **lokspindling**, U, Ewa S
Cortinarius camphoratus, **stinkspindling**
Cortinarius citrinofulvescens, (IK)
Cortinarius collinitus, **violettfootad slemspindling**
Cortinarius croceus, **gulskivig spindling**,
 u, fuktig barrskog, Inga-Lill Franzén
Cortinarius delibutus, **gulspindling**, U, Håkan L
Cortinarius depressus, **kontrastspindling**, (IK)
Cortinarius fervidus, **roströdskevig spindling**
Cortinarius fuscobovinus, (IK)
Cortinarius glaucopus, **strimspindling**, U, Picea, Tuula N
Cortinarius illuminus, U, Picea, diabase, Tuula N, (IK)
Cortinarius cf impenoides, (IK)
Cortinarius infractus s.l., **bitterspindling**,
 Picea, diabase, Tuula N, (IK)
Cortinarius laniger, **ullspindling**, U, Claes-Göran M
Cortinarius cf lucorum, **aspspindling**, (IK)
Cortinarius malicorius, **grönköttig spindling**, U,
 fuktig granskog, Inga-Lill F, conf Michael K
Cortinarius metarius (= *barbarorum*),
 Picea-diabase, Tuula N, (GB), (IK)
Cortinarius piceae, **barrskogsfagerspindling**, (IK)
Cortinarius pallidirimosus, Karl S (KS), Det Ilkka K
Cortinarius piceodisjungendus, Ilkka K, (GB), (IK)
Cortinarius pini, **jämtlandsspindling**, (IK)
Cortinarius pluvius, **liten gallspindling**
Cortinarius porphyropus, **anilinspindling**,
 Maj-Britt S, conf Karl S
Cortinarius privignatus
Cortinarius pseudoglaucopus, **violettrandad
 spindling**, U, Picea-diabase, Tuula N, (GB)
Cortinarius renidens, **glansspindling**, (IK)
Cortinarius semisanguineus, **rödskevig
 kanelspindling**, U, Claes-Göran M
Cortinarius solis-occasus, **slät ullspindling**,
 U, Picea, diabase, Tuula N
Cortinarius spilomeus, **rödflockig spindling**, U, Picea, Karl S
Cortinarius spilomeus, **rödflockig spindling**, (IK)
Cortinarius sulfurinus, **persiljespindling**, U, Håkan L
Cortinarius sulfurinus, **persiljespindling**, (IK)
Cortinarius talimultiformis, (IK)
Cortinarius uraceus, **svartnande spindling**, (IK)
Cortinarius variegatus, **kantspindling**, Claes-Göran M
Cortinarius varius, **klubbspindling**, U, Anders D
Cortinarius varius, **klubbspindling**, (IK)
Cudonia circinans, **mössmurkling**,
 U, barrmatta Picea, Tuula N
Cytidia salicina, **sälglätt**, U, säl, Sofia L
Gomphidius glutinosus, **citronslemskivling**
Gymnopilus penetrans, **fläckig bitterskevling**, (IK)
Hebeloma cf cavipes, (IK)
Hebeloma syrjense, (IK)
Hydnellum aurantiacum, **orange taggsvamp**, U, Karin K
Hydnellum concrescens, **zontaggsvamp**, (IK)
Hydnellum geogenium, **gul taggsvamp**, U, Sofia
 L, conf Michael K, Tommy K 2014-206
Hydnellum peckii, **skarp dropptaggsvamp**,
 U, gammal barrskog, Lennart V
Hydnellum suaveolens, **doftaggsvamp**, (IK)
Hydnum repandum, **blek taggsvamp**, U,
 gammal granskog, Lennart V
Hygrophoropsis aurantiaca, **narrkantarell**
Hygrophorus agathosmus, **doftvaxskivling**,
 U, Sofia L, conf Michael K
Hygrophorus erubescens, **besk vaxskivling**
Hygrophorus hedrychii, **björkvaxskivling**,
 U, Sofia L, Det Ellen L
Hygrophorus korhonenii, **vitgrå vaxskivling**, Jean-
 Marc M, Det Karl S, conf Michael K, (GB)
Hygrophorus olivaceoalbus, **olivvaxskivling**
Hygrophorus piceae, **granvaxskivling**
Hygrophorus subviscifer, **narrvaxskivling**, (IK)
Inocybe cf dulcamara, **bittersöt tråding**, (IK)
Lactarius deterrimus, **blodriska**
Lactarius fennoscandicus, Tommy K
Lactarius helvus, **lakritsriska**, U, Jean-Marc M
Lactarius olivinus, **olivinriska**, U, fuktig
 granskog, Maj-Britt S, Det Ilkka K, (IK)
Lactarius repraesentaneus, **gulriska**, U, Jean-Marc M
Lactarius resimus, **alabasterriska**, U,
 Betula, Picea, Jean-Marc M, (GB)
Lactarius resimus, **alabasterriska**, (IK)
Lactarius scrobiculatus, **svavelriska**
Lactarius tuomikoskii, (IK)
Lactarius trivialis, **skogsriska**
Lactarius uvidus, **lilariska**, U, vitmosskärr, Sofia L
Lactarius zonarioides, **granriska**, U, Claes-Göran M
Lentaria byssiseda, **spinnfingersvamp**,
 U, SLUN, Det Tommy K
Lepiota magnispora, **gulflockig fjällskivling**, U, Ewa S
Lepista nuda, **blåmusseron**, U, Sofia L, conf Michael K
Lyophyllum infumatum, (IK)
Mycena laevigata, **halhätta**
Mycena pterigena, **bråkenhätta**, Tommy K 2014-207
Mycena pura, **rättikhätta**
Mycena rosella, **rosenhätta**, U, Karin K, conf Michael K
Neolecta vitellina, **gullmurkling**, U, Anders D
Phellodon niger, **svart taggsvamp**, u, Anders D, conf Michael K
Phellodon niger, **svart taggsvamp**, (IK)
Pholiota lubrica, **rödbrun slemflamskivling**,
 U, Gunnel A, Det Stig J
Ramaria eosanguinea, (IK)
Ramaria schildii, **citronfingersvamp**, U, Ewa D,
 Det Ilkka K, (IK), mikroskoperad av Ilkka K,
 Lennart S

Ramaria testaceoflava, **gultoppig fingersvamp**,
U, fuktig barrskog, Gunnel A
Ramaria testaceoflava, **gultoppig fingersvamp**, (IK)
Rhodocollybia butyracea f. *asema*, **horngrå nagelskivling**
Rhodocollybia fodiens, **besk sågnagelskivling**, U, Sofia L
Rugosomyces onychinus, **onyxmusseron**,
U, Sofia L, Det Stig J, conf Michael K
Russula acrifolia, **skarp svedkremla**,
U, Picea, Karl S, conf Håkan L
Russula densifolia, **tätskivig svedkremla**
Russula elaeodes, **olivsillkremla**, U, Sofia L, Det Mats K
Russula favrei, **gransillkremla**, U, Håkan L
Russula foetens, **stinkkremla**
Russula lundellii (= *R. intermedia*), **praktkremla**,
U, Hjalmar C, Det Lennart S
Russula nauseosa, **strimkremla**, U, Sofia L, Det Mats K
Russula queletii, **krusbärskremla**, U, Gunnel A
Russula roseipes, **rosenfotskremla**, U, Pinusm Jean-Marc M
Sarcodon glaucopus, **blåfotad taggsvamp**, (IK)
Sarcodon imbricatus, **fjällig taggsvamp**
Stropharia aeruginosa, **ärggrön kragsskivling**, (IK)
Stropharia semiglobata, **gul kragsskivling**
Tricholoma saponaceum, **såpmusseron**, U, Picea, Karl S
Tricholoma albobrunneum, **kastanjemusseron**, (IK)
Tricholoma fulvum, **fläckmusseron**,
U, Maj-Britt S, conf Michael K
Tricholoma inamoenum, **luktmusseron**, U, Sofia L
Tricholoma olivaceotinctum, **fjällfotad musseron**,
U, Håkan L, Det Ilkka K, conf Michael K
Tricholoma olivaceotinctum, **fjällfotad musseron**, (IK)
Tricholoma virgatum, **gallmusseron**, U, Ewa S
Tricholomopsis decora, **stubbmuserone**
Xerocomus badius, **brunsopp**, U, Bernt

Rödlistade arter

Alloclavaria purpurea, **luddfingersvamp**, NT
Bankera violascens, **grantaggsvamp**, NT
Boletopsis leucomelana, **grangräticka**, VU
Catathelasma imperiale, **kejsarskivling**, VU
Cortinarius aureofulvus, **gyllenspindling**, VU
Cortinarius barbarorum (= *metarius*), NT
Cortinarius pini, **jämtlandsspindling**, VU
Cortinarius pseudoglaucopus, **violettrandad spindling**, VU
Cortinarius sulfurinus, **persiljespindling**, NT
Hydnellum aurantiacum, **orange taggsvamp**, NT
Hydnellum geogenium, **gul taggsvamp**, NT
Hydnellum suaveolens, **dofftaggsvamp**, NT
Hygrophorus subviscifer, **narrvaxskivling**, VU
Lactarius olivinus, **olivinriskä**, NT
Phellodon niger, **svart taggsvamp**, NT
Ramaria schildii, **citronfingersvamp**, VU

Ramaria testaceoflava, **gultoppig fingersvamp**, NT
Sarcodon glaucopus, **spricktaggsvamp**, VU
Tricholoma olivaceotinctum, **fjällfotad spindling**, VU

Kommentar

Amanita virosa är sydlig, nordligaste fynden finns från kustbandet i Västerbotten. Fyndet vid Kroktjärn någon mil från kusten var intressant och tyder på inslag med sur mark här i diabasstråket. Vit flugsvamp är rätt vanlig bland vitmossa i sur kustnära granskog i Njurunda socken i sydligaste Medelpad. Längre norrut finns vit flugsvamp i ett cirka tre mil brett bälte närmast kusten i Medelpad. Efter heta, torra somraren 2014 var den rätt vanlig. Vi såg den hösten 2014 vid flera av matsvampsutflykterna i Sundsvall och Timrå. Bland beläggen:

Alnö socken, Tranviken, hällmarksskog, 23/9 1988, Siw Muskos (S) Njurunda Maj, fuktig granskog, 7/9 1975, Signhild Olsson (UPS) Sundsvall, Sidsjöbodarna, 10/8 1988, Per Hedman (UME)

Catathelasma imperiale är sällsynt, rödlistad marksvamp i gammal, rik barrskog med cirka tjugo kända lokaler i mitt-svenska området. Den rikaste lokalen finns längs Djupdalsbäcken i Hällesjö sn, Jmt. Här växer vissa år stora grupper med kejsarskivling bland ormbunken *Diplazium sibiricum* (ryssbråken) i kanten av bäcken och i en djupt nedskuren ravin. Gunnel Avehag hade med sig till mykologiveckan pampig insamling av kejsarskivling från Häggsjön i Kall socken, Jämtland som länge prydde utställningen innan kejsaren torkades till evig vila hos Ellen Larsson i Göteborgs-herbariet (GB).

Cortinarius blattoi var sensationellt fynd. Denne ”brorsa” till kända celebriteten jättespindling (*C. praestans*) får fin presentation i europeiska *Cortinari*svännernas tidsskrift 2013 av Tor Erik Brandrud, Francesco Bellu, Tobias G. Fröslev, Geert Schmidt-Stohn i artikeln: ”*Cortinarius subgenus Phlegmacium* and the story about *Cortinarius Blattoi* Mazza”. Hittills finns tre kända svenska lokaler av jättespindlingens okände brorsa:

Norrbotten, Gällivare, Dundret, Klaus Höiland och Tor Erik Brandrud 1981 (Betula nana) TEB 157-81
Ångermanland, Torrom, Mogens Holm, JEC-kongressen i Härnösand 1997, TEB 5-97 (Picea)
Jämtland, Bräcke, Tunsved, J.Krumlinde,
*Cortinarius*veckan i Borgsjö 2010, TEB 136-1

Cortinarius impenoides finns inte i Dyntaxa och är troligen ny art för Sverige?

Gul taggsvamp, *Hydnellum geogenium* ger en säregen gulgrön färg på ullgarn. Foto: Hjärdís Lundmark.

Cortinarius pini är beskriven av norske mykologen Tor Erik Brandrud, växer under tall på kalkmark, är uppförd som VU (sårbar) i svenska rödlistan och känd från cirka 10 svenska lokaler bland annat i Jämtland. Den klassiska lokalen finns under de flera hundra år gamla tallarna i reservatet Andersön vid Storsjöns strand. Jämtlandsspindling är ny för länet Västernorrland och ytterligare en fin indikator på de höga naturvärdena vid Kroktjärn.

Cortinarius privignatus är mindre vanlig, beskriven av Karl Soop och växer i rikare granskogar.

Cortinarius pseudoglaucopus tillhör svampadeln! Enligt Karls Soops bok "*Cortinarius in Sweden*" (fjortonde upplagan 2014) s. 42 kan hatten vara 17 cm bred och fotknölen vara 5 cm bred! Vitrandad spindling tillhör alltså de ädla spindelskivlingarna inom undersläktet *Phlegmacium* som har höga krav på sin växtplats! Den står som VU (sårbar) på svenska rödlistan och som EN (starkt hotad) på norska röd-

listan, är typisk representant för undersläktet *Phlegmacium* med slemmig, olivbrun hatt och fotbas med kantad knöl. Cirka 30 kända lokaler i Sverige, under tall (sällsynt med gran) på kalkmark, flesta fynden från Gotland, Norduppland, Rättviksheden och Jämtland. CFP A 43.

Hydnellum geogenium verkar ha sin svenska nordgräns i Jämtland-Ångermanland. Vi ser den i äldre granskogar på kalksten, kalkmorän, diabasfält och skalgrus. Den bildar ibland enorma ansamlingar med tusentals fruktkroppar i kalkpåverkade bergssluttningar. Hjärdís Lundmark och Hans Marklund har med den som utmärkt färgsvamp i sin bok "Färgsvampar och Svampfärgning" s. 156-157. Anledningen anges vara att den ger mycket eftertraktade gröna färger på ullgarn och silke. De skriver även att gul taggsvamp saknar färgämnet teleforsyra, i motsats till de flesta andra korktaggsvampar. Istället innehåller den det gula färgämnet geogenin som ger den vackert olivgröna färgen på ullgarnet.

Kommentar

Hygrophorus subviscifer är beskriven i ord och bild på s. 41 i SMF:s häfte om "Släktet *Hygrophorus*, Skogsvaxskivlingar i Sverige", är sällsynt och bunden till äldre barrskogar, rödlisad i VU (sårbar). Jean-Marcs fynd vid Kroktjärn var skojigt. Här i mittsvenska området ser vi narrvaxskivling bara i de finaste, gamla kalkbarrskogarna till exempel

Alnö socken, Åssjöskogen, gammal granskog på kalksten, 14/10 1982, Siw Muskos (S)

Attmar socken, Sörfors, gammal granskog på diabas, 12/10 1983, Siw Muskos (UPS)

Borgsjö, Lombäcken, 11/9 1995 Anita Blom, det Eef Arnolds (W)

Torp socken, N. Getberget, 12/9 1995, Ilkka Kytövuori (S)

Ramaria schildii har tidigare angetts ha en västlig utbredning i Sverige med fynd i bland annat Bohuslän och Dalarna. Men nu vet vi att den även finns längs ostkusten i Sverige.

Norska mykologer anger att arten är vanlig i både sydöstra Norge och i Trøndelag-Nordland och troligen vanligaste stora korallfingersvampen i barrskog efter *R. testaceoflava* (Agaricica, volym 33, sidan 22). Hjördis Lundmark och Jens H Petersen fann *R. schildii* i rikare blåbärsgranskog vid Indals hembygdsgård, Medelpad år 1997. Framtiden får utvisa hur vanlig arten är i svenska granskogar. I fält ser man en tydlig citrongul, svavelgul fruktkropp, de långa och glatta sporerna är andra kännetecken.

Russula densifolia är en sydlig kremla med några få fynd i rik granskog i mittsvenska området. Stig Jacobsson samlade till exempel tätskivig svedkremla år 1983 nedanför diabasstupen vid Rankleven i Borgsjö socken (S).

Sarcodon glaucopus. Ilkka visade förtjust en märklig kollekt av blåfotad taggsvamp från skogen vid Kroktjärn. Hattarna var väldigt mörka och liknade hattarna hos *Sarcodon fuligineoviolaceus*, lilaköttig taggsvamp!

Tricholoma olivaceotinctum är en nordlig granart på kalkmark. Tidigare kallades den *T. squarrulosum*. Bild och beskrivning finns hos Ryman-Holmåsén, bilden är från Jmt, Mörsil socken, Sällsjö. Morten Christensen och Jacob Heilmann-Clausen skriver i sin nyutkomna bok "Ridderhatte" (2013): "Flest fynd från de kalkrika landskapen Medelpad och Jämtland i Mittsverige". Enligt Salo m fl (2005) är den mer eller mindre bunden till gammal skog i Finland vilket stämmer med vår erfarenhet från Norge och Sverige. Det är alltså ett äkta borealt taxon. Den är förmodligen utbredd genom taigan i Sibirien och bör finnas även i Nordamerika".

Vid Lögdö bruk finns en sparad skog med tallar som är flera hundra år gamla och där växer talticka (*Phellinus pinus*). Foto: Hjördis Lundmark.

Bilden av *R. olivaceotinctum* är tagen 4/9 1997 av Morten vid byn Änge i Lockne socken, Jämtland (MC 97-118). Arten har tidigare sammanblandats med andra svartfjälliga arter som finns söderut.

Lill berättade om korktaggsvampar

Skogen vid Kroktjärn hyste fem olika arter av korktaggsvampar (Släktet *Hydnellum*). Lill Eilertsen som är biolog höll föredrag en kväll om just de intressanta korktaggsvamparna.

Flera av arterna håller till på magra, sandiga tallhedar. Korktaggsvampar är även fina färgsvampar. Utförlig beskrivning av hur man färgar ullgarn med korktaggsvampar finns i Hjördis Lundmarks och Hans Marklunds bok om svamfärgning som kan beställas hos Hjördis.

Fältblanketter från mykologiveckan i Timrå 2014

 Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: Cortinarius bulliardii-oides

Svenskt namn: Mpd

Landskap: Mpd Församling/Kommun: Tuna N (5)

Lokal: Tuna N (5)

Koordinater: 9.9.2014

Datum: 9.9.2014

Biotop/substrat: Picea domatad forest

Leg: T. Niskanen Det: I. K. Jönvori

Conf: ☐ Vänd!

 Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: Lactarius quieticolor

Svenskt namn: Hög

Landskap: Hög Församling/Kommun: Höggdånger

Lokal: Höggdånger

Koordinater: 12/9 2014

Datum: 12/9 2014

Biotop/substrat: skogsväg i granskog

Leg: Dan Bröström Det: Stig Jacobsson

Conf: ☐ Vänd!

 Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: Cystoderma ambrosii

Svenskt namn: Vit grönstämpling

Landskap: Hedelpad Församling/Kommun: Timrå

Lokal: Ståureviken

Koordinater: 13/9 2014

Datum: 13/9 2014

Biotop/substrat: Tallskog med gränshög

Leg: H-B Sæthe Det:

Conf: ☐ Vänd!

 Fungi suecici www.svampar.se AM-13/12-2014

Vetenskapligt namn: Elaphomyces asperulus

Svenskt namn:

Landskap: Hedelpad Församling/Kommun: Tuna

Lokal: Hedelpad Rumsrik

Koordinater: X 69N669

Datum: 1565421 9/9-2014

Biotop/substrat: Fuktig, flat, rik granskog

Leg: Lees Hund Det: Anne Molia

Conf: ☐ Vänd!

 Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: Clavulina incarnata

Svenskt namn: Mpd

Landskap: Mpd Församling/Kommun: NRM

Lokal: 30, Siljebygd

Koordinater: 2014-09-13

Datum: 2014-09-13

Biotop/substrat: Fuktig al-granskog

Leg: G. Albinsson Det: Ibui

Conf: ☐ Vänd!

 Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: Catharina pseudo-glaucopter

Svenskt namn:

Landskap: 71 Församling/Kommun: Kröbiljörn

Lokal: 71, Kröbiljörn

Koordinater: 2014-09-10

Datum: 2014-09-10

Biotop/substrat: Picea

Leg: K. Sjöberg Det:

Conf: ☐ Vänd!

6982270 610570

77 Kvarnberget norr

Ångermanland, Grange socken, urskogsartad tallskog, grandominerad naturskog

Ledare: Magnus Andersson
Skrivare: Annika Norin
Datum: 10 september 2014
Deltagare: Magnus Andersson, Dan Broström, Rut Folke, Lars-Inge Hedlund, Marianne Leckström, Eva Lindblom, Per-Erik Mukka, Annika Norin, Peter Nilsson, Ildico Rimoczi, Imre Rimoczi m fl

Naturtyp

Gruppen åkte inte ända fram till Kvarnberget utan stannade strax norr om Kvarnberget, gick upp till en fin tallbacke, sedan vidare in i en tallblandskog med inslag av gamla tallar och en spännande, fuktig svacka, en loka som var torrlagd för tillfället. Aspar växte runt loken. Från tallbacken ovan vägen hade vi fin utsikt över Bjursjömyran. Lokalen som besöktes har koordinaterna 6982270 / 610570 Magnus A

Artlista

Albatrellus confluens, brödticka
Amanita porphyria, mörkringad flugsvamp
Amicodisca svrcekii, dränkt ved, Magnus A, Mattias A, det Thomas L, GB
Anomoporia kamtschatica, vaddporing
Antrodia infirma, urskogsporing
Antrodia sinuosa, timmerticka, u, gammal tallåga, Magnus A
Boletus pinophilus, rödbrun stensopp
Collybia tuberosa, spetsknölig nagelskivling
Cortinarius albobviolaceus, blekviolett spindling, Rut F, (GB)
Cortinarius armeniacus, aprikosspindling
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling
Cortinarius brunneus, umbraspindling
Cortinarius callisteus, lokspindling, u, mossig granskog, Dan B
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius collinitus, violettfootad slemspindling
Cortinarius croceus, gulskivig spindling, u, torrlagd väte i barrskog, Dan B
Cortinarius dolobratius, korpspindling, u, barrskog, Dan B, conf Karl S
Cortinarius mucosus, hedspindling

Thomas Læssøe och Lello Hund.

Cortinarius ochrophyllus, ockraspindling, u, Dan B
Cortinarius paleaceus, pelargonspindling
Cortinarius pholideus, tofsspindling
Cortinarius scaurus, myrspindling, u, lavtallskog, Magnus A
Cortinarius semisanguineus, rödskivig kanelspindling
Cortinarius stillatitius, honungsspindling
Cortinarius traganus, bockspindling
Fomes fomentarius, fnöskticka
Fomitopsis rosea, rosenticka, u, Per-Erik M
Hydnellum caeruleum, blå taggsvamp, u, tallskog, Dan B
Hygrophorus piceae, granvaxskivling, u, Inga-Lill F
Hypholoma capnoides, rökslöjskivling
Laccaria laccata, laxskivling
Laccaria proxima, stor laxskivling
Laccaria tortilis, dvärglaxskivling
Lactarius aurantiacus, brandriska
Lactarius helvus, lakritriska
Lactarius lacunarum, dyriska, u, Peter N
Lactarius mammosus, mörk kokosrisk
Lactarius trivialis, skogsriska
Lactarius vietus, grårisk
Lactarius zonarioides, granrisk, u, Dan B
Leccinum niveum, kärrsopp
Leccinum versipelle, tegelsopp
Lentaria epichnoa, vit vedfingersvamp
Lycoperdon perlatum, vårtig röksvamp
Multiclavula vernalis, enkel lavklubba, u, Peter N
Mycocacia fuscoatra (=Phlebia fuscoatra), mörk vaxtagg, asplåga i lok, Magnus A, det Karl-Henrik L
Oligoporus sericeomollis, silkesporing
Oxyporus corticola, barkticka
Paxillus involutus, pluggskivling

Peziza badia, **brunskål**
Phellodon tomentosus, **trattaggsvamp**, u, Lars-Göran H
Phellinus ferrugineofuscus, **ullticka**
Phellinus nigrolimitatus, **gränsticka**, u, Per-Erik M
Phellinus tremulae, **aspticka**
Rhodocollybia butyracea f. *butyracea*, **mörk nagelskivling**, u, granskog, Dan B
Rhodocollybia fodiens, **besk sågnagelskivling**, u, Dan B
Russula atrorubens, **svartröd kremula**, u, gran, Magnus A, det Lennart S
Russula decolorans, **tegelkremula**
Russula emetica, **giftkremula**
Russula paludosa, **storkremula**
Russula puellaris, **siennakremula**
Russula vinosa, **vinkremula**
Suillus luteus, **smörsopp**
Suillus variegatus, **sandsopp**
Xeromphalina campanella, **rostrnavling**, u, barrstubbe, Dan B, conf Michael K

Rödlistade arter

Anomopora kamtschatica, **vaddporing**, NT
Antrodia infirma, **urskogsporing**, EN
Fomitopsis rosea, **rosenticka**, NT
Hydnellum caeruleum, **blå taggsvamp**, NT
Lentaria epichnoa, **vit vedfingersvamp**, NT
Phellinus ferrugineofuscus, **ullticka**, NT
Phellinus nigrolimitatus, **gränsticka**, NT

Kommentar

Vi blev kvar en längre stund vid den fascinerande och intressanta loken där vi bland annat fann tre olika arter i släktet *Laccaria*. Svampfloran i området var ganska varierad och innehöll flera lite speciella arter såsom lokspindling, urskogsporing, vaddporing och den mycket vackra vit fingersvamp som sällsynt kan växa i lövrika naturskogar i hela landet. Magnus A

Amicodisca svrcekii (amicus betyder vän på latin) var mest spännande fyndet. Magnus fann denna vackra sporsäcksvamp (*ascomycet*) med knallgula hår på död lövved (troligen aspved) nere i den aspbekransade loken som torkat ut efter sommarens värmebölja. Thomas Læssøe mikroskopade och bestämde fyndet.

”Medelpads Flora” (Lidberg-Lindström 2010) har lista över lokala namn på naturföreteelser i Medelpad och där anges på s. 689 att ”lok” betyder ”liten vattensamling, både små pölar på vägen och mycket små tjärnar i skogen”. De lokar vi finner

i norrländska skogen ligger ofta i blockig terräng och kan ha en intressant och invecklad hydrologi, där vattnet fluktuerar stort i samverkan med både grundvattennivå, nederbörd, upptorkning och snösmältning. Bottnens inslag av olika fjärrfraktioner påverkar genomsläpligheten och därmed också hur vattennivån fluktuerar. En frusen botten i en loke kan på våren länge hindra smältvatten från att sjunka undan. Underjordiska ”trösklar” i anslutning till loken kan i vissa fall påverka hur grundvattnet rör sig in och ut ur loken. För att komplicera det ytterligare kan dessa trösklar förändras över tid. Beroende på berggrund och jordart får vattnet i olika lokar även olika förekomster av mineraler. Allt sammantaget är lokarna en av våra mest varierade biotoper. De är intressanta, sällsynta och värda uppmärksamhet i form av skyddszon vid skogsbruksåtgärder. Nu vet vi även att lokar kan vara mykologiskt intressanta. Magnus A

Ove Eriksson skriver om *A. svrcekii* i sin checklista över svenska icke licheniserade ascomyceter att arten bara är funnen av Sven-Åke Hansson på en svensk lokal: Skåne, Hörja socken, Aggarp, på lövved vid fuktig lokal.

Thomas Læssøe har tillsammans med finske mykologen Seppo Huhtinen skrivit artikel år 2001 i danska tidskriften *Svampe* 43: 43-47: ”*Amicodisca* – en skivesvampsläkt med to smukke, men næstan likadana arter”. De skriver att *Amicodisca virella* insamlades vid nordiskt möte Mekrijärvi i östra Finland, arten beskrevs först (under annat namn) av finske mykologen Karsten för 130 år sedan. Nu under mykologiveckan så fann Karen Hansen *Amicodisca virella* vid Flottarstigen i Mjällån!

Seppo och Thomas beskriver i Svampeartikeln *A. svrcekii* som ser ungefär likadant som *A. virella* men har mindre sporer och de uppger fynd i Finland och Ryssland. De påpekar även att de båda arterna i släktet *Amicodisca* har en förkärlek för murken ved som legat under vatten vid stränder av sjöar och älvar. Thomas Læssøe har funnit *Amicodisca* i sådana fuktiga miljöer på Kamchatka som visar att båda arterna föredrar fuktig, avbarkad ved. Dessutom säger de att de båda arterna vid en snabb blick kan tas för *Bisporella citrina*, citronskål samt att *A. virella* verkar vanligare än *A. svrcekii*. I artikeln finns även två sagolikt vackra bilder av *Amicodisca svrcekii*, tagna av danske mästefotografen Jens H. Petersen, se bild vid lokalen Flottarstigen.

Nu hoppar alltså denna vackra sporsäcksvamp mer än hundra mil norrut från Skånes adellövskog till en aspbekransad lok i Granninge sockens vildmarker i Ångermanland! Se Jens H Petersens bild av den gula skönheten vid lokalen Flottarstigen.

Magnus Andersson

Det blev många skojiga fynd av marksvampar under några timmars besök i skogarna vid Kroktjärn som visade sig vara en kalkbarrskog av högsta reservatsklass. Området ägs av skogsbolaget SCA. Länsstyrelsen har enligt Per Sander redan kommit överens med bolaget om att denna fina kalkbarrskog ska bevaras intakt.

Magnus Andersson som under mykologiveckan ledde utflykter till naturskogar inom Sörgränings Mångfaldspark bor med familj i Hudiksvall. Han är en i gänget som just nu slutför arbetet med Hälsinglands Flora, en landskapsflora över kärlväxter, som leds av Anders Delin och som utgör en i raden av landskapsfloror som publicerats senaste decennierna. Magnus är dessutom mycket svampkunnig, deltar ofta i Borgsjöveckor och mykologiveckor för att lära sig mer om svampar. Han är anställd vid Foran Sverige AB som naturinventerare. Under september månad 2014, med avbrott för mykologiveckan, var Magnus ute och inventerade 18 kalkbarrskogar i Jämtland på uppdrag av länsstyrelsen medan Peter Andreasson inventerade 10 andra kalkbarrskogar. Totalt fann de 37 rödlistade marksvampar. Den intressanta rapporten som heter "Marksvampar i kalkbarrskog" finns som pdf-fil på Länsstyrelsen i Jämtlands hemsida: www.lansstyrelsen.se/jamtland/Sv/publikationer/2015/Pages/marksvampar-i-kalkbarrskog.aspx

Magnus delade vid inventeringen in besökta kalkbarrskogar i Jämtland i fyra klasser där klass 1 var kalkbarrskogar av nationellt och starkt regionalt värde och klass 4 var "inga speciella kalkbarrskogsvärden". Den torra sommaren 2014 invercade givetvis på inventeringens resultat där soliga, sydvända sluttningar gav färre svampfynd än fuktiga nordsluttningar. Bland de mest spännande fynden kan nämnas anisspindling (*Cortinarius odorifer*) vid Alamyrbäret i Hammerdal socken. Denna karaktärsart för många kalkbarrskogar i norduppland har få fynd i midsvenska området. Rune Thörngren som var en duktig svampkännare i Sundsvallsgänget misstänkte att han funnit anisspindling på kalkförande alnögång hösten 1977 vid Holmö i Tynderö socken, Medelpad. Men i övrigt finns inga noteringar om fynd av anisspindling i länet Västernorrland. Fyndet i Hammerdal kan eventuellt hänga samman med en västlig, oceanisk utbredning.

Bland andra skojiga fynd som Magnus gjorde i jämtländska kalkbarrskogar kan nämnas lilafotad fingersvamp (*Ramaria fennica*) och doftmusseron (*Tricholoma dulciolens*). Doftmusseronen med cirka tio kända svenska lokaler har sin "typlokal" på Lombäcksheden i Borgsjö socken där Herbert Kaufmann gjorde första insamlingen 22/8 1984. Ilkka Kytövuori

Den svampkunnige skogsbiologen Magnus Andersson berättar om gammelskogens arter intill en uråldrig fallen talljätte vid invigningen av Sörgränings Mångfaldspark i augusti 2014. Bild: Hjordis Lundmark.

tog hand om fyndet och beskrev den nya arten 1989 i sin klassiska artikel i tidskriften *Karstenia* 28: 73-132 om "*The Tricholoma caligatum complex in Europe and North Africa*". Belägget finns i Helsingfors (H).

Skojigt var även att Magnus fann en rik lokal för svart trumpetssvamp i kalkbarrskog vid Lokmark i Hammerdal socken, Jämtland. Denna fina matsvamp är rätt vanlig i ett cirka fem mil brett bälte längs kusten i Västernorrland men tunnare sedan ut starkt västerut. Margareta Byström och Bengt Larsson har några enstaka fynd i Torp och Borgsjö socknar bland annat vid berget Söndagskvällen i Torp socken. Förekomsten i Hammerdal kan möjligen ha koppling till västliga, atlantiska förekomster.

Under Borgsjöveckan 28/8 – 3/9 2016 då vi är värdar för europeiska *Cortinarius*dagarna (JEC) sker flesta utflykterna nära förläggningen i Borgsjö. Men en del utflykter kommer att gå till fina skogar neråt kusten samt till kalkbarrskogar i Jämtland, främst längs europaväg 14 upp mot Bräcke, Brunflo och Östersund som man lätt når på en timme med bekväma minibussar. Kalkbarrskogen vid Loke i Lockne socken som Magnus inventerade hösten 2014 vore kanske värd besök där bland annat raggtaggssvamp (*Hydnellum mirabile*) hittades. Vårt jämtländska naturoraker Bengt Pettersson ska även guida till andra fina kalkbarrskogar med intressanta spindlingar och *Ramaria*arter, lätt åtkomliga via autostradan E14 upp mot Bräcke, Brunflo och Östersund.

Bränd tallhed. Foto: Hjördis Lundmark.

6980271 611766

74 Långsjöån Norr i Sörgraninge Mångfaldspark

Ångermanland, Graninge socken,
sandtallskog, nipa mot bäck med
örtrikare skog

Ledare: Magnus Andersson
Skrivare: Mattias Andersson
Datum: 9 september, 2014

Långsjöån har här skurit sig ner i tjocka sandavlagringar. Tillsammans med en skogsbilväg avgränsar ån det inven-

terade området. Den ljusa och lättgångna sandtallskogen inbjöd gruppen till att snabbt sprida ut sig och kamma av området med pigga blickar. I kanten av nipan beundrades de flerhundraåriga tallarna. Svamparna stod väl inte som spön i backen, men artlistan blev ändå ganska lång vid den intressanta eftersamlingen då vi summerade våra iakttagelser. Listan beskriver på ett bra sätt sammansättningen av svamparter på finare sandtallhedar i mittsvenska området och innehåller många typiska arter för miljön. Bejublat berättades det om fynd av den sötdoftande goliatmusseronen som inte tidigare var funnen här. Brydsamt beskådades Ewas fynd av ett gammalt exemplar av den i södra Norrland ovanliga jättemusseronen, den blir vanligare på tallhedarna längre norrut. Gul taggsvamp växer mest i kalkpåverkade granskogar i mittsvenska området. Men här såg

Gräticka, tallhedsart. Foto: Hjördis Lundmark.

vi denna färgarsvamp på en märklig växtplats: under en tallåga i sandtallskogen! Flera intressanta och rödlistade vedsvampar hittades också, trots att här bara fanns ett fåtal fallna träd (lågor). Skogslandskapet här i trakten har behållit en stor andel barrnaturskog, delvis tack vare det kuperade landskapet med branter, nipor och höga höjder. Därifrån har de sällsynta vedsvamparna kunnat sprida sig ut och beblanda sig med restpopulationer i de mer påverkade skogarna. Magnus A

Artlista

Albatrellus confluens, **brödticka**
Albatrellus ovinus, **fårticka**
Amanita porphyria, **mörkringad flugsvamp**
Amanita muscaria, **röd flugsvamp**
Amylocystis lapponica, **lappticka**
Antrodia sinuosa, **timmerticka**
Antrodia xantha, **citronticka**
Bankera fuligineoalba, **talltaggsvamp**
Boletus pinophilus, **rödbrun stensopp**
Botryobasidium subcoronatum, **kronflorskin**, Karl-Henrik L
Bulbillomyces farinosus, **vitgryn**, Karl-Henrik L (KHL)
Byssosporia terrestris, **jordporing**
Ceraceomyces eludens, **Karl-Henrik L (KHL)**
Chaetodermella luna, **vitplätt**, U, PEMU
Chlorophyllum olivieri, **rodnande fjällskivling**, U, sandig nipa med gran och tall, Magnus A, Det Michael K
Coltricia perennis, **skinnticka**
Cortinarius armillatus, **rödbandad spindling**

Cortinarius caperatus, **rimskivling**
Cortinarius claricolor, **vitkransad spindling**, U, Monica S, vid stående tall och vid tallåga, foto Monica S
Cortinarius gentilis, **gulbandad spindling**
Cortinarius leucophanes, **gräddspindling**, U, sandig tallhed, Eva S
Cortinarius limonius, **eldspindling**
Cortinarius mucosus, **hedspindling**
Cortinarius pinophilus, U, Magnus A, Det Karl S
Cortinarius quarciticus, **kvartsspindling**, U, Magnus A, Det Karl S
Cortinarius sanguineus, **blodspindling**
Cortinarius semisanguineus, **rödskevig kanelspindling**
Cortinarius traganus, **bockspindling**
Cudonia circinans, **mössmurkling**
Gomphidius glutinosus, **citronslemskivling**
Gomphidius roseus, **rosenslemskivling**
Gymnopilus penetrans, **fläckig bitterskivling**
Gymnopilus picreus, **mörkfotad bitterskivling**
Gymnopilus acervatus, **tuvnagelskivling**
Hydnellum caeruleum, **blå taggsvamp**, Karl-Henrik L
Hydnellum ferrugineum, **dropptaggsvamp**, U, Claes-Göran M
Hydnellum geogenium, **gul taggsvamp**
Hydnellum peckii, **skarp dropptaggsvamp**, U, Magnus A
Hygrophorus karstenii, **äggvaxskivling**
Hyphodontia pallidula, **glitterskin**, U, gran, Karl-Henrik L (KHL)
Junghuhnina luteoalba, **gulporing**, U, Per-Erik M
Kneiffiella alutacea (= *Hyphodontia alutacea*),

sämskknotterskinn, Karl-Henrik L
Laccaria laccata, laxskivling
Lactarius deterrimus, blodrisk
Lactarius mammosus, mörk kokosrisk
Lactarius musteus, tallrisk, U, Lars-Göran H
Lactarius repraesentaneus, gulrisk
Lactarius rufus, pepparrisk
Lactarius uvidus, lilarisk
Lactarius vietus, grårisk
Leccinum versipelle, tegelsopp
Leccinum vulpinum, rävsopp
Peniophorella pallida (= *Hyphoderma pallidum*), farinskinn, Karl-Henrik L
Pholiota tuberculosa, finflockig tofsskivling,
 U, björk, Magnus A, conf Michael K
Phellinus nigrolimitatus, gränstikka
Phellinus pini, taltikka
Phellinus viticola, vedtikka
Phellodon tomentosus, trattaggsvamp
Piloderma olivaceum, mörkt ullskinn, Karl-Henrik L (KHL)
Piloderma sphaerosporum, Karl-Henrik L
Resinicium furfuraceum, slingergrynna,
 Karl-Henrik L (KHL)
Russula badia, pepparkremla
Russula consobrina, nässelkremla
Russula decolorans, tegelkremla
Russula elaeodes (= *clavipes*), olivsillkremla
Russula paludosa, storkremla
Russula vinosa, vinkremla
Suillus luteus, smörsopp
Sarcodon scabrosus, skrovlig taggsvamp,
 U, Eva G, conf Michael K
Stereopsis vitellina, spadskinn, Det Karl-Henrik L
Suillus bovinus, örsopp
Suillus variegatus, sandsopp
Stropharia hornemannii, stor kragsskivling
Trichia decipiens, gul ullklubba, U, granläga, Karl-Erik L
Tricholoma auratum, stor riddarmusseron
Tricholoma aestuans, bitter riddarmusseron
Tricholoma arvernense, kantmusseron,
 U, Eva G, conf Michael K
Tricholoma colossus, jättemusseron, U, tallhed,
 6980271/611766, Ewa Svensson, (GB)
Tricholoma fucatum, rökmusseron,
 Claes-Göran M, Det Michael K
Tricholoma matsutake, goliatmusseron
Tricholomopsis decora, stubbmusseron
Tubaria confragosa, ringskråling, U, Claes-Göran M
Tubulicrinis accedens, lyktmålskinn, Karl-Henrik L (KHL)
Tubulicrinis borealis, skogsmålskinn, Karl-Henrik L (KHL)
Tubulicrinis subulatus, tall, Karl-Henrik L (KHL)
Xylodon asperus, strävt knotterskinn, Karl-Henrik L (KHL)

Rödlistade arter

Bankera fuligineoalba, talltaggsvamp, NT
Chaetodermella luna, vitplätt, NT
Hydnellum caeruleum, blå taggsvamp, NT
Hydnellum geogenium, gul taggsvamp, NT
Hygrophorus karstenii, äggvaxskivling, NT
Phellinus nigrolimitatus, gränstikka, NT
Sarcodon scabrosus, skrovlig taggsvamp, NT
Stereopsis vitellina, spadskinn, VU
Tricholoma colossus, jättemusseron, VU
Tricholoma matsutake, goliatmusseron, VU

Kommentar

Hyphodontia pallidula är en grå, lite knottrig, tunn skinnsvamp som är vanlig på barrved i hela Europa. JOT

Tricholoma colossus. Ewa Svenssons fynd av jättemusseron väckte uppmärksamhet. I sin och Gunnar Erikssons bok "Se blomman" ägnar akademiledamoten Kerstin Ekman en sida (s. 87) åt jättemusseronen och återger ett annat ögonblick av upptäckarglädje. Hon skriver: "Anekdoten säger att den gamle botanisten (Elias Fries) på nyåret 1862 summerade sina barns framgångar under det gångna året: "Mycket har jag att vara tacksam för. Sally är lyckligen gift med Mörner. Sanna har förlovat sig med Almén och Thore har blivit adjunkt. Men hjälpe mig Gud, ta mig fan! Att Robert hittade *Colossus* är ändå det bästa!"

Jättemusseronen blir vanligare längre norrut. Under mykologiveckan hos Mats Karström och Sonja Kuoljok år 2011 i Jokkmokk fann vi jättemusseronen på flera sandiga tallhedar med gamla knotiga tallar. Trots livligt inventerande under snart 50 år så finns än idag bara en känd lokal för jättemusseron i Medelpad, nämligen Ilkka Kytövuoris fynd under gamla tallar på Värjsjöåsen i reservatet Jämtgavels vildmarker, se bild av den lycklige upphittaren i början av denna rapport!

Tubulicrinis subulatus är en skinnsvamp. År 2010 kom ett italienskt praktverk med text om europeiska skinnsvampar + fina bilder i serien Fungi Europaei: "*Corticiaceae s.l.*" Karl-Henrik Larsson har skrivit förordet. Där anges att T.s. är vanlig på barrved i Europa och bilden visar en ockragul, småluddig svamp. Om man vill fördjupa sig i skinnsvampar så kan man beställa italienska praktverket från maxcandusso@libero.it Ett krux är att skinnsvampar nästan alltid kräver mikroskopering för att man ska identifiera arten. En del arter kan man dock bestämma i fält till exempel ribbgrynna (*Phebia radiata*).

Fagergröppa, *Peniophora laurentii* pryder lövved i snösmältningen i Timrås lövlundar. Foto: Håkan Sundin.

Gunilla och Karl-Henrik samlade fascinerande skinnsvampar

Med oss under mykologiveckan var Gunilla Hederås och Karl-Henrik Larsson som är duktiga på att känna igen skinnsvampar. Gunilla rör sig mest hemma i skånska ädellövskogar men deltar ofta i mykologiveckor och lär oss andra om skinnsvampar. Hon har även varit styrelseledamot i SMF under många år. Karl-Henrik är professor vid Naturhistoriska museet vid Oslo universitet och elev till John Eriksson, den store pionjären vad gäller forskning om skinnsvampar.

Karl Henrik är numera den främste kännaren av skinnsvampar i Europa. Han var med även vid mykologiveckan i Ramsele, västra Ångermanland 2002 där han och Åke Strid samlade skinnsvampar. Elisabeth Wedins utmärkta rapport med artlistor från Ramseleveckan 2002 innehåller även artikel av Karl Henrik: "Något om ovanliga skinnsvampar i Ramsele med omnejd". Mest intressanta skinnsvampen under Ramseleveckan var *Xenasma rimiculosum* som samlades på en grov omkullfallen säl i frodig kalkgranskog vid Stordjupdalen, ny för landet. I gammelskogen på Rågsvedjeberget togs fjunskinn (*Suilloporium cystidiatum*) som bara har ett ytterligare fynd i landet nämligen på stängselstolpe i Småland där John Eriksson fann den 1959. I det lilla fina reservatet Vallsjöskogen i Dorotea socken har Karl-Henrik funnit *Hyphoderma involutum*, enda kända lokalen i landet. En annan skinnsvampsspecialist Kurt Hjortstam samlade skinnsvampar 1970 dels i domänreservatet Åkerbränna i Junsele socken dels i Oringsjö gammelskog i Ramsele socken. I Oringsjöskogen fann Hjortstam en ny skinnsvamp för

vetenskapen som 1984 beskrevs som *Amylocorticium pedunculatum* (skaftjodskinn) och fyndet är typkollekt. Karl-Henrik har även hjälpt vedsvampsforskare vid Mittuniversitet att bestämma ur naturvårdssynpunkt intressanta skinnsvampar på ved i brända skogar.

Skinnsvamparna har stor ekologisk betydelse både som nedbrytare av förna och död ved och, mindre känt, som viktiga mykorrhizapartners med skogsträden. Därför finns det stort värde i att kunniga forskare som Karl-Henrik är med och lär oss mer om skinnsvamparna. Lena Högberg och Veronica Jägbrant vid Skogsstyrelsen i Västernorrland är ofta ute och inventerar naturvärden i skogen. De deltog under en dag i mykologiveckan för att exkurera med Karl Henrik och lära sig mer om skinnsvampar. Många skinnsvampar är genom sitt stora artantal fina indikatorer på skyddsvärd natur men är ännu inte lika kända bland naturvårdare som gammelskogens tickor. Rynkskinn (*Phlebia centrifuga*) och taigaskinn (*Laurilia sulcata*) är dock två skinnsvampar som naturintenterare brukar lära sig känna igen.

Rynkskinn, *Phlebia centrifuga*, fotograferad av Thomas Læssøe i Mjällådal.

Här i midsvenska området väcktes intresset för skinnsvampar i början av 1970-talet genom kontakten med Åke Strid som först forskade i Umeå men sedan fick en tjänst på Naturhistoriska Riksmuseet i Stockholm. Åke hade disputerat på en avhandling om vedsvampar i gråalskogar i mellersta Skandinavien. Åke lärde oss *Stereum*-arterna, ribbgynna, pigglät och alla de andra lätt igenkända arterna + att han lärde oss tickor.

Många kollektioner av de vanligaste arterna hamnade i riksmuseets herbarium (S). Vi skaffade även dåtidens standardverk om skinnsvampar som professor John Eriksson i Göteborg och hans forskarstab gav ut i 8 volymer 1972-1988: "The Corticiaceae of North Europe". Göteborg var då världsmetropol för forskningen om skinnsvampar!

År 1986 ordnade vi en Borgsjöveckan om just tickor med norrmannen Leif Ryvarden som ledare då vi besökte många av de sista gammelskogarna i gränstrakterna Medelpad-Jämtland. Flera av de skogar vi besökte och inventerade har nu blivit biotopskydd eller reservat. Ryvarden lärde oss även gammelskogarnas skinnsvampar. En artikel publicerades i tidskriften Jordstjärnan om fynden av tickor och alla fynddata fördes in i SMF:s riksdatabas som senare införlivats i Artportalen.

Bland fynd av färgstarka och sällsynta skinnsvampar under äventyren med Leif Ryvarden år 1986 kan nämnas

en vackert färgad skinnsvamp som samlades i det lilla fina urskogsreservatet Björntjärn i Haverö socken. Fyndet visade sig vara ny art för vetenskapen och beskrevs senare som *Phlebia ryvardenii*, auroraskinn, till Leif Ryvarden ära. Den har en lysande orange kant. Nästan ännu tjugigårigare var den mörkt vinröda-violetta skinnsvamp med orange kant som skogsinventeraren Magnus Johansson samlade ungefär samtidigt på lövved i SCA-reservatet Lungsjöskogen i Hällesjö socken i östra Jämtland. Denna skönhet heter praktvaxskinn, *Phlebia coccineofulva* och har än idag bara några få kända nordiska lokaler.

Våren 1999 ledde Åke Strid en lärarrik SMF-kurs om skinnsvampar i Åkersberga utanför Stockholm. Vi fick ett kompendium med beskrivningar och detaljteckningar av ett hundratal skinnsvampar, utvalda enligt principen "de vanligaste och lättast identifierbara". Tyngdpunkten låg på de stora och vanliga skinnen som man kan känna igen makroskopiskt ute i fält eller med en viss mikroskopisk kontroll. Kurstiden delades mellan makroskopiska studier och mikroskopering.

Kul var att få se den tjugigåriga knallblå *Terana caerulea* som tillhör de stora rariteterna bland skinnsvampar. Skinnsvamparna utför viktiga ekosystemtjänster åt oss människor dels som nedbrytare av ved dels som viktiga partners till skogsträden. De är värda mer uppmärksamhet.

Lundfjällskivling, *Lepiota subalba* håller till på alnökalken. Foto: Thomas Læssøe.

6266630 6928857

23 Långharsholmen, Naturreservat, Natura 2000

**Medelpad, Alnö socken, kobetad
havsstrandäng, gammal kalkrik
gråalskog, fårbetad kalktorräng**

Ledare: John Granbo
Skrivare: Mats Karlsson och Nils-Otto Nilsson,
Thomas Læssøe, Jan-Olof Tedebrand
Datum: 10 september 2014
Deltagare: Ingemar Herber, Margareta Herber,
Lello Hund, Thomas Læssøe, Viktor
Kucera, Ivona Kautmann, Vaclav
Kautmann, Mikael Jeppson, Mats
Karlsson, Staffan Kyrk, Anne Molia,
Jan Nilsson, Nils-Otto Nilsson, Kill
Persson.

John Granbo körde oss i omgångar med båt från Stornäsets brygga ut till Långharsholmens grunda, kobetade stränder.

Våra tre vänner från Slovakien, Ivona, Vaclav och Viktor blev förtjusta i de mossiga, fårbetade torrängarna på kalkklipporna mitt uppe på ön. Vaclav sade att fårbetade ängar i Slovakien hade fler fina ängssvampar än ängar som betades av kor och hästar. Mykologiskt intressant på Långharsholmen är även den gamla, grova gråalskogen på kalkklippor som visade sig hysa sällsynta svampar.

Vädret hade varit torrt och varmt veckorna före mykologiveckan. Regnskurar hade dock fallit lokalt över bland annat Hörningsholm, Långharsholmen och delar av Tynnderölandet. Mer heltäckande sakta strilande regn föll natten mot tisdag och fram till tisdag kväll. Nätterna var varma med cirka 15 grader. När vi besökte "John Granbos ängar" vid Hörningsholm föll ett ljummet regn och marken ångade av fuktighet. Värmen och fukten hade börjat locka fram en del fingersvampar, rödskivlingar och vaxskivlingar.

Utflyktsgruppen kröp omkring och pillrade fram den ena rariteten efter den andra på Långharsholmens kalktorrängar och i angränsande kalkrika gråalskog. Under en svamptopp när fruktkropparna utvecklats maximalt bör här finnas många fler sällsynta ängssvampar än de vi fann under vårt korta besök. Vi lunchade på kalkklipporna vid öns högsta punkt innan gänget dök ner igen i vegetationen på jakt efter intressanta svampar. Thomas kröp med sin

trädgårdskratta in i hallonsnår och kom ut med en ny art för Sverige: *Pseudobaeospora paulochroma*, se bild.

Här kan även den växt- och geologiintresserad finna sitt lystmäte. På Långharsholmen förekommer ett stort antal unika och intressanta vulkaniska bergarter med en där till hörande spännande flora. Långharsholmen med sina kalktorrängar, kalkrika lövskog och havsstrandängar är väsensskild från den norrländska naturen och påminner istället om en annan och sydligare ö nämligen Ölands natur! Reservatet är av regeringen antaget som Natura 2000-område enligt habitatdirektivet och som skyddsområde enligt fågeldirektivet. Detaljerad information om Långharsholmen med fina bilder finns på Länsstyrelsen i Västernorrlands hemsida: www.lansstyrelsen.se/vasternorrland, länkarna ”djur och natur”, ”skyddad natur”, ”naturresevat”.

Artlista

Bjerkandera adusta, säl

Botryobasidium isabellinum (= *Botryohypochnus isabellinus*), Thomas L

Bovista aestivalis, mångformig äggsvamp, Mikael J

Calycina (= *Hymenoscyphus*) *herbarum*,

stjälkskål, Thomas L

Calyptella capula, **nässelkuping**, Thomas L

Cheilymenia granulata var. *granulata*, kodynga

Cheilymenia vitellina (= *oligotricha*)

Chlorociboria aeruginascens, **grönskål**, Thomas L

Clavaria falcata, **opalfingersvamp**, Ivona K, Vaclav K

Clavaria fragilis (= *vermicularis*),

maskfingersvamp, Ivona K, Vaclav K

Clavaria tenuipes, Ivona K, Vaclav K

Clavulinopsis fusiformis, U, in grass, Ivona

K, mikrosk. Ivona K, Vaclav K

Clavulinopsis laeticolor, U, Ivona K,

mikrosk. + belägg Ivona K, Vaclav K

Clavulinopsis luteoalba, **aprikosfingersvamp**, U,

Ivona K, mikrosk. + belägg Ivona K, Vaclav K

Clavulinopsis microspora, **broskfingersvamp**, Thomas L

Clavulinopsis umbrinella, Ivona K, Vaclav K

Clitocybe rivulosa, **gifttrattskeivling**

Clitopilus scyphoides, **dvärgmjölskeivling**, U,

färbetad äng på kalkberg, Nils Otto N

Coprionellus disseminatus, **stubbläcksvamp**

Coprobura granulata, **orange dyngskål**, kodynga

Crepidotus subverrucisporus, Populus eller Salix,

Thomas L, mikrosk. + foto Thomas L

Dermoloma pseudocuneifolium, **sammetsmusseron**,

U, deep in grass Thomas L, mikrosk. Thomas L

Echinoderma jacobii, **piggfjällskeivling**, U, kalkrik,

mulljord i al-lövskog, Nils Otto N, conf Michael K

Echinoderma jacobii, U, Staffan K, Det Henning K

Elaphomyces asperulus, **ljusbrun**

hjordtryffel, Lello Hund + Anne M

Elaphomyces muricatus, **marmorerad**

hjordtryffel, Lello Hund + Anne M

Entoloma tjallingiorum var. *alnetorum*, U, 6929731 /

1586060, rik och relativt fuktig skog med gråal, björk, säl,

Anne M, Det Thomas L + mikrosk. Thomas L, foto Thomas L

Entoloma incanum, **grönnopping**, U,

gräsmark, kalk, Jan N, Det Kill P

Entoloma mougeotii var. *mougeotii*, **gråblå nopping**

Sommarutflykt med botanister till Långharsholmen

Redan 1893 undersöktes Långharsholmens flora av botanisten A. Y. Grevillius. De arter han nämner finns fortfarande kvar med några få undantag.

Den 30 maj 2015 hade Medelpads Botaniska Förening utflykt till Långharsholmen. Kärrviolen blommade rikligt i alsumpskogen och ute på strandängarna där även klapperstarr och pors växte rikligt liksom vanlig hundstarr. Vi kom in i allundarna med bland annat gullpudra, skogsnarv och smånunneört. Stigen ledde till de fint färbetade, mossiga betesängarna på hällmarker mitt uppe på ön där blomningen av olika örter var intensiv efter rikliga majregn. Mängder av jordreva, sanddraba och vårfingerört lyste upp markerna, här fanns även blåsippa, kummin, nagelört, desmeknopp och backskärfrö. Grupper med små gula sandmaskrosor (*Erythrosperma*) lyste överallt på de magra, mossiga kalkhällarna. Backlöken från sydost mötte här fjälltimotejen från de nordliga fjällen. De

intensivt blå grupperna med rosettjungfrulinet indikerade var kalkgångarna drog fram medan styvmorsvioler visade surare berg. Håkan Lindström fann fjolårsexemplar av ängsgentiana. Backruta växte lite varstans, sandviolerna blommade rikligt, ängsvioler noterades även. Vi följde stig genom allundarna med grova gråalar tillbaka ner till fint betade strandklippor.

Entoloma sericellum, **bleknopping**, U, gräsmark, Kill P
Flammula alnicola (= *Pholiota alnicola*),
gul flamskivling, alved
Flamulaster limulatus var. *limulatus*, **vårtskräling**,
 U, lövved, alsumpskog, Nils Otto N
Fomitopsis pinicola, **klibbticka**, björk, gråal
Galerina triscopa, **spetshätting**
Geoglossum cookeianum, **plattad jordtunga**, Viktor K
Henningsomyces candidus, **vitpipa**, Thomas L
Hygrocybe acutoconica, **spetsvaxskivling**,
 U, gräsmark, kalk, Anne M, Det Kill P
Hygrocybe conica, **toppvaxskivling**
Hygrocybe mucronella, **bitter vaxskivling**
Hygrocybe nitrata, **lutvaxskivling**, U, Jan N, conf Michael K
Hygrocybe phaococcinea, **mörk**
blodvaxskivling, Ivona K, Vaclav K
Hygrocybe psittacina, **papegojvaxskivling**, Ivona K
Hygrocybe reidii, **honungsvaxskivling**, Ivona K, Vaclav K
Hygrophorus erubescens, **besk vaxskivling**
Hymenochaete cinnamomea, **kannelskinn**, U,
 lövved, Thomas L + foto och mikrosk.
Hypocrea pulvinata, **tickdyna**
Inocybe calospora, **taggsporig tråding**, U, rich soil,
 Populus, Salix, leg-Det-foto-mikrosk., Thomas L, TL-14224
Inonotus obliquus, **sprängticka**, björk
Inocybe rimosa, **topptråding**
Inonotus radiatus (= *Mensularia radiata*), **alticka**
Lactarius obscuratus, **alrisk**, U, alsumpskog, Nils Otto N
Lepiota cristata, **syrlig fjällskivling**
Lepiota pseudolilacea, **rosenfotad fjällskivling**, rik alskog
Lepiota subalba, **lundfjällskivling**, U, rich
 mixed alnus-betula etc, Anne M-Thomas L,
 mikroskoperad och fotograferad TLAE
Lycoperdon perlatum, **vårtig röksvamp**, alskog
Lycoperdon pyriforme, **gyttrad röksvamp**, alskog
Marasmius rotula, **hjulbroking**
Melanophyllum haematosperrum, **granatskivling**, U, mull-
 rik, kalkrik alskog, Nils Otto N, Thomas L, conf Michael K
Mycena galericulata, **rynkhätta**
Mycena haematopus, **blodhätta**
Mycena polygramma, **silverhätta**
Ossicaulis lignatilis, **vedtratts-kivling**, U, björk Mats K
Panaeolus foenicisii, **slätterbroking**, Thomas L
Paxillus filamentosus, **alpluggskivling**
Phellinus igniarius, **eldticka**
Phlebia tremulosa (= *Merulius tremellosus*),
dallergröppa, mossig allåga, U, Ingemar H
Pleurotus dryinus, **ringmussling**
Pleurotus pulmonarius, **blek ostronmussling**, alved
Pluteus plautus, **rynkskölding**, Thomas L
Polyporus ciliatus, **sommarticka**, gråal
Pseudobaespora paulochroma, Thomas L + foto
Ramariopsis luteoochracea, Thomas L

Pseudobaespora paulochroma, mikroskoperad och fotograferad av Thomas Læssøe.

Reticularia lycoperdon, **sotägg**, på barken av döda alar
Rickenella swartzii (= *R. setipes*), **blåfotsnavling**
Rugosomyces carneus, **rosenmusseron**
Russula alnetorum, **alkremla**, U, betad
 alsumpskog, Nils Otto N
Sarcomyxa serotina, **grönmussling**, alved, U, Ingemar H
Scopuloides rimosa, Thomas L
Scytinostroma portentosum, Thomas L, foto TL
Sphaerobolus stellatus, **slungboll**, på drivved
Stereum hirsutum, **borstskinn**
Stereum rugosum, **rynkskinn**
Stypella grilletii, Thomas L
Stropharia cyanea (= *coerulea*), **blågrön**
kragsskivling, Thomas L
Stropharia aeruginosa, **ärggrön kragsskivling**, Thomas L
Trametes hirsuta, **borstticka**, gråal
Trichoglossum hirsutum, **hårig jordtunga**,
 U, färbetad äng, Viktor K
Tubaria furfuracea, **toffelskräling**

Rödlistade arter

Dermoloma pseudocuneifolium, **sammetsmusseron**, VU
Echinoderma jacobii, **piggfjällskivling**, EN
Lepiota pseudolilacea, **rosenfotad fjällskivling**, VU

Kommentar

Bovista aestivalis var spännande fynd. Thomas Læssøe anger att fruktkropparna var "kämpstore", växte i tät Rubus-vegetation och inte på torrängen så växtplatsen stämmer inte riktigt med artens normala hemvist. *Bovista aestivalis* ingår troligen i ett delvis outrett komplex av arter. Mikael Jeppson skriver i SMT 2009/3 om "Små röksvampar i torra kalkmarker". Han presenterar 7 små, runda till päronformade röksvampar inom släktena *Bovista* och *Lycoperdon* som håller till i torra gräsmarker på kalk bland annat *Bovista aestivalis*, mångformig äggsvamp. Jeppsons artikel i SMT innehåller bilder av *B. aestivalis* och *B. limosa*. Bland tidi-gare fynd i Medelpad av "små röksvampar" på torrbackar kan nämnas:

Tidningen Ångermanland | Lördag 13 september 2014

5

Natur Taggsvamparnas skog fick besök av experter

Lennart Weisberg och Hjalmar Croneberg har gjort ett fynd, taggtaggsvampar. Det är en rödlistad art klassad som "sårbar".

Svamp lockar till länet

NÄRÖRSÄND En gång varje år ordnas Mykologiveckan med Sveriges allra kunnigaste svampexperter.

I år genomförs den i Medelpad och Härnösand.

Närmare 100 deltagare från hela landet träffas där för att leta svamp och öka kunskapen om den biologiska mångfalden.

Flera tiotals kända och okända svampokogar får under veckan besök. Det bör

"Det är ju helt andra svamparter som växer här uppe i era skogar."

Hjalmar Croneberg, svampexpert.

bland annat ett par onödiga runt Småttingen och Mjälladalen vid Västana.

Tidningen Ångermanland följde med när experterna kröp om kring i de speciella skogarna söder om Småttingen. Skogar som visat sig innehålla en rad av våra mest ovanliga och skyddsvärda taggsvampar. Ett område har redan fått ett biotopskydd.

Alla arter vi hittar blir noterade, sedan samlas vi på kvällen för att mikroskoperera olika fynd, göra sam-

manställningar och lyssna på föreläsare, berättar svampkännaren Lennart Weisberg i Härnösand som är en av ledarna.

En av förklaringarna till att granskogarna vid Småttingen har så mycket speciella svampar är att de har en lagom fuktighet och lång kontinuitet utan kalavverkning.

Hjalmar Croneberg, som arbetat med svamp på Art-databanken, bor i vanliga fall i Godand, med dess kalkrika berggrund och den

svampflora det innebär. Han tycker därför att det är extra roligt att efter några års uppehåll vara med under Mykologiveckan.

Det är ju helt andra svamparter som växer här uppe i era skogar.

Till de som arbetat och förberett svampveckan hör bland andra Jan-Olof Tedenbrand och Hjärdö Lundmark. De har också tagit fram ett extremt dligt program för svampvänner att utgå ifrån. Det handlar om 170 sidor med

svampkunskap, beskrivningar av de lokaler som ska besökas och diverse intressanta fenomen runt om i området.

Förra gången det hölls Mykologivecka i Ångermanland var 2002 då den genomfördes i Ramsele.

Text & Foto
Anders Lidén
www.angermanland.se

Hjalmar Croneberg har arbetat som sakkunnig om svamp på Art-databanken.

Ångermanlands landskapsvamp - silfvermål.

Svampar samlas in för mikroskopering och utställning.

Entoloma incanum, grönopping var vanlig på Långharsholmens kalkängar. Foto: Kill Persson.

Ängarnas Entolomor – mycket intressanta ur naturvårdssynpunkt!

Anna Molias fynd av *Entoloma tjallingiorum* var. *alnetorum* i kalkalskogen på Långharsholmen var intressant. Under de femton Borgsjöveckorna 1982-2010 gjordes många spännande fynd av arter inom *Entoloma* på gamla ängar. Under Borgsjöveckan 1985 hade vi besök av holländske *Entoloma*kännaren Machiel Noordeloos.

Det blev en svamptopp i slutet av augusti 1985 och inte mindre än 48 arter av rödskivlingar inom släktet *Entoloma* noterades i hackslåttmarker i Medelpad och på brunkullaängar i Jämtland. Tio arter var nya

för Sverige. Machiel fann även intressanta entolomor vid besök 1986 tillsammans med en grupp danska mykologer. Vid Borgsjöveckan 1993 överlämnade Machiel en tjock bok till mykogänget om "*Entoloma*

s.l." (utkom 1988) med dedikation på försättsbladet: "For my friends of the Mycological Society of Sundsvall with best wishes for the future and many successful Mycological Meetings at Borgsjö". Den pampiga boken var en sammanställning över Europas kända *Entoloma*-arter utifrån kollektioner insamlade 1975-1992. Boken innehöll nycklar, beskrivningar och illustrationer av 246 accepterade taxa. Estländaren Vello Liiv hade målat tjusiga akvareller av 88 arter i boken och som underlättar identifieringen av arterna. År 2004 utkom Noordeloos med ett supplement som innehöll många fotografier av de ofta färggranna rödskivlingarna.

Trollrödskivling och Mauri Korhonen's rödskivling

Fynden under Entolomaveckan i Borgsjö 1985 beskrivs utförligt med karaktärer, angivande av belägg, lokaluppgifter, bilder av en del arter mm i artikel av Håkan Lindström, Johan Nitare och Jan-Olof Tedebrand om "Ängens svampar" i tidskriften Jordstjärnan 1992/2. Året efter åkte vi ett gäng från Sundsvalls Myko på nordiskt möte i Finland. Vi fick signaler hemifrån Medelpad om en svamptopp och tog med oss Machiel och en grupp danska mykologer på färjan från Vasa i Finland till Sundsvall. Under rundturen några dagar så fann Machiel en okänd *Entoloma* vid ängen på Julåsen i Borgsjö. Han döpte arten till *Entoloma lidbergii* efter konstnären och botanisten Rolf Lidberg. Vi har kallat den "trollrödskivling" på svenska. I "Entoloma s.l. supplemento" (2004) skriver Machiel om *Entoloma lidbergii* på sidorna 1025-1028. Han beskriver i supplementet även *Entoloma korhonenii* som hittills bara verkar ha en känd svensk lokal på gammal ängsmark i Borgsjö, Medelpad.

Judiths rödskivling i Granboda

Under Borgsjöveckan 1993 så fann vi och Machiel en stor *Entoloma* som var blågrön nertill på foten vid gårdstunet hos Axel och Judith Jonsson i Granboda by, Borgsjö socken. Upphetsningen var stor, något sådant hade vi och Machiel inte förut skådat. Regionala TV-programmet intervjuade gamla glada Judith som på frågan om vad svampen borde heta glatt svarade: "Den ska heta *Entoloma judithae*"! Machiel beskriver fyndet i *Entolomaboken* 2004 som "*Entoloma araneosum* f. *robustum*" och skriver bland annat: "So far only known from the type locality i Sweden. When this collection was made, at first sight it appeared to be a new species with its very robust habit and bluegreen tomentum at the base of the stipe, and it was provisionally named *Entoloma judithae*, after the old woman who owned the farmland. However, the microscopy appeared to be completely identical with typical *araneosum*." Under

svenska mykologiveckan i Härjedalsfjällen samlades flera nya *Entoloma*-arter för Sverige bland annat *Entoloma huijsmanii* på betad ängsmark vid Hamrafjället och *Entoloma olidum* i betad björkskog vid byn Flon nära Bruksvallarna.

Entoloma ianthinum på brunkullaäng

Borgsjöveckan 1997 handlade om släktena *Lactarius* (*riskor*) och *Hebeloma* (*fränkskivlingar*) med Annemieke Verbeken och Jan Vesterholt som ledare. Leif Andersson och Rolf-Göran Carlsson åkte med en grupp mot Östersund. Vid en gammal brunkullaäng i byn Änge i Lockne socken samlade de *Entoloma ianthinum* som då var ny för Norden och även är sällsynt ute i Europa. Enligt Funga Nordica (2012) är Lockneängen fortfarande enda kända svenska fyndet. Den har lila hatt och rosa fot och doftar mjöl. *Entoloma ianthinum* är så speciell till utseendet att den inte kan vara förbisedd. Växtplatsen, en gammal brunkullaäng, är även unik. Allt detta motiverar att arten förs upp som kandidat till nästa rödlista.

Entoloma violaceozonatum i gräsmatta på jämtkalken

Gruppen åkte även in till Östersund för att kureras en kompis vid sjukhuset. I kalkrik gräsmatta i centrala Östersund fann Jan Vesterholt *Entoloma violaceozonatum* som enligt Funga Nordica bara är funnen i Danmark och Estland. Den är beskriven av estländaren Vello Liiv och Machiel Noordeloos, akvarell av "violettgezonter Zärtling" finns i Erhard Ludwigs Pilzkompendium band 2 sidan 131.

Entoloma venosum på Lombäcksheden

Även bland de många *Entoloma*-arterna i löv- och barrskogar finns intressanta fynd i mitsvenska området. Under en Borgsjövecka vandrade Machiel Noordeloos över Lombäcksheden tillsammans med Mauri Korhonen och Roy Watling. Machiel samlade då *Entoloma venosum* på tallheden. Enligt Funga Nordica är det fortfarande enda kända nordiska fyndet av denna art. Erhard Ludwig har målat vacker akvarell av *Entoloma venosum* i Pilzkompendium band 2, sidan 106.

Norska mykologer studerar Entoloma

De sällsynta entolomor som bara är funna på gammal ängsmark och inte i kalkmyrar, lundar eller vägkanter har mycket stort naturvärde och förtjänar uppmärksammas mycket mer än hittills. Norska mykologer, bland annat Tor Erik Brandrud och John Bjarne Jordal, har nu inlett en spännande treårig studie av rödskivlingar på gamla ängsmarker. Det blir självklart en del ändringar i arterna utifrån modern DNA-teknik.

Forts. från sid. 126.

Bovista furfuracea (= *pusilla*), **sandäggschamp**

Alnö sn, Röde, 1976 Rolf Lidberg det Kers

Alnö sn, torrbacke vid Ås, 7/10 1976

Rolf Lidberg det Kers (S)

Hässjö sn, Söråker, torräng på alnögång,

Lars-Åke Gustafsson (S)

Bovista limosa, **dvärgäggschamp**

Alnö sn, Hörningsholm, i mossor på

kalksten, 10/10 1976, Kers (S)

Bovista tomentosa, **kopparäggschamp**

Alnö sn, torrbacke vid Ås, 23/9 1977,

Rolf Lidberg, det Kers (S)

Attmar sn, Lucksta, gårdstun vid hembygdsgården,

7/10 1975, Siw Muskos, det Kers (S)

Borgsjö sn, Granbodåsen, fåbodäng, 25/8

1985, LE Kers-Roland Carlsson (S)

Lycoperdon ericaeum, **hedrökschamp**

Borgsjö sn, Parteboda, i sand, 21/9 1980, Siw

Muskos, det F.E. Eckblad (SM 407) JOT

Clavaria falcata finns i bild och text hos Ryman-Holmåsén s. 120 (som *C. acuta*).

Clavaria fragilis. Ivona pratade om "C. fragilis group" alltså ett komplex av ännu outredda arter. Hon forskar om just fingerschamp på gamla ängsmarker.

Clavaria tenuipes verkar vara ny fingerschamp för boreal zon (Norrländ). Den anges i Ekologisk Katalog bara från sydöstra Sverige. Funga Nordica anger att arten är sällsynt på rik mark i tempererad och hemiboreal zon. Arten är en del av "falcata-komplexet".

Clavulinopsis microspora och *Ramariopsis luteoochracea* finns på lapp som JOT fick av Thomas efter besöket på Långharsholmen. *C. microspora* finns i danska Mycokey med två bilder av Jens H Petersen men få uppgifter i övrigt om arten. Thomas Læssøe anger i mail 3/7 2015: "Clavulinopsis microspora" anges i Species fungorum vara synonym till *C. rufipes*. Ibai har den som en *Ramariopsis*".

Clitopilus scyphoides växte rikligt i de mossiga gräsmarkerna på kalkberget.

Crepidotus subverrucisporus anges i Funga Nordica (2012) vara en mussling som först är vit och sedan torkar in och blir gul-orange, skivorna är först vita och blir sedan brunaktiga.

Den växer mest på lövved "especially on calcareous localities". Arten anges som sällsynt från tempererad till boreal zon, verkar dåligt känd, är i Ekologisk Katalog (1998) bara

angiven från södra Sverige och är ytterligare ett bevis för de höga naturvärdena i alnökalkens grålskogar.

Dermoloma pseudocuneifolium är liten, gråbrun, mjölldoftande och en av Sveriges mest sällsynta ängsschamp som söderut även noterats i rik ädellövskog. Mindre än 50 fynd är kända i landet. Sammetsmusseronen står som VU (sårbar) i svenska rödlistan. Hoten är igenväxning och gödsling av ängarna. Johan Nitare, Håkan Lindström och Jan-Olof Tedebrand sammanfattade 1980-talets fynd av ängsschamp i Medelpad och Jämtland i Jordstjärnan 1992/2. Där nämner vi ett fynd av sammetsmusseron, nämligen på fåbodängen Granbodåsen i Borgsjö socken där dansken Erik Rald samlade en kollekt som han deponerade i herbariet i Köpenhamn (C). Mikael Jeppson skrev artikel om det intressanta släktet sammetsmusseroner i Jordstjärnan 1997/2. Fyndet på Långharsholmens färbeatade kalktorrängar visar på områdets höga naturvärden.

Echinoderma jacobii var sensationellt fynd. Piggfjällskivling är en liten, vackert brunfjällig champ, rödlistad i EN (starkt hotad), första svenska fyndet gjordes 1978 på Kinnekulle, idag finns cirka 10 kända fynd i landet, flest fynd från kalkrik ädellövskog i Skåne och Västergötland. Fyndet innebär att piggfjällskivling nu tar ett rejält skutt norrut från sin tidigare nordligaste lokal i Västergötland. Micke och Micke (M1 och M2) utnämnde givetvis piggfjällskivling till dagens fynd! Thomas Læssøe anger i mail 3/7 2015: "Den växte i en liten kalkrik lövskog nedanför den betade delen av lokalen".

Skogsstyrelsens och Johan Nitaes prisbelönade praktverk om "Signalarter-indikatorer på skyddsvärd skog" har flera uppslag med små sällsynta fjällskivlingar bland annat fin bild av *Echinoderma jacobii*. Det handlar om små fjällskivlingar som är vanligare neråt södra Europa och Medelhavsområdet. I vårt land verkar Öland och Gotland vara hemort för många av arterna, liksom kalkbergen i Västergötland, Norduppland. Men vissa arter skuttar iväg upp till alnökalkens allundar och ängar i Medelpad till exempel *Lepiota griseovirens* (grågrön fjällskivling), *L. subalba* (lundfjällskivling), *Echinoderma pseudoasperula* (liten spärrfjällskivling), *E. jacobii* (piggfjällskivling), *Melanophyllum echinatum* (granatfjällskivling), *M. eyrei* (grönsporig fjällskivling).

Entoloma tjallingiorum var. *alnetorum* har gråaktiga färger på hatt och fot, finns inte i Funga Nordica och inte heller i Ekologisk Katalog. Anne Molias fynd innebar alltså första fyndet i Sverige. Machiel Noordeloos skriver i holländska tidskriften Persoonia volym 32, 2014 att *E. alnetorum* efter morfologiska (utseendet) och fylogenetiska (DNA) studier bör reduceras till en variant av *E. tjallingiorum* (tvåfärgs-

nopping). Erhard Ludwig skriver i Pilzkompendium (2001) om E.a.: ”Mycket sällsynt på murken alved. Hit-tils bara funnen på två lokaler i Frankrike och Österrike”. Thomas Læssøe anger i mail 3/7 2015: ”Vi ska helt klart följa DNA-resultaten så det blir ingen ny art för Sverige men väl en variant av *E. tjallingiorum*”.

Entoloma incanum noterades på fyra olika ställen i de fårbetade torrängarna på kalkklipporna. Grönnopping är tidigare bara funnen i Medelpad i en gammal ängs- mark vid Ås brygga på Alnön där Håkan Lindström och Johan Nitare samlade den anno 1985. Till samma får- betade ängsmark hade sundsvallsmykologerna utflykt på 1970-talet då Rolf Lidberg samlade jordtungorna *Geoglossum starbaeckii* och *Geoglossum vleugelianum* som Uppsalamykologen John Axel Nannfeldt satte namn på. Håkan Lindström och Rolf Lidberg fann på samma äng sumpgentiana (*Gentiana uliginosa*) den 7 oktober 1976. Håkan följde populationen några år men konstaterade på 1980-talet att sumpgentianan försvunnit från Alnön och från Medelpad när fårbetet upphört på den havsnära kalkängen och granar tagit över. Den förre landskapsbotanisten läroverksadjunkten Erik Collin- der fann sumpgentianan vid Alvik på Alnön år 1898 och deponerade belägg i flera herbarier. Idag år 2015 finns rid- och travhästar på nästan varje bondgård på norra Alnön vilket skapar en bra grund för framtida, riktade insatser för att beta gamla gräsmarker.

Fomitopsis pinicola var dominant nedbrytare av grå- alved. Vi såg den på fallna allågor men även på stående levande och döda gråalar. Klibbtickan är inte parasit utan etablerar sig på döda delar av alveden hos levande träd som sakta försvagas och lätt bryts av när höststormarna ryter.

Henningsomyces candidus anges i Funga Nordica (2012) växa på fuktig, starkt murken lövved och i tempererad zon. Fyndet av vitpipa på Långharsholmen är första norr- länska fyndet!

Inocybe calospora anges i Funga Nordica växa i lövskog på fuktig mark och vara sällsynt i boreala regionen (norr om Dalälven). Anita och Leif Stridvall + Stig Jacobsson skrev artikel i SMF:s tidskrift Jordstjärnan 1989/2 om kända *Inocybe*arter i Sverige. De anger där att *I. calospora* är känd norrut till Uppland. Under Borgsöveckan 1997 besökte Stig parken vid Lögdö bruk i Timrå och fann där *I. calospora*. Ekologisk Katalog anger ekologin som ”mager mark” vilket inte stämmer med fyndmiljön i den svarta mulljorden på kalksten vid Långharsholmen.

Lepiota pseudolilacea är en ”Ölandsart” som nu dyker upp i svart mulljord i gamla gråalskogen på kalksten ute på Långharsholmen! Den är uppförd som VU (sårbar) på svenska rödlistan. Liksom många andra små fjällskivlingar är den starkt giftig.

Lepiota subalba noterades på 4–5 olika ställen i de rika allundarna. Lundfjällskivling är tidigare funnen på alnö- kalkstenen vid byn Pottäng i samma område där grönspo- rig fjällskivling (*Melanophyllum eyrei*) insamlats. Foto Thomas L.

Pseudobaeospora paulochroma. Ny art för Sverige. Tho- mas L skriver i mail 3/7 2015: ”Slægten *Pseudobaeospora* er nærmest eksploderet de seneste år fra kun at indeholde *P. pilodii* og et par sydamerikanske taxa til nu at indeholde over 30 arter, hvoraf rigtig mange er beskrevet på basis af europæisk materiale.

På Långharsholmen (lokal 23) fandt jeg i et lille *Rubus idaeus* krat i kanten af det fine overdrev øverst på øen et større mycelium med mange hvide frugtleger af en *Pseudobaeospora*. Jeg smagte straks på den, da en af de hvide arter, *P. calcarea* er beskrevet som værende hot som en *Russula*. Den var dog mild og så er der fire arter tilbage: *P. albidula*, *P. bavariae*, *P. paulochroma* og *P. terrayi*. Sidstnævnte har cheilocystider og reagerer gulgrønt med KOH og det gjorde materialet ikke. *Pseudobaeospora al- bidula* er en meget lille sag med få lameller og her var der 20–24 hele lameller og 1 (–3) små lameller ind i mellem. De to sidstnævnte skilles bl.a. på farven af hyfestrengene ved stokbasis, *P. bavariae* har orange strenge og desuden c. 30 hele lameller; *P. paulochroma* har hvide og er beskrevet med samme antal lameller som det svenske materiale. Den nye svensker kom altså til at hedde *P. paulochroma*. Den er beskrevet af Kees Bas fra Mols Bjerger, Djursland, Danmark og var indtil sidste år kun kendt fra holotypen. I 2014 gen- fandtes den i et forsøgsplot ca 20 km fra det oprindelige findested og altså også i Medelpad! Materialet er bevaret på C med kollektionsnummeret TL-14222.

Tilbage i 1991 hvor vi afholdt en spændende Myce- na-workshop i Medelpad fandt jeg *P. celluloderma* (TL- 2361, K(M) 17683) på Getberget. Dette er en lille violet art. Der i øvrigt ikke er opført som svensk på Dyntaxa. Fundet blev publiceret af Kees Bas i 2003 (Persoonia 18(2): 173). Arten er afbildet i MycoKey men baseret på en indsamling fra England.”

Scopuloides rimosa är en gråaktig, resupinat och rätt vanlig skinnsvamp med lite taggartat hymenium som helst växer på lövved till exempel gråal och björk.

Veckbrosking. Akvarell av Siw Muskos.

622578 6938562

39 Lögdö bruk, Herrgårdsparken (39)

622862 6937741

40 Masugnsgrundet Medelpad, Hässjö socken, herrgårdspark, gammal gråalskog, stränder längs Ljustorpsån, Masugnsgrundet

Ledare: Inga-Lill Häggberg
Datum: 10 september 2014
Deltagare: Wenche Eli Johansen, Gunilla Hederås,
 Jan-Erik Hederås, Inga-Lill Häggberg,
 Henning Knudsen, Michael Krikorev,
 Jan Nilsson, Jan Olsson, Monica
 Svensson, Lennart Söderberg m fl

Utflyktsledaren Inga-Lill Häggberg rapporterade vid hemkomsten om god tillgång på fräscha svampar bland högorterna i den gamla grova gråalskogen. Deltagarna var begeistrade och Micke Krikorev "hade gärna velat stanna kvar resten av dagen". Elisabeth Nilsson har under sommaren 2015 gjort en fin stig för vandring i området och ett Lögdögång har byggt broar.

Artlista Lögdö Bruk

Amanita flavescens, orange kamskivling,
 park med björk, Jan O, det Stig J, (GB)
Hygrocybe laeta, broskvaxskivling,
 U, park, Jan N, conf Mikael J
Lentinellus vulpinus, rynkmussling,
 björk, mikrosk. Monica S
Lycoperdon utriforme, skålröksvamp, U,
 park, Wenche EJ, conf Mikael J
Phaeolus schweinitzii, grovticka, gamla lärkträd
Phellinus pini, tallticka
Polyporus ciliatus, sommarticka, U, Monica S
Russula fontqueri, gyllenkremla, U,
 park med björk, Lennart S
Russula parazurea, blågrön kremla,
 gräsmatta i park, U, Jan O, Det Stig J

Här i gammal järnbruksmiljö på Lögdö herrgård intill den stilla flytande Ljustorpsån bodde de flesta deltagarna i mykologiveckan. Foto: Stefan Grundström.

Tvåluktspindling, *Cortinarius diosmus* i Åssjöskogen. Foto: Håkan Sundin.

Alnökalcken

Mest fascinerande under vår vandring på Långharsholmen var de mossiga, fårbetade kalkklipporna på öns höjdpunkt. Men fynden visar även på kalksten nere i alskogen. Tomas Binette och Christer Wiklund i Sundsvalls Geologiska Sällskap har skrivit rapport om "Alnöområdets geologi och mineralogi". Nedanstående uppgifter är hämtade ur Christers och Tomas rapport.

"Nordöstra Alnön har en unik berggrund både vad gäller åldern (cirka 580 miljoner år) och de alkalina och karbonatitiska bergarter som finns där. Alkalina bergarter bildas av vulkaniska magmor som trängt upp från jordens inre. För femtio år sedan ansågs tanken befängd att karbonater kunde bildas ur vulkanisk magma. Men upptäckten av en vulkan i Afrika, Oldoinyo Lengai, som spydde ut karbonatlava bevisade att karbonater kan ha ett magmatiskt ursprung.

Alnömassivet är ett av bara tiotalet kända karbonatiska ringkomplex i världen och det största. Alla intrusionsnivåer finns bevarade här vid Alnön: djupbergarter, gångbergarter och utfyllnader i vulkanrör. Intrusion/intrusiv betecknar både processen att magma, som har en lägre densitet än den redan bildade berggrunden, tränger in i en denna bergarts massa, och den magmatiska bergartskropp som uppkommer genom förloppet. Alnömassivet är troligen uppbyggt av fem delintrusioner: Söråkersintrusionen på fastlandet norr om Alnön, Sälkärsintrusionen under havet norr om Alnön, Långharsholmens ringintrusion vars bergarter ligger blottade på ön, huvudintrusionen som finns blottad på nordöstra Alnön och Bärängsintrusionen väster om huvudmassivet. Omgivande berg har gråvackeursprung med migmatitinslag.

Sedan början av 1800-talet har geologer besökt och skrivit om Alnön och dess bergarter. Christer och Tomas skriver: "Just nu pågår 2 dagsaktuella undersökningar. Geologer från Uppsala Universitet och Luleå Tekniska Universitet har under tre år undersökt processerna bakom bildningen av Alnös unika bergarter och genom 2-d och 3-d modellering kommit fram till att området under den alkalina delen av Alnön faktiskt rymmer en caldera och funnit en magmakammare på 3-4 km djup som har försett Alnöområdets dåtida jordyta med vulkaniska magmor och lavaflöden. Till sommaren 2015 kommer också en forskargeolog från Universitetet i Zürich och tar prover för att jämföra med *Oldoinyo Lengai*, den enda nu aktiva karbonatitvulkanen i världen, i Tanzania. Han har frågat oss om hjälp att hitta det han söker, och vi kommer att vara honom behjälplig i sommar. Förutom de karbonatitiska bergarterna förekommer också kalkförande gångbergarter, vanligen kallade "Alnögångar". De varierar i storlek från någon centimeter till ett tiotal meters bredd. I ett drygt 1000 km² stort område med utgångspunkt från centrum på norra Alnön har mer än 1 200 gångobservationer gjorts."

Här hittade Monica Svensson en rynkmussling, *Lentinellus vulpinus*, som hon visade för Michael Krikorev och Henning Knudsen som granskar fyndet. Foto: Monica Svensson.

Kommentar

Russula parazurea anges bara från södra Sverige i Ekologisk Katalog med ekologin: ”bok och ekskog”. Ryman-Holmåsén anger på s. 537 att ”*R. parazurea* liknar *R. aeruginea* (grönkremla), vars hatt dock är gråblå till blågrön, mörkare, glanslös, torr, ofta med vitaktig beläggning, under ek och bok, norrut till Uppland, sällsynt”. Funga Nordica anger att blågrön kremla växer med ek, björk och gran ”här och var (occasional) i tempererad till hemiboreal zon och i subalin zon på Island. Den är uppförd som DD (kunskapsbrist) i finska rödlistan och som NT (missgynnad) i norska rödlistan”.

Artlista Masungsgrundet

Agaricus essettii, knölfotad snöbollschampinjon
Agaricus semotus, blekröd dvärgchampinjon
Albatrellus confluens, brödticka
Albatrellus ovinus, färticka
Amanita muscaria, röd flugsvamp
Amanita porphyria, mörkringad flugsvamp
Amanita rubescens, rodnande flugsvamp
Ampulloclitocybe clavipes, klubbtrattskeivling
Armillaria borealis

Athelia decipiens, granspindelsskinn, Karl-Henrik L (KHL)
Blasiphallia pseudogrisella, på Blaisa pusilla, sandig strand vid ån, Tommy K 2014–2018, Det Ibai O, foto Tommy K
Boletus edulis, karljohan
Botryobasidium subcoronatum,
kronflorskinn, U, mikrosk. Gunilla H
Bulbillomyces farinosus, vitgryn
Calocera viscosa, hjorthornssvamp
Calyprella capula, nässelkuning, U, umbellifer, Henning K
Climacocystis borealis, trådticka
Coltricia perennis, skinnicka
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius sanguineus, blodspindling
Cortinarius uliginosus f. *luteus*, sumpspindling
Cantharellula umbonata, fläckkantarell
Chlorenchocelia versiformis, olivskål, U, på mossig, murken alved, Wenche Eli J, Det Thomas L
Coprinus comatus, fjällig bläcksvamp
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling
Cortinarius camphoratus, stinkspindling
Cortinarius semisanguineus, rödskivig kanelspindling
Cortinarius traganus, bockspindling
Cristinia helvetica, repskinn, Karl Henrik L (KHL)
Crucibulum crucibuliforme (= *C. laeve*),
gul brödkorgssvamp

Cystoderma carcharias var. *carcharias*,

blekröd grynskivling

Cystolepiota seminuda, **blek puderskivling**

Entoloma callichroum var. *callichroum*, Tommy K 2014-209

Entoloma mougeotii var. *mougeotii*, U,

gråblå nopping, Wenche Eli J

Entoloma rhodopolium, **tvålrödskevling**, U,

alsumpskog, Monica S, conf Michael K

Flagelloscypha mairei, U, Henning K

Flammulaster limulatoides, **Tommy K**

Fomes fomentarius, **fnöskticka**

Fuligo septica, **trollsmör**

Gomphidius roseus, **rosenslemskivling**

Gyromitra infula, **biskopsmössa**, murken

ved i alsumpskog, Wenche Eli J

Hohenbuehelia fluxilis, **ullmussling**, U, på säl, Henning K

Hydneum caeruleum, **blå taggsvamp**, u, planterad

tallskog, Karl-Henrik L conf Michael K

Hydneum ferrugineum, **dropptaggsvamp**,

U, tallskog, Lennart S, conf Michael K

Hygrocybe conica, **toppvaxskivling**

Hygrophoropsis aurantiaca, **narrkantarell**

Hygrophorus camarophyllus, **sotvaxskivling**

Hyphoderma argillaceum, **hårskinn**, U,

granlåga, mikrosk. Gunilla H

Hyphoderma setigerum, **vårtskinn**, U,

bark gråallåga, mikrosk. Gunilla H

Hyphodiscus hymeniophilus, **ticksnyltskål**, U, på

Antrodia sinuosa (timmerticka), granlåga,

Gunilla H, Det Thomas L

Hymenochaete tabacina, **kantöra**, U,

säglåga, Monica S, Det Karl-Henrik L

Hypocrea pulvinata, **tickdyna**, U, på

klibbticka, Gunilla H, Det Thomas L

Junghuhnia collabens, **blackticka**

Kneiffiella abieticola, (= *Hyphodontia abieticola*),

granknotterskinn, Karl-Henrik L (KHL)

Kneiffiella barba-jovis (= *Hyphodonita*

barba-jovis), **jupiterskägg**

Kneiffiella arguta (= *Hyphodontia arguta*),

gyllentagging, U, säl, mikrosk. Gunilla H

Lactarius glycosmus, **kokosriska**

Lactarius necator, **svartriska**

Lactarius obscuratus, **alriska**, U, *Alnus*, Henning K

Lactarius pubescens, **blek skäggriska**

Lactarius rufus, **pepparriska**

Lactarius torminosus, **skäggriska**

Lactarius trivialis, **skogsriska**

Lepiota magnispora, **gulflockig fjällskivling**, u,

alsumpskog, Inga-Lill H, conf Michael K

Lepiota pseudolilacea (= *L. pseudohelveola*),

rosenfotad fjällskivling, u, *Alnus* forest, Henning K

Lepiota clypeolaria, **spenslig fjällskivling**, Tommy K

Leucocortinarius bulbiger, **bleksporig spindling**,

u, gran, Lennart S

Lycoperdon perlatum, **vårtig röksvamp**, rich forest

with *Picea*, Tommy K, Det Michael K, MJ 10142, GB

Lycoperdon pyriforme, **gyttrad röksvamp**

Macrolepiota rhacodes, **rodnande fjällskivling**, u,

på marken i granskog, Monica S, conf Michael K

Marasmiellus perforans, **barrbrokskivling**

Marasmius cohaerens, **glansbrokskivling**, U, *Alnus* forest,

Henning K, conf Michael K och Mikael J, GB

Mycena acicula, **orangehätta**

Mycena citrinomarginata, **gulhätta**, U,

alsumpskog, Wenche Eli J, mikrosk. Thomas L

Mycena galericulata, **rynkhätta**

Mycena haematopus, **blodhätta**, U, alved i

sumpskog, Inga-Lill H, conf Michael K

Mycena laevigata, **halhätta**, U, alsumpskog

med enstaka tallar, Inga-Lill H

Mycena pterigena, **bräkenhätta**, Tommy K

Mycena picta, Tommy K

Mycena pura, **rättikhätta**

Mycena sanguinolenta, **mörkeggad blodhätta**

Mycena vulgaris, **klibbhätta**

Oligoporus caesius, **blåticka**, U, Inga-Lill H

Ossicaulis lignatilis, **vedtrattskevling**, murken

lövved, Wenche E J, conf Mikael J, (GB)

Otidea leporina, **stort haröra**, u,

barrskog, Carina J, Det Ibai O

Panellus ringens, **lilamussling**, U, mikrosk. Monica S

Paxillus involutus, **pluggskivling**

Paxillus filamentosus, **alpluggskivling**,

U, på stig i alskog, Wenche Eli J

Peniophora violaceolivida, **violtätsskinn**, U,

murken låga av gråal eller säl, Monica S

Peniophorella praetermissa, **narrskinn**, Karl-Henrik (KHL)

Peniophorella pubera, **strävskinn**, *Alnus*

incana, U, Karl-Henrik L (KHL)

Phanerochaete sordida, **gräddstrålskinn**,

Karl-Henrik L (KHL)

Phaeocollybia arduennensis, Tommy K 2014-208

Phlebia radiata, **ribbgrynna**, Karl-Henrik L (KHL)

Phlebia tremellosa (= *Merulius tremellosus*), **dallergröppa**,

U, lövved alkärr, Monica S, Det Karl-Henrik L

Pholiota squarrosa, **fjällig tofsskevling**,

U, Wenche E J, Det Stig J

Pleurotus pulmonarius, **blek ostronmussling**

Plicatura nivea, **algröppa**, U, gråallåga, Gunilla H

Pluteus romellii, **gulfootsskölding**, U, Henning K

Polyporus ciliatus, **sommarticka**

Pseudochaete tabacina (= *Hymneochaete tabacina*),

kantöra, Karl-Henrik L

Pseudotomentella mucidula, Karl-Henrik L (KHL)

Resinicium bicolor, **tätgrynna**, U, granlåga, mikrosk. Gunilla H

Kottehätta, *Mycena strobilicola*, vårsvamp på Tynderölandet i Medelpad. Foto: Håkan Sundin.

Rhodocybe caelata, **sprickrussling**,
torr granskog, Henning K, GB
Rickenella swartzii, **blåfotsnavling**
Russula aeruginea, **grönkremla**
Russula atrorubens, **svartröd kremla**
Russula decolorans, **tegelkremla**
Russula delica, **trattkremla**
Russula favrei, **gransillkremla**
Russula griseascens, **grånande giftkremla**
Russula puellaris, **spädkremla**
Russula sanguinea, **blodkremla**
Russula versicolor, **skarp siennakremla**
Sarcomyxa serotina, **grönmussling**,
U, alsumpskog, Inga-Lill H
Scytinostromella heterogenea, **gult**
tyllskinn, Karl-Henrik L (KHL)
Spinellus fusiger, **hättmögel**, på *Mycena*
sanguinolenta, Wenche E J
Steccherinum fimbriatum, **franstagging**
Stereum submentosum, **alskinn**, U, alsumpskog, Inga-Lill H
Suillus bovinus, **örsopp**
Suillus flavidus, **slemsopp**, U, på stigen i fuktig
tallskog med ormbunkar, Monica S
Suillus granulatus, **grynsopp**, U,
planterad tallskog, Wenche E J
Trametes hirsuta, **borstticka**
Tephrocye rancida, **mjölgråskivling**, Tommy K
Tricholoma equestre, **riddarmusseron**
Tricholoma saponaceum, **såpmusseron**,
U, barrskog, Carina J, Det Stig J
Tectella patellaris, U, alkärr, Henning K, (GB)
Trechispora confinis, **fläckmjölkskinn**, Karl-Henrik L (KHL)
Trechispora hymenocystis, **mjölporing**,
Karl-Henrik L (KHL)

Tubifera ferruginosa, **bikaksvamp**, U,
gråallåga, Jan-Erik H, Det Thomas L
Tubulicrinis glebulosus, Karl-Henrik L (KHL)
Tylospora fibrillosa, **bomullsskinn**,
U, gran, mikrosk. Gunilla H
Xerocomus ferrugineus, **sammetssopp**
Xylodon asperus (syn. *Hyphodontia aspera*),
strävt knotterskinn, Karl-Henrik L (KHL)
Xylodon brevisetus (syn. *Hyphodontia breviseta*),
svedknotterskinn, Karl-Henrik L (KHL)

Rödlistade arter

Hydnellum caeruleum, **blå taggsvamp**, NT
Junghuhnia collabens, **blackticka**, VU
Lepiota pseudolilacea, **rosenfotad fjällskivling**, VU

Kommentar

Entoloma callichroum är ny art för Sverige! Tommy Knutsons fynd i den pampiga gamla gråalskogen vid Masugnsgrundet var därför mycket intressant. Även Henning Knudsens fynd av *Lepiota pseudolilacea*, rosenfotad fjällskivling, var sensationellt och pekar på mycket speciella markförhållanden i lövskogen intill den stilla flytande Ljustorpsån. Kalkstensgångar från forna vulkancentrat i havet utanför passerar in på många ställen här vid Sandarne-Stavreviken-Lögdö bruk vilket många tidigare svampfynd visat bland annat av spärrfjällskivling (*Echinoderma aspera*) och violgubbe (*Gomphus clavatus*).

Enligt Funga Nordica finns två nordiska fynd av *Entoloma callichroum*. Ett fynd återges från krat i Danmark (Ejyl: Buderupholm) och ett fynd från gråalskog i norra Norge (Nordl: Herøy). Machiel Noordeloos skriver dock på sidan 120 i sin europeiska monografi över släktet *Entoloma* s.l. (2004) att Jan Vesterholts danska fynd snarare verkar vara *Entoloma tjallingiorum*. Tommy säger att fyndet gjordes av Morten Christensen, tentativt bestämt av Jan V. och sedan bestämt till *Callichroum* av just Machiel Noordeloos.

Det norska fyndet av *E. callichroum* uppe i Nordland fylke är även från gråalskog. Machiel Noordeloos m fl har nyligen skrivit artikel i holländska tidskriften Persoonia 32, 2014: 141-169 om resultaten av nya fylogenetiska studier (studier av DNA) inom en grupp arter inom undersläktet Leptonia bland annat *Entoloma callichroum*, *E. dichroum*, *E. tjallingiorum*. De här rödsporiga svamparna är ofta vackert blå eller violetta, se bild av *E. tjallingiorum* i Rymans bok. I ny holländska artikel anges att *E. callichroum* är sällsynt och växer i just gråalskog. Den som vill läsa hela artikeln kan knappa in www.persoonia.org och sedan söka fram artikeln från juni 2014 som kan laddas ner gratis. Där finns detaljerad beskrivning av just *E. callichroum*.

Parkhattmurkla (*Helvella albella*) noterades häromåret vid ständigt flödande kallkälla i Mjällådalen. Foto: Hans Andersson.

Tommy Knutsson har sett och lärt sig *E. tjallingiorum* från Öland och menar att fyndet här vid Masugnsgrundet inte bör vara *E. tjallingiorum* utan *E. callichroum*. Tommy har kollekten kvar som bevis. Hela lövskogsområdet här vid Masugnsgrundet bör garanteras någon form av långsiktigt skydd.

Entoloma mougeotii växer i finare ängar och naturligt även i kalkmyrar i mittersvenska området. Här fann Wenche gråblå nopping i mulljord i den frodiga gråalskogen som påverkas av alnögångar med kalksten. Arten är lätt igenkänd genom speciell stålblå färg. Hatten är nedtryckt i mitten och har små tilltryckta fjäll. Bild finns i Rymans svampbok s. 384 och även i tidskriften Svampe nr 21 s. 24 (exemplar från Medelpad).

Flagelloscypha mairei (Pilát) Knudsen. Henning har alltså kombinerat arten och kul att han gjorde fyndet i den lummiga alskogen vid Masugnsgrundet. Ingen uppgift om svensk utbredning finns i Ekologisk Katalog utan bara text: "Utbredning och biotop dåligt känd". Om ekologin står "på vissna ormbunksstjälkar". Henning behandlar släktet *Flagelloscypha* i Funga Nordica. Efter att ha beskrivit de mikroskopiska karaktärerna hos *F. mairei* skriver han om ekologi och utbredning: "On ferns e.g. *Blechnum*. Distribution poorly known, but confirmed records from Finland, Norway, Sweden". Kollekten lades ut på utställningen med fältblankett.

Flammulaster limulatoides. Anses som synonym med *T. limulatus* i flera källor.

Lepiota pseudolilacea. Rosenfotad fjällskivling anges i Ekologisk Katalog bara från ädellövskog och hassellund i Skåne! Funga Nordica anger dock att arten växer söderut i rik lövskog, är funnen på alpin fjällhed, är "very rare" i boreala området samt starkt giftig. Bild av rosenfotad fjällskivling finns på s. 316 i Johan Nitaes och Skogsstyrelsens Signallartsflora där arten tillsammans med andra små fjällskivlingar anges signalera naturområde med höga naturvärden.

Macrolepiota rhacodes. *Rhacodes* är en *Chlorophyllum* och frågan är om detta är en sensu stricto bestämelse. *Olivieri* är mer allmän i denna miljö. Thomas L

Peniophorella pubera är en vit-ockrafärgad skinnsvamp som är vanlig på både barr- och lövved i Europa. Den var känd redan på 1800-talet av Elias Fries och av den finske mykologen Petter Karsten. Nu samlades den av Karl-Henrik Larsson här på gråal vid Masugnsgrundet.

Tylospora fibrillosa som Gunilla samlade på murken granved i ormbunksskogen, mikroskopade och lade på utställningen är en vitaktig skinnsvamp som utmärker sig vid att bilda ektomykorrhiza och som är vanlig på rotspetsar av gran i många skogsmiljöer.

618545 6928892

33 Merlo slott

Medelpad, Timrå socken, slottspark

Ledare: Inga-Lill Häggberg, Jeanette Södermark
Skrivare: Annika Norin
Datum: 9 september, 2014
Deltagare: Lars-Inge Hedlund, Inga-Lill Häggberg, Wenche Eli Johansson, Joachim Krumlinde, Annika Norin, Lennart Söderberg, Jeanette Södermark, Bibbe Wallqvist, Lena Wallqvist

Artlista

Agaricus arvensis, snöbollschampinjon, U, park, Lars-Inge H
Agrocybe erebia, mörk åkerskivling
Amanita crocea, orange flugsvamp
Amanita muscaria, röd flugsvamp
Armillaria mellea coll, honungsskivling
Cerrena unicolor, slingerticka, U, björkstubbe, Lars-Inge H
Climacodon septentrionalis, grentaggsvamp, på lönn, Joachim K, (GB)
Coprinopsis atramentaria, grå bläcksvamp
Cortinarius triumphans, mångkransad spindling
Fomitopsis pinicola, klibbticka
Gomphidius maculatus, lärkslemskivling, U, vid gammal lärk, Joachim K
Hygrophoropsis aurantiaca, narrkantarell
Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskivling
Inocybe lilacina, violett sidentråding, U, Wenche Eli J, Det Peter N
Laccaria laccata, laxskivling
Lactarius glycosmus, kokosriska
Lactarius deterrimus, blodriska
Lactarius flexuosus, buktriska, U, park-gräsmatta, Lars-Inge H
Lactarius necator, svartriska
Leccinum scabrum, björksopp
Lycoperdon pyriforme, gytttrad röksvamp
Mycetinis scorodoni, lökbrosking
Mycena galericulata, rynkhätta, U, murken stubbe, Lars-Inge H
Mycena laevigata, halhätta, U, murken stubbe, Lars-Inge H
Oxyporus populinus, lönnsticka, U, lönn, Lars-Inge H
Paxillus involutus, pluggskivling
Phaeolus schweinitzii, grovticka, U, på gammal lärk, Wenche Eli J
Phellinus igniarius, eldticka, bok
Pholiota gummosa, gröngul flamskivling,

Merlo Slott. Foto: Elinor Eriksson.

U, gräsmatta i park, Lars-Inge H
Pleurotus pulmonarius, blek ostronmussling, U, rönn, Lars-Inge H
Pluteus cervinus, hjortskölding
Rhytisma acerinum, lönnjärfläck, U, Bibbi W
Russula vesca, kantkremla, U, park, Lars-Inga H
Scleroderma bovista, potatisrottryffel, U, park, Det Mikael J
Stropharia aeruginosa, ärggrön kragsskivling
Suillus grevillei, lärksopp, U, med lärk, Lars-Inge H
Xerocomus badius, brunsopp
Xerocomus ferrugineus, sammetsopp

Rödlistade arter

Climacodon septentrionalis, grentaggsvamp, NT

Kommentar

Climacodon septentrionalis växte på skogslönn (*Acer platanoides*) i allén upp till slottet. Grentaggsvamp är i Medelpad bara funnen här och på skogslönn vid Sundsvalls kyrkogård. Vackra exemplar har i många år även prytt gammal lönn i stadsparken i Härnösand men lönnen är nu borttagen enligt Härnösands Svampklubb. Utbredningskartan i Ry-mans svampbok visar inga fynd norr om Uppland.

Phaeolus schweinitzii är en populär färgsvamp som växte på flera av de gamla lärkträden.

644257 6937566

65 Muggård

Ångermanland, Häggdånger socken,
hävadad slätteräng

Ledare: Lennart Vessberg

Datum: 12 september 2014

Deltagare: Jan Olsson, Lennart Vessberg m fl

Artlista

Entoloma prunuloides coll., mjölrödskivling, U, Jan O

Hygrocybe pratensis var. *pallida*, U, Lennart V

Rödlistade arter

Entoloma prunuloides, mjölrödskivling, NT

Kommentar

Entoloma prunuloides är numera efter DNA-analyser uppdelad i flera arter av Machiel Noordeloos

Tommy Knutsson bor i Mörbylånga på Öland och gillar att inventera lavar och svampar. Foto: Monica Svensson.

Miljömålet "ett rikt odlingslandskap"

I juli 1988 förlade Urban Ekstam och Naturvårdsverket en veckolång kurs om ängs- och hagmarker till St Olofs världshus i Borgsjö i västra Medelpad. Kursdeltagarna utgjordes av inventerare vid länsstyrelsernas naturvårdsenheter i Norrland. Urban hade till sin hjälp Kristina Lindahl, engagerad och kunnig naturvårdare hos verket. Även en representant från Riksantikvarieämbetet deltog och bidrog med intressanta historiska aspekter på markanvändningen i mittsvenska området från järnålders-tid till dataålder. Från den ideella naturrörelsen deltog Birgit Hagman, Håkan Lindström och JOT. Vid kursen deltog även Stefan Grundström, nu ordförande i Svensk Botanisk Förening och Helene Öhrling, naturvårdare vid länsstyrelsen.

De första dagarna av kursen ägnades åt de centrala järnåldersbygderna på norra Alnön, längs Ljungans nedre älvdal och kring Storsjön i Jämtland. Under järnålderstid inleddes den viktiga cirkulationen gräs-ko-gödsel-åker, en grundläggande princip i det äldre odlingslandskapet.

Däriigenom uppkom de artrika ängsmarker som nu 2015 håller på att försvinna på grund av jordbrukets storleksrationalisering och förbuskningen av främst skogsbyarnas kulturlandskap. Vi besåg under kulturmarkskursen även gravhögsområden, studerade gamla kartor och analyserade bynamn som kunde relateras till olika tidsåldrar. De sista dagarna av kursen gav vi oss upp på moränbackar i höjdlägen mellan dalgångarna som odlats upp av invandrade finnar under 1600- och 1700-talet och av bolagstorp-are under 1800-talet. Ännu fungerande fäbodbruk studerades i Klövsjö socken, Jämtlands fäbodrikaste område. Kontaktytorna mellan natur och kultur betonades. Samtliga 35 deltagare i kulturmarkskursen och kursledningen från Naturvårdsverket uppskattade verkligen naturen och kulturen i mittsvenska området. Urban Ekstam återkom senare tillsammans med konstnären Nils Forshed för dokumentation av bland annat ängen vid Fären i Ljustorp socken. Forsheds akvarell av kolaretorpet Fären och texten som vi hjälpte till med finns i Urbans bok om "Ängar".

Unga blodhättor. Foto: Monica Svensson.

613320 6941670

25 Myckelsjö Hackslått, Natura 2000

Medelpad, Indal socken,
färbetad äng

Ledare: Hans Andersson
Skrivare: Hans Andersson, Annika Norin
Datum: 12 september 2014
Deltagare: Hans Andersson, Annika Norin, Kill Persson, Ove Undander m fl

År 1980 skrev Håkan Lindström en banbrytande artikel i Svensk Botanisk Tidskrift om "Hackslåttens försvinnande biotop i Mellannorrland" där han inte bara uppmärksammade de hotade kärlväxterna utan även de hotade svamparna på gamla ängar. Sundsvalls Myko ordnade även två specialveckor i Borgsjö 1985 och 1987 om två stora svampgrupper på ängarna: rödskivlingar och vaxskivlingar med inbjudna experter. Vid mitten av 1980-talet sände Håkan Lindström och JOT in fem kilo ansökningshandlingar till Världsnaturfonden (WWF) om bidrag på 65 000 kr för att

rädda kvar de sista ängarna i Medelpad. Vi var nämligen bekymrade över att blommor såsom majviva, fjällgentiana och älvväxing var på väg att försvinna ur landskapets flora. WWF beviljade medlen och vi började om somrarna åka runt till ett tiotal fina ängsområden och satt vid många köksbord och pratade med de sista hackslåttbönderna. Vi uppmuntrade de till att fortsätta med ängshävdan mot en viss ersättning varje år. Ibland lejde vi någon i trakten (enskild eller förening) som mot ersättning lieslog och räfsade ängar. Informativa skylttexter skrevs och Jan Lundqvist vid länsstyrelsen hjälpte oss med att tillverka skyltarna. Vi skrev artikel i SMF:s tidskrift Jordstjärnan om projektet som vi skämtsamt kallade RÅFS (Rädda ÄngsFloran Snarast).

Flera ängar som vi fick igång skötsel av var på väg att totalt förbuskas till exempel kalkfuktängen vid Råabäcken i Borgsjö, enda lokalen i länet för älvväxing (*Sesleria caerulea*). Vi var många som hjälptes åt vid den tiden med att praktiskt värna om ängarna i Medelpad bland annat Birgit Hagman, Gudrun Fredén, Anna Norén och Gösta Åslund. Många fina minnesbilder passerar revy till exempel när Gösta, Håkan och JOT en regnig sommar dag på 1980-talet röjde bort en granplantering på Iggesunds (numera Holmen) marker på Blåstorpet högt uppe vid hälsingegränsen i söd-

ra Stöde socken. Vi hade dessförinnan skrivit arrendeavtal med skogschefen Leif Eriksson på Iggesund på symboliska summan 1 kr för arrende av skogstorpets ängar. Tjugo år senare kunde den stolte floraväktaren Gösta räkna till 5000 fältgentianor där julgranarna tidigare stått tätt!

I början av 1990-talet var Per Simonsson biolog på länsstyrelsen och betalade åt oss så kallat NOLA-stöd, NOLA=naturvård i odlingslandskapet. JOT fick låna slåtterbalk av länsstyrelsen och slog av flera ängsområden. Kontakt etablerades även med ängspionjären Urban Ekstam på Naturvårdsverket som ordnade kurs för norrländska ängsvinterare i Borgsjö år 1988. En jättefin insats gjorde sedan biologen Anders Viotti kring 1990 med statliga inventeringen av ängs- och hagmarker i länet. År 1995 blev Sverige EU-medlem och EU:s miljöstöd började betalas ut för vård av ängs- och hagmarker. Idag år 2015 är åter ängarnas och jordbrukets framtid i Sverige och Norrland stora och kära diskussionsämnen.

Här vid den vackert belägna skogsbyn Myckelsjö i Indal socken har vi suttit vid köksbordet under många somrar på 1980-talet, druckit kaffe och pratat med Anton och Edit Sjödin om deras bolagstorp och om skötseln av deras fina hacklåtmarker ner mot Myckelsjön. Edit var född här medan Anton flyttade hit vid giftermålet. De inledde hackslåtten varje år kring Saradagen i juli och slåtrade i 3-4 veckor. Man började med gårdstunet och tog sedan "stenhamran" och åkerkanterna. Hackslåthöet blandades med annat hö. Efterbete skedde med kor i september. De hade länge 5 kor + ungdjur och 1 häst men hade minskat ner till 2 kor.

Nu har söner tagit över och sköter markerna fint med hjälp av får. Bröderna Sjödins slåtrade och fårbetade ängsmarker hyser fin uppsättning av kärleväxter (fältgentiana mm) och ängssvampar (scharlakansröd vaxskivling mm). Idag är det ängsspecialisten Annika Karlsson vid länsstyrelsen som håller kontakt med bröderna Sjödin angående hävden av ängarna här i Myckelsjö. Tyvärr hade inga regn fallit ännu i Myckelsjö efter sommartorkan så Hans Andersson och hans grupp kunde inte notera några typiska ängssvampar.

Nordansjö

Ångermanland, Viksjö socken, barrskog

Datum: 12 september 2014

Här i Nordansjö by i Viksjö socken bor numera Maj-Britt Såthe som under många år var ordförande i Östersunds Mykologiska Förening (ÖMF). Nu under mykologiveckan i Timrå 2014 så härbärgerade Maj-Britt sina svampkompisar Gunnel Avehag, Inga-Lill Franzén och Karin Kellström hemma i Nordansjö.

Artlista

Äng:

Amanita vaginata f. alba, vit kamskivling,
U, betad äng med björk, Ove U
Cortinarius caperatus, rimskivling
Hygrocybe chlorophana, gul vaxskivling
Hypholoma capnoides, rökslöjskivling
Leccinum variicolor, fläcksopp
Psilocybe semilanceata, toppslätskivling

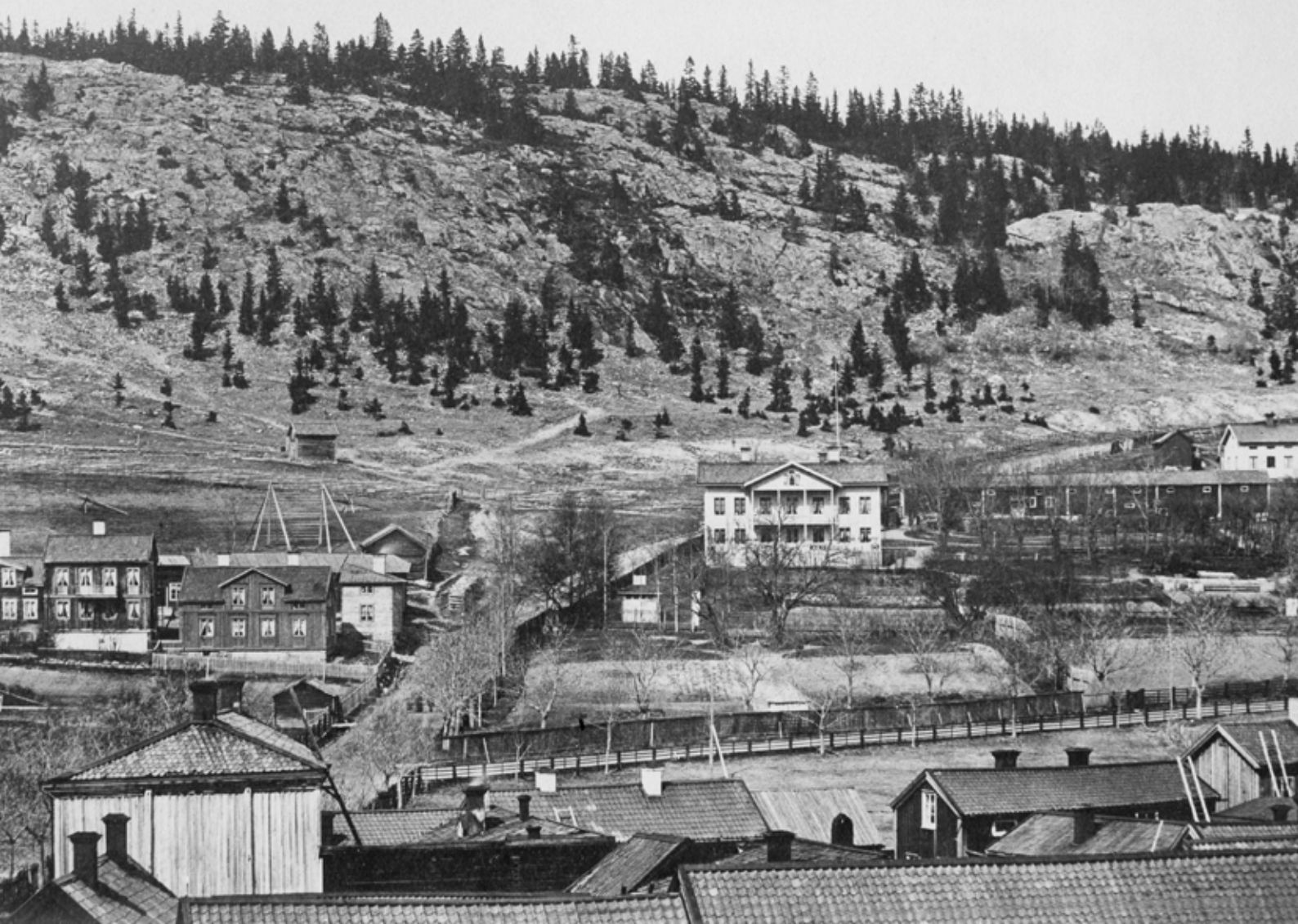
Skog:

Amanita porphyria, mörkringad flugsvamp
Amanita regalis, brun flugsvamp
Boletus edulis, karljohan
Fomitopsis pinicola, klibbticka
Gomphidius glutinosus, citronslenskivling
Hygrophorus olivaceoalbus, olivvaxskivling
Hypholoma fasciculare, svavelgul slöjskivling
Hypomyces luteovirens, grönsnyltning
Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskivling
Laccaria laccata, laxskivling
Lactarius lignyotus, sotrisk
Lactarius repraesentaneus, gulrisk
Lactarius trivialis, skogsrisk
Marasmiellus perforans, barrbrosking
Mycena sanguinolenta, mörkeggad blodhätta
Pluteus cervinus, hjortskölding
Pluteus tricuspidatus (= *P. atromarginatus*),
mörkeggad sköldskivling
Russula emetica, giftkremla
Russula vinosa, vinkremla
Russula vesca, kantkremla
Stereum rugosum, styvskinn

Artlista

Cortinarius brunneus, umbrasvindling,
U, fuktig granskog, Maj-Britt S
Cortinarius croceoconus, spetspuclig
kanelspindling, U, Inga-Lill F
Cortinarius limonius, eldspindling, U, sumpig
granskog, Inga-Lill F, Det Tuula N
Cortinarius sanguineus, blodspindling, U, Inga-Lill F
Hygrophorus persicolor, rosa vaxskivling, U, Inga-Lill F
Russula rhodopoda, lackkremla, U,
fuktig barrskog, Inga-Lill F

Norra Stadsberget kring 1870. Tiderna var svåra. Betande husdjur har käkat upp gräs och lövskog. Foto: F.W. Hellberg. Bildägare: Sundsvalls Museum.

Norra stadsberget

Medelpad, Sundsvall, gran, björk, tall

Skrivare: Jeanette Södermark

Datum: 12 september 2014

Sundsvalls Mykologiska Sällskap och Svampfärgarsällskapet ordnar matsvampsutflykter för allmänheten en gång i veckan under augusti och halva september då även svampfärgning lärs ut. Utflykterna äger rum i tätortsnära skogar runt olika bostadsområden. Här vid Norra Stadsbergets tätortsnära och

bergiga skogar brukar Sundsvalls Mykologiska Sällskap (Jan-Olof Tedebrand) och Svampfärgarsällskapet (Siv Norberg) ha gemensamma kvällsutflykter och lära ut matsvamp och svampfärgning. Sundsvalls kommun har tagit bort granar och sparat cirka 2000 tallar som är mellan 100-400 år gamla i områden runt Norra Berget. Under goda svampår finner vi fina matsvampar i denna gamla tallskog och även mer ovanliga marksvampar. En del tallar har brandljud som vittnar om att bränder under tidigare århundraden härjat. De branta stupen på bergets sydsida hyser hassel och ädla lövträd och även här har granar tagits bort och en mer solöppen sluttning skapats.

Matsvamputflykten här på norra berget i slutet av augusti 2014 samlade 33 deltagare varav 6 nysvenskar (invandrare). Många invandrare har med sig intresse och kunskap om främst matsvampar från sina hemländer. De är vetgiriga och vill lära sig om svampar i vår svenska natur. Stora mängder rimskivling (*Cortinarius caperatus*), tegelkremlor (*Russula decolorans*) och storkremlor (*Russula paludosa*) fyllde korgarna den där ljumma augustikvällen liksom olika färgsvampar bland annat sammetsfotad pluggskivling (*Tapinella atrotoomentosa*) och grovticka (*Phaeolus schweinitzii*). Siv Norberg mannekängade och visade svampfärgade klädesplagg och berättade om processen vid svampfärgning.

Vid bygget av Sundsvalls sjukhus i närheten av Norra Berget så kom man på söndertrasat berg orsakat av just lättvittrade kalkstensgångar från Alnövolkanen. Birgit Hagman fann 1990 kalksvampar bland annat kryddspindling (*Cortinarius percomis coll.*) på alnögång i en granskog vid Bosvedjan nära Norra Berget. Även här vid Norra Berget finns alnögångar som man inte upptäcker utifrån kärlväxtfloran.

Svampar är bättre än kärlväxter på att berätta för oss om berggrunden. Barbro Fahlman och Per Hedman var aktiva mykologer i Sundsvall som kom med violgubbar (*Gomphus clavatus*) som de funnit i mossiga gransvackor på Norra Berget 1978 respektive 1978. Vi har flera fynd av violgubbe som indikerar alnögångar i både Njurunda socken och

Tynderö socken (Märrgård 1975, Bo Söderström). Den i särklass bästa indikatorn på alnögång vid medelpadskustan är geléträtting (*Guepinia helvelloides*) som kräver kalk i marken och som växer både i alskog och granskog. Folk ringer till oss i mykostyrelsen och berättar att de funnit en marmeladfärgad geléaktig svamp. Samtalen kommer från bland annat Bosvedjan, Essvik, Gångviken, Maland, Johannelund, Fagervik, Vivstavavv men de flesta fynden är inrapporterade från byarna på norra Alnön. Rolf Lidberg testade att göra marmelad av geléträtting men fann anrättningen tämligen smaklös.

Hjördis Lundmark och Jeanette Södermark åkte under mykologiveckan till Norra Berget i Sundsvall för att handla, lokala delikatesser bland annat goda ostar från traktens gårdar till festmiddagen. Jeanette passade på att plocka lite svamp i hållmarkstallkogarna kring butiken i den gamla Vinfabriken som hon lade på utställningen med fältblankett.

Artlista

Cortinarius raphanoides, **rättikspindling**,

u, Jeanette S, det Tuula N

Inocybe rimosa, **toppträdskivling**, u, Jeanette S

Lactarius helvus, **lakritsriska**, u, Jeanette S, conf Michael K

Lactarius tabidus, **småriska**, u, Jeanette S

Svamp och kommunal naturvård

Norra Stadsberget i Sundsvall är exempel på tätortsnära naturområde där sociala och biologiska naturvärden förenas.

Hela bergsområdet blev kommunalt naturreservat 2015 och är "Sundsvallsbornas vardagsrum" med skördemarknader, djur och lekparkar för barn, populär butik som säljer närproducerade livsmedel mm. Här finns även värdefull biologisk mångfald bland annat hassel och lind i de varma sluttningarna nedanför stupen. Uppe på berget finns stora områden med promenadstråk i fina hållmarkstallskogar med tusentals gamla tallar.

Sundsvalls kommun är en medelstor kommun med nära 100 000 invånare. Kommunen satsar på natur och friluftsliv och brukar ligga högt vid utnämningen av "Årets friluftskommun" i Sverige där insatser för naturvården även bedöms som en positiv faktor. Man ser satsningar på just natur och friluftsliv som en viktig strategisk satsning för att göra kommunen mer attraktiv. Dagens och morgondagens välutbildade människor efterfrågar fina naturområden och ett rikt friluftsliv. Stadsbyggnadskontoret och skogsvården Hans Asplund

ansvarar för kommunens skogar tillsammans med Skogssällskapet. Miljökontoret har lett flera projekt som syftar till att lära invandrare mer om närnaturen runt bostadsområden. Just nu pågår arbete med att ta fram en "Frilufts- och Naturvårdsplan" som kommer att klubbas av kommunfullmäktige 2017 där våra nysvenskar är en av målgrupperna i åtgärdsförslagen.

Planen kommer att innehålla förslag till naturvårdande satsningar i kommunens mest prioriterade naturtyper såsom gammelskogar, ängar, sydväxtberg med hassel, ravinområden vid älvarna, fågelsjöar. Hans Andersson, Håkan Lindström, Jeanette Södermark och Jan-Olof Tedebrand deltar i möten om Sundsvalls friluftsliv och naturvård, har kontakt med Jenny Johansson och Ronnie Nordström på miljökontoret och andra på kommunens förvaltningar och lämnar även in skriftliga synpunkter om förekomster av botaniskt och mykologiskt värdefulla naturområden med sällsynta och rödlistade arter.

Rödskevig kanelspindling, *Cortinarius semisanguineus* ger en mycket vacker röd färg. Foto: Hjärdís Lundmark.

6927438 625804

15 Pottäng

Medelpad, Alnö socken, fårbetade hagmarker, äng, gråalskog, kalksten

Ledare: John Granbo, Jan-Olof Tedebrand
Skrivare: Jan-Olof Tedebrand
Datum: 12 september 2014
Deltagare: Birgitta Damne, Sven Damne, John Granbo, Eva Grönlund, Lars-Göran Hellsten, Ellen Larsson, Mikael Jeppson, Joachim K, Kill Persson, Jan-Olof Tedebrand, Bibbi Wallqvist, Lena Wallqvist m fl

Naturtyp

Länsstyrelsen och biologen John Granbo tog för femton år sedan initiativ att röja upp 12 hektar av de mjukt kuperade hagmarkerna och ängarna på alnöalkstenen här vid byn Pottäng på norra Alnön. De fina gräsmarkerna tillhör ett hemman i Pottäng som ägs av Ulla Lundström och hennes

make Anders och de har en fårscock som betar av markerna. Ulla har varit professor i markkemi vid Mittuniversitetet och har med forskarkolleger runtom i världen studerat vad som händer i "planetens hud", det tunna humusskiktet som är en förutsättning för människans liv på jorden. Hon har ingått i internationell forskargrupp som studerat hur myceltrådar i skogsmarken avger oxalsyror som kan fräta och vittra bergmineraler. En av forskargruppens slutsatser som fått uppmärksamhet var att man inte behöver kalka upp försurade svenska skogar, det sker ändå en naturlig vitt-ringsprocess av basiska ämnen som på lång sikt motverkar effekten av surt nedfall. Anders är jägmästare och har bland annat varit vän och kurskamrat med svampboksförfattaren Olle Persson. Vi parkerade på gårdstomten och intog även lunchen tillsammans med Anders och Ulla i deras trädgård.

Av svampfynden att döma verkar kalkstensgångarna ligga tätt här vid byn Pottäng. Här finns även gångar med baryt som liknar sövitkalk men är dubbelt så tung. Baryt bröts under krigsåren på 1940-talet för bland annat gröna signalljus. Skogstry (*Lonicera xylosteum*) söker sig gärna till barytgångar. Härifrån byn Pottäng finns många intressanta svampbelägg deponerade i offentliga herbarier under årens lopp bland annat brun ängsvaxskivling (*Hygrocybe colemanniana*), liten spärffjällskivling (*Echinoderma pseu-*

doasperula), lundfjällskivling (*Lepiota subalba*). Grönsporig skivling (*Melanophyllum eyrei*), herb Oulu, S, rotmusseron (*Tricholomella constricta*) och *Pholiotina nemoralis* var. *dentatomarginata*. *Pholiotina teneroides* (*percincta*) har samlats i den kalk- och kväverika gråaskogen nedanför Lundströms ladugård där kor under långa tider bidragit till gödsel- och urinläckage ut i lövskogen. Granatfjällskivling (*Melanophyllum haematospermum*) är även funnen här liksom *Lepiota poliochloodes* (herb Oulu), en omdiskuterad mörk form av grågrön fjällskivling (*Lepiota griseovirens*) som inte är uppgiven från boreala regionen i ”svampbibeln” Funga Nordica (2012). Rotmusseron (*Calocybe constricta*) liksom irismusseron (*Lepista irina*) och sotmurkla (*Helvella nigricans*) är även noterade i backarna vid byn Pottäng.

Holländaren Eef Arnolds var med oss vid Pottäng 1995 och gjorde första fyndet på alnökalken av hycacinthvaxskivling (*Hygrophorus hyacinthinus*, herb *Wijster*) tillsammans med Ilkka Kytövuori. Sedan dess har Siw Muskos funnit denna juldoftande vaxskivling i fler gamla granskogar på Alnön och i anslutning till alnögångar vid Bergeforsen. Den är även sällsynt funnen i jämtländska kalkbarrskogar. Musseronkännaren Gro Gulden noterade filtsvärting (*Lyophyllum leucophaetum*) här vid Pottäng år 1995 medan Rolf Lidberg bland annat funnit brun klibbskivling (*Limacella glioderma*) och droppklibbskivling (*L. guttata*).

Det var fortfarande torrt och rätt dåligt med svamp här vid Pottäng efter sommarens rekordvärme. Regnskurarna under augusti hade inte fallit just här. Men vi noterade ändå en del svampar under rundvandringen i de fina hagmarkerna tillsammans med Anders och Ulla Lundström. Mest intressant var fyndet av ”falsk narrkantarell”, *Hygrophoropsis rufa* som har få noterade fynd i Sverige. Det torde finnas många fler ”oupptäckta” spännande svamparter bland annat tryfflar i Anders och Ullas småkulliga hagmarker och lundartade skogar.

Karl Soop funderar över knepiga spindelskivlingar.
Foto: Hjärdís Lundmark.

Artlista

Amanita regalis, **brun flugsvamp**, U, Bibbi W
Amanita vaginata, **grå kamskivling**
Calocera viscosa, **gullhorn**
Chalciporus piperatus, **pepparsopp**
Clitocybula platyphylla, **strecknagelskivling**
Cortinarius anomalus, **björkspindling**,
 U, Bibbi W, Det Håkan L
Cortinarius delibutus, **gulspindling**
Cortinarius varius, **klubbspindling**, U, färbetad
 hagmark med gran, Bibbi W, Det Håkan L
Cystoderma amianthinum, **ockragul grynskivling**
Cystodermella granulosa var. *granulosa*,
rostbrun grynskivling
Entoloma sericellum, **bleknopping**
Fomitopsis pinicola, **klibbticka**
Galerina marginata, **gifthätting**
Gloeophyllum sepiarium, **vedmussling**
Hebeloma mesophaeum, **diskfränskivling**
Hygrocybe conica, **toppvaxskivling**, U, ängsmark, Lena W
Hygrocybe persistens, **toppvaxskivling**
Hygrocybe psittacina, **papegojvaxskivling**,
 U, hagmark, Sven D
Hygrophoropsis rufa, **brun narrkantarell**,
 U, Joachim K, Det Michael K
Hypholoma capnoides, **rökslöjskivling**
Inocybe geophylla, **sidentråding**
Kuehneromyces mutabilis, **föränderlig**
tofsskivling, U, Birgitta D
Lactarius deterrimus, **blodrisk**
Lactarius mammosus, **mörk dofriska**, U, Lars-Göran H
Lactarius pubescens, **blek skäggriska**
Lycoperdon pyriforme, **gyttrad röksvamp**
Mycena flavaalba, **gulvit hätta**
Mycena galericulata, **rynkhatta**
Russula favrei, **gransillkremla**
Russula nauseosa, **strimkremla**, U,
 hagmark med gran, Eva G
Russula queletii, **krusbärskremla**
Tricholomopsis rutilans, **prickmusseron**, U, Birgitta D

Kommentar

Hygrophoropsis rufa samlades även vid Fågelsångens naturreservat och bestämdes av Tuula Niskanen, se kommentar vid artlistan från Fågelsången.

Stilleben av talticka med påväxt av lav och moss. Foto: Monica Svensson.

Runsvik

Medelpad, Tuna socken, fuktig kalkgranskog

Ledare: Jan-Olof Tedebrand
Skrivare: Anders Dahlberg
Datum: 9 september, 2014
Deltagare: Christer Albinsson, Anders Dahlberg, Karen Hansen, Lello Hund, Tommy Knutsson, Thomas Læssøe, Anne Molia, Silvia Pioli, Jan-Olof Tedebrand

Naturtyp

Den här fuktiga kalkgranskogen är belägen i Siw Muskos hemmamarker vid Matfors tre mil väster om Sundsvall. Senaste femtio åren har Siw nästan dagligen under svamphöstarna vandrat och kartlagt fungan i Matforstrakten, funnit hundratals sällsynta svamparter, sänt mängder av torkade belägg till herbarierna i Stockholm och Uppsala, berättat om sina fynd bland annat i tidskriften Jordstjärnan.

Siw uppmärksammade för mer än tio år sedan de höga mykologiska värdena i den här kalkgranskogen vid byn Runsvik. Hon har funnit bland annat *Hygrophorus chry-*

sodon (gulprickig vaxskivling) som vissa år växer i stora grupper. Färgsvampen *Cortinarius venetus* (olivspindling) finns även här. Skogsområdet har så höga naturvärden att det borde biotopskyddas. Tommy Knutsson, Ölandsbotanist och ledamot av rödlistekommittén för svampar, utbrast hänfört: ”Jag klarar inte mer, vilken fin skog och vilka skojiga fynd”!

Artlista

Amanita muscaria var. *muscaria*, **röd flugsvamp**
Amanita muscaria var. *regalis*, **brun flugsvamp**, foto Thomas L
Amanita fulva, **brun flugsvamp**
Amanita porphyria, **mörkringad flugsvamp**, U, JOT
Amphinema byssoides, **kraterskinn**
Boletus edulis, **karljohan**, stor grupp
Chalciporus piperatus, **pepparsopp**
Calocera viscosa, **gullhorn**
Cantharellus cibarius, **kantarell**, U, Christer A
Cantharellus lutescens, **rödgul taggsvamp**, U, fuktig kalkgranskog, Christer A, conf Michael K
Clitopilus prunulus, **mjölskivling**
Cortinarius camphoratus, **stinkspindling**

Cortinarius caperatus, **rimskivling**, U, JOT
Cortinarius laniger, **ullspindling**, U,
 69144678/1565360, CALB, Det Håkan L
Cortinarius porphyropus, **anilinspindling**
Cortinarius saginus, **grankransspindling**
Cortinarius sulfurinus, **persiljespindling**,
 Tommy K 2014-201
Cortinarius traganus, **bockspindling**
Cortinarius venetus, **olivspindling**, U, fuktig
 ängsgranskog, Christer A, conf Michael K
Elaphomyces asperulus, **ljusbrun hjorttryffel**,
 U, fuktig rik granskog, 1565421/6914669,
 Lello Hund, mikrosk. Anne M
Entoloma nitidum, **svartblå rödning**, U,
 fuktig, örtrik kalkgranskog, JOT
Entoloma turbidum, **granrödning**, Thomas L
Gomphidius glutinosus, **citrinslemskivling**
Gomphus clavatus, **violgubbe**, Thomas L + foto
Hemimycena pseudolactea, **småsporig**
vithätta, Thomas L + foto
Heyderia pusilla, **Picea needle**, Thomas
 L, GB, "asci without coroziers"
Hydnellum conrescens, **zontaggsvamp**
Hydnellum suaveolens **dofttaggsvamp**, U, vägbak, JOT
Hydnum repandum, **blek taggsvamp**, U, JOT
Hygrophoropsis aurantiaca, **narrkantarell**
Hygrophorus persicolor, **rosa vaxskivling**
Inocybe geophylla, **sidentråding**
Lactaria glareosa, U, Christer A, Tommy K, (GB)
Lactarius badiosanguineus, **glansriska**
Lactarius deterrimus, **blodriska**
Lactarius fuliginosus, **rökriska**
Lactarius lignyotus, **sotriska**, U, ängsgranskog, Christer A
Lactarius mammosus, **mörk kokosriska**,
 Tommy Knutsson 2014-202
Lactarius mitissimus (= *L. aurantiacus*), **brandriska**
Lactarius necator, **svartiska**
Lactarius rufus, **pepparriska**
Lactarius scrobiculatus, **svavelriska**, U,
 Picea dominated forest, Tommy K
Lactarius tabidus, **småriska**
Lactarius trivialis, **skogsriska**
Lactarius uvidus, **lilariska**
Marasmiellus perforans, **barrbrosking**
Merulicium fusisporum, **barrskinn**, U, Picea,
 deep in litter, mikrosk. Thomas L
Mycena galericulata, **rynkhatt**
Mycena rosella, **rosenhätta**, U, herbrich Picea forest,
 among needle litter and mosses, Thomas L + foto
Paxillus involutus, **pluggskivling**
Phlebiella sulphurea, **trådsinn**
Pholiota astragalina, **röd flamskivling**, U,
 6914662/1565306, fuktig kalkgranskog, Christer A, Det

Thomas L, **conf** M1 + M2
Pholiota scamba, **liten flamskivling**, Tommy K
Ramaria flavesces, Det Ilkka K
Ramaria "subtilis", under Picea in calcareous
 forest, 69144686/1565363, Anders D och
 Tommy K, Det Ilkka K, (IK), Tommy K 2014-203
Russula adulterina, **fuktig kalkgranskog**,
 JOT, Det Lennart S, conf Henning K
Russula adusta, **svedkremla**, U, vägbak, JOT
Russula atroglauc, U, kalkgranskog, Anders D +
 Tommy K, conf Herbert K, Tommy K 2014-204
Russula decolorans, **tegelkremla**
Russula emetica, **giftkremla**
Russula paludosa, **storkremla**
Russula rhodopoda, **lackkremla**
Russula risigallina, **aprikoskremla**, U, fuktig
 kalkgranskog, JOT, Det Henning K
Russula vinosa, **vinkremla**
Sarcodon imbricatus, **fjälltaggsvamp**
Strobilurus esculentus, **grankotteskivling**,
 U, ängsgranskog, Christer A
Suillus bovinus, **örsopp**
Suillus luteus, **smörsopp**
Tricholoma inamoenum, **luktmusseron**, U, JOT
Xerocomus ferrugineus, **sammetsopp**

Rödlistade arter

Cortinarius sulfurinus, **persiljespindling**, NT
Gomphus clavatus, **violgubbe**, VU
Hydnellum suaveolens, **doftvaxskivling**, NT

Kommentar

Gomphus clavatus fann Thomas vilket glädde honom. Siw Muskos har fem lokaler för violgubbe här i sina hemskogar kring Matfors i Tuna socken, samtliga lokaler belägna i äldre granskogar påverkade av stråk med jämtkalk i marken. En av lokalerna, Vattjomåsen, har Skogsstyrelsen biotopskyddat. Närmast havet i Medelpad växer violgubbe på kalkförande alnögångar till exempel vid Norra Stadsberget. De flesta kända lokaler för violgubbe i Medelpad finns annars längs åar och bäckar i Borgsjö socken. Bland beläggen i offentliga herbariet kan nämnas:

Borgsjö sn, Harrån vid Jämtkrogen, 20/8
 1984, Håkan Lindström (UPS)
Borgsjö sn, Kullbäcken vid Kullens fabod,
 4/9 1997, Mats Karström (UPS)

Det nära 300 hektar stora reservatet Kullbäcken-Markbäcken i Borgsjö socken är mykologiskt spännande med kalksumpskogar, kalkmyrar, kalktallhedar och även många

Samling till svamputflykt. Foto: Monica Svensson.

skogsbäckar. Här växer under goda svampår stora ringar med violgubbe i bäckarnas periodvis översvämmade, örtrika kantzoner. En viss tillförsel av grundvatten från omgivningen sker eftersom kantzonerna ligger lägre än omgivningen. Om man parkerar vid reservatsskylten och går fram till bron över Markbäcken så kan man vandra uppåt eller neråt längs bäcken och under goda svampår finna stora ringar med violgubbe med ungefär med 200 meters mellanrum, tillsammans med andra sällsynta marksvampar! Inom strandzonen finns gamla, höga, flerhundraåriga tallar liksom smala, gamla granar. Under Borgsjöveckan 2010 besöktes området av en grupp med bl a Karl Soop + tyska och holländska mykologer. De fann många intressanta marksvampar bland annat de nordliga "huldrearterna" vargspindling (*Cortinarius canabarpa*) och skönfotad spindling (*C. venustus*) liksom smultronkantarell (*Hygrophoropsis olida*). Karl blev helt lyrisk och utnämnde områdets sumpskogar och idylliska bäckmiljöer till "finaste svampskogen hittills under Borgsjöveckan". Håkan Lindström och undertecknad noterade en senhöstdag förmodade kruskantareller (*Craterellus undulatus*) längs Markbäcken. Vi såg kruskantarell i liknande miljö vid mykologiveckan i Jokkmokk 2011.

Sådana här ungefär 5-30 meter breda, örtrika zoner med periodvis översvämmade och grundvattenpåverkade bäck- och åkanter, särskilt i våra kalkområden, hyser ofta en skyddsvärd uppsättning av både kärlväxter och marksvampar. Det borde vara en självklarhet för alla avverkningsplanerare att snitsla av och bevara dessa artrika miljöer vid skogsavverkningar samt för maskinförare att inte köra in i dessa fina kantzoner. Där terrängen höjer upp sig längre

bort från bäcken, ibland som en tydlig meterhög tvär kant, vidtar oftast torrare och mer artfattiga skogsmiljöer i den mån inte större sumpskogsområden dominerar som även kan vara skyddsvärda i sin helhet.

Hygrophorus persicolor beskrivs i text och bild på sidan 39 i SMF:s häfte om "Skogsvaxskivlingar i Sverige". Den liknar besk vaxskivling (*H. erubescens*) men är mild i smaken (=ätlig), gulnar inte och är ofta spensligare än sin beska släkting. Rosa vaxskivling är tämligen vanlig i mittersvenska området och föredrar kalkrika skogar. Vi ser den under under Borgsjöveckor både i Jämtland och Medelpad. Se Hjördis fina bild av rosa vaxskivling.

Merulicium fusisporum grävde Thomas fram genom att vända på högar med granris i den fuktiga, örtrika gransko-gen. Granriset var inte gammalt utan härrörde från avverkning av stormfälda granar häromåret. Barrskinn växte på grankvistar och på granbarr. Arten är beskriven av John Eriksson och Leif Ryvarden. Funga Nordica anger att barrskinn är funnen norrut till Värmland i Sverige. Så fyndet var första dokumenterade norrländska uppgiften om barrskinn som verkar ha en viktig uppgift som nedbrytare av grankvistar i örtrika skogar.

Russula risigallina anges i Ekologisk Katalog och i Funga Nordica växa med bok och ek i södra Sverige.

Det handlar troligen om ett komplex med flera taxa bland annat *R. vitellina* och *R. chamaeleontina* som är i behov av revision och DNA-studium.

Bro över Skinnfällsbäcken vid Burtjärn. Foto: Monica Svensson.

623407 6937340

41 Sandarne

Medelpad, Hässjö socken, frodiga strandskogar vid Ljustorpsån

Ledare: Jan-Olof Tedebrand
Skrivare: Hans Andersson
Datum: 11 september 2014
Deltagare: Hans Andersson, Gunnel A, Inga-Lill Franzén, Ingemar Herber, Stig Jacobsson, Gunilla Kärrfelt, Jan Olsson, Maj-Britt Sätthe, Jan-Olof Tedebrand

Naturtyp

Vi parkerade söder om bron över Ljustorpsån, gick först på tallmon och i blandskogen i standkanterna söder om ån. Därefter gick vi över bron och ner till vänster i den fuktiga gråalskogen där det ovanliga sötgräset (*Cinna latifolia*) växer intill ån. Det var även mycket av den invasiva växten jättebalsamin (*Impatiens glandulifera*) som idag expanderar starkt och ibland tar över fullständigt i sådana här näringsrika miljöer.

Kalkförande alnögångar passerar in i området som ligger nära den forntida alnövulkanens centrum.

Vid tidigare besök har vi under gråalarna och bland sötgräset längs ån funnit *Echinoderma aspera* (spärrfjällskivling) som vi finner på alnögångar längs kusten bland annat i den förvildade herrgårdsparken vid Klampenborgs naturreservat men även i kalkbältet mot jämtlandsgränsen till exempel vid Gammelbodarna i Borgsjö socken. Belägg finns även från de rika slänterna mot Indalsälven i Liden socken till exempel Brattfallet, rika branter mot Indalsälven, 21/8 1984, Stig Jacobsson (UPS). David Rocksén har funnit spärrfjällskivling i den förvildade parken vid Herrgårdssudden i Örnköldsviks kommun. Arten är även funnen på kalkplattan i Jämtland.

Artlista

Ampulloclitocybe clavipes, klumptrattskevling
Armillaria mellea coll., honungsskevling
Byssomerulius corium, pappersgröppa
Chlorophyllum olivieri, rodmande fjällskivling,
 U, under gran i alkärret, Gunilla K
Clitocybula platyphylla (= *MegaCollybia platyphylla*), strecknagelskevling
Cortinarius lucorum, aspspindling, strandskog
Cortinarius semisanguineus, rödskivig
 kanelspindling, barrskog, Inga-Lill f
Crepidotus caspari, U, murken alved, mikr. Jan O
Cystoderma granulosa var. *ambrosii*, vit
 grynskivling, U, tallmo med graninslag, Maj-Britt S

Entoloma euchroum, **lilanopping**, Stig J
Entoloma nidorosum, **stinkrödling**
Entoloma pseudocolestinum (?), fuktig lövskog med gråal, leg och Det Stig J
Entoloma sericellum, **bleknopping**, mikr. Jan O
Flammula alnicola (= *Pholiota alnicola*), **altofsskivling**
Flammulaster limulatus var. *limulatus*, **vårtskräling**, murken alved
Fomitopsis pinicola, **klibbticka**
Galerina triscopa, **spetshätting**, murken alved i alkärr, Jan O
Gyromitra infula, **biskopsmössa**, mikr., Jan O
Lepiota magnispora, **gulflockig fjällskivling**
Lycoperdon perlatum, **vårtig röksvamp**
Inocybe melanopus, U, mikr. Stig J
Inonotus obliquus, **sprängticka**, gråal
Inonotus radiatus, **alticka**, U, död alved, Hans A
Kuehneromyces mutabilis, **föränderlig tofsskivling**
Lactarius deliciosus, **läcker riska**, tallmo söder om ån, Inga-Lill F, conf Mikael J
Lactarius lilacinus, **stor alrisk**
Lactarius necator, **svartrika**
Lepiota clypeolaria, **spenslig fjällskivling**, U, gråalskog, Jan O
Lepista flaccida, **dropptattskivling**, Gunnel A
Lepista gilva, **rödbrun trattskivling**, stor ring
Lycogala epidendrum, **vargmjölk**, gråal
Lycoperdon excipuliforme (= *Calvatia excipuliformis*), **långfotad röksvamp**
Lycoperdon perlatum, **vårtig röksvamp**
Marasmiellus perforans, **barrbrossskivling**
Marasmius wynneae, **föränderlig brosking**, gråalskog, Jan O, Det Stig J, conf Thomas L
Mycena galericulata, **rynkhätta**
Mycena pura, **rättikhätta**
Mycena sanguinolenta, **mörkeggad blodhätta**
Paxillus filamentosus, **alpluggskivling**
Paxillus involutus, **pluggskivling**
Phaeocollybia arduennensis, **liten rotskräling**, U, på marken i gråalskog, mikr. Jan O, mikr. Thomas L
Phellinus igniarius, **eldticka**
Pholiota astragalina, **röd flamskivling**, U, Inga-Lill F
Plicatura nivea, **algröppa**
Rhodocollybia butyracea f. *asema*, **horngrå nagelskivling**
Rhodocollybia maculata var. *maculata*, **fläcknagelskivling**, U, Inga-Lill F
Russula alnetorum (= *pumila*), **alkremla**, U, kalkalskog, JOT, (GB)
Sarcomyxa serotina, **grönmustring**, U, alved, Gunilla K
Spinellus fusiger, **hättmögel** på blodhätta
Stereum rugosum, **styvskinn**
Stereum subtomentosum, **alskinn**
Tapinella atrotomentosa, **sammetsfotad**

pluggskivling, U, tallstubbe på tallmo, Inga-Lill F
Tephrocye rancida (= *Lyophyllum rancidum*), **mjölgråskivling**
Trametes hirsuta, **borstticka**, U, graåallåga, Ingemar H
Xerocomus ferrugineus, **sammetsopp**, U, barrskog, Inga-Lill F

Kommentar

Cystoderrella granulosa var. *ambrosii*. Maj-Britts fynd av vit grynskivling var intressant.

Den estländska mykologen Irja Saar vid Tartu universitet är kännare av släktet grynskivlingar. Hon väljer i Funga Nordica att ha rostbrun grynskivling och vit grynskivling som två varianter av samma art. Den vita grynskivlingen verkar tillhöra kategorin ”naturligt sällsynta svampar” och är bl a funnen i sydlig ädellövskog i Skåne, i tallskog på norra Öland, i blandskog vid Väddö i Roslagen, vid Harkonberget i Dalarna av Karl Soop (bild i Jordstjärnan 2000/2) och av Siw Muskos vid Borgsjöveckan 2003 i urskog vid Björntjärnsreservatet i Haverö socken, Medelpad (bild i Borgsjörapport 2003 på hemsidan www.myko.se). Frågan är om inte den vita formen ändå bör vara egen art? Den är uppförd som egen art på rödlistor i Danmark (EN) och Finland (VU)!

Inocybe melanopus anges i Funga Nordica växa med tall men även med lövträd ”on calcareous soil” vilket även antyder att alnögångar passerar genom området.

Marasmius wynneae var intressant fynd. Det handlar om en en förnålevande svamp som enligt Funga Nordica finns på kalkmark norrut till mellanboreal zon. De nordligaste kända lokalerna finns vid Medelpadskusten. Fin bild och beskrivning finns på sidan 332 i Ryman-Holmåsens som dock i text och karta anger utbredningen från Skåne-Uppland. Vi har i Medelpad samlat föränderlig brosking till exempel i de varma hasselundarna vid Siljeberget i Selånger socken + några lokaler på alnökalken.

Phaeocollybia arduennensis anges i Funga Nordica växa bland annat i sandig alskog och finnas sällsynt norrut till boreala zonen.

Russula alnetorum är typisk för gråalskog på alnökalken. Här längs Ljustorpsån var alkremelan vanlig och sågs på flera ställen. Den är lätt att känna igen på foten som först är vit, sedan gul och slutligen grå. Vi ser alkremelan även på rikare mark i sydväxtberg till exempel vid Siljeberget i Selånger socken och Vattjomåsen i Tuna socken. Den är även funnen västerut till exempel i fuktigt alkärr vid Granbodåsens fåbodskog i Borgsjö socken.

Vaclav Kautman, Anne Molia, Lello Hund i Siljebergets hassellundar. Foto: Gunilla Hederås.

613150 6923564

30 Siljeberget

**Medelpad, Selånger socken,
sydväxtberg med tvärbranta stup,
hassellundar, granskog, tallskog, rik
mark**

Ledare: Jan-Olof Tedebrand
Skrivare: Jan-Olof Tedebrand
Datum: 13 september 2014
Deltagare: Christer Albinsson, Magnus Andersson, Elias Fries, Inga-Lill Häggberg, Gunilla Hederås, Jan-Erik Hederås, Lello Hund, Ivona Kautman, Vaclav Kautman, Joachim Krumlinde, Viktor Kucera, Bengt Larsson, Marianne Leckström, Per Löfgren, Anne Molia, Lennart Söderberg, Jan-Olof Tedebrand.

Sydväxtberget

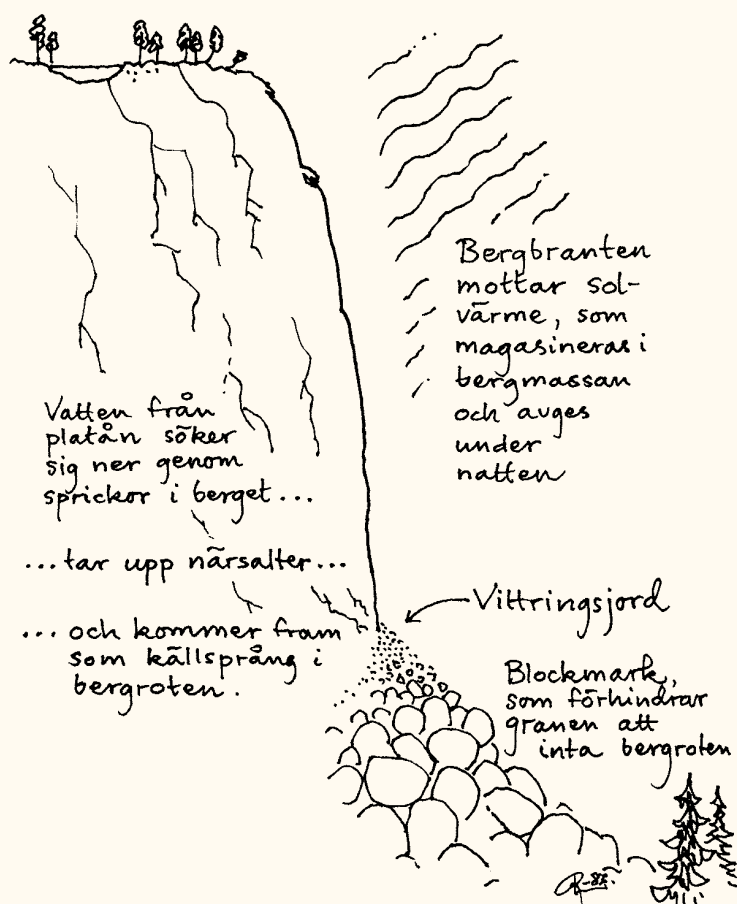
De sydiskandinaviska arternas förekomster i Norrland är intressanta att studera bland annat utifrån den pågående klimatförändringen mot varmare klimat som sakta kommer att förskjuta många arters nordgräns längre norrut. Gunnar Andersson och Selim Birger skrev 1912 sitt klassiska verk om sydiskandinaviska kärlväxters förekomster i Norrland: "Den norrländska florans geografiska fördelning och invandringshistoria, med särskild hänsyn till dess sydiskandinaviska arter". De påpekar att sydiskandinaviska arter kan växa

i Norrland i älvarnas varma nipor och andra gynnsamma och ofta kalkpåverkade lundmiljöer. Men Andersson och Birger säger även tydligt att den allra viktigaste växtplatsen för sydiskandinaviska kärlväxter är de klimatiskt gynnade lundmiljöerna framför sydbergens varma stup. Ytterst lite är publicerat om sydiskandinaviska svamparters förekomster i Norrland. Under de senaste 40 åren har vi ibland plockat svamp vid sydbergen i Medelpad och funnit sydliga svamparter som inte finns i trakten i övrigt. Här vid Siljeberget noterades år 1978 första svenska fyndet av hjärntryffel (*Hydnobolites cerebriiformis*) under lind (*Tilia cordata*) i varmaste läget intill de höga stupen. Hasselrisk (*Lactarius pyrogalus*) har Håkan Lindström och Rolf Lidberg funnit på hasseln nordvästligaste lokal i Europa, nämligen vid Hattberget i Liden socken, Medelpad.

Mälardalsklimat

Siljeberget är ett välkänt så kallat sydväxtberg som i århundraden lockat kända svenska botanister. Berget har höga tvärbranta stup mot sydost som likt en kakelugn eller gigantisk solfångare fångar upp solvärmen och ger mälardalsklimat närmast stupen. Den värmelagrande förmågan hos bergstupen ger färre dygn med frost. Våren kommer tidigt intill stupen. Det är en härlig upplevelse att ta på sig ryggsäck med gott fika en varm vårdag i april och vandra längs Siljeberget när snön ännu ligger kvar ute på åkerfälten. Hasseln blommar, de första blåsipporna, vårnagelskivling och tulpansvamp syns i lundarna, gullpudra och scharlakansvårskål pryder alkärr, citronfjäril och näselfjäril fladdrar vid stupen. Men det gäller att se upp för huggormar som även gillar vårvärmen vid bergroten och bland stenblocken. Under ljusa försommarskvällar sträcker morkullorna längs berget.

Sydväxtberget, teckning av Rolf Lidberg.

Gammalt beteslandskap

Stora hassellundar liksom ett tiotal lindar har överlevt i "solfångarens fokus" sedan senaste värmetiden. Sommaren 2015 anträffades två ekplantor (*Quercus robur*) på olika ställen nära bergväggen. Här vid bergroten är det solgassigt och varmt, samtidigt rinner vatten ner ur sprickor i berget vilket skapar en drivbänk med mälardalsklimat. Rena hassellundar finns i stort område vid bergroten närmast stupen. Nötfångst reglerades redan i medeltida landskapslagar och de näringsrika nöterna var förr ett viktigt näringstillskott. Man värnade därför om hasseln. Laga skifteskartor och handlingar för Hällom och Silje byar från 1838 visar ett öppet betat landskap vid foten av berget. När och om kreaturen förr överlevt vintern inne i ladugården så släpptes de först i sådana här varma sydberg där vårfryle (*Luzula pilosa*) kunde betas. Där vårbäcken börjar skvala ner för berget i april anges "ängesdahl" på lagaskifteskarten och andra områden benämns "ängesbacke". Jordbrukets utveckling i Selånger sockens byar och laga skiftet på 1840-talet beskrivs utförligt i Lars-Göran Tedebrands bok 1983 om "Selånger-en sockens historia".

Sydväxtbergen-extrema brandbiotoper

Under heta sommark dagar står luften och dallrar intill bergväggen och marken blir extremt upphettad i hasselområdet. En sådan gassig sommark dag 1953 började det brinna i den

knastertorra marken under stupen. Elden släcktes tack vare snabb insats av boende framför berget och av brandkåren.

Granar brann upp i centrala hasselområdet vilket var positivt för växer, djur och svampar. Barkbrända tallar och förkolnade vedrester vittnar än idag om branden liksom björkar som ersatt granen. Sydväxtbergen brann troligen flera gånger per århundrade under tidigare årtusenden.

Granar tas bort

Skogsbete förekom vid Siljeberget fram till 1950-talet. Gärdesgårdar mellan hemmanen sträckte sig upp mot berget och de ruttnade bort på 1970-talet. Frodvuxna granar har senaste sextio åren fröat in och börjar nu kväva hassel och lundväxter. Därför har Skogsstyrelsen (Fjalar Harald, 1995) och länsstyrelsen (Per Sander m fl, 2013-2014) låtit fälla ut granar ur hassellundarna, en mycket angelägen naturvårdsinsats i norrländska sydväxtberg med hassel och ädla lövträd. Närmast stupen finns även asp och sälg som vittnar om forna bränder. Den sydliga musseronen *Tricholoma frondosae* växer under senhösten vid gräsigt stig under asp. Rävicka (*Inonotus rheades*) ger upphov till röta i aspar som lätt bryts av. Vatten sipprar ständigt nerför stupen och ur sprickor i berget och bidrar till att skapa den fina mulljorden i hasselområdet. Här finns även en stor grävd kallkälla som ända fram till 1940-talet försåg bondgårdarna nedanför och väster om berget med dricksvatten som rann i urholkade tallstockar.

Sydväxtbergen uppmärksammas i kommunala planeringen

Sundsvalls kommun tar just nu fram en Frilufts- och Naturvårdsplan som kommer att klubbas av kommunfullmäktige under år 2017. Sydväxtbergens hängande trädgårdar med sin märkliga artstock är en av de prioriterade naturtyperna som Jenny Johansson och Ronnie Nordström vid miljökontoret och Lars Fahlberg vid Kultur- och Fritidskontoret särskilt vill lyfta fram vid sidan om älvraviner, de sista gammelskogarna, fågelsjöar, gamla ängar, norra Alnös speciella natur. I naturvårdsplanen kommer problematiken med inväxande gran i sydbergen att belysas och förslag troligen finnas om borttagning av gran i flera av de finaste lundarna med hassel och ädla lövträd. Efter brandens och skogsbetets upphörande växer sydbergen annars igen till mer trivial granskog vilket hotar sydliga och sällsynta blommor, svampar, fjärilar och annan sydlig biologisk mångfald.

Sydväxtbergets funga

Rolf Lidberg dokumenterade redan på 1960-talet kärlväxtfloran vid Medelpads sydväxtberg. När Sundsvalls Myko bildats 1970 föreslog Rolf att vi även skulle börja kartlägga svamparna vid Medelpads sydväxtberg. Skrivaren av dessa rader har bott hela sitt liv vid foten av Siljeberget och har noterat en del om fungan vid berget, ofta tillsammans med Hå-

Leccinum roseotinctum. Akvarell av Siv Muskos.

kan Lindström och Siv Muskos. Det har även varit högtidsstunder då Lars Erik Kers, Johan Nitare och nu senast Anne Molia och Lello Hund varit här och grävt efter spännande tryfflar. Den 24 augusti 1986 rådde en "tioårstopp" vad gäller svamptillgången i Medelpad. Då besöktes Siljeberget av sju danska mykologer och holländaren Machiel Noordeloos. Nämnas bör att lundarna nedanför stupen fläckvis är tydligt kalkpåverkade. Lars Erik Kers mätte pH-värde 7 på flera ställen i hasselområdet, kanske härrörande från gångar med diabas eller alnökalk. Hasselområdet ligger ungefär 30-40 meter över havsytan och en havsvik svallade mot berget för 2-3000 år sedan så skalkgrus kan även finnas i marken.

Många sydliga, värmekrävande svamparter är därför funna i de kalkpåverkade hasselområdet vid Siljeberget bland annat *Cortinarius nemorensis* (variecolor), hasselrisk (Lactarius pyrogalus), kastanje-fjällskivling (*Lepiota castanea*), föränderlig brosking (*Marasmius wynneae*), hättorna *Mycena mirata* och *M. picta*, boklövshätta (*Mycena capillaripes*), mörkbrunt haröra (*Otidea bufonia*), vit hattmurkla (*Helvella crispa*), röd larvklubba (*Cordyceps militaris*), *Entoloma scabrosum*, *Entoloma tjallingiorum*, *Entoloma cyanulum* var. *cyanulum*, hjärntryffel (*Hydnobolites cerebriformis*), strimtryffel (*Elaphomyces striatosporus*). Under goda svampår finner man i de kalkrika mulljordarna under hassel många olika ängssvampar till exempel fingersvampar, rödskivlingar, vaxskivlingar. Åke Strid har bestämt en del skinnsvampar vid Siljebergets lundar bland annat *Peniop-*

hora nuda på hägg (S) som verkar ha en sydlig utbredning. Ullmussling (*Hohenbuehelia fluxilis*), tickan *Oligoporus subcaesius* och *Resupinatus striatulus* är exempel på andra vedsvampar nedanför stupen.

Fyra arter av jordstjärnor vid sydväxtberget

Under några fina sommarkdagar 1978 tältade Irma och Stellan Sunhede hos JOT i Silje by och vi studerade växtplatser för jordstjärnor i trakten. Stellan publicerade senare en avhandling om Jordstjärnor. Idag finns även en suverän skrift av Mikael Jeppson om "Jordstjärnor" som kan beställas via SMF. Vid Siljeberget såg vi 1978 liten jordstjärna (*Gastrum minimum*) i kalkpåverkad rasmarg intill bergroten närmast stupen (bilder av växtplatsen och av berget på avstånd i Sunhedes avhandling). Fjölärsexemplar av liten jordstjärna ses redan i mars-april i extremt torr slänt med kalkrikt vittringsgrus (Ph kring 7) och bland blommande sundsvallsvioler (*Viola collina*). Kalkgruset härrör troligen från lättvittrade diabasgångar länge upp i berget. Liten jordstjärna är även samlad på alnögångar: i ren hållmark vid Gärdeberget i Skön socken, på torrbacke vid Skilsåker i Tynderö socken, i kalkbrottet vid Smedsgården på Alnön, på gammal fårbetad äng vid Ås på Alnön. Christer Andersson har även funnit liten jordstjärna på amfibolit vid Borgberget i Timrå socken. Den är även funnen av Carl-Johan Wikström på jämtkalken intill Indalsälven vid Bispgården i Jämtland och fynd finns även på dryashedar i fjällen.

Fransig jordstjärna (*G. fimbriatum*) växer dels i mulljord under hassel tillsammans med vit hattmurkla (*Helvella crispa*) men även i barrmattor under granar i hasselområdet. Fransig jordstjärna väckte uppmärksamhet vid svamputställningar i Sundsvall på 1970-talet. Den ser ut som en bakverk i marsipan! I barrmattor finns även fyrflikig jordstjärna (*G. quadrifidum*) och kamjordstjärna (*G. pectinatum*), den senare arten även i myrstackar. Vi besåg 1978 även flera lokaler för fyrflikig jordstjärna i varma, branta slänter vid Selångerån som rinner genom dalgången. De solvarma nipslänterna längs åar och älvar i Medelpad är växtmiljöer för många sydliga svamparter bland annat jordstjärnor. Jordstjärnor är tacksamma att studera under tidig vår de då finns kvar och inte skymms av annan vegetation.

Från övriga sydväxtberg i Medelpad finns mer sporadiska uppgifter om fungan. Mest svampinventerat är det klassiska och välkända diabasberget Rankleven i Borgsjö socken med fynd av bland annat rotskålen *Sowerbyella densireticulata* (S). Vid Döviksbergets varma sydbrant i Njurunda socken finns även stora förekomster av hassel som Sundsvalls kommuns stadsbyggnadskontor under senaste åren gynnat genom att hugga bort stora, frodvuxna granar. Här finns bland annat Medelpads enda förekomst av blodsopp (*Boletus luridiformis* var. *luridiformis*) tillsammans med riklig förekomst av den sydliga blomman tandrot (*Dentaria bulbifera*).

Cortinarius siljebergensis (=C. metarius)

De sydliga spindlingarna *Cortinarius acetosus* (f d rigens) och *C. craticius* är noterade vid vandring med Håkan Lindström i lundarna nedanför de höga stupen. Vid utflykt till Siljeberget 13 maj 1982 fann Rolf Lidberg och Håkan Lindström en stor grupp med sommarspindling (*Cortinarius vernus*) under björkar i hassellundarna nedanför stupen. Siw Muskos målade en vacker akvarell av svamparna. Ursprungligen beskrev Elias Fries arten som "*Cortinarius erythrinus*". Håkan och Jacques Melot har dock nybeskrivit den under namnet "*Cortinarius vernus*" vilket är ett bra namn för denna vår tidigast fruktifierande spindelskivling.

Azurkremla (*Russula azurea*) och guldkremla (*Russula aurata*) är exempel på sydliga kremlor vid Siljeberget. Den mest kända spindelskivlingen vid Siljeberget hittades av JOT på 1980-talet och bestämdes av Tor Erik Brandrud till *Cortinarius haasii*. Den har knöl och blåton på foten och tillhör de "ädla spindlingarna" inom undersläktet *Phlegmacium*, senare döptes arten om till *Cortinarius barbaricus*. Idag har den bytt namn till *C. metarius* Liimatainen et al. I östra delen av Siljeberget finns kalkbarrskog på grusig tallmo och här är flera knölfotade spindlingar funna bland annat kopparspindling (*Cortinarius cupreorufus*) liksom granrotspindling (*C. fraudulosus*), diskvaxskivling (*Hygrophorus discoideus*), pluggtratts-skivling (*Clitocybe alexandri*) och röktratts-skivling (*C. inornata*) och rosenfotad kremla (*Russula roseipes*)

Hjördis plockade kungschampinjoner

Mot sydost finns en utlöpare av Siljeberget där en gammal bördig, kalkpåverkad, jättegrov granskog tidigare fanns vid byn Lillhällom där blåsippor (*Hepatica nobilis*) dominerade på försommaren och nordisk stormhatt (*Aconitum septentrionale*) sommartid. I de tjocka barrmattorna växte fyrflikig jordstjärna (*Geastrum quadrifidum*) och kamjordstjärna (*G. pectinatum*). Det blev stor sensation när Hjördis Lundmark fann kungschampinjoner (*Agaricus augustus*) i gammelskogen på 1970-talet. Kungschampinjon är än idag bara känd från cirka tio kustnära lokaler i Medelpad men vi ser den även på kalkplattan i Jämtland. Nästan hela gammelskogen i Lillhällom, som ägs av kyrkan och var avsatt som så kallat Rioreservat, blåste ner i stormen Ivar häromåret. Kyrkans stiftsskogsvaktare berättade vid besök i området nyligen att kyrkan beslutat sköta den nya skogen som ett socialt reservat med blandskog eftersom den omges av stora bostadsområden.

Hjärntryffel samlever med lindarna

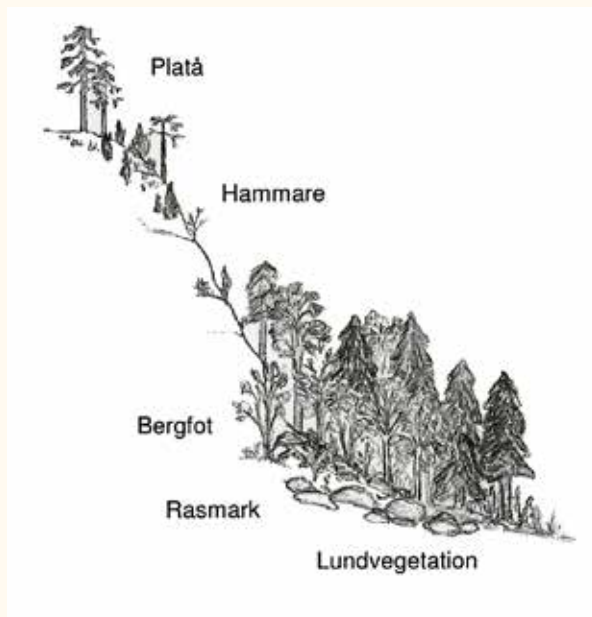
Under lind i varmaste lägena intill stupen är hjärntryffel (*Hydnobolites cerebriformis*) samlad och senare bestämd av kännaren Lars-Erik Kers. Den 28 juli 1991 grävde Lars Erik Kers och Roland Carlsson även efter tryfflar här men sommartorkan hade varit svår och de fann bara några gulvita knölar som de trodde kunde vara "*Hymenogaster* sp.". Johan Nitare har tidigare samlat strimsporig hjorttryffel (*Elaphomyces striatosporus*) under gamla hasselbuskar. Anne Molia och Lello ville gärna upp till lindarna men där var tyvärr väldigt ratigt och svårgånget med nedfallna klippblock så tryffelfångsten blev klen. Det finns ett intressant stråk med relikta förekomster av lind västerut från Siljeberget som vore intressant att undersöka vad gäller förekomst av tryfflar. Eva och Håkan Sundin fann till exempel häromåret en tidigare helt okänd förekomst av lindar intill ett diabasstup vid byn Huljen i Selånger socken.

Sydliga nattfjärilar

Det finns även sydliga fjärilsarter i sådana här varma sydväxtberg. Natten mellan 27 och 28 augusti 2014 tillbringade JOT, Per Sander och entomologen Östen Gardfjell nedanför stupen vid Siljeberget.

Vi spände upp stora lakan och stråkastare och vi fick en nästan magisk natt. Kattugglan höll oss sällskap med sina rop. Det var 16 grader varmt och ljummet i luften. Massor med harkrankar, mal, mott, steklar, vecklare och nattflyn dök upp. Östen fängade flygfäna och satte namn på dem. Han visade oss bilder i boken "Svenska Fjärilar" där det även finns utbredningskartor. Flera arter vi fann under natten vid berget hade enligt boken sin svenska nordgräns i Hälsingland och Medelpad till exempel *Agrochola lithura* som tidigare bara setts norrut till Hälsingland. Vårt största nattfly, blåbandat ordensfly med vingbredd över 10 cm,

Sydväxtberget. Skiss av Helena Paulsson, biolog vid Sundsvalls kommun.

cirklade nyfiket över oss. En del fjärilar var vackert violetta eller guldfärgade till exempel guldfly (*Pyrrhia umbra*). Per samlade fjärilar i burkar, han har lådor med samlingar av fjärilar från länet.

Röksvampen *Lycoperon rupicola* växer i tunn mossor i sura hållmarker

De högre delarna av Siljeberget domineras av sura hållmarksskogar med gammal tallskog. Skogsbruk bedrivs inte på hållmarkerna. Men gamla, murkna tallstubbar vittnar om viss plockhuggning i äldre tider. Av någon anledning fälldes ett tjugotal tallar av militären i en gata på toppen av berget för några decennier sedan. Räkning av stubbarnas årsringar visade på åldrar mellan 150 och 300 år.

Tallrisk (*Lactarius musteus*), goliatmusseron (*Tricholoma matsutake*) och andra av den magra tallskogens marksvampar växer här under regniga svamphöstar. Rökfingersvamp (*Clavaria fumosia*) växer på mossig, översilad berghälla. Sara Tedebrand har under goda svampår plockat mycket kantareller i hållkaren i hållmarkerna och även svart trumpetvamp i mossigt skogsparti söder bergtoppen. JOT fann häromåret små röksvampar, *Lycoperdon rupicola*, som växte i tunn mossor på rena hälleberget med surmarksväxterna bergglim (*Atocion rupestre*) och bergsyra (*Rumex acetosella*) och svampen fläckkantarell (*Cantharellula umbonata*). *Lycoperdon rupicola* är en för vetenskapen ny röksvamp som hittats på många ställen runtom i Europa och just på mossiga, sura stenhällar. Ellen Larsson, Mikael Jeppson och Maria P. Martin har beskrivit den nya arten.

På en av berghällarna fanns i slutet av 1800-talet en punschveranda där sågverkspatroner kopplade av sedan de jagat rapphöns bland höstrågen i åkrarna framför berget.

Svampar indikerar basiskt underlag

Uppe i hållmarkerna finns även inslag av svackor med mossig medelålders och äldre granskog där grovticka (*Phaeolus schweinitzii*) finns på granrötter. Här och var i urberget ser man även tydlig påverkan av kalkrikare bergarter med fynd av bland annat druvfingersvamp (*Ramaria botrytis*), gul taggsvamp (*Hydnellum geogenium*) och raggtaggsvamp (*Hydnellum mirabile*). Däremot syns denna kalkpåverkan inte alls på kärlväxtfloran! Marksvampar är ofta bättre indikatorer på underliggande berggrund än kärlväxter. Geologer borde kanske lära sig gul taggsvamp och andra indikatorer för basisk mark?

Vädret hade varit varmt och torrt här vid Siljeberget fram till 10/8. Sedan började regnskurar falla över området. Vid rekning 26/8 var den varma marken ångande fuktig men inga marksvampar hade dykt upp. Men nu 13/9 var det fuktigt och marksvamparna hade börjat visa sig med fräscha fruktkroppar. Frosten kommer sent här vid berget, bästa svamptiden brukar vara 15 september till 15 oktober.

Inga Lill lärde oss sotvaxskivling

Vi fikade mitt på hygget där länsstyrelsen fällt bort alla frodvuxna granar senaste vintern för att gynna hassel, blåsippor och annan lundflora. Vi sniffade länge på en kollekt med skogsvaxskivlingar som Lars-Inge funnit och som doftade honung. Inga-Lill kom med de förlösande orden: det var vanlig sotvaxskivling som ska ha just en sådan sötaktig doft!

Artlista

Agaricus sylvicola, snöbollschampinjon,

U, Magnus A, Det Michael K

Agaricus sylvaticus, skogschampinjon

Amanita porphyria, mörkringad flugsvamp

Amanita vaginata, grå kamskivling

Amanita muscaria, röd flugsvamp

Ampulloclitocybe clavipes, klubbtrattskivling, U, Marianne L

Antrodia sinuosa, timmerticka, Det Magnus A

Armillaria mellea coll., honungsskivling,

levade säl, granrötter

Artomyces pyxidatus, kandelabersvamp

Baeospora myosura, kottetätskivling

Boletus edulis, karljohan

Cantharellus tubaeformis, trattkantarell

Cantharellus cibarius, stora, fräscha och nyväxta

Cheimonophyllum candidissimum, kritmussling

Chroogomphus rutilus, rabarbersvamp

Clavulina incarnata, U, på alved i fuktig hästbetad

al-granskog, Christer A, Det Ibai O

Climacocystis borealis, trådticka

Clitocybe nebularis var. *nebularis*, pudrad

trattskivling, U, Marianne L

Clitopilus prunulus, mjölskivling, U, Marianne L

Cortinarius orichalceus

Kopparfärgad spindelstivling

Attmar, Sörfors

2.10.75

Leg. Karin Svensson

Karin Svensson

Cortinarius albobviolaceus, **vitviolett spindling**

Cortinarius Sect. *Anomali*, rik bergbrant m.

Corylus-Picea, Christer A, Det Tuula N

Cortinarius aureofulvus, **gyllenspindling**,

mossig granskog med vårärt, Lennart S

Cortinarius caesiolamellatus, Lennart S, Det Ilkka K, (IK)

Cortinarius caesiostamineus, **blekspindling**,

kalkgranskog, Magnus A, Det Ilkka K

Cortinarius canabarpa, **vargspindling**, U, barrförna

I rik granskog, Magnus A, Det Tuula N

Cortinarius caninus, **granspindling**

Cortinarius collinitus, **violettfootad spindling**

Cortinarius hemitrichus, **fjunspindling**,

U, barrskog, Lars-Inge H

Cortinarius infractus s.l., **bitterspindling**

Cortinarius porphyropus, **anilinspindling**,

U, Magnus A, de t Tuula N

Cortinarius triumphans, **mångkransad spindling**

Cortinarius turmalis (= *sebaseus*), **tuvspindling**

Cortinarius varius, **klubbspindling**, vanlig, U, bergbrant
med Corylus och Picea, Christer A, Det Ilkka K

Cystodermella cinnabarina, **cinnoberröd grynskviling**

Elaphomyces muricatus, **marmorerad**

hjorttryffel, Lello Hund + Anne M

Elaphomyces papillatus (*E. striatosporus*),

strimsporig hjorttryffel, Lello Hund + Anne M

Fomes fomentarius, **fnöskticka**, björkstubbe

Fomitopsis pinicola, **klibbticka**

Fuligo septica, **trollsmör**

Galerina marginata, **giftkättling**

Ganoderma lipsiense (= *G. applanatum*),

platticka, stora exemplar på björkstubbe

Gomphidius glutinosus, **citronslemskviling**

Gymnopilus penetrans, **fläckig bitterskviling**

Gymnopus acervatus, **tuvnagelskivling**
Hapalopilus nidulans, **lysticka**
Hydnum rufescens coll., **rödgul taggsvamp**
Hygrocybe coccinea, **blodvaxskivling**, U,
 ILHÄ, Det Kill P, conf. Michael K
Hygrophorus camarophyllus, **sotvaxskivling**,
 U, Lars-Inge H, foto Anne M, Bengt L
Hygrophorus hedrychii, **björkvaxskivling**, U, rik
 bergbrant med Corylus och Picea, Christer A
Hygrophorus olivaceoalbus, **olivvaxskivling**,
 U, Marianne L, conf Michael K
Hymenogaster sp., Lello Hund + Anne M (0?)
Hypholoma capnoides, **rökslöjskivling**
Hypoxylon fuscum, **aldyna**, på hassel, U, Jan-
 Erik H, Det Thomas L, 692454/157182
Inocybe geophylla, **sidentråding**
Inocybe lilacina, **lila sidentråding**, U, Marianne L
Inonotus radiatus, **alticka**, hassel
Kuehneromyces mutabilis, **föränderlig tofsskivling**
Laccaria bicolor, **tvåfärgad laxskivling**, U, Lars-Inge H
Lactarius badiosanguineus, **glansriska**
Lactarius deliciosus, **tallblodriska**, U, Lennart S
Lactarius deterrimus, **blodriska**
Lactarius glycosmus, **kokosriska**
Lactarius mammosus, **mörk kokosriska**
Lactarius pyrogalus, **hasselriska**, U, Lars-Inge H
Lactarius scrobiculatus, **svavelriska**
Lactarius torminosus, **skäggriska**
Lactarius uvidus, **lilariska**
Lepiota magnispora, **gulflockig fjällskivling**
Lepista gilva, **dropprattskivling**, U, Marianne L
Limacella glioderma, **brun klibbskivling**,
 mossig granskog med vårärt, Lennart S
Marasmiellus perforans, **barrbrosking**

Mycena epipterygia, **flåhätta**
Mycena flavoalba, **gulvit hätta**, i mulljord under hassel
Mycena galericulata, **rynkhatta**, gråal
Mycena pura, **rättikhätta**
Mycena rosella, **rosenhätta**, fräscht vackra i
 barrmatta och fuktig moss, U, Lars-Inge H
Mycena sanguinolenta, **mörkeggad**
 blodhätta, murken björk + hassel
Mycena viscosa, **stor flåhätta**, barrförna, foto Bengt L
Oligoporus caesius, **blåticka**
Otidea onotica, **stort haröra**, U, barrskog, Lars-Inge H
Paxillus involutus, **pluggskivling**
Phellinus igniarius, **eldticka**
Pholiota flammans, **svaveltofsskivling**, U, Marianne L
Piptoporus betulinus, **björkticka**
Pleurotus ostreatus, **ostronmussling**, gråal
Pleurotus pulmonarius, **blek ostronmussling**
Plicatura nivea, **algröppa**
Pluteus hjortskölding, **sköldskivling**
Rhodocollybia butyracea f. butyracea, **mörk nagelskivling**
Russula adusta, **svedkremla**
Russula aeruginea, **grönkremla**
Russula atrorubens, **svartröd kremla**, Corylus, Picea
Russula decolorans, **tegelkremla**
Russula favrei, **gransillkremla**
Russula firmula, **glanskremla**, U, barrskog, Lars-Inge H
Russula intermedia (=lundellii), **praktkremla**, U, bergbrant
 med Corylus och Picea, Christer A, Det Lennart S
Russula vitellina, **äggkremla**
Russula maculata, **fläckkremla**, U, rik bergbrant
 med Corylus och Picea, Christer A, Det Herbert K
Russula nauseosa, **strimkremla**, U, barrskog, Lars-Inge H
Russula olivascens (=postiana), **grön äggkremla**,
 U, barrskog, Lars-Inge H

Russula paludosa, storkremla
Russula queletii, krusbärskremla
Russula sanguinea, blodkremla
Russula turci, jodoformkremla
Russula vesca, kantkremla
Sarcodon imbricatus, fjällig taggsvamp
Suillus granulatus, grynsopp
Suillus luteus, smörsopp
Suillus variegatus, sandsopp
Trametes ochracea (= *T. zonatella*), zonticka
Trichaptum abietinum, violticka
Tricholoma inamoenum, luktmusseron,
 U, Marianne L, conf. Michael K
Tricholoma saponaceum, såpmusseron, U, bergbrant
 med hassel och gran (kalkrikt), Christer A, Det Lennart S
Tricholomopsis rutilans, prickmusseron
Xerocomus badius, brunsopp
Xerocomus ferrugineus, sammettsopp
Xeromphalina cornui, brun bollrostanvling
Xeromphalina caudicinalis, bollrostanvling,
 U, barrskog, Lars-Inge H

Rödlistade arter

Cortinarius aureofulvus, gyllenspindling, VU
Cortinarius caesiostramineus, blekspindling, NT
Elaphomyces papillatus (= *E. striasporus*), strimtryffel, VU

Kommentar

Clavulina incarnata (Corner) Olariaga var sensationellt fynd av Christer Albinsson i den hästbetade hagmarken med björk, gråal och gran. Vatten från stupen och sluttningen ovanför tränger fram här och om våren pryder gullpudra (*Chrysosplenium alternifolium*) och scharlakansvårskål

(*Sarcoscypha austriaca*) källstråken, sommartid växer här högrörter såsom nordisk stormhatt. Fyndet gjordes vid alved men arter inom *Clavulina* bildar ektomykorrhiza så markkontakt fanns. Fingersvampen doftade enligt Christer lite söttaktigt. Den kombinerades av Ibai Olariaga och Isabel Salcedo i tidskriften *Mycotaxon* 121: 38 (det var Corner som beskrev den). Det finns enligt Ibai bara två tidigare kända svenska fynd söder om Dalälven. Fyndplatsen låg ungefär 20 meter nedanför vår fikaplatz. Christers fynd av *Clavulina incarnata* vid Siljeberget utnämndes av M1 (Jeppson) och M2 (Krikorev) till dagens fynd!

Kamfingersvamp (*C. cristata*) är en liten tunnköttig, vanlig, vitaktig fingersvamp som finns hos Ryman-Holmåsens sidan 119. Fina bilder finns även på Micke Krikorevs hemsida: http://svampguiden.com/art/visa/Clavulina_cristata. Den amerikanske mykologen Corner beskrev en variant till kamfingersvamp under namnet *Clavulina cristata* var. *incarnata*. Nu har alltså Ibai och hans spanska kollega Isabel gett denna variant artstatus.

Climacocystis borealis växte massvis på avbruten gran i den frodiga, örtrika skogen framför stupen. Trådtickan indikerar ofta fina skogsmiljöer med gran men just i detta område är hassel och sydliga arter viktigare att prioritera för naturvården än granen. Ett fint uppslag med trådtickor finns i Skogsstyrelsens och Johan Nitares bok om signalarter i skogen.

Hygrocybe coccinea, en stor grupp växte österut under stupen på grusig tallmo med gamla tallar, hassel, blåsippa, harsyra, stenbär, rosmossa. Skogsbete förekom här i sluttningen fram till 1950-talet. Blodvaxskivling är en rest från betesepoken.

Sydväxtbergen är lövbrännebiotoper

De norrländska sydväxtbergen blir extemt torra soliga somrar och brann fordom flera gånger per århundrade.

Undertecknad som bor nedanför stupen vid Siljeberget minns en våldsam skogsbrand i hasselområdet en varm sommar på 1950-talet då granarna brann bort inom ett stort område i centrala hasselområdet där stupen är som högst. Hela byn var uppe och försökte släcka branden innan brandkåren anslöt. Sydväxtbergen är egentligen lövbrännebiotoper. De askkloner, björkar och sälgar som man ofta ser vid sydbranterna är rester från

denna lövbränneepok. Samma gäller hassel och ädla lövträd som finns vid en del av sydväxtbergen. Johan Nitare ordnade sommaren 2015 en naturvårdskurs för Skogsstyrelsens personal i mellannorrland om aktuella naturvårdsfrågor. Johan och hans medarbetare tillbringade en dag vid Siljebergets sydbranter där vi tillsammans studerade och diskuterade borttagandet av gran och gynnandet av lövskog och lundflora vid sydväxtbergen.

618326 6927755

32 Skönviksberget, Timrå friluftscenter

Medelpad, Timrå socken

Ledare: Inga-Lill Häggberg, Jeanette Södermark
Skrivare: Annika Norin
Datum: 9 september, 2014
Deltagare: Lars-Inge Hedlund, Inga-Lill Häggberg, Wenche Eli Johansen, Joachim Krumlinde, Annika Norin, Jeanette Södermark, Bibbi W, Lena Wallqvist m fl

Naturtyp

Höga bergsryggar når ända fram till havet i Medelpad och Ångermanland, området kallas ibland ”Höga Kusten”. Skönviksberget är en sådan 175 meter hög bergrygg som når fram mot havet. Här finns i nordsluttningen slalombacke och populär skidstadion. Lättgångna strövstigar korsar hållmarkstallskog, blåbärsgranskog, myrstråk på normalt sur skogsmark. Men här finns även kalkförande alnögångar som lockar fram blåsippor (*Hepatica nobilis*) och fjällarter såsom högvuxna blommorna torta (*Cicerbita alpina*) och laderspindling (*Cortinarius durus* var. *durus*). Hit brukar Inga-Lill Häggberg och Jeanette Södermark leda populära matsvampsutflykter och finna matsvampar såsom blek taggsvamp (*Hydnum repandum*), tegelkremla (*Russula decolorans*), vinkremla (*Russula vinosa*), vackra svampar såsom sotrisika (*Lactarius lignyotus*) och giftiga svampar såsom toppig giftspindling (*Cortinarius rubellus*). Här fann Håkan Lindström häromåret på en granstubbe lacktickor (*Ganoderma lucidum*) som har ett tiotal kända kustnära fynd i Medelpad. Håkan Sundins fina bild av de tjuisigt lackröda tickorna finns i exkursionsguiden.

Artlista

Agaricus sylvicola, snöbollschampinjon
Agaricus sylvaticus, skogschampinjon, U, Wenche Eli J
Albatrellus ovinus, färticka
Amanita crocea, orange kamskivling, Wenche E J, (GB)
Amanita muscaria var. *muscaria*, röd flugsvamp
Amanita muscaria var. *regalis*, brun flugsvamp
Amanita porphyria, mörkringad flugsvamp
Amanita rubescens, rodnande flugsvamp, U, Lena W
Amanita virosa, vit flugsvamp, U, Lars-Inge H
Ampulloclitocybe clavipes, klubbtrattskivling, U, Bibbi W
Armillaria borealis, honungsskivling, björk

Bankera violascens, grantaggsvamp, U, Bibbi W
Boletus edulis, karljohan, U, Lars-Inge H
Boletus pinophilus, rödbrun stensopp
Chalciporus piperatus, pepparsopp, U, Lars-Inge H
Cantharellus tubaeformis, trattkantarell
Cerrena unicolor, slingerticka, U, Wenche E J
Chondrostereum purpureum, purpurskinn, U, Bibbi W
Chroogomphus rutilus, rabarbersvamp
Clitocybe connata, vit tuvskivling, U,
Inga-Lill H, conf Michael K
Clitocybe odora, grön trattskivling
Clitopilus prunulus, mjölskivling
Coltricia perennis, skinticka
Coprinus comatus, fjällig bläcksvamp
Coprinopsis atramentaria, grå bläcksvamp
Cortinarius armeniacus, aprikosspindling,
U, tallskog, Jeanette S, Det Håkan L
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling, U, Jeanette S
Cortinarius bivelus, hålspsindling, U, Joachim K
Cortinarius camphoratus, stinkspindling
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius collinitus, violettfootad
spindling, U, Lars-Inge H
Cortinarius laniger, ullspindling, U, Jeanette S
Cortinarius limonius, eldspindling, U, Joachim K
Cortinarius lux-nymphae, sprickspindling
Cortinarius malachius, malvaspindling,
U, Jeanette S, Det Håkan L
Cortinarius mucosus, hedspindling, U, LIHE
Cortinarius semisanguineus, rödskivig
kanelspindling, U, Lars-Inge H
Cortinarius sanguineus, blodspindling
Cystoderma granulosa var. *granulosa*,
rostbrun grynskivling
Gomphidius glutinosus, citronslenskivling, U, Lars-Inge H
Gomphidius roseus, rosenslenskivling, U, Lars-Inge H
Hebeloma incarnatulum (= *bryogenes*),
mossfränskivling, U, Jeanette S, Det Stig J
Hydnum repandum, blek taggsvamp
Hygrophoropsis aurantiaca, narrkantarell
Hygrophorus erubescens, besk vaxskivling
Hygrophorus olivaceoalbus, olivvaxskivling
Hypomyces luteovirens, grönsnyltning
Laccaria laccata, laxskivling
Lacrymaria glareosa, tårspredskivling, U,
gräsplan, Lars-Inge H, Det Ilikka K
Lactarius deterrimus, blodrisk, U, Lars-Inge H
Lactarius fuliginosus, rökriska, U, Lars-Inge H
Lactarius helvus, lakritsriska, U, Lars-Inge H
Lactarius mammosus, mörk kokosrisk
Lactarius necator, svartriska
Lactarius rufus, pepparriska
Lactarius scrobiculatus, svavelrisk, U,

Lars-Inge H, conf Michael K
Lactarius torminosus, **skäggriska**, U, Jeanette S
Lactarius tuomikoskii, bland vitmoss i barrskog, Lars-Inge H, Det Ilkka K, (GB)
Lactarius trivialis, **skogsriska**
Leccinum albostipitatum, **vitfotad aspsopp**
Leccinum niveum, **kärrsopp**, U, fuktig granskog, Inga-Lill H
Leccinum scabrum, **björksopp**
Leccinum variicolor, **fläcksopp**
Leccinum versipelle, **tegelsopp**
Lepiota cristata, **syrlig fjällskivling**
Lycoperdon perlatum, **vårtig röksvamp**
Lycoperdon pyriforme, **gyttrad röksvamp**
Lyophyllum decastes coll., U, gräsmatta, Bibbi W
Mycena laevigata, **halhätta**, U, Wenche Eli J, Det Stig J
Oligoporus stipticus, **bitterticka**
Paxillus involutus, **pluggskivling**, U, Jeanette S
Phaeolepiota aurea, **gyllenskipling**, U, bland gräs och spån längs skogsväg, Inga-Lill H, conf Michael K
Russula aeruginea, **grönkremla**
Russula betularum, **blek giftkremla**, U, fuktigt med björk, Bibbi W
Russula claroflava, **mild gulkremla**
Russula consobrina, **nässelkremla**, U, Lena W
Russula decolorans, **tegelkremla**
Russula delica, **trattkremla**, U, mullrik granskog, Wenche EJ
Russula emetica, **giftkremla**
Russula favrei, **gransillkremla**
Russula griseascens, **grånande giftkremla**
Russula nauseosa, **strimkremla**, U, Bibbi W
Russula paludosa, **storkremla**, U, Jeanette S
Russula puellaris, **siennakremla**
Russula queletii, **krusbärskremla**
Russula vesca, **kantkremla**
Russula vinosa, **vinkremla**
Russula vinososordida, Bibbi W, Det Herbert K
Stropharia cyanea, **blågrön kragskivling**, gräsplan, Lars-Inge H, conf Michael K
Suillus bovinus, **örsopp**, U, Jeanette S
Suillus luteus, **smörsopp**, U, längs skogsväg, Lena W
Suillus variegatus, **sandsopp**, U, Jeanette S
Tapinella atrotoomentosa, **sammetsfotad pluggskivling**, U, Wenche Eli J
Xerocomus badius, **brunsopp**, U, Inga-Lill H
Xerocomus ferrugineus sensu Funga Nordica, **sammetssopp**, U, Jeanette S

Rödlistade arter

Bankera violascens, **grantaggsvamp**, NT

Kommentar

Amanita virosa växer gärna i vitmossa i äldre granskog och har alltså samma ekologi som till exempel lilaspindling (*Cortinarius evernius*). Vitflugsvamp har en svagt sydlig utbredning, finns längs kusten och ungefär tre mil inåt landet och bildar gärna fruktkroppar efter torra somrar. Den var mycket vanlig i vitmossa i kustnära granskogar i Medelpad efter den extremt varma sommaren 2014.

Cortinarius sanguineus. Klaus Höiland skriver i Funga Nordica om subgenus *Cortinarius* och section *Dermocybe*, alltså kanelspindlingar. Han delar in blodspindlingar i två varianter: *C. sanguines* var. *sanguineus* och *C. sanguineus* var. *vitiosus*. Klaus skriver att båda varianterna är ”excellent for dyeing”, alltså utmärkta till färgning. Färgning med blodspindling beskrivs i bild och text på sidorna 176–177 i Hans Marklunds och Hjördis Lundmarks bok ”Färgsvampar och Svampfärgning”.

Den viktigaste skillnaden i utseende är att hatten hos varianten *vitiosus* är brunaktig hos unga exemplar medan även unga exemplar hos varianten *sanguineus* är karminröda. Sporen hos varianten *vitiosus* är vanligtvis amygdaloida. I övrigt har varianterna samma karaktärer. Skillnaderna är alltså inte tillräckligt stora för att skapa två arter. Hjördis Lundmark har sänt kollekt till Tuula Niskanen som visat sig vara varianten *vitiosus*. Båda varianterna är rätt vanliga i örtrikare granskogar.

Russula vinososordida beskrivs i text och bild i artikeln ”Släktet *Russula* (kremlor) i Mittsverige” (Jordstjärnan 2002/3, Lindström, Lundmark, Tedebrand, Wasstorp). Den liknar *R. vinosa* och är beskriven av Johani Ruotsalainen och Jukka Vauras. Under kremleveckan i Borgsjö 2001 hade vi Juhani och Jukka som kursledare. Då visade sig *R. vinososordida* vara vanlig i våra nordliga barrskogar, gärna med björk. Den har som namnet antyder brunaktigt vinröd till rödbrun hatt med svartaktiga och gulaktiga fläckar i mitten (även gröna färgtoner kan finnas), är inte pruinös mot hattkanten som *R. vinosa* och rodnar inte heller i köttet. *R. vinososordida*, har nätformigt ornamenterade sporer och något skarp smak. Den kände jämtländske mykologen Lars Lundberg brukar säga att *R. vinosa* och *R. vinososordida* ”förvirrar” under matsvampsutflykter i Jämtland. *R. vinososordida* liknar ju vanlig vinkremla men är ingen bra matkremla eftersom den är rätt skarp i smaken.

6925812 626105

17 Smedsgården, naturreservat, Natura 2000

Medelpad, Alnö socken

Ledare: John Granbo
Skrivare: Jan-Olof Tedebrand
Deltagare: Birgitta Damne, Sven Damne,
 John Granbo, Eva Grönlund, Lars-
 Göran Hellsten, Ellen Larsson, Mikael
 Jeppson, Joachim K, Kill Persson, Jan-
 Olof Tedebrand, Bibbi Wallqvist, Lena
 Wallqvist m fl

Artlista

Ängarna i reservatet

Amanita crocea, orange kamskivling, u,
 under björk i ängsmarken, Lena W
Amanita muscaria var. *muscaria*, röd flugsvamp
Bjerkandera adusta, svedticka
Bolbitius vitellinus, guldskevling

Brunkullan, Jämtlands landskapsblomma, fanns för hundra år sedan även på Alnön. Akvarell. Rolf Lidberg.

Coprinopsis nivea, snövit bläcksvamp
Dacrymyces stillatus, vedplätt
Hygrocybe conica, toppvaxskivling

Botanisterna i Medelpad har samarbete med Östen Gardfjell i Sveriges Entomologiska Förening.

Östen bor sommartid på norra Alnön. Nedanstående är klippt från Medelpads Botaniska Förenings hemsida, <http://svenskbotanik.se/mbf/>:

"Blommor och fjärilar, exkursion i samarbete mellan MBF och Sveriges Entomologiska Förening 8 maj 2014 Söndagen den 8:e juni trotsade ett tiotal personer de hotande regnmolnen på Alnön för att under ledning av Östen Gardfjell titta på dagfjärilar och deras värdväxter. Turen gick till Smedsgårdens naturreservat. Där fick vi deltagare en sammanställning av de storfjärilar som man kan förvänta sig i området denna tid på året. Nu var vädret inte helt nådigt denna dag. Det började regna så smått och storfjärilarna gömde sig så som de brukar i sådant väder. Inte desto mindre fick titta på bl.a.

gammafly, en migrerande art som flyttar hit från sydligare breddgrader på våren, snövit streckmätare, rutig buskmätare, svartribbad vitvingemätare och vanligast av alla denna dag var backfälmätaren. När vi håvat klart tilltog regnet och Eva Grafström bjöd in oss till hennes stuga i närheten så exkursionen avslutades på trevligast möjliga vis med fika under tak. Vi passade då på att bläddra i den bestämningslitteratur som Östen hade med sig. Trots vädret var det en trevlig utfärd och vi hoppas att Östen kan tänka sig en fortsättning någon gång framöver, denna gång en solig dag. Text och foto: Eva Sundin"

Alnö kalkfabrik kring 1950. Foto: Sundsvalls Museum.

Hygrocybe psittacina, papegojvaxskivling, vanlig
Inocybe rimosa, topptråding
Lactarius necator, svartriska
Lepiota cristata, syrlig fjällskivling, U, Bibbi W
Mycetinis scorodonius, lökbrosking, U, Lena W
Mycena flavoalba, gulvit hätta
Panaeolus acuminatus, hög brokskivling,
 U, hästhage, Bibbi W
Panaeolus papillionaceus (*P. sphinctrinus*), gråbroking
Panus conchatus, broksmussling, U,
 björkstubbe, Bibbi W, conf Michael K
Paxillus involutus, pluggskivling
Pholiota alnicola, altofsskivling
Pleurotus pulmonarius, blek ostronmussling
Polyporus varius (= *P. leptcephalus*), strumpticka
Russula aeruginea, grönkremla

Russula foetens, stinkkremla
Stropharia semiglobata, gul kragsskivling
Trametes hirsuta, borstticka
Volvariella gloiocephala, vit slidskivling,
 stora grupper på hästdynga, U, Bibbi W

Kommentar

Svampfloran på Smedsgårdens ängar hade inte kommit igång alls efter den torra och varma sommaren.

Mycetinis scorodonius var vanlig i den slåtttrade delen av reservatet och indikerar viss förnaanrikning. Lökbrosking ser man inte i gamla välhävda ängar. Det är nog gynnsamt för både kärlväxter och marksvampar att låta hästarna få beta av återväxten i slåtttrade delen av reservatet.

Om ängar och ängsvård vid Smedsgårdens ängsreservat

Det öppna landskapet på Alnön som ses på flygbilder från 1930-talet har liksom i övriga länet växt igen senaste hundra åren. År 1937 fanns på Alnön 1241 hektar åker varav 858 hektar slåttervall, 951 kor, 159 hästar, 394 getter. År 1995 var åkern halverad till 504 hektar varav 237 hektar betesmark, getterna var borta och hästar har ersatt kor. Det ökande antalet hästar bör kunna skapa underlag för framtida planering av artrika betesängar inom den gamla järnåldersbygden i kalkstensområdet. De finaste ängsobjekten borde, om möjligt, hävdas enligt gammal tradition alltså med slåtter i slutet av juli och sedan efterbete under hösten.

De här småkulliga ängsbackarna på alnökalken är botaniskt och mykologiskt spännande.

Reservatet består av en slåttad del mot väster som utgör en femtedel av ytan medan merparten är enbart betad. Den slåttade delen har tyvärr fått en näringsanrikning genom att den årliga återväxten (*nyvällen*) fått ligga kvar, göda och kväva sällsynta ängsväxter och ängssvampar. Numera efterbetas den slåttade delen av hästar under cirka 10 dagar i slutet av september vilket haft en positiv inverkan.

I reservatsbeskrivningen står: "Den äldsta kartan över Smedsgården är från år 1759 (storskifte). Markanvändningen kan sedan följas på kartor från 1815, 1861 (laga skifte) och 1886. Det är intressant att fördelningen mellan åker och äng och den lågproduktiva backen förändrats endast obetydligt under 200 år fram till 1950-talet."

Den östra delen av ängsreservatet här vid Smedsgården betades tidigare av får men sedan några år tillbaka sker hästbete sommartid. Stora flockar med hästar betar även fina ängsbackar utanför reservatet vid Smedsgården och landskapet på norra Alnön har förutsättningar att bli allt finare ur botanisk

och svampsynpunkt tack vare den stora tillgången på betande hästar. En av markägarna har till exempel 50-60 hästar som får beta olika områden och denna form av hästkötsel ger även ekonomi genom att hästar säljes.

En diskussion har funnits bland länsstyrelsens biologer och bland ideella naturvårdare om övergången från fårbeta till hästbete på Smedsgårdens ängar. Erfarenheterna hittills tyder på att enbart hästbete under senare delen av sommaren och under hösten utan slåtter fungerar och är gynnsamt för flora och funga. Alternativet med igenväxning är klart sämre.

Ängsreservatet är som finast ur florasynpunkt i senare delen av maj då gullvivor blommar överallt medan sanddraba, vårstarr och sandvioler pryder de små ängskullarna. Ett lagom utformat hästbete ger en kortsnaggad vegetation och även jordblottor, en störning som är positiv både för ängssvampar och ängsväxter. Många växter till exempel sanddraba (*Draba nemorosa*) gynnas av jordblottorna. Men hästarnas bete och tramp på kullarna får kanske inte bli för intensivt så att jordöppna partier tar över för mycket. Hästbetet bör helst begränsas till sensommar och höst utan stödutfodring.

Fältblanketter från mykologiveckan i Timrå 2014

SMF Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: *Geoglossum arcuatum*

Svenskt namn: _____

Landskap: Ångerman Församling/Kommun: H-sand

Lokal: Alderiken, S Härnön

Koordinater: _____

Datum: 11/9-14

Biotop/substrat: sandbeach with Empetrum

Leg: L Vessberg Det: _____

Conf: _____

☐ sparas till ☐ skannad av ☐ fotograferad av ☐ mikroskopierad av

☐ Vänd!

SMF Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: *Hygrophoropsis aurantiaca*

Svenskt namn: norrkantarell

Landskap: Mpd Församling/Kommun: Hässjö

Lokal: Fågelsången

Koordinater: _____

Datum: 11/9 2014

Biotop/substrat: granstubbe i blandskog

Leg: Eva Lindblom Det: T. Nishinen

Conf: _____

☐ sparas till ☐ skannad av ☐ fotograferad av ☐ mikroskopierad av

☐ Vänd!

SMF Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: *Conocybe apala*

Svenskt namn: _____

Landskap: Mpd Församling/Kommun: Hässjö

Lokal: Fågelsången

Koordinater: _____

Datum: 11/9 2014

Biotop/substrat: betesmark

Leg: Dan Brorström Det: D.B.

Conf: Eva Lindblom

☐ sparas till ☐ skannad av ☐ fotograferad av ☐ mikroskopierad av

☐ Vänd!

SMF Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: *Boletopsis leucomelaena*

Svenskt namn: Grangrubbicka

Landskap: _____ Församling/Kommun: Hässjö

Lokal: Barsviksberget (V-sidan)

Koordinater: 645280x6932800

Datum: 12/9 -14

Biotop/substrat: Kalkgranskog

Leg: Magnus A Det: Magnus A

Conf: _____

☐ sparas till ☐ skannad av ☐ fotograferad av ☐ mikroskopierad av

☐ Vänd!

SMF Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: *Cortinarius caesetolamatus*

Svenskt namn: _____

Landskap: _____ Församling/Kommun: _____

Lokal: 61 (Hässjö beget)

Koordinater: _____

Datum: 2014-09-12

Biotop/substrat: rth gran-sk

Leg: Jan Ohlsson Det: Mika Kyölävirtti

Conf: _____

☐ sparas till ☐ skannad av ☐ fotograferad av ☒ mikroskopierad av

☒ Vänd!

SMF Fungi suecici www.svampar.se

Vetenskapligt namn: *Skeletocutis odora*

Svenskt namn: ostticka

Landskap: _____ Församling/Kommun: _____

Lokal: Flötkaleda

Koordinater: _____

Datum: 12/9-14

Biotop/substrat: Asplåga

Leg: _____ Det: P. M.

Conf: _____

☐ sparas till ☐ skannad av ☐ fotograferad av ☐ mikroskopierad av

☐ Vänd!

Liten diskröksvamp (*Disciseda candida*)

Rolf Lidberg och mykologerna i Sundsvall bjöd in docent Lars Erik Kers i början av oktober 1976 för inventering av främst gasteromyceter (buktsvampar) i kalkområdet på norra Alnö. Besöket dokumenterades med artikel i Svensk Botanisk Tidskrift. Mest spännande fynd var liten diskröksvamp (*Disciseda candida*). Tidigare nordligaste fynd av liten diskröksvamp var i Norduppland och vid Rommehed i Dalarna. De flesta fynden finns annars på Öland, Gotland och i östra Skåne alltså inom den klimatzon som kännetecknas av låg nederbörd dvs 400-500 mm/år.

I ett långt brev till Rolf Lidberg 11 oktober 1976 berättar Kers om fynden av gasteromyceter och andra svampar under besöket på Alnön. Efter underskriften har Kers i upphetsat tillstånd skrivit till följande rader:

”SENSATION !!!!

Den ensamma ”Bovistan” från Smedsgården var en disciseda!! Vi hittade den lös på en häll i den forna betesmarken ner mot det övergivna kalkbrottet vid Smedsgården. Någon ropade och jag sprang dit från alnösåren. Jag kände igen den när den torkat in. Underligt nog tog jag den för en Bovista i fält. Men den var rund och inte typiskt tillplattad. På ”undersidan” fanns inte någon ”rot” utan en tunn beläggning av peridium vilket – om jag tittat i lupp i fält-genast skulle hav avslöjat saken. Jag är ledsen att jag inte kände igen det med detsamma. Här har nog tidigare varit en fin betad och kortsnaggad gräsmark. Den kanske försvinner genom den pågående igenväxningen. Här borde man ta in fårbete snarast för att rädda biotopen.

Ja Alnön är en märklig ö. Nu får jag lov att skriva om mitt fynd av *Disciseda* för att rätta mina tidigare förmodanden. Där ser man. Man bör samla in allt som ser någorlunda misstänkt ut. Det är nog sällan som man får uppleva en sådan dag som den vi hade på Alnön på lördagen.”

Kers anger i artikeln i SBT att fyndet gjordes ”på hällmarksparti i ängsmark mellan mekaniska verkstaden och bondgården på Smedsgården, 300 meter NNO om gården. Fyndet av liten diskröksvamp gjordes i den tunna jordkappan runt en liten hällyta i en större sammanhängande, torr ängsmark med bl a backlök (*Allium oleraceum*), luddhavre (*Helictotrichon*

pubescens), backnejlika (*Dianthus delthoides*), tjärblomster (*Viscaria vulgaris*). Ängsmarken vid Smedsgården bör under mycket lång tid ha varit utsatt för bete, slåtter, tramp och annat markslitage. Ängsbackarna hade betats tills för fyra-fem år sedan enligt Rolf Lidberg och viss igenväxning och förbuskning pågick”. Kers avslutar sin beskrivning av växtplatsen med orden: ”Det bör vara ett angeläget naturvårdsintresse att försöka rädda kontinuiteten hos området ålderdomliga torrbacksvegetation och dess flora”. Förbuskningen och igenväxningen fortsatte långt in på 1980-talet av området där Kers fann *Disciseda*. Men sedan dess har kulturlandskapet på norra Alnön börjat öppnas upp, hästbete sker vid Smedsgården på vidsträckt betesäng utanför reservatet som bör kunna hysa *Disciseda* och andra intressanta svampar. Står man nere i ängsreservatet så ser man de fina betade och kortsnaggade ängsbackarna.

Kers och mykogänget fann den där höstdagen 1976 även följande arter av jordstjärnor i kalkbältet på norra Alnö: fransad jordstjärna (*Geastrum fimbriatum*), fyrflikig jordstjärna (*G. quadrifidum*), kragjordstjärna (*G. triplex*), kamjordstjärna (*G. pectinatum*), liten jordstjärna (*G. minimum*), veckad jordstjärna (*G. striatum*). Liten jordstjärna och kragjordstjärna hade tidigare känt nordgräns vid Billudden nära Dalälvens utlopp i havet medan kantjordstjärna tidigare var känt norrut till Falun.

Dessutom samlade Kers vid besöket 1976 olika små röksvampar bl a dvärgäggsvamp (*Bovista limosa*) i mossa på kalksten vid byn Hörningsholm, kopparäggsvamp (*B. tomentosa*) i torräng vid byn Ås, sandröksvamp (*B. furfuracea = pusilla*) i torräng vid byn Ås.

626222 6926077

Smedsgården, gråalskogen i gamla kalkbrottet

Medelpad, Alnö socken

Ledare: John Granbo
Skrivare: Jan-Olof Tedebrand
Deltagare: Birgitta Damne, Sven Damne, John Granbo, Eva Grönlund, Lars-Göran Hellsten, Ellen Larsson, Mikael Jeppson, Joachim K, Kill Persson, Jan-Olof Tedebrand, Bibbi Wallqvist, Lena Wallqvist m fl

Svenska Turistföreningen gav 1926 ut resehandbok om Medelpad och Ångermanland. Där skriver fil mag Gösta R. Cedergren om "Växtvärlden" och anför följande om norra Alnön: "Nephelinsyenitområdet på Alnön i Medelpad utmärkes av en rent luxurierande växtlighet av högvuxna örter. Aconitum kan nå en höjd av 2.60 meter, vanlig brännässla nära 2 meter. Här förekommer en så sydlig art som lundkardborren (*Arctium vulgare*)".

Nordisk stormhatt (*Aconitum septentrionale*) var 2-3 meter hög i den frodiga gråalskogen i gamla kalkbrottet där nordlundarv (*Stellaria nemorum subsp. nemorum*) var marktäckande. En märklig naturtyp som finns i flera områden på norra Alnön och där många intressanta svampfynd noterats under åren. I liknande miljö vid Slädebäck- en har Siw Muskos till exempel funnit alnöhatta (*Mycena sudorella*) som bara är funnen på en annan lokal i världen nämligen av Singer i Altaibergen i Asien!

Bibbi, Eva, Lena och vi andra klättrade omkring bland albrötarna. Sommartorkan hade satt sina spår här i kalkbrottet och få marksvampar hade fått igång sina fruktkroppar. Men Eva Grönlund gjorde ändå tre kanonfynd av lundfjällskivling, piggfjällskivling och rosenpuderskivling bland nordisk stormhatt och nordlundarv som hon sedan stolt lade upp på utställningen med ifyllda fältblanketter. Både detta kalkbrott och kalkbrottet längre norrut i byn Smedsgården har säkert många fler intressanta svamparter som väntar på att upptäckas. Liten jordstjärna samlades 1980 av Stellan Sunhede på en hög med kalkjord alldeles bakom fabriken och inte långt från där Eva fann piggfjällskivling. Men i övrigt har inga svampinventeringar skett i kalkbrotten.

Artlista

Byssomerulius corium, pappersgröppa
Chondrostereum purpureum, purpurskinn

Cystolepiota moelleri, rosenpuderskivling, gråalskog i kalkbrott, Eva G, Det Mikael J, MJ 10145, GB, foto Michael K
Echinoderma jacobi, piggfjällskivling,
 U, gråalskog i kalkbrott, Eva G
Fomitopsis pinicola, klibbticka
Inonotus radiatus, alticka
Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskivling
Lactarius obscuratus, alrisk
Lepiota cristata, syrlik fjällskivling, alved, BWAL
Lepiota subalba, lundfjällskivling,
 U, Eva G, Det Mikael J, (GB)
Lycogala epidendrum, vargmjolk
Lycoperdon pyriforme, gyttrad röksvamp
Mycena galericulata, rynkhätta, vanlig
Mycena sanguinolenta, mörkeggad blodhätta
Pluteus atricapillus, sköldskivling
Polyporus ciliatus, sommarticka
Sarcomyxa serotina, grönmussling
Spinellus fusiger, hättmögel på blodhätta
Stereum subtomentosum, alskinn
Tectella patellaris, U, Eva G, Det Mikael J, (GB)
Trametes hirsuta, borstticka

Rödlistade arter

Cystolepiota moelleri, rosenpuderskivling, VU
Echinoderma jacobi, piggfjällskivling, EN

Kommentar

Cystolepiota moelleri var sensationellt fynd av Eva Grönlund i gråalskogen som idag täcker det gamla kalkbrottet. Funga Nordica anger "In deciduous forest on rich soil; very rare in temp. –hemib. zone: DK (EN), FI (EN, Lohja, Torhola), SE (VU, Sk:Falsterbo)". Rosenpuderskivling har idag några kända lokaler i Skåne och en känd lokal här vid Smedsgården på alnökalcken! Arten ingår i en naturvårdsmässigt intressant grupp av små fjällskivlingar som är sällsynta och som indikerar värdefull natur. Johan Nitare har bild av rosenpuderskivlingen i Skogsstyrelsens bok om Signalarter i Skogen (under namnet *C. rosea*).

Echinoderma jacobi. Eva Grönlunds fynd av piggfjällskivling i det gamla kalkbrottet var sensationellt. Arten ska enligt Ekologisk Katalog bara vara funnen i södra Sverige. Den är uppförd som starkt hotad (EN) i svenska rödlistan. Se även kommentar till arten vid lokalen Långharsholmen.

655022 6945020

67 Smitingen A

Ångermanland, Härnösand

Ledare: Stig Norell, Lennart Vessberg
Skrivare: Jan Olsson m fl
Datum: 9 september, 2014
Deltagare: Elisabeth Bååth, Hjalmar Croneborg, Lill Eilertsen, Helena Gustafsson, Ingemar Herber, Margareta Herber, Stig Jacobsson, Gunilla Kärrfeldt, Anna-Lena Lindqvist, Jan Olsson, Ivar Sörensen.

Naturtyp

Äldre granskog som gränsar till Smitingens naturreservat på Härnön. Bland tidigare fynd: *Craterellus cornucopioides* (svart trumpetsvamp), *Hydnellum aurantiacum* (orange taggsvamp), *Hydnellum suaveolens* (dofttaggsvamp).

Artlista

Albatrellus confluens, brödticka
Albatrellus ovinus, färticka
Amanita submembranacea, gråstrumpig kamskivling
Amanita vaginata, grå kamskivling
Boletus edulis, karljohan
Chalciporus piperatus, pepparsopp
Chroogomphus rutilus, rabarbersvamp
Clavulina cristata, kamfingersvamp
Clitopilus prunulus, mjölskivling
Collybia tuberosa, spetsknölig nagelskivling
Cortinarius cf biformis, gycklarspindling
Cortinarius brunneus, umbraspindling
Cortinarius callisteus, lokspindling, Det Karl S
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius cinnamomeus, kanelspindling
Cortinarius collinitus, violettfootad slemspindling
Cortinarius laniger, ullspindling
Cortinarius limonius, eldspindling
Cortinarius multiformis, lökspindling
Cortinarius obtusus, jodoformspindling
Cortinarius pluvius, liten gallspindling
Cortinarius rubellus, toppig giftspindling, U,
 mossig granskog, Ivar S, conf Michael K
Cortinarius rusticus, vargspindling, Jan O, Det Håkan L
Cortinarius saginus, grankransspindling, U,
 blåbärsgranskog, Jan O, conf Michael K
Cortinarius sanguineus, blodspindling
Cortinarius subtortus, doftspindling, U, Jan O, conf Michael K
Cortinarius traganus, bockspindling

Raggtaggsvamp (*Hydnellum mirabile*). Akvarell: Rolf Lidberg.

Cortinarius turmalis, tuvspindelskivling
Cortinarius vibratilis, gallspindling
Craterellus cornucopioides, svart trumpetsvamp
Cudonia circinans, mössmurkling
Flammula alnicola (= *Pholiota alnicola*), altofsskivling
Gomphidius glutinosus, citronslenskivling
Gomphidius roseus, rosenslenskivling, U, Lill E
Gymnopus androsaceus, tagelbrosking
Hebeloma incarnatum (= *bryogenes*), mossfränskivling
Hebeloma mesophaeum, diskfränskivling
Hydnellum aurantiacum, orange taggsvamp
Hydnellum mirabile, raggtaggsvamp
Hydnellum suaveolens, dofttaggsvamp
Hydnum rufescens coll, rödgul taggsvamp
Hygrocybe cantharellus, kantarellvaxskivling, U,
 bland vitmossa i gammal granskog, Lennart V
Hygrophoropsis aurantiaca, narrkantarell
Hygrophorus agathosmus, doftsvaxskivling
Hygrophorus camarophyllus, sotvaxskivling
Hygrophorus erubescens, besk vaxskivling
Hygrophorus olivaceoalbus, olivvaxskivling
Hygrophorus piceae coll., granvaxskivling,
Hypholoma elongatum, långfootad slöjskivling
Lactarius auriolla, sumpriska, Det Stig J
Lactarius deterrimus, blodriskä
Lactarius fennoscandicus, U, Jan O, Det Stig J
Lactarius fuliginosus, rökriska
Lactarius lignyotus, sotriskä

Lactarius repraesentaneus, gulriska
Lactarius rufus, pepparriska
Lactarius trivialis, skogsriska
Lepista gilva, dropptrattskeivling, U, Gunilla K
Marasmiellus perforans, barrbrosking
Mycena cinerella, mjölkhatta
Mycena pura, rättikhätta
Phellodon tomentosus, tratttaggsvamp
Pholiota lubrica, rödbrun slemflamskeivling,
 U, Jan O, Det Stig J, conf Michael K
Rhodocollybia butyracea f. *butyracea*, mörk nagelskeivling
Russula adusta, svedkremla
Russula consobrina, nässelkremla
Russula decolorans, tegelkremla
Russula emetica, giftkremla
Russula griseascens, grånande giftkremla
Russula favrei, gransillkremla
Russula integra, mandelkremla, U, Helena G
Russula paludosa, storkremla
Russula puellaris, siennakremla
Russula rhodopoda, lackkremla
Russula vinosa, vinkremla, U, Lill E
Sarcodon imbricatus, fjällig taggsvamp,
 U, Lill E, conf Michael K
Stropharia alcis, på älgspillning
Suillus granulatus, grynsopp
Suillus luteus, smörsopp
Suillus variegatus, sandsopp
Trichaptum abietinum, violticka
Tricholoma fucatum, rökmusseron
Tylopilus felleus, gallsopp
Xerocomus ferrugineus, sammetssopp

Rödlistade arter

Hydnellum aurantiacum, orange taggsvamp, NT
Hydnellum mirabile, raggtaggsvamp, EN
Hydnellum suaveolens, dofttaggsvamp, NT

Kommentar

Craterellus cornucopioides har en svagt sydlig utbredning, är vanligast i fuktig granskog närmast kusten, men även funnen på några lokaler i östra Jämtland. Vi ser den även i våra fåtaliga ekparker till exempel vid Norafors gamla järnbruk i Sättna socken, Medelpad. Vissa år kan svart trumpetsvamp gå till i stora mängder i granskogens vitmossepartier och fyller då upp svampkorgarna vid matsvampsutflykter.

Hydnellum mirabile växer gärna tillsammans med andra sällsynta taggsvampar i mossig, medelålders och äldre granskog på diabas, kalkmorän eller skalgrus, gärna i tidigare skogsbetade barrskogar i närheten av bondbyar. Ragg-

Entoloma tjallingiorum var. *alnetorum*. Foto: Thomas Læssøe.

taggsvamp har i Sverige en östlig utbredning och var länge mest känd från nordupplands kalkbälte där Nils Suber fann flera lokaler på 1970-talet. Utbredningskartan i Ryman svampbok visar förekomster från norduppland och i ett stråk upp till Medelpads kustband. Fyndet här vid Smitingen i Ångermanland var därför skojigt. År 2014 fann Magnus Andersson raggtaggsvamp på dess hittills enda kända lokal i Jämtland, en fin kalkbarrskog (reservatsobjekt) vid Loke i Lockne socken.

Det väckte stort uppseende när Siw Muskos kom med raggtaggsvampar till svamputställning i Gröna havet i gamla stadsbibliotekets byggnad år 1976. Siw var mäkta stolt över fyndet i gammal diabasisk granskog i "ravinen vid Sörfors" i Attmar socken. Men redan till utställningen året efter kom JOT lika stolt med sin samling raggtaggsvampar från Siljeberget! Vi har idag ett tjugotal fynd av raggtaggsvamp från kust till inland i Medelpad.

Hygrophorus piceae beskrivs i text och bild på sidan 36 i SMF:s häfte om "Släktet *Hygrophorus*, skogsvaxskeivlingar i Sverige". Där står "Molekylära data visar att granvaxskeivlingen är heterogen och består av flera snarlika arter".

Lactarius auriolla är beskriven av Ilkka Kytövuori och mindre vanlig i fuktig kalkgranskog.

654947 6943680

68 Smitingen B, naturreservat, Natura 2000

Ångermanland, Härnösand

Ledare: Stig Norell, Lennart Vessberg
Skrivare: Jan Olsson m fl
Datum: 9 september, 2014
Deltagare: Elisabth Bååth, Hjalmar Croneborg,
 Lill Eilertsen, Helena Gustafsson,
 Ingemar Herber, Margareta Herber,
 Stig Jacobsson, Gunilla Kärrfeldt,
 Anna-Lena Lindqvist, Jan Olsson, Ivar
 Sörensen.

Naturtyp

Äldre barrskog inom och angränsande till Smitingens naturreservat.

Artlista

Agaricus sylvaticus, skogschampinjon
Amanita muscaria var. *muscaria*, röd flugsvamp
Amanita muscaria var. *regalis*, brun flugsvamp
Amanita porphyria, mörkringad flugsvamp,
 U, blåbärsganskog, Ivar S, conf Michael K
Amanita rubescens, rodande flugsvamp
Ampulloclitocybe clavipes, klumprattskivling
Bankera violascens, grantaggschamp
Boletus edulis, karljohan
Cantharellus cibarius, kantarell, Gunilla K, (GB)
Cantharellus tubaeformis, trattkantarell
Chalciporus piperatus, pepparsopp
Chroogomphus rutilus, rabarbersvamp
Clavariadelphus ligula, barrklubbsvamp,
 U, granbarrmatta, Gunilla K
Clitopilus prunulus, mjölskivling
Cortinarius acutus, spetsspindling
Cortinarius alboviolaceus, vitviolett
 spindling, U, Ingemar H, Det Karl S
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius collinitus, violett fotad spindling
Cortinarius evernius, lilaspindling
Cortinarius fulvoochrascens, U,
 blåbärsganskog, Ivar S, Det Karl S
Cortinarius laniger, ullspindling
Cortinarius limonius, eldspindling
Cortinarius malachius, malvaspindling, Det Håkan L
Cortinarius mucosus, hedspindling

Cortinarius multiformis, lökspindling
Cortinarius obtusus, jodoformspindling
Cortinarius raphanoides, rättikspindling
Cortinarius sanguineus, blodspindling
Cortinarius scaurus coll., myrspindling
Cortinarius spilomeus, rödflockig spindling
Cortinarius subtortus, doftspindling
Cortinarius traganus, bockspindling
Cortinarius vespertinus, vagabondspindling,
 U, Lill E, Det Ilkka K
Cortinarius vibratilis, gallspindling
Craterellus cornucopioides, svart trumpetsvamp
Cystoderma amianthinum, ockragul grynskivling
Entoloma jubatum, sepriarödling, Jan O, Det Stig J
Entoloma nidorosum, stinkrödling
Exobasidium vaccini, lingonsvulst
Gomphidius glutinosus, citronslenskivling
Gomphidius roseus, rosenlenskivling
Gymnopus androsaceus, tagelbrosking
Gymnopus acervatus, tuvnagelskivling
Hebeloma incarnatum, mossfränskivling
Hydnellum caeruleum, blå taggsvamp,
 U, hållmarkstallskog, Jan O
Hydnellum ferrugineum, dropptaggsvamp
Hydnellum peckii, skarp dropptaggsvamp
Hydnellum geogenium, gul taggsvamp
Hydnum rufescens, rödgul taggsvamp
Hygrophorus camarophyllus, sotvaxskivling
Hygrophorus erubescens, besk vaxskivling
Hygrophorus hedrychii, björkvaxskivling
Hygrophoropsis aurantiaca, narrkantarell
Inocybe ochroalba, U, väggkant i barrskog, tall, mikrosk. Stig J
Laccaria laccata, laxskivling
Lactarius auricola, sumpriska, U, mossig
 barrskog mest gran, Stig J
Lactarius deliciosus, läcker riska, U, LVES, conf Michael K
Lactarius deterrimus, blodriska
Lactarius fennoscandicus, U, Gunilla K, conf Ilkka K
Lactarius helvus, lakritsriska
Lactarius mammosus, mörk kokosrisk
Lactarius necator, svartriska, U, Lill E
Lactarius picinus, bekriska
Lactarius quieticolor, blåmjölkig riska U,
 barrblandskog, Lill E, Michael K
Lactarius repraesentaneus, gulrisk, U, Lill E
Lactarius scrobiculatus, svavelrisk, U, Lennart V, Det Ilkka K
Lactarius uvidus, lilariska, U, HGUS
Lactarius vietus, grårisk, U, LEIL
Leccinum niveum, kärrsopp
Leccinum scabrum, björksopp
Leccinum variicolor, fläcksopp
Leptoporus mollis, kötticka
Mycetinis scorodoni, lökbrosking

Blodhätta (*Mycena haematopus*) prydde alved i gråallundarna. Foto: Michael Krikorev.

Mycena laevigata, halhätta
Mycena pura, rättikhätta
Mycena rosella, rosenhätta
Phellodon tomentosus, trattaggsvamp
Pholiota spumosa, klubbflamskivling
Piptoporus betulinus, björkticka
Ramaria testaceoflava, gultoppig fingersvamp,
 U, Gunilla K, Det Lennart S
Rhodocollybia maculata var. *maculata*,
fläcknagelskivling, Stig J, (GB)
Russula decolorans, tegelkremla
Russula emetica, giftkremla
Russula favrei, **gransillkremla**
Russula intermedia, praktkremla
Russula paludosa, storkremla
Russula rhodopoda, lackkremla
Russula vinosa, vinkremla

Sarcodon lundellii, koppartaggsvamp
Suillus bovinus, örsopp
Suillus granulatus, grynsopp, U, Jan O
Suillus luteus, smörsopp
Suillus variegatus, sandsopp
Tremella encephala, broskboll, U, Gunilla K, Det Ibai O
Tricholoma apium, laktritsmusseron,
 U, 654947/6943680, Jan O, (GB)
Tricholoma saponaceum, såpmusseron
Tricholoma viridilutescens, gulgrön kantmusseron,
 U, Lennart V, Det Jan =, conf Michael K

Rödlistade arter

Hydnellum caeruleum, blå taggsvamp, NT
Hydnellum geogenium, gul taggsvamp

6977399 613162

75 Spångsjöberget, Vällingsjö urskogs naturreservat

Sörgraninge Mångfaldspark,
Ångermanland, Granninge socken,
barnnaturskog

Ledare: Magnus Andersson
Skrivare: Mattias Andersson
Datum: 9 september, 2014
Deltagare: Magnus Andersson, Mattias Andersson, Inga-Lill Franzén, Eva Grönlund, Lars-Inge Hedlund, Karin Kellström, Gunilla Kärrfelt, Karl-Henrik Larsson, Claes-Göran Mellberg, Per-Erik Mukka, Ewa Svensson, Monica Svensson.

Naturtyp

Spångsjöberget ingår i Sörgraninge Mångfaldspark som invigdes 19 augusti 2014. Berte och Hjördis Lundmark liksom Jan-Olof Tedebrand var med på invigningen och var då även i närheten av Spångsjöberget. Utflyktsledaren Magnus Andersson kommentar svamputflykten:

”Se sidan 158–159 i utflyktsguiden. På väg till Vällingsjö urskog stannade vi till i en sandig tallbacke vid Skyggabborrtjärn och spisade vår lunch. Med det mäktiga Spångsjöberget i fondon berättade Per Simonsson på ett intressant sätt om hur naturvårdshänsynen inom skogsbruket har utvecklats under det senaste halvsekle. Per är sedan länge skogsbiolog på skogsbolaget SCA. Han beskrev även tanken bakom deras mångfaldsparker, bl.a. att minst hälften av arealen i dem ska vara vikt för naturvård (sparas eller skötas för att öka naturvärdena) och att de helst ska knyta ihop andra skyddade skogar, såsom naturreservat.”

År 2008 gjorde SCA en, i efterhand starkt kritiserad, avverkning av ett skyddsvärt skogsområde alldeles söder om naturreservatet, något som man efteråt själva tog avstånd ifrån. Nu försöker man istället göra något bra av de återstående skogarna i omgivningen. Här finns fortfarande flera hundra hektar med värdefulla naturskogar på de dimhöljda höjderna och längs bäckarna. Omkring 75 olika rödlistade kryptogamer är hittills funna i Sörgraninge mångfaldspark, varav åtminstone en handfull är nyfynd under de två dagarna under mykologiveckan.

Väl framme gick de flesta av oss upp en bit längs den stig som går längs kanten av den nedskurna bäcken som forslar nedför bergets östsluttning. Här fanns gott om granlågor. Granskogen var relativt gammal och bitvis grov. Karl-Hen-

Folksångerskan Ulrika Bodén sjöng och spelade ljuvliga sommarsalmer till naturens lov vid invigningen av Sörgraninge Mångfaldspark. Inget öga var torrt efter Ulrikas skönsång.
Foto: Hjördis Lundmark.

rik var i sitt esse och letade skinnsvampar, men ville hitta ännu grövre lågor. Monica Svensson och flera andra blev kvar vid bäcken närmare vägen. Där i bäckdalen i naturskogen fann Monica på fuktig ved vad som visade sig bli dagens fynd, nämligen *Mycoalia sphagneti*, kärnästsvamp!

Många av svampkollekterna från Spångsjöberget lades upp för allmänt beskådande på svamputställningen intill arbetslokalen tillsammans med ifylld fältblankett (u= utställd svamp). Magnus A.”

Monica Svensson var den person som föreslog en mykologivecka i Timrå. Därför var det extra kul att Monica fick göra ett av kanonfynden under veckan. Hon kommenterar sitt fynd av *Mycoalia sphagneti* i mail 1/3 2014. Mailet visar på några av de viktigaste ingredienserna under en mykologivecka nämligen upptäckarglädje, vänskap och social gemenskap:

”Hej Jan-Olof, Hjördis och Elisabeth

Tack för artlistan från gammelskogen och bäckdalen vid Spångsjöberget. Ja det där fyndet lever jag länge på. Egentligen var det så här att jag klättrade upp och ner längs bäcken. Plötsligt fick jag se något rött som jag ville undersöka närmare. Det visade sig vara ögonskålar som växte på en

Skogsstyrelsens chef Monika Stridsman invigningspratade i Sörgräninge. Landshövding Bo Källstrand, Britt Marie Lindström, naturvårdschef på länsstyrelsen m fl lyssnar. Foto: Hjärdís Lundmark.

pinne i bäcken. Vattennivån var väldigt låg efter den torra sommaren. Nåja, på ögonskålarna såg jag något som såg ut att vara mindre ljusa skålar. De var alltså supersmå och inte ens luppen hjälpte mig att se tydligt. Naturligtvis tog jag med pinnen men först stod jag där i bäcken och fotograferade med makroinställning. Ibland hjälper det mig att se tydligare...

När jag så stod där i bäcken såg jag på pinnen bredvid att där fanns något som jag trodde var myxomyceter och jag uppfattade de som helt runda. Jag satte fingret över några fruktkroppar för trycka fram spormassa men kunde inte spräcka dem. Därför tog jag med också den pinnen. På bilderna jag tog såg jag att det verkligen var en svamp.

Tillbaka i arbetslokalen gick jag först till Karen Hansen. Hon konstaterade snabbt att de pyttesmå ljusa skålarna på ögonskålarna var sandkorn. Tabblå! Jag som trodde att jag gjort ett jättefynd. Så tog Karen den andra pinnen, tog en nål och stack i svamparna. Sedan reste hon sig upp och konfererade med någon (tror det var Henning Knudsen). Hon ville även kolla med Mikael Jeppson och det var då jag fick veta att det där, det var ett jätteskojigt fynd. Kul! Timrå med omgivningarna har kommit att betyda mycket för mig och min utveckling. Jag trivs verkligen jättebra där uppe och ni hade gjort ett jättejobb. Jag vet att jag tackat förr, men tack kära vänner för ert fantastiska arbete och för er kunskap och för att ni finns.

Kramar från Monica"

Artlista

Albatrellus ovinus, **fårticka**
Amylocystis lapponica, **lappticka**, U granslåga, Magnus A
Antrodia serialis, **knölticka**, U, Per-Erik M
Antrodia sinuosa, **timmerticka**
Armillaria mellea coll., **honungsskivling**
Asterodon ferruginosus, **stjärntagging**, U, Karl-Henrik L
Ceraceomyces eludens, Karl-Henrik L (KHL)
Clavariadelphus pistillaris, **stor klubbsvamp**,
 U, granskog, Ewa S
Clavariadelphus truncatus, **flattoppad klubbsvamp**,
 U, granskog, Gunilla K, conf Mikael J
Coniophora fusispora, Det Karl-Henrik L
Conferticium ochraceum (= *Gloeocystidiellum ochraceum*), **sprickskin**, Karl-Henrik L (KHL)
Coltricia perennis, **skinnticka**
Cortinarius acutus, **barrspindling**, U,
 fuktig granskog, Mattias A
Cortinarius agathosmus, **vitterspindling**,
 U, granskog, Mattias A
Cortinarius caperatus, **rimskivling**
Cortinarius clarobrunneus, U, Magnus A
Cortinarius collinitus, **violettfotad slemspindling**,
 U, granskog, Inga-Lill F
Cortinarius gentilis, **gulbandad spindling**
Cortinarius limonius, **eldspindling**
Cortinarius multififormis, **lökspindling**, U, Karin K

Lappticka (*Amylocystis lapponica*). Foto: Monica Svensson.

Cortinarius ochrophyllus, **ockraspindling**
Cortinarius paragaudis ssp *oenochaelis*, **stor tegelbandspindling**, U, Mattias A
Cortinarius salor, **blå slemspindling**, U, gammal mossig granskog, Magnus A
Cortinarius sanguineus, **blodspindling**, U, örtrik granskog, Magnus A
Cortinarius scaurus, **myrspindling**, U, barrskog, Eva G
Cortinarius sommerfeltii, **mörk kanelspindling**, U, granskog, Mattias And, conf Michael K
Cortinarius spilomeus, **rödflockig spindling**, U, Inga-Lill F, conf Michael K
Cortinarius venustus, **skönfotad spindling**, U, granskog, Claes-Göran M
Cystoderma amianthinum, **ockragul grynskevling**
Dichostereum granulosum, **skorpgrynna**, U, gran, Karl-Henrik L
Fomes fomentarius, **fnöskticka**
Fomitopsis pinicola, **klibbticka**
Fomitopsis rosea, **rosenticka**
Gloeophyllum sepiarium, **vedmussling**, U, Per-Erik M, conf Michael K
Gomphidius glutinosus, **citronslemskevling**
Gymnopus acervatus, **tuvnagelskevling**
Heterobasidion annosum, **rotticka**, U, granlåga, Magnus A
Hydnellum caeruleum, **blå taggsvamp**, U, barrskog, Inga-Lill F, conf Michael K
Hydnellum geogenium, **gul taggsvamp**, U, på marken under granlåga, Karin K, conf Mikael J
Hydnum repandum, **blek taggsvamp**
Hygrophorus agathosmus, **doftvaxkevling**

Hygrophorus camarophyllus, **sotvaxkevling**
Hygrophorus erubescens, **besk vaxkevling**
Hygrophorus karstenii, **äggvaxkevling**, granskog, ILFR, conf MKRI
Hygrophorus olivaceoalbus, **olivvaxkevling**
Hygrophorus piceae coll., **granvaxkevling**, U, granskog, Ewa S, conf Michael K
Hyphoderma argillaceum, **hårskinn**, Karl-Henrik L (KHL)
Hyphoderma definitum, **granskinn**, Karl-Henrik L (KHL)
Hypochnicium punctulatum, **knölsporigt krämskinn** (syn. *H. eichlerii* sensu Erikss. & Ryv.), Karl Henrik L (KHL)
Inocybe lacera, **mörktråding**, U, Inga-Lill F, conf Stig J
Inocybe leptophylla, **tofstråding**, U, Eva G, Det Stig J
Kneiffiella alutacea, (syn. *Hyphodontia alutacea*), **sämskknotterskinn**, Karl-Henrik L (KHL)
Laccaria proxima, **stor laxkevling**
Lactarius helvus, **lakritsriska**
Lactarius mammosus, **mörk kokosriska**
Lactarius necator, **svartriska**
Lactarius rufus, **pepparriska**
Lactarius torminosus, **skäggriska**
Lactarius trivialis, **skogsriska**
Lactarius vietus, **gråriska**, U, Lars-Göran H
Leccinum variicolor, **fläcksopp**, U, Maj-Britt S
Mycena laevigata, **halhätta**, U, Karin K, conf Thomas L
Mycocalia sphagnetii, **kärnästsvamp**, på fuktig ved i bäck, Monika S, Det Mikael J, MJ 9929, (GB)
Oligoporus caesius, **blåticka**
Oligoporus fragilis, **blödticka**, U, gran, Per-Erik M
Oligoporus leucomallellus, U, Per-Erik M, Det Lill E
Peziza badia, **brunskål**, U, sandig barrskog, Inga-Lill F

Mycocalia sphagneti, kärnnästsvamp. Foto Monica Svensson.

Peziza varia, **stubbskål**, "immature", U,
Per-Erik m, Det Ibai O + Thomas L
Phanerochaete velutina, **luddskinn**, Karl-Henrik L (KHL)
Phellinus conchatus, **sälgticka**
Phellinus chrysoloma, **granticka**
Phellinus ferrugineofuscus, **ullticka**, U,
granlåga, Eva G, Det Mangus A
Phellinus laevigatus, **valkticka**, U, asplåga, Per-Erik M
Phellinus nigrolimitatus, **gränsticka**,
U, Magnus A, conf Michael K
Phellinus viticola, **vedticka**, U, Magnus A, conf Michael K
Phlebia livida, **kristallvaxskinn**, Karl-Henrik L, (KHL)
Piptoporus betulinus, **björkticka**
Resinicium bicolor, **tätgrynn**, Det Karl-Henrik L
Resinicium furfuraceum, U, granlåga,
Eva G, Det Karl-Henrik L
Resinicium granulatum, Det Karl-Henrik L
Russula adusta, **svedkremla**
Russula consobrina, **nässelkremla**
Russula decolorans, **tegelkremla**
Russula paludosa, **storkremla**
Russula queletii, **krusbärskremla**
Russula rhodopoda, **lackkremla**
Russula xerampelina, **sillkremla**, U, Karin K
Sistotremastrum suecicum, **tallskinn**, Karl-Henrik L (KHL)
Stropharia hornemannii, **stor kragaskivling**,
U, granskog, Ewa S, conf Michael K
Stypella vermiformis, Karl Henrik L (KHL)
Trichaptum abietinum, **violticka**
Trichia decipiens, **gul ullklubba**
Tricholoma aestuans, **bitter riddarmusseron**
Tricholoma inamoenum, **luktmusseron**, U, Lars-Göran H
Tricholomopsis decora, **stubbmusseron**,
U, Ewa S, conf Michael K
Tubaria confragosa, **ringskräling**
Tubulicrinis accedens, **lyktnålsskinn**, Karl-Henrik L (KHL)

Tylospora fibrillosa, **bomullsskinn**, Karl-Henrik L (KHL)
Vesiculomyces citrinus, **gulskinn**, Karl-Henrik L (KHL)
Xenasmataella vaga (= *Phlebiella vaga*), Karl-Henrik L (KHL)
Xerocomus ferrugineus, **sammetsopp**
Xylodon asperus (syn. *Hyphodontia aspera*),
strävt knotterskinn, Karl Henrik L (KHL)
Xylodon brevisetus, (syn. *Hyphodontia breviseta*),
svedknotterskinn, Karl Henrik L (KHL)

Rödlistade arter

Amylocystis lapponicus, **lappticka**, VU
Clavariadelphus truncatus, **flattoppad klubbsvamp**, NT
Fomitopsis rosea, **rosenticka**, NT
Hydnellum caeruleum, **blå taggsvamp**, NT
Hydnellum geogenium, **gul taggsvamp**, NT
Hygrophorus karstenii, **äggvaxskivling**

Kommentar

Ceraceomyces eludens har inget svenskt namn, är beskriven av Karl-Henrik Larsson, växer på barrved över hela Europa. Färgbild finns i italienska boken om "*Corticiaceae s.l.*"

Cortinarus venustus tillhör en grupp med nordliga spindelskivlingar som mykologer söderifrån gärna vallfärdar långt upp i norr för att beskåda en gång i sitt liv. En annan sådan nordlig marksvamp som norska mykologer kallar "huldresopper" är vargspindling (*C. rusticus*).

Mycocalia sphagneti var sensationellt fynd av Monica Svensson. Arten tillhör gruppen brödkorgssvampar och är i moget stadium blodröd i centrum. Mikael Jeppson skrev artikel om det spännande fyndet i SMT 2014/3 med fina bilder av Jan Nilsson och Tommy Knutsson. Kärnnästsvampen har fyra kända lokaler i hela världen, samtliga i Europa. Det var särskilt kul för Mikael Jeppson att få se och bestämma fyndet eftersom han själv svarar för det andra svenska fyndet vid Trollhättan. Monicas belägg från bäckdalen och naturskogen där i Graninges vildmarker förvaras nu tryggt hos Ellen Larsson i Göteborgsherbariet (GB).

Resinicium granulatum är en skinnsvamp som först beskrevs av den kände holländske mykologen Persoon (1761-1836) som delvis var samtida med vår svenske svampkändis Elias Fries. Både Fries och Persoon publicerade imponerande böcker om dåtidens kända svampar. Numera bedrivs släktforskning inom svampriket även med hjälp av DNA-studier. Ellen och Karl Henrik Larsson har i gemensam artikel visat att en del skinnsvampar, bland annat *Resinicium granulatum*, hör hemma inom ordningen *Russulales*. De är alltså släkt med kremlorna!

Stavreviken sett från bron mellan Sandarna och Stavreviken. Foto: Henrik Sendelbach.

624404 6938139

42 Stavreviken

Medelpad, Hässjö socken

Ledare: Håkan Sundin
Datum: 11 september 2014

Artlista

Russula laccata (= *norvegica*), **nordkremla**, u, sandrevel med *Salix triandra*, Dan Broström, Eva Grönlund, det Henning Knudsen

Kommentar

Håkan Sundin hade varit ute på Tynderölandet med sin grupp och ville som avslutning visa gruppen det ovanliga klådriset (*Myricaria germanica*) på de periodvis översvämmade mjålastränderna vid Stavreviken. Här finns även ett speciellt växtsamhälle med ävjebroddsflora samt

små buskar av mandelpil (*Salix triandra*). I samliv med mandelpil växte sensationellt nordkremla med vackert purpurfärgad hatt, vita skivor och vit fot. Nordkremlor ser vi annars mest ses under små videbuskar i våra fjällområden. Vi såg nordkremlan på fjällhedarna i västra Härjedalen under mykologiveckan 2006. Men under Borgsjöveckor i västra Medelpad har vi ibland funnit nordkremlor under viden i sandiga miljöer till exempel vägdiken. Nordkremlan är exempel på fjällsvampar som når ända ut till havet i lämpliga miljöer.

Lactarius bruneoviolaceus är en riska som enligt Funga Nordica enbart finns med buskar av viden (*Salix*) i artiska och alpina miljöer. Men under Borgsjöveckan 1997 samlade belgiske mykologen Ruben Valleyn en fin kollekt av *Lactarius brunneoviolaceus* under viden i stranden längs Borgsjön nedanför dåvarande St Olofs vårdshus. En annan av fjällens riskor, *Lactarius subcircellatus*, ser vi ofta under dvärgbjörk och björk ända ut mot havet. Nere på kustens gamla ängar, som påminner om fjällheden, finner vi även fjällsvampar som fjällkremla (*Russula nana*) och liten sillkremla (*R. oreina*) liksom musseronen *Melanoleuca subalpina*.

615293 6934166

Stordalen

Medelpad, Timrå Socken, kalkgranskog

Ledare : Inga-Lill Häggberg
Skrivare: Inga-Lill Häggberg
Datum: 13 september 2014
Deltagare: Magnus Andersson, Lello Hund, Inga-Lill Häggberg, Anne Molia

Naturtyp

Efter besöket i Siljebergets hassellundar så ville Inga-Lill Häggberg visa sin hemmaskog för Anne Molia och Magnus Andersson. Inga Lill är vice ordförande i Sundsvalls Myko, spelar och sjunger gärna glada sånger, leder svampkurser om höstarna, håller föredrag om svamp och natur och är en allmän glädjespridare. Inga Lill och hennes Ivan har även ett idylliskt sommartorp långt bort på skogen vid Hissjön i Holm socken med fin hackslättmark där myko ibland har styrelsemöten sommartid. Hon är även styrelseledamot i Timrå Naturskyddsförening som är mycket aktiva med att lyfta fram kommunens natur med cykelutfärder och vandringar varje vecka under sommarhalvåret. Nu ville Inga Lill visa en tidigare betad, cirka 60-årig granskog på sandigt, kalkpåverkat underlag intill Indalsälven som visade sig vara en mycket spännande svampskog. Anne Molia och Lello Hund fann fem olika tryffelarter!

Artlista

Albatrellus ovinus, färticka
Boletus edulis, karljohan
Cantharellus cibarius, kantarell
Clitocybe odora, grön trattskeivling
Cortinarius aureofulvus, gyllenspindling, U, örtrik 60-årig granskog på sand, Magnus A
Cortinarius callisteus, lokspindling, U, örtrik 60-årig granskog på plan mark, Magnus A
Cortinarius infractus, bitterspindling
Cortinarius vibratilis, gallspindling
Cortinarius varius, klubbspindling
Cortinarius sulfurinus, persiljespindling
Elaphomyces anthracinus, svart hjorttryffel
Elaphomyces asperulus, ljusbrun hjorttryffel
Elaphomyces muricatus, marmorerad hjorttryffel
Gautieria otthii
Hygrophorus agathosmus, doftvaxskeivling
Hygrophorus persicolor, rosa vaxskeivling

Lactarius deterrimus, blodriskä
Lactarius torminosus, skäggriska
Lepiota magnispora, gulflockig fjällskeivling
Russula vinosa, vinkremle
Stereopsis vitellina, spadskinn, U, i sorkgång i kalkgranskog på sand, Magnus A
Stropharia aeruginosa, ärggrön kragsskeivling
Tricholoma saponaceum, såpmusseron

Rödlistade arter

Cortinarius aureofulvus, gyllenspindling, VU
Cortinarius sulfurinus, persiljespindling, NT
Elaphomyces anthracinus, svart hjorttryffel, VU

Kommentar

Elaphomyces anthracinus. Anne Molia påpekade vid genomgången på kvällen att svart hjorttryffel inte har så många fynduppgifter i Sverige. Men vid Stordalen kunde Lello gräva fram den på två ställen.

Gautieria otthii. Vi har i Sverige 3-4 kända arter inom släktet *Gautieria*, arterna är mycket ovanliga. Materialet skulle behöva ses igenom och revideras. Tredje fyndet i Sverige av *G. otthii* som växer i kalkbarrskog och har en stark doft av diesel, asfalt eller liknande. Den är funnen på 4-5 lokaler i Norge. Johan Nitare skriver i mail 17/11 2014: "Släktet *Gautieria* är nog inte taxonomiskt helt klarlagt men det kanske går nu med moderna DNA-metoder. Jag fann *G. otthii* hösten 1980 norr om Umeå vid Erskmatsbergets norra utlöpare, en känd lokal för norna på cykelavstånd från Umeå. Den var stor som en potatis. Kers bestämde den till *cf otthii*. Den växte i djup granbarrförna i nedre delen av en sluttning med norna under en gammal gran. Där fanns även andra hypogéer i sluttningen. Materialet borde ligga i Uppsala eller Stockholm". Lennart Vessberg fann tryffel i granskog med blåsippor vid Remsleberget i Sollefteå för cirka trettio år sedan. Han sände tryffeln till Lars Erik Kers som kom fram till att tryffeln tillhörde släktet *Gauthiera*.

Det finns en fin italiensk bok om tryfflar och där finns bild på sidan 394 av *G. otthii*. Boken är utgiven av Associazione Micologia Bresadola, via A. Volta 46, 38100 Trento och kan beställas från Fondazione Centro Studi Micologici Dell A.B.M., P.O. box 296, 36100 Vicenza.

Stereopsis vitellina hittades av Magnus Andersson i mycket speciell naturtyp: ett sorkhål nere i sandiga marken i blåsippaskogen!

Rynkmussling *Lentinellus vulpinus*. Foto: Monica Svensson.

6927019 628810

21 Stornäset, naturreservat, Natura 2000

Medelpad, Alnö socken

- Ledare:** Bengt Larsson
Skrivare: Ellen Larsson och Mikael Jeppson,
 Mats Karlsson och Nils-Otto Nilsson
Datum: 9 september, 2014
Deltagare: Dan Broström, Mikael Jeppson, Mats
 Karlsson, Herbert Kaufmann, Ivona
 Kautman, Vaclav Kautman, Michel
 Krikorev, Viktor Kucera, Staffan Kyrk,
 Ellen Larsson, Evy Lindblom, Bernt
 Linton, Lars G Ljungberg, Sofia
 Lund, Berit Martinsson, Jan Nilsson,
 Nils-Otto Nilsson, Peter Nilsson,
 Ibai Olariaga, Kill Persson, Gerda
 Stenström, Ove Unander

Naturtyp

Utflyktsledaren Bengt Larsson berättade om lite vatten i alkärren efter den torra och varma sommaren. Stornäsets naturreservat avsattes redan 1968 som ett av de första naturreservaten i länet. Idag omfattar reservatet 149 hektar hagmarker, alkärr, havsstrandäng och sanddyner. Syftet med reservatet är att bevara dels länets mest värdefulla rast- och

häckningslokal för fåglar dels ett stort sammanhängande lövskogsområde delvis på kalksten med omgivande ängs- och hagmarker dels länets största hävdade havsstrandäng och anslutande artrika grunda havsbottnar. En hjord med snälla "Highland Cattle" betar i reservatet. Kalkstensgångar passerar genom området. Inventering av fungan har skett bland annat under många Borgsjöveckor som visat på en enorm rikedom inom reservatet av sällsynta mark- och vedsvampar bland annat inom släktena *Pluteus* och *Psathyrella*. Bland alla intressanta fynd kan nämnas fingerbägare (*Clavicornia taxophila*) som Thomas Læssøe samlade på allöv 24/8 1986 (TL-S-1, C). Fingerbägare är av någon anledning inte uppgiven från Sverige i FN.

Artlista

Agaricus langei, **blodchampinjon**, U, granbarmatta, Ove U
Agaricus sylvaticus, **skogschampinjon**, U, gran, Bernt L
Amanita flavescens, **orange kamskivling**
Amanita muscaria var. *muscaria*, **röd flugsvamp**
Amanita rubescens, **rodnande flugsvamp**, U, Dan B
Amanita vaginata, **grå kamskivling**
Ampulloclitocybe clavipes, **klubbtratts-kivling**
Arrhenia acerosa, Det Ibai O
Bjerkandera adusta, **svedkremla**
Bovista aestivalis, **mångformig röksvamp**,
 Viktor K, Det Mikael J, MJ 10141, GB
Bovista nigrescens, **svartnande äggsvamp**,
 dry grassland, Mikael J, MJ 10133, GB
Bulbillomyces farinosus, **vitgryn**

- Calyprella capula*, **nässelkuning**, Det Ibai O
Cheilymenia vitellina, **gul borstskål**
Chlorociboria aeruginascens, **grönskål**
Chlorociboria aeruginosa, **blek grönskål**
Chlorophyllum olivieri, **rodnade fjällskivling**
Chondrostereum purpureum, **purpurskinn**
Chroogomphus rutilus, **rabarbersvamp**
Chrysomphalina chrysophylla, **gullnavling**
Clavaria falcata, **opalfingersvamp**
Clavaria fragilis (= *vermicularis*), **maskfingersvamp**
Clavulinopsis laeticolor, U, in grass, Ivona K
Clitocybe odora, **grön trattskeivling**, U, Kill P, Det Mikael J
Clitopilus hobsonii, **vedmjölmussling**, Det Ibai O
Clitopilus prunulus, **mjölskeivling**
Conocybe apala, betesmark på kalkmark, Dan B, (GB)
Coprinopsis atramentaria, **grå bläcksvamp**
Coprinellus disseminatus, **stubbleläcksvamp**, U, Berit R-M
Cortinarius albobolaceus, **blekviolett spindling**, U, Bernt L
Cortinarius americanus, leg Bengt L, Det Håkan L
Cortinarius collinitus, **violettfotad slemspindling**
Cortinarius porphyropus, **anilinspindling**, U,
Mats K, Det Nils-Otto n, conf Håkan L
Cortinarius saturninus, **sälgspindling**, U, kärr
med al och sälg, Dan B, conf Håkan L
och Tuula N
Cortinarius triumphans, **mångkransad spindling**, U, Gerda S
Cortinarius trivialis, **trappspindling**, U, Bernt L
Cystoderma adnatifolia, **stor grynskeivling**
Cystoderma amianthinum, **ockragulgrynskeivling**
Cyathicula coronata (= *Crocicreas coronatum*), Det Ibai O
Daedaleopsis confragosa, **tegelticka**
Discinella boudieri, Det Ibai O
Echinoderma aspera, **spärrfjällskeivling**
Echinoderma jacobii, *Alnus-Salix* groove, Ellen L, Det
Mikael J, MJ 10139, GB, Foto Ellen L, Mikael J
Entoloma papillatum, **knopprödhätting**
Entoloma rhodopolium, **tvålröddling**, U, alkärr, Ove U
Flammula alnicola, **altöfsskeivling**, U,
alved, Kill P, conf Michael K
Fomes fomentarius, **fnöskticka**
Fomitopsis pinicola, **klibbticka**
Gloeophyllum sepiarium, **vedmussling**
Gloeoporus dichrous, **tvåfärgsticka**
Gyrodon lividus, **alsopp**, U, vanlig i gråalkärren,
Mikael J, MJ 10134, GB, foto MJ
Hebeloma gigaspermum, U, alsumpskog, Nils-Otto N, (GB)
Hebeloma sacchariolens, **sötdoftande fränskeivling**,
U, alskog, Herbert K
HemiPholiota heteroclita, **lukttöfsskeivling**,
U, lövved, Evy L, Det Dan B
Hydnum rufescens s.l., **rödgul taggsamp**, U, Dan B
Hygrocybe phaeococcinea, **mörk blodvaxskeivling**, U, in
sand, in grass, Viktor K, Det Ivona K conf Michael K
Hypomyces chrysospermus s.l., **gul svampsnylting**
Inocybe agardhii, **ringtråding**, U, lövkärr, Dan B
Inocybe flavella, U, under björk och sälg, Ellen L
Inocybe flocculosa, **luddtråding**, Det Ellen L
Inocybe geophylla, **sidentråding**
Inocybe oblectabilis, U, 6927668 / 1586712,
alsumpskog med björk och sälg, Ellen L och Stig J
Inocybe rimosa, **topptråding**, U,
alsumpskog, björk och sälg, Ellen L
Inocybe squarrosa, **liten piggråding**, Det Ellen L
Inonotus radiatus, **alticka**
Laccaria laccata, **laxskeivling**
Lacrymaria glareosa
Lactarius deterrimus, **blodriska**
Lactarius glycosmus, **kokosriska**, U, Sofia Lund
Lactarius lilacinus, **stor alriska**, alkärr, Herbet K
Lactarius necator, **svartriska**
Lactarius pubescens, **blek skäggriska**, U, Ove U
Lactarius scoticus, **kärrskäggriska**, U, lövkärr, Bengt L
Lactarius torminosus, **skäggriska**, U, Ove U
Lactarius vietus, **gråriska**
Leccinum duriusculum, **brun aspsopp**, lövkärr, Mats K
Leccinum schistophilum, **mörk kärrsopp**,
U, Sofia L, Det Tommy K
Leccinum scabrum, **björksopp**
Leccinum variicolor, **fläcksopp**, U, grålkärr, Dan B
Loreleia marchantiae, **lungmossnavling**,
på mossan Marchantia polymorpha, Sofia
Lund, Det Mikael J, MJ 10132, GB
Lycoperdon perlatum, **vårtig röksvamp**, U, Evy L
Lycoperdon utriformis, **skålröksvamp**, Det Mikael J
Hypsizygus ulmarius (= *Lyophyllum ulmarium*),
almmussling, U, låga av lövträd, Gerda S, conf Mikael J
Marasmius limosus, **vassbrösking**, Det Ibai O
Mycena acicula, **orangehätta**, Det Ibai O
Mycena galericulata, **rynkhatta**
Mycena haematopus, **blodhatta**, U, alsumpskog, Sofia L
Mycena pura, **rättikhätta**, U, Ove U
Mycena pterigena, **bråkenhatta**
Naucoria melinoides, **blek alskråling**
Oligoporus tephroleucus, **mjölksticka**, U, sälg, Bengt L
Panus conchatus, **bröskmussling**
Paxillus filamentosus, **alpluggskeivling**, U, Gerda S
Paxillus involutus, **pluggskeivling**, U, Bernt L, Det Mikael K
Peziza limnaea, **sumpskål**, alkärr, Ibai O, Det Karen H
Peziza michelii, **gulköttig storskål**, U, Sofia L, conf Karen H
Peziza varia, **stubbaskål**, U, gråalkärr, Dan B
Phellinus igniarius, **eldticka**
Pholiota limonella, U, lövved, Kill P, Det Stig J
Pholiota squarrosa, **fjällig töfsskeivling**,
U, vid basen av rönn, Ove U
Pleurotus ostreatus, **ostronmussling**, U, Jan N
Pleurotus pulmonarius, **blek ostronmussling**, U, Jan N

Plicatura nivea, **algröppa**
Pluteus cervinus, **hjortskölding**, U, Berit R-M
Pluteus podospileus, **flockfotsskölding**,
 U, Sofia L, Det Henning K
Pluteus romellii, **gulfotsskölding**
Pluteus thomsonii, **åderskölding**, Mats K och Nils-Otto N
Polyporus squamosus, **fjällticka**, U, Berit R-M
Polyporus tubaeformis, **liten tratticka**,
 U, Sofia L, Det Mikael J
Psilachnum chrysostigmum, Det Ibai O
Psilocybe sp, wet grazed grassland,
 Mikael J, MJ 10129, GB, foto MJ
Russula aeruginea, **grönkremla**, U,
 betesmark med björk, Ove U
Russula alnetorum, **alkremla**, mikrosk.
 Herbert K, (HK 14257a, 14259)
Russula atrorubens, **svartröd kremla**, Herbert K
Russula betularum, **blek giftkremla**, Herbert K
Russula chloroides, **tätskivig trattkremla**,
 Herbert K, (HK 14257)
Russula claroflava, **mild gulkremla**, Eva L
Russula delicata, **trattkremla**
Russula depallens, **bleknande björkkremla**,
 U, under björk i betesmark, Herbert K
Russula font-queri, **gyllenkremla**
Russula fragilis, **skörkremla**
Russula intermedia, **praktkremla**, U, under
 björk, Mats K + Herbert K (HK 14265)
Russula nitida, **åderkremla**, U, Nils-
 Otto N + uppgift Herbert K
Russula parazurea, **blågrön kremla**, Mats K och Nils-Otto N
Russula queletii, **krusbärskremla**, U, Dan B
Russula subrubens, **mikrosk.** Herbert K, (HK 14263)
Russula velenovskyi, **rödgul kremla**,
 U, lövkärr, Mats K + Herbert K
Russula violeipes, **violfotskremla**,
 Det Mats K och Nils-Otto N
Russula xerampelina, **sillkremla**, U,
 barrskog, Bernt L, Det Herbert K
Scutellinia scutellata, **ögonskål**, Det Ibai O
Simocybe centunculus var. *centunculus*, **olivskräling**
Spinellus fusiger, **hättmögel**, U, Bernt L, Det Mikael J
Stereum subtomentosum, **alskinn**
Stropharia cyanea, **blågrön kragskivling**
Trametes hirsuta, **borstticka**
Tricholoma fulvum, **fläckmusseron**, U, lövkärr, Bengt L
Tricholoma stiparophyllum, **rättikmusseron**
Tricholomopsis rutilans, **prickmusseron**
Trichopeziza sulfurina, Det Ibai O
Tubifera ferruginosa, **bikaksvamp**
Typhula erythropus, **rödfotad trådklubba**, Det Ibai O
Typhula gyrans (= *setipes*), **liten trådklubba**, Det Ibai O

Typhula ochraceosclerotata, Det Ibai O
Xerocomus ferrugineus, **sammetssopp**, U, Ove U

Kommentar

Chrysomphalina chrysophylla är en vacker vedsvamp som mest växer på murken barrved i fina gammelskogar. Den har en nordlig utbredning.

Cortinarius americanus är en liten spindling bunden till al. Unga fruktkroppar är violetta. Märkligt nog finns det två små spindlingar som båda är violetta och bundna till al (både gråal och klibbal). Den vanligare och mer kända är *Cortinarius lilacinopusillus* medan *C. americanus* inte är lika uppmärksam. Den senare arten är mer svartviolett medan *C. lilacinopusillus* har en ljusare grundfärg och går mer i lila. Sporererna skiljer sig även åt. I fotofloran över *Cortinarius* avbildas *C. lilacinopusillus* under namnet *C. bibulus*. Tolkningen av detta gamla namn skapat av Quelet är dock något osäkert. Därför använder vi numera nyare säkra namn. Håkan L

Daedaleopsis confragosa anges i nya europeiska tickboken av Ryvarden-Melo (2014) växa sällsynt i södra Skandinavien men noterades även under mykologiveckan i de klimatiskt gynnade lövskogarna vid Tolvosand i Tynderö socken. Utbredningskartan för tegeltickan i Rykmans svampbok är synnerligen märklig. Kartan visar fynd av tegelticka i Skåne i Sverige men fynd ända upp till Tromsø i Norge! Det förefaller mindre troligt att tegeltickan skulle ha sådan extremt, oceanisk utbredning. I norra Sverige ser vi sällsynt den snarlika skivtickan (*D. septentrionalis*) på björk men Ryvarden-Melo skriver att skivtickan några gånger är funnen på gråal (*Alnus incana*) och rönn (*Sorbus aucuparia*).

Discinella boudieri finns inte i Ove Erikssons svenska asco-checklist så det var troligen en ny art för Sverige som Ibai fann i kalkkärren. Grattis Ibai!

Rolf Lidberg som var inspiratör och grundlade svampintresset i Medelpad i början av 1970-talet var en stor kalenderbitare som även blev intresserad av skålsvampar och andra småsvampar på mark, ved och örter. Han roade sig bland annat med att skriva ihop en tjock pärm över vilka rost- och sot- och andra småsvampar som var bundna till kärlväxterna i Medelpad. Svengunnar Ryman i Uppsala mikroskopierade och bestämde knepigare skålsvampar åt oss inom släkten som *Peziza* men även en del ofta färggranna små skålsvampar på örter. Rolf såg även till att myko år 1978 köpte in "British Ascomycetes" av R.W.G. Dennis, en bok med gula, hårda pärmar och ett standardverk för ascomyceter som blev flitigt använd. Boken innehåller även färgbilder av en del arter.

Kustnära hållmarkstallskog med urgamla tallar i Timrå. Foto: Håkan Sundin.

Dennis skriver i sin bok på sidan 149 om just *Discinella boudieri* som Ibai fann vid Stornäset: "*Apothecia terrestrial*, often clustered, cup-shaped then flattered, closely adpressed to the ground, smooth or finely tomentose and scurfy near the margin, seated on a small stem-like base, disc somewhat umbilicate, purplish-bay, or browner in the var. *spadicea* Boud., flesh formed of broad interwoven hyphae, those of the outer tissue more slender, thin-walled." Sedan följer en beskrivning av mikroskopiska karaktärer och slutligen anges ekologin: On sandy soil in autumn, rare".

Hygrocybe phaeococcinea är en liten, mörkröd art med torr, skör hatt som blir svart mot centrum. Skivorna är röda-laxröda. Den blir brun vid torkning. Bild finns i Svampe 15:39.

Den är typisk ute på den sandiga havsstrandängen vid Stornäset där Viktor tog en fin kollekt till utställningen. Men arten finns även på gammal hackslått och samlades till exempel på det trampade gårstunet vid Borgsjö hembygdsgård år 1987 av Eef Arnolds och Erik Rald (UPS).

Inocybe oblectabilis. Ellen Larsson och Stig Jacobsson har länge studerat släktet trådingar som i Norden omfattar cirka 200 arter. Ellen har särskilt intresserat sig för de alpina arterna med viden och fjällsippa. Stig hade tidigare funnit *Inocybe oblectabilis* här i lövlundarna och kalkkärren på sanddyner så återfyndet nu tillsammans med Ellen var kul.

Arten har en distinkt bulb nertill på foten och verkar trivas på just sandig kalkmark.

Leccinum schistophilum. Sofia samlade denna lite kända strävsopp under björk i kärren och Tommy bestämde arten. Hatten hos mörk kärrsopp är brunaktig, foten har fjäll som först är bruna och sedan blir svarta samt ofta grön vid fotbasen. Porytan är först gulvit men blir grå och brun vid tryck.

Loreleia marchantiae växte på lungmossa i kärrområdet och har få rapporterade fynd i Artportalen.

Lacrymaria glareosa har enligt Funga Nordica få fynd i Norge, Sverige, Finland. JOT

Pluteus thomsonii var skojigt fynd av Mats och Nils-Otto. Denna lilla rödsporiga skivlingen anges i Ekologisk Katalog mest växa på ask och bok i ädellövskog men Funga Nordica anger "rare in boreal zone". De kalkrika, fuktiga alkärren med mycket lövved är en väldigt fin biotop för arter inom släktet *Pluteus*. Johan Nitare har ett uppslag om "Små sköldskivlingar" på sidan 351 i praktverket "Signalarter-indikatorer på skyddsvärd skog" med bild av bland annat *Pluteus thomsonii*. I texten står: "Små sköldskivlingar indikerar alltid lövskogsmiljöer med höga naturvärden. Samtliga arter föredrar lövskogar med konstant hög luftfuktighet. På lokalerna finns vanligen ett stort inslag av andra ovanliga och rödlistade arter." Vid sverigekarta står: "Små sköldskivlingar

Fingersvampen *Clavaria sphagnicola* på Stentjärnsmyrorna i Ljustorp socken. Ivona Kautman har kollekten för närmare studium. Foto: Håkan Sundin.

är mer eller mindre sällsynta och påträffas främst söder om den naturliga norrlandsgränsen, limes norrlandicus. Flest arter är knutna till den nemorala zonen i södra Sverige. I Centraleuropa har många arter gått starkt tillbaka under senare tid och klassificeras nu i många länder som mer eller mindre starkt hotade”.

Bland kärlväxter i Stornäsets kalklundar kan nämnas knottblomster (*Microstylis monophyllus*) som enligt Medelpads Flora (Lidberg-Lindström 2010) här setts ”med tusentals exemplar-varav ett epifytiskt, en halv meter upp på en alstam”! Knottblomster är en av Sveriges sällsyntaste orkideer

och Medelpad med cirka tjugo lokaler hyser en ansenlig del av landets totala förekomst. Förekomsten av knottblomster på Alnö omnämns redan av Carl von Linné i hans *Flora Suecica* år 1755.

Polyporus tubaeformis har länge sammanblandats med *P. melanopus*, tratticka. Men liten tratticka är kanske nordlig, är liten, trattformig, rödbrun med 5-7 porer per mm (melanopus 3-4 per mm) i porlagret. Foten hos liten tratticka är tunn, fint rynkad medan tratticka har kortare och tjockare fot. Uppgifterna finns i praktverket av Ryvarden-Melo om Europas tickor (2014).

Thomas Læssøe: Den är även rätt vanlig i danske (jyske) pilemoser och finns även på Nordirland och kan vara lite förbisedd söderut.

Russula font-queri växer i mittsvenska området under björk på rikare marker, gärna i parker och betesmarker men även i örtrika skogar och längs bäckar. Det är en vacker kremla med gulorange hatt, ofta rosa fot, gula skivor och gult sporpulver. Bland belägg från mittsvenska området: Borgsjö socken, Borgsjöbyn, väggkant vid kyrkan, 24/8 1984, Olle Persson (S).

Russula queletii. Håkan L har på fältblanketten skrivit ”*fennoscandica*?”. *R. fennoscandica* är mindre än *R. queletii*, inte så violett i färgen och mindre skarp i smaken. Michael Krikorev har fin bild på sin hemsida www.svampguiden.com. *R. fennoscandica* är ännu inte formellt beskriven och inte med i Funga Nordica.

Russula subrubens är inte tidigare noterade från länet Västernorrland. Den anges i Funga Nordica växa i mykorrhiza med krypvide (*Salix repens*) men även med andra *Salix*-arter i buskmarker och sanddynor.

Russula violeipes. Mats och Nils-Otto fann violfotskremla i alkärren och lade upp en snygg kollekt på utställningen med fint ifylld fältblankett. Det blev inga påskrifter med ändringar på fältblanketten (vilket annars var vanligt) utan alla godtog bestämningen. Violfotskremlan ska enligt Ryman-Holmåsén sidan 538 bara finnas i Götaland. Funga Nordica anger utbredning norrut till hemiboreal zon med vilket menas ”södra Sverige och söder om de stora sjöarna inklusive Småland, Öland, Gotland, Göteborg, Bohuslän, Västergötland, Östergötland, Dalsland och Västmanland”. Hemiboreal zon enligt Funga Nordica sträcker sig alltså inte upp till *limes norrlandicus* vid Dalälven men omfattar Dalsland och Västmanland.

Nils Otto skriver i mail 12/3 2015: ”Har nu kollat upp lite om fyndet av *Russula violeipes*, bla har jag pratat med Mats Karlsson. Jodå, vikan arten bra härifrån. Går egentligen inte att förväxla med något – speciellt eftersom den är så där fet i ytan och så hård. Mats hade den också i sina anteckningar så vi vågar nog stå för den. Vi hittade den någonstans i alsumpskogen, på södra sidan av spången. Om du accepterar fyndet får du gärna skriva både mig och Mats som ”det.” eftersom även han noterat den och eftersom det verkar vara ett viktigt fynd. Vi hade däremot inte koll på att den var okänd från era trakter, så därför gjorde vi inga särskilt omständiga kontroller av fyndet. Den är ju ganska vanlig här nere i Skåne så den noterades mest i farten. Vi har emellertid svårt att tänka oss att vi var så slarviga att vi kan ha förväxlat den med något. Det är trots allt en mycket distinkt art.”

Lövskogar och barrskogar på kalksten är ofta nordliga utpostlokaler för många svamparter. Öland och Gotland hyser på sina kalkstenar många svamparter som annars finns neråt mellaneuropa och Medelhavsområdet. På samma vis har rätt många svamparter som har sin huvudutbredning i sydiskandinavisk ädellövskog och på Öland några av sina nordligaste utposter i kalkskogar i mittsvenska området. Leif Örstadius har under flera Borgsjöveckor samlat många arter inom släktet *Psathyrella* i kalkstenskärren vid Stornäset som även är perfekt miljö för många arter inom släktet *Pluteus*. Under försommarutflykter i juni har vi ibland samlat vårmusseroner (*Calocybe gambosa*) och även toppmurklor (*Morchella elata*) i gråallundarnas kalkmull.

Med hänsyn till de många sydsvenska svamparter som hitills är noterade i de kustnära lövskogarna på alnökalksten i Medelpad så finns ingen anledning att ifrågasätta fyndet av violfotskremlan i de havsnära kalkkärrarna vid Stornäset. Det finns säkert många fler sydliga svamparter att upptäcka på alnökalkens hästbetade kalkklippor, kalkskogar och kalkgranskogar!

6927019 628810

21 Stornäsets Brygg

Medelpad, Alnö socken, strandkärr
med lövskog och gran

Ledare: John Granbo
Datum: 10 september 2014

Inför båt färden med John Granbo ut till Långharsholmen så botaniserade gruppen lite grand i de blöta strandskogarna intill bryggan.

Artlista

Bulbillomyces farinosus, vitgryn, Thomas L
Flammulaster limulatus var. *limulatus*, värtskräling,
U, in dead wood (*Populus trem.*?), Thomas L

Medelpads största gran på Seleboåsen i Sättna socken. Foto: Hjördis Lundmark.

28 Sundsjöåsen, Naturreservat, Natura 2000

**Medelpad, Liden socken, gamla
naturskogar med mycket död ved**

Ledare: Per Sander
Skrivare: Sofia Lund
Datum: 13 september 2014
Deltagare: Dan Broström, Lill Eilertsen, Ilkka Kytövuori, Pirjo Kytövuori, Håkan Lindström, Evy Lindblom, Kare Liimatainen, Sofia Lund, Tuula Niskanen, Per Sander m fl

Skogarna vid Sundsjöåsens naturreservat är naturskogar som för 150 år sedan var mer öppna och betade och då ingick i bondesamhällets kretslopp. Det finns i Liden socken en enda gammelskog som påminner om en ”riktig urskog”,

595910 6946977

nämigen vid byn Åsen som numera är reservat. Här står många döda silvriga furor som kanske började växa för tusen år sedan. Vi inventerade urskogen för tjugo år sedan tillsammans med Mats Karström och fann då rosenticka (*Fomitopsis rosea*) i stora mängder, den rosenfärgade skönheten växte även på björklåga. Sprickporing (*Antrodia crustulina*), taigaskinn (*Laurilia sulcata*) och doftskinn (*Cystostereum murrayi*) noterade vi även i urskogen.

Länsstyrelsens naturvårdare Per Sander guidade till älvservatet Sundsjöåsen (även kallad Sunnås fjällskog) som höjer sig från älvnivån (25 möh) till Storklacken på bergplatån (ca 450 möh) där laven långskägg kan beskådas liksom många av gammelskogens tickor. Denna höjdskillnad på 430 meter är en av de högsta i landet utanför fjällen. De branta sluttningarna ner mot älven domineras av högrörter såsom nordisk stormhatt (*Aconitum septentrionale*) medan höjdlägena domineras av blåbärsskogar där sundsvallsmykologerna ibland exkurerat under senhösten och samlat korgar fulla med trattkantareller (*Cantharellus tubaeformis*). De frodiga sluttningarna närmast älven hyser stort inslag av grov asp och död ved av asp, gran och sälg och är påverkade av jämtlandskalk. Här är tidigare funna både

Glada mykologer vid Borgsjöveckan 1997. Inga Lill Franzén, Siw Muskos, Magnus Källberg, och Birgit Hagman.

sällsynta vedsvampar och även intressanta marksvampar.

Skogsmannen och Lidenbon Sven Söderqvist har skrivit en bok om livet förr i sin hemsocken Liden. Där berättar han i text och bild om hur kreaturen ännu på 1920-talet forslades med båt över älven och sedan vandrade djuren upp till byarna Nilsböles och Sunnås fåbodvallar på höjdryggarna söder om älven. En del av fåbodens växter lever ännu kvar till exempel topplåsbräken tack vare insatser från naturvårdaren och hembygdsvännen Patrik Glammsjö som bor och brukar en bondgård intill älven.

Sven Söderqvist har även lämnat uppgift om Medelpads längsta kända gran som avverkades i en bördig ravin vid Indalsälven och som uppmättes till 42 meter.

Bengt Johansson var en föregångsman vad gäller skogsproduktion. Han lät spruta bort många aspdungar och dika ut många sumpskogar men var även intresserad av naturvård. Han var social och skojfrisk och bjöd årligen in lokala ideella naturvårdare till intressanta skogsexkursioner och skogsdagar. Det var även högt i tak och våra kritiska synpunkter på dåtidens ofta tuffa skogsmetoder bemöttes

sakligt. Rolf Lidberg och skrivaren av dessa rader fick uppdrag att göra naturstig med textade skyltar och broschyr vid gammelskogen på Seleboåsen i Sättna socken, Medelpad. Skrivaren av dessa rader fick vid invigningen av reservatet guida dåvarande skogscheften Stig Hagner och två busslastar med skogsfolk längs skogsstigen runt den gamla fåbodskogen. Fåbodstintor hade lejt in vars lockande rop hördes över berg och dal. Tyvärr blåste nästan alla jättegranarna på Seleboåsen ner i den tornadolika stormen Ivar häromåret. Men den allra största och grövsta granen i Medelpad stod emot stormvindarna och tronar ännu majestätiskt med sina rötter djupt förankrade i fåbodskogens mark, se bild. Seleboåsen var under lång tid fåbod till Silje by i Selånger socken men såldes 1872 till ett av de skogsbolag som sedermera gick upp i SCA-koncernen. Jägmästaren och dalmasen Bengt Johansson har numera lämnat jordelivet. Han satte sina spår inom bolagsskogsbruket i mittsvenska området i en brytningstid mellan naturvidrigt intensivskogsbruk och framväxande tankar om mer hållbart skogsbruk där biologisk mångfald tas på mer allvar.

Solljuset strilar ner i den gamla naturskogen. Foto: Bengt Larsson.

Bengt Johanssons skogshistoriska bok om Kramforsskogarna

Efter sin pensionering i slutet av 1980-talet skrev SCA-förvaltaren Bengt Johansson en skogshistoriskt intressant bok om skogar och skogsvård inom Kramforsdelen av SCA 1880-1966. Texterna är skrivna av en skogsman typisk för sin tid.

Syftet med skogsskötseln var att skapa virkesrika skogsbestånd under en tidsepok då naturhänsynen var låg och artrika urskogar avverkades bort utan diskussion. Hyggerna blev ibland helt kala och enormt stora. Men boken innehåller även spännande skogshistoriska fakta som borde intressera en vidare krets skogs- och naturintresserade. Man får även inblick i forna tiders skogsdebatt. Avverkningen av urskogens jättetallar beskrivs utförligt i boken. Bolagen skrev ofta avtal på femtio år som omfattade tallar över viss grovlek till exempel träd grövre än 12 tum vid 17 fots höjd dvs minst 30 cm i diameter vid 5 meters höjd ovan marken. Granen var i början och mitten av 1800-talet värdelös för skogsköparna. Bolagens enorma skogsköp vållade stor politisk strid i riksdagen. Tiden för avverkningsrätter sänktes 1905 till bara 5 år och 1906 kom bolagsförbudslagen. Då förbjöds bolag att köpa skog av enskilda personer.

Med en skogsekonoms ögon var de utglesade skogarna i början av 1900-talet föga tilltalande med låga virkesförråd per hektar. De flesta jättetallarna var borthuggna liksom de finaste granarna och kreaturen betade på skogen. Skogsfolk talade om "de gröna lögnerna" och om "söndertrasade skogar". Bengt skriver i boken även om enorma skogsbränder under 1800-talet. Han namnger de största bränderna till exempel Ormsjöbrännan vid Dorotea på 1450 hektar och Pojkotsbranden vid Jokkmokk på 5000 hektar. Bara under åren 1883 – 1894 registrerades 515 skogsbränder i Norrland, 55 procent var uppsåtligt anlagda, 11 procent anlagda av vallhjon och resten tillkomna av vårdslöshet.

Rotmurklan var ett gissel på brandfälten. På sidan 203 i boken står: " Under flera år på 1950-talet hade våra inventerare sett att plantor på brända hyggen dött utan synliga yttre skador. En uppmärksam inventerare,

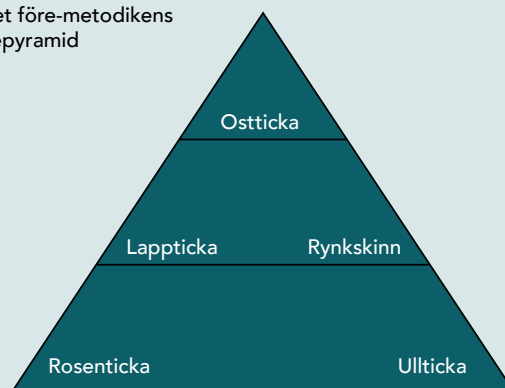
Svante Wikner, upptäckte att det ofta fanns bruna platta svampar intill de döda plantorna. En höstdag 1959 frågade han mig: "Vad är det här? Det ser ut som någon sorts murkla sade jag och plockade fram Ursings flora. Där hittade vi rotmurkla, *Rhizina undulata*, det stod att den växer på bränd mark. En notis sändes till tidningen Skogen om förmodat samband mellan rotmurkla och plantdöd på brända hyggen. Sambandet förnekades dock av dåtidens forskare. Det blev skogsforskaren Mats Hagner som först klarade sambandet mellan rotmurkla och plantdöd på hyggen." Idag är Mats Hagner mest känd för sin metod för hyggesfritt skogsbruk.

Skogsbetet sågs som ett hot mot anläggandet av ny skog. Bolagen skrev speciella servitutsavtal med bönder och torpare med detaljerade regler till exempel förbud att släppa getter på bolagsskogen och angivande av tider på året då kreaturen fick gå på skogsbete. Under 1930-talet livnärde sig 30 procent av nötboskapen i Norrland på skogsbete. Getterna var värst på att äta plantor av gran och tall. En stor getdiskussion utbröt bland annat i riksdagen. Skogschefen Erik Ronge vid Kramforsbolaget påpekade i debatten att landets största förekomst av getter fanns i Ångermanälvens inre dalgång och tillade: "Bara Turkiet med sin låga levnadsstandard har fler getter per invånare än Västernorrlands län". Dagens diskussion om älgstammens storlek är en västanfläkt mot dåtidens getdebatt. Kramforsbolaget laborerade tidigt med contortatall, douglasgran och sibirisk lärk med varierande resultat.

Bengt Johansson beskriver i boken även de så kallade "stavaskogarna", 100-200-åriga skogsbestånd med 20-30000 stammar per hektar. Medelstammen var 3-4 cm i diameter och medelhöjden 4-5 meter. Enligt 1938 års skogsinventering fanns 52600 hektar stavaskog (*naraskog*) i länet Västernorrland (2.7 procent av *skogsarealen*) och nära 300 000 hektar i hela Norrland. När man åkte runt i Medelpads skogsbyar på 1970-talet så hade gammalt folk mycket att berätta om dessa stavaskogar. Ett uttryck som skrivaren av dessa rader hörde var: "gå inte i naran för då kan du komma bort".

Flygbesprutning med hormoslyr inleddes enligt boken redan kring 1950 på Kramforsbolagets marker och leddes med närmast militärisk disciplin av en kapten Virgin. Stora områden med grov asp, "Norrlands ädellövträd", fickades ihjäl. Skogsarbetare gick i början på marken med ryggsprutor i ett moln av hormoslyr. Ibland blåste hormoslyrregnen in över skogsbyarna och motståndet växte alltmer. En skogsdirektör drack en hormoslyrsnaps inför media. Kyrkans biskopar

Steget före-metodikens värdepyramid

Nordlig Grannaturskog (prototypen)
Mats Karlström, Jokkmokk

försvarade hormoslyret. Tage Danielsson skrev sin hormoslyrdikt: "Män som världens öden styr/dricker gärna hormoslyr/överhetens nya njutning: inre hormoslyrbesprutning/man blir väldigt glad och yr/av en sexa hormoslyr/ skogsbolagens direktörer/steppar som revycharmörer/Värmlands biskop blir vampyr/som vill suga hormoslyr/över hela gröna stiftet/ sprider sig det sköna giftet/skog blir papper till broschyr/det är gott med hormoslyr/Sveriges alla träpatroner/dricker stora dagsransoner/vist försynen styr/som fördelar hormoslyr/så den hamnar rakt i truten/på de män som sprutar ut den."

Hormoslyrbesprutning av lövskog förbjöds av riksdagen på 1980-talet. Idag år 2015 talar man istället om att få in mer av lövskog i nya skogsbestånden för att dels motverka de stormfällningar som sker i motonona bestånd med gran och contortatall dels för att få till stånd hyggesfritt skogsbruk i främst tätortsnära skogar.

Boken ger en driftig skogsmans syn på omvandlingen av de gamla artrika naturskogarna till moderna artfattigare produktionsskogar. Bengt verkade under en tid då naturvården hade en svag ställning. Ändå fanns hos Blå-Johan en känsla för naturens mångfald och respekt för de som värnade om biologisk mångfald. Just före sin pensionering åkte han runt till fina gammelskogar på SCA-marker med Rolf Lidberg. Bengt beslöt sedan självsvåldigt att skydda fem gammelskogar i Medelpad på inalles cirka 1000 hektar bland annat Sundsjöåsen. När dåvarande SCA-chefen Bo Rydin fick läsa om tilltaget en morgon i Svenska Dagbladet höll han nästan på att sätta kaffet i vrångstrupen. Inom parentes kan nämnas att SCA numera fått betalt för de fem gammelskogarna som blivit statliga naturreservat.

Litteratur: Bengt Johansson: Skogsvård och skogshushållning inom Kramforsdelen av SCA 1880-1966. Sundsvall 2003.

Funna svamparter i gammelskogen vid Sundsjöåsen

Datum: 13 september 2014

Artlista

Amylocystis lapponica, **lappticka**
Bisporella citrina, **citronsål**, U, Lill E
Clavulina cristata, **kamfingersvampar**
Cheimonophyllum candidissimum, **kritmussling**
Clitocybe nebularis var. *nebularis*, **pudrad trattskeivling**, u, Sofia L, det Michael K
Clitopilus prunulus, **mjölskeivling**, U, Lill E
Cortinarius agathosmus, **vitterspindling**
Cortinarius alboviolaceus, **blekviolett spindling**, (IK)
Cortinarius armillatus, **rödbandad spindling**, (IK)
Cortinarius badiovinaceus, (IK)
Cortinarius bivelus, **hålskeivling**, (IK)
Cortinarius brunneus, **umbraskeivling**, (IK)
Cortinarius crassus, **brödspindling**, (IK)
Cortinarius decipiens, **mörkpucklig spindling**, (IK)
Cortinarius depressus, **kontrastspindling**, (IK)
Cortinarius disjungendus, (IK)
Cortinarius evernius, **lilaskeivling**, (IK)
Cortinarius hircynicus, **barrviolskeivling**, U, granskog, Dan B
Cortinarius imbutus, **källarskeivling**, (IK)
Cortinarius illuminus, **blekfotad spindling**, (IK)
Cortinarius luteornatus, (IK)
Cortinarius multiformis, **lökskeivling**, (IK)
Cortinarius murinascens, (IK)
Cortinarius pearsonii, (IK)
Cortinarius pholideus, **tofskeivling**, (IK)
Cortinarius raphanoides, **rättikskeivling**, (IK)
Cortinarius roseoarmillatus, (IK)
Cortinarius rosargutus, (IK)
Cortinarius rusticus, **vargspindling**, (IK)
Cortinarius scaurus, **myrskkeivling**, (IK)
Cortinarius talimultiformis, (IK)
Cortinarius talus, **halmkeivling**, (IK)
Cortinarius testaceofolius, **tegelskeivig spindling**, Dan B, det Håkan L, (IK)
Cortinarius venustus, **skönfotad spindling**, (IK)
Crepidotus calolepis, **fjällmussling**, asp, (IK)
Crepidotus subverrucisporus, (IK)
Crepidotus variabilis, **sidenmussling**, (IK)
Echinoderma echinaceum, **taggfjällskeivling**, (IK)
Fomitopsis rosea, **rosenticka**
Gymnopilus belluellus, (IK)
Gymnopilus picreus, **mörkfotad bitterskeivling**, (IK)
Gymnopilus cf terginus, (IK)

Hebeloma incarnatulum, **mossfränskeivling**, U, Sofia L, Det Stig J
Hemimycena nitriolens, Ibai O, Det Thomas L
Heterobasidion annosum, **rotticka**
Junghuhnia collabens, **blackticka**, U, granlåga, på ullticka, Per-Erik M
Lacrymaria glareosa, Pirjo K, (IK)
Lactarius aurantiacus, **brandriska**, (IK)
Lactarius flavidus, **gul lilariska**
Lactarius glyciosmus, **kokosriska**
Lactarius lacunarum, **dyriska**
Lactarius lilacinus, **stor alriska**
Lactarius omphaliformis, **skålriska**
Lactarius rufus, **pepparriska**
Lactarius tabidus, **småriska**
Lactarius torminosus, **skäggriska**
Lactarius vietus, **gråriska**
Lactarius zonarioides, **granriska**
Lentaria afflata, (IK)
Lepiota castanea, **kastanjefjällskeivling**, (IK)
Lepiota clypeolaria, **spenslig fjällskeivling**, (IK)
Lepista densifolia, **arommusseron**, U, Lill E, Det Michael K, (IK)
Lepista gilva, **dropptrattskeivling**, U, Lill E, (IK)
Melanoleuca stridula, **stripmusseron**, (IK)
Otidea leporina, **litet haröra**
Phellinus chrysoloma, **granticka**
Psathyrella spadicea, **tuvspröding**, (IK)
Pseudoclitocybe cyathiformis, **kaffebrun trattskeivling**
Ramaria eumorpha, (IK)
Ramaria flaccida, (IK)
Rhodocollybia prolixa var. *distorta*, **sågnagelskeivling**, (IK)
Russula pubescens, U, Dan B, Det Lennart S
Thelephora palmata, **busksvamp**
Tephroclybe rancida, **mjölgråskeivling**
Tubaria conspersa, **blek toffelskråling**, (IK)

Rödlistade arter

Amylocystis lapponica, **lappticka**, VU
Cortinarius hircynicus, **barrviolskeivling**, NT
Echinoderma echinaceum, **taggfjällskeivling**, NT
Fomitopsis rosea, **rosenticka**, NT
Junghuhnia collabens, **blackticka**, VU
Lepista densifolia, **arommusseron**, NT

Birgit och Hjördis guidade till Sundsjöåsen

De branta och höga älvskogarna vid Indalsälven med örter såsom nordisk stormhatt är spännande mykologiska marker. Under Borgsjöveckan 1999 ledde Birgit Hagman och Hjördis Lundmark minnesvärd exkursion till Sundsjöåsens naturreservat där rikedomen på död ved ökar för varje decennium när grova aspar, granar, sälgar och andra träd faller omkull bland meterhöga stormhattar vid stormar eller av ålderdom.

Just grov, död ved är ett mycket viktigt substrat för många sällsynta skinnsvampar och tickor men även för andra svampgrupper. Åke Strid samlade 1999 här i älvreservatet många skinnsvampar med skojiga svenska namn såsom glitterskinn (*Hyphodontia pallida*), gräddstrålskinn (*Phanerochaete sordida*), tofsknotterskinn (*Hyphodontia subalutacea*), *Botryobasidium botryosum*, *Gloeocystidiellum furfuraceum*, *G. ochraceum*, snednålsskinn (*Tubulicrinis calotrix*), kraterskinn (*Amphinema byssoides*) och astralskinn (*Tylospora asterospora*). Stig Jacobsson

noterade bland annat vitgrå vaxing (*Hygrophorus korhonenii*). Thomas Læssøe och Jens H. Petersen samlade bland annat granfingersvamp (*Ramaria eumorpha*), *Ramaria corrugata* under granarna samt *Typhula olivascens* på strutbräken (*Mattheuccia struthiopteris*). De fann även mjölfotskremla (*Russula farinipes*), boknopping (*Entoloma placidum*), boklövshätta (*Mycena capillaris*) och skålporing (*Porotheium fimbriatum*), fyra svamparter som är mest kända från sydlig ädellövskog. Här växte de i taigans älvnära högörtsskog av stormhattstyp!

Kommentar

Varje gång vi besöker det stora och kalasfina reservatet Sundsjöåsen under svampveckor görs fynd av sällsynta svampar. Nu noterade Sofia i sin lista 3 nya svamparter för Sverige i älvskogen: *Cortinarius murinascens*, *Gymnopilus bellulus* och *Hemimycena nitriolens*! Det finns forskare som pekat på betydelsen av sådana här stora reservat och att sällsynta arter är vanligare i stora skyddade områden än i små områden. Håkan Berglund och Bengt Gunnar Jonsson vid Mittuniversitet undersökte 46 gamla granskogar och fann fler sällsynta arter i större gammelskogar än i små områden. Artikeln publicerades i *Biological conservation* 112 (2003): 319-328. Samtidigt kan små områden hysa höga biologiska värden och vara ytterst skyddsvärda. På svampsidan finns många små hot spots som passar att skyddas med biotopskydd eller naturvårdsavtal.

Cortinarius murinascens är ny art för Sverige! Det finns inga uppgifter från Sverige i protologen i *Index Fungorum*. Arten verkar hålla till bland högörter (ormbunkar etc) och under björk. Den finska gruppen har varken foto eller nyckel i samband med publiceringen så det tar nog ett tag innan vi lär känna den nya arten. Hatten lär ändra färg vid torkning men detta finns inte heller beskrivet vid publiceringen. Håkan L

Cortinarius roseoarmillatus var skojigt fynd, den är relativt nybeskriven av Tuula, Kare och Ilkka, har velum som är

livligt rosarött, hatten är rosabrun. Den anges vara sällsynt och troligen växa med björk i hemiboreal och boreal zon.

Crepidotus subverrucisporus anges i *Funga Nordica* vara en vit mussling som torkar in och blir orange, växer på grenar av fallna lövträd och särskilt på kalkrika lokaler och är sällsynt i tempererad-boreal zon. Den är uppförd som NT på finska rödlistan.

Echinoderma echinaceum är rödlistad (NT). Artfaktabladet anger ett dussintal kända svenska fynd från Skåne till Medelpad.

Gymnopilus bellulus har brunröd hatt med stark orange ton. Skivorna är först gula men blir sedan gulbruna-rostgula. Arten växer på död barrved och är sällsynt från hemiboreal till nordligt boreal zon. *Funga Nordica* anger fynd i norska fylkena Akershus och Sörtröndelag. Den är uppsatt som DD på finska rödlistan. Inget fynd anges från Sverige. Arten finns inte heller i Dyntaxa vid Svenska Artportalen. Det kan alltså vara en ny art för Sverige som Ilkka samlade på fallen granlåga där bland gamla aspar och granar och nordisk stormhatt i det fina gammelskogsreservatet vid Indalsälven!

Gymnopus terginus beskrevs redan av Elias Fries (som *Collybia terginus*), är en förnasvamp under bland annat björk och har enligt *Funga Nordica* sin huvudutbredning

Bilden visar trådingen *Inocybe calospora* vid Indalsälvens delta. Foto: Thomas Læssøe.

i arktisk-alpin och nordligt boreal zon och tunnar sedan ut söderut.

***Hemimycena nitriolens*.** Ny art för Sverige. Thomas L skriver i mail 3/7 2015: ”Ibai overdrog mig en kollekt af ”*Mycena* sp.” fra lok. 28, Sundsjöåsen fra 14.IX.2014. Og jeg har bestemt den til *Hemimycena nitriolens*. Arten er ikke opført på dyntaxa og må vel anses som ny for Sverige.”

Lentaria afflata växer på murken ved, verkar sällsynt, beskrevs först av Lager (1836) från bergen i Kazakstan men fick sitt nu gällande namn av den amerikanske finger-svampskännaren Corner (1950). Arten finns inte med i Ekologisk Katalog men står med i Dyntaxa. Sören Guténs fina bild: www.swefungi.se/PAGES_AZ/Lentaria_afflata.html

Melanoleuca stridula inkluderas i Funga Nordica i *M. melaleuca* med texten: ”Some authors recognize several species by differences in spore dimensions and colours, but the complex is in a need of a revision”. Stripmusseron verkar kalkgynnad och vi har sett den bland annat i kalkbleke vid Tyssjöarna i Jämtland.

***Russula pubescens*.** Tidskriften Jordstjärnan 2002/2 har artikel om ”Släktet *Russula* (kremlor) i Mittsverige” av kvartetten Håkan Lindström, Hjördis Lundmark, Jan-Olof Tedebrand, Birgitta Wasstorp. Där kan man läsa om *Russula pubescens* Blytt: ”En dubbelgångare till *R. vinosa*, vinkremla i fjällbjörkskog. Vanligare än *R. vinosa* i denna miljö enligt Jukka Vauras. Den är ofta äggul med grön hattmitt, får bruna fläckar, har mörkare sporpulver än *R. vinosa*. Foto och mikroteckningar finns i artikel 1991 av Ruotsalainen och Vauras i finska tidskriften Sieni Lehti. Bland beläggen: Jmt, Kall socken, Älgtjärn, 1997-08-18, Stig Jacobsson (GB).”

Funga Nordica har mer detaljer om *R. pubescens* och anger om utbredning och ekologi:

”In forests and scrubs with *Betula*, incl *Betula nana*, summer, recently rediscovered, occasional in hemib. –arc./alp.”. Det var kul att denna lite kända kompis till den vanliga vinkremlan lades upp på utställningen av Dan och att Lennart kunde determinera arten.

**Standsnärja, *Cuscuta europaea*
subsp. *halophyta*.**
Foto: Håkan Sundin.

631143 6927092

55 Tolvösand-Myckeläng, Natura 2000

**Medelpad, Tynderö socken,
gråallundar, ängar, naturbeten,
havsstrand**

Datum: 13 september 2014
Ledare: Håkan Sundin
Skrivare: Stig Jacobsson
Deltagare: Stig Jacobsson, Thomas Læssøe,
Claes-Göran Mellberg, Jan Nilsson,
Kill Persson, Håkan Sundin, Ewa
Svensson

Naturtyp

Här finns en palett av olika naturtyper vilket gav många spännande fynd. Stig skrev digger artlista som till slut resulterat i 143 arter. Här finns bland annat en stor betad hagmark där smultronkantarell (*Hygrophoropsis olida*) sam-

lats under gran, se Håkan Sundins bild. I hagmarken finns även grova aspar där man under senhösten finner grupper med aspspindling (*Cortinarius lucorum*) och musseronen *Tricholoma frondosae*. Den senare arten har mjöldoft som ger associationer till barndomens mjölsäckar i bykvarnar och sädesmagasin! Den har en svagt sydlig utbredning. Vi ser den i Medelpad på rikare mark under aspar på alnökal-ken, i varma sydväxtberg men även på rikare åssediment till exempel på Ljunganåsen vid Erikslund i Borgsjö socken.

Här finns även på underlag av sanddyner och gångar med alnöalksten kärllväxter såsom darrgräs (*Briza media*), rosettjungfrulin (*Polygala amarella*), vildlin (*Linum catharticum*), ängsgentiana (*Gentianella amarella*), smörbollar (*Trollius europaeus*) och den sydöstliga backsmörblomman (*Ranunculus polyanthemus*) som nu förs in på svenska rödlistan 2015 i kategorin NT. Mnosynefjärilen (*Parnassia mnemosyne*) fladdrar sommartid i lundbrynen och i ängsbackarna. Den övre delen av hagmarken utgörs av mossig välbetad ängsmark med bara ett tunt jordskikt över kalkberget. Kortbetad gräsmark ger mer ljus till marken vilket skapar ett väldigt fint mosstäcke vilket är gynnsamt för höstens ängssvampar. Detta mosstäcke bidrar även till mer stabil markfuktighet vilket gynnar svamparna. Om gräset

Håkan Sundins svampbilder från Tolvösand-Myckeläng. *Hygrophoropsis olida*, smultronkantarell växer under gran i kobetade ängsmarken, doftar som gammeldags "bubbelgum". *Psathyrella spadiceogrisea* är en försommarsvamp som växer i kobetade ängsmarken intill gråalskogen. Kännaren Leif Örstadius har mikroskoperat och bestämt arten. *Sarcoscypha austriaca*, scharlakansvårskål pryder allundarna under varma och regniga försomrar. *Verpa conica*, klockmurka är i Medelpad bara funnen här och i Stornässets allundar på Alnön samt vid berget Rankleven i Borgsjö socken.

Cortinarius americanus. Foto: Thomas Læssøe.

tillåts växa högt på hösten och vissna ner så försvinner även ängssvamparnas fruktkroppar efter några år enligt norske ängsmykologen John Bjarne Jordal och även enligt våra erfarenheter. Även fina ängsblommor såsom fältgentiana minskar och försvinner när förna av gräs och örter tillåts bli decimeterhögt, vissna ner, göda och kväva marken.

SMF:s storekännare av ängar och ängssvampar, Kill Persson, kunde glädja sig åt en del vaxskivlingar (*Hygrocybe*). Men områdets funga hade tyvärr drabbats av sommarens värme och torka och hade just startat igång. Antalet vaxskivlingar brukar vara som flest här i ängsbackarna senare på hösten. Vit vaxskivling (*Hygrocybe virginea*), spröd vaxskivling (*H. ceracea*) och ängsvaxskivling (*H. pratensis*) brukar dominera men här finns även mer sällsynta arter såsom brun vaxskivling (*Hygrocybe colemanniana*). Under den regniga sommaren 2015 fann Håkan Sundin musseronen *Melanoleuca subalpina* i naturbetesmarken, en av de svampar från de nordliga fjällhedarna som traskar ner på gamla, magra gräsmarker ända ut till Bottenhavet.

Hagmarken övergår ner mot havet i betad aspskog, kalkpåverkade alkärr och havssträndäng med sin speciella funga. Vår danske vän Thomas Læssøe tog sig på knä och med liten handkratta igenom de olika naturtyperna och fann många sydliga och intressanta svampar bland annat flera nya arter för landet i de varma kalksluttning-

arna intill havets brusande vågor. Vid bryggan i Myckeläng finns en liten fin ängsmark med mandelblom (*Saxifraga granulata*) och längre bort finns havsstränder med havtorn (*Hippophae rhamnoides*) och havtornsticka (*Phellinus hippophaecola*).

Kalkallundarna hyser marktäckande nordlundarv (*Stellaria nemorum ssp. nemorum*), knottblomster (*Malaxis monophylla*) är funnen och den pampiga fjällväxten nordisk stormhatt (*Aconitum septentrionale*) är karaktärsväxt under sommaren. Eva och Håkan Sundin är duktiga ornitologer och har noterat många intressanta lundfåglar i området till exempel näktergal. Här finns även en spännande funga med scharlakansvårskål (*Sarcoscypha austriaca*), läckra vårmusseroner (*Calocybe gambosa*) och rariteter såsom klockmurkla (*Verpa conica*), gråbrun spröddling (*Psathyrella spadiceogrisea*). Granskogen i området drabbades hårt av orkanen Ivar Lucianatten 2013. Även stora gråalar vräktes omkull och ligger i stora brötar och bidrar till ökad tillgång på död ved i området.

Sammanfattningsvis är de solbelysta, sydvända sluttningarna mot havet vid Myckeläng-Tolvösand med kalkgångar en veritabel naturpärla med höga naturvärden vilket nedanstående svamplista vittnar om. Anmärkningsvärt var fynden av flera sydliga svamparter som i litteraturen bara anges växa i södra Skandinavien.

Artlista

Amantia muscaria var. *muscaria*, röd flugsvamp

Amanita flavescens

Ampulloclitocybe clavipes, klumptrattskeivling

Annulohypoxylon multiforme, björkdyna

Auriscalpium vulgare, örttaggsvamp

Bactridium flavum, U, Thomas L

Baeospora myosura, kottetätskeivling

Bjerkandera adusta, svedticka

Bolbitius titubans, guldskeivling

Bovista nigrescens, svartnande äggsvamp

Calocera viscosa, gullhorn

Camarops microspora, knölig sotdyna, Thomas Læssøe

Chondrostereum purpureum, purpurskinn

Chlorophyllum olivieri, rodande fjällskeivling

Chroogomphus rutilus, rabarbersvamp

Clavulinopsis luteoalba, aprikosfingersvamp,

U, Jan O, mikrosk. Jan N, Thomas L

Clitocybe phyllophila, lövtrattskeivling

Clitopilus hobsonii, vedmjölmussling

Coltricia perennis, skinnlicka

Coprinopsis lagopides, stor brandbläcksvamp

Coprinellus domesticus, vedbläcksvamp, Thomas Læssøe

Coprinellus pellucidus, kodynga, Thomas L

Cortinarius americanus, U, *Alnus incana*

carr, Thomas L, mikrosk. + foto

Cortinarius helvelloides, gulflockig alspindling

Cortinarius lepidopus

Cortinarius lucorum, aspspindling

Cortinarius subbalaustinus, kläppspindling

Cortinarius trivialis, trappspindling

Cystoderma amianthinum, ockragul grynskeivling

Daedaleopsis confragosa, tegelticka

Datronia mollis, stor hjorticka

Deconica cf inquilina

Diatrype bullata, sälgnästing

Entoloma politum

Entoloma sericellum, bleknopping

Exobasium vaccinii, lingonsvulst

Flammulaster limulatus, vårtskräling, Thomas L

Fomitopsis pinicola, klibbticka

Galerina camerina, sommarvedhätting

Galerina marginata, gifthätting

Gloeophyllum sepiarium, vedmussling

Gymnopus androsaceus, tagelbrosking

Gymnopus dryophilus, blek nagelskeivling

Gymnopus confluens, brosknagelskeivling

Gymnopus peronatus, brännagelskeivling

Gyrodon lividus, alsopp, U, alkärr, Ewa S

Hebeloma crustuliniforme, tårfränskeivling

HemiPholiota heteroclita, lukttofsskeivling, björk

Hygrocybe ceracea, sprödvaxskeivling

Hygrocybe conica, toppvaxskeivling

Hygrocybe insipida, småvaxskeivling

Hygrocybe laeta, broskvaxskeivling

Hygrocybe miniata var. *miniata*, mönjevaxskeivling,

U, ängsmark, Jan O, Det Kill P

Hygrocybe psittacina, papegojvaxskeivling

Hygrocybe virginea, vit vaxskeivling

Hygrophoropsis aurantiaca, narrkantarell

Hypocrea pulvinata, tickdyna

Hypocrea spinulosa, Thomas L

Hypoxylon salicicola, U, *Salix*, alder carr, Thomas L + foto

Inocybe flavella, U, fuktig lövskog med gråal, Stig J

Inocybe flocculosa, luddtråding

Inocybe malenconii

Inocybe mixtilis, lötråding

Inocybe nitidiuscula, mosstråding

Inocybe rimosa, topptråding

Inonotus radiatus, alticka

Ischnoderma benzoinum, sotticka

Kuehneromyces mutabilis, föränderlig tofsskeivling

Laccaria laccata, laxticka

Lactarius glycosmus, kokosriska

Lactarius lilacinus, stor alriska

Lactarius rufus, pepparriska

Lactarius torminosus, skäggriska

Lactarius vietus, gråriska

Lentinellus flabelliformis (= *L. omphalodes*), navelmussling

Lepiota cristata, syrlig fjällskeivling

Lepiota clypeolaria, spenslig fjällskeivling

Lepiota magnispora, gulflockig fjällskeivling

Lycoperdon perlatum, vårtig röksvamp

Lycoperdon pyriforme, gytttrad röksvamp

Mairena n.sp. ? Thomas L, TL-14226

Marasmiellus perforans, barrbrosking

Marasmius limosus, vassbrosking, Thomas L

Marasmius setosus, boklövsbrosking

Mycena citrinomarginata, gulhätta

Mycena epipterygia, flåhätta

Mycena galericulata, rynkhätta

Mycena galopus, mjölkhätta

Mycena haematopus, blodhätta

Mycena leptcephala, klorhätta

Mycena mirata

Mycena polygramma, silverhätta

Mycena pura, rättikhätta

Mycena sanguinolenta, mörkeggad blodhätta

Mycena speirea, kvisthätta

Naucoria bohemica, silverskräling

Naucoria escharioides, blek alskräling

Naucoria celluloderma

Naucoria striatula, strimskräling, alkärr, Thomas L

Nectria cinnabarina, cinnobergömming

Nemania aenea, Thomas L

Ombrophila pileata. Foto: Thomas Læssøe.

Ombrophila pileata, U, on *Carex*, Thomas L, mikr. + foto
Otidea alutacea group, , Thomas L
Panaeolus papillionaceus (= *P. sphrinctrinus*), gråbroking
Paxillus involutus, pluggskivling
Paxillus filamentosus, alpluggskivling
Phellinus igniarius, eldticka
Phellinus punctatus, kuddticka
Phellinus tremulae, aspticka
Phlebia radiata, ribbgryнна, U, *Alnus*, Thomas L
Pholiota squarrosa, fjällig tofsskivling
Pholiota tuberculosa, finflockig tofsskivling, Thomas L
Pleurotus dryinus, ringmussling, U, Claes-Göran M
Pleurotus pulmonarius, blek ostronmussling,
 U, Claes-Göran M
Plicatura nivea, algröppa
Pluteus cervinus, hjortskölding
Pluteus romellii, gulfotsskölding
Polyporus varius, strumpticka
Pterula multifida, barrmattsvamp, Thomas L
Polyporus brumalis, vinterticka
Rectipilus ? Thomas L, TL-14227
Rhodocollybia butyracea f. *asema*, horngrå nagelskivling
Rhodocollybia maculata, fläcknagelskivling, U, Jan N
Rickenella fibula, vaxnavling

Rugosomyces chrysenteron, vitköttig
 gullmusseron, foto Thomas L
Russula acrifolia, skarp svedkremla
Russula clavipes (= *elaeodes*), olivsillkremla
Russula gracillima, spädkremla
Russula nitida, åderkremla
Russula pelargonia, pelargonkremla, betad hagmark
 med aspar, Jan O, Det Herbert K, (HK 14305b)
Russula puellaris, siennakremla
Russula sanguinea, blodkremla
Russula turci, jodoformkremla
Russula versicolor, skarp siennakremla
Scopuloides rimosa, Thomas Læssøe
Stereum sanguinolentum, blödskein
Stereum subtomentosum, alskinn
Suillus luteus, smörsopp
Tectella patellaris
Trametes hirsuta, borstticka
Trametes ochracea (= *T. zonatella*), zonticka
Trichaptum abietinum, violticka
Tubaria conspersa, blek toffelskräling
Typhula erythropus, rödfotad trådklubba
Xerocomus ferrugineus, sammetssopp, U, mikr. Jan N
 = 143 arter

Kommentar

Bactridium flavum är ny art för Sverige. På nätet finner man bilder av en vackert gul, hårig, rund svamp som verkar växa gyttrad.

Thomas L: En rätt vanlig och mycket karaktäristisk ökoad svamp som gärna växer på mycket fuktigt liggande ved. Systematiksträngen hos Index Fungorum är följande: *Incertae sedis*, *Incertae sedis*, *Incertae sedis*, *Pezizomyctina*, *Ascomycota*, Fungi; så det kunde vara intressant att sekvensera den för att se var den verkligen hör hemma.

Cortinarius americanus växte i samliv med gråal i kärren mot havet. Arten är beskriven för femtio år sedan av den kände amerikanske mykologen Alexander H. Smith men har varit lite känd i de nordiska länderna. Bengt Larsson samlade arten även i alkärren vid Stornäset som Håkan Lindström bestämde. Dess miljökrav är kärr med gråal eller klibbal. Det är oklart om den föredrar kalkkärr. Utförlig beskrivning finns i Funga Nordica. Thomas mikroskoperade fyndet vid Tolvösand och tog även foto av rariteten.

Coprinellus domesticus växer enligt Ekologisk Katalog i ädelövskog söder om Dalälven och på murken lövved nere i marken. Men enligt Funga Nordica finns arten "occasional (här och var) in western part of boreal-subalpin zon". Nu vet vi att vedbläcksvamp även finns österut i boreala zonen och nere vid Bottenhavet. Bild och beskrivning finns hos Ryman-Holmåsén sidan 426 där Svengunnar även lär oss att arten växer "på ett kraftigt rödbrunt mycel som innan sambandet med bläcksvampen var känt gavs namnet *Ozonium*".

Daedaleopsis confragosa finns enligt utbredningskarta hos Ryman-Holmåsén sidan 172 bara i södra Sverige men kartan visar förekomst i Norge ända upp till Tromsö, så fyndet här i den klimatiskt gynnade sydsluttningen mot havet är inte så konstigt. Mattias Edman fann för övrigt svartöra (*Auricularia mesenterica*) på Kråkholmen i Indalsälvens delta sommaren 2014, svartöra anges inte heller i Rymans svampbok vara funnen norr om Dalälven. Huruvida vi just nu har en spridning norrut av sydsvenska svamparter till följd av mildare klimat är en fråga som är svår att besvara.

Hypocrea spinulosa anges i Ove Erikssons nya fina bok om svenska sporsäcksvampar bara från Öland och Uppland och anges växa "on old grass culms", alltså på gamla gräshögar.

Hypoxylon salicicola. Enligt Ove Erikssons svenska asco-checklist är arten funnen i Sverige funnen på *Salix caprea*, *s. caprea* och *s. pentandra*.

Ove Erikssons bok med lista över kända svenska sporsäcksvampar

Boken utkom 2014 och hela titeln lyder: Eriksson O.E. 2014. Checklist of the non-lichenized ascomycetes of Sweden. Symbolae Botanicae Upsalienses 36(2): 1-499. Boken kan beställas från Uppsala University Library, Box 510, 751 20 Uppsala. (acta@ub.uu.se <<mailto:acta@ub.uu.se>>). Pris 414,00 SEK.

Strandsnärja (*Cuscuta europaea subsp. halophyta*)

Även bland kärlväxter finns arter som länge varit kända från öländska alvaret eller som i litteraturen anges ha sin svenska nordgräns i Uppland och som numera skuttat iväg ända upp på alnökalcken vid kusten i Medelpad. Eva och Håkan Sundin bor mitt i det botaniska eldoradoet på Tynderölandet och inventerar kärlväxter i området. Håkan skriver i mail 8/7 2015:

"År 2004 upptäcktes strandsnärja, *Cuscuta europaea subsp. halophyta* vid den kalkpåverkade strandängen i södra Myckeläng. Om jag kommer ihåg rätt så var det Stefan Grundström som fann den. Vi har kollat så gott som vart år och alltid återfunnit den om än i ganska varierade antal genom åren. Arten är sydlig med god förekomst på Öland och förutom Myckeläng funnen som nordligast i Uppland enligt Artportalen. Den börjar sin livscykel om våren med ett eget rotsystem men efter att den fäst sig vid "värdväxten"

avvecklas roten och den övergår helt till att ta vatten och näring från den angripna växten. Hela växten är i det närmaste helt röd. Jag tror inte den producerar så mycket näring själv utan lever nog helt som parasit. Gulmåra verkar vara en ofta angripna art, men vad som helst kan i princip angripas. Den närliggande nässelsnärjan, *C. europaea subsp. europaea*, skiljs genom att den har fyrkantiga blommor och ej fullt så röda stjälkar." Se Håkan Sundins fina bild ovan av strandsnärja

Maireina n.sp.?

Thomas L anger i mail 3/7 2015: " Under numret TL-14226 samlede jeg en gulbrun, cyphelloid basidiesvamp ved basis af *Filipendula ulmaria* stængler på lokalen 55, Tolvösand-Myckekäng.

Den kan minde om *M. granulosa* men er tilsyneladende alt for kortsporet. Det kan dreje sig om en ubeskrevet art. TL-14222".

Marasmius limosus anges i Ekologisk Katalog bara från södra Sverige och ska växa på stjälkar av gräs och vass vid å- och sjöstränder. Ryman-Holmåsén kallar arten för liten hjulbroskskivling och hänvisar till artikel av Woldmar 1956 om "Några västsvenska svampfynd" i *Friesia* 5: 425-432. Vår nuvarande "svampbibel", *Funga Nordica* (2012), anger att arten växer här och var även i boreal zon. Det är väl troligt att Thomas fann arten i kärren vid havsstranden.

Marasmius setosus växer enligt *Funga Nordica* upp till sydboreal zon och på mittnerven av *Fagus*-blad men kan även växa på andra blad till exempel av björk och sälg. För Norge anges två kända lokaler vid Oslofjorden. Svenska namnet är boklövsbrosking. Arten beskrevs under sitt nuvarande namn av Machiel Noordeloos år 1987. Det verkar således handla om en av de svamparter som växer i sydlig bokskog men som norröver dyker upp i gråalskog på kalk. Håkan Sundin har kollat Artportalen och bara funnit fyra tidigare rapporterade svenska fynd:

Blekinge, Mjällby socken, Listershuvud, 1986
Dalsland, Tisselskog socken, Dackehögen, 1990
Skåne, Hörröd socken, Mamölla 2005
Gotland, Grötlingbo socken, Pankar naturreservat, 2011

Mycena polygramma har en svagt sydlig utbredning och föredrar örtrika områden och gärna kalkmark. Den är typisk på hassel i kustnära hassellundar. Rolf Lidberg noterade silverhättor i bördiga alskogar på Alnön till exempel vid Grönviken 1977 och målade även en akvarell av silverhättor från Alnön. Under *Mycenaveckan* i Borgsjö 1991 med Rudolf Geesteranus så blev det många insamlingar till exempel:

Borgsjö socken, Borgsjöbyn 31/8 1991, Thomas Læssøe (K)

Borgsjö socken, Borgsjöbyn, gräsmatta på kyrkogården, 1/9 1991, s. Elborne (UPS)

Liden socken, Brattfallet, på lövved i högörtstranskog, 3/9 1991, S Elborne (UPS)

Henning Knudsen och Håkan Lindström noterade tusentals silverhättor i bördig, kalkrik alravin vid Alderängsås i Torp socken under Borgsjöveckan 1983!

Nemania aenea är enligt Ove Erikssons bok om sporsäcksvampar bara funnen en gång i Sverige,

nämligen 2006 av Sven-Åke Hansson i Skåne, fyndet bestämt av Thomas.

Ombrophila pileata är ny art för Sverige! Färdledaren Håkan Sundin berättar att Thomas Læssøe visade honom denna sporsäcksvamp (*ascomycet*) ute vid Tolvösand med orden "den är troligen ny för Sverige". Ove Eriksson har i sin bok om svenska sporsäcksvampar, "Checklist of the non-lichenized ascomycetes of Sweden" (2014) med *Ombrophila ambigua* och *O. pura* men inte *O. pileata*. Således en ny art för kungariket Sverige! Det är väl bara att applådera Håkan för guidningen och Thomas för bestämningen!

Inom parentes kan nämnas att Nils Lundqvist gjort flera insamlingar av *O. pura*, blek geléskål under sina besök i Medelpad både på ved av *Alnus* och *Betula*. Belägg finns i Stockholm (S) och Nils har antytt att dessa nordliga fynd kanske är något annat än de bleka geléskålar som finns i sydliga bokskogar.

Rectipilus?

Thomas L skriver i mail 3/7 2015: " Jeg samlede en anden lille, hvid cyphelloid på bark af *Alnus incana*. Den er karakteriseret ved spiralsnoede hår. Det er ikke lykkedes at finde et passende navn til kollekten. TL-14227."

Rugosomyces chrysenteron (= *Calocybe cerina*) finns i Ryman-Holmåsén sidan 304. Svengunnar Ryman för där en diskussion om vad denna art egentligen ska heta och landar i namnet *Calocybe cerina*. Enligt *Funga Nordica* är arten, liksom flera andra gullmusseroner, kalkgynnad och sällsynt vilket stämmer med vår erfarenhet. Bland fynden i mittsvenska området kan nämnas:

Mpd, Borgsjö sn, Harrån, kalkrik bäckdal, 2/9 1991, Arne Aronsen (S)

Mpd, Tuna sn, Bällsta, 30/9 1982, Siw Muskos, (UPS)

Mpd, Tuna sn, Sköle, 5/10 1983, Siw Muskos, (UPS)

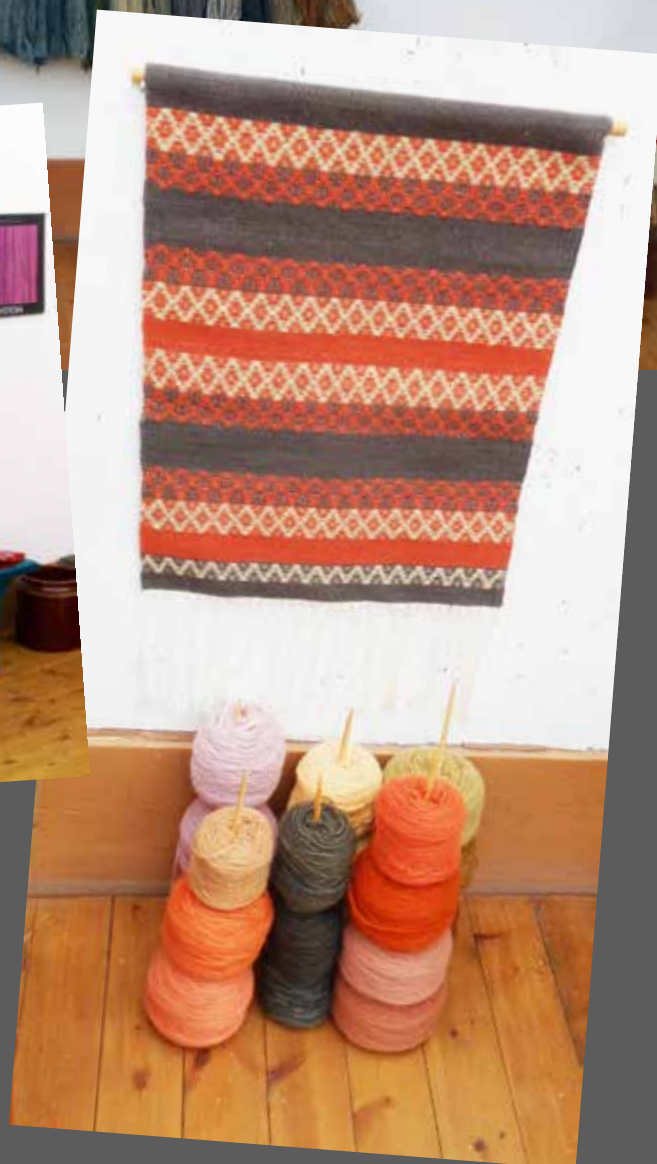
Russula acrifolia är efter svedkremla (*R. adusta*) den vanligaste arten i mittsvenska området i undersläktet *Compactae*, kremlor med vita eller svarta, hårda fruktkroppar som rodnar och svartnar. Skarp svedkremla är en karaktärsart i våra finaste, fuktiga guckuskomarker i västra Mpd men ses även i blåsippsskogar till exempel i våra sydväxtberg och som här vid Tolvösand på kalkförande alnögångar.

Svampfärgsutställning på Galleri Skatan

Under konstrundan i Nordingrå våren 2015 hade Hjärdís Lundmark en utställning på Galleri Skatan som handlade om Svampfärgning.

Svampar i artportalen

Artportalen (AP) har nu börjat fungera som fantastisk databas över svenska svampar. De gamla svampdata som SMF-styrelsen, främst Mats Elfström, tog emot och förde in under 1990-talet i databasen hos SMF är överförda till AP. Här i Medelpad sände vi våra svampuppgifter till Mats fram till 1997 och dessa data bör nu finnas i AP.

Idag år 2015 har AP äntligen börjat fungera rätt bra. Många stora privata databaser med svampar är nu även införda i AP till exempel Anita och Leif Stridvalls digra privata databas. Även Stig Jacobssons uppgifter i anteckningsböcker från olika delar av landet till exempel från Medelpad, Härjedalen och Jämtland finns nu inlagda. Några Borgsjörapporter är ännu inte införda i AP och inte heller rapporten från den mycket svamprika och lyckade mykologiveckan i Härjedalsfjällen 2006. Däremot förde Elisabeth Wedin in uppgifterna från mykologiveckan i Ramsele 2002 i AP.

Vad som kanske skulle behövas är en kvalitetsgranskning av svampuppgifterna. Kunniga experter på olika svampgrupper borde kanske få uppdrag att kritiskt gå igenom svampuppgifterna i AP och rätta direkta felaktigheter. Ansvariga personer borde kanske även utses i olika län och regioner som även med kritisk blick kunde granska insända uppgifter om svampfynd från sitt hemmaområde.

Håkan Sundin som guidade till Tolvösand-Myckeläng är tandläkare i Söråker, lokal datakunnig botanister med intresse även för svampar. Håkan är även styrelseledamot och kassör i Svensk Botanisk Förening där Stefan Grundström är ordförande. Nu i maj 2015 fann Håkan vårsvampen gråbrun sprödling, *Psathyrella spadiceogrisea*, i allund intill de betade hagmarkerna vid Tolvösand-Myckeläng, se Håkans bild. *Psathyrellakännaren* Leif Örstadius bekräftade först bilden och sedan även kollekten.

Leif har behållit kollekten i sitt privata herbarium. Håkan tog på några minuter fram uppgifter i AP om samtliga svenska lokaler för gråbrun sprödling, karta med utbredning samt histogram med fynddatum (månad), se länkar nedan. Det tidigare nordligaste fyndet var från 1974 och noterat av Stig Jacobsson vid Älvkarleby på den botaniska norrlandsgränsen, *Limes Norrlandicus*. Uppgifterna om gråbrun sprödling visar vilka fina, detaljerade data som idag kan tas fram om

Foto: Michael Krikorev.

svampar ur AP. Vi får hoppas att författare till kommande svampböcker även börjar använda AP för uppgifter om utbredning, ekologi mm istället för uppgifter om att svampen "växer i blandskog i södra Sverige".

www.artportalen.se/search/sightings/taxon/5665
www.artportalen.se/search/map/taxon/5665
www.artportalen.se/search/histogram/taxon/5665

Enligt Funga Nordica (2012) har gråbrun sprödling sydlig utbredning, växer i lövlundar och är en typisk vårsvamp även om den kan visa sig senare under svampsäsongen.

6952669 623099

4 Tuna Fäbodstig mitt

Medelpad, Ljustorp socken

Ledare: Elisabeth Nilsson
Skrivare: Anders Dahlberg, Tommy Knutsson
Datum: 11 september 2014
Deltagare: Anders Dahlberg, Karin Grape, Gunilla Hederås, Jan-Erik Hederås, Lena Högberg, Veronica Jägbrant, Tommy Knutsson, Thomas Læssøe, Ellen Larsson, Karl-Henrik Larsson, Sofia Lund, Berit Martinsson, Ibai Olariaga, Bengt Persson, Britt Persson, Silvia Pioloi, Gerda Stenström, Maj Thulin.

Artlista

Agaricus essettei, lökfotad snöbollschampinjon
Agaricus sylvaticus, skogschampinjon, U, Claes-Göran M
Albatrellus confluens, brödticka
Albatrellus ovinus, färticka
Amanita battarrae, zonkamskivling
Amanita muscaria var. *regalis*, brun flugsvamp
Amanita porphyria, mörkringad flugsvamp
Amanita vaginata, grå kamskivling
Ampulloclitocybe clavipes, klumprattsskivling
Amylocystis lapponica, lappticka
Arrhenia epichysium, grånavling, Det Ibai O
Asterodon ferruginosus, stjärntagging
Athelia epiphylla, mångformigt
 spindelskinn, Karl-Henrik L (KHL)
Athelopsis glaucina, blankskinn, Karl-Henrik L (KHL)
Athelopsis hypochnoidea, flockskinn, Karl-Henrik L (KHL)
Baeospora myosura, kottetätskivling
Bisporella citrina, citronskål
Boidinia furfuracea, skorvskinn, Karl-Henrik L (KHL)
Boletus edulis, karljohan
Boletus pinophilus, rödbrun stensopp, Tommy K
Botryobasidium isabellinum (= *Botryohypochnus isabellinus*), Karl Henrik Larsson (KHL)
Botryobasidium subcoronatum, kronflorskinn,
 U, granlåga, mikrosk. Gunilla H
Calocera viscosa, gullhorn
Cantharellula umbonata, fläckkantarell
Ceraceomyces violascens, flagskinn, Karl-Henrik L (KHL)
Cerinomyces crustulinus, skinnvedplätt,
 Karl-Henrik L (KHL)
Cerrena unicolor, slingerticka
Chlorociboria aeruginascens, grönskål
Chondrostereum purpureum, purpurskinn
Crustoderma tristis (= *Phlebia tristis*),
 sorgvaxskinn, Karl-Henrik L (KHL)

Det östliga sötgräset, *Cinna latifolia*, har sin största svenska förekomst i Mjällådalens raviner och strandområden. Foto: Stefan Grundström.

Cistella geelmuydenii, on decorticated
 Pop trem, mikrosk. Thomas L
Clavariadelphus sachalinensis, storsporig
 klubbsvamp, U, på marken i granskog,
 Jan-Erik H, Det Thomas L
Clavariadelphus truncatus, flattoppad klubbsvamp
Collybia cirrata, liten nagelskivling
Conferticium ochraceum (= *Gloeocystidiellum ochraceum*), sprickskinn, Karl-Henrik L (KHL)
Coniophora olivacea, olivpulverskinn, U, Picea,
 mikrosk. + foto Thomas L, conf Karl-Henrik L
Corticium roseum, rosenkinn, Karl-Henrik L (KHL)
Cortinarius acutus, spetsspindling
Cortinarius armeniacus, aprikosspindling
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling
Cortinarius brunneus, umbraspsindling
Cortinarius bulliardoides, U, Anders D, Det Håkan L
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius collinitus, violettfootad slemspindling
Cortinarius flexipes, toppspindling,
 U, Jan-Erik H, Det Håkan L
Cortinarius gentilis, gulbandad spindling
Cortinarius limonius, eldspindling
Cortinarius multififormis, lökspindling
Cortinarius ochrophyllus, ockraspsindling
Cortinarius paleaceus, pelargonspsindling
Cortinarius paragaudis, tegelbandsspsindling
Cortinarius pholideus, tofsspsindling

Cortinarius rubellus, **toppig giftspindling**
Cortinarius sanguineus, **blodspindling**
Cortinarius scaurus, **myrspindling**
Cortinarius testaceofolius, **tegelskivig spindling**,
 U, Anders D, Det Håkan L
Cortinarius venustus, **skönfotad spindling**,
 U, Berit R-M, conf Michael K
Craterellus cornucopioides, **svart trumpet**, U, Berit R-M
Crepidotus mollis, **mjukmussling**
Cudonia circinans, **mössmurkling**
Cylindrobasidium evolvens, **mjukskinn**,
 Karl-Henrik L (KHL)
Cystoderma amianthinum, **ockragul grynskivling**
Cystodermella cinnabarina, **cinnoberröd grynskivling**
Cystolepiota seminuda, **blek puderskivling**
Dacryobolus sudans, **droppskinn**, Karl-Henrik L (KHL)
Entoloma nidorosum, **stinkkröddling**
Flammulaster limulatus, **vårtskräling**, Tommy K, Det Stig J
Flammulaster subincarnatus, U, Populus-
 Picea/herbs, Thomas L + foto
Fomes fomentarius, **fnöskticka**
Fomitopsis pinicola, **klibbticka**
Fomitopsis rosea, **rosenticka**
Galerina marginata, **giftkatt**
Galerina paludosa, **trädkärrhatting**
Galerina perplexa
Gloeopeniophorella convolvens (= *Gloeocystidiellum convolvens*), **nordgrynna**, Karl Henrik L (KHL)
Gomphidius glutinosus, **citronslemskivling**
Gymnopilus picreus, **mörkfotad bitterskivling**,
 U, barrved, Sofia L, conf Michael K
Gymnopus acervatus, **tuvnagelskivling**
Gymnopus androsaceus, **tagelbrosking**
Gymnopus dryophilus, **sommarnagelskivling**
Gyromitra infula, **biskopsmössa**
Hapalopilus nidulans, **lystikka**
Haploporus odoratus, **dofttikka**
Hericium coralloides, **koralltaggsvamp**
Heyderia abietis, **granbarrmurkling**
Humaria hemisphaerica, **ögonskål**
Hydnum repandum, **blek taggsvamp**
Hydropisphaera peziza, U, on decort. Pop trem., Thomas L
Hygrophoropsis aurantiaca, **narrkantarell**
Hygrophorus atramentosus, **streckvaxskivling**
Hygrophorus erubescens, **besk vaxskivling**
Hygrophorus olivaceoalbus, **olivvaxskivling**
Hygrophorus piceae coll., **granvaxskivling**,
 U, Berit R-M, conf Mikael J
Hygrophorus secretanii, **nordvaxskivling**, Det Ellen L
Hyphoderma argillaceum, **hårskinn**, Karl-Henrik L (KHL)
Hyphoderma cremeoalbum, **gräddskinn**,
 Karl-Henrik L (KHL)

Hyphoderma definitum, **granskinn**, Karl-Henrik L (KHL)
Hyphoderma obtusifforme, **alabasterskinn**,
 U, högstubbe, N695256 O158150,
 Jan-Erik Hederås, Det Karl-Henrik Larsson
Hyphoderma setigerum, **vårtskinn**, U,
 asplåga, mikrosk. Gunilla H
Hypholoma capnoides, **rökslöjskivling**
Hypocrea protopulvinata, on Fomitopsis
pinicola, mikrosk. Thomas L
Hypocrea pulvinata, **tickdyna**
Hypochnicium punctulatum (= *H. eichlerii sensu Erikss & Ryv.*), **knölsporigt krämskinn**
Hypomyces chrysospermus s.l., **svampsnylting**
Inocybe geophylla, **sidentråding**, U, Jan-Erik H, Det Ellen L
Inonotus leporina, **harticka**
Junghuhnina collabens, **blackticka**
Kneiffiella alutacea (= *Hyphodonita alutacea*),
sämskknotterskinn, Karl-Henrik L (KHL)
Kneiffiella subalutacea, **tofsknotterskinn**,
 Karl-Henrik L (KHL)
Kuehneromyces mutabilis, **föränderlig tofsskivling**
Laccaria laccata, **laxskivling**
Laeticorticium roseum, **rosenskinn**,
 U, Jan-Erik H, Det Gunilla H
Lasiobelonium lonicerae, U, på Lonicera, Thomas L
Lactarius aurantiacus, **brandrisk**
Lactarius deterrimus, **blodrisk**
Lactarius helvus, **lakritskrisk**
Lactarius necator, **svattrisk**
Lactarius tabidus, **smårisk**
Lactarius trivialis, **skogsrisk**
Lactarius vietus, **grårisk**
Leccinum variicolor, **fläcksupp**
Lepiota magnispora, **gulflockig fjällskivling**
Lepista gilva, **droppratts-skivling**
Lichenomphalina umbellifera, **torvavling**, murken
 ved tillsammans med Anastrophillum
Lopadostoma pouzarii, Pop tremula decorticated,
 leg Tommy K, conf Thomas L
Lycoperdon perlatum, **vårtig röksvamp**
Lycoperdon pyriforme, **gyttrad röksvamp**
Marasmiellus perforans, **barrbrosking**
Phlebia tremellosa (= *Merulius tremellosus*), **dallergörppa**
Melanospora caprina, U, On Pseudotomentella
 +, Karl-Henrik L, Det Thomas L
Mucronella calva, **dvärgpig**
Mycena aciculata (= *longiseta ss auct.*)
Mycena cinerella, **mjölhatta**
Mycena epipterygia, **flåhatta**
Mycena flavescens
Mycena galericulata, **rynkhätta**, U, Gerda S, conf Michael K
Mycena galopus, **mjölkhätta**
Mycena laevigata, **halhätta**

"Färgerna växer i skogen", säger Hjördis Lundmark. Svamparnas unika färginnehåll och min stora överraskning när jag var med om upptäckten kittlar fortfarande i själen. Man blir ödmjuk och lycklig på samma gång. Foto: Hjördis Lundmark.

Mycena leptcephala, **klorhätta**

Mycena pterigena, **bräkenhätta**

Mycena pura, **rättikhätta**

Mycena rosella, **rosenhätta**

Mycena rubromarginata, **rödeggad hätta**

Mycena sanguinolenta, **mörkeggad blodhätta**

Mycena viscosa, **stor flåhätta**

Mycena vulgaris, **klibbhätta**, U, Thomas L

Neolecta vitellina, **gullmurkling**, U, mikrosk. och foto Thomas L, conf Ibai O

Oligoporus caesius, **blåticka**

Lichenomphalina umbellifera (= *Omphalina ericetorum*), **vecknavling**

Ossicaulis lignatilis, **vedtrattskevling**

Paulliticium ansatum, **ögleskinn**, Karl-Henrik L (KHL)

Paxillus involutus, **pluggskevling**

Phaeogalera stagnina, **sumphätting**

Phanerochaete laevis, **slätt strålskinn**, Karl-Henrik L (KHL)

Phlebia centrifuga, **rynkskinn**, Karl-Henrik Larsson (KHL)

Phellinus conchatus, **sälgticka**

Phellinus igniarius, **eldticka**

Phellinus viticola, **vedticka**

Pholiota flammans, **svaveltofsskevling**

Phellinus chrysoloma, **granticka**

Phellinus ferrugineofuscus, **ullticka**

Phellinus nigrolitmitatus, **gränsticka**

Phellinus populicola, **stor aspticka**

Phellinus tremulae, **aspticka**

Phellinus viticola, **vedticka**

Phlebia centrifuga, **rynkskinn**

Phlebia segregata, **lädervaxskinn**, Karl-Henrik L (KHL)

Pholiota lenta, **slemflamskevling**

Pholiota tuberculosa, **finflockig tofsskevling**

Pholiota scamba, **liten flamskevling**

Pholiota squarrosa, **fjällig tofsskevling**

Piptoporus betulinus, **björkticka**

Pleurotus pulmonarius, **blek ostronmussling**, U, lövträd, Maj T

Pluteus cervinus, **hjortskölding**

Psathyrella spadicea, **tuvspröding**

Pseudographis pinicola, **gammelgransskål**

Pseudohydnum gelatinosum, **geletagging**, Karl-Henrik L

Pseudotomentella mucidula, Karl-Henrik L (KHL)

Pseudotomentella nigra, Karl-Henrik L (KHL)

Pseudotomentella tristis, Karl-Henrik L (KHL)

Psilocybe medullosa, mikrosk. och foto Thomas L

Resinicium bicolor, **tätgrynna**, Karl-Henrik L (KHL)

Resinicium furfuraceum, **slingergrynna**, Karl-Henrik L (KHL)

Rhodocollybia butyracea f. *asema*, **horngrå nagelskevling**

Rhodocollybia butyracea f. *butyracea*, **mörk nagelskevling**

Rhodocollybia maculata var. *maculata*, **fläcknagelskevling**

Rhodocybe nitellina, **brandrussling**

Rickenella swartzii, **blåfotad navling**

Russula aeruginea, **grönkremla**
Russula claroflava, **gulkremla**
Russula consobrina, **nässelkremla**
Russula decolorans, **tegelkremla**
Russula fragilis, **skörkremla**
Russula paludosa, **storkremla**
Russula queletii, **krusbärskremla**
Russula rhodopoda, **lackkremla**
Sarcomyxa serotina, **grönmussling**
Sistotrema alboluteum, **oljeporing**, Karl-Henrik L (KHL)
Stereopsis vitellina, **spadskinn**, U, Thomas + foto, mikr. Ibai O
Strobilurus esculentus, **grankotteskivling**
Stropharia hornemannii, **stor kragaskivling**
Stypella vermiformis, Karl-Henrik L (KHL)
Tephrocye rancida, **mjölgråskivling**, U,
 barrskog, Jan-Erik H, Det Thomas L
Trechispora farinacea, **mjölkskinn**, Karl-Henrik L (KHL)
Tremella coppinsii
Trichaptum abietinum, **violticka**
Tricholoma aestuans, **bitter riddarmusseron**,
 U, Sofia L, conf Michael K
Tricholoma inamoenum, **luktmusseron**, U, Berit R-M
Tricholomopsis decora, **stubbmusseron**
Tricholomopsis rutilans, **prickmusseron**
Tylospora asterophora, **astralskinn**, Karl-Henrik L (KHL)
Tylospora fibrillosa, **bomullsskinn**, U, mikrosk. Gunilla H
Typhula lutescens
Typhula ochraceosclerotata, Det Ibai
Xenasmata christiansenii (= *Phlebiella christiansenii*),
blekt trådsinn, Karl Henrik L (KHL)
Xerocomus ferrugineus, **sammetsopp**
Xylodon asperus, **strävt knotterskinn**, Karl-Henrik L (KHL)
Chaenoteca gracillata, **smalskaftslav** noterades även.

Rödlistade arter

Amylocystis lapponica, **lappticka**, VU
Asterodon ferruginosus, **stjärntagging**, NT
Clavariadelphus truncatus, **flattoppad klubbsvamp**, NT
Fomitopsis rosea, **rosenticka**, NT
Hericium coralloides, **koralltaggsvamp**, NT
Inonotus leporina, **harticka**, NT
Junghuhnia collabens, **blackticka**, VU
Lopadostoma pouzarii, NT
Paullicorticium ansatum, **ögleskinn**, NT
Phellinus chrysoloma, **granticka**, NT
Phellinus ferrugineofuscus, **ullticka**, NT
Phellinus nigrolimitatus, **gränsticka**, NT
Phellinus populicola, **stor aspticka**, NT
Phlebia centrifuga, **rynkskinn**, VU
Pseudographis pinicola, **gammelgransskål**, NT
Stereopsis vitellina, **spadskinn**, VU

Kommentar

Cistella geelmuydenii var en av flera ur naturvårdssynpunkt intressanta svampar som Thomas Læssøe och andra samlade på ytterst intressant substrat: gamla, grova avbarkade asplågor i Mjällådalen! Ove Eriksson anger i sin svenska checklist att arten beskrevs 1932 av den kände svenske mykologen John Axel Nannfeldt som 23/8 1929 samlade in svampen på murken björkved vid den klassiska svamplokalen vid Dullaberget i Elias Fries hemby Femsjö i Småland. Nannfeldt beskrev arten utifrån fyndet vid Dullaberget. Denna så kallade holotyp finns bevarad i Uppsala (UPS). Ove Eriksson anger även fynd från Skåne. Men inga andra svenska fynd.

Cortinarius bulliardii är lite känd men växer med gran i hemiboreal och boreal zon och beskrevs av franske mykologen Robert Henry.

Flammulaster subincarnatus är en art av vårtskräling som är vanligare i bokskog söderut men även finns här och var i boreala regionen. Den har i Norge en känd lokal i Østfold: Hvaler, Rygge) och växer på löv, multnande örter och annan förna.

Galerina perplexa är enligt Funga Nordica sällsynt i tempererad och mellanboreal zon och anges växa bland gräs och mossor (*Rytidiadelphus*) i skogar och gräsmarker. Den står som DD på danska rödlistan och har bara en känd lokal i Finland (Vantaa i Uusima län i södra Finland) och en känd lokal på Island (*Hveragerði*). Arten är inte förut känd från Medelpad.

Gloeopeniophorella convolvens beskrev först av finske mykologen Petter Adolf Karsten år 1882. Nordgrynna är bara funnen i norra Sverige.

Hydropisphaera peziza enligt Ove Erikssons lista över svenska sporsäcksvampar inte känd norr om Gästrikland.

Hypocrea protopulvinata. ingår enligt Wikipedia i släktet svampdynor och familjen *Hypocreaceae* samt beskrevs av Yoshim Doi 1972: Yoshim. Doi (1972): Bull. natn. Sci. Mus., Tokyo 15(4):695. Arten finns inte med i Ove Erikssons nyutkomna checklist (2014) över svenska ascomyceter och är ny art för kungariket Sverige. Grattis Thomas till fyndet!

Lasiobelonium loniceræ fann Thomas på skogstry (*Lonicera xylosteum*) som är en vanlig buske i raviner och slänter längs Mjällån. Ove Eriksson har i sin checklist två svenska fynd i modern tid från Skåne och Närke.

Lopadostoma pouzarii är rödlistad pyrenomycet i kategorin NT. Dess svårfunna stromata bildar mörka fläckar på barklös ved. Tommy Knutsson har skrivit artfaktabladet och skriver där att arten är sällsynt i Sverige och funnen på två lokaler i Skåne, en i Västergötland, en i Uppland samt två lokaler på Öland. Vidare står i artfaktabladet att arten helst växer på grov ädellövved och på lokaler med lång vedkontinuitet. De tidigare fynden i Sverige är gjorda på grova lågor av ask och alm i sydliga ädellövskogar. Vi citerar vidare ur artfaktabladet: ”Kända men oskyddade lokaler bör undantas från rationellt skogsbruk. Artens aktuella kända förekomster i södra Sverige är troligen tillfälliga på grund av almsjukan och artens överlevnad på lång sikt är inte tryggad”. Här kan väl tilläggas att även asken nu drabbats av en allvarlig sjukdom och minskar. Ove Eriksson skriver om arten i sin svenska checklist över sporsäcksvampar (2014) att ekologin är barklösa asklågor och anger fynd från Skåne och Uppland. Ibland kallas asken för ”Norrlands ädellövträd” eftersom många intressanta och sällsynta arter är bundna till asp och grova asplågor är ett för naturvärden mycket värdefullt substrat. Det är väl bara att gratulera Tommy till fyndet och Thomas till bekräftelsen av denna naturvårdsinträsanta art!

Mycena flavescens har enligt Funga Nordica följande ekologi och utbredning: ”On forest litter, often decaying Fagus leaves or cupules, or in grassland, in Finland found in Corylus dominated forests on rich ground, very common in temp., occasional in hemibor., but rare in FI (DD v: Houtskari, Iniö); DK; NO, SE.” Denna hätta är alltså inte tidigare funnen norr om Limes *Norrandicus* vid Dalälven. Den tillhör en grupp hättor med färgad lamellegg, skivorna är vita med citrongul egg. Så dyker den alltså upp här i Mjällådalens storslagna natur vid Tuna fåbodstig och uppmärksammas tack vare Thomas Læssøe.

Paulicorticium ansatum står som NT (nära hotad) i rödlistan 2015. Karl-Henrik samlade ögleskinnat vid bergfoten väster om Mjällån. Artfaktabladet motiverar varför ögleskinn blivit rödlistad:

”Nedbrytare på grov och starkt murken ved av gran och tall i äldre barrskog. Vanligare än bågsporigt gömskinn (*Paulicorticium allantosporum*), men båda uppträder i samma miljöer. Oansenlig fruktkropp som måste artbestämmas i mikroskop. Stort mörkertal. Merparten av senare fynd är gjorda i skogsreservat. En fortlöpande minskning av total population på nationell nivå bedöms pågå, huvudsakligen p.g.a. slutavverkningar av skog med tillgång till grövre död ved och även sönderkörning av lågor vid avverkning och markberedning. Antalet reproduktiva individer skattas till 15000. Populationen minskar med mer än 10% inom 30

(= 3 generationer) år. De skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Nära hotad (NT). Fortgående minskning förekommer i kombination med att antalet reproduktiva individer är lågt vilket gör att arten rödlistas som Nära hotad (NT). (C1).”

Tremella coppinsii växer enligt Ekologisk Katalog som parasit på näverlav (*Platismatica glauca*).

Typhula lutescens anges i Ekologisk Katalog bara från ädellövskog i Skåne.

Typhula ochraceosclerotina var intressant fynd av Ibai i Mjällådal. Ibai beskrev själv arten år 2009 i *Mycological Progress*, volume 8 som ny för vetenskapen tillsammans med Isabel Salcedo då de forskade tillsammans vid universitetet i Bilbao i Baskien, Spanien. Fyndet gjordes i lövförna på två lokaler i bergskedjan Pyreneerna. Artnamnet syftar på det gulockra sklerotiet nere i marken.

Fin kattfotäng vid Norrhassel i Attmar socken, markägaren Sven Engblom, Rolf Lidberg, Gösta Åslund, Håkan Lindström.
Foto: Per Simonsson.

The Mycofloristical Exploration Of Scandinavia

De många nyfynden för Sverige och för Norrland under mykologiveckan I Timrå 2014 väcker funderingar om vår nuvarande kunskap om den skandinaviska fungan. Utbredningskartor för svamparter brukar lite grand visa var de aktiva mykologerna har sina boplatser!

Många svamparter som i litteraturen bara anges från södra Skandinavien finns även längre norrut i de kustnära delarna längs Bottenhavet. Kalkmark verkar få många svamparter att "skutta iväg" långt norrut. Kalken ersätter tydligen värmen som gynnsam faktor för etablering i nordliga trakter.

I svampböcker till exempel i Ryman-Holmåsens utmärkta bok och i Funga Nordica anges ofta att svamparter finns i södra Sverige och upp till Uppland. Funga Nordica och kommande svampböcker bör givetvis använda data i Artportalen och uppgifter från lokala mykologer och ange en mer rättvisande utbredning. Fynden under mykologiveckan i Timrå visar att många svamparter som i Funga Nordica och i svampböcker anges finnas upp till Uppland även finns i de klimatiskt gynnade kustområdena upp till Medelpad-Ångermanland-södra Västerbotten och vissa sydliga arter har även utposter på jämtkalken till exempel raggtaggsvamp.

En term som ofta använts i botaniska sammanhang för växters utbredning norrut är "norrlandsgränsen, *Limes norrlandicus*" och ofta anges felaktigt att norrlandsgränsen går exakt vid Dalälven. Wikipedia har följande text om norrlandsgränsen:

"Biologiska norrlandsgränsen, Norrlandsgränsen, *Limes Norrlandicus*, kallas den klimatologiska gränsszon som löper över Sverige mellan södra Värmland i väster och Gästrikland i öster och som även utgör en påtaglig vegetationsgräns mellan det högläntare, boreala och relativt artfattiga naturlandskapet mot norr och det varmare, boreonemorala och artrikare området söderut i landet. Gränsszonen anges som sydgräns för vissa nordliga arter och nordgräns för vissa sydliga arter. Termen *Limes norrlandicus* är formad av Rutger Sernander.

Den biologiska norrlandsgränsen beror på flera samverkande faktorer: gränsen i terrängen mellan Mälardalens och Vänerens slätter och det nordsvenska höglandet, som löper i nordostlig riktning genom

norra Dalsland, södra Värmland, västra Närke, västra Västmanland, södra Dalarna och västra Gästrikland för att nå kusten i sydöstra Hälsingland den forna högsta kustlinjen vilken har betydelse i och med att sediment avlagrats nedanför denna, sedimenteringar som i dag utgör bördig åkermark klimatet, i och med att vindarna i viss mån styrs av terrängen och att snötäcket ligger kvar längre på högre höjder.

Gränsen är dock inte helt exakt utan varierar från art till art. Direkt felaktigt är antagandet att Dalälven skulle utgöra något slags gräns i bokstavlig mening; Dalälven skär biologiska norrlandsgränsen delvis i rät vinkel.

Gränsen är också gräns för taigans utbredning och skiljer ut det norra barrskogsområdet från det södra blandskogsområdet. Naturens förutsättningar har varit förutsättningarna för människans kulturella levnadsbetingelser och utmed Limes kan man också skönja dessa spår i form av fäbodkulturens utbredning."

John Axel Nannfeldt skrev 1960 artikel i danska svampföreningens tidskrift *Friesia* (*föregångare till Svampe*) 6: 167-213 om "The mycofloristical exploration of Scandinavia, especially Sweden". Han skriver där på s. 175: "Large parts of Scandinavia, especially in the North, are still totally unknown as to their Agarics". Nannfeldt citerar även Elias Fries som var rätt ointresserad av växters och svampars utbredning. Vår svenske "svampfader" skriver till exempel i boken "Botaniska utflykter" (1853) sidan 88: "Nya växtorter inom en växts kända utbredningszon är ofta något tillfälligt och sprider lika lite ljus över växtgeografien som uppteckandet av nya torpstugor och gärdesgårdar i ett bebyggt land. Växtgeografins uppgift är fastställandet av allmänna lagar för växternas utbredning och, i det speciella, villkoren och till följd därav även gränserna för de enskilda arternas trevnad. Men icke utvidgar det växtgeografien, om den eller den arten växer i någon viss socken eller dike". Elias Fries skulle nog häpna om han kunnat se dagens botanister som med GPS noterar exakta växtplatser för enskilda arter!

Under vandring i ljuvligaste sommartid i Mjällådalen kom vi på en starkt murken björkstam i en sluttning mot ån med cirka 50 stora fruktkroppar av flatskål, *Peziza repanda*. Lägg märke till rikedomen på fallna aspar och björkar. Foto: Bengt Larsson.

6952669 623099

5 Tuna Fäbodstig Norr

Medelpad, Ljustorp socken

Ledare: Elisabeth Nilsson
Skrivare: Rut Folke
Datum: 9 september, 2014
Deltagare: Rut Folke, Gunilla Hederås, Jan-Erik Hederås, Henning Knudsen, Ilkka Kytövuori, Pirjo Kytövuori, Marianne Leckström, Kare Liimatainen, Håkan Lindström, Per Löfgren, Jean-Marc Moingeon, Sylvane Moingeon, Aava Niskanen, Tuula Niskanen, Ildico Rimoczi, Imre Rimoczi, Karl Soop.

Artlista

Albatrellus ovinus, färticka, (IK)
Amanita porphyria, mörkringad flugsvamp,
 U, Rut F, conf Michael K
Amphinema byssoides, kraterskinn, U, asp-
 och barrskog, mikrosk. Gunilla H
Ampulloclitocybe clavipes, klubbtrattskivling,
 U, Jean-Marc M, conf Mikael J
Arcyria incarnata, röd ullklubba
Armillaria mellea coll., honungsskivling
Artomyces pyxidatus, kandelabersvamp,
 U, Sylvane M, Det Jean-Marc M
Boletus edulis, karljohan
Botryobasidium subcoronatum, kronflorskinn,
 Det Gunilla H
Cerrena unicolor, slingerticka, U, Marianne L, conf Mikael J

En del fruktkroppar av flatskål var mer än 10 cm i diameter. Foto: Bengt Larsson.

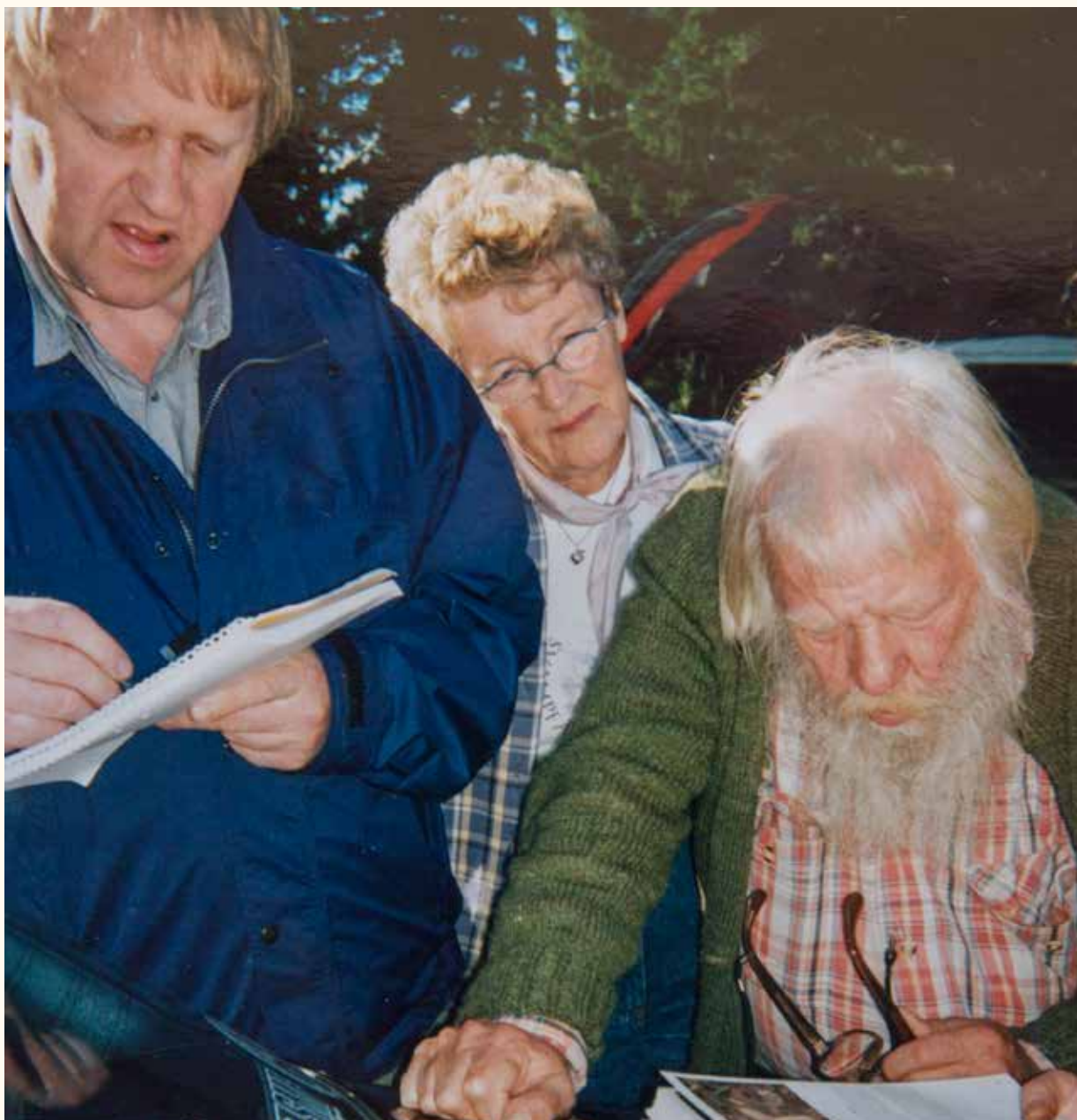
Cantharellula umbonata, **fläckkantarell**,
U, Rut F, conf Mikael J
Cheimonophyllum candidissimum, **kritmussling**,
U, lövved, Henning K, conf Michael K
Chlorophyllum olivieri, **rodnande fjällskivling**, (IK)
Chrysomphalina chrysophylla, **gullnavling**,
Jean-Marc M, conf Mikael J
Chondrostereum purpureum, **purpurskinn**
Clitocybe connata, **vit tuvskivling**
Clitocybula platyphylla, **strecknagelskivling**
Creolopus cirrhatius, **gyttrad taggsvamp**
Cortinarius albobviolaceus, **blekviolett spindling**
Cortinarius anomalus coll., **Björkspindling**, (IK)
Cortinarius armillatus, **rödbandad spindling**,
U, Picea, Tuula N
Cortinarius brunneus, **umbraspsindling**,
U, Picea, Tuula N, (IK)
Cortinarius bulliardii oides, U, Picea
dominated forest, Tuula N, Det Ilkka K
Cortinarius camphoratus, **stinkspindling**, U, Håkan L
Cortinarius caperatus, **rimskivling**
Cortinarius cinnamomeus, **kanelspindling**, U, Picea, Tuula N
Cortinarius collinitus, **violett fotad slemspindling**,
U, Picea, Tuula N

Cortinarius croceus, **gulskivig kanelspindling**
Cortinarius cf depressus, **kontrastspindling**, (IK)
Cortinarius gentilis, **gulbandad spindling**, U, Picea, Tuula N
Cortinarius lepidopus (Anomali), U, Picea, Tuula N
Cortinarius lucorum, **aspspsindling**, U, Rut F, conf Michael K
Cortinarius malachius, **malvaspsindling**, (IK)
Cortinarius malicorius, **grönköttig spindling**, (IK)
Cortinarius multiformis, **lökspindling**,
U, Picea, Tuula N, (IK)
Cortinarius ochrophyllus, **ockraspsindling**,
U, Picea dominted, Tuula N
Cortinarius ochrophyllus, **ockraspsindling**, (IK)
Cortinarius pansa, east side of the river, (IK)
Cortinarius paragaudis, **tegelbandad spindling**,
U, Picea, Tuula N
Cortinarius pholideus, **tofsspsindling**, U, Karl S
Cortinarius privignofulvus Henry (= *C.*
triformis ss Soop), U, Picea, Karl S
Cortinarius raphanoides, **rättikspindling**, U, Betula, Karl S
Cortinarius scaurus coll., **myrspindling**, U,
Picea, Tuula N, conf Michael K, (IK)
Cortinarius semisanguineus, **rödskevig kanelspindling**
Cortinarius testaceofolius, **tegelskevig spindling**,
U, Picea, Tuula N, (IK)

- Cortinarius trivialis*, **trappspindling**
Cortinarius uliginosus, **sumpspindling**,
 east side of the river, (IK)
Cortinarius venustus, **skönfotad spindling**,
 U, Picea, Tuula N, (IK)
Cortinarius vibratilis, **gallspindling**, U, Picea, Karl S
Cortinarius violaceonitens, U, Picea, Karl S, Det Ilkka K, (GB)
Crepidotus applanatus, U, antagligen på
 Betula, Karl S, Det Ilkka K + Michael K
Crepidotus applanatus, (IK)
Crepidotus mollis, **mjukmussling**
Cylindrobasidium laeve, **mjukskinn**, mikrosk. Gunilla H
Cystoderma carcharias var. *carcharias*, **rödgrå**
grynskevling, U, Rut F och Marianne L, conf Mikael J
Cystodermella granulosa var. *granulosa*,
rostbrun grynskevling, U, Karl S
Cystolepiota seminuda, **blek puderskevling**,
 U, granskog, Henning K, conf Michael K
Entoloma cordae (= *turbidum*), **granrödling**
Entoloma myrmecophilum
Entoloma politum, U, along river with
Alnus-Salix, Henning K, (GB)
Flammula alnicola, **altofsskevling**, *Alnus*,
 Jean-Marc M, conf Michael K
Flammulaster limulatus, **vårtskräling**, (IK)
Fomes fomentarius, **fnöskticka**
Fomitopsis pinicola, **klibbticka**, U, Marianne L
Fomitopsis rosea, **rosenticka**
Galerina marginata, **gifthätting**, U, Marianne L
Galerina mniophila, **blek mosshätting**, (IK)
Galerina pumila, **honungshätting**, (IK)
Galerina sphagnorum, **vitmosshätting**, (IK)
Galerina triscopa, **spetshätting**, (IK)
Galerina tibicystis, **kärrhätting**, (IK)
Geastrum pectinatum, **kamjordstjärna**,
 U, myrstack, Rut F, conf Mikael J
Geastrum pectinatum, **kamjordstjärna**, (IK)
Gymnopilus penetrans, **fläckig bitterskevling**, (IK)
Gymnopilus picreus, **mörkfotad bitterskevling**,
 U, Betula, Karl S,
Gymnopus acervatus, **tuvnagelskevling**, (IK)
Hebeloma fragilipes, (IK)
Hebeloma mesophaeum, **diskfränskevling**, (IK)
Heridium cirrhatum, **gyttrad taggsvamp**, U,
Salix caprea, Elisabeth N, Det Henning K
Hydnum repandum, **blek taggsvamp**, (IK)
Hygrophorus camarophyllus, **sotvaxskevling**,
 U, rut Folke, conf Michael K
Hygrophorus erubescens, **besk vaxskevling**
Hygrophorus korhonenii, **vitgrå vaxskevling**, (IK)
Hygrophorus olivaceoalbus, **olivvaxskevling**,
 U, Jean-Marc M
Hyphoderma argillaceum, **hårskinn**, U,
 granlåga, mikrosk. Gunilla H
Hyphoderma setigerum, **vårtskinn**, U,
 asp- och barrskog, mikr. Gunilla H
Hypholoma elongatum, **långfotad slöjskevling**, (IK)
Hypholoma fasciculare, **svavelgul slöjskevling**
Hypholoma polytrichi, **mosslöjskevling**, (IK)
Hypholoma radicosum, **rotslöjskevling**, (IK)
Hypomyces chrysospermus s.l., **gul svampsnylting**
Hypocrea pulvinata, **tickdyna**, U, on *Fomitopsis*
pinicola, Jean-Marc M, conf Mikael J
Inocybe geophylla, **sidenträding**, U, Rut F
Inocybe subexilis, (IK)
Kuehneromyces mutabilis, **föränderig tofsskevling**, (IK)
Laccaria bicolor, **tvärfärgad laxskevling**,
 U, Karl S, conf Michael K
Laccaria proxima, **stor laxskevling**, U, Rut F
Lactarius aspidius, **videriska**, U, Jean-Marc M, conf Mikael J
Lactarius aspidius, **videriska**, E side of the river, (IK)
Lactarius fennoscandicus, U, *Picea abies*,
 Jean-Marc M, conf Mikael J
Lactarius flexuosus, **buktriska**
Lactarius glyciosmus, **kokosriska**
Lactarius lilacinus, **stor alriska**, U, *Alnus*,
 Betula, Sylvane M, Det Jean-Marc M
Lactarius necator, **svartriska**
Lactarius rufus, **pepparriska**
Lactarius spinosulus, **fjällriska**
Lactarius tabidus, **småriska**
Lactarius torminosus, **skäggriska**
Lactarius trivialis, **skogsriska**
Lactarius uvidus, **lilariska**
Leccinum scabrum, **björksopp**
Leccinum versipelle, **tegelsopp**
Lentinellus flabelliformis (= *L. omphalodes*), **navelmussling**,
 U, Marianne L, Det Michael K, conf Henning K
Lepiota clypeolaria, **spenslig fjällskevling**, (IK)
Lycogala epidendrum, **vargmjolk**
Lycoperdon perlatum, **vårtig röksvamp**
Lycoperdon pyriforme, **gyttrad röksvamp**
Mycena galericulata, **rynkhatta**
Mycena laevigata, **halhatta**, Karl S, Det Michael K
Mythicomycetes corneipes, **styvfoting**, (IK)
Naucoria escharioides, **blek alskräling**, (IK)
Oligoporus caesius, **blåticka**, Marianne L
Ossicaulis lignatilis, **vedtrattskevling**,
 U, Marianne L, conf Michael K
Ossicaulis lachnopus, (IK)
Phellinus igniarius, **eldticka**
Phellinus populicola, **stor aspticka**, NT
Phellinus tremulae, **aspticka**
Phellinus viticola, **vedticka**, U, Marianne L, conf Michael K
Phlebia rufa, **labyrintgröppa**, U, asp, mikrosk. Gunilla H
Phlebiella tulasnellodea, U, gran, mikrosk. Gunilla H

Jan-Olof Tedebrand, Lisbeth Kagardt och Rolf Lidberg på upptäcksfärd efter Sättnaåns källflöde. Foto Hjärdís Lundmark.

Pholiota flammans, svaveltofsskivling, (IK)
Pholiota lubrica, rödbrun slemflamskivling,
 U, *Alnus* + *Salix*, Karl S, conf Stig J
Pholiota lubrica, rödbrun slemflamskivling, (IK)
Pholiota scamba, liten flamskivling, (IK)
Pholiota spumosa, klibbflamskivling, (IK)
Pholiota tuberculosa, finflockig tofsskivling, (IK)
Piptoporus betulinus, björkticka
Pleurotus pulmonarius, blek ostronmussling,
 U, Henning K, conf Michael K
Plicatura nivea, algröppa
Psathyrella spadicea, tuvspröding, (IK)
Ramsbottomia asperior, Henning K, Det Karen H
Rhodocollybia butyracea f. *butyracea*,
 mörk nagelskivling, (IK)

Rhodocollybia fodiens, sågnagelskivling, (IK)
Russula aeruginea, grönkremla
Russula atrorubens, svartröd kremla, U, granskog, Håkan L
Russula consobrina, nässelkremla, U, *Picea*
abies et *Betula* sp., Jean-Marc M
Russula emetica, giftkremla
Russula decolorans, tegelkremla
Russula paludosa, storkremla
Russula pumila (= *alnetorum*), alkremla,
 U, *Alnus*, Jean-Marc M
Russula taigarum, taigakremla, (IK)
Russula vinosa, vinkremla
Sarcomyxa serotina, grönmussling
Simocybe centunculus, olivskräling,
 ved av *Salix*, Henning K, GB

Skeletocutis cf brevispora, Henning K
Stropharia hornemannii, **stor kragsskivling**,
 U, Jean-Marc M, Det Mikael J
Suillus bovinus, **örsopp**
Suillus variegatus, **sandsopp**
Trichaptum abietinum, **violticka**
Tricholoma inamoenum, **luktmusseron**
Tricholoma stiparophyllum, **rättikmusseron**,
 U, Rut F, Det Michael K
Tricholoma virgatum, **gallmusseron**,
 U, Rut F, conf Michael K
Tricholomopsis decora, **stubbmusseron**, (IK)
Tricholomopsis rutilans, **prickmusseron**,
 U, Rut F, conf Michael K
Tubaria confragosa, **ringskräling**, U,
 barrved, Håkan L, conf Michael K
Tubaria confragosa, **ringskräling**, (IK)
Tylospora fibrillosa, **bomullsskinn**, U, asp-
 och barrskog, mikrosk. Gunilla H
Vesiculomyces citrinus, **gulskinn**, Henning K
Xerocomus ferrugineus, **sammetsopp**, (IK)
Xylodon aspera, **strävknotterskinn**, U, asp-
 och barrskog, mikrosk. Gunilla H
Woldmaria filicina, **bräkenpipa**, U, on
Mattheuccia struthiopteris, Hennig K

Rödlistade arter

Artomyces pyxidatus, **kandelabersvamp**, NT
Fomitopsis rosea, **rosenticka**, NT
Geastrum pectinatum, **kamjordstjärna**, NT
Mythicomycetes corneipes, **styvfoting**, DD
Phellinus populicola, **stor aspticka**, NT
Skeletocutis cf brevispora, **ulltickeporing**, VU

Kommentar

Crepidotus applanatus är enligt Funga Nordica sällsynt och anges växa på grova, murkna lågor av löv- och barrved i hemiboreal – mellanboreal zon. Arten är funnen i södra Finland upp till Etelä-Häme och står på finska rödlistan (NT). En lokal anges i Danmark i Bolderslev skov. Tydligt en sydlig, sällsynt art som dyker upp på murken lövved i Mjällådalen. Thomas L: Arten är nu känd på 7 lokaler i Danmark.

Cortinarius privignofulvus Hry. Karl Soop skriver i sin bok "Cortinarius in Sweden", januari 2014, sidan 86: "C. privignofulvus Hry (nec Ream.) is a synonym to C. trififormis Fr., possibly also C. subversicolor (see REU)."

Cortinarius violaceonitens är enligt Phlegmaciumkännaren Tor Erik Brandrud "det korrekta namnet på den fjärde

arten inom C. scaurus-komplexet. Det har visat sig att C. herpeticus består av två skilda genotyper som möjligen kan eller inte kan skiljas morfologiskt från varandra: C. herpeticus och C. violaceonitens. Den vanligaste genotypen, i vart fall i Syd-Norge, är den som nu ska heta C. violaceonitens. Vi har sekvenserat fyra kollektör härifrån och alla blev C. violaceonitens." Sammanfattningsvis så har vi nu fyra arter av myrspindlingar att hålla reda på.

Mythicomycetes corneipes är en liten rödbrun skivling som i Funga Nordica anges växa på förna och ved i fuktiga, periodvis översvämmade, rika miljöer i raviner och längs bäckar. Styvfotingen anges som "very rare" i hemiboreal till boreal zon. Den är högt rödlistad i Finland (VU), står som NT på norska rödlistan, fynd anges från fylkena Nordtrøndelag och Nordland. Här i Medelpad har vi samlat styvfoting i kalkrik strandskog vid Harrån i Borgsjö och vid bäckdrag söder om Stödesjön.

Ossicaulis lachnopus, som Ilkka samlade, är lite känd och bortglömd släkting till O. lignatilis, men beskriven redan 1815 av Fries och enligt litteraturen ännu mer bunden till fin gammelskog än sin mer kända släkting O. lignatilis.

Phlebia rufa anges i Ekologisk Katalog bara från ädellövskog i södra Sverige och Gunillas insamling på asp i Mjällådalen verkar vara första norrländska fyndet! Bernicchia och Gorjon skriver i italienska praktverket om skinnsvampar: Corticiaceae s.l. att Phlebia rufa är vanligast på asp och ek i Europa men förekommer även på ved av andra sydliga ädellövträd.

Stolt Lisbeth Kagart med stolt fjällskivling. Foto: Hjärdís Lundmark.

Olivskål, *Chloroencoelia versiformis*, insamlad i Mjällådalén. Foto: Thomas Læssøe.

6950895 622781

3 Tuna fåbodstig syd

Medelpad, Ljustorp socken

Ledare: Elisabeth Nilsson
Skrivare: Mattias Andersson
Datum: 10 september 2014
Deltagare: Hans Andersson, Mattias Andersson, Christer Albinsson, Birgitta Damne, Sven Damne, Lars-Inge Hedlund, Joachim Krumlinde, Gunilla Kärrfelt, Ivar Sörensen.

Artlista

Albatrellus confluens, brödticka
Albatrellus ovinus, färticka
Amanita muscaria var. *muscaria*, röd flugsvamp
Amanita muscaria var. *regalis*, brun flugsvamp
Amanita porphyria, mörkringad flugsvamp
Amanita submembranacea, gårstrumig kamskivling,
 U, örtrik barrskog, Lars-Inge H, conf MK
Amanita virosa, vit flugsvamp
Ampulloclitocybe clavipes, klumprattskivling,
 U, Gunilla K, conf Mikael J

Amylocystis lapponica, lappticka
Antrodia sinuosa, timmerticka, U, murken gran, Gunilla K
Baeospora myosura, höstkotteskivling, U, Gunilla K
Boletus edulis, karljohan
Calocera viscosa, gullhorn
Cantharellula umbonata, fläckkantarell
Chalciporus piperatus, pepparsopp
Clavariadelphus sachalinensis, storporig
 barrklubbsvamp, Christer A, conf Mikael J
Collybia cirrata, liten nagelskivling,
 U, barrskog, Lars-Inge H
Collybia tuberosa, spetsknölig nagelskivling,
 U, granskog, Christer A, conf Mikael J
Coltricia perennis, skinnlicka, U, sandig
 väg, Gunilla K, conf Mikael J
Cortinarius angelesianus, tovspindling, U, Mattias A
Cortinarius armeniacus, aprikosspindling
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling
Cortinarius brunneus, umbrasvindling
Cortinarius camphoratus, stinkspindling,
 U, granskog, Birgitta och Sven D
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius cinnamomeus, kanelsvindling,
 U, Mattias A, conf Mikael J
Cortinarius laniger, ullspindling, U, gran, Mattias A
Cortinarius malachius, malvasvindling, U, Mattias A

Cortinarius stillatitius, **honungsspindling**
Cortinarius croceus, **gulskivig kanelspindling**
Cortinarius gentilis, **gulbandad spindling**
Cortinarius limonius, **eldspindling**
Cortinarius multiformis, **lökspindling**
Cortinarius ochrophyllus, **ockraspindling**
Cortinarius pholideus, **tofsspindling**
Cortinarius quarciticus, **kvartsspindling**,
 U, Christer A, Det Tuula N
Cortinarius rubellus, **toppig giftspindling**, U,
 mossy, Picea dom. Forest, Det Anders D,
 Foto Siliva P
Cortinarius sanguineus, **blodspindling**
Cortinarius semisanguineus, **rödskivig kanelspindling**
Cortinarius sommerfeltii, **mörk kanelspindling**,
 U, sphagnum, Mattias A, Det Håkan L
Cortinarius stillatitius, **honungsspindling**
Cortinarius traganus, **bockspindling**
Cortinarius trivialis, **trappspindling**
Crepidotus mollis, **mjukmussling**
Cudonia circinans, **mössmurkling**
Cystoderma amianthinum, **ockragul grynskevling**
Fomes fomentarius, **fnöskticka**
Fomitopsis pinicola, **klibbticka**
Fomitopsis rosea, **rosenticka**
Gerronema cf xanthophyllum, U, ängsgranskog,
 långt nedbruten granlaga, Christer A
Gloeophyllum sepiarium, **vedmussling**
Gomphidius glutinosus, **citronslemskevling**
Gomphidius roseus, **rosenslemskevling**
Gymnopilus penetrans, **fläckig bitterskevling**
Gymnopilus picreus, **mörkfotad bitterskevling**, U,
 granlaga i ängsgranskog, Christer A, conf M2
Gymnopus acervatus, **tuvnagelskevling**, U,
 barrskog, Sven D, Det Stig J, conf Mikael J
Hydnum repandum, **blek taggsvamp**
Hygrophorus hedrychii, **björkvaxskevling**
Hygrophorus olivaceoalbus, **olivvaxskevling**
Hygrophoropsis aurantiaca, **narrkantarell**
Hygrophorus persicolor, **rosa vaxskevling**, U, Birgitta D
Hygrophorus piceae coll., **granvaxskevling**
Hypholoma capnoides, **rökslöjskevling**
Infundibulicybe gibba, **sommartrattskevling**
Inocybe lacera, **mörktråding**, U,
 barrskog, Christer A, Det Stig J
Laccaria bicolor, **tvåfärgad laxskevling**
Laccaria laccata, **laxskevling**
Lacrymaria glareosa (GB), sandig vägkant,
 Christer A, conf Henning K
Lactarius deterrimus, **blodrisk**
Lactarius helvus, **lakritrisk**
Lactarius mammosus, **mörk kokosrisk**
Lactarius musteus, **tallrisk**

Lactarius necator, **svartrisk**
Lactarius rufus, **pepparrisk**
Lactarius torminosus, **skäggrisk**, U, granskog!, Joachim K
Lactarius trivialis, **skogsrisk**
Lactarius uvidus, **lilarisk**
Lactarius vietus, **grårisk**
Leccinum niveum, **kärrsopp**
Leccinum scabrum, **björksopp**, U, Birgitta och Sven D
Leccinum versipelle, **tegelsopp**
Lentaria dendroidea, U, barrskog-mest tall,
 Christer A, Det Ilkka K och Ibai O, (GB)
Leotia lubrica, **slemmurkling**, U, Hans A, conf Michael K
Lepiota clypeolaria, **spenslig fjällskevling**,
 Mattias A, conf Michael K
Lepiota magnispora, **gulflockig fjällskevling**, U,
 näringsrik granskog, Mattias A, conf Michael K
Lepista flaccida, **dropprattskevling**, U,
 granskog, Mattias A, conf Michael K
Lycogala epidendrum, **vargmjölk**
Lycoperdon perlatum, **vårtig röksvamp**
Mycena epipterygia, **flåhätta**
Mycena laevigata, **halhätta**, U, barrskog-djupt
 i väggmossa, Christer A, Det Michael K
Mycena pura, **rättikhätta**
Oligoporus caesius, **blåticka**, U, gran, Birgitta D
Ossicaulis lignatilis, **vedtrattskevling**, U,
 ängsgranskog, Christer A, conf Mikael J
Pleurotus dryinus, **ringmussling**
Stropharia hornemannii, **stor krag skevling**
Lycoperdon pyriforme, **gyttrad röksvamp**,
 U, grustag, Christer A, Det Mikael J
Marasmiellus perforans, **barrbrosking**
Paxillus involutus, **pluggskevling**
Peziza badia, **brunskål**, U, sandy road in heath
 forest, Christer A, conf Karen Hansen
Phellinus conchatus, **sälgticka**
Phellinus igniarius, **eldticka**
Phellinus lundellii, **björkeldticka**, U,
 på murken björk, Gunilla K
Phellinus nigricans, **svart eldticka**, U, björkm Lars-Inge H
Phellinus populicola, **stor aspticka**
Phellinus tremulae, **aspticka**
Pholiota lubrica, **rödbrun slemflamskevling**,
 U, Mattias A, conf Michael K
Pholiota scamba, **liten flamskevling**, U,
 murken ved, Mattias A, conf Michael K
Pleurotus dryinus, **ringmussling**, U, granlaga, Lars-Inge H
Pleurotus pulmonarius, **blek ostronmussling**,
 U, björkstubbe, Lars-Inge H
Rhodocollybia butyracea f. asema, **horngrå nagelskevling**,
 U, Gunilla K, conf Michael K
Rhodocollybia butyracea f. butyracea, **mörk nagelskevling**
Rickenella fibula, **vaxnavling**

Svart trumpetsvamp, *Craterellus cornucupoides*. Foto: Thomas Læssøe.

Russula aeruginea, **grönkremla**
Russula claroflava, **gulkremla**
Russula clavipes (= *elaeodes*), **olivsillkremla**
Russula consobrina, **nässelkremla**,
 U, ängsgranskog, Christer A
Russula decolorans, **tegelkremla**
Russula emetica, **giftkremla**
Russula favrei, **gransillkremla**, U,
 örtrik granskog, Lars-Inge H
Russula paludosa, **storkremla**
Russula rhodopoda, **lackkremla**
Russula vinosa, **vinkremla**
Russula xerampelina, **sillkremla**, U, Birgitta D
Stereum submentosum, **alskinn**, U, Birgitta D
Stropharia hornemannii, **stor kragsskivling**,
 U, Joachim K, conf Mikael J
Suillus bovinus, **örsopp**
Suillus variegatus, **sandsopp**
Thelephora terrestris, **vårtöra**, U, sandig skogsväg, Christer A
Tremella foliacea, **brunkrös**, U, på Stereum på
 björk i barrskog, Christer A, conf Michael K
Trichaptum abietinum, **violticka**
Tricholoma aestuans, **bitter riddarmusseron**,
 U, barrskog, Christer A, conf Michael K
Tricholoma fucatum, **rökmusseron**
Tricholoma inamoenum, **luktmusseron**
Tricholoma saponaceum, **såpmusseron**, U,
 barrskog, Lars-Inge H, conf Michael K
Tricholoma stiparophyllum, **rättikmusseron**
Tricholoma virgatum, **gallmusseron**
Tricholoma viridilutescens, **gulgrön kantmusseron**
Tricholomopsis decora, **stubbmusseron**

Tubaria confragosa, **ringskråling**
Vesiculomyces citrinus, **gulskinn**, U,
 gran, Sven D, mikrosk. Gunilla H
Xerocomus ferrugineus, **sammetsopp**

Rödlistade arter

Amylocystis lapponica, **lappticka**, VU
Fomitopsis rosea, **rosenticka**, NT
Phellinus populicola, **stor aspticka**

Pasture with some deciduous trees

Ilkka Kytövuori

12/2014

Ilkka stannade till vid Tynderö kyrka och samlade bland annat trådingen *Inocybe lanatodisca* som vi även fann på Alnö kyrkogård och som Ellen determinerade. Här på Tynderö kyrkogård har Stefan Grundström även funnit en rödlistad blomma: sanddraba (*Draba nemorosa*). Från kyrkogården utgår även en skogsstig som Skogsstyrelsen ordnat.

Marasmius oreades
Cortinarius triumphans
Inocybe lanatodisca det. E. Larsson

Gibbellula pulchra, svampmonster som angriper och dödar spindlar. Foto: Jens H. Petersen, www.mycology.com.

604731 6916747

31 Vattjomåsen

Medelpad, Tuna socken
hassel med lövskog, kalkrik mark

Ledare: Jan-Olof Tedebrand
Skrivare: Anders Dahlberg
Datum: 9 september, 2014
Deltagare: Christer Albinsson, Anders Dahlberg, Franziska Egger, Karen Hansen, Lello Hund, Jan Olsson, Stig Jacobsson, Tommy Knutsson, Thomas Læssøe, Anne Molia, Silvia Pioli, Jan-Olof Tedebrand, Gösta Åslund.

Gammalt kulturlandskap

Vattjomåsens hassellundar är belägna i Siw Muskos hemmarker vid Matfors samhälle. Vi hade med oss den lokale botanisten Gösta Åslund som berättade att skolbarnen i Matfors för hundra år sedan fick ledigt en dag på hösten för att plocka näringsrika hasselnötter här i länets största hassellundar. Nötfångst reglerades i de medeltida landskapslagarna och plockning av hasselnötter ingår än idag inte i allemansrätten.

Hassellundarna är belägna i en gammal kulturbygd. Evert Badou var professor i arkeologi vid Umeå universitet 1975-1991. Han har lett den arkeologiska utforskningen av Norrland enligt nyare metodik. I boken "Norrlands Forntid" berättar Evert om pollenprover som tagits ur de årsvarviga

sedimenten på botten av Rudetjärn i Vattjomdalen. Man fann pollen från vete och kvävegynnade växter till exempel svinmålla som tyder på gödslad åker. Pollenförekomsten daterades till 2700 f Kr!

Framåt järnåldern blev Vattjomdalen ett stort forntida centrum tack vare bördiga jordar och närheten till den laxförande älven. Här finns 130 gravar fördelade på ett 30-tal platser, stensättningar och husgrundsterasser. Den siste mjölkbonden i byn Vattjom hade sina kor i hasselområdet fram till slutet av 1990-talet. Det såg ut som ett gammalt landskap från bronsåldern när korna betade bland hasselbuskarna.

Naturvårdsinsatser

Siw Muskos har funnit stora ringar med violgubbe (*Gomphus clavatus*) och lilafotad fingersvamp (*Ramaria fennica*) i västra delen av sluttningen som växt igen med gran under 1900-talet, detta granparti är nu biotopskyddat av Skogsstyrelsens drifige naturvårdare Gunnar Selling (granarna delvis nerblåsta i stormen Ivar häromåret). Resten av hasselområdet är skyddat med naturvårdsavtal. Skogsstyrelsens Gunnar Selling lät ta bort frodvuxna granar år 2006 vilket gynnat hasseln och dess funga liksom lundfloran. Det finns jämtländsk silurkalk i sluttningen och bland kärlväxter kan nämnas en utpostlokal för taggbräken (*Polystichum lonchitis*) som annars mest växer i fjällen. Naturskyddsföreningen och Myko har vårutflykter ibland till Vattjomåsen i maj månad då sundsvallsviol (*Viola collina*) och lite senare även skuggviol (*Viola selkirkii*) liksom vårlök (*Gagea lutea*) blommar i hassellundarna.

Bland tidigare svampfynd kan nämnas de sydliga arterna *Clitocybe vermicularis*, *Ganoderma lucidum* på murken björklåga, *Lactarius pyrogalus* och *Russula azurea*. Stig Jacobsson har funnit många trådingar vid sina besök i området till exempel *Inocybe castanea*, *I. microspora*, *I. umbratica* liksom hättlingarna *Conocybe aberrans* och *C. brunneola*. På hassel är ett tiotal vedsvampar funna bland annat grönpricksdyna (*Hypocrea gelatinosa*), gulfotshätta (*Mycena renati*), kantöra (*Hymenochaete tabacina*), kuddticka (*Phellinus punctatus*) och silverhätta (*Mycena polygramma*).

I närheten finns en lärskog där Jan Vesterholt samlade en fränskivling som visade sig vara ny art för vetenskapen: *Hebeloma monticola*. Siw Muskos målade en akvarell av den fräna skivlingen.

Sydsandinaviskt klimat

Vi startade med att gå ner söder om järnvägen där landsvägen slutar. Här nedanför öppen, solbelyst bergsbrant mot åkrar och nedanför den höga banvallen finns de största och äldsta hasselbuskarna i lundar med grova inägoaspar, blåsippor, måbär, skogstry, hägg och en del lönnplantor. Här är mikroklimatet allra varmast, redan kring mitten av mars brukar blåsippor och hassel blomma här medan snön ännu ligger kvar på åkerfälten söderut. Även i hasselområdena längre upp i sluttningen ligger snön ofta kvar medan solvärmens tinat upp marken i det öppna solexponerade läget söder om järnvägen. Tyvärr börjar täta dungar med smågran växa upp under hasseln. Här söder om järnvägen fanns även aspdungar med *Tricholoma frondosae*.

På jakt efter rökpipsvamp

Hassellundarna här på Vattjomåsen är som ljuvligast att besöka i slutet av april då blåsippor och hassel blommor i vårsolen medan snön ännu ligger kvar på åkerfälten framför bergssluttningen. En sådan solig aprildag 2015 vandrade JOT och Lennart Vessberg här i hassellundarna på jakt efter den sällsynta rökpipsvampen (*Urnula craterium*) som vi tyvärr inte fann.

Lello Hund markerade!

Lello markerade under en av de första, stora hasselbuskarna och Anne petade fram strimsporighjorttryffel (*Elaphomyces papillatus*) ur den svarta, kalkhaltiga mulljorden + någon art inom släktet *Hymenogaster*. Lello fick hundgodis som tack för jobbet. Silverhättor och ockratagging växte på hasselved. Vi gick sedan norr om vägen och ovanför åker där Lello sniffade fram ytterligare strimtryfflar under en stor gammal hasselbuske!

Det började regna så vi lämnade Vattjomåsen och intog lunchen under tak vid Torkarlsberget innan vi besökte dagens andra lokal, en fin kalkgranskog vid Runsvik. Thomas Læssøe, Tommy Knutsson och övriga var lyriska över naturen och svampfynden. Det var en riktig höjdardag för svampvänner.

Artlista

Amanita muscaria var. *muscaria*, **röd flugsvamp**
Amanita muscaria var. *regalis*, **brun flugsvamp**
Amphinema byssoides, **kraterskinn**
Annulohypoxylon multifforme, **björkdyna**
Bisporella citrina, **citronskål**
Boletus edulis, **karljohan**
Chalciporus piperatus, **pepparsopp**
Chlorociboria aeruginascens, **grönskål**
Chroogomphus rutilus, **rabarbersvamp**
Clitocybe nebularis var. *nebularis*, **pudrad trattskevling**, U, ängsgranskog med mkt hassel, Christer A, 6917701 / 1563301
Clitopilus hobsonii, **vedmjölmussling**, on Corylus wood, Thomas L, GB
Conocybe echinata, U, soil in tall grass, Thomas L
Coprinellus micaceus, **glitterbläcksvamp**
Coprinus comatus, **grå bläcksvamp**
Cortinarius crassus, **brödspindling**, U, Christer Albinsson, Det Ilkka K
Cristinia helvetica, **repskinn**, U, Corylus wood in Corylus stand, Tommy Knutsson, Det Karl-Henrik L, 6917718 / 1563373
Crucibulum crucibuliforme (= *C. leave*), **brödkorgssvamp**, Tommy K
Cyathicula coronata (= *Crocicreas coronatum*), Thomas L
Elaphomyces papillatus (= *E. striatosporus*), Lello Hund-Anne Molia
Exidia plana (= *E. glandulosa* ss auct.), **giferhättling**
Galerina marginata, **giffhättling**
Ganoderma applanatum, **platticka**, vid basen av hög avbruten asp
Gibellula pulchra, Thomas L
Gomphidius glutinosus, **citronslemskevling**
Gymnopus confluens, **brosknagelskevling**
Hydnum rufescens coll., **rödgul taggsvamp**
Hymenogaster sp., Lello Hund – Anne Molia
Hypholoma capnoides, **rökslöjskevling**
Hypoxylon fuscum, **aldyna**, U, on Corylus in hazel wood, Thomas L
Inonotus obliquus, **sprängticka**
Inonotus radiatus, **alticka**
Ischnoderma benzoinum, **sotticka**
Junghuhnina nitida, **ockraporing**, Det Karl-Henrik L
Lactarius deterrimus, **blodrisk**
Lactarius obscuratus, **alrisk**
Lactarius pyrogalus, **hasselsrisk**
Lactarius pubescens, **blek skäggrisk**
Lactarius scrobiculatus, **svavelrisk**
Leccinum scabrum, **björksopp**
Lycoperdon excipuliforme (= *Calvatia excipuliformis*), **långfotad röksvamp**, U, gräsrig välgkant

Lycoperdon pyriforme, gytttrad röksvamp
Marasmiellus perforans, barrbrosking
Mycena galericulata, rynkhätta
Mycena polygramma, silverhätta
Mycena pura, rättikhätta
Mycena renati, gulfotshätta
Mycena sanguinolenta, mörkeggad blodhätta
Nectria cinnabarina, cinnobergömming
Oligoporus caesius, blåticka
Paxillus filamentosus, alpluggskivling
Paxillus involutus, pluggskivling
Phellinus conchatus, sälgticka
Phellinus igniarius, eldticka, hassel
Phellinus punctatus, kuddticka, hassel
Pleurotus pulmonarius, blek ostronmussling,
 U, stubbe lövved vid foten av bergbrant,
 Christer A, conf M1, 6817728 / 1563477
Plicatura nivea, algröppa
Pluteus atromarginatus, svarteggad sköldskivling
Polyporus ciliatus, sommarticka
Pseudochaete tabacina, kantöra
Pycnoporus cinnabarinus, cinnoberticka
Russula aeruginea, grönkremla
Russula delica, trattkremla
Russula firmula, glanskremla
Russula foetens, stinkkremla, U, hässle
 med gran, asp, hassel, Christer A
Russula nauseosa, strimkremla
Russula pelargononia coll., pelargonkremla,
 hassellund med gamla aspar, (HK 14305)
Russula queletii, krusbärskremla
Russula risigallina var. *risigallina* (= *R. chamaeleontina* Fr.), aprikoskremla
Russula sanguinea, blodkremla, U,
 hässle med gran, asp, Christer A
Russula vesca, kantkremla
Sphaerobolus stellatus, slungboll
Steccherinum ochraceum, ockratagging
Trametes hirsuta, borstticka
Trametes ochracea, zonticka
Trechispora mollusca, spröd mjölporing, U,
 Corylus bark, Thomas L, Det Karl-Henrik L
Tricholoma frondosae, under asp i hassellund, Tommy K
Tricholomopsis rutilans, prickmusseron
Vuilleminia cf coryli, avbarkad hasselved
Xenasmattella vaga (= *Phlebiella sulphurea*), trådsinn
Xeromphalina caudicinalis, bollrostanvling

Kommentar

Conocybe echinata är enligt Funga Nordica vanlig söderut men sällsynt i boreal zon och föredrar näringsrik mark.

Exidia plana är en svart gelésvamp som liknar det vanliga vårtkröset (*E. glandulosa*). Arten finns inte i Ekologisk Katalog och kanske är en sydlig art som dyker upp här i de varma hassellundarna?

Thomas L: *Plana* används för *glandulosa* ss *auct.*, ss *orig er glandulosa* med synonymet *E. truncata*. Rätt förvirrande.

Gibellula pulchra har en märklig ekologi, den angriper och dödar spindlar! Se Jens Petersen suveräna bild av monstret ovan.

Russula risigallina var. *risigallina* anges i Funga Nordica växa med ek och bok i södra Sverige. Ryman skriver under *Russula lutea*, äggkremla: en snarlik form, *R. chamaeleontina*, har hatten aprikosfärgad eller med gul mitt och rosa kant. Arterna kring äggkremlan (*R. lutea*) är dåligt utredda och fylogenetiska studier kan nog ge ökad kunskap.

Russula pelargononia anges i Ekologisk Katalog växa söder om Dalälven i ”lövskog, särskilt hassellundar, med hassel, asp, säl, lind”. Vi ser den i Medelpad mest i asplundar med blåsippor vid foten av varma stup i våra medelpadska sydväxtberg till exempel vid Siljeberget i Selånger socken. Det finns i litteraturen ett koppel med närliggande arter (*R. violacea*, *clariana*, *innocua*). Pågående fylogenetiska studier får utvisa vilka arter vi har inom denna och andra knepiga kremlegrupper. Funga Nordica anger att just *R. pelargononia* ska växa med asparterna *Populus tremula*, *alba*, *canescens* och ha en stark doft av pelargon. Anita och Leif Stridvall diskuterar komplexet i artikel i Jordstjärnan 1987/2: sidan 5-27. Bland belägg av ”pelargonkremla” i mittsvenska området kan nämnas:

Jämtland, Frösö socken, Peterson-Bergers Sommarhagen, betad hagmark med gamla aspar, 27/8 2001, Ruben Walley, (UPS)

Medelpad, Borgsjö socken, hembygdsgården, rik mark under Populus, 25/8 2001, Ruben Walley, 2058 (GENT)

Medelpad, Tuna socken, Torkarlsberget, 28/8 2001, Kjell Olofsson, det Jukka Vauras (UPS)

Steccherinum ochraceum var kul fynd i de varma, sydvända hassellundarna. Denna ockra- till laxfärgade skinnsvamp anges i Ekologisk Katalog växa i örtrik ädellövskog i södra Sverige och på naken ved av liggande stammar och grenar av bok, hassel, alm, ek, lind, säl, rönn.

Tricholoma frondosae är den ”riddarmusseron” som vi har under asp i till exempel sydväxtbergens lundar.

Phellodon niger, svart taggsvamp. Foto: Hjärdís Lundmark.

620606 6932434

36 Vivstaheden

Medelpad, Timrå Socken

Ledare: Jan-Olof Tedebrand
Skrivare: Hans Andersson
Datum: 11 september 2014
Deltagare: Hans Andersson, Inga-Lill Franzén, Ingemar Herber, Margareta Herber, Stig Jacobsson, Gunilla Kärrfelt, Jan Olsson, Jan-Olof Tedebrand

Naturtyp

Den sandiga tallheden med cirka 80-årig tät tallskog in- till Vattenverket i Vivsta har namnet Wifstavarvsmön på gamla kartor. Tallheden har inventerats under senaste 30 åren av Annchristin Suneson, Siw Muskos och andra lokala svampvänner. Sundsvalls Mykologiska Sällskap har ofta lagt senhöstutflykter hit i början av oktober för att plocka riddarmusseroner och andra matsvampar under senhösten. Fynd har även gjorts av rödlistade arter och signalarter till exempel goliatmusseron och tallgråticka.

Under mykologiveckan besökte vi även andra sandtall- hedar bland de vidsträckta sandfälten längs väg 331 mellan

Viksjö och Graninge. Hans Andersson och Tomas Rydkvist från SCA guidade till Hornsjömons sanddynsområde där Tomas bränt flera delområden under olika år. Dessutom guidade Magnus Andersson till fin gammal sandtallhed vid lokalen Långsjömon Norr i Sörgränge Mångfaldspark. Vid Graninge Bruk finns även Viksjömon där Hans Mark- lund och Håkan Lindström ibland strålat samman för att plocka spindelskivlingar till fotoverket Cortinarius Flora Photographica.

Artlista

Albatrellus ovinus, färticka
Amanita muscaria var. *muscaria*, röd flugsvamp
Amanita porphyria, mörkringad flugsvamp, u, tallmo med smågranar, Gunilla K
Amanita rubescens, rodnande flugsvamp
Boletus edulis, karljohan, U, tallmo, Jan O
Boletus pinophilus, rödbrunstensopp, u, Jan O, conf Mikael J
Chroogomphus rutilus, rabarbersvamp
Clitocybe diatreta, blekröd trattskevling, u, Stig J
Clitocybe fragrans, dofttrattskevling
Clitopilus prunulus, mjöltrattskevling
Collybia cirrata, liten nagelskevling
Coltricia perennis, skinnicka, U, Inga-Lill F
Cortinarius albocyaneus, vitviolett spindling

Cortinarius angelesianus, **tovspindling**
Cortinarius armeniacus, **aprikosspindling**,
 U, Jan O, Det Stig J, conf Tuula N
Cortinarius caperatus, **rimskivling**, vanlig
 + kvartsspindling i blåbär och kråkris
Cortinarius clarobrunneus, U, Jan O, Det Karl S
Cortinarius collinitus, **violettfotad spindling**
Cortinarius croceus, **gulskivig kanelspindling**
Cortinarius glandicolor, **toppig umbraspindling**,
 u, tallmo, Jan O, Det Stig J, conf Karl S
Cortinarius hinnuleus, **glesskivig spindling**, u, Inga-Lill F
Cortinarius leucophanes, **gräddspindling**,
 U, tallmo, Jan O, Det Stig J, conf Karl S
Cortinarius mucosus, **hedspindling**
Cortinarius paragaudis, **tegelbandspindling**, U, Inga-Lill F
Cortinarius pinophilus, U, tallmo,
 Jan O, Det Stig J, conf Karl S
Cortinarius quarciticus, **kvartsspindling**, Jan O, Det Håkan L
Cortinarius semisanguineus, **rödskevig kanelspindling**
Cortinarius testaceofolius, **tegelskevig spindling**,
 u, Jan O, Det Tuula N och Karl S
Cortinarius traganus, **bockspindling**
Cortinarius triformis ss Karl, U, Jan O, Det Karl S och Tuula N
Cortinarius turmalis, **tuvspindling**
Cortinarius vibratilis, **gallspindling**, vanlig
Crepidotus applanatus, U, Ingemar H, Det Thomas L
Cystoderma jasonis, **gulköttig grynskivling**
Cystodermella cinnabarina, **cinnoberröd grynskivling**, u, sandig tallmo, Stig J
Entoloma cordae (*E. turbidum*), **granrödling**
Galerina marginata, **gifthätting**
Gomphidius roseus, **rosenslemskivling**
Gymnopilus penetrans, **fläckig bitterskivling**
Gymnopilus picreus, **mörk bitterskivling**
Hebeloma mesophaeum, **diskfränskivling**
Hydnellum ferrugineum, **dropptaggsvamp**
Hygrophoropsis aurantiaca, **narrkantarell**, vanlig tallstubbar
Hypholoma capnoides, **rökslöjskivling**
Inocybe soluta, U, Stig J
Laccaria bicolor, **tvåfärgad laxskivling**
Laccaria laccata, **laxskivling**
Lactarius rufus, **pepparriska**
Leccinum scabrum, **björksopp**
Leccinum vulpinum, **tallsopp**
Lycogala epidendrum, **vargmjölk**
Mycena galericulata, **rynkhatta**
Mycena laevigata, **halhatta**, tallved
Paxillus involutus, **pluggskivling**
Phellodon tomentosus, **trattaggsvamp**,
 U, Inga-Lill F, conf Michael K
Pholiota mixta, **blek klibbflamskivling**, u, Jan O, Det Stig J
Pholiota spumosa, **klibbflamskivling**
Pluteus tricuspidatus (= *P. atromarginatus*),

svarteggad sköldskivling
Rhodocollybia butyracea f. *butyracea*, **mörk nagelskivling**
Russula adusta, **svedkremla**
Russula paludosa, **storkremla**
Russula vinosa, **vinkremla**
Sarcodon squamosus, **motaggsvamp**
Stereum hirsutum, **raggskinn**, U, Ingemar H
Suillus bovinus, **örsopp**
Suillus luteus, **smörsopp**
Suillus variegatus, **sandsopp**
Tapinella atrotomentosa, **sammetsfotad pluggskivling**
Tricholoma albobrunneum, **kastanjemusseron**
Tricholomopsis rutilans, **prickmusseron**
Xerocomus ferrugineus, **sammetsopp**
Xeromphalina cornui, **brun bollbrokskivling**, U, Jan O

Rödlistade arter

Cortinarius pinophilus, NT

Kommentar

Boletus pinophilus. Gunilla fann vackert rödbruna *Boletus pinophilus* ("tallkallar") på sandheden som är en karaktärsart och populär matsvamp på de norrländska tallhedarna. Svampvänner säger oftast bara tallkalle. Ingemar och vi andra fascinerades av de vackra prickmusseronerna som prydde tallstubbar.

Flammulaster limmulus. Foto: Thomas Læssøe.

Siw Muskos och Anki Suneson visar svamp på Vivstaheden i Timrå. Foto: Hjärdís Lundmark.

Skogsstyrelsen bjöd in till skogsdag på Vivstaheden om sandtallskogen

Inlandsisen formade de sandtallhedar som i Europa mest finns i Norge, Sverige, Finland och Ryssland. Dessa magra tallmoar hyser kanske 5-10 kärlväxter, mest blåbär, lingon, ljung och mjölon.

Det finns även några sällsynta kärlväxter på nordliga sandhedar, främst mosippa, ryl och smällvedel. Men nere i marken kan finnas 300 olika mykorrhizasvampar. De viktigaste mykorrhizasvamparna bland annat vissa skinnsvampar bildar inga synliga fruktkroppar. En del marksvamparna är knutna till de smågranar och småbjörkar som nästan alltid finns på sandhedarna. Vissa av sandtallhedens marksvampar till exempel goliatmusseron (*Tricholoma matsutake*) och tallriska (*Lactarius musteus*) finner vi i Medelpad och Ångermanland även i de kustnära hållmarkstallskogarna med tunna förnaskikt där tallarna ibland är flera hundra år gamla.

Skogsbrukets metoder med tätare skogar med stort barrnedfall liksom avsaknaden av brand har reducerat arealen lavtallhedar i Sverige. Enligt skogsforskaren Per Sandström vid Sveriges Lantbruksuniversitet i Umeå så har skogsmark med tall av lavtyp minskat från 1,5 miljoner hektar 1955 till 400 000 hektar vid den senaste riksskogstaxeringen, alltså en

minskning med 70 procent på 50 år. Dessutom är de flesta äldre sandtallskogar idag år 2015 överförda till tallungskogar efter kalhyggesbruk sedan 1950-talet men kan ändå som Vivstaheden ha fina naturvärden. De små arealer som finns kvar med gammal sandtallskog med lång skoglig kontinuitet borde bli föremål för naturvårdsinventering där de finaste objekten sparas som reservat medan modifierat skogsbruk sker på övriga områden så att fungan och annan mångfald i äldre sandtallskog kan leva vidare.

Vivstaheden nära Vattenverket och Timrå ishall har varit populärt utflyktsmål för svampvänner inom Sundsvalls Myko. Anki Suneson och Siw Muskos har varit här tillsammans under många höstar, plockat matsvampar och färgsvampar och även lämnat uppgifter om funna svamparter till Timrås kommunekolog Stefan Grundström. Efter rundvandring på Vivstaheden har Anki och Siw via gångtunneln under europavägen även vandrat omkring på sandhedarna vid Tallnäs och Wifstavarvstjän. I

början av oktober har myko även haft programlagd utflykt hit till Viststaheden och vissa år fyllt svampkorgarna med riddarmusseroner.

Skogsstyrelsen och dess tjänsteman Niclas Wallin ordnade intressant skogsdag på Viststaheden 29 september 2015 i ett 80-årigt tallbestånd intill Indalsälven på cirka 10 hektar som uppkommit efter kalhuggning. Den tätortsnära tallheden omges av stora bostadsområden och Timrå centrum. Skogspartiet genomkorsas av stigsystem där Timråbor flitigt motionerar. Trampet eroderar marken och blottlägger sanden vilket gynnar sporetableringen för många marksvampar. Vi såg tydligt fler marksvampar intill stigarna än ute i tjock mossförna under tallarna. De flesta svampfynden här på Viststaheden hör hemma på nordliga, sandiga sura tallhedar till exempel tallgråticka (*Boletopsis grisea*). Men flera av fynden till exempel rosenfotskremla (*Russula roseipes*), lammsticka (*Albatrellus subrubescens*), druvfingersvamp (*Ramaria botrytis*) och stor blodspindling (*Cortinarius phoeniceus*) antyder inslag av kalkpartiklar i åsgruset som inlandsisen fört hit. Allra finaste svamppartiet för marksvampar är den cirka 170 år gamla tallskogen med tunt förnaskikt mellan Vifstavarvstjärnen och motorvägen.

Hyggesfritt skogsbruk, tätortsnära skogsbruk, sandtallhedens funga

Temat för skogsdagen var hyggesfritt skogsbruk, tätortsnära skogsbruk och sandtallhedens funga. Skogsdagen samlade cirka 30 personer bland annat personal från Skogsstyrelsen, Skogssällskapet, Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU), Länsstyrelsen, SCA, enskilda skogsägare och kommunalt ansvariga för skötsel av kommunskogar. Det blev intressanta diskussioner om markkontinuitet, hyggesfritt skogsbruk och olika skötselmetoder.

Litteratur om sandtallhedens svampar

De finska mykologerna Henry Väre, Esteri Ohenoja och Rauni Ohtonen har skrivit artikel om "Macrofungi of oligotrophic Scots pine forests in northern Finland" i tidskriften *Karstenia* 36:1, 1-18, 1996. De samlade svampar på 14 ytor på 10-200 år gamla tallskogar på sandmark som betas av renar i finska Lappland. De lyckades identifiera 207 svamparter, 152 av arterna växte i samliv med tall. De fann 35 olika arter inom släktet spindelskivlingar. Fyra arter dominerade: sandsopp (*Suillus variegatus*), pepparriska (*Lactarius rufus*), tegelkremla (*Russula decolorans*) och storkremla (*Russula paludosa*). De norska svampforskarna Tor Erik Brandrud och Egil Bendiksen har skrivit utmärkt artikel om marksvampar i nordliga sandtallhedar i norska tidskriften *Agerica* 2014, volym 35.

Håkan Lindström och Karl Soop har intresserat sig för tallhedens funga. Karl har till exempel beskrivit *Cortinarius pinophilus*, *pinophilus* betyder "tallälskande".

Kerstin Varenius bestämmer svamp i labbet!

Flera svampinventerare var med på skogsdagen. De berättade om svårigheten att pricka in svamptoppar när svamparnas fruktkroppar visar sig på tallhedar. Det kan gå årtal mellan goda svampår. Radioprogrammet Naturmorgon hade hösten 2015 intervju i fält med svampforskaren Anders Dahlberg och hans elev Kerstin Varenius. Kerstin åker runt i landet och med en klubba bankar hon ner ihåliga rör i marken. Sedan kan hon filtrera fram myceltrådarna i markproverna och bestämma svamparternas mycel på artnivå inne i labbet. Helt fantastiskt!

Kerstin berättade att ett enda markprov kunde innehålla mycel från fler än hundra svamparter.

Hon hade även funnit att de flesta av de vanligaste marksvamparna verkar ha återvänt till en kalhuggen skog efter 60 år, återetableringen underlättas självklart om det finns äldre skog i närheten. Den mesta sporspridningen sker nämligen inom ett par hundra meter från en fruktkropp.

Kanske våra svampinventerare om några år bankar ner rör på sina skogsytor och inte blir oberoende av om fruktkropparna behagar visa sig. Kerstin Varenius kommer att redovisa resultaten av sina markstudier på tallhedar runtom i landet under år 2016.

Litteratur om sandtallhedens funga

Särskilt intressant är kalktallheden som hyser många rödlistade och sällsynta svamparter till exempel frygisk spindling (*Cortinarius phrygianus*) och rosaskivig vaxskivling (*Hygrophorus calophyllus*). En sådan kalktallhed är Lombäcksheden i Borgsjö socken som är en av de mest inventerade tallhedarna i landet, se rapport på www.myko.se och länkarna "publikationer" och "övrigt". Rapporten beskriver 206 funna marksvampar på Lombäcksheden, varav 61 olika spindelskivlingar. SCA och Tomas Rydkvist har lovat att i samarbete med länsstyrelsen naturvårdsbränna de finaste partierna på Lombäcksheden. De norska svampforskarna Egil Bendiksen och Tor Erik Brandrud har skrivit läsvärd rapport om marksvampar i norska sandtallhedar: <http://www.nina.no/archive/nina/PppBasePdf/rapport/2014/1042.pdf>

Kalktallskog på sanddynsfält och skalgrus

Bland övriga intressanta sandtallhedar i Medelpad kan nämnas sanddynsskogen på skalgrus vid Björköviken i Njurunda socken som Siw Muskos inventerat och skrivit rapport om, Länsstyrelsens rapport 2007:13. Här finns typlokalen för motaggsavamp, *Sarcodon squamosus* men även frygisk spindling (*Cortinarius phrygianus*) och olika musseroner till exempel lakritsmusseroner (*Tricholoma apium*). Sandtallskogen biotopskyddades på förslag från Siw Muskos och Jan-Olof Tedebrand. Siw Muskos har även inventerat sandtallskog på skalgrus vid Bergafjärdens badplats i Njurunda socken och där funnit bland annat

Pholiotina arrhenii. Foto: Thomas Læssøe.

goliatmusseron (*Tricholoma matsutake*) och den sydliga tårkremlan (*Russula sardonia*, det Stig Jacobsson). Under tall i gamla sandtag vid Mjösundsmon i Njurunda socken har Siw noterat bland annat blåfotad taggsvamp (*Sarcodon glaucopus*). Bland andra sällsynta marksvampar som Siw Muskos noterat på sandmark under tall kan nämnas enda fyndet av guldvoxskivling i Medelpad under gamla tallar på Ljunganåsen i Tuna socken.

Japanska läckerheten *Lyophyllum shimeji* på Timrås sandtallhedar

Timrås kommunekolog Stefan Grundström och Thomas Lindström från Skogssällskapet inledde.

Timrå kommun har nyligen börjat anlita Skogssällskapet för skötseln av kommunens egna skogar. Skogssällskapet sköter många kommunägda skogar runtom i landet och besitter en särskild sakkunskap ifråga om tätortsnära skogar för rekreation och friluftsliv. Stefan berättade om de vidsträckta sandtallskogarna längs Indalsälven i Timrå kommun. Hela Timrå centrum vilar på sandåsen. Under mykologiveckan hösten 2014 besökte vi även tallparken vid Berglunda kyrkogård med 150-åriga tallar som även

ligger längs Indalsälven i anslutning till Vivstaheden, se artlistan från Berglunda och bilden av glada mykologer vid stor grupp med musseronen *Lyophyllum shimeji*. Vid tallkyrkogården Berglunda finns även en tydlig kalkpåverkan eftersom rosenfotskremla (*Russula roseipes*) var vanlig art i gräsmattorna.

Skogshistoriken på Vivstaheden

Stefan och Thomas visade flygbilder från 1960-talet över skogsbeståndet här på Vivstaheden.

Stefan påpekade att flygbilder över svenska landskap finns sedan 1920-talet och är utmärkta faktaunderlag för diskussion om landskapets förändringar senaste hundra åren. Flygbilden visade äldre tallskog intill ungskogen som säkerligen gynnat etableringen av mykorrhizasvampar efter kalhuggningen. Kvarstående små tallar torde även gynnat etableringen av mykorrhizasvampar i det nya beståndet. En slutsats blir att de stora kalhyggen på hundratals hektar utan lämnade träd som togs upp på 1960- och 1970-talet i Norrland varit förödande för arternas möjlighet att återetablera på hyggesytorna. Mindre hyggen och lämnade träd och trädgrupper underlättar återetableringen av bland

Rostvampen *Melampsora vernalis* på mandelblom i Tynderö skärgård, det Lars Ericson. Foto: Håkan Sundin.

annat marksvampar. Äldre bestånd bör finnas kvar som spridningskällor i en trakt vilket skulle underlättas av mer ekologisk landskapsplanering. Hyggesfria metoder och mer stormsäkra blandskogar skulle även vara positivt för återetableringen av bland annat marksvampar.

Under rundvandringen kunde vi även i nuvarande 80-åriga tallbestånd se från decimeterhög till meterhög tallplantor här och var inne i beståndet. Vid avverkning av sandtallskogar bör helst ingen förröjning ske av småtallar, de gör bättre nytta av att finnas kvar och växa in i nya beståndet (däremot bör smågranar kunna förröjas bort). Lämnade småplantor liksom enstaka eller grupper av hänsynsträd har nog stor betydelse för att få mycel av särskilt ovanliga mykorrhizasvampar att överleva avverkning och kunna växa in i nya skogen. Sparande av fröträd liksom föröjning under skärm har nog även stor betydelse, även om träden avverkas bort efter 10–15 år så kan mycel ha hunnit etableras på de naturligt etablerade plantorna.

Skogsstyrelsens målbilder för sandtallheden

Oskar Forsberg berättade att Skogsstyrelsen år 2013 i dialoggrupper tog fram cirka 30 så kallade ”målbilder” för att underlätta för skogsägare och tydligt visa på konkreta, praktiska insatser med naturvård i skogen. Målet är att stimulera fram bättre naturvårdshänsyn inom skogsbruket utöver skogsvårdslagens ribba för naturhänsyn. En målbild är nyligen framtagna för just sandtallheden och denna målbild är nu ute på remiss till december 2015. Sandtallheden är även klassad som hänsynskrävande biotop. Sådana här tydliga målbilder för naturhänsyn har länge efterfrågats inom det praktiska skogsbruket och borde nu förhoppningsvis kunna bidra i viss mån till bättre naturhänsyn närmaste åren. Målbilderna kan laddas ner som faktablad på hemsidan www.skogsstyrelsen.se

Brand, renbete, skogsbete formade förr den nordliga tallheden

Vi berörde även renbetet som förekom här kring Timrå ända in på 1930-talet. Skogsbetet var allmänt förekommande i trakten fram till 1940-talet. Både renbetet och skogsbetet hade en positiv inverkan på tallföryngring och tallhedens marksvampar genom att förnaskikten hölls tillbaka och bara erosionsytor skapades där tallplantor kunde etableras. Vi tittade på de stora bestånd med kråkris som även etablerat sig i de tjocka mosstäckena. Kråkriset avger gifter som inte bara dödar tallplantor utan även negativt påverkar markens mikrofauna och mycelnäten nere i marken. Vi pratade om svårigheten att bränna sådana här tätortsnära tallheter intill stora bostadsområden.

Granifiering av sandhedarna när branden uteblir

Vad göra när moss- och förnaskikten blir allt tjockare på nordliga tallheter och granen tar över?

Vi kunde under rundvandringen konstatera att de intressanta svamparterna fanns där sanden blottats längs stigarna medan få marksvampar verkade trivas i decimetertjocka skikt av mossförna som dominerade mellan motionsstigarna. Här började gran vandra in, en utveckling som idag sker över hela landet. Vi konstaterade att denna granifiering missgynnar både tallens alla arter och även virkesproduktionen.

Över stora skogsområden i Norrland finns idag en brist även på ny asp, sälg och rönn till följd av älgbetet vilken är ett stort problem för naturvården. Mängder av arter är bundna till äldre lövträd och död lövved. Tallen har klart högre tillväxt än granen på svaga och medelgoda marker enligt senaste forskningen. Professor Urban Nilsson vid Institutionen för sydsvensk skogsvetenskap säger i tidningen Skogsland 23/10 2009: ”Idag väljer många skogsägare att plantera gran på tallmark för att slippa betesskador och förstörda planteringar. Tillväxtmässigt är det mycket allvarligt. I norra Sverige innebär det att vi genom att plantera gran på tallmark riskerar halvera produktionen. Det här bör man vara medveten om när man tar beslut om hur klövviltet ska förvaltas”. Därför talar både mångfaldsargument och produktionsargument för att minska älgstammen i vissa områden, öka andelen tallföryngringar i Sverige på bekostnad av granplanteringar och även att låta lövträd vara kvar mer än idag vid röjningar och gallringar.

Kalhyggesbruk kontra hyggesfria metoder

Hampus Holmström från SLU Umeå och Skogssällskapet hade ett pass där han berörde de olika målen för tätortsnära skogar: ekonomiska, biologiska och rekreativmässiga. Sundsvalls kommuns skogsförvaltare Hans Asplund bidrog med sina erfarenheter av svåra stormskador i de grandominerade skogarna runt Sundsvalls bostadsom-

råden. Det är knepigare att få till hyggesfritt skogsbruk av montona hundraåriga granskogar än av tallhedens skogar. Man får ta upp smärre hyggen och starta om med nytt skogsbestånd med högre lövandel, mer olikåldrig skog och inte alls gallra äldre skog för att klara framtida stormar. Gallring av äldre enskiktad granskog har lett till enorma stormskador senaste åren i de mittsvenska skogarna. Hampus visade även fina staplar över ekonomiskt utfall av kalhyggesbruk och hyggesfritt skogsbruk. Ekonomiskt var det större skillnad till förmån för hyggen i granskogar än i tallskogar där skillnaden var liten. Hampus berättade även att vissa kommuner börjat räkna fram ekonomiska hälsovinster av att folk är ute och rör sig och motionerar i de tätortsnära skogarna. Slutligen betonade Hampus att hans tabeller inte var någon absolut sanning utan byggde på studier av vissa, enskilda bestånd.

Den artrika tallheden

Vi konstaterade lite död ved och få vedsvampar under rundvandringen på sandheden, marksvamparna var dominerande. Cirka 230 svamparter växer i samliv med tall i de nordiska skogarna (granen har cirka 330 olika svampkompisar och björken cirka 180). Ett fascinerande faktum lyftes fram nämligen att en sådan här sandig tallhed med inslag av björk och gran hyser 5–10 kärlväxter men kanske 2–300 olika arter av marksvampar. Den sandiga, magra tallheden är alltså inte artfattig utan hyser en rik biologisk mångfald av marksvampar.

Viktigare nätverk än Internet!

Jan-Olof Tedebrand guidade runt på tallheden och visade representanter för de olika svampgrupper som hör hemma på sandig tallheden. Vi tittade även på det vita luddet under lav och mosstäcket som är den egentliga svampen och fick lära oss att en kvadratmeter skogsmark hyser mellan 10 000 till flera miljoner rotspetsar som växer ihop med olika svampar! Därmed förlängs trädens upptag av vatten och näringsämnen tusenfalt. Numera har forskarna funnit att samlivet nere i marken inte bara sker mellan till exempel kantarell och gran. Kolhydrater rör sig i det vittförgrenade nätverket så att träd som står magert till kan få näring från träd som står på bördigare mark. Det finns forskare som börjar hävda att det underjordiska nätverket av svampar är långt viktigare än internet. Svamparna är de stora hjältarna i berättelsen om planeten jorden. Lundaprofessorn Håkan Wallander har skrivit en hel bok om flödet av näringsämnen i skogen och om svamparnas avgörande roll: "Jord, funderingar om grunden för vår tillvaro" (2014). Boken är tyvärr redan slutsåld men finns kanske antikvariskt. Agrarhistorikern Janken Myrdal har skrivit en läsvärd recension av boken för biblioteken: <http://tidskriftenrespons.se/recension/svamparna-ar-hjaltarna-i-berattelsen-om-jorden>

Dominerande svampgrupper på sandtallheden

Trots dålig svamptillgång så kunde vi konstatera att bruna spindelskivlingar dominerade främst aprikosspindling (*Cortinarius armeniacus*), *C. clarobrunneus*, rödskivig kanelspindling (*C. semisanguineus*) och toppig umbraspindling (*C. glandicolor*). Musseroner är en annan stor grupp på sandiga tallheter och vi såg kastanjemusseroner (*Tricholoma albobrunneum*). Även goliatmusseron (*Tricholoma matsutake*) är funnen på sandheden i område med äldre tallar. Vi fann även taggsvampar bland annat motaggs-vamp (*Sarcodon squamosum*) som är vanlig på tallheter i mittsvenska området. I ett gammalt grävt dike vid Vattenverket växte talltaggsvamp (*Bankera fuligineoalba*) som vi mittsvenska området även finner i bergig hållmarksskog. Tallgråticken (*Boletopsis grisea*) är funnen på Vivstaheden.

En intressant svampgrupp som blivit föremål för stort intresse under senaste åren är de stora gulaktiga korallfingersvamparna inom släktet *Ramaria*. Skogsstyrelsens praktbok om "Signalarter i Skogen" har uppslag om korallfingersvampar. Under rundvandringen besåg vi en sådan stor vackert höggul klump. Här i samma område på Vivstaheden har vi även funnit blekgula Ramariaklumpar. Det är knepigt att utan specialkunskap sätta rätt artnamn på de här stora ramariorna. Den utmärkta matsvampen druvfingersvamp (*Ramaria botrytis*) är även funnen här i den 80-åriga tallskogen.

Nästan ingen död ved

Död ved saknades eftersom man plockat bort fallna träd. Under rundvandringen såg vi bara tallstubbar från gallring för 20-30 år sedan. Helt dominerande svamp på stubbar och rötter var rökgrå slöjskivling (*Hypholoma capnoides*) som växte i stora mängder. Denna svamp står som ätlig i många svampböcker men här i Medelpad lär vi inte längre ut några stubbssvampar som matsvampar. Det finns nämligen stubbssvampar som rentav är giftiga. Dessutom såg vi vackra prickmusseroner (*Tricholomopsis rutilands*), Färgarsvampen sammetsfotad pluggskivling (*Tapinella atrotomentosa*) och falsk kantarell (*Hygrophoropsis aurantiaca*) var även vanliga på tallstubbar och tallrötter.

Framtidens skogsbestånd på tallheden formas vid röjningar

Bosse Magnusson och Sten Edlund från Skogsstyrelsen visade exempel på tre stycken olika röjningsalternativ i en tjugoorig tallungskog på Timrå tallhed i kanten mot industriområdet. Det var en yta som röjdes mera traditionellt och en yta som främst hade inriktningen att skapa lite skiktning i beståndet. Den tredje ytan hade målet att ge utrymme för några utvalda träd, både tall och löv som senare skulle bli dominerande i beståndet. Meningen var att man redan på röjningsstadiet borde kunna välja ut framtida stormfasta evighetsträd bland tallarna.

**Marianne Leckström och Gerda Stenström på "Goliatberget" (Barstaberg) med utsikt över Åvikebukten.
Foto: Lennart Vessberg.**

Goliatmusseron – dyrbar läckerhet!

Niclas Bergius berättade under skogsdagen på Wifstavarvsmön om goliatmusseron som under goda svampår kan växa i stora mängder på sandiga, sura tallhedar främst norr om Skellefteälven där flockar med renar betar och skapar markblottor till gagn för marksvamparnas sporetablering. Goliat visar sig även i Medelpad och Ångermanland under goda (=regniga) svampår både på tallhed och i kustnära bergiga hållmarkstallskogar men aldrig i sådana mängder som på de vidsträckta sandhedarna i norra Norrland. Under svenska mykologiveckan 2011 hos Sonja Kuoljok och Mats Karström i Jokkmokk fann vi mycket av goliat och även jättemusseron (*Tricholoma colossus*) på sandhedar med gammal tallskog bland annat vid Pärälven. Vi blev även bjudna på delikat och mustig goliatsoppa!

Niclas Bergius hade siffror över skörd av goliatmusseron och påpekade att svampvärdet rentav var högre än virkesvärdet. Ett problem är dels att riktiga svamptoppar med god tillgång på goliatmusseroner inträder bara några gånger per årtionde dels att svampplockare måste mobiliseras med kort varsel under de dagar och veckor då goliat går till en masse. Kanske konstbevattnings av goliathedar intill älvar och sjöar i Norrbotten kunde fixas med landsbygdsstöd eller EU-bidrag? Niclas berättade att han nästan varje år besöker

de nordliga sandhedarna och funderar kring dessa frågor med strategiskt viktiga personer. Han är även engagerad i stort, delvis EU-finansierat projekt för att naturvårdsbränna inom 90 stycken skyddade Natura 2000-områden från Pajala i norr till Växjö i söder, se artikel i SMT 2014/2 om "Naturvårdsbränning – första hjälpen för en lång rad svamparter".

Niclas har fina bilder och information om goliatmusseron på hemsidan: <http://goliatmusseron.blogspot.se/>

Marianne Leckström njuter av sitt fynd.
Foto: Lennart Vessberg.

Goliatmusseroner i sin dyraste utvecklingsfas.
Foto: Lennart Vessberg.

Fortsatt fokus på den nordliga sandtallheden

Niclas Wallin delade avslutningsvis ut Skogsstyrelsens broschyr om "Hyggesfritt skogsbruk" med Lasse Bengtsson och Sverker Rosell som författare. Dropptaggsvamp med lingondroppar pryder framsidan och ett uppslag handlar om just sandtallheden, man rekommenderar skärmtällning vid avverkningar med ca 30–50 evighetsträd per hektar för de finaste gamla sandtallskogarna med lång kontinuitet. Man skriver även att gamla sandtallskogar på kalkmark kan vara extra skyddsvärda. Under färder till svenska mykologiveckor söderut brukar sundsvallsmykologerna alltid stanna till i de fina kalksanddynerna vid Billudden där Dalälven rinner ut i havet. Här brukar vi kunna beskåda frygisk spindling (*Cortinarius phrygianus*), lilaköttig taggsvamp (*Sarcodon fuligineovioalceus*), läcker riska (*Lactarius deliciosus*) och annat skojigt!

De frågor vi diskuterade under skogsdagen om tätortsnära skogsbruk, hyggesfria metoder, sandtallhedens marksvampar tillhör de frågor som idag år 2015 är i skogsdiskussionens centrum. Skogsstyrelsen och Niclas Wallin fick tack för en välordnad och spännande skogsdag i Timrå kommuns täortsnära sandtallhedar och rekreationsskogar. Önksvärt vore att de nordliga sandtallhedarna inventerades, att de allra finaste och få återstående områdena med gammal tallskog som har skogskontinuitet avsätts som reservat samt att andra sandtallhedar med höga naturvärden sköts med modifierade metoder innefattande bränning. Samerna bör få miljöstödet för att de betar av sandiga tallhedar med renhjorlar.

Tryffelsvinet Jan-Olof bökter under hasselbuskarna medan Mikael Jeppson och John Granbo roat ser på. Foto: Ellen Larsson.

692773 158232

13 Vränsta

Medelpad, Alnö socken, gammal hassellund på alnökalksten

Ledare: Jan-Olof Tedebrand
Skrivare: Jan-Olof Tedebrand
Datum: 12 september 2014
Deltagare: John Granbo, Eva Grönlund, Mikael Jeppson, Ellen Larsson, Jan-Olof Tedebrand, Maj Thulin, Bibbi Wallqvist

Naturtyp

Här vid byn Vränsta finns enda hasselbeståndet på Alnön med gamla, grova och höga hasselbuskar. Blåsippa (*Hepatica nobilis*) och trolldruva (*Actaea spicata*) är vanliga i mulljorden och indikerar kalkförande alnögångar. Tyvärr hade svamparna inte kommit igång på grund av sommartorkan och regnskurarna i augusti hade inte fallit över Vränsta by. Vi grävde förgäves (se bild) efter tryfflar. Jeppson konstaterade annars att området hade rätt förutsättningar att hysa tryfflar: gamla hasselbuskar i varmt sydläge, kalkrik jordmån och

milt havsklimat. Hasselparasiten vätters samlades år 1893 på "Alnö" och belägg finns i Lundaherbariet. Men enligt Ölands Flora så kan vätters växa som rotparasit på lite av varje till exempel på skogstry. Så K. Holm kan ha funnit vätters på annan lokal än just vid Vränsta på norra Alnö.

Naturvårdsbedömning

Sådana här äldre hassellundar tillhör de naturtyper som räknas upp i Skogsvårdslagen 7:17 som hänsynskrävande biotoper och som bör bevaras vid skogsåtgärder. Hassellundarna här i Vränsta och intilliggande hästbetade ängsmark med mandelblom (*Saxifraga granulata*) och råttsvans (*Myosurus minimus*) är även inrapporterade till Sundsvalls kommuns stadsbyggnadskontor. Det finns nämligen ett mycket starkt tryck att bosätta sig och bygga villor på Alnön. I den fördjupade översiktsplan (FÖP) för Alnö som kommunen nyligen antagit har man dock tydligt angett att den speciella natur- och kulturmiljön på norra delen av ön ska värnas och försiktighet ska ske vid nybyggande.

Artlista

Antrodia serpula, **strävticka**, på *Inonotus radiatus*
Artomyces pyxidatus, **kandelabersvamp**
Bjerkandera adusta, **svedkremla**, U, björk, Bibbi W

Blodspindling är i Funga Nordica uppdelad på *Cortinarius sanguineus* var *sanguineus* och *C. sanguineus* var *vitiosus*. Vi har båda varianterna i Medelpad och Ångermanlands granskogar. Tuula Niskanen har bekräftat fynd av varianten *vitiosus*. På lite rikare tillhedar men även i granskog finner vi även stor blodspindling (*Cortinarius phoeniceus*). De är alla jättefina färgsvampar och beskrivs utförligt i boken om svampfärgning av Hjördis Lundmark och Hans Marklund. Foto: Hjördis Lundmark.

Cortinarius trivialis, trappspindling

Datronia mollis, svartticka

Entoloma araneosum, spindelrödhätting

Flammula alnicola, altotfsskivling, U, Bibbi W

Gymnopilus penetrans, fläckig bitterskivling

Hygrocybe ceracea, spröd vaxskivling

Hygrocybe conica, toppvaxskivling

Hymenogaster griseus, under *Corylus*,

Mikael J, MJ/GB, mikrosk. MJ

Hypholoma capnoides, rökslöjskivling

Inocybe mixtilis, löktråding

Inocybe sindonia, blektråding

Inonotus radiatus, alticka, hassel

Mycena acicula, orangehätta, U, Eva G, conf Michael K

Mycena pura, rättikhätta

Mycetinis scorodoni, lökbrosskivling,

vanlig i mulljordarna

Nectria cinnabarina, cinnobergömming, U, Bibbi W

Phellinus igniarius, eldticka, hassel

Phellinus conchatus, sälgticka

Phellinus punctatus, kuddticka, hassel

Pholiota squarrosa, fjällig tofsskivling

Rhytisma acerinum, lönnens tjärfläck

Kommentar

Antrodiella serpula (= *hoehnelii*) är en sydlig, sällsynt ticka som förut var känd norrut till Hälsingsland. Åke Strid inventerade kring 1970 ett stort antal alskogar i norra, centrala Skandinavien inför sin avhandling om "Wood-inhabiting Fungi of Alder Forests in North Central Scandinavia-Aphylliphorales". Han fann då strävticka i två alskogar vid Umeå. Här i Medelpad är strävtickan mindre vanlig. Vi ser den mest växande på fruktkroppar av *Inonotus radiatus* (alticka) i sydvästbergens hassellundar och i alskogar vid havet och längs åar och sjöar. Vi såg strävtickor i alkärr vid Borgsjön i Borgsjö socken 1986 tillsammans med den norske tickkännaren Leif Ryvarden. Bild och beskrivning finns i Rymans svampbok sidan 166. Utbredningskartan hos Ryman visar att strävtickan i Norge stannar kvar nere kring Oslofjorden, går upp till Umeå i Sverige och bara finns i allra sydligaste Finland. Med de stora databaser som nu byggs upp vid exempelvis norska och svenska Artportalen så bör utbredningskartor i svampböcker framöver kunna bli mer dagsaktuella.

Hymenogaster griseus är enligt Dyntaxa ej känd från Sverige.

643044 6934699

66 Vägsjöknösen, naturreservat, natura 2000

Ångermanland, Häggdånger socken,
gammal kalkbarrskog på diabas,
även asp, björk och sälg

Ledare: Per Sander
Skrivare: Anders Dahlberg
Datum: 12 september 2014

Artlista

Agaricus sylvicola, knölfotad champinjon
Albatrellus confluens, brödticka
Albatrellus ovinus, fårticka
Amanita porphyria, mörkkringad flugsvamp
Ampulloclitocybe clavipes, klumptrattskeivling
Antrodia serialis, knölticka, U, Christer A, conf M1
Boletus edulis, karljohan
Castantinella sp., U rik granskog, Jan O, Det Karl-Henrik L
Chalciporus piperatus, pepparsopp
Cantharellus cibarius, kantarell
Cantharellus lutescens, rödgul trumpetsvamp
Cheimonophyllum candidissimum,
kritmussling, U, asplåga, Jan O,
Chroogomphus rutilus, rabarbersvamp
Clitopilus prunulus, mjölskeivling
Collybia cirrata, liten nagelskeivling
Collybia tuberosa, spetsknölig nagelskeivling
Cortinarius aureofulvus, gyllenspindling,
Stig J, 6934854 / 1601683
Cortinarius aureopulverulentus, puderspindling,
U, rik granskog, Jan O, (GB)
Cortinarius balteatus, bårdspindling,
U, Christer A, Det Tuula N, (GB)
Cortinarius cf barbarorum, U, rik
granskog, Jan O, Det Ilkka K
Cortinarius bififormis, gycklarspindling,
U, barrskog, Lars-Inge H
Cortinarius bivelus, hålskeivling, U,
barrskog med björk, Lars-Inge H
Cortinarius callisteus, lokspindling
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius claricolor, vitkransad spindling
Cortinarius colymbadinus, blåsippsspindling, U, hållmark
med gran och tall, Jan O, Det Ilkka K, conf Tuula N
Cortinarius croceus, gulskivig kanelspindling
Cortinarius illuminus, blekfotad spindling,
U, barrskog, Lars-Inge H

Cortinarius lepidopus
Cortinarius obtusus, jodoformspindling
Cortinarius ochrophyllus, ockraspindling
Cortinarius paragaudis, tegelbandspindling,
U, rik granskog, mikrosk. Jan O
Cortinarius pholideus, tofsspindling
Cortinarius populinus, poppelspindling,
U, Jan O, Det Ilkka K, (GB)
Cortinarius semisanguineus, rödskivig kanelspindling
Cortinarius sordidemaculatus, U, rik
granskog, Jan O, Det Ilkka K, (GB)
Cortinarius spilomeus, rödflockig spindling,
U, barrskog, Lars-Inge H
Cortinarius subtortus, doftspindling, Lars-Inge H
Cortinarius triumphans, mångkransad spindling,
U, med björk i granskog, Dan B
Cortinarius trivialis, trappspindling
Cortinarius vibratilis, gallspindling
Crepidotus cesatii var. *cesatii*, U, aspgren, mikrosk. Jan O
Cystoderma amianthinum, ockragul grynskeivling
Cystodermella granulosa var. *granulosa*,
rostbrun grynskeivling
Flammulaster limulatus, vårtskräling, U, på asplåga, Jan O
Fomitopsis pinicola, klibbticka
Galerina sideroides (= *stylifera*), vedhätting
Gymnopilus picreus, mörkfotad bitterskeivling
Gymnopilus penetrans, fläckig bitterskeivling
Gymnopus acervatus, tuvnagelskeivling
Gymnopus androsaceus, tagelbrosking
Marasmiellus perforans, barrbrosking
Gyromitra infula, biskopsmössa
Hebeloma velutipes, liten tårfränskeivling
Hydnellum caeruleum, blå taggsvamp
Hydnellum peckii, skarp dropptaggsvamp
Hydnum rufescens s.lat., rödgul taggsvamp
Hygrocybe virginea, vit vaxskeivling
Hygrophoropsis aurantiaca, narrkantarell
Inocybe geophylla, sidentråding
Inocybe mixtilis, lökspindling, U, rik gransko, mikrosk. Jan O
Inocybe proximella, U, rik granskog,
mikrosk. Christer A, Det Stig J
Lactarius auriolla, sumpriska, U, Lars-Inge H, Det Ilkka K
Lactarius deliciosus, läcker riska
Lactarius flexuosus, buktriska
Lactarius lacunarum, dyriska
Lactarius scrobiculatus, svavelriska
Lactarius tabidus, småriska
Lactarius torminosus, skäggriska
Lactarius trivialis, skogsriska
Lactarius vietus, gråriska
Leccinum versipelle, tegelsopp
Lentinellus castoreus, bävermussling,
U, murken ved, Lars-Inge H

Exkursionsgrupp på Tynderölandet. Foto: Hjärdís Lundmark.

Leptoporus mollis, **kötticka**, U, gränlåga, Dan B
Lyophyllum decastes, **mörk** tuvskivling, U, Jan O
Lyophyllum semitale, **mjölsvärting**, U, rik
 barrskog, svartnar, mikrosk. Jan O, Det Stig J
Mycena epipterygia, **flåhätta**
Mycena galericulata, **rynhätta**
Mycena galopus, **mjölkhätta**
Mycena laevigata, **halhätta**

Mycena pura, **rättikhätta**
Naucoria escharioides, **blek** alskräling,
 U, på allåga i kärrkant, Christer A
Onnia tomentosa, **luddicka**, U, granskog, Dan B och Jan O
Paxillus involutus, **pluggskivling**
Phellodon niger, **svart** taggsvamp, U, rik
 barrskog, Jan O, conf Michael K
Phellodon tomentosus, **trattaggs**svamp

Pholiota spumosa, **klibbflamskivling**, U,
mossig granskog, Dan B- Eva L, Det Stig J
Pleurotus pulmonarius, **blek ostronmussling**,
U, Jan O, mikrosk. Stig J
Pluteus atromarginatus, **svarteggad sköldskivling**
Pluteus phlebophorus, U ved, mikrosk. Jan O
Pluteus cervinus, **hjortskölding**
Pseudohydnum gelatinosum, **geletagging**
Rhodocollybia butyracea f. *butyracea*, **mörk nagelskivling**
Russula acrifolia, **skarp svedkremla**
Russula adusta, **svedkremla**
Russula aquosa, **sumpkremla**
Russula atrorubens, **svartröd kremla**
Russula pelargonica coll., U, Jan O, Det
och mikrosk. Herbert K (HK)
Russula decolorans, **tegelkremla**
Russula delica, **trattkremla**
Russula foetens, **stinkkremla**
Russula gracillima, **spädkremla**
Russula medullata
Russula queletii, **krusbärskremla**
Russula rhodopoda, **lackkremla**
Russula vitellina, **gul äggkremla**, U,
barrskog, Lars-Inge H, conf Michael K
Russula xerampelina, **sillkremla**
Sarcodon lundellii, **koppartaggschamp**, U,
rik granskog, Dan B, conf Michael K
Stropharia alcis
Suillus luteus, **smörsopp**
Suillus variegatus, **sandsopp**
Trichaptum abietinum, **violticka**
Tricholoma inamoenum, **luktmusseron**
Xerocomus ferrugineus, **sammetsopp**

Rödlistade arter

Cortinarius aureofulvus, **gyllenspindling**, VU
Cortinarius aureopulverulentus, **puderspindling**, NT
Cortinarius cf barbarorum (= *metarius*), NT
Cortinarius populinus, **poppelspindling**, NT
Hydnum caeruleum, **blå taggschamp**, NT
Phellodon niger, **svart taggschamp**, NT
Sarcodon lundellii, **koppartaggschamp**, VU

Kommentar

Cortinarius aureopulverulentus växer sällsynt i mitt-svenska området och är bunden till äldre kalkgranskogar där den gärna växer i myrstackar. Lennart Vessberg har visat oss puderspindling och andra rariteter bland annat kopparspindling på Remsleberget i Sollefteå där Sollefteå kommun nu håller på att bilda kommunalt reservat. Puder-

spindling pryder även en stor myrstack i den fina diabassko-gen vid finnbyn Julåsen i Borgsjö socken där vi funnit många sällsynta och rödlistade svamparter. Skogsbolaget SCA har på vårt initiativ undantagit Julåsenskogen från skogsbruk.

Cortinarius populinus är beskriven av Tor Erik Brandrud, anges i Funga Nordica växa med asp, björk, lind samt vara ”rare but locally occasional on calcareous soil in hemiboreal-southern boreal zone”, har cirka tio kända svenska fynd. Vi har funnit den bland annat i en fuktig asplok vid Sönnasjöbergens lövbränna i Stöde socken. Den står som VU på norska rödlistan och som NT på svenska rödlistan. Svenska namnet ”poppelspindling” är inte bra eftersom arten inte växer med poppel. Bild finns i CFP B46.

Crepidotus cesatii var. *cesatii* är en liten vit mussling med 1-2.5 cm bred hatt och skivor som först är vita men sedan blir laxrosa i färgen. Arten är enligt Funga Nordica inte funnen i boreal zon, alltså norr om Dalälven, men nu kan vi korrigera denna uppgift.

Onnia tomentosa var intressant fynd! Luddtickan är rotparasit på gran, ger stark vitröta, finns med bild och beskrivning hos Ryman s. 196. Ryvarden-Melo för i ”Poroid Fungi of Europe” luddtickan till släktet *Inonotus* med artnamnet *tomentosus*. Den är sällsynt i Medelpad med bara ett fynd av Siw Muskos på Ljunganåsen i Tuna socken. Fyndet här vid Vägsjöknösens naturreservat är ett av de få fynden i Ångermanland.

Russula pelargonica coll. Herbert Kaufmann skriver i mail 16/3 2015 att några kollektorer under mykologiveckan bestämdes till *R. cavipes* bland annat denna insamling av Jan Olsson vid Vägsjöknösen. Herbert har nu under vintern jobbat en del med *cavipes*-kollektörerna och även skickat material till sina finska *Russula*-kolleger Juhani Ruotsalainen och Jukka Vauras, de är överens om att ange fynden av *R. cavipes* under mykologiveckan som *R. pelargonica* coll. Herbert har dessutom lånat hem typmaterial av *R. cavipes* som tydligt skiljer sig från de kollektorer som under mykologiveckan bestämdes till *R. cavipes*. Kremlor är verkligen ett spännande svampsläkte! Den intresserade kan få fina mikroteckningar och mer information om *R. cavipes* och om *R. pelargonica* coll. av Herbert: hekau@bredband.net

Russula vitellina tillhör en grupp med små, knepiga gula kremlor (*R. lutea*, *risigallina*, *vitellina* m fl) som är under fylogenetisk utredning (DNA-studier), det ska bli spännande att se resultaten framöver.

Hela släktet *Russula* torde få en hel del omändringar närmaste åren när DNA-studier börjar publiceras.

Västanåfallet, Foto: Hjördis Lundmark.

6958412 623602

11 Västanåfallet, naturreservat

**Ångermanland, Viksjö socken, Högt
vattenfall, stränder med blandskog,
björkhagar**

Ledare: Lennart Vessberg
Skrivare: Hjalmar Croneborg
Datum: 10 september 2014
Deltagare: Gunnel Avehag, Hjalmar Croneborg,
 Anders Dahlberg, Inga-Lill Franzén,
 Karin Kellström, Ilkka Kytövuori, Kare
 Liimatainen, Bernt Linton, Sofia Lund,
 Claes-Göran Mellberg, Jean-Marc
 Moingeon, Sylvane Moingeon, Tuula
 Niskanen, Karl Soop, Ewa Svensson,
 Lennart Vessberg

Natur och kultur

Gruppen färdades efter väg 331 med utsikt över den stor-
 slagna Mjällådalens djupt nedskurna dalgång och nådde

fram till Västanå järnbruk som förr var industriellt centrum
 i Viksjö socken.

Västanå bruk anlades vid det mäktiga Västanåfallet med
 90 meters fallhöjd. I stråket från Timrå upp mot Sollefteå
 anlades tre järnbruk: Lögdö bruk (1685-1878), Västanå
 bruk (1744-1867) och Graninge bruk (1673-1898). Här
 fanns vattenkraft och här fanns mycket skog för kolning.
 Tackjärnet köptes från Bergslagen, transporterades med
 båt och hästforor upp till bruken. Skogstorpåre i de stora
 skogsområdena runt bruken livnärde sig på kolning. Röken
 från kolmilorna syntes över skogsvidderna. Järnbrukskrisen
 med nya metoder för järnframställning under mitten och
 senare delen av 1800-talet slog ut de tre järnbruken. Skogs-
 torparna kunde inte längre överleva på skogen. Torpen över-
 gavs och många fick jobb i den expansiva sågverksindustrin
 i Sundsvallsområdet som under flera decennier var världens
 mest expansiva industriområde. Många torpare emigrerade
 till Nordamerika. Brukens enorma skogsegendomar köptes
 upp av skogsbolag.

Lennart Vessberg har arbetat med turism i området, gjort
 en fin utställning om Mjällådalen i Västanå Naturum och
 var därför synnerligen sakkunnig guide. Ilkka har skrivit
 vid sina kollekt (IK) att de än insamlade ”in forest by the
 brook” och menar då områdena vid sidan av vattenfallet
 och nere längs Mjällån.

Artlista

Amanita friabilis, Sofia Lund, (GB)
Amanita crocea, **orange kamskivling**, betad hagmark med björk, Karin K, conf Michael K
Amanita flavescens, **blekgul kamskivling**
Amanita vaginata f. *vaginata*, **grå kamskivling**
Amanita vaginata f. *alba*, **vit kamskivling**, U, betad hagmark med björk, Karin K
Boletus edulis, **karljohan**
Cantharellus tubaeformis, **trattkantarell**
Chalciporus piperatus, **pepparsopp**
Climacocystis borealis, **trådticka**
Cortinarius agathosmus, **vitterspindling**, (IK)
Cortinarius andreae, **Andreas spindling**, (IK)
Cortinarius armeniacus, **aprikosspindling**, (IK)
Cortinarius bififormis, **gycklarspindling**, (IK)
Cortinarius bivelus, **håls spindling**, (IK)
Cortinarius borgsjoeensis, **blåbandad spindling**, (IK)
Cortinarius brunneus, **umbras spindling**
Cortinarius camphoratus, **stinkspindling**
Cortinarius casimiri, **storsporig spindling**
Cortinarius collinitus, **violettfotad spindling**
Cortinarius colus, **flamspindling**, (IK)
Cortinarius croceus, **gulskivig kanelspindling**
Cortinarius gentilis, **gulbandad spindling**, (IK)
Cortinarius hemitrichus, **fjunspindling**, U, under Betula, Tuula N
Cortinarius illuminus, **blekfotad spindling**, (IK)
Cortinarius lepidopus
Cortinarius malicorius, **grönköttig spindling**
Cortinarius multififormis, **lökspindling**, (IK)
Cortinarius obtusus, **jodoformspindling**, (IK)
Cortinarius ochrophyllus, **ockraspindling**
Cortinarius pluvius, **liten gallspindling**, U, mixed forest under Picea, Tuula N
Cortinarius rusticus, **vargspindling**, (IK)
Cortinarius sanguineus, **blodspindling**, (IK)
Cortinarius scaurus, **myrspindling**, (IK)
Cortinarius semisanguineus, **rödskivig kanelspindling**, U, Ewa S, conf Michael K
Cortinarius sulfurinus, **persiljespindling**, U, Picea, Karl S
Cortinarius tabularis, U, mixed forest under Betula, Tuula N
Cortinarius uliginosus, **sumpspindling**, U, *Salix*, Tuula N
Cortinarius umbrinolens, **jordspindling**, (IK)
Cortinarius venustus, **skönfotad spindling**, (IK)
Flammula alnicola, **altofsskivling**
Fomitopsis pinicola, Tommy K
Fomitopsis rosea, **rosenticka**, U, Inga-Lill F
Ganoderma lipsiense (= *G. applanatum*), **platticka**, U, lövträdsåga i betesmark, Gunnel A

Gymnopilus picreus, **mörkfotad bitterskivling**
Hebeloma cflutense, (IK)
Hydnum repandum, **blek taggsvamp**
Hygrophorus korhonenii, **vitgrå vaxskivling**
Hyphodontia alutacea, **sämskknotterskinn**, U, rotten spruce, Lennart V, Det Karl-Henrik L
Hypocrea pulvinata, **tickdyna**, Tommy K
Kuehneromyces mutabilis, **föränderlig tofsskivling**
Laccaria laccata, **laxskivling**
Laccaria proxima, **stor laxskivling**
Lactarius lilacinus, **stor alriska**
Lactarius rufus, **pepparriska**
Lactarius tabidus, **småriska**
Lactarius torminosus, **skäggriska**
Lactarius trivialis, **skogsriska**
Leccinum versipelle, **tegelsopp**, U, Bernt L, conf Mikael J
Melanospora lagenaria, on old Fomitopsis on Picea together with *Hypocrea pulvinata*, Tommy K
Mycena pura, **rättikhätta**
Paxillus involutus, **pluggskivling**
Phaeocollybia lugubris, **stor rotskråling**, granrot, Tommy K 2014-201
Phlebia centrifuga, **rynkskinn**, U, 6959258 / 1582187, Lennart V, conf Michael K
Pseudohydnum gelatinosum, **geletagging**
Russula nitida, **åderkremla**
Russula xerampelina, **sillkremla**
Stropharia hornemannii, **stor kragsskivling**
Tricholoma stiparophyllum, **rättikmusseron**, U, Sofia Lund,
Tricholomopsis decora, **stubbmusseron**, U, Sofia Lund, conf Michael K
Xerocomus badius, **brunsopp**

Rödlistade arter

Amanita friabilis, **alflugsvamp**, NT
Cortinarius borgsjoeensis, **blåbandad spindling**, VU
Cortinarius sulfurinus, **persiljespindling**, NT
Fomitopsis rosea, **rosenticka**
Phlebia centrifuga, **rynkskinn**

Kommentar

Cortinarius andreae är beskriven av amatörmykologen Håkan Lindström som senaste 30 åren varit distriktsläkare i östra Jämtland. Håkan har uppkallat arten efter sonen Andreas som valt en annan väg i livet. Andreas är snart färdig jurist, specialist på internationell ekonomi och praktiserar just nu på börsföretaget Carnegie Fondbyrå.

627558 6926024

19 Åssjöskogen, delvis biotopskydd

Medelpad, Alnö socken,
kalkgranskog

Datum: 12 september 2014

Deltagare: Mats Karlsson, Nils Otto Nilsson

Naturtyp

Mats och Nils-Otto åkte till Åssjöskogens kalkstensklippor trots att vi varnat för hängande och liggande träd efter stormen Ivar som lucianatten 2013 fällde ner en stor del av skogen i detta biotopskydd och i många andra skyddade områden med gammal granskog. Men de båda äventyrarna fick lön för mödan och fann många intressanta arter. Efter extrema sommartorkan i juli så föll regnskurarna väldigt ojämnt i augusti. Just här hade regnskur tydligen fallit med en ångarna vid Smedsgården två kilometer bort var i stort sett svamptomma. Håkan Lindström hjälpte till med bestämning av några fynd. Nils Otto skriver i mail 27/9 2014: ”Tack för veckan i Timrå. Den har ni arrangerat med all heder. Lockar helt säkert till flera besök i era trakter. Åssjöskogen var en kanonfin lokal”.

Åssjöskogen är bara några få hektar stor men den allra finaste kalkgranskogen i Medelpad och en verklig ”Fungus Hot Spot”. Blåsippa (*Hepatica nobilis*) pryder marken mellan snåren av skogstry (*Lonicera xylosteum*) och måbär (*Ribes alpinum*). Listan över tidigare fynd av rödlistade och sällsynta svampar är lång bl a blekspindling (*Cortinarius caesiostamineus*), bullspindling (*C. corrosus*), elfenbensspindling (*C. eburneus*), *Cortinarius diosmus*, granrotsspindling (*C. fraudulosus*), kopparspindling (*C. orichalceus*), mandarinspindling (*C. aurantiomarginatus*), rovspindling (*C. napus*), siljansspindling (*C. dalecarlicus*), sotbandad spindling (*C. fuscoperonatus*), (*Hygrophorus subviscifer*), gråsvart kremula (*Russula albonigram*) guckuskokremula (*R. olivobrunnea*), lejonriska (*Lactarius leonis*), tryffel *Hysterangium separabile*. Många av arterna till exempel *Cortinarius diosmus* och *C. dalecarlicus* har sina få nordiska lokaler i gamla barrskogar på kalksten till exempel i Dalarna i Sverige och vid Steinkjer i Norge.

Artlista

Agaricus essettei (= *abruptibulbus*)
Agaricus sylvaticus, skogschampinjon, U
Agaricus sylvicola, knölchampinjon, U
Albatrellus ovinus, färticka
Calocera viscosa, gullhorn

Chalciporus piperatus, pepparsopp
Chlorophyllum olivieri, rodande fjällskivling, U
Clavulina coralloides, kamfingersvamp, U
Climacocystis borealis, trådticka
Clitocybula platyphylla, strecknagelskivling
Cortinarius aureofulvus, gyllenspindling, U
Cortinarius bivelus, hålspsindling, Det Tuula N
Cortinarius delibutus, gulspindling, U
Cortinarius multiformis, lökspindling, U
Cortinarius papulosus, prickspindling, Det Tuula N
Cortinarius rosargutus, U
Cortinarius sanguineus, blodspindling, U
Cortinarius sulfurinus, persiljespindling, U
Cortinarius tabularis, Det Tuula N
Cortinarius traganus, bockspindling
Cortinarius varius, klubbspindling, U
Geastrum quadrifidum, fyrflikig jordstjärna, U
Echinoderma echinaceum, taggfjällskivling
Echinoderma jacobii, kalkgranskog, Mats K, Det Mikael J, MJ 10140, GB
Geastrum pectinatum, kamjordstjärna
Geastrum quadrifidum, fyrflikig jordstjärna
Gymnopus peronatus, brännagelskivling
Hydrellium caeruleum, blå taggsvamp
Hydrellium peckii, skarp dropptaggsvamp
Hygrophoropsis aurantiaca, narrkantarell
Hygrophorus agathosmus, doftvaxskivling, U
Hygrophorus erubescens, besk vaxskivling
Hygrophorus persicolor, rosa vaxskivling, U
Hypholoma lateritium, tegelröd slöjskivling
Inocybe lilacina, violett sidentrådskevling
Inocybe rimosa, topptråding, U
Lactarius deterrimus, blodriska
Lactarius fennoscandicus
Lactarius rufus, pepparriska
Lactarius scrobiculatus, svavelriska
Lactarius torminosus, skäggriska
Lactarius tuomikoskii
Lactarius trivialis, skogsriska
Lactarius vietus, gråriska
Leccinum scabrum, björksopp
Lepiota clypeolaria, spenslig fjällskivling, U
Lepiota cristata, syrlik fjällskivling
Lepiota magnispora, gulflockig fjällskivling
Lepista flaccida, rödbrun trattskevling, U
Limacella glioderma, brun klibbskevling, två skilda mycel, (GB)
Lycoperdon perlatum, vårtig röksvamp
Lycoperdon pyriforme, gytttrad röksvamp
Marasmiellus perforans, barrbrösking
Mycena epipterygia, flåhätta
Mycena galericulata, rynkhätta
Otidea onotica, stort haröra, U

Paxillus filamentosus, **alpluggskivling**
Rhodocybe caelata, **sprickrussling**, på
 dolda grankottar, Det lbai O
Rhodocollybia maculata f. maculata, **fläcknagelskivling**, U
Russula adulterina, Det Håkan L
Russula aeruginea, **grönkremla**
Russula atrorubens, **svartröd kremla**
Russula decolorans, **tegelkremla**
Russula delica, **trattkremla**
Russula favrei, **gransillkremla**
Russula formula, **glanskremla**
Russula integra, **mandelkremla**
Russula olivascens, **grön äggkremla**
Russula queletii, **krusbärskremla**
Russula sanguinea, **blodkremla**
Russula turci, **jodoformkremla**
Russula velenovskyi, **gulröd kremla**
Russula vinosa, **vinkremla**
Sarcodon imbricatus, **fjällig taggsvamp**
Stropharia aeruginosa, **ärggrön kragsskivling**
Suillus granulatus, **grynsopp**
Suillus luteus, **smörsopp**
Tricholoma fulvum, **fläckmusseron**, U
Tricholoma inamoenum, **luktmusseron**
Tricholoma stiparophyllum, **rättikmusseron**
Tricholoma terreum, **jordmusseron**, U
Tricholoma vaccinum, **skäggmusseron**
Tricholoma virgatum, **gallmusseron**, U

Väldigt små arealer av kalkbarrskog på alnökalkstenen i kustbandet är idag skyddad. Här borde inventering ske av de återstående äldre granskogarna som är påverkade av kalkstenen och de finaste borde få någon form av skydd. Uppsättningen av sällsynta och rödlistade marksvampar påminner om kalkgranskogarna på Gotland, i Norduppland, på Rättviksheden i Dalarna och i de fina skogarna på kalksten i Jämtland och Trönderlag. Inom dessa områden görs nu insatser för att inventera och bevara de finaste objekten med kalkbarrskogar. Liknande satsning borde kunna ske inom alnökalkens område. Ett fint oskyddat område är till exempel den barrskogsklädda udden i havet vid Holmö i Tynderö socken som under några besök på 1970-talet visade sig hysa flera av kalkbarrskogens marksvampar.

Rödlistade arter

Cortinarius aureofulvus, **gyllenspindling**, VU
Cortinarius sulfurinus, **persiljespindling**, NT
Echinoderma echinaceum, **taggfjällskivling**, NT
Geastrum quadrifidum, **fyrflikig jordstjärna**, NT
Hydnellum caeruleum, **blå taggsvamp**, NT

Skogsstyrelsen – viktig aktör för skydd av "hot spots" med svampar

Den personliga kontakten med naturvårdens handläggare vid den lokala Skogsstyrelsen i Medelpad har varit viktig under årens lopp för att få konkreta resultat och skydd av hot spots med ansamlingar av sällsynta och rödlistade svampar. Just instrumenten biotopskydd och naturvårdsavtal lämpar sig utmärkt för att skydda mindre skogsområden med värdefull funga.

Efter en blygsam start under 1990-talet så höjdes Skogsstyrelsens anslag till biotopskydd och naturvårdsavtal till lite mer anständiga nivåer under riksdagens mandatperiod 2002-2006 vilket möjliggjorde skydd av många fina naturpärlor i vårt land och även av hot spots med värdefull funga. I början biotopskyddades mest områden upp till cirka 5 hektar i storlek men numera kan även större områden upp till 20-25 hektar avsättas som biotopskydd.

Under senaste tjugo åren har Skogsstyrelsens lokala tjänstemän i Sundsvall och Ånge biotopskyddat många fina hot spots med svampar i Medelpad. Gunnar Selling vid Skogsstyrelsen i Ånge torde ha svenskt rekord i att bilda biotopskydd och naturvårdsavtal av fina svampskogar och orkidémarker i västra Medelpad.

Han har till exempel biotopskyddat flera typlokaler för marksvampar (artens beskrivning bygger på fyndet): en kalkgranskog med Borgsjömusseron (*Tricholoma borsjoeense*) och en barrskog på tallhed med doftmusseron (*Tricholoma dulciolens*). Just typlokaler för nybeskrivna svampar bör biotopskyddas så att återfynd kan göras. Gunnar har även varit utflyktsledare under många svampveckor i Borgsjö till det stora och fina skogsreservatet Jämtgaveln. Åsa Michold och Stig-Åke Sundström vid Skogsstyrelsen i Sundsvall har biotopskyddat fina gammelskogar bland annat en del av Åssjöskogen. Åsa har även biotopskyddat "Ankis taggsvampskog" en 7 hektar stor barrskog på grusig tallmo i Sättna socken på grund av en märklig ansamling av 16 olika taggsvampar bland annat *Sarcocon marioflavus* och *S. lundellii*.

638597 6923116

57 Åstön, Sörsidan, biotop-skydd, naturvårdsavtal

Svampar längs Hjördis Lundmarks stig, Medelpad, Tynderö socken, Granskog, myr, albard mot havet

Ledare: Stefan Grundström
Skrivare: Stefan Grundström
Datum 12 september 2014
Deltagare: Stefan Grundström, Håkan Lindström, Ilkka Kytövuori, Gunilla Kärrfelt, Tuula Niskanen, Ivar Sörensen m fl

Artlista

Amanita muscaria var. *muscaria*, röd flugsvamp
Armillaria mellea coll., honungsskivling
Cantharellus lutescens, rödgul trumpetsvamp, (IK)
Cantharellus tubaeformis, trattkantarell
Clitocybe odora, grön trattskevling
Cortinarius anisatus
Cortinarius armeniacus, aprikosspindling, (IK)
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling
Cortinarius casimiri, storsporig spindling
Cortinarius collinitus, violettfootad slemspindling
Cortinarius herpeticus, stor myrspindling, (IK)
Cortinarius laniger, ullspindling, (IK)
Cortinarius limonium, eldspindling
Cortinarius malachius, malvaspindling
Cortinarius multiformis, lökspindling, (IK)
Cortinarius renidens, glansspindling, (IK)
Cortinarius sanguineus, blodspindling,

U, herb-rich forest, Tuula N
Cortinarius spilomeus, rödflockig spindling, (IK)
Cortinarius testaceofolius, tegelskivig spindling, (IK)
Crepidotus mollis, mjukmussling, U, al-sälgskog vid havet, Gunilla K, conf Michael K
Galerina tibiicystis, kärnhättning, (IK)
Gomphidius glutinosus, citronsllemskivling
Gyrodon lividus, alsopp, (IK)
Hygrocybe cantharellus, kantarellvaxskivling
Hygrocybe conica, toppvaxskivling
Hygrophoropsis aurantiaca, narrkantarell
Hypoxylon fuscum, aldyna, U, murken al, Gunilla K
Inocybe nitidiuscula, mosstråding
Lactarius auriolla, sumprika, (IK)
Lactarius rufus, pepparriska
Lactarius sphagnetii, vitmossrika, (IK)
Lactarius torminosus, skäggriska
Leccinum niveum (= *L. holopus*), kärnsopp
Mycetinis scorodoni, lökbrosking
Naucoria celluloderma (= *alnetorum*), (IK)
Paxillus involutus, pluggskivling
Ramaria eomorpha, (IK)
Rhodocollybia maculata var. *maculata*, fläcknagelskivling
Russula aeruginea, grönkremla
Russula decolorans, tegelkremla
Russula densifolia, tätskivig svedkremla
Russula vinosa, vinkremla
Russula xerampelina, sillkremla
Suillus bovinus, örsopp
Suillus flavidus, slemsopp, (IK)
Suillus granulatus, grynsopp
Suillus luteus, smörsopp
Suillus variegatus, sandsopp
Tricholoma aestuans, bitter riddarmusseron, (IK)

Vänligt brev från tryffleexpert

År 1980 samlade JOT en tryffel som syntes i mossor och barrförna på kalkklippa i Åssjöskogen. Kollekten sändes till tryffleexperten Lars Erik Kers. Han svarade i brev 11/7 1980. Brevet är nästan intressantare än själva fyndet och har nästan lite svamphistoriskt värde. Brevet är skrivit på Bergianska Trädgårdens brevpapper. Lars Erik skriver: "Hjärtligt tack för en intressant hypogé. Det är *Hysterangium separabile* Zeller (enligt tjeckiska floran). Jag har själv sett den ett par gånger: just i frisk granskog och nerbäddad i barrförnan. Den har en tydlig rhizoidsträng, peridiet består av globosa celler, sporererna är ca 13-14 µm, peridiet är ca 400 µm tjockt. Angående utbredningen kan man inte säga så mycket för närvarande. Arten är nog samma som Th.C.E. Fries

benämner *H. clathroides* Vitt. och av honom uppges från Uppsala, Älvkarleby och Åreskutan. Jag har inte gått igenom det svenska herbariematerialet av detta släkte ännu. Det är rätt besvärligt med fler arter än man tidigare antagit och med andra artavgränsningar. Fyndet är av stort intresse och jag ber att få gratulera till den fina iakttagelseförmågan. Arten blir också ett trevligt tillskott till svampgruppens förteckning över traktens svampflora. Alla hypogéer mottages med största intresse och tacksamhet. Mina bästa hälsningar till svampgruppens medlemmar och till Rolf Lidberg.

Med bästa hälsning
 Lars Erik Kers,
 PS Utlägg för porto bifogas"

640580 692272

58 Åstön, Naturreservat

Medelpad, Tynderö socken

Ledare: Stefan Grundström
Skrivare: Stefan Grundström
Datum: 12 september 2014
Deltagare: Stefan Grundström, Håkan Lindström, Ilkka Kytövuori, Gunilla Kärrfelt, Tuula N, Ivar Sörensen m fl

Gamla flygbilder som finns hos länsmuseet visar hur de sydvända sluttningarna mot havet på Tynderölandet var öppet och betat och slåttat för hundra år sedan. Då fann till exempel majvivan

(*Primula farinosa*) i flera kalkfuktängar. Den svampintresserade Stödedoktorn Bo Söderström hade sommarstuga här på Tynderölandet och återfann 1973 majvivan på ett liten fin äng vid byn Skäggsta. Vi skrev en skylt och betalade en ortsbo att lieslå ängen under några år på 1980-talet. Stödedoktorn samlade även violgubbe i granskog vid byn Märregård.

Under 1900-talet har Tynderölandet växt igen och idag täcks sluttningarna av högrötsrika gråalskogar och bara mindre fläckar återstår med betade gräsmarker. Skallgrusbänkar och alnögänger med kalksten ger här och var upphov till intressant flora och funga. Strandpartier lyser här och var intensivt blåa sommatid av rosettjungfrulin (*Polygala amarella*). Sommaren 2015 gjorde Eva och Håkan Sundin sensationellt fynd av den högt rödlistade och starkt minskande rutläsbräken (VU) ute på Åstholmen. Liten jordstjärna (*Gastrum minimum*) finner man ibland på torrbackar där alnögänger stryker fram till exempel vid Skilsåker. Sommartid är Tynderö och Åstön ett paradis för semesterfirare, ovanför Holmö brygga finns gamla sekelskiftesvillor där förmögna Sundsvallsfamiljer tillbringat somrarna. De magra, sandiga åkerfälten och havsvikarna är skärgårdsidyller där mandelblomman fortfarande blommar sommartid.

Det varma vattnet ute i havet påverkar även strandskogarna på Tynderölandet från Söråker och ända ut på Åstön. När frosten tagit svampen inåt landet brukar mykogänget i Sundsvall plocka svamp här ute ända till senare delen av oktober i betesmarker, gråalskogar och barrskogar. In till havet vid byn Skäggsta finns marksvampar i gråalskogen som bildar fruktkroppar sent till exempel Irismusseron (*Lepista irina*). Vid byn Öde nedanför Tynderö kyrka fanns tidigare en fin svamplokal med hela uppsättningen av kalkgranskogens marksvampar till exempel gulprickig vaxskivling, *Hygrophorus chryso-*

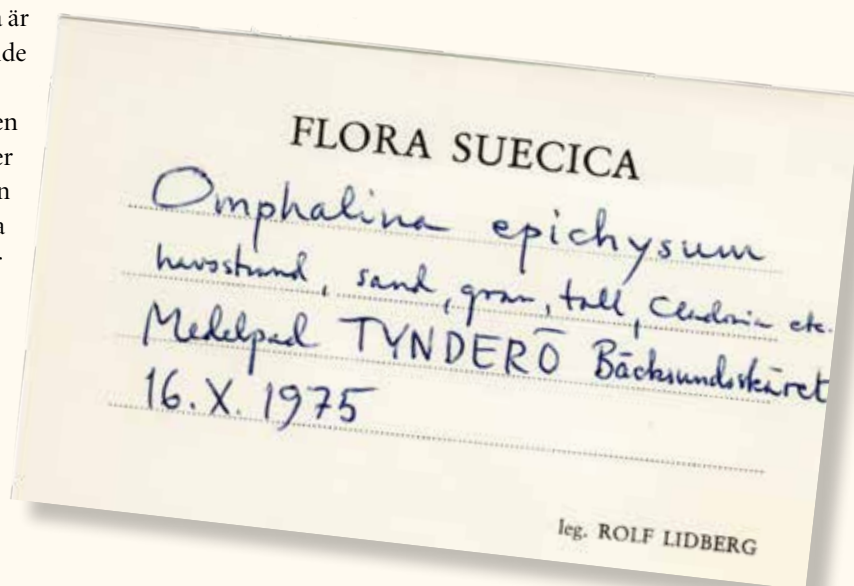
don, och mängder av knölfotade spindelskivlingar inom undersläktet *Phlegmacium*. Men denna skog är numera avverkad. Däremot finns skogen kvar på havsudden vid Holmö som även hyser fin uppsättning av kalkbarrskogens arter och som kanske vore potentiell reservatsmark? Till Ödeskogen och till skogen på Holmö åkte vi ofta under oktoberutflykter med Rolf Lidberg på 1970 och 1980-talet. Det är fortfarande en grande finale på svampsäsongen för Medelpads mykologer att åka ut till havsnära skogar i oktober och uppleva senhöstens funga. Carina Jutbo (tidigare Eriksson) var en av pionjärerna inom SMF och skötte om anmälningar och praktiska detaljer vid flera Borgsjöveckor. Carina och hennes pojkvän har idag sommarstuga vid havet i Tynderö och rapporterar ibland om intressanta svampfynd.

Artlista

Cortinarius suberi, (IK)
Cortinarius trivialis, **trappspindling**, U, mixed forest, Tuula N
Galerina hybrida, (IK)
Galerina tibiicystis, **kärrhättig**, (IK)
Hydnellum conrescens, **zontagssvamp**, (IK)
Hypholoma elongatum, **långfotad slöjskivling**, (IK)
Hypholoma myosotis, **sumpslöjskivling**, (IK)
Mycena megaspora, **rothätta**, (IK)
Psathyrella potteri, (IK)
Russula albonigra, **gråsvart kremla**, U, vägren, blandskog, Gunilla K
Russula roseipes, **rosenfotskremla**, (IK)
Tricholoma albobrunneum, **kastanemusseron**, (IK)

Kommentar

Svampstillgången var mindre bra vid Sörsidan på Åstön. Gruppen åkte därför även längre ut på Åstön till naturreservatet men även där var svampstillgången klen.

639969 6934141

49 Åvike Bruk

**Medelpad, Hässjö socken,
järnbruksmiljö, bondgård**

Ledare: Stefan Grundström
Skrivare: Christer Albinsson, Ellen Larsson
Datum: 11 september 2014
Deltagare: Christer Albinsson, Magnus Andersson, Stefan Grundström, Lello Hund, Herbert Kaufmann, Staffan Kyrk, Bengt Larsson, Ellen Larsson, Bernt Linton, Lars Ljungberg, Claes-Göran Mellberg, Anne Molia, Ildiko Rimoczi, Imre Rimoczi, Ewa Svensson, Lennart Söderberg

Besöket vid Åvike bruk blev en mykologisk höjdarupplevelse med intressanta fynd både i bruksparken och vid Svartbergets diabasskogar. Här vid havet anlades ett järnbruk år 1684 som brändes ner i maj 1721 av en rysk galärflotta. De ridande kosackerna brände ner många andra kustnära hus i Hässjö och Tynderö socknar. Järnbruket var igång till 1899. Idag driver bröderna Holm lantbruk med mjökkor vid Åvike bruk. Här finns en spännande mosaik av herrgårdspark med gamla träd, strandängar vid havet, gran och tallskog på diabas med mycket död ved samt lövskog vid Sörån där flodpärlmusslan trivs. Kalkstensgångar från alknövvulkanen passerar området fram mot Åvikebukten. Bröderna Holm har en stor skogsfastighet på 450 hektar och har genom naturvårdsavtal avsatt 20 hektar gammelskog på diabasmark vid Svartberget. Tyvärr blåste mycket granskog ner vid Åvike bruk dels i stormen Dagmar 2011 och dels i stormen Ivar under lucianatten 2013. Bröderna Lars och Per-Gunnar Holm är intresserade av natur och kultur och berättar gärna om brukets och markernas historia. Rolf Lidberg noterade ormbunken fjällhüllebräken år 1993 på Svartbergets diabasklippor.

Artlista Åvike bruk, fuktiga vägkanter mm

Ampulloclitocybe clavipes, klubbtrattskeivling
Chondrostereum purpureum, purpurskinn, jättelåga poppel
Cortinarius anomalus, Det Karl S
Cortinarius incisus, sprickspindling
Cystodermella adnatifolia, stor grynskeivling
Gomphidius glutinosus, citronslenskivling
Hypsizygus ulmarius, almmussling
Infundibulicybe gibba, sommartrattskeivling
Inocybe proximella
Inonotus obliquus, sprängticka
Laccaria laccata, laxskeivling

Lactarius deterrimus, blodrisk
Lactarius glycosmus, kokosrisk
Lycoperdon excipuliforme (= *Calvatia excipuliformis*), långfotad röksvamp
Lycoperdon perlatum, vårtig röksvamp
Lycoperdon pyriforme, gytttrad röksvamp
Mycena epipterygia, flåhätta
Oxyporus populinus, lönnticka
Polyporus varius, strumpticka
Stereum subtomentosum, alskinn
Suillus luteus, smörsopp
Åvike bruk, barrskogshygge
Armillaria mellea coll., honungsskeivling
Hygrophoropsis aurantiaca, narrkantarell, Åvike bruk, Svartberget, bergbrant med barrskog
Albatrellus ovinus, färticka
Amanita battarrae, zonkamskeivling, U,
Claes-Göran M, conf Michael K
Biscogniauxia repanda, rönndyna
Boletus edulis, karljohan
Cantharellus cibarius, kantarell
Chroogomphus rutilus, rabarbersvamp
Cortinarius armillatus, rödbandad spindling
Cortinarius caperatus, rimskivling
Cortinarius percomis, kryddspindling
Cortinarius semisanguineus, rödskeivig kanelspindling
Cortinarius solis-occasus, slät ullspindling,
Bengt L, Det Håkan L
Crucibulum crucibuliforme, gul brödkorgssvamp
Entoloma araneosum, spindelrödhätting, Ellen L
Fomes fomentarius, fnöskticka
Hydnum aurantiacum, orange taggsvamp,
U, Claes-Göran M
Hydnum ferrugineum, dropptaggsvamp,
U, Ewa S, conf Michael K
Hydnum suaveolens, dofttaggsvamp
Hygrophorus camarophyllus, sotvaxskeivling,
U, Claes-Göran M
Hygrophorus persicolor, rosa vaxskeivling, Ellen L
Inonotus rheades, rävticka
Lactarius necator, svartriska
Lactarius rufus, pepparriska
Lactarius scrobiculatus, svavelrisk
Lactarius torminosus, skäggriska
Leccinum aurantiacum, aspsopp
Leccinum scabrum, björksopp
Lentinellus ursinus, bävermussling, gran
Paxillus filamentosus, alpluggskeivling
Phellinus tremulae, aspticka
Phellinus viticola, vedticka
Phellodon niger, svart taggsvamp, U, granskog, Ewa S
Phellodon tomentosus, trattaggsvamp, U, Ewa S

Henri Romagnesi, Rolf Lidberg, Siw Muskos, Carina Eriksson (Jutbo) utanför stamlokuret S:t Olofs värdshus år 1983.

Pluteus tricuspidatus (= *P. atromarginatus*),
mörkeggad skölding
Russula decolorans, **tegelkremla**
Russula olivascens, Herbert K, (HK 14278a)
Russula vesca, **kantkremla**
Russula xerampelina s. lato, Herbert K, (HK 14276a)
Sarcodon imbricatus, **fjällig taggsvamp**
Suillus granulatus, **grynsopp**
Trichaptum fuscoviolaceum, **violtagging**, tall

Åvike bruk, park med bland annat gammal ek kring gård

Bolbitius titubans (*B. vitellinus*), **guldskivling**
Cortinarius erubescens, **kastanjespindling**, Ellen L
Entoloma sericellum, **bleknopping**
Hygrocybe psittacina, **papegojvaxskivling**
Inocybe melanopus, Ellen L
Inocybe cf mixtilis, **löktråding**
Inocybe rimosa, **topptråding**
Mycetinis scorodonius, **lökbrosking**,
U, på förna i park, Lars G. L.
Marasmius oreades, **nejlikbroskskivling**
Panaeolus foenicisecii, **slätterbroking**
Rickenella fibula, **vaxnavling**
Russula odorata, **doftkremla**, under ek
i park, Herbert K, (HK 14277)

Alloclavaria purpurea, **luddfingersvamp**, gräsigt
skogsbry, U, Lars G. L., Det Mikael J, Kill P,
mikroskp Ivona K.
Amanita fulva, **brun flugsvamp**
Amanita muscaria var. regalis, **brun flugsvamp**
Amanita porphyria, **mörkringad flugsvamp**
Amanita rubescens, **rodnande flugsvamp**
Armillaria ostroyae, **honungsskivling**
Bankera violascens, **grantaggsvamp**,
U, strandnära granskog, Eva S
Calocera viscosa, **gullhorn**
Cantharellus lutescens, **rödgul trumpetsvamp**
Clavariadelphus ligula, **liten barrklubbsvamp**
Clavariadelphus truncatus, **flattoppad klubbsvamp**,
U, sumpgranskog, Christer A
Clavulinopsis fusiformis, **slank fingersvamp**,
bland gräs i skogskant, Lars G. L.
Clavulinopsis helveola, **hagfingersvamp**
Climacocystis borealis, **trådticka**
Clitocybe odora, **grön trattskevling**
Cortinarius agathosmus, **vitterspindling**,
U, granskog, Magnus A
Cortinarius armillatus, **rödbandad spindling**
Cortinarius evernius, **lilaspindling**, U, Bengt L, Det Tuula N
Cortinarius limonius, **eldspidling**, U,
Bernt Linton, Det Håkan L

Doftkremla, *Russula odorata*, under ek i parken vid Åvike Bruk. Foto Herbert Kaufmann.

Cortinarius obtusus, **jodoformspindling**,

U, Bengt L, Det Håkan L

Cortinarius paleaceus, **pelargonspindling**

Cortinarius quarciticus, **kvartsspindling**, U, Claes-Göran M

Cortinarius sanguineus, **blodspindling**

Cortinarius semisanguineus, **rödskivig**

kanelspindling, U, Claes-Göran M

Cortinarius stillatitius, **honungsspindling**

Cortinarius traganus, **bockspindling**, U, Claes-Göran M

Cortinarius vitiosus, U, gransumpskog, Bernt L, Det Tuula N

Cystoderrella granulosa var. *granulosa*,

rostbrun grynskevling

Elaphomyces muricatus, **marmorerad hjorttryffel**,

U, under ek i park, leg Lello Hund,

mikrosk. Anne M

Exobasidium vaccinii, **lingonsvulst**

Fomitopsis pinicola, **klibbticka**

Gymnopus peronatus, **brännagelskevling**

Hebeloma crustuliniforme, **tårfränskevling**

Hebeloma mesophaeum, **diskfränskevling**

Hydnellum caeruleum, **blå taggsvamp**

Hygrocybe cantharellus, **kantarellvaxkevling**,

U, rik sumpskog, Christer A

Hygrocybe virginea (= *H. nivea*), **vit vaxkevling**

Inocybe flocculosa, **luddtråding**

Inocybe geophylla, **sidentråding**

Inocybe lanuginosa, **spärrfjällig tråding**

Inocybe rimosa, **topptråding**, Herbert K, Det Ellen L

Inocybe sindonia, **blektråding**, under

ek i park, Herbert K, Det Ellen L

Laccaria laccata, **laxskivling**

Lactarius glycosmus, **kokosriska**

Lactarius uvidus, **lilariska**

Leccinum scabrum, **björksopp**

Leotia lubrica, **slemmurkling**

Marasmiellus perforans, **barrbrosking**

Microglossum viride, **grön jordtunga**, U, Staffan K

Mycena galericulata, **rynhätta**

Mycena pura, **rättikhätta**

Mycena rosella, **rosenhätta**, U, Claes-Göran M

Paxillus filamentosus, **alpluggskivling**,

U, väggkant vid alskog, Ewa S

Phellinus conchatus, **sälgticka**

Phellinus igniarius, **eldticka**

Phellinus ferrugineofuscus, **ullticka**

Pleurotus dryinus, **ringmussling**, U, Lars L, på stam av lönn

Ramaria eosanguinea, U, granskog på diabas,

Magnus A, Det Ilkka K och Lennart S

Ramaria flava coll. 6934432/1598572

Russula adulterina, Herbert K

Russula aurea, **guldkremla**, U, barrskog

med gran, tall, asp, Herbert K

Russula chloroides var. *chloroides*, **tätskevling**

trattkremla, U, Herbert K, (HK 14283a)

Russula font-queri, **gyllenkremla**, Herbert K

Russula nitida, **åderkremla**, Herbert K

Russula paludosa, **storkremla**

Russula pelargonia, **pelargonkremla**,

Herbert K, (HK 14283)

Russula puellaris, **siennakremla**

Russula queletii, **krusbärskremla**

Russula rhodopoda, **lackkremla**

Russula sanguinea, **blodkremla**, Herbert K

Russula vinosa (*steinbachii*), Imre R,

Det Herbert K, (HK 14288a)

Russula xerampelina s. *lato*, **sillkremla**, Herbert K

Sarcodon imbricatus, **fjällig taggsvamp**,

U, Ewa S, conf Michael K

Sarcodon martioflavus, **sammetstaggsvamp**, U,
granoch tallskog, Lennart S, conf Mikael J
Sarcodon scabrosus, **skrovlig taggsvamp**, U,
hällmarkstallskog, Magnus A, conf Michael K
Stropharia semiglobata, **gul kragsskivling**
Suillus luteus, **smörsopp**, U, Claes-Göran M
Suillus variegatus, **sandsopp**
Tricholoma aestuans, **bitter riddarmusseron**
Tricholoma apium, **lakritsmusseron**, U, gammal
hällmarkstallskog med Cladina, 639969/6934141,
Magnus Andersson, conf Michael K
Tricholoma equestre, **riddarmusseron**
Tricholoma focale, **kråsmusseron**, U,
hällmarkstallskog, Magnus A
Tricholoma saponaceum, **såpmusseron**
Xerocomus badius, **brunsopp**

Rödlistade arter vid Åvike bruk

Alloclavaria purpurea, **luddfingersvamp**, NT
Bankera violascens, **grantaggsvamp**, NT
Clavariadelphus truncatus, **flattoppad fingersvamp**, NT
Hydnellum caeruleum, **blå taggsvamp**, NT
Hydnellum suaveolens, **dofttaggsvamp**, NT
Phellodon niger, **svart taggsvamp**, NT
Sarcodon martioflavus, **sammetstaggsvamp**, VU
Sarcodon scabrosus, **skrovlig taggsvamp**, NT
Tricholoma apium, **lakritsmusseron**, VU

Kommentar

Cortinarius vitiosus har orange mycelfilt, mer brunröd-rostbrun hatt och mindre sporer än den närstående *C. sanguineus*. Hjördis Lundmark har länge uppmärksammat denna fina färgsvamp och fått kollektioner bestämda av Tuula. Arten beskrevs först av Meinhard Moser och har sedan nybeskrivits av Tuula, Kare och s. Laine. Klaus Höiland behandlar i Funga Nordica (2012) *C. sanguineus* och *C. vitiosus* som två varianter av *C. sanguineus*. Men Klaus konstaterar att båda varianterna är ”excellent for dyeing”!

Russula aurea är sydlig, kalkgynnad, vacker matkremla med citrongul fot och kromgul skivegg som i mittsvenska området är bunden till äldre barrskogar på basisk mark. Den är vanligast på jämtska kalkplattan men har även ett tjugotal kända lokaler närmare kusten på diabasmarker exempelvis i Häggdånger socken där Hans Marklund och Härnösands svampklubb funnit den bland annat vid Högsnäs. Siw Muskos har ibland fyllt svampkorgen med läckra guldkremlor från gamla diabasskogor vid Västergård i Attmar socken. Vi ser guldkremlan även i en del fina sydväxtberg med basiska marker i Medelpad till exempel Bergåsen, Rankleven och Siljeberget.

Russula odorata. Herbert Kaufmann har sänt CD-skiva med sina kremlefynd under mykologiveckan. Bland de intressanta fynden finns *Russula odorata* som är beskriven av den franske mykologen Henri Romagnesi i en tjock bok om ”Les Russule d’Europe et d’Afrique du Nord”.

Henri var med på Russulaveckan i Borgsjö 1983. Jacques Melot och Rolf Lidberg hade hälsat på Henri i hans forskarum vid universitetet i Paris och övertalat honom att göra sitt enda besök i Sverige. Erik Malm och Birgitta Wasstorp skjutsade Henri från Stockholm upp till S:t Olofs vårdshus i Borgsjö som var stamlokal under de första Borgsjöveckorna. Erik talade god franska. En matsedel på franska var sänd i förväg som bland annat föreskrev grillat oxkött och grönsaker till middag varje dag. Vi hade god kontakt med slaktaren i Fränsta som levererade fina älgstekar till köket på vårdshuset.

Bland andra sydliga eksvampar som är funna i Medelpad kan nämnas finluden stensopp (*Boletus reticulatus*) som Håkan Lindström och Jan-Olof Tedebrand funnit under gammal ek vid Tunadal i Skön socken, Medelpad. Stellan Sunhede har samlat eksprickling (*Colpoma quercinum*) i Medelpads finaste ekpark vid Norafors gamla järnbruk i Sättna socken där limsvamp (*Bulgaria inquinans*) även är funnen på ekved.

Russula steinbachii = vinosa. Imre Rimoczi hittade en ”klarröd” kremla i barrskogen vid Åvike bruk. Den grånade snabbt och en undersökning visade att det var *R. vinosa* med en sådan klarröd färg. Dessa ”klarröda” vinkremlor har i litteraturen av Singer, Romagnesi och Sarnari ansetts vara en färg-varietet av *Russula decolorans*. *Russula steinbachii* har dock inkrusterade primordialhyfer och måste därför anses vara en varietet av *Russula vinosa*. Herbert K.

Sarcodon martioflavus är rödlistad (VU) och en av våra mest sällsynta taggsvampar med cirka 30 kända fynd i Sverige. Hatten och foten är sammetsartad, fotbasen orange och den doftar mjöl. Sammetstaggsvamp växer, liksom många andra fjälltaggsvampar, i äldre, kalkpåverkade granskogar som varit betade fram till mitten av 1900-talet. Skogsbetet skapade glesa barrskogar med öppna, gräsiga gläntor. Dagens täta granplanteringar med barrmattor missgynnar många skogsväxter och även marksvampar bland annat fjälltaggsvampar. Siw Muskos har funnit sammetstaggsvamp i äldre granskogar på alnökalkstenen bland annat vid Grönviken på Alnön (SM). Bild och beskrivning finns i Rymans svampbok men utbredningskartan är inte aktuell. Sammetstaggsvamp är idag funnen österut fram till Östersjön och Bottenhavet. Lokalen här vid Svartbergets diabasskog på gränsen mellan Medelpad och Ångermanland torde vara ett av de nordligaste fynden i Sverige.

Europeiskt Cortinariusmöte i Borgsjö 28/8 – 3/9 2016

Spindelskivlingar (*Cortinarius*) är vårt största mykorrhizabildande svampsläkte med många knepiga och svårbestämbara arter. Behovet är stort att lära sig mer om spindelskivlingar eftersom de är så dominerande marksvampar vid höstliga vandringar i vår natur. Europeiska vänner av spindelskivlingar (*Cortinarius*) har en förening som årligen ordnar en kongress som växlar mellan olika länder; Journées Européennes du Cortinaire (JEC). JEC har en hemsida: <http://jec-cortinarius.org> JEC kongress ägde rum i Härnösand år 1997 och i Mora år 2007. Nu är det dags för svenskt JEC-möte igen och nu i Borgsjö i västra Medelpad. Där startade en svensk djupdykning i släktet spindelskivlingar år 1982 som följts av Cortinariusveckor 2003 och 2010. Norrmannen Tor Erik Brandrud har varit kursledare och leder oss även in i spindelskivlingarnas fascinerande värld vid JEC-mötet 2016. En grupp bestående av Tor Erik, fransmannen Jacques Melot, Håkan Lindström, Hans Marklund och Siw Muskos har sedan 1982 även producerat beskrivningar i bild och text av spindelskivlingar: Cortinarius Flora Photographica (CFP).

Under JEC-mötet i Borgsjö kommer även svampfärgning att äga rum. Mötet organiseras av Sundsvalls Mykologiska Sällskap och Svampfärgarsällskapet. Vi ser givetvis även på andra svampar än spindelskivlingar.

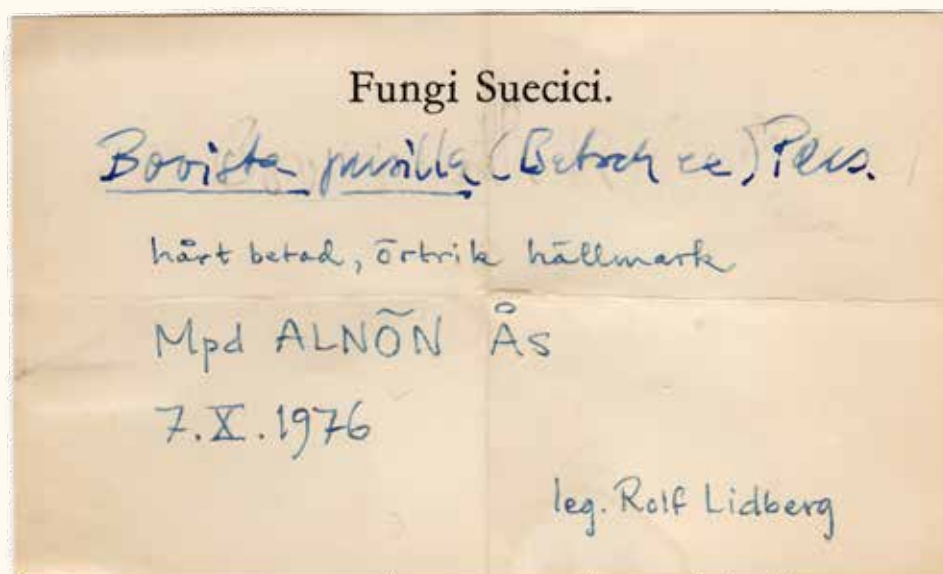

Anmälningstiden börjar löpa från 1 mars 2016 så det går inte att anmäla sig dessförinnan.

Av utrymmesskal prioriteras medlemmar i JEC (kostar 40 euro) och vi har en fördelningsnyckel för att kunna bereda plats för våra gäster nerifrån Europa. Ovan ses kärnan i organisationsgruppen tillsammans med mötets skyddshelgon St Olof i Borgsjö kyrka: Hans Andersson, Jeannette Södermark, Karl Soop, Jan-Olof Tedebrand, Hjördis Lundmark. Se även Kjell Olofssons fina bild ovan av en sällsynt spindelskivling som vi funnit både i Häggdångers diabasskogar och i jämtländsk kalkbarrskog: *Cortinarius blattoi*, en ”mindre känd brorsa” till jättespindlingen, *C. praestans*.

Info: Hjördis Lundmark, hjordis.katarina@telia.com, 0612-23130, 070-2104960

Innehåll

2 Högländsbodarna	93	36 Vivstaheden	217
3 Tuna fäbodstig syd	211	37 Indalsälvens delta	104
4 Tuna Fäbodstig mitt	200	39 Lögdö bruk,	132
5 Tuna Fäbodstig Norr	206	40 Masugnsgrundet	132
6 Flottarstigen söderut i Mjällådalen från Petter Norbergsbron	56	41 Sandarne	149
11 Västanaåfallet, naturreservat	232	42 Stavreviken	176
12 Alnö kyrkogård	36	46 Fågelsången, kommunalt naturreservat	62
13 Vränsta	227	49 Åvike Bruk	238
15 Pottäng	144	55 Tolvösand-Myckeläng, Natura 2000	191
17 Smedsgården, naturreservat, Natura 2000	162	57 Åstön, Sörsidan, biotopskydd, naturvårdsavtal	236
19 Åssjöskogen, delvis biotopskydd	234	58 Åstön, Naturreservat	237
21 Stornäset, naturreservat, Natura 2000	178	59 Barsviken, fiskeläge	38
21 Stornäsets Brygga	183	60 Barsviksberget	42
22 Hörningsholm	97	61 Häggberget, naturreservat	83
23 Långharsholmen, Naturreservat, Natura 2000	124	65 Muggärd	139
24 Gudmundstjärn, naturreservat	73	66 Vägsjöknösen, naturreservat, natura 2000	229
25 Myckelsjö Hackslätt, Natura 2000	140	67 Smitingen A	168
28 Sundsjöåsen, Naturreservat, Natura 2000	184	68 Smitingen B, naturreservat, Natura 2000	170
30 Siljeberget	151	71 Kroktjärn	110
31 Vattjomåsen	214	72 Hornsjömon	78
32 Skönviksberget, Timrå friluftscen	160	74 Långsjöån Norr i Sörgraninge Mångfaldspark	119
33 Merlo slott	138	75 Spångsjöberget, Vällingsjö urskogs naturreservat	172
		76 Höån	102
		77 Kvarnberget norr	116

Alderviken, södra Härnön	37	Rödlistan – viktig för naturvården	23
Alnöbron – sluttning med asp och björk	36	Sammanfattning av Mykologiveckan i Timrå 2014	28
Alnökalcken	133	Sarcodon – intressant taggsvampssläkte	41
Bengt Johanssons skogshistoriska bok om Kramforsskogarna	186	Sienet ja metsien luontoarvot	24
Bergeforsens Folkets Park	44	Skogsbranden har format de nordliga skogarna	82
Bergeforsens idrottsplats (skidstadion)	47	Skogsstyrelsen bjöd in till skogsdag på Vivstaheden om sandtallskogen	219
Berglunda skogskyrkogård	49	Skogsstyrelsen – viktig aktör för skydd av "hot spots" med svampar	235
Birgit och Hjärdis guidade till Sundsjöåsen	189	Smedsgården, gråalskogen i gamla kalkbrottet	167
Botanisterna i Medelpad har samarbete med Östen Gardfjell i Sveriges Entomologiska Förening.	162	Sommarutflykt med botanister till Långharsholmen	125
Burberget	52	Spännande korallfingersvampar – Ramaria	88
Citerad litteratur, hemsidor	22	Stordalen	177
Clavaria pytteliten?	53	Strandsnärja (<i>Cuscuta europaea</i> subsp. <i>halophyta</i>)	196
Europeiskt Cortinariummöte i Borgsjö 28/8 – 3/9 2016	242	Svampar i artportalen	199
Fortsatt hävd av ängar och hagmarker – viktigt för ängssvamparna!	72	Svampfärgsutställning på Galleri Skatan	198
Funna svamparter i gammelskogen vid Sundsjöåsen	188	Svampkontakter med länsstyrelsen	110
Förkortningar	16	Svamp och kommunal naturvård	143
Gammelbodarna, Naturreservat	65	Sydväxtbergen är lövbrännebiotoper	159
Goliatmusseron – dyrbar läckerhet!	224	The Mycofloristical Exploration Of Scandinavia	205
Granbodsåsen, Naturreservat	68	Tidigare svampveckor i mittersvenska området	20
Gunilla och Karl-Henrik samlade fascinerande skinnsvampar	122	Tuula försökte lära oss några Cortinariuserter	95
Gådeåbergsträsk, kommunalt naturreservat	76	Utbredningskartor	18
Hans Andersson, ordförande i Svampfärgsällskapet	76	Vänligt brev från tryffleexpert	236
Kammartjärn	108	Ängarnas Entolomor – mycket intressanta ur naturvårdssynpunkt!	128
Klampenborg, Naturreservat	109		
Klimatforskaren Lennart Vessberg	46		
Koordinater, landskap, socken	16		
Landskapsfloror – bra information inför mykologiveckor	27		
Lill berättade om korktaggsvampar	114		
Liten diskroksvamp (<i>Disciseda candida</i>)	166		
Magnus Andersson	118		
Maireina n.sp.?	197		
Medelpads socknar	246		
Miljömålen och läget för svamptoxonomerna i landet	34		
Miljömålet "ett rikt odlingslandskap"	139		
Mjällådalens fäbodas och torp	97		
Mykologiveckan i Timrå 2014	2		
Mångfaldsparker	100		
Natur och svamp är vinnare i statsbudgeten för 2016 – ändå klaras inte miljömålen för naturen	45		
Nordansjö	141		
Nordisk Mykologisk Kongress i Estland 2015	25		
Norra stadsberget	142		
Nya svamparter för Norrland	26		
Nya svamparter för Sverige	26		
Nytt praktverk om europeiska tickor	103		
Ny upplaga av Funga Nordica	17		
Om ängar och ängsvård vid Smedsgårdens ängsreservat	164		
Pasture with some deciduous trees	213		
Rapport och minneskavalkad	12		
Rolf Lidberg	1		
Runsvik	146		

Rolf Lidberg på upptäcksfärd i djupa skogen. Foto: Hjärdis Lundmark.

Medelpads socknar

Kartan visar socknarna i Medelpad. Socknar tillkom runt de första kyrkorna och sockengränserna har varit tämligen stabila under snart tusen år.